

Un Arhiereu ca acesta se cuvinea nouă, prea fericite și de Dumnezeu proslăvi-te stăpâne, în ce fel adică tu despre cea prea înaltă, și pe toate bine alcătuitoare pronie înainte hotărât fiind, și pe scaunul cel Apostolesc și întru tot cinstit al sfântului Sion pus fiind, în vremile noastre te-ai arătat. Pentru că întru tine cuvioșia traiului, și sufleteasca ne-răutate, și ne întinăciunea năravurilor, și neasemănarea întru fapte luminos văzându-o, vie și însuflețită înaintea ochilor avem pe icoana Marelui Arhiereu Hristos. Însă și din singură viețuirea cea din vârsta dintâi, și întru cea după acestea înaltă și de obște folositoare vrednicie, și întru cea cu rânduială și cu lege duhovnicească înălțarea ta de vom vrea ca să punem mintea, prea mare folos vom dobândi. Pentru că încă întru foarte tânără vârstă, înfocata dragoste a învățaturii și a vieții cei pusnicești, acestor două scări a toată săvârșirea întru sfințit sufletul tău ivindu-se, tot pe sine-ți întru învățatură și întru nevoie aducându-te te puse-și. Cu una adică, videnia cârmuindu-o cu iubire Dumnezeiască: iar cu cealaltă, lucrarea minunat întărindu-o. Și în școli-le cele de la Atina, la iubitul pământul tău - întru cele de vreme și de robie de noi lăsate, cu îndestulare mai înainte învățându-te, apoi așa la Patmos ducându-te, de la bărbatul Gherasim care-le au strălucit cu fapta bună nu mai puțin decât cu învățătura (pentru că cinstitul lăcașul (trupul) acestuia, semnele sfințeniei prea arătat arătându-le, în Crit, precum grăiesc, păzindu-se se vede.) Către amândouă atâta te-ai lucrat și te-ai dat, cât de-abia undeva-și altul oarecare-le către singură una. Pentru aceasta dară nu după multă (vreme) tot Chiprul de folosul său foarte bine grijindu-se, povățuitor al său te-au vestit pe tine și învățător. Pe acesta dară cu prea luminate strălucirile cuvintelor celor înțelepte, și cu pilda cea cu raze a iroiceștilor lucrurilor tale luminându-l, atâta cinste ai luat și slavă, întrucât nu numai cuvântul tău întru toate al socoti lege, ci și tot norodul către începătoria păstoriei Arhiepiscopesti a te trage pe tine, (apoi) lepădându-te și fugind. Căci ca marele Moise neprimind, te depărtași fugind, mărimea treptei știindu-o, și ca un al Hristos și ucenic

și următor de smerita cugetare te-ai biruit. Ci darul au fost acela ce de departe începerile lucrurilor celor mari cu prea slăvire mai înainte a le alcătui știe, care și pe a ta fugire așa cu mai înainte purtare de grijă și cu toată înțelepciunea o au rânduit. Că pe Iosif adică prin pizma fraților vânzându-se, în Egipt mai înainte îl trimise: Iar pe tine din temerea apucării cei-i înalte izgonit fiind, în Ierusalim mai înainte te trimise: Iar pe tine din temerea apucării cei-i înalte izgonit fiind în Ierusalim mai înainte te trimise-se. Ca precum pe acela dintru închisoarea lui Faraon scoțându-l, cu vrednicie împărătească îl cinsti, alcătuiindu-l dătător de grâu al tot pământului aceluia: așa și pe tine de la sihăstriile Palestinei luându-te, întru prea înaltul treptelor preoției să te înalțe, și înălțându-te, în scaunul cel Apostolicesc al fratelui lui Dumnezeu să te înalțe, și ridicându-te făclie pusă fiind în sfeșnic înainte să te puie, luminător și tainic și învățător al cuvântului bune creștinești-i împliniri arătându-te. Pentru că multă e cu adevărat și râvna pe care săvârșindu-o o ai pentru curatele și sfintele închinări cele din Ierusalim, și multe și sânt osteneli-le, care pentru acestea le suferi, și luptele, și primejdii-le cele până la sânge, al cărora și însu-mi văzător a mă face mi sau întâmplat: Iar pe îndestularea și rodirea cea strălucită a cei-i Apostolești și îndreptătoare învățaturii tale a o închipui cineva nu lesne ar putea. Pentru că dese sânt, iar mai vârtos neconținute povățuirile cele deosebi și învățăturile, prin care a unora viața cea căzută iarăși o îndreptezi, iar a altora clătită fiind o sprijinești, iar a altora și pe cea întru bunătate temeinică către cea mai desăvârșit o aduci: însă îndestulată e și pururi curgătoare și curgerea cea dulce curgătoare a cuvintelor celor sfătuitoare cea de obște curgătoare, cu care adică inimile celor ce cred bogat adăpându-se, pururi înfloritoare blagocestiei rodurile faptelor bune răsplătindu-le, și întru toate sporire făcând. Ci precum crede cu acestea adică, deși sânt multe, neîndestulându-te, nou oarecare-le alt chip de învățătură aflași pe tipărirea cărților. Ca nu numai celor ce aud glasul tău cel Dumnezeiesc și cu miere curgător să se folosească, ci și cei ce le cetesc pe acestea chipurile vieții cei bune învățându-se, către dreptate să se îndrepteze. De unde dară mai întâi Laisul, și cărțulia cea

alcătuită de tine pentru cinstita Mănăstire a Chicului, și pomenirile cele de la a patra (carte) ale lui Teodor, iar nu cu mult mai înainte și Meletie Piga, și pravoslavnică mărturisire, și cea pentru Ierusalim mică alcătuire cu sârguirea și cu cheltuieli-le voastre întru lumină aduse fiind sau dat de obște. Și acum iarăși de sihastrii cei din Palestina, și de cei din sihăstriile cele ce sunt sub tine cele dintru alte locuri osebită grijire făcând, iar mai bine a zice, pe a tuturor călugărilor viețuirea a o învăța și desăvârșit a o face nevoindu-te, această carte, îndreptar fiind prea adevărat a viețuirii cei-i din liniște, la iveală a o da înainte ai ales. Iată dară, Prea Fericite și Prea Dumnezeiescule Părinte și Stăpâne, de obște e acum. **Isaac** al tău, și prea înmulțit după așa îndemnare și Ci oare precum se cuvenea, așa sau lucrat, sau precum se întâmplă; precum sau putut zic adică eu. Chiar și lui Dumnezeu, și vouă, bine știu, iubit e. Că de la noi osteneala e, însă nu și buna iscusință. Ci cartea aceasta duple sine-și bună e și mântuitoare, ori în ce fel ar fi cea de la mine întrânsa făcută. Pe care cu adevărat și nu altuia oare căruia, fără numai celui ce au pricinuit de înainte aducerea aceștia la lumină adusă fiind, a o pune înainte și legiuit și drept (lucru) este. Și ea adică cu întru tot închinatul numele vostru înfrumusețată fiind, multă strălucire și slavă va câștiga: și Fericirea Voastră iarăși stâlp veșnic o avea pe aceasta, care înăuntru însemnate poartă pe cele văzute și prea luminate îndreptările prea înfocatei râvnei voastre.

Al prea înălțate-i și de Dumnezeu proslăvite-i fericirii voastre. Întru Hristos prea plecat fiu.

Nichifor Ieromonah Teotochi.

ÎNAINTE CUVÂNTARE

a tipăriturului cărții aceștia grecește către cetitori.

Nichifor Ieromonah celor ce vor ceti.

Deci nici **Isaac Sirul** nu vrea până în sfârșit a se ascunde pe sine-și. Însă îngropat zăcea jos atâtea veacuri, așteptând pe cel ce vrea ca să-l

dezgroape și să-l puie în mijloc. Iar în ce fel adică fu pre carele îl aștepta, lucrurile luminos l-au arătat. Nu necunoscător oarecare-le spre cele ce se învață de la dânsul, nici oarecare-le dintru cei ce cu marginea buzelor, pre cum ște cuvânt le-au gustat, Ci cel bine învățat, și împărtășit spre săturare, și întru cugetarea acestora cu îndestulare desăvârșit făcut: înalt cu fapta bună, mult cu învățătura, neostenit cu osârdia întru cele bune, încă și întru toate cele ce pot a folosi pre obștime, lucrător și făcător, măcar deși împotriva întâmpină vremile și încongiurările. **Efrem** Patriarhul Sfintei cetăți a Ierusalimului este acesta, cel adevărat și legiuit diadoh, nu mai puțin de blagocestie și de fapta bună decât șederii întâi a lui **Iacov** fratelelui **Domnului**. Acesta în laira sfântului Savvei cea din Palestina, pe iubirile de osteneală ale lui **Isaac** aflându-le, cu prea întinsă sânguință le-au cugetat: Iar cugetându-le, n-au suferit a nu le face de obște. Pentru aceasta dară spre mine au fost soarta slujirii tipăriturii, care adică măcar ostenitoare, ci însă nu era a se lepăda, pentru a bărbatului vrednicie, și faptă bună, și pentru a mea către dânsul mai osebită datorie și cinste. Deci de vreme ce slujba lucrului o am primit, vino întâi pentru **Isaac**, apoi așa și pentru scrisorile lui, ci iarăși și pentru tipărirea această de mână mă voi ispiti a trece puține. Deci de la răsărit, întru care au odrăslit, și dintru carele ies toate cele mântuitoare, cuviosul **Isaac** trăgându-să, Sirian au fost cu neamul, iar patria lui Ninevia, iar născătorii lui nearătați sânt nouă, și de nicăirea cunoscuți. Și întru tinerețea cea înfloritoare, și întru foarte înfloritoare vârstă și de lume și de cele ce sânt în lume despărțind pe sine-și, în mănăstirea, care avea numele Sfântului Mucenic Mattei, unde mulți cei ce petrecea viețuirea îngerilor în trup, împreună cu cel de un sânge al său au venit. (adică cu fratele lui cel după trup) și chipul, și năravul și viața călugărească luând. Întru aceasta dar cu luptele cele pusnicești mai înainte iscusindu-se, și întru îndestulată măsură a faptei bune ajungând, cu dorirea liniștii cei-i mai adânci se rănește, și i se arde inima cu cărbunii cei pusnicești. Deci din viața cea de obște departe depărtându-se, și întru o chilie pusnicească sălășluindu-se, întru o viață cu totul singuratecă și

neamestecată pătimea, lui-și unuia și lui Dumnezeu luând aminte. Și fratele lui primind nacialnicia Lairei cei-i înainte grăite, nu contenea a-l ruga pe el cu silnicitoare îndemnări prin trimiteri, lăsând pustia să se întoarcă în mănăstirea cea mai din nainte. Iar el, așa se ținea ne dezlipit de pustie, întrucât nici cât de puțin suferea a se depărta de dânsa. Însă ceia ce n-au săvârșit rugămintea cea frățească mai înainte, aceasta descoperirea cea Dumnezeiască au putu a o săvârși mai pe urmă. (I) (la scrierea deasupra. fr: Că neplecându-se celui de un sânge, măcar deși îl îndemna pe el a veni în sfânta mănăstire, plecatu-sau Părintelui celui de sus Carele îl chema ca să ocârmuiască corabia Bisericii Ninevitenilor, primind povățuirea cea Arhierască. Pentru aceia lasă pustia, cu al căreia dor inima lui era arzându-se, și Episcop mării cetăți se alcătuieste. Pentru că nu se cuvenea făclia sub obrocul pustiei a fi ascunsă, ci a se pune în sfeșnicul cel păstoresc, și razele cele prea luminoase ale faptelor bune cei-i cu razele luminilor mai departe a le trimite. Ci cu adevărat întru puțin, și întru atâta scurtă vreme fu aceasta, întrucât dea abia sau văzut lumina răsărită, și îndată iarăși foarte au apus. Pentru că precum se vede, n-au fost lumea vrednică bărbatului, carele de asemenea au pătitit cu cele ce sau întâmplat odinioară și Dumnezeiescului Grigore Bogoslovul, hirotonisit fiind Episcop al Sasimelor, și cugeta fugirea împreună cu hirotonia. Care adică de și nu se par din (lucrurile) cele mai iubite lui Dumnezeu, pentru lucrarea de sineși, și pentru nerăbdarea minții, însă nu sânt de prihană, nici ale neînțelegerii le voi grăi eu, pentru fapta cea bună și săvârșirea bărbatilor, pentru că neatinși sânt aceștia întru celelalte, și neprihăniți, și de Duh purtători. „Însă cel duhovnicesc toate le judecă, iar el de nimeni se judecă. Iar întâmplarea ce i sau întâmplat lui atuncea aceasta este. În ziua aceia, întru care au luat hirotonia Arhieriei, șezând în casa Episcopiei, doi oarecari-i (oameni) stând de față înaintea lui, unul își cerea împrumutarea, iar celălalt mărturisind datoria, puțină oarecare sorocire se ruga a dobândi. Iar cel ce împrumutase grăia; Ci dacă acesta se leapadă a-mi plăti mie ceia ce-mi este dator, cu adevărat îndată îl voi da pe el judecătorului. Către carele au zis Dumnezeiescul **Isaac**: dacă

pentru porunca Dumnezeieștii Evangheliei, nici pe cele luate îți este ție cu cuviință a le cere, dară cu cât mai vârtos o zi îndelung a răbda spre dânsul, cu ceia ce este dator vrând ca să plătească. Iar neîmblânzitul acela au răspuns: Ci acum lasă pe cele ale Evangheliei. Deci atunci Isaac au zis: dară dacă aceștia poruncilor Domnului celor Evanghelicești nu se pleacă, oare ce vrând să fac am venit eu aicea; încă văzându-și și viața sa cea din liniște care era obicinuită a fi fără de grijă și fără de turburare răsipită și turburată despre îndeletnicirile dregătoriei cei-i Episcopoești, fugind din scaun, sau întors întru cel din pustie iubitul său schit. Întru carele până la moarte răbdând, ce fel de lupte au săvârșit împotriva dracilor și a trupului, și în ce fel au fost cu fapta bună câtă și lucrătoare câtă și văzătoare închipuiește viețuire, și întru care săvârșire a sufletului au ajuns, și cu cât dar sau împărtășit încă în viață fiind, de prisos ar fi dar a spune, cu puțință fiind cu lesnire a cunoaște din Scripturile lui.

Că de vreme ce întru al douăzeci și trei din cuvintele sale (I) zice, „precum acela ce n-au văzut cu ochii lui soarele, nu poate a spune cuiva lumina lui dintru singură auzirea, nici iarăși simțește lumina lui, așa și acela ce nu au gustat cu sufletul său dulceața lucrurilor celor duhovnicești.” Iar întru al douăzeci și șase, (2) „întru multă vreme ispitindu-mă întru cele dea dreapta și întru cele dea stânga, și pe sine-mi cercându-mă întru aceste două chipuri de multe ori, și primind de la potrivnicul rane fără de număr, și de multe sprijiniri întru ascuns învrednicindu-mă, mi-am primit mie iscusință din vremile cele îndelungate ale anilor, și prin ispitire și cu darul lui Dumnezeu pe acestea le-am deprins;” Și întru al cinsprezecelea, (1) „Pe acestea le-am scris spre pomenirea mea, și a fiecăruia celui ce ar ceti cartea aceasta, precum am primit și din vedenia Scripturilor, și din gurile cele adevărate, puțin și din singură iscusința:” Arătat e dară, cum că mai înainte le-au fost lucrând, câte în scris le-au dat pe urmă, și lucrător învățător au fost de cele învățate în taină. Ci cu adevărat Dumnezeiască e învățătura cea de taină, ca ceia ce pe fapta bună cea înaltă o arată, și marginea săvârșirii o tâlcuiește, și învățătorul cel de taină întru adevăr

Dumnezeiesc e și înalt, și desăvârșit. Căci că zice, iscusință au luat întru acelea pe care de la darul cel Dumnezeiesc le-au învățat, și le-au cunoscut și le-au scris. Al căruia (dar) și pe lucrarea cea prea silnică și prea îndulcitoare (ce era întrînsul, neputând a o tăcea pururea pomenitul, întru altele întunecos, grăind: „De multe ori când le scrii-am pe acestea, rămânea degetele mele pe hârtie, și nu sufeream împotriva dulceții ceia ce cădea înăuntru în inima mea, și simțirile le alina. (2) Ci cu urmare e și de aceasta mai vârtos de fapta cea bună a bărbatului a ne minuna: a fi adică depărtat cu sălășluirea de toți oamenii, însă a se topi de dragostea cea către dânsii, precum însuși pentru sineși mărturisește. Că zice, iubiților, (1) „de vreme ce m-am făcut nebun, nu sufăr a păzi taina întru tăcere, ci mă fac fără de minte (împreună cântătoare sânt acestea cu cele ale Apostolului, făcutu-mam nebun laudându-mă, voi m-ați silit pe mine.) Pentru folosul fraților. Pentru că aceasta este dragostea cea adevărată, care nu poate a suferi întru vreo taină despre iubiții săi.” Pentru aceasta și din pustie curgerea cea prea curată și de viață a învățaturii, cu care sufletele fraților cu îndestulare le adăpa era izvorându-o, și cu curgerea cea pururi vărsându-o. Pentru că ne numitul carele în scurt au povestit cele pentru dânsul, întru grăire acestea povestește: „Că fiind învățător și povățuitor al tuturor călugărilor, și liman mântuirii tuturor, aceste patru cărți pentru viața călugărească cu multă frumoasă grăire le-au scris. Acesta încă și pentru anii întru carii trăia **Isaac** în viață, grăiește: au viețuit sfântul acesta (1) mii a șaptea începându-se de la zidirea lumii. Și se împreunează acestea cu cele ce pentru draci însuși **Isaac** au povestit, grăind: pentru că împotriva acestora care au șase mii de ani înlăuntru te aduci pe sine-ți a dogmatisi. (1) Dintru care arătat e, cum că și când scria cuvântul, împlinit era acum anul cel de al șasea mie de la zidirea lumii. Însă cele pentru dânsul mai cu adevărate le deprindem din trimiterea sa cea către Simeon cel din muntele minunat. Pentru că acesta au ajuns viețuind spre șaptezeci și cinci de ani, adică din anul al patrulea al împărăției lui Iustin cel bătrân, carele an au fost de la Mântuitorul Hristos al cinci sute douăzeci și unul, până la al cincisprezecelea (an) al (împărăției) lui

Mavrichie, adică până la anul a cinci sute nouă zeci și șase a mântuirii. Și de vreme ce Simeon foarte tânără vârstă purta, când au sărutat petrecerea cea pe stâlp; Iar **Isaac** să vedea cu trimiterea și sfătuindu-l, și canoanele cele dintâi ale vieții cei-i sihăstrești lui arătându-le (2) deci mai înainte de suirea în stâlp îi trimitea lui. Deci dintru aceasta cu lesnire e a vedea, cum că Avva **Isaac** în anul al cinci sute treizeci și patru al orânduiei cei-i Dumnezeiești era în vârstă, nu numai cu fapta bună desăvârșit fiind, ci și cu vârsta. Deci dacă nu sau prea îmbătrânit, mai înainte de a șasea sută a mântuitorului an fără de grăire împotriva întru cereștile lăcașuri sau mutat. **Însă** cu greșală unii au socotit a fi acela Isaac al nostru, a căruia viață o au scris cel întru sfinți Grigorie Dialogul. Pentru că toată umblarea acestuia alui nostru e din moșie cămvă (pag 008 rând 9 ultim cuvânt) viața de obște, din viața de obște la pustie, din pustie în Ninevia, și dintru aceasta, iarăși în pustie: Iar a acelaia, de la răsăriturile soarelui, până la apusuri, adică din Siria, până la Spoletul Italiei. Ci și din singură trimiterea cea către cel din muntele minunat cu deadinsul avem a despărți pe bărbați. Că de vreme ce tăinuindu-se de ucenicii săi, și schimbându-și numele în Italia a veni pe Isaac al său îl grăiește Dialogul întru anii cei dintâi ai stăpânirii Goșilor, (anii cei aproape de al cinci sute patruzeci și unul mântuitorul an (așa) cu adevărat ni se cuvine a înțelege, întru carii au început a împărăți Totila în Italia.) Și au ajuns viețuind până la cei mai de pe urmă, adică până la anul a cinci sute cincizeci și doi de la Hristos. (Întru care Totila de Narsul fiind biruit au pierit.) Ori până la al cinci sute cincizeci și trei. (Întru carele și Teie omorându-se, țara Italianilor din tirania Goșilor sau slobozit.) Și așa își ascunse-se numele său cel adevărat, întrucât de la singur necuratul duh, pe care îl scoase-se din oarecare-le, se făcură arătat. Deci necrezut e și neprimut, ca săi trimițe întru aceiași ani ai acestuia Simeon carele pusnica în muntele cel minunat ce era aproape de Antiohia, nici din nume (fiind) cunoscut în Spolet, și aceasta acelaia. Și acestea adică pentru **Isaac**, Ci cu urmare e și pentru scripturile lui a zice. Dară cum că adică al așezământurilor celor pusnicești ce sânt tipărite acum adevărat părinte e acesta **Isaac**, mărturisesc împreună

cu aceste două (cărți) vechi din mâinile noastre scrise cu mâna, și cartea cea veche care înăuntru în Laira Cuviosului părintelui nostru Savvei cea din Palestina încă se află, (aceasta este poate cea scrisă de cuvioșii părinții Avramie și Patrachie.) Pe care Prea Fericitul Patriarh Efrem acolo petrecând de multe ori o au cetit, precum sau grăit: și cea din cetatea Kerkirei, cea din mănăstirea Sfintei Fecioare Mucenițe Ecaterinei, pe care eu o am cetit, și cea din biblioteca Cesariei, la care scrierea deasupra adică e aceasta. „A celui întru sfinți părintelui nostru Avvei **Isaac** Sirul și sihastrul, carele au fost Episcop iubitoare de Hristos cetății Nineviei cuvinte pusnicești aflate de cuvioșii părinții noștri, de Avva Patrachie și de Avva Avramie, filosofii și sihastrii din Laira celui întru sfinți părintelui nostru Savvei.” Iar cuvintele cele cuprinse de dânsul sânt, optzeci și șapte: și încă și întru cea din biblioteca Coislianitească este, scrierea deasupra lui **Isaac** Sirul sihastrul, și episcopul Nineviei, care și cuprinde cuvinte nouăzeci și două. Întru care (sânt) și tâlcuiri din cuvintele, sau din scrisorile lui Anastasie, a lui Antioh, a lui Antonie, a lui Arsenie, a lui Atanasie, a lui Varsanufie, a lui Vasilie, a Bulgarului (Teofilact,) ale Avvei lui Carion, a lui Carpatie, a lui Ioan Gură de Aur, a lui Ioan Scărarul, a lui Coprie, a lui Chiril, ale lui Diadoh, a lui Dorotei, a lui Efrem, ale Isaiei, a lui Evagrie, ale lui Grigore cuvântătorului de Dumnezeu, a lui Isihie, a lui Ioan monahul, a lui Iosif, ale lui Isidor, ale Avvei Loghin, ale lui Macarie, ale lui Marco, ale lui Maxim, ale lui Nil, ale Avvei Nisterie, ale Avvei Petru al Alexandriei, ale lui Pimen, ale Avvei Sisoe, ale lui Simeon, ale lui Talasie, ale lui Teodor Nonul, ale lui Zigadin, și ale lui Zosim: (Carte cu adevărat de mult (fu) și a se da în tipariu aceasta, și de ar fi fost cu puțință în mâini a o avea prea desăvârșit.) Încă și părțile cele din Biblioteca Vatican-icească, a-23. și a - 391 și a - 605. și a - 737. dintru care fiecare nouăzeci și opt de cuvinte are, aduse din glasul Sirianilor întru al Ellinilor de Patrachie și de Avramie călugării sfântului Savvei: Ci și catastiful (cărților) celor scrise cu mâna din Anglia pentru nouăzeci și nouă de cuvinte Sihăstrești cuprinde, de Avramie și de Isaakie, (pe Patrachie nu drept numește Isaachie, precum și Caveul) călugării

Mănăstirii Sfântului Savvei Elinești făcute, așijderea și pentru alte trei (cuvinte) de acești **Isaac** scrise Sirienește, și păzite în cartea 1 = 72. a Tomei Vodleiul. Iar Eved Iisus în Catastihul cărților Haldeiești scriind acestea, **Isaac** Nineviteanul șapte tomuri au alcătuit pentru cârmuirea Duhului, pentru tainele cele Dumnezeiești, pentru judecări și pentru viețuire, ori pe alt oarecare Isaac arată, și nu pe al nostru, sau alte scrieri deasupra în scrisorile a lui nostru au aflat, sau tomurile cele adică pentru tainele Dumnezeiești și pentru judecări au lipsit, sau se află unde nu le știm, iar cele pentru cârmuirea duhului poate cuvintele cele pentru suflet sânt. Adică al tipăririi aceștia cel al = 56. și al = 57. și al = 59. și cele pentru viețuire, cele pentru viața călugărească, adică cel dintâi, și al = 9. și al = 10. de aceste șapte tomuri asemanie în biblioteca răsăritului cea alcătuită de dânsul, făcând pomenire zice: unul adică din tomurile acestea Sirienește, iar patru cărți Arabicește scrise după acesta îndată vom alege, deci le adaogă întâi pe cele patru cărți, cele din cărțile cele Sirienești și Arabicești, și Elinești adunate de dânsul cele ale bibliotecii Vaticanicești din Roma: dintru care întâi adică, 12: scrieri deasupra ale cuvintelor împreună cu începerile lor săvârșesc: iar al doilea, 45. Iar al treilea, 44. iar al patrulea = 21. (Încă și aceasta au însemnat care adică din trânsele să păzesc scrise cu singur glasul arabilor, sau cu singur al sirienilor, sau și cu al elinilor.) Apoi cuprinde și cele pentru tom, zicând: „În biblioteca școlii Maronitenilor (acei-i din Roma) (o parte) scrisă cu mâna să află împărțită în nouăsprezece neguțătorii. A căreia adică scrierea deasupra e, carte de obște tuturor neamurilor, ori adică pentru pricina tuturor pricinilor: iar începerea e, Dumnezeule veșnice, cel din veac fără de început, și totdeauna neschimbat” și celelalte. Iar pe aceasta a altuia oare căruia Isaac, Episcop Edesului, iar nu a Nineviteanului naștere a fi, cu îndestulare se pricește. Acestor = 131. de cuvinte ce sânt întru aceste patru cărți, (Scrierile deasupra și începerile lor ale înțelege se cuvinte) unele adică, acestea sânt cu care acum sau tipărit: iar altele, sânt părți ale acestora. Iar unele adică, scrierea deasupra aceiași o au, sau asemenea cu ceste tipărite, iar începerea alta: Iar altele, sânt

împotriva: iar altele, și cu totul osebite a fi se par. Pentru aceasta pe aceste patru cărți ce am zis tipărindu-le, le-am pus la sfârșitul cărții. Întru care și scrierile deasupra și începerile cuvintelor celor ce adică să socotesc (a fi) netipărite Elinești făcându-le le-am însemnat, arătând și cărțile cele ce le cuprind pe acestea: și la fiecare dintru celelalte a tipăririi aceștia aceiași o am scris. Pentru că așa adică fiecare-le are a cunoaște încă din cuvintele Cuviosului și pe cele tipărite și pe cele netipărite.

Încă și numărul cuvintelor celor din cărțile Elinești ce sau grăit mai înainte, nu e același întru toate, iar întru altele și decât cele ce sânt de față mai mare. Ci suma cuvintelor adică, aceiași poate e întru toate, iar numirile nu sânt deopotrivă pentru despărțirea cea osebită. Pentru că și cărțile noastre, precum este de față a vedea și în numerele cele din scara cea dintru începutul cărții, și întru unele din însemnările cele din trânsa, numărul cel împrejurul cuvintelor îl au, însă nu și suma. Iar despărțirea cea nu deopotrivă e, dintru a avea unele din trânsele și capete și întrebări, și răspunderi, și rugăciuni, și dintru unul și același (număr) ca mai de multe ori a cuprinde pentru feluri de pricini, și ca și cum din multe cuvinte alcătuit a fi. Și în Biblioteca Părinților încă zace un cuvânt prea mare, numai latinește tipărit, (dintru acesta. sau luat cele ce se văd în cartea aceasta latinești rupturile.) Carte pentru defăimarea lumii numindu-se, în = 53. de capete precum sau întâmplat împărțit fiind, și cu minciună fiind scris sfântului **Isaac** Sirului preotului Antiohiei..... Pentru că **Isaac** acesta întru împărăția Marelui Leon celui ce adică sau îmbrăcat cu scripturile întru mântuitorul an = 457 și în anul, 474. au murit, dintru ceste de aicea sau mutat: Iar cuvântul, din (cuvântul) al cinsprezecelea din cuvintele tipăririi acesteia este alcătuit pentru care acum se cuvine să grăim. Aceste două cărți din mâinile mele, de mână veche și de același veac lucruri fiind, și de o vreme - nu din biblioteca Kesariei, precum am sămuit dintru asemănarea slovelor și a hârtiei, pe una adică Neofit Pre o Sfințitul Mitropolit al Artei, care-le au lăsat Mitropolia, și

În (muntele) Atonului nu prea foarte de multă viață pusnicește săvârșindu-și, o au dat prea cuvântărețului dascăl Cir Neofit Ierodiaconului Peloponiseanul: Iar pe cealaltă, prea cinstitul sfințitul propovăduitor Agapie înainte stătătorul Bisericii cei-i din Galata a Sfântului, nu știu de unde luându-o o au avut. Deci pe cealaltă dintru acestea a lui Agapie mai veche uneltindu-o decât ale celeilalte și osebirile cele vrednice de oareșcare-le cuvânt mi le-am însemnat, și mai înainte de cuvintele lui **Isaac** sau pus întrânsa și scrierea deasupra cea pentru tăcere și liniște, a căreia tăierea singură a lui Neofit o au dat cu mâna mai tânără scrisă, și întru vorbirea cea de obște. **A** scrierii deasupra aceștia, (care adică și nu pentru altceva sau tipărit, fără numai că puține oarecare de **Isaac** (povestește) copilărească adică e mintea, și de prisosit e zicerea, și neasemănată e alcătuirea cuvintelor Dumnezeieștii Scripturi, și neînvățată e împreunata punere, având oarecare alcătuire nealcătuită, pe care silindu-se a o păzi, prisositoare cuvintează în deșert, și pe cele ne împreunate ale împreuna voiește uneori scriitorul. Dară oare cine este acesta, nu cumva-și Avramie, sau Patrichie; Pentru că cei ce au tălmăcit osteneli-le lui **Isaac**, aceștia și lauda lui a o aduce foarte de credere să pare. Și întru alt fel, de vreme ce și pe singură tălmăcirea cuvintelor întru multă prostime o vedem adusă, după zicerea adică lucrată, și spre canoanele cele gramaticеști întru toate nicidecum îndreptată fiind, de unde și neluminarea întru multe din cuvinte se face, pe care împreună cu ceia ce se întâmplă întru oarecare din înțelegere, nu dintru a mea socoteală, ci prin închinata învrednicire a prea fericitului Patriarh din mijloc a le ridica, unde și pre cât nouă cu puțință ne-au fost, cu însemnările ne-am ispitit, și dintru cele prea arătate și lesne de îndreptat greșale nu puține am îndreptat. Iar de vreme ce nu e aceiași urmare a cuvintelor întru amândouă cărțile noastre, și iarăși alta e cea din (cartea) Cesariei, și alta cea din cărțile lui Asemanie, și încă sânt amestecate întrânsele și capetele cele după întrebare și răspundere, și trimiterile, și cuvintele cele pentru acea pricină câtuși de cât, așa dară mi sau părut cartea a o alcătui, întrucât cuvintele cele de asemenea cumuș decât a urma unul altuia, însă

neschimbându-se nici despărțirea cea din izvodul dintâi, nici scrierile deasupra, afară de trimiteri, toate, cuvinte sau numit. Pentru care se cuvine a ști, cum că două, al doilea, și al șaptelea nu sânt faceri ale lui **Isaac** al nostru, precum mărturisește Asemanie. Ci (al doilea adică, al douăzecilea este, iar al șaptelea, al optulea) a monahului Ioan a Savvei, care-le se trăgea din Ninevia, însă au fost în vârstă la jumătatea veacului al șaselea a orânduiei cei trupești, într-o numită mănăstire Dilaita de ceia parte de (râul) Tigrlui. Deci dar să o aveți, o de Dumnezeu chemaților Avvilor și cinstiților, (pentru că vouă sânt mai vârtos sfătuirile lui **Isaac** și casnice și cuviincioase;) Câți în sfințitele Laire; cele din Palestina, și câți în muntele Sinai, și câți în mănăstirile cele mari ale Atonului, și în schituri, și în sihăstrie, și câți aiurea cu dor Dumnezeiesc jugul cel prea bun al Hristosu-lui meu pre umere luându-l, a liniști ați ales viețuirea îngerească în trup viețuind, și cei ce v-ați atins la treptele cele dintâi ale scării cei ducătoare la cer, și cei ce la mijlocul ei acum ați ajuns, și cei ce ați apucat marginea cea dintru înălțime, și cei de acum și cei de pe urmă toți pe această sfințită carte (care e) prea aleasă învățătoare de toată învățătura pustnicească. Pentru că aceasta adică pre adevărata lepădare de lume, și de cele ce sânt în lume, cunoașterea tuturor ispitelor luptătorului, adevărată socotirea patimilor celor de multe feluri, rugăciunea minții și sufleteasca suire, săvârșirea cea din pustnicie și liniște, și pentru ca în scurt să zic, pre toată fapta bună cea văzătoare și lucrătoare prea bine o învață, și prea adevărat o tâlcuiește, și pre singure cele mai tănuite ale vieții cei pustnicești, și dintru singură videnia cea lucrătoare cunoscute curat le tălmăcește. Prea aceasta dară cetindu-o, pricinuitoare tipăriturii lui Efrem într-o tot închinatului Patriarh bogate îi cereți răsplătirile cele de sus: iar mie, (de adică și eu cevași ostenindu-mă împreună înlăuntru o am adus) și aceasta de obște, adică, Dumnezeu să-l ierte pe dânsul, destul îmi e, de la voi grăindu-se.

SCRIERE DEASUPRA CU DUMNEZEU

**PENTRU TĂCERE ȘI LINIȘTE,
ȘI PENTRU VIAȚA LINĂ CARE POATE A SE ALCĂTUI, MAI
ÎNAINTE DE TOT LUCRUL, DIN ȚINEREA LIMBII ȘI DIN
INIMA CEA BLÂNDĂ. ÎNTRU CARE ȘI PUȚINĂ LAUDĂ DIN
BUZE PROASTE E ADUCÂNDU-SE PEA CUVIOSULUI
PĂRINTE ISAAC SIRUL. LA AL CĂREIA SFÂRȘIT E ȘI
SCARA ÎNȚELEPTITELOR DE DUMNEZEU CUVINTELOR
LUI.**

Prea mari păcate, și foarte cu anevoie tămăduite sânt, care dintru început le-au semănat în sufletele oamenilor celor ticăloși întru tot vicleanul vrăjmaș al mântuirii și al cinstei, și al cei-i fără de moarte sfintei vieții aceia blestematul. Și care sânt acestea; cele iubite boliri și osebiri a însuși dracului acestuia: adică părerea și trufia și înălțarea, mărirea cea rea, și cea după aceasta blestemata mândrie, și cea prea rea zavistia lui și minciuna. Pentru că răutățile acestea ale potrivnicului vrăjmaș, și plăcerea de sine întru noi o au pus și pe cumplita iubire de sine, și dea ceia și ne-milostivirea și nerușinarea, și pe cealaltă cu anevoie tâlcuită și nenumărată mulțime a relelor celorlalte. Pentru că pătimașa iubire de sine, și obrăznicia cu nerușinare pleacă pe cei ce iubesc pe cele rele, nu numai cele necuviincioase și neauzite graiuri a grăi și a lucra, ci și spre toată cealaltă Dumnezeiască învățătură și sfătuire grăiesc, cu nerușinare pururea a cuvânta împotriva, și a nu asculta niciodată. Pentru că de multe încungiuările acestea cel întâi zidit de Dumnezeu om și strămoșul nostru acela ținut fiind, chipul adică și locul pocăinței, după ce au greșit rău, al afla n-au putut. Iar pe al cuvântării de vinuire l-au avut pe buze. Pentru aceasta și pe Eva îndată acesta o au osândit, și o ai clevetit. Și Eva iarăși pe șarpele. Cu cursele acestea ale satanii asemenea strămoșilor și mâncătorul de sânge fiul acestora Cain ucigătorul de frate prinzându-se, după ce rău au adus jertfa, și după ce au săvârșit uciderea, cercetându-se, a tăinui se

sârguia despre Domnul cel netăinuit, cu obrăznicie ticălosul cuvântând deșarte, și mințind spre cel Prea Înalt. Iar tu o ascultătoru-le prea blagocestive, vezi pe Domnul cel iubitor de oameni, carele nu numai când ne face nouă bine se arată iubitor de oameni, ci încă și în vremea aceia, întru care îl amărâm pe El, și-l mâniem, cum cu îndelungă răbdare rabdă fărădelegile noastre. Și dacă cândva poate ne pedepsește, cum cu milostivire pedepsește. Căci Cain împotriva adevărului mințind, El tot suferă și se îmbunează, și nu-l arde pe el îndată, ci cu prea înțelepție îl învață pe el mai vârtos a se pocăi, iar nu împotriva a cuvânta, și cu minciuna obrăzniceste a se năprăsnici, și a se înălța. „Pentru aceasta și zice către dânsul greșit-ai; liniște-te:” Facerea 4: 7. ?(Pagina 015) adică nu obrăznici încă, nu adăoga spre bube rane: Liniște-te, și cunoaște întru sine-ți ce ai lucrat, și după cunoaștere, pocăiește-te pentru cele ce ai greșit. Vezi, o iubitorule de liniște ascultătorule, cum decât toți prea mai întâi învățător au fost cuvântul lui Dumnezeu, spre pocăință pe noi povățuindu-ne, și spre liniște pe cei ce în scurt înainte acum au păcătuit, și lui au greșit; Așa și Unul Născut Fiul, și Cuvântul lui, și Dumnezeul nostru întru Evanghelii propovăduit-au grăind așa: Metanoerte, adică pocăiți-vă. Marcu 1. 15. Și n-au zis [..., pagina 016 rând 3 cuv 4 și 5, adică v-ați pocăit: ..rând 4 primele trei cuvinte]... adică pocăiți-vă pururi oamenilor. Pentru că și pururi până ce sânte-ți în viața (aceasta) și în cortul și în veacul acesta; veți a păcătui: și până la singură moartea, ca niște lesne căzuți, și vinovați, și alunecăcioși, a vă pocăi datori sânte-ți în tot ceasul, și în toată vremea. „Pentru aceasta îndeletniciți-vă despre vicleșugurile voastre, și despre lucrările cele urâte lui Dumnezeu și prea rele, și cunoaște-ți, cum că Eu sânt Dumnezeu,” Psalm 45. 10 care-le propovăduiesc, Ioan.... pag 016) Eu sânt Fiul lui Dumnezeu, Eu sânt lumina lumii. Eu și Părintele dintru început unul suntem pururi. „Eu sânt, acela ce cerc inimile, și rărunchii, Ieremia 17. 10: și crierii îi ispitesc: și oasele cele ascunse, și perii îi număr, și mulțimile stelelor, și tuturor acestora numele chem: Psalm... pagina 016) Eu sânt făcătorul tuturor celor făcute, carele și țărâna a tot pământul, și năsipul mării numărate le am: Eu sânt judecătorul cel neamăgit, cel

neamăgit, cel tare și drept și ne luător de daruri, care pe cele ascunse ale voastre și împreună ale tuturor oamenilor mai înainte de facerea și de nașterea lor cu deadinsul le știu, carele și a răsplăti sânt dator fiecăruia după lucrurile lui. Ci acestea adică Mântuitorul nostru le-au zis propovăduind: Iar Dumnezeu și Tatăl Lui, lui Cain i-au zis, așează-te, liniște-te, taci, nu mai alege cu minciună, și cu nerușinare înaintea Mea împotriva a cuvânta, și nu te sili prin cele dintâi cuvântările tale, și prin împleticitele ziceri cele împotriva a-te tăinui despre Mine cel netăinuit. Pentru că măcar și mai întâi n-au ținut pe mâna ta cea ucigătoare frica Mea, când asupra lui Abel celui ce nici o strâmbătate nu ți-au făcut ție pre aceasta o ai întins cu pizmă fără de omenie, și cu zavistie, și pe el înaintea Mea l-ai omorât, Ci dară măcar acum limba ta o oprește, și încetează de vicleșugul cel rău, și de minciună, și peste buzele tale dă păzire, și gura ta o închide și îi pune ușă, și liniștește. Cutremură-te, suspină, și pocăiește-te pentru cele ce cu neomenie ai cutezat, nu-mi grăi multe, ci taci și plângi pururea. Pentru că să obișnuiește limba cea slobozită a se lăuda, și deșarte a grăi, și mincinoase. Tu dar taci, și liniște-te. Pentru că limbutul nu se îndreptează nici odată, nici cel mare grăitor și mult grăitor, măcar deși foarte bine ar grăi. Și în loc de grăirea cea multă, uneltește puțina cuvântare. Căreia îi urmează ascunsă înțelepciune, precum și cuvântării cei lungi nebunia și ne învățătura. Căci cu neputință este a scăpa de păcat, cel ce voiește a grăi multe, Pentru că a grăi ne năprășnicim uneori nu numai acelea, pe care poate am ajuns a-le vedea și a-le auzi, ci și pe cele ce nu le văzusem, nici le auzisem. Și cum nu e de folos a tăcea celui ce cu voirea de răutate, și cu neluare aminte de limba sa se alunecă, și uneori grăiește minciuni, și altă dată se pornește spre clevetire, și spre dosedire, și prihănire și spre cuvântul aproapelui, și spre pâră, și spre ocări, și prihane, și spre huliri de multe ori; Din care din toate nu se naște nici un bine, fără decât vrăjmășii, și șoptiri unul împotriva altuia, și cuvântări împleticite, și tănuite lucruri de răutate, și prihane mai rele, și mai mari decât ocările, urâciune neîmpăcată, și desăvârșită ținere minte de rău, cea cu anevoie tămăduită, poate încă și ne-tămăduită întru unii, pentru cea dea pururi a

inimii lor viclenie Pentru că tot bârfitorul și nepăzitul cu limba, prihănitor este, și iubitor de clewetire, și momelnic, măgulind prin multe chipuri cu măiestrie și vicleșug, schimbându-se într-un de întunerice de ori, și fățărnicindu-se. Iubește adică pe acela ce astăzi este bine norocit, poate pentru buna norocirea lui cea lumească: și pe cele întru viața acestuia cercându-le, și iscodindu-le nu încetează, și mult ispitindu-le cu limbă iubitoare de ispitire, precum ar avea materie a bârfirii în vremea drăceștii gurii lui cei-i fără de ușă: Carele a liniști n-au putut, nici a se căi au putut, nici a cunoaște ce este pocăința: Care este ascultare către acela ce au poruncit aceasta, adică, „îndeletniciți-vă și cunoaște-ți,” Psalm...pag 017) nici iarăși care este așezarea inimii cea pacinică, și în ce fel sânt cele ce se nasc din curățenia aceștia. De va liniști pururi cineva, înțelege-va.

Îngerească viețuire e cu adevărat cea liniștită și lină, mai vârtos adică e urmare și Dumnezeiescului chip. Că prin lină amelintare se obișnuiesc sus oștile cele Dumnezeiești.

Omul cel liniștitor, măcar deși în loc întunecos ar șede, Dumnezeiasca lumină pe cele dimprejurul lui le luminează pururi. Iar mai vârtos și ca o cetate deasupra muntelui stă, deși sar sângui a se tăinui despre cei privitori. Și viața lui strălucește înaintea oamenilor, și dinapoia (lor.) De vreme ce are deasupra capului său pe însuși Dumnezeu strălucindu-l cu nepovestită lumină, ca cel ce cu liniște păzește pe toate poruncile Lui cele Dumnezeiești, grăiesc întru slava acestuia ce au poruncit, pentru Care-le au tăcut și au liniștit. Liniștea nu una oarecare este a poruncilor celor Stăpânești, ci alcătuire e și cuprinzătoare ale tuturor, ca ceia ce le cuprinde pre toate celelalte, cu multă putere a smereniei cei-i următoare lui Hristos, și adevărate, care împreună petrece întrânsa. Și pre oarecare (poruncă) adică tăcere de o va răsipi cineva, și așa va învăța, prea mic cu adevărat se va chema. Cine neiscusit spre tăcere, nu e gata spre strigare, și spre mânie și spre altele mai rele, care și pre acesta carele e întâiul pricinuitor acestora îl vatămă, și pe cei ce îi iau aminte lui totdeauna.

Din limba cea fără de uşă nu sau smerit nimeni. Nu sau pornit nicidecum spre lacrimi şi spre umilinţă pentru mângâierea cea Dumnezeiască. N-au râvnit obiceiului celor blânzi, sau dreptate au câştigat, năpăstuit a fi ne suferind. N-au miluit pe ocărătorul şi muncitorul (său,) împotriva a ocărî şi a munci voind. Curăţenie a inimii nu va câştiga niciodată, nici pacea cea ce povăţuieşte toată mintea o va vedea. Nu va suferi izgonit a fi cel cu gura fără uşă. Nu va răbda dosadă, sau vreun grai, nu grăiesc pe acela ce cu minciună sar întinde asupra lui, ci nici pe acela ce fără de minciună despre cineva sar grăi spre mustrarea lui.

De cauţi sare a tot pământul, cu adevărat sare e cel din linişte, şi drept povăţuitor al tuturor celora ce caută a se mântui: Nu atâta prin cuvânt pe aceştia învăţându-i, şi către mântuire povăţuindu-i, cât prin viaţă, şi prin chip liniştit, prin cel cu adevărat dres cu sarea blândeţilor. Prin care adică şi pe toţi îi primeşte şi pe toţi îi suferă. Că ce altă să cuvine tot omului cucernic şi călugărului, bătrânului zic şi tânărului; precum liniştea şi blândeţea, aceasta şi înţelepciune se va chema, şi maică a tuturor faptelor bune. Şi de sau făcut cineva întru cunoştinţă, şi cu adevărat tăcut pentru Domnul, acesta cu adevărat va fi şi bărbat răbdător şi îndelung suferitor, şi mult întru înţelegere, şi viteaz cu sufletul şi cu mintea, spre a suferi ispitele şi primejdiile cu vitejie şi cu bărbăţie, adică foamea grăiesc şi setea, goliciunea, boli-le trupului, năvălirile patimilor, ocărărea şi necinstirea, strâmtorarea şi necazul, rănile, temniţe-le, luările avuţiilor, silele, neaşeşările, şi altele orice se află întâmplându-se întru felimea ispitelor: adică zdrobirea inimii, cuptorul cel ispititor, şi înfocarea cea dintru aceasta, pe o va primi ca aurul în topitoare, pentru a nu pierde pe cea făcătoare de înălţime smerenie, ceia ce poate a da nevoitorului celui sânguitor curăţirea păcatelor sale, şi pe cea din răbdare cunună ne-vestejită, pe care o nădăjduieşte după vrednicie a o primi, ca cel cu urmare lui Hristos au vieţuit.

Cu adevărat tare bântuitor e limba cea ne ținută. Iar tăcutul niciodată se face prieten celor mult cuvântători, ci urmează celor puțin grăitori, pe cât îi e puterea, cuvântările cele multe trecându-le cu vederea

pururi, ca pe niște otrave de moarte pe acestea lepădându-le. Pentru că dintru acestea obișnuiesc a se naște cuvântările cele deșarte, și grăirile cele putrede, feluri de clevetiri și răutăți, nebunii-le, ocărâri-le, pârârile, și prihăniri-le, îndrăzneala cea fără de rușine, neținerea cea neoprită, năprăsnicia, și grăirea împotrivă, și pricirea. Nu este cu adevărat, nu este acela ce poate a posti, sau a ceti, sau a priveghea, sau a se ruga adică, fără de liniște, și tăcere.

Tăcutul, și liniștitul nu se cutremură de legături, de temniță nu se teme, că de acum întru acestea sau legat. Tăcutul nu voiește a striga nici întru Psalmi. Aspru nu va grăi cu cineva. Nebunu-le fratelui nu va zice. Spre lupte și spre priciri nu se află, dintru care iuțimile și strigările, și mânia (și zavistia) și omorârea de aceia, și mai pre urmă gheena: Ci se rușinează de toți, și de toți se depărtează, înaintea sa: pe Hristos pururea văzându-l. Tăcutul și iubitorul de pustie, ași aduce aminte nu poate ori ce are cineva asupra lui. Căci cum pre carele cu cuvântul, nici cu lucrul l-au mâhnit, a se împăca cu acesta va voi; Vrăjmaș nu are care să ceară de la acesta dragoste. Nu se teme de judecător, nici de slujitorii lui. Nici în temniță va locui, precum sau scris nici va da filerul cel mai de pe urmă. Matei 5. 26. Liniștitorul nu se jură nici odinioară, nu face jurământ mincinos, nu cunoaște jurământul nici mic nici mare, pentru că și de singur asta se rușinează. Și de nu se înfrânează, ca cel ce leapădă vorbirile. Împotrivă a sta cuiva-și nu alege, deși poate l-ar fi ocărât, și pălmuit, tăcând primește. Ci nici haina sa o va cere de la cel ce o ia, bună îndurare mai vârtos spre acesta arătând. Tăcutul și liniștitul de angarie nu se teme nici odinioară. Pentru vrăjmași împreună și pentru prieteni se roagă, neștiind pe cel ce vrăjmășuiește. Ci și tuturor drag fiind mai vârtos. Prieteșugului nevrednic pe sine-și se are totdeauna. Tăcutul și liniștitorul rugându-se, nu închide numai ușa chiliei, ci și pe singure simțirile le păzește, și gândul portar îl pune a păzi pre sineși, și pe singure buzele sale mult ale deschide se rușinează. Iar limba cu liniște numai o deschid pe cât este lui cu putință, curate dă lui Hristos rugăciunile. Știind pe neadormitul cum că ia în urechi pe liniștită rugăciunea lui, păgânească oarecare deșartă cuvântare pe gândul său

niciodată îl lasă a primi, pe toate aceste pământești urându-le, și gomotirea și grija acestora ca o nimica socotindu-o, și numai voia Domnului și păzindu-o, și făcându-o după putere. Tăcutul, și liniștitorul vrăjmaș nu are căruia îi va ierta greșelile. Pentru că pe tot omul carele iar face lui strâmbătăte și l-ar necăji, pururi îl acopere cu prostimea lui, și cu tăcerea și cu blândețile. Tăcutul, și liniștitorul a lua daruri nu se pleacă, visterii a păzi nu sufere nicidecum, de vreme ce liniștitorul însuși e comoară nedeșertată și nefurată. Tăcutul, și iubitorul de pustie, nu e aruncând cu ochiul, ci fără de vicleșug este, ca acela ce sau făcut plin de Dumnezeiasca lumină, și afară de întunericul cel drăcesc. Cel ce ține limba lui, la doi domni cântări a aduce nu poate, adică lui Dumnezeu, și oamenilor, ci pururi de momeală mai sus se face, pe mamonul lăcomiei urându-l, și pe acesta departe de chilia sa împingându-l.

Iubitorul de pustie, și iubitorul de liniște toată nădejdea lui o au pus spre Domnul, lângă carele și sufletul, și trupul și-au pus. Iubitorul de liniștire, avătoriu de pământ nu sau făcut nici odinioară, ci ne agonisitor pururea. A semăna nu sau deprins, nici a secera și a aduna mănunchiurile. Nu se îngrijește de îmbrăcăminte, că singură credința odată o au câștigat, și prea bună nădăjduire spre cel Prea Înalt. Omul cel liniștitor dresurile mâncărilor celor de multe feluri le urăște, spre ființă pâine cea cerească căutându-o.

Liniștitorul, și prea blândul nu voiește a judeca pe cineva pentru cele ce lucrează rău, ci pururi numai pe ale sale le vede, și le lăcrămează cu fierbințeală în toată vremea. Iubitorul de liniște, și prea blândul așapocul aproapelui nicidecum îl vede, nici cu cuvintele a plăcea cuiva se silește, ci cu glas lin, și liniștită rugăciune, și cu umilință și lacrimi roagă ne încetat pe Domnul, ca milostiv să fie păcatelor și necunoștințelelor fiecăruia, cu care ca niște oameni greșim și mici și mari pururea. Liniștitul și prea blândul a privi spre cele sfinte nu cutează. Și cum acesta va da pe cele sfinte câinilor, carele cutremurându-se și tremurând, rar spre mărgăritar se apropie, și cu frică multă; Acela ce viața cea liniștită după cuviință o iubește, des rugăciunilor și rugilor a lua aminte, și Psalmilor și laudelor, și umilinței, și lacrimilor liniștii, și

pocăinței celor cuviincioase. Și altă cerere a lui spre Iubitorul de oameni cunoscătorul celor ascunse niciodată să face, fără decât numai în toate zilele se sârguiește iubitoare de Dumnezeu înălțări întru inima sa a pune, Psalm 83. 6. precum sau scris, și de pândirea cea de multe feluri a vrăjmașului a se păzi, și de cugetele cele necurate și de patimi: Pentru care și singure rugăciunile le face rugându-se. Și pentru aceasta bate, și se roagă pururi întru curățenie păzit a fi sufletul lui împreună cu trupul, și cu duhul, și cu graiul, și ușa milostivirii a i se deschide lui. Iubitorul de pustie, și liniștitorul, acesta cu adevărat au iubit calea cea strâmtă, ca pe ceia ce e plină de necazuri, și aduce degrabă către viața cea veșnică, de care cei mai mulți fiind fără de minte, fug. Și trece cu vederea pururi pe cea răsfățată pierzătoare de suflete, ca pe ceia ce este lată și largă, și dulce leneșilor. Iubitorul de liniște, și iubitorul de pustie, nu se sârguiește a face roadele rele, ci frumoase pre acestea și bune, spre mâncarea fiecăruia înțelept folositoare, că putrejunea foarte o urăște, ca pe ceia ce este materie a focului.

Carele voiește a urma Domnului celui blând și lin, liniștea dator este a o săruta, și pe Prea Sfânt Numele Lui des în buze a-l ținea, și din dorință cu tot sufletul voia Lui a o lucra pururi. Prea blândul, și liniștitorul nu aude prost cuvintele cele mântuitoare, ci se sârguiește precum poate, și a face poruncile lui Hristos, ca o slugă prea adevărată a Lui. Liniștitorul, și prea blândul pe piatră au înfipt casa lui, și râurile cele din ploi, și suflările vânturilor celor silnice întru nimic le-au socotit, și înțelept cu adevărat făcându-se. Liniștitorul, și prea blândul, acesta blândețea sa, ca un acoperământ Domnului au gătit, și locaș cuvios cu înțelepție iau făcut, și pe însuși Mântuitorul Hristos (gânditor) l-au primit, întru sufletul cel blând, și întru prostime. Întru bărbatul cel lin și carele iubește pe Domnul, vizunii nu vor afla vulpile, nici sălășluire vor avea cele din cer căzute paseri viclene. Liniștitorul, și prea blândul, acesta adevărat ucenic al Mântuitorului pofteste a se face: iar despre gândurile cele pângărite și moarte se întoarce, măcar deși părintești ar fi cu anul, și strămoșești.

Tăcutul, și liniștitorul și asupra duhurilor celor necurate ia putere, și întru tot sfântul carele locuiește întru el, și vorbește prin el cu rugăciunea le scoate pe acestea. Liniștitorul, și prea blândul, de frați, și de părinți, și de prieteni, și de rudenii la moarte dat fiind, sau și dus fiind, cu bucurie merge, dorind a pătimi pentru Domnul. Iubitorul de pustie, și liniștitorul gonit fiind din laturea aceasta, cu veselie spre cealaltă se duce. Că se pleacă poruncii a însuși Celui ce au poruncit unele ca acestea pururi a le răbda, până la venirea Lui, precum e scris. Matei 10. 22.

Liniștitorul, și prea blândul celor ce îi fac lui rău suferindu-i, și celor ce-l necăjesc cumplit, ucenic lui Hristos se arată, și ca dreptul ce pătimește cu nedreptate, de veselie se umple și de dar. Cel ce cu liniște viețuiește pentru Domnul, nu se teme de moarte, (de care cei mai mulți se îngrozesc și se cutremură,) ci și pe aceia carii îl omoară pe dânsul, ca pe niște prieteni buni îi iubește, și-i sărută. Pentru că numai de Unul se teme ca de cel Drept, de Acela ce poate împreună cu trupul, și sufletul a-l pierde în gheena.

Blândul, și liniștitorul de primejdii fiind cuprins pururea, și prin tot chipul fiind necăjit, nu slăbește, nu se necăjește niciodată. Ci rabdă necazurile, și se bucură pentru singur Domnul iubitorul de oameni carele știe ca un netăinuit tot ascunsul.

Tăcutul și iubitorul de pustie, și liniștitorul, de să și sfiește de oameni pentru Domnul, ci mărturisind credința cu lucrurile și cu cuvintele nu încetează, și mai vârtos propovăduitor aceștia mai strălucit se arată acesta, ca cel ce credința pe care o au câștigat din lucruri bune luminos o arată, cum că vie o ține pe dânsa întru adâncul inimii sale. Pentru că tot acela ce are credință nelucrătoare fără adevărință și neputernic este, ca cel ce cu singure graiuri neînsuflețite este nelucrător, carele arată moartă și credința sa. Tăcutul și blândul, și liniștitorul, acesta au luat sabia duhului, pe care iubitorul de oameni pe pământ pogorându-se apune au hotărât, vrând a tăia pe Fiul de la Tatăl, și pe fiica de la maică, și a să face mireasa împotriva soacrei sale. Că de nu ar fi primit iubitorul de liniște sabia duhului, cu toate acestea nu sar fi lepădat

pentru Domnul după putință, de odihna și voia trupului lui, și n-ar fi omorât prin tot chipul și pe singure simțirile sale.

Liniștitorul și prea blândul, acesta cu adevărat vrăjmașie au pus între sineși și între toți ai săi. Zic adică între părinți și prieteni și rude, și între cunoscuți și iubiți - și între singure simțirile, și întru cele întru alt chip de demult cu anul obișnuite, pentru că rănit fiind bine cu dragostea Domnului, nici pe părintele sau pe maică a iubi suferă, nici pe fiu sau pe fiică, mai vârtos decât pe Mântuitorul său, pentru ca să nu se afle tăgăduitor de Hristos, și alcătuiind pe cele ce mai înainte apucând le-au răsipit. Ci ca un ucenic prea iscusit, și cu totul desăvârșit, și vrednic celui ce l-au chemat, Crucea a o ridica nu se rușinează, și pe urma bunului dascăl a umbla, precum sau scris pentru ca să afle pe sufletul său în ziua judecării, pe carele în lumea aceasta la moarte și la pierzare l-au dat, trecând cu vederea pururi, toată voia trupului.

Tăcutul și liniștitul pe Dumnezeu și Tatăl l-au primit (întru inima sa,) și pe Fiul Lui ca pe un Dumnezeu de la Dumnezeu l-au luat și pe Duhul Sfânt cu nedespărțirea acestor Trei. Și întru această sfântă Troiță păzindu-se, nu va lepăda pe proorocul nici pe dreptul: Nu mic întru credință va cunoaște, nici mai mare, ci întru curată inima lui, ca un ucenic al Domnului pe toți îi va primi, măcar va adăpa, măcar ar hrăni și pe cel nedrept, ori adică și singur necuratul și necredinciosul, plata cea fiitoare nu o va pierde. Tăcutul, și liniștitorul bine se supune celui ce poruncește, Veniți către mine toți cei osteniți și cu sarcini grele, veniți a lua jugul meu cel prea bun, și sarcina cea ușoară și fără de durere, spre odihnire. Și pentru ca pe scurt să zic cea mai mare și mai bună. Iubitorul de pustie, și iubitorul de liniște, și prea blândul, nu numai ucenic și următor este precum mai sus sau zis, Mântuitorului nostru celui de obște, ci și frate prea adevărat, și împreună călător cu dânsul. Pentru că și acesta, precum însuși Domnul carele au zis, „Învățați-vă de la Mine, că blând sânt și smerit cu inima, și veți afla odihnă sufletelor voastre,” Matei 11. 29. Primește nu numai temnițe, și legături, ci și palmuri, și osândire, și pumnire. Dă și spatele spre bătăi, și obrazul spre scuipiri. Stă înaintea celor ce-l judecă ca robul, poate următor și întru

această minune mare și lucru se află. Și care e aceasta; a se înfige pe lemnul Crucii, și împreună a se răstigni cu Hristos, pentru ca și împreună să se preaslăvească. Încă caută și împreună a se pironi cu Acesta cu piroanele; și coasta găurită a fi. Apoi și oțetul, și fierea, ca pe o hrană de mâncare, în toate zilele într-o amărăciunea sufletului ale gusta. Și ocări și batjocoriri primește, și ceia ce este mai de nevoie și mai de mântuire, a se ruga pentru făcătorii de rău, și pentru ei prin moarte fără de cinste a muri.

Deci vezi și iarăși, o ascultătorule, pe iubitorul de pustie, și liniștitorul, și prea blândul, cum cu întărire au primit în brazdele sufletului său, prea sfântă sămânța prea bunului, și într-o tot bunului semănător, a lui Hristos zic Dumnezeuului nostru. Și cum a da se silește după vrednicie rodul cel după sporire: întâi adică, carele spre treizeci a zice prin noul începător crește: apoi așa, cel de mijloc. cel spre șase zeci: și deaceia spre cel de o sută, carele e într-o tot desăvârșit. Cu adevărat acesta prea bun cârmuitor se va chema liniștitorul, ca acela ce cu mare cuviință e învățat și pedepsit, a călători pe calea cea neînșelată care duce într-o împărăția cerurilor. Cu adevărat acesta știe a scoate totdeauna din visteria lui noi și vechi.

În ce fel sau arătat și cunoscut au fost și acest Isaac fericitul, carele sfințită și prea sfântă cartea aceasta spre mântuire o au alcătuit cu osteneală și cu nevoință multă: Carele cu pornire Dumnezeiască calea liniștii au arătat precum se cuvine celor ce doresc și voiesc. Pentru aceasta dară înainte alergând mă rog, din toți să nu se plece cineva cu lenevire într-o prea înțelepte Scripturile înțeleptului acestuia, nimeni să nu le citească pe acestea în treacăt. Căci curgătoare de miere sânt, și mântuitoare toate învățăturile acestuia, și pline de înțelepciune Dumnezeiască și de dar. Cu adevărat mult într-o înțelegere și într-o sfințenie sau făcut vrednicul de minune, și Dumnezeiescul acesta bărbat: măcar deși cele de dânsul cum au fost dintru început, după vrednicie despre noi nevrednicii toate sau ascuns. Dară cine este acest Isaac; om ceresc cetățean, și pământesc înger, al fericitului de Dumnezeu, și lui Dumnezeu următor lui Avraam aceluia nu fiu, ci

strănepot: a lui Avraam iubitorului de străini, și ascultătorului întru toate lui Dumnezeu celui iubitor de oameni. Însă strănepot îl zic pe Isaac acesta al marelui aceluia Avraam, cât întru chipurile cunoștinței de Dumnezeu, și ale temerii de Dumnezeu de Dumnezeu, și ale prea curatei și desăvârșitei ascultări. Isaac, carele lanțul neamului din Siri al trage e povestindu-se, și nu departe de Edesa aceia cea din Mesopotamia e crescut. Iar de acolo să trage precum ne deprindem din Scripturi, și înainte grăitul iubitorul de străini Avraam acel minunatul. În Mesopotamia dară bine fiind născut, și crescut, și în măsură a vârstei ajungând cuviosul, de acolo și netulburatul pururi viețuitorul, și ne deșertatu-l, și pururi curgător izvorul sfințite-lor și al prea înțeleptelor Scripturi dregându-l, (precum e cu putință din Scripturile sale a cunoaște,) și cu sihăstrești-le luptări cele mai presus de fire și mari nevoindu-se, prin Dumnezeiască hotărâre prin descoperire, Episcopia Cetății cei-i iubitoare de Hristos a Niniviei cu vrednicie (ca un vrednic) o au primit, ca un mult învățat și iubitor de fapte bune împreună și mult întru faptele bune, și adânc cu cunoștința, și dulce cu cuvântul. Că cine vreodată din oameni cei născuți de acolo sau arătat ca acesta, boldul păcatului bine desăvârșit urându-l, ca pe un vrednic de ocară, defăimându-l pe acesta prin lucruri, și arătându-l prin scrisori, spre biruință tuturor înainte l-au pus; Care înșelăciune adică nu întru sfârșitul vârstei sale, nici întru bătrânețe, ci întru silnicia tinerețelor, și întru înflorirea prea frumoasei vârstei lui cu cinstitele picioarele lui tare o au călcat, și o au subțiat, și o au zdrumicat, și în țărână o au săvârșit. Apoi și în obrazul cel fără de rușine a lui Veliar pe aceasta o au aruncat, ca să lingă iarăși ticăloasa, și urâtă vicleană amăgirea (sa) însuși întru tot vicleanul și necuratul izvoditorul aceștia, ca un (cumplit) șarpe umblător-iu cu strâmbături și prea blestematul drac.

Prea mare este, o fraților, întru tot sfințitul bărbatul acesta, nu numai cu mintea și cu înțelegerea, ci zic și întru învățătoare și mântuitoare viața lui: Măcar deși întru vremile cele mai de apoi sau arătat, mult mai pe urmă după ce dintru început grăiesc și cei întâi mari cuvioși părinții noștri aceștia. adică, după ce împrejurul sfântului Antonie cel a toată

lumea, și după Arsenie, și Ammonie, și după Palamon, și Pahomie, și Pafnutie. Însă deși cu vremea cu mult mai pe urmă acestora au fost, ci nu și cu năravul lor și cu viața. Ca cel ce era părtaș lucrătorului și de Dumnezeu luminatului Cuvânt, și a cârmuitei de Dumnezeu și cuvântăreții vieți. Că neasemănat, precum arată adevărul, se cunoaște cel întocmai cu îngerii, întru tot înțeleptul, prea înțeleptul, toată Scriptura veche și nouă, și pe cea dinafară desăvârșit știindu-o, precum celor cu minte le arată Scripturile și învățăturile lui. Care adică înainte apucându-le le-au îndreptat întregul înțelept, și întru tot curatul, și întru tot sfântul, și pre blândul, și iubitorul de frați, și iubitorul de străini, și iubitorul de săraci. Îndreptătorul cel desăvârșit al înfrânătorilor, și învățătorul liniștii, Isaac de trei ori marele și pururi fericitul, sihastrul cel foarte ostenitor, și pusnicul cel iubitor de liniște și iubitor de pustietate. Acela ce pentru Hristos sau lepădat, precum nimeni altul, de toată lumea, și de cele din lume, și de singură patria, și de născători, și de rudenie, și de trup, și de singură firea, și de toată voia, și de însăși simțirea cea omenească. Că pentru toate covârșirile acestea, în sfântul lui suflet sau sălășluit prin trei împletiri alcătuit, și cu piatră de mărgăritar și cu aur legat cinstit lanțul acesta întru Duhul Sfânt: Dumnezeiasca înțelepciune, cuvântul, și puterea. Și au învățat nu cu ne asemănare, ci cu fapta și prin cuvinte și prin lucrări adevărate, și toată subțirătatea gândurilor celor ascunse o au adunat, și la lumină o au scos, și au arătat negreala și roșeața acestora, adică întunecată minciuna înșelării, și pe adevărul cel ca un soare strălucitor: Pentru ca întru lumină curată și strălucitoare să călătorească, cei ce au sărutat lucrarea cea liniștită și mântuitoare, și să nu greșescă despre moștenirea celor ne stricăcioase bunătăților acelora, ca cei ce bine au ascultat pe Mântuitorul nostru carele au orânduit a alege cei cu minte partea cea bună care e fără de zăbavă și fără de grijă.

Deci nimeni, și iarăși voi zice, să se apropie cu minte rătăcitoare, spre luminatele și Dumnezeieștile Scripturi ale bărbatului acestuia, Pentru că acela ce întru oarecare materialnice se rătăcește, și întru căderile vieții cătuși de cât să vâluiască, în deșert se și apropie spre viul și lucrătorul

cuvântul acestuia. Și de aceia încă n-au ales a scăpa de mânia cea viitoare, nici iarăși sau supus poruncii Stăpânului Celuia ce au propovăduit a săruta pocăința, ca vrednice rodirile ei să le arate. Și de vreme ce nu voiește a asculta de acela ce prea cu înțelepție și prea cu pricepere poate a povățui spre pășunea cea mântuitoare, pentru ce și de cele neatinse se amăgește ticălosul cu nebăgare de seamă, și nu șade întru ascunsul răutății sale vistierind, precum sau obișnuit, grămadă a păcatelor sale celor multe și cumplite, cu neînțelegerea sa prin gomotul și prin multa agoniseală ceia ce se lucrează întru această viață cu multă învăluială și chinuită și urâcioasă și urâtă și spurcată, și plină de păcat de mult chip, care e osebită numai mirenilor, ca celora ce departe de calea cea strâmtă și cu necazuri, și înăuntru întru cea largă și lată pururi și totdeauna aleg a umbla;

Iar acela ce alege a scăpa de dracul cel omorâtor, și dorește a lepăda pofta cea scârnavă, și capul său a-l scoate din mâna și vicleșugul, și din cursele stăpânii-lor celor depărtate și întunecate, și a veșteji cu iubire de Dumnezeu pe pofta cea zădărnitoare care biruiește pe toate simțirile cele dinafară și pe cele dinăuntru, nu fie posomorât (nici să se trândăvească) la intrarea osteneții cei-i pusnicești, și să nu clevească el pre sineși ca pe un ne puternic spre luptare și spre starea împotrivă, să nu abată pornirea sa, pe ceia ce prea bine e pornită spre cele mai bune și foarte bune. Să nu voiască a arăta ne minunată sihăstreasca și minunata viețuire. Pe cea prin chipul Crucii închipuită, pentru slăbănogirea și trândăvirea sa, să nu facă rău cu defăimare, răsfățată cu dezmiardată viață împreună și iubitoare de trup. Ci mai vârtos măcar deși neiscusit oarecare-le ar fi în lume și ne suferitor de osteneală, bun iscusit și mult pătimitor sârguiască-se a se arăta în vremea aducerii materialnicilor și nematerialnicilor necazuri, celor ce trupește grăiesc și sufletește se fac, cu adevărat din năpădirea luptătorului. Pentru că toată ispita acestuia, către noi oamenii cei ticăloși făcându-se, sau spre cercarea răbdării noastre se face, sau pentru păcatele noastre, sau pentru mândria noastră, sau ca mai mult înainte să sporim, și să

deprindem smerenia, dintru a cunoaște neputința noastră, și nebiruită puterea celui ce ne ajută nouă.

Multe sânt orânduielele, și necuprinse ale Celui ce toate le vede, și toate le chivernisește cele ale noastre, prin negrăite cuvinte și chipuri, și orânduitoare ale lui înțelegeri. Pentru acesta acela ce alege a fi încoronat prin luptele sale, să urmeze nu acelora ce din ucenicii Mântuitorului nostru au mers înapoi, precum întru Evanghelii am auzit, ci celora ce cu osârdie au urmat Lui, și au răbdat fără de sminteală toate smintelile, câte adică spre însuși Stăpânul nostru cel de obște sau apropiat zic din singură începătura propovăduirii, și până la cea a Crucii ocărâtă patima Lui, și până la moartea cea amară. Ucenicilor acelora ce după învierea cea sfântă și frumoasă, au călătorit încungiurarea a toată lumea, și au propovăduit, și n-au fugit de luptele cele de multe feluri, și de dosedirea cea ce duple locuri dintru aceștia fiecare-le, și prin cetăți, și sate, și laturi cu bucurie primea, până ce au pus și țărâna lor în țărână, și Duhul lor în sfinte mâinile Domnului și Dumnezeului Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Deci acestea toate, și de acestea mai multe altele toți cu deadinsul le cunoaștem, și bine le știm. Și cei ce voim a ceti Dumnezeieștile Scripturi ale prea Cuviosului acestuia, și a face să ne sârguim, precum cele ce se cetesc ne sfătuiesc. Că neprefăcut adevărul întru toate prea înțelepte Scripturile acestea se vede, deși în mult au învățătura, și pedepsirea, și iscusința, și sfătuirea. Că și a liniștii toată frumusețea, dintru început până în sfârșit, prea bine au arătat-o, și slava cea mare a tăcerii luminos au fericit-o, și locurile, și chipurile, și pricinile alunecărilor celor în mijlocul pusciciei deplin le-au și de unde, și cum se întâmplă, și cum primesc lucrarea, și bine se tămăduiesc boli-le cele prin multe feluri ale sufletului, nicidecum au ascuns. Și nu numai acestea bine le-au pedepsit și foarte iscusit, ci și alte lucruri ascunse ale acestora, sihăstrești zic, și de vedenii, și mai înalte și mai mari, și de mulți nevăzute, însuși cuviosul acesta, cu meșteșuguri străine, și cu cuvinte prea înțelepte, celora ce doresc a-le deprinde, cunoscute a-le face sau sârguit.

Și să nu socotească cineva, cum că nu de asemenea cu rânduiala tuturor pusnicești-lor marelui și prea Dumnezeiescului părintelui nostru Vasile, și acesta cuvintele sale înțelepțește, și minunat le-au zugrăvit. Cu adevărat de are cineva cunoștință, și pricepere, și cercare adevărată a pusnicești-lor alcătuirii ale părintelui aceluia, într-o toată asemănarea cu acela, nu prost, ci foarte cu asemănare îl va afla, și va cunoaște asta arătat. (ceia ce stă de față) (pag 030 însemnare marginală, aici îi locul?) Și mai vârtos folosul, nu numai de multe feluri, ci și (foarte) bun și mântuitor, și folositor noilor începători, și celor de mijloc, și celor desăvârșiți. Că prin întâia închipuire înainte cuvintează și prea cuviosul acesta, prea bună începătură a fi a faptei cei-i bune adică și ca o temelie frica lui Dumnezeu cea aducătoare înăuntru, după cel ce au zis, „începătura înțelepciunii, e frica Domnului.” Și aceasta (au zis) a se naște din credința cea ce nu se află într-o toți oamenii, ci într-o singuri aceia, care bine au primit Dumnezeiască sămânța Marelui Acelui Semănător, care-le au semănat spre pământul cel bun, care-le au și rodit, și au făcut, sau treizeci, sau șasezeci, sau o sută. Pentru că cei ce într-o alt fel au crezut, măcar deși li se pare a crede așa fără de rodire, ci însă n-au înțeles cuvântul credinții. Pentru aceasta cu îndrăzneală au și intrat vicleanul în inimile lor, și Dumnezeiasca sămânță o au hrăpit. Și sau asemănat neroditorii și netemătorii aceștia, unii adică, căii cei ce au primit sămânța cea Dumnezeiască, și păsărilor cerului este întinsă pururi, și hrănește pe cele spurcate și necurate duhuri: Iar alții, locurilor celor pietroase, care au prăpădit sămânța cea Dumnezeiască, pentru cel puțin pământul lor, și pentru cea din rădăcină neîntărire, și pentru a nu putea suferi hule, necazuri, și suspinuri, și dosediri ale trupurilor sale. Iar ceilalți, sau asemănat celor mărăcinoase, care au primit adică și ei Cuvântul lui Dumnezeu și Mântuitorului nostru, al celui ce au propovăduit, Ci pentru a avea grija veacului acestuia deșert, și pentru a se amăgi foarte cu bogăția acestuia, toată sămânța sămânța se îneacă, și se face ea neroditoare, și netrebnică, și nelucrătoare. Ci acestea adică, spre atâta: Iar scrierile deasupra ale cuvintelor cărții aceștia, așa să află precum în scară înainte sânt puse. **AMIN.**

SCARĂ

a celor ce se cuprind în carte.

CUVÂNT, 1.

Pentru lepădare, și pentru viața călugărească. Frunza

CUVÂNT, 2.

Pentru lepădarea de lume, și pentru depărtarea de
îndrăzneala cea către oameni. Frunza

CUVÂNT, 3.

Pentru depărtare. Frunza

CUVÂNT, 4.

Pentru dorirea lumii. Frunza

CUVÂNT, 5.

Pentru a ne depărta din lume, și de toate cele ce turbură
mintea. Frunza

CUVÂNT, 6.

Pentru folosul cel din fugirea de lume. Frunza

CUVÂNT, 7.

Pentru rânduiala noilor începători, și pentru așezarea, și
pentru cele ce sânt cuviincioase lor. Frunza

CUVÂNT, 8.

Pentru rânduială subțire a socotelii. Frunza

CUVÂNT, 9.

Pentru rânduiala vieții călugărești, și pentru scurtime și
osebire. Și cum și prin care chip se nasc faptele bune unele
dintru altele. Frunza

CUVÂNT, 10.

**Pentru, în ce lucruri se păzește frumusețea vieții
călugărești. Frunza**

CUVÂNT, 11.

**Pentru că nu se cuvine robului lui Dumnezeu celuia ce sau
făcut sărac despre cele lumești, și au ieșit spre căutarea
lui, pentru că n-au ajuns cuprinderea adevărului, pentru
frica acestui (lucru) a înceta despre căutare, și a i se răci
fierbințeala ceea ce se naște din dorirea celor
Dumnezeiești, și din ispitirea tainelor acelor, prin care
chipuri obicinuieste mintea a să amesteca în pomenirea
patimilor. Frunza**

CUVÂNT, 12.

Pentru cum e dator socotitorul a șede în liniște. Frunza

CUVÂNT, 13.

Pentru că de folos e sihastrilor a fi deșerți despre griji.

Frunza

CUVÂNT, 14.

**Pentru schimbarea, și prefacerea care se face celor ce
călătoresc în calea liniștii, într-o cea ce de la Dumnezeu e
orânduită. Frunza**

CUVÂNT, 15.

**Pentru cei ce liniștesc. Când încep a pricepe unde au ajuns
întru lucrurile sale în marea cea netrecută, adică întru
petrecerea liniștii, și când pot a nădăjdui puțin, cum că au
început a le da lor ostenele-le lor roadă. Frunza**

CUVÂNT, 16.

Pentru chipurile faptelor bune. Frunza

CUVÂNT, 17.

Pentru tâlcuirea chipurilor faptei bune. Frunza

CUVÂNT, 18.

Pentru credință. Frunza

CUVÂNT, 19.

Pentru credință și pentru smerita cugetare. Frunza

CUVÂNT, 20.

Pentru câtă cinste are smerita cugetare. Frunza

CUVÂNT, 21.

Pentru că acela ce se învață de la cineva-și, se folosește întru a se apropia spre Dumnezeu întru inima sa. Și care e pricina cea adevărată care apropie spre dânsul întru ascuns ajutorul. Și care e iarăși pricina cea ce aduce pe om întru smerenie. Frunza

CUVÂNT, 22.

Pentru chipurile nădejdi ce-i spre Dumnezeu. Și cui se cuvine a nădăjdi spre Dumnezeu: și cine este acela ce cu nebunie și cu neînțelegere are nădejdea. Frunza

CUVÂNT, 23.

Pentru dragostea lui Dumnezeu, și pentru lepădare, și pentru lepădare, și pentru odihnirea cea întru Dânsul.

Frunza

CUVÂNT, 24.

Pentru semnele și lucrările dragostei lui Dumnezeu. Frunza

CUVÂNT, 25.

Pentru răbdarea cea pentru dragostea lui Dumnezeu, și cum sprijineala se află întru dânsa. Frunza

CUVÂNT, 26.

Pentru cea dea pururi postire, și pentru a se aduna pe sineși întru un loc. Frunza

CUVÂNT, 27.

Pentru mișcarea trupului. Frunza

CUVÂNT, 28.

Pentru privegherea nopților. Frunza

CUVÂNT, 29.

Pentru căile cele ce ne fac a ne apropia spre Dumnezeu, și care se arată omului din lucrurile cele dulci ale privegherii

cei-i de noapte. Frunza

CUVÂNT, 30.

Pentru mulțămirea lui Dumnezeu, întru care și învățături.

Frunza

CUVÂNT, 31.

Pentru osebirea socotelii cei-i întru liniște, și pentru stăpânia minții, și până unde are stăpânire aceasta, a mișca mișcările sale întru osebirea chipurilor rugăciunii. Frunza

CUVÂNT, 32.

Pentru rugăciunea cea curată. Frunza

CUVÂNT, 33.

Pentru chipul rugăciunii, și pentru celelalte care de nevoie se caută pentru cea de-a pururi pomenire. și care folosesc prin multe părți, dacă cineva cu socoteală cetindu-le le-ar păzi pe acestea. Frunza

CUVÂNT, 34.

Pentru metanii. Frunza

CUVÂNT, 35.

Pentru, pentru ce oamenii cei sufletești întru cunoaștere privesc spre oareșcare duhovnicești, după grosimea

trupurilor. Frunza

CUVÂNT, 36.

Pentru că nu se cuvine fără de nevoie a pofti, sau a căuta oarecare semne. Frunza

CUVÂNT, 37.

Pentru cei ce viețuiesc lângă Dumnezeu. Frunza

CUVÂNT, 38.

Pentru a pricepe cineva întru care măsură stă. Frunza

CUVÂNT, 39.

Pentru mișcarea cea îngerească. Frunza

CUVÂNT, 40.

Pentru a doua lucrare cea întru om. Frunza

CUVÂNT, 41.

Pentru păcate de voie, și fără de voie, și pentru cele ce dintru oarecare întâmplare se fac. Frunza

CUVÂNT, 42.

Pentru puterea și lucrarea răutăților păcatului. Frunza

CUVÂNT, 43.

Pentru păzirea și ferirea despre cei leneși și trândavi. Și cum că dintru apropierea acestora împărățește întru om trândăvia și lenevirea, și se umple de toată necurata patimă. Și pentru a se păzi pe sine-și despre apropierea celor mai tineri, pentru ca să nu se spurce mintea întru gândurile cele curvești. Frunza

CUVÂNT, 44.

Pentru simțiri, întru carele și pentru ispite. Frunza

CUVÂNT, 45.

Pentru milostivirea Stăpânului către om, și pentru ispite.

Frunza

CUVÂNT, 46.

Pentru chipurile ispitelor celor de multe feluri. Frunza

CUVÂNT, 47.

Pentru, cum că trupul temându-se de ispite, să face prieten păcatului. Frunza

CUVÂNT, 48.

Pentru, care pricini lasă Dumnezeu ispitele. Frunza

CUVÂNT, 49.

Pentru cunoștința cea adevărată, și pentru ispite. Frunza

CUVÂNT, 50.

Pentru același cap și pentru rugăciune. Frunza

CUVÂNT, 51.

Pentru feluri de chipuri ale războiului vrăjmașului. Frunza

CUVÂNT, 52.

Pentru chipul al doilea al războaielor diavolului. Frunza

CUVÂNT, 53.

Pentru chipul al treilea al vrăjmașului, spre cei puternici, și viteji. Frunza

CUVÂNT, 54.

Pentru al patrulea împotriva grăitorul chip al războiului vrăjmașului. Frunza

CUVÂNT, 55.

Pentru patimi. Frunza

CUVÂNT, 56.

Pentru, cum că și cu folosință au slobozit Dumnezeu sufletul omului a fi primitor de patimi. Întru care și pentru lucrările cele sihăstrești ale liniștitorilor. Frunza

CUVÂNT, 57.

Pentru schimbarea aceia ce în suflet se face întru toată vremea. Frunza

CUVÂNT, 58.

**Pentru râvna cea nebună, cea întru fața fricii lui
Dumnezeu. Frunza**

CUVÂNT, 59.

Pentru schimbările cele multe ale cugetului. Frunza

CUVÂNT, 60.

**Pentru gânduri viclene fără de voie, cele ce se fac din
dezlegarea lenevirii cea mai înainte de acestea. Frunza**

CUVÂNT, 61.

**Pentru, de unde se păzește trezirea, și de unde se începe
somnul. Frunza**

CUVÂNT, 62.

Pentru cele trei chipuri ale cunoștinței. Frunza

CUVÂNT, 63.

Pentru rânduiala dintâi a cunoștinței. Frunza

CUVÂNT, 64.

Pentru rânduiala a doua a cunoștinței. Frunza

CUVÂNT, 65.

Pentru rânduiala a treia a cunoștinței. Frunza

CUVÂNT, 66.

Pentru alte chipuri și înțelegeri ale osebirii cunoștinței.

Frunza

CUVÂNT, 67.

Pentru pricina sufletului celui ce caută vedenia cea adâncă.

Frunza

CUVÂNT, 68.

Pentru păzirea inimii, și pentru videnie mai subțire. Frunza

CUVÂNT, 69.

Pentru feluri de pricini. Frunza

CUVÂNT, 70.

Pentru cuvintele Dumnezeieştii Scripturi, cele ce îndeamnă spre pocăinţă, cum că spre neputinţa oamenilor au fost grăite. Frunza
CUVÂNT, 71.

Pentru înţelegerile cele ascunse. Frunza
CUVÂNT, 72.

Carele cuprinde pricini folositoare pline de înţelepciunea duhului. Frunza
CUVÂNT, 73.

Carele cuprinde sfaturi pline de folosinţă. Frunza
CUVÂNT, 74.

Pentru arătare şi pilda Sâmbetei şi a Duminicii. Frunza
CUVÂNT, 75.

Carele cuprinde povestiri ale sfinţilor bărbaţi. Frunza
CUVÂNT, 76.

Pentru bătrânul cel vechi. Frunza
CUVÂNT, 77.

Pentru alt bătrân. Frunza
CUVÂNT, 78.

Pentru întrebarea fratelui. Frunza
CUVÂNT, 79.

Pentru prihănirea fratelui. Frunza
CUVÂNT, 80.

Pentru cea de zi şi prea de nevoie aducere aminte celuiia ce şade în chilia sa. Frunza
CUVÂNT, 81.

Pentru săvârşirea faptelor bune, şi pentru săvârşirea a toată călătoria. Frunza
CUVÂNT, 82.

Pentru cum că fără de osteneală intră sufletul spre înțelegerea înțelepciunii lui Dumnezeu, și a Ziditorului, de va liniști despre lume, și despre grijile vieții. Frunza
CUVÂNT, 83.

Pentru suflet, și pentru patimi, și pentru curățenia minții după întrebare și răspundere. Frunza
CUVÂNT, 84.

Pentru vederea firii celor fără de trup, după întreb: și răsp: Frunza
CUVÂNT, 85.

Pentru feluri de pricini, după întreb: și răsp: Frunza
CUVÂNT, 86.

Pentru feluri de pricini, după întreb: și răsp: Frunza
TRIMITERA, 1.

Către oarecare-le frate duhovnicesc ce iubea liniștea.
Frunza
TRIMITERA, 2.

Către oarecare-le frate firesc și duhovnicesc. Frunza
TRIMITERA, 3.

Pentru tainele liniștii. Frunza
TRIMITERA, 4.

Către Prea Cuviosul Părintele nostru Simeon cel din muntele Minunat. Frunza

TROPARUL SFÂNTULUI ISAAC SIRUL. Glas. 3.

pod: Pentru mărturisirea Dumnezeiești-i credințe.

Dumnezeiască jertfă te-ai făcut fericite, căci că alt mare Isaac în Siria ai strălucit de Dumnezeu însuflăte, și al liniștirii îndemnător de

Dumnezeu înțelepți-te, prin punere Dumnezeiască ai preoțit în Ninevei fericite. Părinte Sfinte **Isaac Cuvioase**, pe Hristos Dumnezeu roagă-l, să ne dăruiască nouă celor ce te dorim pe tine mare milă.

Condac. Glas, 8. pod: Apărătoare Doamnă.

Pe Marele sfătuitor al liniștii cei-i după lege, și al vederii cei-i nerătăcite luminatul ajutor. Pe al Nineviei înțeleptul și Dumnezeiescul Ierarh, și frumusețea Siriei și odrasla ei, și vasul cel curat al Dumnezeiescului Duh, să-l laudăm, pe Isaac prea slăvitul.

Alt condac, glas, și pod: aceiași.

Luceafăr te-ai arătat prea luminos, cu începătoria de sfințenie luminat fiind, și pe cei dintru întunericul patimilor strălucindu-i, ca un povățuitor prea minunat al liniștii. Ci ca acela ce ai luat darul Duhului, celor ce cer de la tine dă-le iertare greșelilor, ca să strigăm, bucură-te Părinte Isaac prea fericite.

Icos

Ca un înger Părinte petrecând în viață, slăvi-ai pe Cel ce singur este mai înainte de toate, și de la Dânsul mintea luminându-ți, purtător de lumină te-ai arătat celor ce se sârguiesc către Dânsul, și celor ce cu umilite cântări cântare ție îți strigă așa:

Bucură-te prin carele se trece cu vederea lumea, **Bucură-te** prin carele se dezrădăcinează patimile:

Bucură-te al călugărilor prea mare mângâiere. **Bucură-te** al celor căzuți blândă chemare înapoi:

Bucură-te că și carte ai scris, care covârșește pe multe, **Bucură-te** că ai îmbogățit sufletele sihastrilor:

Bucură-te că ai zburat la înălțimea vederii, **Bucură-te** că saturi pe setea minții: **Bucură-te** păstorule între păstori de Dumnezeu alese, **Bucură-te** sfeșnice al chipului lui Hristos:

Bucură-te prin carele sărăcia se cinstește, **Bucură-te** Isaac Dumnezeiescule stâlp al bunătăților.

Bucură-te Siru-le de trei ori fericite.

**A CELUI ÎNTRU SFINȚI PĂRINTELUI NOSTRU
AVVEI ISAAC SIRUL,
PUSNICUL ȘI SIHASTRUL,
CARELE AU FOST EPISCOP IUBITOAREI DE HRISTOS
CETĂȚII NENEVIEI.**

**CUVINTE PUSNICEȘTI SCRISE DE DÂNSUL PE A SA
LIMBĂ, IARĂ TĂLMĂCITE PE LIMBA CEA ELINEASCĂ DE
CUVIOȘII PĂRINȚII NOȘTRI, DE AVVA PATRICHIE ȘI DE
AVVA AVRAMIE FILOSOFI ȘI SIHASTRII.
CARI AU PUSNICIT ÎN LAIRA CELUI ÎNTRU SFINȚI
PĂRINTELUI NOSTRU SAVVEI.**

**CUVÂNT, 1.
PENTRU LEPĂDARE, ȘI PENTRU VIAȚA CĂLUGĂREASCĂ.**

Frica lui Dumnezeu începătură este a faptei ce-i bune. Însă se grăiește a fi naștere a credinței, și se seamănă în inimă, când sar despărți cugetul de grija lumii a aduna înțelegerile lui cele încongiurătoare din rășchirare, întru cugetarea așezării ce-i ce va să fie. A pune temelie a faptei bune nimic este mai bun decât a ținea cinevași pre sineși întru slobozirea de lucrurile vieții, și a petrece în legea luminii cărărilor celor drepte și sfinte, care întru duhul cântărețul Psalmilor le-au însemnat și le-au numit. De abia să află om carele ar putea să poarte cinstea, (1) și poate cu totul nici se află, (și aceasta din grabnică primirea schimbării, precum cineva ar zice) nici de sar face cineva întocmai cu îngerii cu năravurile.

Începerea căii vieții este ca pururi să cugete mintea întru cuvintele lui Dumnezeu și să petreacă întru sărăcie. Pentru că de acolo a se adăpa ajutorează spre săvârșirea aceștia: adică a te adăpa din cugetarea cuvintelor lui Dumnezeu, ajută ție spre îndreptarea sărăciei. Iar

Îndreptarea ne agoniseli, îndeletnicire dă ție a îndrepta cugetarea cuvintelor lui Dumnezeu. Iar ajutorirea amândurora acestora, în scurt înalță la suirea a toată zidirea faptelor celor bune. Nimeni poate a se apropia la Dumnezeu, fără numai acela ce se depărtează pe sineși din lume. Iar depărtare grăiesc, nu ieșirea trupului, ci din lucrurile lumii. Și aceasta este fapta cea bună, ca cineva cu cugetul său să lipsească din lume. Nu poate inima a liniști, și fără de nălucire a fi, întrucât oareșce simțirile lucrează, nici patimile cele trupești se fac nelucrătoare, nici gândurile cele rele lipsesc fără de pustie. Până ce nu va câștiga sufletul îmbătare întru credința lui Dumnezeu, întru primirea puterii simțirii aceștia, nici neputința simțirilor o va tămădui, nici cu putere poate a călca pe materia cea văzută, care este gard a celor dinăuntru. Și nu simțește pe nașterea cea cuvântătoare a singurei de sine stăpâniri. Și roada amândurora e, fugirea din lațuri. (2) Fără de cea dintâi, nici cea de a doua: iar unde cea de a doua drept călătorește, acolo și a treia ca în frâu sau legat.

Când darul sar înmulți în om, atuncea întru dorirea dreptății frica morții lesne defăimată i se face lui, și pricini multe află cineva în sufletul său, cum că se cade pentru frica lui Dumnezeu a răbda necazul. Și câte se par a vătămă trupul, și de năprasnă vin asupra firii, și cu urmare spre a le pătimi sânt puse, ca nimic se socotesc întru ochii lui întru alăturarea celor ce de acum se nădăjduiesc. Și nu este cu putință fără de slobozirea ispitelor să cunoaștem noi adevărul. Iar vestire pentru aceasta din cuget află cu dinadinsul, și cum că multă purtare de grijă are Dumnezeu către om, și nu este om, carele nu ar fi sub purtarea de grijă a Lui, și mai vârtos către cei ce au ieșit al căuta pe Dânsul, și poartă patimile pentru Dânsul, cu arătarea degetului privește strălucit. Iar când lipsirea darului sar înmulți în om, atunci toate cele grăite potrivnice ce se află aproape, și cunoștința este mai mare decât credința pentru ispitire, și nădejdea lui Dumnezeu nu întru tot lucrul nimerește, și nici așa purtarea de grijă a lui Dumnezeu împrejurul omului să socotește, ci unul ca acesta întru acestea neconținut se pândește despre cei ce pândesc, ca întru întuneric să săgeteze cu săgețile sale.

Începătura vieții cei-i adevărate a omului, este frica lui Dumnezeu. Și aceasta cu rășchirarea oareșcăroră a rămânea în suflet nu se pleacă. Că se risipește inima din dulceața lui Dumnezeu într-o slujire a simțirilor. Că sânt oprite zice cugetele cele dinăuntru despre a se simți pe sineși într-o organele cele simțitoare care slujesc lor.

Îndoirea inimii bagă în suflet temere. Iar credința, și într-o tăierea mădularelor poate a întări pe voire. Întrucât dorul trupului mai mult poate într-o tine, bun cutezător și fără de frică nu vei putea a fi dintr-o împotrivirile cele multe care petrec lângă cel dorit.

Acela ce pofteste cinstea, nu poate a fi lipsit de pricinile scârbei. Nu este nici un om într-o schimbarea lucrurilor, carele nu câștigă într-o cugetul său schimbare spre lucrul cel ce se află înainte. Dacă pofta zice este nașterea simțirilor, să tacă deaceia cei ce cu învăluirea mărturisesc a păzi pacea cugetului.

Curat este, carele nu într-o osteneala, și în vremea luptei și a nevoinței grăiește, cum că încetează din trânsul gândurile cele urâte, ci carele într-o adevărința inimii sale curățește vederea cugetului său, a nu privi fără de rușine spre gândurile cele curvești. Și când bună rânduiala științei lui mărturisește din vederea ochilor lui încredințarea, rușinea ca o perdea este spânzurată într-o ascunsă latura gândurilor. Și ca un întreg înțelept fecioară se face, curățenia lui într-o credință păzindu-se lui Hristos.

Nu este cevași așa de îndestul spre surparea năravurilor celor mai dinainte ale ne astâmpărării din suflet, și a izgoni pomenirile cele ce să mișcă și se scoală în trup, și se fac văpaie turburăcioasă, precum a fi cufundat într-o dorirea învățăturii, și a goni pe urma adâncimii înțelegerilor Dumnezeieștii Scripturi. Când gândurile sar cufunda într-o desfătarea gonirii pe urma înțelepciunii cei-i învistierte în cuvinte, într-o puterea, prin care sugă din trânsele arătarea, lasă omul după spatele sale lumea, și pe toate cele din trânsa le uită, și toate pomenirile cele ce lucrează chipurile întrupării lumii, le șterge din suflet, și de multe ori și din trebuința gândurilor celor din obicei, care cercetează firea. Și

singur sufletul într-o uitare petrece într-o întâmpinările cele noi, care sânt din marea tainelor Scripturilor.

Și iarăși dacă mintea ar înota pe fața apelor, adică a mării Dumnezeieștilor Scripturi, și nu ar putea într-o toată adâncimea a cufunda înțelegerile sale, pentru ca să priceapă toate visteriile cele ce sânt în adâncul aceștia, destul este ei această cugetare într-o dorința aceștia, ca să lege gândurile sale tare într-o gândire a minunii, ca să le împiedice pe dânsele a nu alerga către firea trupului, precum oarecarele din purtătorii de Dumnezeu părinți au zis. Pentru că inima slabă este, și nu poate a suferi răutățile cele întâmpinătoare de la cele dinăuntru, și de la cele dinafară războaie. Și știți, cum că gândul cel rău greu este. Și dacă inima nu va fi zăbovinduse într-o cunoștință, nu poate a răbda turburarea năvălirii trupului.

Și precum este greutatea poverii într-o iuțimea plecării cumpenei spre turburarea vânturilor, așa este rușinea și frica într-o plecarea cugetului. Și după asemănarea lipsirii fricii și a rușinii, pricină se face minții a înconjura pururi, și aicea precum singura de sine stăpânire după asemănarea depărtării fricii din suflet, se pleacă cumpăna cugetului încoace și încolo. Deci precum tragerile cumpenii prin povara cea prea grea îngreuiate fiind, nu lesne de suflarea vântului cumpăna se clătește, așa și mintea îngreuiată fiind de frica lui Dumnezeu și de rușinare, nu cu lesnire clătită este despre cei ce o clătesc pe dânsa. Și după cât lipsirea fricii în cuget sar face, după atâta stăpânită este de clătire și de schimbare. Înțelepțește-te a pune temelie în călătoria ta frica lui Dumnezeu, și într-o puține zile ești așezat în ușa împărăției fără de încongiurarea căii.

Într-o toate cele ce ți se întâmplă ție într-o Scripturi, cearcă scopul cuvântului, ca să adâncezi pe sineți, și să înțelegi cu cunoștință mare adâncul înțelegerilor sfinților: Carii din darul cel Dumnezeiesc într-o viețuirea lor povățuindu-se a fi luminați, pururi simțesc ca o oarecare rază înțelegătoare care merge în mijlocul stihurilor celor scrise, și face osebite înaintea minții cuvintelor celor goale din lucrurile cele ce se grăiesc într-o mare minte cu înțelegerea cea sufletească.

Omul cetind gol în stihuri mari, goală se face și inima lui, și se stinge de sfântă puterea cea ce dă inimii prea dulce gustare într-o minunată înțelegere a sufletului.

Fie ce spre rudenia sa obișnuiește a alerga. Și sufletul având parte a duhului, când ar auzi grai ce ar avea întru sine-și putere duhovnicească ascunsă, cu înfocare trage puterea acestuia. Nu pe tot omul îl deșteaptă spre a se minuna, lucrul care duhovnicește se grăiește, și are întru sineși ascunsă putere mare. Cuvântul cel pentru fapta bună trebuință are de inimă care să fie depărtată de la pământ și de la vorba lui. Iar a omului, căruia cugetul lui se ostenește întru grija celor trecătoare, lucrurile fapte cei-i bune nu deșteaptă gândul lui spre dorirea, și câștigarea căutării acestora. Dezlegarea cea din materie înainte povățuiește cu nașterea sa de legătura cea spre Dumnezeu, deși de multe ori întru orânduiala darului se află înainte apucând aceasta de aceia întru oareșcării, precum dragoste acopere pe dragoste. Rânduiala obiceiului orânduiei alta este afară de rânduiala obștimii oamenilor. Iar tu păzește rânduiala cea de obște. Iar de ar apuca înainte întru tine darul, a lui este aceasta: iar de nu, în calea tuturor oamenilor, întru care au călătorit după asemănarea primirii, înalță-te spre suirea turnului celui duhovnicesc.

Fie ce lucrându-se întru vedenie, și împlinindu-se prin porunca cea pentru dânsul, tot este nevăzut de ochii trupului. Și fie ce întru faptă lucrându-se, alcătuit este, că porunca una singură, adică fapta, trebuință are de amândouă, de vedenie și de lucrare, pentru cele trupești și pentru cele fără de trup. Pentru că alcătuirea amândurora, una este. Lucrurile cele ce se grijesc de curățenie, nu opresc simțirea pomenirii greșelilor celor trecute, ci mâhnirea aducerii aminte o iau din cuget. Și se face de acum trecerea pomenirii în cuget cu folosință. Întrece lăcomia sufletului întru câștigarea faptei cei-i bune pe partea poftii cei-i văzute a trupului celui împreună înjugat. Pe tot lucrul măsura îl împodobește. Pentru că fără de măsură, și cele ce se socotesc a fi bune, întru vătămare se mută.

Voiești a te împărtăși cu Dumnezeu în mintea ta într-o luare a simțirii dulceații aceia, care nu este robită de simțiri; urmează milosteniei, care când se va afla înăuntru tău, se închipuiește într-o tine sfânta frumusețea aceia, întru care te-ai asemănat. Lucrul cel sobornicesc al milosteniei, (3) nu în vreme oareșcarea mijlocitoare spre unimea slavei strălucirii împărtășirea Dumnezeirii înăuntru o face în suflet.

Unirea cea duhovnicească este pomenire nepecetluită: care într-o înfocat dor ne depărtat în inimă se aprinde, din petrecerea cea către porunci putere luând spre legătură, nu peste trebuință, nici firește. Pentru că acolo află materie în videnia cea sufletească întărită a fi sub dânsa cu statul. Pentru aceasta vine într-o uimire inima a închide pe cele îndoite simțirile sale, pe cele trupești și pe cele sufletești. Nu este altă cărare spre dragostea cea duhovnicească, care închipuiește chipul cel nevăzut, de nu ar începe cineva întâi îndurat a fi, precum au zis Domnul nostru spre săvârșirea tatălui. Pentru că așa au poruncit celor ce-l ascultă pe El, a pune aceasta temelie. (4)

Altul este cuvântul lucrării, și altul cuvântul cel frumos. Și fără de iscusința lucrurilor, știe înțelepciunea ași împodobi cuvintele sale, și a grăi pentru adevăr necunoscându-l pe dânsul, și arată pentru fapta bună, și el niciodată luând iscusință a lucrării aceștia. Cuvântul cel din lucrare, cămară e a nădejzii: și înțelepciunea cea nelucrătoare, logodire e a rușinii.

Precum este meșterul zugrăvind apa pe pereți, și nu poate apa aceia a răcori setea lui, și precum este omul care vede visuri frumoase, așa este și cuvântul cel fără de faptă. Cel ce din iscusința lucrului său grăiește pentru fapta cea bună, dă celui ce-l ascultă pe el, precum dă cineva din banii neguțătoriei sale. Și carele din avuțiile sale seamănă învățătura într-o urechile celor ce-l ascultă pe dânsul, și deschide gura sa într-o îndrăzneală cu fii săi cei duhovnicești, precum și bătrânul Iacov întregului înțelept Iosif iau zis: Iată am dat ție o parte mai mult decât fraților tăi: pe care o am luat de la Amorei cu sabia mea, și cu arcul meu. Facerea 48. 22.

Fiecărui om ce are viețuire întinată, acestuia viața cea vremelnică iubită este, și al doilea după acesta e, (5) cel lipsit de cunoștință. Bine au zis oarecine, cum că frica morții mârnește pe bărbatul cel ce este muștrat despre știința sa: Iar acela ce are mărturie bună întru sineși, acesta pofteste moartea ca pe o viață. Să nu socotești pe cineva adevărat înțelept, carele pe cugetul său pentru viața aceasta cu temerea și cu frica îl are rob.

Toate bunătățile și răutățile care se întâmplă trupului, visuri le socotește a fi. Pentru că nu numai la moarte ai a-te dezlega din trânele, ci de multe ori mai înainte de moarte te lasă pe tine, și se duc. Și dacă vreunele din trânele ar avea oarecare împărțășire în sufletul tău, pe acestea le legiuește ale avea avuțiile tale în veacul acesta, și întru cel ce va să fie împreună cu tine se duc. Și de vor fi bune, te bucură, și mulțumește lui Dumnezeu întru cugetul tău: Iar de vor fi rele, fii întristat, și suspină, și caută slobozirea din trânele întrucât ești în trup. Fiecare bunătate lucrându-se întru tine gânditor, și întru ascuns să o aibi pe dânsa cu adevăritate. Că botezul și credința sau făcut ție mijlocitoare spre aceasta, întru care te-ai chemat de la Domnul nostru Iisus Hristos întru cele bune lucrurile sale împreună cu Părintele și cu Sfântul Duh: căruia slava, și cinstea, și mulțumirea, și închinăciunea în vecii vecilor. Amin

CUVÂNT, 2.

PENTRU LEPĂDAREA DE LUME, ȘI PENTRU DEPĂRTAREA DE ÎNDRĂZNEALA CEA CĂTRE OAMENI.

Când vom iubi a fugi din lume, și străini a ne face despre cele lumești, nimic așa ne desparte pe noi din lume, nici omoară patimile din noi, și ne ridică și ne înviază întru cele duhovnicești, ca plângerea, și durerea inimii cea cu socoteală. Pentru că fața rușinosului, urmează smereniei celui iubit.

Și iarăși nimic așa pe noi ne face ca să petrecem împreună cu lumea, și cu cei din lume și cu bețivii și neastâmpărații cei din trânsa, și nimic pe noi ne desparte din visteriile înțelepciunii și a cunoștinței tainelor lui Dumnezeu, ca vorbirea de râsuri, și cea cu îndrăzneală răsipire. Și aceasta este meșteșugul dracului curviei. Ci de vreme ce iscusită am făcut filosofia sa, o iubite, rogu-te întru dragoste, să te păzești de ispita vrăjmașului: Ca nu întru glumirea cuvintelor să răcești sufletul tău din fierbințeala dragostei lui Hristos, acelaia ce pentru tine hiare au gustat pe lemnul Crucii. Și în locul cugetării ce-i dulci, și a îndrăznelii ce-i către Dumnezeu, să-l umpli pe dânsul de năluciri multe, și fiind tu deștept, iar dormind, să-l robească pe dânsul cu visurile cele necuvioase. Pe a cărora rea mirosire sfinții îngerii lui Dumnezeu nu o sufăr. Și vei fi altora alunecare, și însuți ție bold. Deci silește-te pe tine a urma smereniei lui Hristos, pentru ca mai mult să se aprindă focul cel întru tine pus de Dânsul: prin care se dezrădăcinează toate mișcările lumii, cele ce omoară pe omul cel nou, și pângăresc curțile Domnului celui Sfânt și puternic. Că eu citez a zice după Sfântul Pavel, „Cum că Biserica a lui Dumnezeu suntem”. 1Corinteni: 3: 16. Deci să curățim Biserica Lui, precum El este curat, pentru ca să poftască a se sălășlui întrânsa. Să o sfințim pe ea, precum și El Sfânt este. Și să o împodobim pe ea cu toate lucrurile cele bune și cinstite. Să o tămâiem pe ea cu tămâia odihnirii voii Lui prin curată rugăciune a inimii: Pe care cu împărtășirea celor dese mișcări lumești a o câștiga e cu neputință. Și cu adevărat așa umbri-va pe suflet norul salvei Lui, și va străluci lumina mărimii Lui înlăuntrul inimii, și se vor umplea de bucurie și de veselie toți locuitorii sălășluirii lui Dumnezeu. Iar cei fără de rușine și obraznici prin văpaia Duhului prin văpaia Duhului Sfânt vor lipsi.

Ocărăște-te dar pe sineți frate totdeauna, și grăiește: Vai mie, o ticăloase suflete, apropiatu-sa dezlegarea ta din trup. Pentru ce te veselești întru cele ce astăzi vei ca să le lași, și de a cărora vedere lipsit vei fi în veci; Ia aminte celor dinaintea ta, și socotește cele ce ai făcut, cum și care sânt, și cu cine ai săvârșit zilele vieții tale, sau cine au primit osteneala lucrării tale, și pe cine ai veselit întru luptarea ta,

pentru ca să iasă într-o întâmpinare a ta în vremea ieșirii tale. Și cui ai făcut bucurie într-o călătorie a ta, pentru ca în limanul lui să te odihnești. Și pentru cine te-ai ticăloșit ostentându-te, pentru ca să sosești la dânsul cu bucurie. Și pe cine ai câștigat prieten în veacul cel viitor, pentru ca pe tine acum să te primească într-o ieșire a ta. În care țarină ai fost tocmărit, și cine e cel ce va să-ți dea ție plata într-o apunerea soarelui despărțirii tale.

Tu te cercă pe sineți o suflete, și vezi către care pământ e pârțica ta. Și de ai trecut țarina cea ce rodește amărăciune celor ce o lucrează pe dânsa. Glăsuiește și strigă cu suspin și cu mahnire a sufletului, care odihnesc pe Dumnezeuul tău mai mult decât jertfele și arderile tale. Izvorască gura ta glasuri cu durere, de care sfinții îngeri se veselesc.

Văpșește (moaie) fața ta într-o plângerea ochilor tăi, pentru ca să se odihnească peste tine Duhul Sfânt, și să te spele pe tine de tina răutății tale. Milostiv fă ție pe Domnul cu lacrimile, pentru ca să vie la tine. Cheamă pe Maria și pe Marta pentru ca să te învețe pe tine glasuri de plângere. Strigă către Domnul.

Rugăciune. Doamne Iisuse Hristoase Dumnezeuul nostru, cea ce peste Lazăr ai plâns, și lacrimi de întristare, și de milostivire ai picat peste dânsul, primește lacrimile amărăciunii mele. Cu patimile Tale, patimile mele le vindecă. Cu ranele Tale, ranele mele tămăduiește-le. Cu sângele Tău, sângele meu curățește-l, și amestecă în trupul meu mireasma trupului Tău celui făcător de viață. Hiarea cu care de la vrăjmași ai fost adăpat, să îndulcească sufletul meu de amărăciunea cu care potrivnicul m-au adăpat. Trupul Tău cel întins pe lemnul Crucii, să întinze către Tine mintea cea târâtă jos de la draci. Capul Tău pe care l-ai plecat pe lemnul Crucii, să înalțe capul meu cel palmuit despre potrivnici. Prea sfintele mâinile Tale cele pironite de necredincioși pe Cruce, să mă înalțe pe mine către Tine din prăpastia periciunii, precum sau făgăduit prea sfântă gura Ta. Obrazul Tău cel ce au primit palmuri și scuiări de la cei blestemați, strălucită să facă fața mea cea întinată într-o fărădelegi. Sufletul Tău pe carele pe Cruce fiind Părintelui Tău l-ai dat, să mă

povățuiască către Tine prin darul Tău. Nu am inimă cu durere spre căutarea Ta, nu am pocăință, nici umilință care duc pe fii către moștenirea sa. Nu am Stăpâne lacrimi mângâietoare. Întunecat-misa mintea întru cele lumești, și nu poate a privi către Tine cu durere. Răcitu-sa inima mea de mulțimea ispitelor, și nu poate a se înfierbânta cu lacrimile dragostei cei-i către Tine. Ci Tu Doamne Iisuse Hristoase Dumnezeule, Vistierul bunătăților, dăruiește-mi mie pocăință întregă, și inimă cu durere, pentru ca să ies cu tot sufletul spre căutarea Ta. Căci fără de Tine mă voi înstrăina de tot binele. Dăruiește-mi dară mie o bunule darul Tău. Părintele care te-au adus pe Tine din sânurile Sale fără de ani și mai înainte de veci, să înnoiască întru mine închipuirile chipului Tău. Lăsatu-team pe Tine, nu mă lăsa pe mine. Ieșit-am de la Tine, ieși în căutarea mea, și mă bagă pe mine întru pășunea Ta, și mă numără pe mine împreună cu oile turmei tale cei-i alese, și mă hrănește pe mine împreună cu dânsle din verdeața Dumnezeieștilor tainelor Tale: a căror inima cea curată sălășluirea Ta este, și se vede întrânsa sălășluirea descoperirilor Tale, care este mângâierea și odihna celor ce sau ostenit pentru tine întru necazuri, și întru chinurile cele de toate felurile. Căreia străluciri și noi să ne învrednicim, cu darul și cu a Ta iubire de oameni a Mântuitorului nostru Iisus Hristos în vecii vecilor. **Amin.**

CUVÂNT, 3:

PENTRU DEPĂRTARE. ȘI CUM CĂ NU NI SE CUVINE A NE SPĂIMÂNȚA ȘI A NE TEME, CI A NE ÎNTÂRI INIMA CU NĂDEJDEA SPRE DUMNEZEU, ȘI A CUTEZA CU NEÎNDOITĂ CREDINȚĂ, CA CEI CE AVEM STRĂJUITOR ȘI PĂZITOR PE DUMNEZEU.

Dacă cândva te vei afla vrednic depărtării ceia ce ușoare are sarcinile, (și poțtești a intra) întru împărăția slobozeniei sale, să nu te

îmbulzească gândul temerii după obiceiul său, prin multe chipuri ale schimbării gândurilor, și a petrecerii lor, ci mai vârtos fii crezând, cum că și păzitorul tău împreună cu tine este, și vestire să aibi întru înțelegerea ta cu dinadinsul, cum că tu împreună cu toată zidirea sub un Stăpân sunteți, carele cu o privire toate le mișcă și le clătește, și le îmblânzește, și le orânduiește. Și nici un rob poate a vătăma pe vreunul dintru cei ce împreună cu el sânt robi Acestuia, fără de voia Celuia ce are grijă de toate și le cârmuiește. Și îndată te scoală, și îndrăznește. De sau și dat slobozenie oarecărora, ci nu întru tot lucrul. Pentru că nici dracii, nici fiarele cele stricătoare, nici oamenii cei întru răutate pot a împlini voirea lor întru pierzare și întru stricare, de nu voia Ocârmuitorului iar slobozi, și le-ar da loc pe cât. Pentru că slobozenia nu o slobozește a veni spre toată lucrarea. Că de ar fi fost aceasta, tot trupul nu avea a fi viu. Pentru că nu lasă Domnul pe zidirea lui, ca să se apropie spre dânsa stăpânirea dracilor și a oamenilor, și să lucreze întru dânsa voința lor. Pentru aceasta grăiește pururi sufletului tău, am păzitor carele mă păzește pe mine, și nu poate ceva din zidiri a să arăta înaintea mea, numai de nu de sus sar face (poruncire. ? 051. rând 4. ultim rând) Și crede, cum că nici văzute a fi ochilor tăi, și urechilor tale a fi auzite înfricoșările lor cutează. Pentru că de ar fi avut volnicie de sus de la cel ceresc, nu era trebuință de cuvânt și de cuvinte, ci voinței lor și lucrul ar fi urmat.

Și iarăși grăiește ție, că, de este voia Stăpânului meu ca să stăpânească cei răi zidirea, nici eu aceasta o primesc cu anevoie, ca unul ce nu voiește ne lucrătoare a face Domnului său. Și așa întru ispitele tale te vei umplea de bucurie, ca acela ce ai cunoscut, și cu adevărat ai simțit, cum că voia Stăpânului te cârmuiește pe tine, și te îndreptează pe tine. Deci întărește inima ta întru a te nădăjdui spre Domnul, și nu teme, nici de frica de noapte, nici de săgeata ce zboară ziua. Pentru căci credința dreptului zice, cea către Dumnezeu, îmblânzește fiarele cele sălbatice ca oile.

Nu sânt zice drept, ca să fiu nădăjduindu-mă spre Domnul. Ci tu cu adevărat pentru lucrarea dreptății ai ieșit în pustia cea plină de

necazuri, și pentru aceasta te-ai făcut ascultător vocii lui Dumnezeu. Deci în deșert te ostenești, când porți osteneli-le acestea, nu că voiește Dumnezeu osteneala oamenilor, de nu aduci tu jertfă a dragostei, necazul tău. Socoteala aceasta o arată toți cei ce iubesc pe Dumnezeu, necăjind pe sineși pentru dragostea cea către Dânsul. Pentru că cei ce bine voiesc întru frica lui Dumnezeu a vieții întru Hristos Iisus, necaz aleg, și gonire sufăr. Și acela îi face pe dâșii întru stăpânire a se face vistierilor Sale celor ascunse.

Pentru sporirea ce se face din ispite, la cei ce cu mulțumire și cu bărbăție le rabdă pe dâșele.

Pentru că au zis oarecare-le din sfinți, cum că era oarecare-le din sihastri bătrân cinstit, și m-am dus către dâșul odată, și eram întru necaz din ispite, iar el era bolnav, zăcând jos, și când l-am sărutat pe dâșul, am șezut lângă dâșul, și i-am zis lui: roagă-te pentru mine părinte, că foarte mă întristez din ispitele dracilor. Iar el deschizând ochii săi, au căutat spre mine, și au zis: Fiule, tu ești mai tânăr, și nu lasă Dumnezeu ispite peste tine. Și eu am zis lui: așa mai tânăr sânt, dar ispitele bărbaților celor tari le am. Și el iarăși au zis: Deci va Dumnezeu ca să te înțeleptească pe tine. Și eu am zis: Cum mă va înțelepți pe mine; Că eu în toate zilele gust moartea. Și el iarăși: Dumnezeu, au zis, te iubește pe tine, taci. Va Dumnezeu ați da ție darul Său. Și au zis iarăși, cunoaște fiule, că treizeci de ani război cu dracii am făcut, și pe al douăzecilea trecându-l, ajutor nu am primit nicidecum. (acel război al somnului au fost.) Iar când pe acest de al cincilea am fost trecându-l, început-am a afla odihnă. Și pe cale anul umblând, se înmulțea. Iar trecând al șaselea, și cel după acesta al optulea stând de față, spre mulțime mai multă se întindea. Iar trecând și cel al treizecilea, și mai pe scurt spre sfârșit ajungând, așa sau întărit odihna, întrucât nici măsura aceștia a o cunoaște eu spre cât au mers înainte. Și aducea: cum că, și

când voi vrea a mă scula la slujba mea, o slavă a sluji sânt lăsat, iar întru celelalte, de voi sta trei zile, întru uimire împreună cu Dumnezeu mă fac, și osteneala nicidecum nu o simt. Iată lucrul osteneții și vremii cei-i multe, ce fel de odihnă fără de sfârșit au născut.

Era oarecare-le din părinți, și era mâncând de două ori întru o săptămână, și au zis nouă, cum că în ziua întru care vorbesc cu cineva, pravila postirii după obiceiul meu, numi este mie cu putință a o păzi, ci silit sunt a o dezlega. Și am înțeles, cum că păzirea limbii, nu numai deșteaptă mintea către Dumnezeu, ci și lucrurilor celor arătate care prin trup se lucrează, virtute mare le dă întru ascuns spre a se săvârși ele, și luminează și întru lucrarea cea ascunsă, precum au zis părinții: Că păzirea gurii deșteaptă știința către Dumnezeu, de tace cineva cu înțelegere. Sfântul acesta obișnuință avea multă la privegherea nopții. Pentru că grăia, cum că în noaptea aceia, întru care stau până dimineața, după cântarea Psalmilor mă odihnesc, iar după ce mă deștept eu din somn, în ziua aceia mă fac așa, ca un om oarecare-le ce nu este în lumea aceasta. Și oarecare gânduri pământești în inima mea nicidecum nu se suie, nici de pravile-le cele obișnuite am trebuință, ci întru uimire mă fac în toată ziua aceia.

Deci întru una din zile eram mâncând, trecând patru mai înainte, cu totul nimic gustând, și când m-am sculat la slujba celor de seară, și apoi ca să gust, stătut-am în ograda chilie mele, când era soare mult, și începând numai la o slavă, am simțit slujba mea, și de atunci am rămas necunoscând unde sânt, și am fost așa, până ce au răsărit iarăși soarele în ziua cealaltă, și au înfierbântat obrazul meu. Și atunci când soarele mai mult mi-au îngreuiat și mi-au ars fața mea, sau întors mintea mea întru mine, și iată am văzut cum că altă zi este, și am mulțumit lui Dumnezeu, pentru că atâta dar al Lui se varsă peste om, și la care mărimă învrednicește pe cei ce aleargă după Dânsul. Deci Acestuia Unuia se cuvine salva și cuviința cea mare în vecii vecilor. **Amin.**

CUVÂNT, 4.

PENTRU DORIREA LUMII.

Cuvântul Domnului cel adevărat, pe carele l-au grăit, cum că nu poate cineva cu dorința lumii dragostea lui Dumnezeu a câștiga, nici cu împărtășirea ei cu puțință el împărtășire a avea către Dumnezeu, nici cu grija ei a avea grija lui Dumnezeu. (1) Când pe acestea ale lui Dumnezeu le vom lăsa pentru slava cea deșartă, sau de multe ori pentru lipsirea trebuinței trupului, se pleacă mulți din noi spre altele. Carii au mărturisit a lucra pe cele ale împărăției cerurilor, și nu-și aduc aminte de făgăduința Domnului, care au zis: Dacă veți face toată grija voastră pentru împărăția cerurilor, nu vă voi lipsi pe voi de cele ale trebuinței firii cei-i văzute, ci vor veni vouă toate împreună cu celelalte. Pentru că nu vă voi lăsa pe voi a vă griji pentru acestea. (2) Pentru păsările cele neînsuflețite care sânt zidite pentru noi se grijește, și de noi nu va băga seamă; nicidecum. Celuia ce să grijește întru cele duhovnicești, sau pentru ceva dintru acestea, cele trupești i se gătesc lui fără de grija cea pentru ele, spre strâmtorarea acestora, și spre vreme. (3) Iar acela ce întru cele trupești să grijește mai mult de ceia ce se cade, nevrând cade și de la Dumnezeu. Iar dacă noi ne vom sârgui a ne griji întru acestea, care sânt pentru numele Domnului, El se grijește și pentru amândouă, după măsura nevoinței noastre.

Însă noi cercarea lui Dumnezeu să nu o căutăm întru ceste trupești, în locul lucrurilor sufletelor noastre, ci pentru nădejdea celor ce vor să fie să abatem toate lucrurile noastre. Pentru că acela ce deodată din dragostea sufletului său sau dat pe sine-și spre fapta bună, și au poftit a săvârși lucrarea ei, nu se grijește iarăși pentru cele trupești, ori de sânt, ori deși nu sânt. Pentru care de multe ori slobozește ispitiți a fi întru unele ca acestea cei îmbunătățiți cu faptele, și din tot locul le lasă a se (deștepta? 055 r.9 cuv 4.) asupra lor. Și îi rănește pe ei în trupul lor ca pe Iov, și-i bagă pe ei în sărăcie, și întru depărtarea omenirii. Și îi rănește pe ei întru cele ce au. Și numai în sufletele lor nu se apropie vătămare. Că nu este cu puțință, când în calea dreptății vom călători, a

nu ne întâmpina pe noi posomorăciune, și trupul în boli și în dureri a nu pătimi, și neschimbat a rămânea, dacă adică vom iubi întru fapta cea bună să viețuim. Iar omul acela ce petrece în voia sa, sau în pizmă, sau întru prăpădirea sufletului său, sau întru alta oarecare dintru cele ce-l vatămă pe el, osândă are. Iar dacă, când umblă în calea dreptății, și își face călătoria sa către Dumnezeu, și pe mulți de asemenea cu dânsul are, și (în calea aceasta) i sar întâmpla vreuna dintru aceasta, nu i se cuvine lui a se abate dintru aceasta, ci cu bucurie i se cade a o primi fără de ispitire, și a mulțumi lui Dumnezeu, că iau trimis lui darul acesta, și sau învrednicit pentru El a cădea în ispită, și părtaș a se face patimilor proorocilor și ale apostolilor, și ale celorlalți sfinți, carii pentru calea aceasta au răbdat necazurile, ori de la oameni ar veni, ori de la draci, ori de la trup, (că fără de voia lui Dumnezeu a veni acestea, și slobozite a fi, nu e cu putință.) Pentru ca să i se facă lui pricina întru dreptate. Că nu e cu putință (6) întru alt fel cumva să facă Dumnezeu să se folosească acela ce au poftit să fie cu Dânsul, fără de cât numai prin a-i aduce lui ispite pentru adevăr. Pentru a nu putea el a face pe sine-și a se învrednici mărimii aceștia: Pentru Dumnezeieștile acestea, a intra întru ispite, și a se bucura fără de darul cel de la Hristos. Și o mărturisește aceasta sfântul Pavel. Pentru că atâta de mare e lucrul acesta, întrucât arătat al numi pe el dar, adică gata a fi cineva a pătimi pentru nădejdea cea la Dumnezeu. Căci că zice, aceasta de la Dumnezeu sau dat nouă, adică, nu numai întru Hristos a crede, ci și pentru Dânsul a pătimi. Filipeni, 1: 29. Și precum sfântul Petru au scris întru a sa trimitere, cum că și când pătimiți pentru dreptate, fericiți sunteți, Petru 3. 14. că părtași patimilor lui Hristos v-ați făcut. Drept aceasta nu când te faci întru răsfățare și se cade ție a te bucura, iar întru necazuri a fi posomorât cu fața, și ca pe niște străine de calea lui Dumnezeu pe acestea a le socoti. Pentru că din veac și din neamuri cu Cruce și cu moarte se calcă calea lui. Și de unde ție aceasta; Pentru ca să te deprinzi, cum că afară de calea lui Dumnezeu ești, și dintru aceasta lipsești, nu pe urma sfinților voiești a călători, fără decât altă cale osebită voiești ați izводи ție, și fără de pătimire a petrece întrânsa.

Calea lui Dumnezeu Cruce de toate zilele este. Că nimeni sau suit în ceruri cu răsfățare. Pentru că și calea aceștia o cunoașteți unde și se sfârșește. Pe acela ce întru inima sau dat pe sineși lui Dumnezeu, nici odată îl voiește Dumnezeu ca să fie fără de grijă. Iar aceasta este ca să se grijească pentru adevăr. Ci și dintru aceasta se cunoaște, că de la Dumnezeu are purtare de grijă, când ar trimite lui pururi necazuri.

Cei ce petrec în ispite, niciodată despre purtarea de grijă sânt sloboziți a veni în mâinile dracilor. Mai vârtos dacă ar săruta picioarele fraților, și ar acoperi pricinile lor, și le-ar ascunde pe ele, ca pe cele ale sale. Acela ce voiește în lumea aceasta a fi fără de grijă, și carele o pofteste aceasta, și întru fapta cea bună dorește a petrece, acesta deșert este din calea aceasta. Pentru că dreptii nu numai cu voirea lor se nevoiesc întru lucrurile cele bune, ci și din ispite fără de voie întru mare nevoie sânt, pentru ispitirea răbdării lor. Că sufletul care are frica lui Dumnezeu, nu se teme de oarecare ce l-ar vătăma pe el trupește. Că întru Acesta nădăjduiește de acum, și în vecii vecilor. **Amin.**

CUVÂNT, 5.

PENTRU A NE DEPĂRTA DE LUME, ȘI DE TOATE CELE CE TURBURĂ MINTEA.

Multă cinste au dat Dumnezeu oamenilor prin îndoita învățătură, (1) prin care le-au dăruit lor, (2) și de pretutindena le-au deschis lor ușa cea încuiată, ca să intre la cunoștința cea mântuitoare. Și voiești martor credincios al celor grăite, tu fă-te întru sineți, și nu vei pieri. Iar de voiești și din afară pe aceasta a o cunoaște, ai pe alt dascăl și martor carele te povățuiește pe tine fără de rătăcire spre calea adevărului.

Mintea cea amestecată nu poate a scăpa de uitare. Și înțelepciunea ușa sa uinia ca aceștia nu o deschide. Acela ce au putut a înțelege întru adevărată cunoștință spre care stare deopotrivă hotarul a toate se sfârșește, spre lepădarea celor lumești de alt învățător nu are

trebuință. Legea cea firească care e întâi dată de la Dumnezeu omului, este videnia zidirilor Lui. Iar legea cea prin slove după călcare e adăogată.

Acela ce nu se depărtează pe sineși de pricinile patimilor de bună voie, fără de voie de păcat se trage. Iar pricinile păcatului sânt acestea. Vinul, și muierile, și bogăția, și cea desăvârșit sănătate a trupului. Nu că firește păcate sânt acestea, ci pentru că firea din trânsele cu lesnire se pleacă spre patimile păcatului. Și pentru aceasta de acestea dator este omul cu sânguire a se păzi. Dacă totdeauna de neputința ta îți vei aduce aminte, nu vei trece hotarul străjuirii. La oameni adică, e urâtă sărăcia: Iar la Dumnezeu, cu mult mai mult sufletul cel cu inima înaltă, și mintea cea înălțată. La oameni e cinstită bogăția: iar la Dumnezeu sufletul cel smerit.

Când vei vrea a face începere a lucrării cei-i bune, întâi te gătește pe sine-ți spre ispitele cele ce vin asupra ta, și să nu te îndoiești de adevăr. Pentru că obicei este vrăjmașului, când ar vedea pe cineva că și cu fierbinte credință viețuire bună au început, al întâmpina pe el cu înfricoșate, și multe feluri de ispite, pentru că de aicea întru temere viind, să se răcească de înainte alegerea cea bună, și nicidecum să aibă fierbințeală a se apropia de lucrarea cea plăcută lui Dumnezeu. Și nu că are potrivnicul o putere ca aceasta, (de vreme că nu ar fi putut cineva nici odată a face binele) ci însă se slobozește de la Dumnezeu, precum la dreptul Iov ne-am deprins. Tu dară te gătește pe sine-ți cu bărbăție a întâmpina pe ispitele cele ce se aduc spre faptele bune, și atunci fă începătura lucrării lor. Pentru că de nu te vei găti înainte spre întâmpinarea ispitelor, de lucrarea faptelor bune te depărtează.

Omul carele se îndoiește cum că nu este ajutor lucrării cei-i bune Dumnezeu, acesta de umbra sa se înfricoșează, și în vremea îndestulării și a săturării, este flămând, și întru liniștea sa se umple de furtună. Iar acela ce au nădăjduit întru Dumnezeu, se întărește cu inima. Și la toți oamenii arătată va fi cinstea lui și lauda lui, înaintea vrăjmașilor lui.

Poruncile lui Dumnezeu sânt mai presus decât toate vistieriile lumii. Și acela ce le-au câștigat pe acestea, înlăuntrul său află pe Dumnezeu.

Acela ce pururi zace în grija lui Dumnezeu, pe acesta vistiernic l-au câștigat. Și acela ce pofteste voile Lui, pe cerești îngeri îi va avea povățuitori. Acela ce se teme de păcate, fără de poticnire va trece cărarea cea înspăimată, și în vreme întunecoasă dinainte, și dinlăuntru său lumină găsește. Domnul păzește pașii celui ce se teme de păcate, și în vreme de alunecare înainte îl va apuca pe el mila lui Dumnezeu. Acela ce socotește greșelile lui mici a fi, cade într-o mai rele decât cele dintâi, și înșeptit va lua pedeapsă.

Seamănă milostenia într-o smerenie, și vei secera milă la judecată. Într-o care ai pierdut binele, iarăși într-o acestea îl câștigă pe el. Pentru ești dator lui Dumnezeu, nu primește de la tine în locul acestuia mărgăritar. Adică, curățenie ai pierdut, nu primește de la tine milostenie Dumnezeu, petrecând tu în curvie. Pentru că sfințenia trupului o voiește de la tine. De vreme ce ai călcat porunca, nesocotind a părăsi agoniseala lumii, pentru altele vei bate război; sădirea o ai părăsit, și cu altele ai venit a te lupta;

Zis-au sfântul Efrem, cum că în vremea secerișului, nu într-o hainele iernii te lupti cu zăduful. Așa fiecare cea ce seamănă, aceasta va secera. Și toată boala cu leacurile sale se tămăduiește. Și tu poate de pizmă fiind biruit, ce cu somnul a bate război te sânguiești; întrucât mică, și înfloritoare e greșeala, smulge-o pe ea, mai înainte de a se lăți, (și a umbri) și a se coace. Nu te lenevi, când mică ți s-a arătat ție greșeala, de vreme că mai pe urmă o vei afla pe ea stăpân fără de omenie, și ca un rob legat înaintea lui vei alerga. Iar acela ce dintru început împotriva patimii se luptă, degrabă o va stăpâni pe ea.

Acela ce poate a suferi nedreptatea cu bucurie, deși măcar ar avea puterea a o depărta, acesta de la Dumnezeu au primit mângâierea, prin credința cea către Dânsul. Și acela ce cu smerită cugetare rabdă prihămirile cele împotriva lui, acesta au sosit la săvârșire, și de sfinții îngeri se minunează. Pentru că nici o bunătate alta e ca aceasta de mare, și cu anevoie îndreptată.

Nu-ți crede ție, cum că ești puternic, până ce vei fi ispitit, și vei afla pre sineți neschimbat. Așa și într-o toate ispitește-te pe sineți. Câștigă

credință dreaptă întru sineți, pentru ca să calci pe vrăjmașii tăi, și să aibi mintea ta nerisipită, și să nu nădăjduiești întru puterea ta, pentru ca să nu fii lăsat întru neputința firii, și atunci din căderea ta vei cunoaște neputința ta. Nici cunoștinței tale să crezi, pentru ca mijlocind vrăjmașul, cu vicleșugul său să te vâneze pe tine. Să aibi limba blândă, și nu te va întâmpina nicidecum necinstire. Câștigă buze dulci, și pe toți îi vei avea prieteni. Să nu te lauzi niciodată cu limba ta întru lucrurile tale, pentru ca să nu te rușinezi. Că fiecare lucru, întru care se laudă omul, întru acesta slobozire face Dumnezeu a se schimba el, pentru ca să se smerească omul, și să se deprinze smerenia. Pentru aceasta ți se cuvine ție, toate întru înaintea cunoștința lui Dumnezeu a-le slobozi, și a nu crede, cum că este ceva în viața aceasta neschimbat.

Și așa făcându-te, totdeauna către Dumnezeu întinde ochiul tău. Pentru că acoperământul lui Dumnezeu, și pronia înconjură pe toți oamenii. Însă nu se vede, fără decât numai de cei ce sau curățit pe sine de păcat, și întru singur Dumnezeu au cugetul lor pururi. Iar mai vârtos se arată acestora pronia lui Dumnezeu, când ar intra întru ispită mare pentru Dumnezeu. Că atunci o simt pe aceasta, ca și cum o ar vedea pe ea cu ochii cești trupești, fiecare după asemănarea și pricina ispitei ceia ce i se întâmplă. Pentru ca spre bărbăție pe luptători săi ungă, precum la Iacov, și la Iisus a lui Navi, și la cei trei coconi, și la Petru, și la ceilalți sfinți. Cărora întru oarecare chip se arata, îndrăzneți făcându-i, și întărindu-i spre blagocestie. Iar de grăiești, cum că acestea prin rânduială au fost date sfinților de la Dumnezeu, și osebit unora ca acestora vederi se învrednicea, să fie ție spre pildă de bărbăție sfinții mucenici. Carii de multe ori adică mulți, iar uneori câte unul, și în multe și întru multe feluri de locuri, pentru Hristos sau luptat, și prin puterea cea venită întru dânșii bărbătește au suferit cu trupuri de lut zgârieturile hierului, și chinurile cele de multe feluri, lucruri mai presus de fire. Pentru că unora ca acestora arăta se arata sfinții îngerii, ca să se deprinze fiecare-le, cum căci cu îndestulare Dumnezeiasca pronie vine peste aceia, carii prin tot chipul, și toată ispita, și tot necazul rabadă pentru El, spre arătarea vitejiei lor, și spre rușinarea vrăjmașilor

lor. Căci că pe cât sfinții prin niște videnii ca acestea să îmbărbăta, pe atâta potrivnicii spre răbdarea lor să iuțea cu războiul, și să înnebunea. Și ce să cuvine a grăi și pentru pusnici, carii străini era de lume, și pentru sihastri, carii pustia o au orășit, și o au făcut locaș al îngerilor, și sălășluire; Către carii pururea venea, pentru alcătuirea petrecerii lor, ca ai unui stăpân dvoritori după vreme unii cu alții ca cei împreună oștitori se împreuna. Carii toate zilele vieții lor pustietatea o săruta, și în munți, și în peșteri, și în crăpăturile pământului avea lăcuința, pentru dragostea cea către Dumnezeu, și după cum ceste pământești părăsindu-le, pe cele cerești au iubit, și următori sau făcut îngerilor, după aceasta cu dreptate, și singuri sfinții îngerii vederea lor n-au ascunso de la dâșii, și toată voia lor o împlinea. Ci și după vreme se arăta lor, cum se cuvine lor a vieții învățându-i, și uneori adică, oarecare nepricepute lor luminoase le făcea: iar alte ori, singuri sfinții îi întreba pe dâșii cea cu cuviință. Și uneori, în cale rătăcindu-se îi povățuia pe ei: iar alte ori, în ispite căzând, îi izbăvea. Și uneori adică, de năprasnica întâmplare, și de primejdie ce venea asupra, din mijloc îi hrăpea pe ei, ca de la șarpe, sau de la piatră, sau de la dejghinătură de lemn, sau de la zvârlitură de piatră: Iar alte ori, arătat vrăjmașul bătând război cu sfinții, întru vederea ochilor se arăta, și spre ajutorul lor trimiși a fi grăia, și îndrăznire, și bună cutezare, și răsufare lor le făcea. Și alte ori, vindecări printrâșii săvârșea: Iar alte ori, pe singuri sfinți întru oarecare patimi căzând îi vindeca, și uneori, trupurile lor fiind căzute de nemâncare, cu pipăirea mâini, sau cu cuvinte mai presus se fire le întărea, și le împuternicea: iar alte ori, hrană lor le aducea, pâini, uneori și calde, și alte oarecare gustări. Și unora din trâșii, mutarea înainte le-o arăta: Iar altora, și chipul mutării. Și ce să cade multe a numără pe cele ce arată cea către noi dragoste a sfinților îngerii, și toată purtarea de grijă cea către drepti; Pentru căci ca niște frați mai mari pentru cei mai mici, așa pentru noi se grijesc. Și acestea sau grăit, pentru ca fiieste cine să cunoască, cum că e aproape Domnul de toți cei ce-l cheamă pe El întru adevăr, Psalm 144. 18. și câtă purtare de grijă face

pentru cei ce sau dat pe sineși spre bună plăcerea Lui, și cu toată inima îi urmează Lui.

Dacă crezi, cum că Dumnezeu face purtare de grijă pentru tine, ce porți grijă, și te grijești pentru cele vremelnice, și pentru trebuințele trupului tău; iar dacă nu crezi, cum că purtare de grijă face pentru tine Dumnezeu, și pentru aceasta te grijești afară de Dânsul pentru cele ce sânt pentru trebuința ta, mai ticălos ești decât toți oamenii. Și pentru ce, și trăiești, sau și vei trăi; Aruncă spre Domnul grija ta, și El te va hrăni: Psalm 54: 25. Și nu te vei spăimânta de temerea ce vine peste tine. Pilde 3. 25.

Acela ce deodată au sfințit pe sineși lui Dumnezeu, întru odihna minții petrece. Afară de ne agoniseală nu poate sufletul a se slobozi din turburarea gândurilor: și afară de liniștea simțirilor, pacea minții nu o va simți. Fără de a intra întru ispite, înțelepciunea duhului nu o va câștiga cineva: și fără de cetire cu durere, nu va cunoaște subțirătatea gândurilor, și fără de liniștea gândurilor, mintea întru ascunse taine nu va fi pornită: și afară de nădejdea cea prin credință, nu poate sufletul cu îndrăzneală a cuteza asupra ispitelor: și iarăși fără de luminoasă cunoașterea acoperământului lui Dumnezeu, nu poate inima a nădăjdui spre Dânsul: și fără de a gusta sufletul patimile lui Hristos întru cunoștință, împărtășire cu Dânsul nu va avea.

Pre acesta omul lui Dumnezeu îl socotește a fi, care pentru multa milostivire sau omorât pe sine despre trebuința cea de nevoie. Pentru că acela ce miluiește săracul, pe Dumnezeu are grijindu-se pentru dânsul. Și acela ce e sărac pentru Dânsul, aflat-au vistierii ne lipsite.

Dumnezeu nu are trebuință de ceva, însă se veselește când ar vedea pe cineva odihnind chipul Lui, și cinstindu-l pe acesta pentru El. Când ar cere de la tine cineva ceia ce ai, să nu zici întru inima ta, că o voi lăsa pe aceasta sufletului meu, pentru ca să mă odihnesc întrânsa, și Dumnezeu îi va da lui de aiurea trebuința lui. Că ale nedreptilor sânt graiurile acestea, și ale celor ce nu cunosc pe Dumnezeu. Omul cel drept și bun, cinstea sa nu o va da altuia, nici vremea darului fără de lucrare o va ierta a trece. Celui sărac adică și lipsit om i se dă de la Dumnezeu:

(pentru că nu va lăsa Domnul pe nimeni.) Dară tu, te-ai întors despre cinstea ta cea de la Dumnezeu, și ai depărtat darul Lui de la tine, întorcând pe săracul. Deci când dai, veselește, și zi: Slavă ție Dumnezeule, că mai învrednicit pe mine a afla pe oarecare-le a-l odihni. Iar de nu ai ceia ce vei da, mai vârtos te bucură, și zi mulțumind lui Dumnezeu: Mulțumescu-ți ție Dumnezeul meu, că mi-ai dat mie darul acesta, și cinstea, ca să fiu sărac pentru numele Tău, și m-ai învrednicit pe mine a gusta necazul cel pus în calea poruncilor Tale, și în boală, și în sărăcie, precum au gustat sfinții tăi, cei ce au umblat în calea aceasta.

Și când ești bolnav, zi: fericit e carele sau învrednicit de la Dumnezeu a fi ispitit întru cele ce moștenim viața. Pentru că bolile, pentru sănătatea sufletului le aduce Dumnezeu. Că au zis oarecare-le din sfinți, (aceasta am însemnat) cum căci călugărul carele nu cu plăcere Dumnezeiască slujește Domnului, și nu se nevoiește cu sânguință întru mântuirea sufletului său, ci se află cu lenevire întru lucrarea faptelor bune, cu adevărat slobozit este de la Dumnezeu a cădea întru ispite, pentru ca să nu fie deșărt, și din multă deșertăciunea sa se abată spre cele mai rele. Deci pentru aceasta aruncă Dumnezeu ispite peste cei trândavi și lenevoși, pentru ca întru acestea să cugete, și nu întru cele deșarte: Și o face aceasta Dumnezeu pururi întru cei cel iubesc pe Dânsul, pentru ca să-i pedepsească, și să-i înțeleptească, și să-i învețe pe ei voia Lui. Și când sar ruga Lui, nu-i ascultă pe ei degrabă, până ce ar slăbi, și ar cunoaște cu dinadinsul, cum că din lenevirea și din trândăvirea lor li sau întâmplat lor acestea. Că scris este, Când veți întinde mâinile voastre către Mine, întoarce-voi ochii Mei despre voi. Isaia: 1: 15. Și de veți înmulți rugăciunea, nu vă voi asculta pe voi. Că deși pentru alții sau grăit aceasta, dară însă pentru cei ce părăsesc calea Domnului, scrisă este.

Și de vreme ce pe Dumnezeu mult milostim a fi î-L grăim, pentru ce întru ispite bătând pururi, și rugându-ne, nu suntem ascultați, ci rugăciunea noastră o trece cu vederea; Sau întru adevăr ne învățăm aceasta de la proorocul carele grăiește: Nu e mică mâna Domnului a ne scoate, nici greu cu auzul e a ne auzi, ci păcatele noastre ne-au despărțit pe noi de la Dânsul, și fărădelegile noastre iau întors fața Lui,

a nu ne auzi. Isaia: 59. 1. Adu-ți aminte de Dumnezeu în toată vremea, și își va aduce aminte și El de tine, când vei cădea în rele.

Firea ta primitoare de patimi sau făcut, și ispitele lumii aceștia multe sau făcut, și cele rele nu sânt departe de tine, ci dinlăuntrul tău izvorăsc ție și sub picioarele tale. Din locul, întru carele ai stătut, să nu ieși: și când Dumnezeu va voi, te vei slobozi dintru acestea. Și precum se apropie genele una la alta, așa și ispitele aproape de oameni sânt. Și acestea le-au orânduit Dumnezeu întru înțelepciune, pentru folosul tău: Ca și cu așteptare să bați în ușa (milostivirii) Lui, și prin frica celor de necazuri să se samene în mintea ta pomenirea Lui, și să te apropii de Dânsul prin rugăciuni, și să se sfințească inima ta prin cea dea pururi pomenirea Lui. Și rugându-te tu, ascultate-va pe tine. Și vei cunoaște, cum că Dumnezeu este cel ce te scoate pe tine: și vei simți pe acela ce te-au zidit pe tine, și se grijește, și te păzește, și carele pentru tine îndoită lume au făcut. Una adică, ca pe un dascăl, și pedepsitor vremelnic: Iar pe cealaltă, ca pe o casă părintească, și a ta moștenire veșnică. Nu te-au făcut pe tine Dumnezeu neprimitor de cele de necaz, pentru ca nu Dumnezeirea poftindu-o, să moștenești ceia ce au moștenit și acela ce mai întâi au fost luceafăr, iar mai pe urmă prin înălțare sau făcut satană. Și asemenea nici neplecat și nemișcat te-au făcut pe tine, ca să nu fii cu firea celor fără de suflet. Și ca să nu ți se facă ție bunătățile fără de dobândă, și fără de plată, ca celor ne cuvântătoare dobitoceștile îndreptări cele firești. Pentru căci câtă folosință, și mulțămire, și smerenie se naște din aducerea îmboldirilor acestora, lesne este tuturor a o cunoaște.

Deci arătat este, cum că a ne nevoi întru cele bune, și a ne abate de la cele rele, întru noi este. Și cinstea, și necinstea, cele ce se fac dintru acestea spre noi să aduc. Că de necinste rușinându-ne ne temem: iar prin cinste, mulțămire lui Dumnezeu îi aducem, și către fapta cea bună ne întindem. Pe învățătorii aceștia ție Dumnezeu ți i-au înmulțit, pentru ca nu slobod fiind dintre dânșii, și neîmpărțășit cu necazurile, și mai presus de toată frica, să uiți pe Domnul Dumnezeul tău, și să te abați de la Dânsul, și să cazi întru mulțime de Dumnezei, precum și alții mulți,

măcar că era asemenea pătimiși cu tine, și bătuți cu niște necazuri ca acestea, într-o clipeală de vreme pentru vremelnică și proastă stăpânire, și sănătate, nu numai într-o mulțime de Dumnezeu au căzut, ci și pe sineși nebunește Dumnezeu a se numi au cutezat. Deci pentru aceasta într-o cele de necazuri te-au slobozit pe tine a fi. Iar alte ori, ca nu abătându-te, să-L mînii pe El: și prin aducerea pedepsei, să te prăpădească pe tine de la fața Lui. Pentru că lasă a zice păgânătatea, și celelalte hule, care se nasc din bună zilirea vieții și din netemere, măcar pe cele mai înainte grăite să nu cuteze cineva ale spune. Pentru aceasta și prin patimi, și prin cele de necaz înmulțit-au pomenirea Lui în inima Ta, și prin frica celor potrivnice, te-au deșteptat pe tine spre ușa milostivirii Sale. Și prin cea dintru acestea izbăvire, și pricină, pe cea către Dânsul dragoste au semănat-o într-o tine. Iar dragostea semănându-o, apropiatu-teau pe tine către cinstea punerii de fii, și darul Lui cel bogat, cât este al arătă ție. Pentru că de unde ai fi cunoscut o pronie a Lui ca aceasta, și chiverniseală, de nu ți sar fi întâmplat ție cele potrivnice; Pentru că mai de multe ori dintru acestea e cu puțință a se înmulți dragostea lui Dumnezeu în sufletul tău, adică din socotirea darurilor Lui, și dintru aducerea aminte de mulțimea grijii Lui. Toate bunătățile acestea ție dintru cele de mîhnire se nasc. Pentru ca să te înveți (dintru acestea) a mulțumi.

Pentru pomenirea lui Dumnezeu, și pentru mărturisire, și pentru pocăință, și pentru îndreptarea vieții.

Drept aceasta adu-ți de Dumnezeu, pentru ca și El totdeauna să-și aducă aminte de tine. Și aducându-și aminte, și mîntuindu-te pe tine, să primești de la Dânsul toată fericirea. nu-L uita pe El, risipindu-te într-o ceste deșarte, pentru ca să nu te uite pe tine în vremea războaielor tale. Întru îndestularea ta fiind fii ascultător Lui, pentru ca într-o

necazuri să aibi îndrăzneală către Dânsul prin cea a inimii petrecătoare către dânsul rugăciune.

Curățește-te pe sineți înaintea lui Dumnezeu totdeauna, având pomenirea Lui întru inima ta, pentru ca nu zăbovind afară de pomenirea Lui, fără de îndrăzneală să te faci, când vei intra către Dânsul. Pentru că îndrăzneala cea către Dumnezeu dintru cea cu Dânsul deasă vorbire se face, și din multă rugăciune. Cea către oameni obicinuiță, și petrecere, prin trup este: Iar cea către Dumnezeu obicinuiță, prin sufletească pomenire, și prin luare aminte de rugăciune, și prin întreaga ardere. Iar din multă petrecerea pomenirii Lui, spre uimire și spre minuni cu vremea se mută. Pentru că veselise-va inima celor Ce-l caută pe Domnul. Psalm 104. 3. Căutați pe Domnul o osândiților, și vă întăriți cu nădejdea, căutați fața Lui (totdeauna) prin pocăință, și vă veți sfinți cu sfințenia feței Lui, și de păcatele voastre vă veți curăți. Alergați către Domnul, câți sunteți vinovați întru păcate, către Acela ce poate a ierta păcatele, și a trece cu vederea greșelile. Căci cu jurământ au zis prin proorocul grăind: „Viu sânt Eu grăiește Domnul: nu voiesc moartea păcătosului, precum a se întoarce și a fi viu el. Iezechil. 33 11. Și iarăși; toată ziua am întins mâinile mele, către norod neplecat, și împotriva grăitor. Isaia: 65: 2. Și iarăși: „Pentru ce cu moarte muriți casa lui Israil; întoarceți-vă către Mine, și Mă voi întoarce către voi. Maleahi: 3 7. Și iarăși: „Ori în ce zi se va întoarce păcătosul din calea lui, și se va întoarce către Domnul, și va face judecată și dreptate, fărădelegile lui nu le Voi pomeni: și trăind va trăi, grăiește Domnul. Și dreptul de va lăsa dreptatea sa, și păcătuind va face nedreptate, dreptatea lui nu o voi pomeni, ci alunecare voi pune înaintea lui, și întru întunericul lucrurilor sale va muri, rămâind întrânsele”. Iezechel 33...pag. 070. Pentru ce; pentru că păcătosul nu va fi împiedicat de păcatul său, ori în care zi se va întoarce către Domnul. Și dreptatea dreptului nu-l va izbăvi pe dânsul, ori în care zi ar păcătui, de ar rămânea adică întru un păcat ca acesta. Și Ieremiei încă, așa iau grăit Dumnezeu, „Ia tu carte de piele, și câte am zis ție scrie-le: din zilele lui Iosie împăratul Iudei până astăzi toate relele, câte am zis ție că voi aduce peste norodul acesta: Pentru

ca auzind, și înfricoșându-se, să părăsească omul calea sa cea vicleană, și întorcându-se să se pocăiască, și Voi ridica păcatele lor". Ieremia 36: 2. 3. Și înțelepciunea au zis: „Acela ce ascunde păcatul său nu se va folosi, iar acela ce mărturisește păcatele sale, și le face acestora sfârșit, milă va dobândi de la Dumnezeu". Par.. pag 070. Și Isaia zice, „Căutați pe Domnul, și aflându-L, chemați-l pe El: și apropiindu-vă, să lase păcătosul calea sa, și bărbatul nedrept gândurile sale, și întoarceți-vă către Mine, și Eu vă voi milui pe voi. Că gândurile Mele nu sânt ca gândurile voastre, nici căile Mele ca și căile voastre". Isaia: 55. 8 9. „Deci de mă veți asculta bunătățile pământului veți mânca". Isaia: 1 19. „Veniți către Mine, și ascultați-mă pe Mine, și vii veți fi cu sufletul vostru". Isaia: 55. 3. Când vei păzi căile Domnului, și vei face voile Lui, atunci nădăjduiește spre Domnul, și-l cheamă pe El: și strigând tu, zice-va ție, iată de față Sânt.

Viind ispită nedreptului, nu are nădejde a chema pe Dumnezeu, nici a aștepta mântuirea cea de la Dânsul. Pentru că zilele odihnei sale sau depărtat de la voia lui Dumnezeu. Mai înainte de a începe războiul, cere ajutorul (Lui Dumnezeu): Și mai înainte de a te îmbolnăvi, caută pe vindecătorul. Și mai înainte de ați veni ție necazurile, roagă-te, și în vremea necazurilor găsilvei pe El, și te va asculta. Mai înainte de a te aluneca tu, cheamă-L, și roagă-te: și mai înainte de a te ruga tu, gătește făgăduințele, grăiesc merinzile cele de aicea. Chivotul lui Noe în vremea păcii sau făcut, și mai înainte de o sută de ani lemnele lui se răsădea. Și în vremea urgiei, nedreptii au pierit, iar dreptului, acoperământ i sau făcut.

Gura nedreaptă, prin rugăciune se astupă, pentru că defăimarea științei fără de îndrăzneală face pe om. Inima cea bună, pogoară lacrimi cu bucurie întru rugăciune.

Pentru răbdare, și pentru îndelunga răbdare, și pentru smerenie.

Căroră lumea sau omorât, aceștia cu bucurie rabdă ispitele. Iar căroră trăiește lumea, aceștia nu pot a suferi năpasta, ci sau de mărirea deșartă biruiți fiind se mânia, și se turbură dobitocește pornindu-se, sau de necaz sânt vânați. O cum este cu anevoie îndreptată o faptă bună ca aceasta, și câtă slavă are înaintea lui Dumnezeu. Acela ce voiește a îndrepta această faptă bună, adică năpăstuit a fi și îndelung a răbda, trebuință are a se depărta dintru ai săi, și a se înstrăina. Pentru că nu poate pe aceasta în patria sa a o îndrepta. Că celor mari și puternici este a suferi durerea acești-i fapte bune, între ai săi fiind, și a acelora, căroră lumea aceasta au murit, și care de toată mângâierea cea de aicea sau deznădăjduit.

Precum darul se apropie de smerita cugetare, așa și de mândrie întâmplări cu durere. Ochii Domnului peste cei smeriți cu cugetul, ai veseli pe ei: Iar fața Domnului împotriva mândrilor, ca să-i smerească pe ei. Smerenia totdeauna primește de la Dumnezeu mila: Iar pe învârtoșarea de inimă și împușinarea de credință, întâmpinări înfricoșate le întâmpină. Micșorează-te pe sineți întru toate către toți oamenii, și te vei înălța deasupra boierilor veacului acestuia. Mai înainte apucă pre toți prin sărutarea și închinăciunea ta, și te vei cinsti mai mult decât cei ce aduc daruri aurul Sufirului. (Sufirul oraș este, întru carele sânt pietrele cele scumpe și aurul, în India) Defăimează-te pe sineți, și vei vedea slava lui Dumnezeu întru sineți. Pentru că unde odrăsește smerenia, acolo slava lui Dumnezeu izvorăște. Dacă arătat defăimat a fi te vei nevoi de la toți oamenii, te face Dumnezeu ca să te proslăvești: Iar de vei avea întru inima ta smerenia, întru inima ta îți arată ție Dumnezeu slava Sa. Fă-te lesne defăimat întru mărirea ta, și nu mare întru micșorimea ta.

Pentru smerita cugetare cuvioasă învățătură.

Sârguiește-te defăimat a fi, și te vei umplea de cinstea lui Dumnezeu. Nu căuta a fi cinstit, plin fiind dinlăuntru de rane. Prihănește cinstea, pentru ca să te cinstești, și să nu o iubești pe ea, ca să nu te necinstești. Acela ce aleargă pe urma cinstii, fuge dinaintea lui, și pe acela ce fuge de dânsa, îl va goni pe el, și propovăduitor al smereniei lui să va face tuturor oamenilor. De te vei defăima pe sineți, pentru ca să nu fii cinstit, Dumnezeu te va arăta pe tine: Și dacă pentru adevăr te vei prihăni pre sineți, dă voie Dumnezeu tuturor zidirilor Sale a te lăuda pre tine. Și vor deschide înaintea ta ușa slavei Ziditorului tău, și te vor lăuda pe tine. Pentru că tu întru adevăr după chipul, și după asemănarea Lui ești.

Pe omul care e strălucit cu faptele cele bune, iar oamenilor prost se arată, luminos adică cu viața, și înțelept cu cunoștința, și smerit cu duhul, cine l-au văzut; fericit e carele se smerește pe sineși întru toate, că înălțase-va. Că acela ce pentru Dumnezeu se smerește pe sineși întru toate, și se micșorează, de la Dumnezeu se proslăvește. Și acela ce pentru Dumnezeu flămânzește și însetoșează, îl va îmbăta pe el Dumnezeu din bunătățile Sale. Și acela ce e gol pentru Dumnezeu, se îmbracă de la Dânsul cu haină a ne stricăciunii și a slavei. Și acela ce e sărac pentru Dânsul, cu adevărată bogăția Lui se mângâie. Defăimează-te pe sineți pentru Dumnezeu, și neștiind tu, înmulțise-va slava ta. Întru toată viața ta să te aibi pe sineți păcătos, pentru ca (pururi) să te îndreptezi întru toată viața ta. Fă-te prost întru înțelepciunea ta, și nu te arăta înțelept, prost fiind. Și dacă pe cel prost și neînvățat îl înalță smerenia, de câtă cinste socotești a fi pricinuitoare celor mari și cinstiți smerenia;

Fugi de mărirea deșartă, și te vei proslăvi: și teme-te de mândrie, și te vei mări # Nu fiilor oamenilor este dată deșarta slavă, nici mândria neamului muierilor. Dacă de bună voie te-ai lepădat de toate lucrurile vieții, nicidecum pentru lucru de nimic cu cineva să te pricești. De ai urât slava cea deșartă, fugi de cei ce o vânează pe dânsa. Fugi de iubitorii de agoniseală, ca și de a agonisi. Depărtează-te pe sineți de la cei ce se desfătează, cum și de la desfătare. Fugi de cei neastâmpărați,

precum și de ne astâmpărare. Pentru că dacă și pomenirea subțire a celor grăite turbură mintea, cu cât mai vârtos vederea, și cea cu dănsel petrecere; Apropie-te de cei dreți, și prin trâșii te vei apropia la Dumnezeu. Împreunează-te cu cei ce au smerenie, și vei învăța năravurile lor. Pentru că dacă vederea celor grăiți e folositoare, cu cât mai vârtos învățătura gurii lor;

Iubește pe cei săraci, pentru ca prin trâșii și tu să dobândești mila. Nu te apropia de iubitorii de priciri, pentru ca nu silit să fii afară a-te face din liniștea ta. Nu suferi cu îngreșoare relele miroșiri ale bolnavilor, și mai vârtos acelor săraci: de vreme că și tu cu trup ești îmbrăcat. Nu înfrunța pe cei necăjiți cu inima, (sau bogați sânt sau săraci,) pentru ca nu cu toiagul lor (și tu) bătut să fii, și vei căuta pe cei ce mângâie, și nu vei afla. Nu defăima pe cei ciunți, că toți la iad cu deopotrivă cinste vom merge. Iubește pe cei păcătoși, și urăște lucrurile lor, și să nu-i defăimezi pe dâșii pentru greșelile lor, ca nu cândva ispitit să fii și tu întru cele ce sânt. Adu-ți aminte, că părtaș ești firii cei pământești, și tuturor le fă bine. Nu mustra pe cei ce au trebuință de rugăciunea ta, și de cuvintele cele moi ale mângâierii să nu-i lipsești, pentru ca să nu piară, și cerute vor fi sufletele lor de la tine: Ci urmează doftorilor, carii patimile cele mai înfierbântate, cu leacuri mai reci, le tămăduiesc, și pe cele mai reci, cu cele potrivnice.

Silește-te pe sineți, când vei întâmpina pe aproapele tău, ca să-l cinstești pe el mai presus de măsura lui. Și îi sărută mâinile lui și picioarele, și le ține pe ele de multe ori cu cinste multă, și le pune pe ele pe ochii tăi, și-l laudă pe el și întru cele ce nu are. Iar când sar despărți de tine grăiește pentru el toată bunătatea și cinstea. Pentru că prin acestea, și prin unele ca acestea îl tragi pe el spre bunătate, și-l silești pe el a se rușina din numirea, cu care lai numit pe el. Și sameni în trânsul semințele faptei cei-i bune. Și dintru una ca aceasta obișnuință, cu care te obișnuiești pe sineți, se închipuiește întru tine chip bun, și smerenie multă vei câștiga întru tine, și fără de osteneală îndreptezi pe cele mari. Și nu numai aceasta, ci și de are oarecare neajungeri, cinstit fiind de tine, cu lesnire primește de la tine tămăduirea, rușinându-se din cinstea,

care i-ai făcut lui. Chipul acesta să-ți fie ție pururi, adică întru închinăciuni făcătoriu de bucurie și cinstitor spre toți. Și să nu întărești pe cineva, sau să-l ridici pe el spre zavistie, nici pentru credință, nici pentru lucrurile lui cele rele: Ci te păzește pe sineși, a nu prihăni, sau a muștra pe cineva întru ceva. Pentru că avem judecător ne fățarnic în ceruri. Iar de voiești a-l întoarce pe el către adevăr, mătnește-te pentru el, și cu lacrimi, și cu dragoste, spune-i lui un cuvânt, sau două, și nu te aprinde cu mătne asupra lui, și va vedea întru tine semn al vrajbei. Pentru că dragostea nu știe a se mătne, sau a se întărești, sau a prihăni pe cineva cu pătimire. Arătare a dragostei și a cunoștinței este smerenia, care se naște din știință bună: întru Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia slava, și stăpânirea împreună cu Părintele, și cu Sfântul Duh, acum, și pururea, și în vecii vecilor. **Amin.**

CUVÂNT, 6.

PENTRU FOLOSUL CEL DIN FUGIREA DIN LUME.

Tare este cu adevărat, și nu lesne, și anevoie lupta care se face în lucruri. Cât și de ar putea omul a se face nebiruit, și tare, când sar apropia către dânsul pricinile asuprelilor războaielor, și ale luptelor, frică se lipește de dânsul, și grabnic spre cădere se face, mult mai mult de întâmpinarea războiului celui văzut al diavolului. Pentru că pe cât nu se depărtează omul dintru cele ce se teme inima lui, pururea se face vrăjmașului lui loc împotriva lui. Și dacă puțin va adormita, lesne îl pierde pe dânsul. Căci când sufletul ținut va fi întru întâmplările cele vătămătoare ale lumii, întâmplările acestea i se fac lui bolduri: și ca și când firește se biruiește, când se va întâmpina cu acestea. Și pentru aceasta părinții noștri cei de demult, carii au umblat pe cărările acestea, știind, cum că nu în toată vremea e mintea sănătoasă, nici poate a sta întru o așezare neabătut, și a păzi străjuirea sa, și se face în vreme a nu putea privi spre cele ce o vătămă pe ea, au socotit întru

Înțelepciune, și sau îmbrăcat cu ne agoniseala ca și cu o armă, cu ceia ce de multe lupte este slobodă, precum este scris. (Pentru că așa din lipsirea sa să poată omul a scăpa din multe greșale.) și sau dus în pustie, întru care nu sunt lucruri: Care sânt pricinile patimilor. Pentru că nici când ceasul sar face a se bolnăvi ei, să afle pricinile căderilor; grăiesc adică ale mâniei, și ale poftei, și ale pomenirii de rău, și ale slavei: ci pentru ca și acestea, și celelalte ale acestora ușoare să se facă pentru pustia aceia. Căci întru aceia au întărit pe sineși, și au zidit, ca întru un turn nebiruit. Și atunci au putut fiecare din ei a săvârși lupta sa întru liniște: Unde simțirile n-au aflat ajutor a se împreuna cu acela ce împotriva ne luptă pe noi întru întâmpinarea celor vătămătoare. Pentru că mai bună e nouă moartea întru luptă, decât a trăi întru cădere.

CUVÂNT, 7.

PENTRU RÂNDUIALA NOILOR ÎNCEPĂTORI, ȘI PENTRU AȘĂZAREA, ȘI PENTRU CELE CE SÂNT CUVIINCIOASE LOR.

Aceasta este rânduiala cea întreg înțeleaptă, și lui Dumnezeu iubită, a nu căuta împrejur cu ochii încoace și încolo, ci totdeauna spre cele înaintea a ne întinde: și a nu cuvânta în deșert, ci singure cele de nevoie a grăi. Și cu haine sărăcești îndestulați a fi spre trebuința trupului. Și așa mâncările cele ce alcătuiesc trupul a le unelti, și nu îndrăcirea pântecelui. A se împărtăși din toate câte puțin, și nu pe unele ale defăima, iar pe altele ale alege, și dintru acestea a voi ași umplea pântecelul. Mai mare decât toată fapta bună e socoteala. Iar cu vin, fără de prieteni, sau afară de boală, sau slăbiciune, să nu te împărtășești. Să nu tai cuvântul celuia ce grăiește, și să nu grăiești împotriva ca un neînvățat, ci ca un înțelept întărit să fii. Și ori unde te vei afla, mai mic pe sineși să te socotești, și slujitor fraților tăi. Să nu dezgolești înaintea cuiva ceva din mădularele tale, nici să te apropii de trupul cuiva,

afară de pricină de nevoie. Nici de trupul tău pe cineva să lași a se apropia, precum am zis, fără de binecuvântată pricină. **Abate-te de la îndrăzneală, ca de la moarte. Și agonisește întregă înțeleaptă rânduială somnului tău, ca să nu se depărteze de la tine puterea care te păzește pe tine. Și ori unde ai dormi, de e cu putință, nimeni pe tine să te vaze. Scuiat înaintea cuiva să nu arunci. Iar de ți-ar veni ție tusă șezând la masă întoarce fața ta înapoi, și așa tușește. Cu întregă înțelepciune mănâncă, și bea, precum se cuvine fiilor lui Dumnezeu.**

Să nu întinzi mâna ta a lua ceva dinaintea prietenilor tăi cu obrăznicie. Iar de va ședea cu tine străin, îndeamnă-l pe el o dată, și de două ori a mânca, și cu bună rânduială pune la masă, și nu cu turburare. Cu bună orânduială să șezi, și strâns, nu dezgolind ceva din mădulările tale. Când cașci, acopere gura ta, a nu fi văzută. Că țiind răsuflările tale, va trece. De vei intra în chilia îndreptătorului tău, sau a prietenului, sau a ucenicului, păzește ochii tăi, a nu vedea ceva din cele ce sânt acolo. Iar de vei fi silit de gând, ia aminte, ca să nu ascuți, și să faci aceasta. Pentru că acela ce întru acestea se află cu nerușinare, străin este de chipul cel călugăresc, și de Hristos, carele pe chipul acesta (1) ni l-au dăruit nouă. Să nu ei aminte locurilor, întru care sânt ascunse vasele chiliei prietenului tău. Cu liniște deschide ușa (ta) și o închide, și pe cea a prietenului tău. Să nu intri de năprasnă către cineva, ci bătând dinafară, și dându-ți-se volnicie, atunci intră cu cucernicie.

Nu te grăbi întru umblarea ta, afară de trebuința cea de nevoie care te-ar sili pe tine. Fă-te ascultător tuturor întru tot lucrul bun, fără numai celor iubitori de agonisele, sau iubitorilor de argint, sau mirenilor să nu urmezi, pentru ca să nu se facă lucrul diavolului. Întru blândețe să vorbești cu toți, și cu întregă înțelepciune să privești spre toți, și să nu umpli ochii tăi din fața cuiva. Mergând în cale, să nu întreci pe cel mai mare decât tine: Iar de ar rămânea prietenul tău, puțin întrecându-l, așteaptă-l pe el. Pentru că acela ce nu face așa, nebun este, și porcului asemenea celuia ce nu are lege. De va grăi prietenul tău cu oarecari-i ce l-ar fi întâlnit, așteaptă-l pe el și să nu-l silești pe el. Cel sănătos să grăiască celui neputincios mai înainte de vreme, să mănâcăm.

Să nu mustri pe cineva într-o oarecare greșeală, ci pe sineți te socotește într-o toate vinovat, și pricină a greșelii. Tot lucrul prost al face cu smerită cugetare, nu te feri, nici iarăși să te dezbați. Iar de vei fi silit a râde, să nu se vaze dinții tăi. Iar de vei fi silit cu muieri a vorbi, întoarce fața ta despre vederea lor, și așa vorbește cu dânsese. Iar de călugărițe te depărtează ca de foc, și ca de cursa diavolului, și de întâlnirea și de vorbirea și de vederea lor: Pentru ca să nu se răcească inima ta din dragostea lui Dumnezeu, și să pângărești inima ta cu noroiul patimilor, măcar de ți-ar fi ție surori după trup, păzește-te pe sineți ca despre cele străine. De amestecarea cea cu ai tăi te păzește, pentru ca să nu se răcească inima ta din dragostea lui Dumnezeu. De îndrăznirile cele cu cei mai tineri, și de împreunări să fugi ca de prieteșugul diavolului. Pre unul să aibi împreună vorbitor, și împreună tănuitor, pe acela ce se teme de Dumnezeu, și carele totdeauna ia aminte de sineși: Carele e sărac adică, într-o sălășluirea sa: Iar bogat într-o tainele lui Dumnezeu. Tainele tale le ascunde de la tot, și lucrările tale, și războaiele tale. Să nu șezi cu capul gol înaintea cuiva, afară de nevoie: Și cu întreagă înțelepciune să ieși la trebuința ce de nevoie, ca un bun cucernic făcându-te către îngerul carele te păzește pe tine, și cu frica lui Dumnezeu o săvârșește, și te nevoiește pe sine-ți până la moarte, măcar deși inimii tale nu ar fi cu plăcere.

Mai bine e ție a mânca venin de moarte, decât a mânca cu muierea, măcar de ți-ar fi ție maică, sau soră. Mai bine e ție împreună a locui cu balaurul, decât împreună a dormi cu cel mai tânăr, și împreună a te acoperi, măcar de ți-ar fi ție și frate după trup. De-ți va zice ție când mergi în cale cineva mai mare decât tine, vino ca să cântăm, să nu ne ascuți pe el. Iar de nu ar zice, cu limba adică, să taci: iar cu inima ta, grăiește măririle lui Dumnezeu. Să nu te împotrivești cuiva pentru ceva, nici să te lupți, nici să minți, nici să te juri pe numele Domnului Dumnezeului tău. Defăimat fii, și nu defăima. Năpăstuit fii, și nu năpăstui. Mai bine e a se strica ceste trupești cu trupul, decât a te păgubi de cevași dintru cele ale sufletului. La judecată cu cinevași să nu intri, ci rabdă osândindu-te, fiind neosândit. Să nu iubești cu sufletul

tău ceva din cele lumești, ci te pleacă egumenilor și începătorilor, și de cea cu dâșii amestecare te depărtează. Pentru că aceasta este cursă, care vânează pe cei mai leneși spre pierzare.

O lacomule cu pânțele, carele cauți a plăcea pântecelui tău, mai bine e ție a pune în pânțele tău cărbune de foc, decât prăjiturile egumenilor, și ale boierilor. Varsă-ți mila ta peste toți, și fii sfiit despre toți. Păzește-te pe sineți de multa cuvântare: pentru că aceasta stinge din inimă pornirile cele duhovnicești care se nasc de la Dumnezeu. Fugi de a dogmatisi ca de la un leu fără de rânduială: Nici iarăși cu hrănitonii Bisericii la aceasta să intri, nici cu cei străini. Și pe ulițele mânioșilor, sau a luptătorilor să nu treci, pentru ca să nu se umple inima ta de mânie, și va stăpâni pe sufletul tău întunericul rătăcirii. Împreună cu cel mândru să nu locuiești, ca nu lucrarea Sfântului Duh luată să fie din sufletul tău, și să se facă sălășluire de toată patima cea vicleană. Păzirile acestea dacă le vei păzi o omule, și te vei îndeletnici pe sineți totdeauna întru cugetarea lui Dumnezeu, întru adevăr vedea-va sufletul tău întru sineși lumina lui Hristos, și în veac nu se va întuneca. Acestuia slava, și stăpânirea în veci. **Amin.**

CUVÂNT, 8. PENTRU RÂNDUIALĂ SUBȚIRE A SOCOTELII.

Ia aminte de sineți, o iubite, pururi, și vezi întru desimea lucrurilor tale și necazurile cele ce te întâmpină pe tine, și laturea pustiei viețuirii tale, și subțiretatea minții tale cu puterea cunoștinței tale, și lungimea cea multă a liniștii tale, cu leacurile cele multe, adică cu ispitele, cele ce de la doftorul cel adevărat se aduc spre sănătatea omului celui dinăuntru. În vreme adică, de la draci: și în vreme, în boli, și întru durerile trupului: și în vreme, întru spaima înțelegerilor sufletului tău, întru pomenirile cele cumplite, care vor să fie la cele mai de apoi: iar în vreme, între altuirea, și legarea darului celui fierbinte, și a lacrimilor celor dulci, și a

bucuriei duhului împreună cu celelalte, pentru ca să nu se înmulțesc cuvintele. Oare întru toate acestea vezi desăvârșit, cum că rana ta au început a se însănătoșa și a să pecetlui; Iar aceasta este oare patimile au început a slăbi; pune semn, și intră întru sineți totdeauna, și vezi, pe care adică din patimi le vezi, cum că au slăbit înaintea ta, și care din trânselile au pierit, și sau depărtat cu totul, și care din ele au început a tăcea dintru sănătatea sufletului tău și nu din depărtarea celor ce înfricoșează, și care de cugete sau învățat biruite a fi, iar nu din lipsirea pricinilor. Și ia aminte iarăși, de vezi poate cu totul înlăuntrul putrejunii bubii tale, cum că au început carne vie a se înălța. (1) Care adică este pacea sufletului. Și care adică din patimi cu urmare, și cu silire silite sânt, și în care vreme, și vreme. Și sânt acestea trupești, sau sufletești, sau alcătuite și amestecate. Și de se mișcă întru pomenire ca niște neputincioase întunecos, sau cu tărie se scoală asupra sufletului: Și dacă și ca stăpânind adică, sau prin chip de furțișag: și cum le ia aminte acestora mintea împăratul, care stăpânește simțirile. Când sar ivi, și ar împreuna război, bate război cu dânselile, și cu virtutea ei face-le ca să slăbească, sau nici iarăși întru vedere a le vedea pe ele, și le socotește pe ele; (2) și care adică din trânselile șterse sânt din cele vechi, și care de curând sânt făcute. Încă și patimile întru închipuire se mișcă, sau întru simțire fără de închipuiri, și întru pomenire fără de patimă și fără de gânduri, afară de zădărnire. Și dintru acestea iarăși cu putință este a cunoaște măsura sufletului cum stă.

Acele dintâi adică la așezare n-au ajuns. Pentru că încă luptă zace pre suflet, măcar deși tărie ar arăta asupra lor. Iar acestea precum au zis Scriptura, întru uneltire: „Șezut-au David grăind în casa sa, și l-au odihnit pe el Dumnezeu despre toți cei dimprejurul lui. 2 Împărați 7: 1. (3) Acestea, nu pentru una din patimi le vei înțelege, ci împreună și cu patimile cele firești, cu pofta, și cu mânia, și patimile iubirii de slavă, care închipuiește fețele și le nălucește, și spre poftă și poftire ridică. Și patima iubirii de argint iarăși, când se împreunează cu dânsa sufletul întru ascuns, măcar de nu sar și pleca spre lucru a veni, însă idolii lucrurilor iubirii de argint întru materia adunării bogăției îi închipuiește

În minte, și pleacă pe suflet a cugeta întrânsele, și dorire îi pricinuieste ale câștiga pe dânsele împreună cu celelalte.

Nu toate patimile prin asupreală bat război. Pentru că sânt patimi, care numai necazurile arată sufletului: Lenea, și trândăvia, și scârba, nu prin asupreală, nici prin răsufulare asupresc, ci numai greutate pun pe suflet. Iar virtutea sufletului, se ispitește întru biruință împotriva celor care bat război prin asupreală, și ale tuturor acestora cunoștință subțire, și semne i să cuvine omului a avea. Pentru ca să simțe întru fiecare pas, carele pune, unde au ajuns, și în care latură au început sufletul lui a călca, în pământul lui Hanaan, sau afară de Iordan. (4)

Și ia aminte și de aceasta. De e prin lumina sufletului îndestulată cunoștința spre socotirea acestora, sau întru întuneric le socotește pe acestea, sau cu totul e lipsită de unele ca acestea. Afli oare desăvârșit, cum că au început gândul a se curăți; dă loc risipirea în minte la ceasul rugăciunii; și oare care patimă turbură cugetul când se apropie la rugăciune; Simți întru tine, cum că puterea liniștii au umbrit peste suflet cu blândețea, și cu liniștea, și cu pacea, pe care afară de obicei obicinuieste a o naște în cuget; Hrăpește-să mintea pururi fără de voie întru gândurile celor fără de trup, spre care nu sânt slobozite simțirile ale tâlcui pe acestea; aprinde-să întru tine de năprasună bucuria, care face a tăcea limba întru neasemănată desfătare a ei; izvorăște din inimă pururi dulceață oarecare, și trage mintea toată dinapoi. (5)

Fără de simțire după vreme și vreme cade în tot trupul desfătare oarecare și veselie: Care limba trupească nu poate ale spune pe acestea, până ce toate ceste pământeste cenușă și gunoi le va socoti. Întru pomenirea aceasta, Pentru că cea dintâi a inimii, (6) în vreme e, în ceasul rugăciunii, și în vreme întru cetire, și în vreme iarăși întru cugetarea cea de pururea, și din lungimea cugetului (7) se înfierbântă mintea. Iar această despre urmă, ca mai de multe ori dinafară de acestea, și de câte ori în lucru sub lucru, și mai de multe ori în nopți întru același chip. Când între somn, și între deșteptare, ca dormind; și ca nedormind, și deștept, și nu deștept fiind, se întâmplă. Iar când ar veni omului desfătarea aceia care saltă în tot trupul lui, așa socotește unul ca

acesta în ceasul acela, cum că nu este altă cevași împărăția cerurilor, fără decât aceasta.

Vezi iarăși de au câștigat sufletul (putere, ? 085 rând 7 ultim cuvânt) subțind pomenirile cele materilnice întru puterea nădejdiei cea ce stăpânește pe inimă, și întărește pe simțirile cele dinăuntru, întru netălmăcită încredințare a adevăririi. Și de sau deșteptat inima, fără de purtarea de grijă cea pentru aceasta, a fi robită de ceste pământești, (8) întru necunoștința povestire împreună cu cea nelipsită lucrarea ei, care este împreună cu Mântuitorul nostru.

Agonisește cunoștință a osebirii chemării ei, și a povestirii, când vei auzi. Iar degrabă a gusta dintru acestea face sufletului cea ne prea curmată liniște întru cea dea pururi lucrare a ei, și întru cea petrecătoare. Pentru că pier iarăși după aflarea lor din lenevirea celor ce le primesc, și întru îndelungată vreme iarăși nu se găsesc. Pentru că întru acestea cutează cineva a zice, îndrăznind spre mărturia științii sale, cea ce au zis fericitul Pavel grăind, „adeverit sânt, cum că nici moartea, nici viața, nici ceste de acum, nici cele viitoare, nici celelalte altele, pot a mă despărți pe mine de dragostea lui Hristos”. Romani 8: 38. Pentru că nici necazurile trupului, și împreună cu acestea cele ale sufletului, nici foame, nu gonire, nu golăciune, nu singurătate, nu închidere, nu primejdie, nu sabie, ci nici îngerii satanii, nici puterile lui prin chipurile cele rele ale măestriilor, nici mărirea cea stricăcioasă prin asuprirea ei, cea asupritoare spre el, nici năpăstuirile, nici prihănirile întru pacoste, în zadar și în deșert făcându-se.

Iar dacă acestea, o frate, după oarecare-le chip a se înmulți, sau a lipsi, văzute a fi în sufletul tău n-au început, ostenele-le tale, și necazurile, și toată liniștea ta, osteneală este nefolositoare. Și nici minuni de se lucrează prin mâinile tale, și pe morți îi înviază, întru asemănarea acestora se socotesc. Și deci de acum pornește sufletul tău, și prin lacrimi pleacă pe Acela ce mântuiește toate, să ia perdeaua ușii inimii tale, și întunecarea viforului patimilor a-l smulge din întărirea cea dinăuntru, ca să te învrednicești tu a vedea raza zilei, pentru ca să nu te faci ca un mort șezând întru întuneric în veci.

Priveghere dea pururi împreună cu cetire, și metanii dese din primire făcându-se de cineva, nu zăbovesc a da bunătățile acestea celor ce sânt sârguitori. Și acela ce le-au aflat pe acestea, întru acestea le-au aflat pe ele. Și cei ce voiesc iarăși pe acestea a le afla, trebuință au a petrece în liniște, împreună cu lucrarea acestora, și lângă acestea a nu fi cugetul lor legat de cevași, nici în om, afară de sufletul lor. Ci întru lucrarea cea dinăuntru a faptei bune, a lucra. Ci și întru singure lucrurile la oarecare dintru acestea aflăm despre o parte aproape de noi simțire adevărată, prin care și de celelalte ne adevărim.

Acela ce șade în liniște, și gustare au primit a bunătății lui Dumnezeu, nu are trebuință de multă adevărire, ci nici după oarecare-le chip al ne credinții bolește sufletul lui, precum cei ce se îndoiesc spre adevăr. Pentru că mărturia cugetului său este de ajuns a-l pleca pe el, mai mult decât cuvintele cele fără de număr, care sânt fără de iscus. Iar Dumnezeului nostru fie slavă, și mare cuviință în veci. **Amin.**

CUVÂNT, 9.

PENTRU RÂNDUIALA VIEȚI CĂLUGĂREȘTI, ȘI PENTRU SCURTIME ȘI OSEBIRE, ȘI CUM ȘI PRIN CARE CHIP SE NASC FAPTELE BUNE UNELE DINTRU ALTELE.

Din lucrarea cea silnică se naște fierbințeala cea fără de măsură, care se aprinde în inimă din aducerile aminte cele fierbinți care de nou se arată în cuget. Iar lucrarea aceasta, și străjuirea subțiază mintea întru fierbințeala lor, și îi dau ei vedere. Și vederea aceasta naște pe gândurile cele calde, pe care înainte le-am zis, întru adâncul vederii sufletului. Care se cheamă videnie. Iar videnia aceasta naște fierbințeala, și din fierbințeala aceasta, care pe urmă se face din darul videniei, se naște curgerea lacrimilor, dintru început puțină parte, adică întru o zi de multe ori îi vin omului lacrimi, și iarăși lipsesc, și dintru aceasta vine lacrima cea necontenită, și din lacrimile cele necontenite

primește sufletul pacea gândurilor. Iar din pacea gândurilor, se înalță la curățenia minții. Iar din curățenia minții, vine omul întru a vedea tainele lui Dumnezeu. Pentru că și curățenia întru pacea cea despre războaie este ascunsă. Iar după acestea sosește mintea a vedea descoperiri și semne, precum au văzut Iezechiel proorocul, care închipuiesc pe cele trei rânduieli, (1) prin care se apropie sufletul la Dumnezeu. Începătura tuturor acestora este cea spre Dumnezeu bună înainte punere, și chipurile lucrurilor liniștii, cele neschimbate. Care se nasc din multă tăierea și depărtarea cestor lumești. Și nu este atâta de nevoie chipurile lucrurilor acestora unul câte unul ale spune. Pentru că tuturor sânt cunoscute. Însă de vreme că ne păgubitoare este arătarea acestora cetitorilor, și mai vârtos dobânditoare, precum eu zic, nu ni să cuvine a ne lenevi afară ale pune pe acestea.

Care sânt înflămânzirea, cetirea, cea de toată noaptea și cu trezire priveghere, după puterea fiecăruia, și mulțimea metaniilor, care a face de trebuință este și în ceasurile zilei, și în noapte de multe ori. Și să fie cel mai puțin trei zeci de metanii a face o dată, și apoi a ne închina cinstitei Cruci, și a ne depărta. Iar sânt oarecari, cari adaogă la măsura acestora după puterea lor. Alții întru o rugăciune fac trei ceasuri, având mintea trează, și aruncând pe sine-și fără de silnicie, și fără de zburarea gândurilor pe față. Și aceste două chipuri ivesc și arată mulțimea bogăției bunătății, adică a darului. Carele fiecăruia din oameni după vrednicia lui se împărțește. Iar carele este chipul celeilalte rugăciuni, și întru aceasta al petrecerii cei slobode de silnicie, nu cu dreptul am socotit a-l arăta, nici prin cuvintele limbii, și prin scriere a scoate rânduiala aceștia, ca nu acela ce ar ceti, și sar afla nimic înțelegând dintru cele ce cetește, să socotească nefolositoare a fi cele scrise. Sau de sar afla pe acestea știindu-le, să fie defăimând pe acela ce nu știe rânduiala lucrurilor. Și dintru aceasta prihănire e: Iar din cealaltă, râs. Și mă voi afla varvar întru niște lucruri ca acestea, după cuvântul Apostolului, carele au zis pentru acela ce proorocește. (poate pentru acela ce vorbește în limbi.) Deci acela ce poștește a le deprinde pe acestea, călătorească în calea cea mai înainte scrisă, și următoare să

facă calea cugetului. Și când întru acestea sar face cu lucrul, el de la sineși se va deprinde, și cu adevărat nu va avea trebuință de acela ce l-ar învăța. Că șezi zice în chilia ta, și ea singură toate te va învăța pre tine. Iar Dumnezeuului nostru să fi slavă în veci. **Amin.**

CUVÂNT, 10.

PENTRU ÎN CE (LUCRURI) SE PĂZEȘTE FRUMUSEȚEA VIEȚII CĂLUGĂREȘTI, ȘI CARELE ESTE CHIPUL SLAVOSLOVIEI LUI DUMNEZEU.

Se cuvine călugărului a fi întru toate chipurile și lucrurile sale chip de folosință celor ce-l văd pe el. Pentru ca din cele multe ale lui fapte bune care strălucesc ca razele, văzând vrăjmașii adevărului, și nevrând să mărturisească cum că este creștinilor nădejde de mântuire adevărată și neschimbată, și din toate părțile să alerge către dânsul, ca și către o scăpare ce este. Pentru ca să se înalțe cornul Bisericii asupra vrăjmașilor ei, și mulți să se pornească spre râvnirea faptei cei bune a lui, și din lume să iasă, și să se facă el cinstit tuturor din frumusețea viețuirii lui. pentru că lauda Bisericii lui Hristos e viața cea călugărească. Cuvine-se dar călugărului a avea chipuri frumoase din toate părțile sale, adică trecere cu vederea a acestora ce se văd, adevărată ne agoniseală, desăvârșită defăimare a trupului, postire înaltă, petrecere în liniște, bună rânduiala simțirilor, străjuirea vederii, tăierea de toată pricirea pentru lucrul veacului acestuia, scurtime întru cuvinte, curățenie despre pomenirea de rău, prostime cu socoteală, întregime și ne răutate a inimii cu înțelegere, și cu grăbnicie, și cu ascuțire a minții. A cunoaște, cum că netrebnică e viața acesta, și lesne trecătoare, și cum că aproape este viața cea adevărată, și duhovnicească. A nu fi cunoscut de la oameni, sau defăimat. A nu se lega pe sineși întru prieteșugul și unirea cu cineva din oameni. A avea locul locuinței liniștit. A fugi pururi de oameni, și nelipsit a răbda în rugăciuni, și întru cereri. A nu iubi cinstea, nici a se bucura de

ospete. A nu se lega pe sineși de viața aceasta. A răbda cu vitejie ispitele. A fi izbăvit de poftetele cele lumești, și de iscodirea și de pomenirea lucrurilor lor. Pururi a se griji și a cugeta la laturea cea adevărată. A avea fața posomorâtă și zbârcită. A lăcrima pururi ziua și noaptea. Și cea mai multă decât toate acestea, a păzi a sa întreagă înțelepciune, și curat a fi de îndrăcirea pântecelui, și de cele mici și de cele mari. Pentru că acestea sânt faptele cele bune ale călugărului ca întru scurtime a zice, cele ce îi mărturisesc lui pre cea despre lume desăvârșită murire, și pe apropierea cea către Dumnezeu.

Deci ni se cuvine nouă a ne griji de acestea în toată vremea, și a le câștiga pe acestea. Iar de ar zice cineva, care trebuință era despre ale hotărî pe acestea, și nu sobornicește, și întru scurtime pentru acestea a zice. Grăi-voi, cum că aceasta de nevoie sau făcut, pentru ca și când ar căuta vreuna dintru acestea grăite în sufletul său acela ce se grijește pentru viața lui, și ar afla cum că lipsit este de vreuna dintru aceste hotărâte, va cunoaște de aicea neajungerea lui întru toată fapta bună, și va fi lui rânduiala acesta în parte de aducere aminte. Iar când va câștiga cele hotărâte toate întru sineși, atuncea și cunoștința celorlalte de care n-am făcut pomenire, i se va da lui. Și va fi oamenilor celor sfinți pricină de cuvântarea de slavă cea către Dumnezeu. Și de aicea va găti sufletului său loc de odihnă mai înainte de a ieși el din viața aceasta. Iar Dumnezeului nostru să fie slavă în veci. **Amin.**

CUVÂNT, 11.

**PENTRU CĂ NU SE CUVINE ROBULUI LUI DUMNEZEU
CELUIA CE SAU FĂCUT SĂRAC DESPRE CELE LUMEȘTI, ȘI
AU IEȘIT SPRE CĂUTAREA LUI, PENTRU CĂ N-AU AJUNS
CUPRINDEREA ADEVĂRULUI, PENTRU FRICA ACESTUI
(LUCRU) A ÎNCETA DESPRE CĂUTARE, ȘI A I SE RĂCI
FIRBINȚEALA, CEIA CE SE NAȘTE DIN DORIREA CELOR
DUMNEZEIEȘTI, ȘI DIN CERCAREA TAINELOR**

ACESTORA. PRIN CARE CHIPURI OBICINUIEȘTE MINTEA A SE AMESTECA ÎNTRU POMENIREA PATIMILOR.

Trei așezări sânt, întru care înainte sporește omul. Așezarea noilor începători, și a celor de mijloc, și a celor desăvârșit. Și cel ce întru întâia rânduială este, deși înțelegerea lui plecată este spre bunătate, ci însă mișcarea cugetului lui în patimi este. Iar cea de a doua, mijlocie oareșcarea este a pătimirii, și a ne pătimirii. Și gândurile cele de dreapta, și cele de stânga deopotrivă se mișcă întru el. Și nu încetează izvorând lumina, și întunericul, precum iată sau grăit. Și de va înceta spre puțin despre cetirea Dumnezeieștilor Scripturi, și despre nălucirea înțelegerilor celor Dumnezeiești, întru care nălucire având să aprinde întru chipurile adevărului după puterea lui împreună cu păzirea cea din afară, dintru care se face și paza cea prea dinlăuntru, și lucrul cel cu ajungere, tras va fi spre patimi. Iar de va hrăni căldura lui cea firească, întru cele ce am zis, și nu va lăsa căutarea, și cercarea, și dorirea cea către acestea de departe, măcar nu le-au văzut pe ele, ci din amelintarea cetirii Dumnezeieștilor Scripturi hrănind gândurile sale, și ținându-le, ca să nu se abată la cele de stânga, și să nu primească sămânță oarecare diavolească în chipul adevărului, ci mai vârtos să păzească sufletul său cu dorul, și să ceară de la Dumnezeu cu dureroasă rugăciune și cu răbdare, El îi va da lui cererea lui, și îi va deschide ușa Lui, și mai vârtos pentru smerenia lui. Pentru că tainele celor smeriți se descoperă. Iar de va muri întru nădejdea aceasta, deși de nicăieri ar vedea de aproape pământul acela, ci mi se pare, cum că moștenirea lui cu dreptii cei de demult va fi, carii au nădăjduit a ajunge săvârșirea, și nu o au văzut pe ea după cuvântul Apostolului, (1) că spre nădejde au lucrat în toate zilele lor, și au adormit. Dară ce vom zice, de nu ar sosi omul a intra în pământul făgăduinței, carele este chipul săvârșirii, adică a cuprinde adevărul arătat, după măsura puterii cei-i firești; oare pentru aceasta oprește-să despre aceasta, și rămâne întru rânduiala cea mai despre urmă, a căreia toată punerea înainte către cele de stânga sau

plecat; sau și pentru a nu cuprinde pe tot adevărul, oare rămâne întru prostimea neamului rânduiei cei-i mai despre urmă, care nu le cunoaște, nici le pofteste pe acestea; sau i se cuvine lui a se înălța spre această cale de mijloc, care o am zis; Pentru că măcar deși nu l-au văzut pe el, fără numai ca prin oglindă, ci au nădăjduit de departe, și prin nădejdea aceasta sau pus împreună cu părinții lui. Și de nu sau învrednicit darului celui desăvârșit aicea, dară pentru a vorbi totdeauna cu acesta, și pentru a petrece cu toată mintea întru aceasta, și pentru că se află întru poftirea acestuia cât este viu, putea a tăia gândurile cele viclene. Și cum că întru nădejdea aceasta inima lui plină de Dumnezeu, iasă din lumea aceasta.

Deci tot orice (lucru) carele are smerenie, binecuvântat este. Că cugetarea cea dea pururi netrupească a minții întru dorul lui Dumnezeu, care să povățuiește dintru înțelegerea Dumnezeieștilor Scripturi, îngrădește împrejur pre suflet dinlăuntru dinaintea gândurilor celor viclene, și păzește pre cuget întru pomenirea bunătăților celor ce vor să fie: Pentru ca să nu se trândăvească mintea întru lenevirea sa, și să se îndeletnicească în locul celor mai bune, întru pomenirea celor lumești. Pentru că dinăuntru acestea dupre puțin; se răcesc; fierbințeli-le minunatelor mișcărilor ei, și cade în poftă deșarte și necuvântătoare. Iar Dumnezeului nostru să fie slavă.

CUVÂNT, 12.

PENTRU CUM E DATOR SOCOTITORUL A ȘEDEA ÎN LINIȘTE.

Ascultă iubitule, dacă voiești, ca să nu se facă lucrurile tale deșarte, și zilele tale nelucrătoare, și lipsite de dobânda cea ce se nădăjduiește de cei cu socoteală întru liniște, intrarea ta întrânsa cu socoteală să fie: Ci nu din oarecare primire, pentru ca să nu te faci, ca cei mulți: Ci să fie gând pus în cugetul tău, pentru ca spre dânsul să îndreptezi lucrurile

vieții tale, și întreabă pe cei ce mai mult cunosc din iscusință, și nu numai din cunoștință: Și să nu încetezi, până ce te vei iscusi întru toate cărările lucrurilor ei, și tot pasul, carele pui, fii cercându-l, de umbli în cale, sau afară din ea te-ai abătut, întru vreo potică dinafară de ea umblând, și să nu crezi, din singure lucrurile cele arătate, cum că se săvârșește cea adevărată petrecerea liniștii.

De poțtești a afla cevași, și a o ajunge pe aceasta întru iscusul ei, să fie ție semne și semuiri întru ascuns în sufletul tău întru fiecare-le ceas, pe carele îl pui, și dintru aceasta vei a cunoaște adevărul părinților, sau înșelarea vrăjmașului. Și să fie acestea puține, până ce te vei înțelepți în calea ta. Când în liniște vezi în mintea ta pre cugetul tău cum că poate cu slobozenie a lucra întru gândurile cele dea dreapta, și nu este lui silnicie întru stăpânirea lui pentru oarecare dintru acestea, cunoaște, cum că liniștea ta dreaptă este.

Și iarăși, când slujești, dacă întru osebirea slujbei tale (1) după putință ești departe de zburare, și dacă de năprasnă sar tăia stihul din gura ta, și ar vărsa asupra sufletului tău obezile tăcerii, afară de slobozenia lui, și acestea urmează cu petrecere, cunoaște, cum că înainte vii întru liniștea ta: și au început blândețea îndoită a se face întru tine. Pentru că liniștea cea proastă între dreptate prihănită este. (2) Viața cea proastă, ca un mădular singur născut despărțit de ajutorul celorlalte, lângă cei iubitori de înțelepciune și socotitori se judecă.

Și dacă iarăși ai vedea în sufletul tău, întru fiecare-le gând ce se mișcă întrânsul, și întru toată pomenirea, și întru videniile cele întru liniștea ta, umplându-se ochii tăi de lacrimi, și plouând asupra feței tale fără de silă, cunoaște, cum că au început a se face înaintea ta deschidere a gardului, spre risipirea potrivnicilor.

Și de vei afla întru sine-ți după vreme, și vreme afundându-se cugetul tău înlăuntrul tău, fără de purtarea de grijă cea împrejurul lui dinafară de rânduiala obiceiului, și ar rămânea ceva din ceas, sau aceia ce este, și după acestea ai vedea mădulările tale ca și când în boală multă, și ar împărăți pacea peste gândurile tale, și singură ție aceasta ar rămânea pururi, cunoaște, cum că au început norul a umbri peste capul tău.

Iar dacă, când vreme ai face în liniște, ai afla în sufletul tău gânduri, care îl despică și-l stăpânesc pre el, și ca în silă sar lua de dânsul în tot ceasul, și povățuit a fi cugetul lui în toată vremea către cele ce sau lucrat de dânsul, sau ar pofti a ispiti cele deșarte, cunoaște, cum că în deșert te ostenești în liniște, și într-o risipire petrece sufletul tău: și i se fac lui pricină dinafară, sau din lenevirea cea dinăuntru despre cele cuviincioase, iar mai vârtos despre priveghere, și despre cetire, și îndată să așezi lucrul tău.

Iar dacă, când ai intra în zilele acestea, nu ai afla pace din supărarea patimilor, să nu te minunezi. Pentru că dacă sânul lumii, trecând din trânsul razele soarelui, după ceas îndelungat petrece într-o fierbințeală. Și iarăși mirosul doftoriilor, și fumul mirului, carele se revarsă în văzduh, ces îndelungat rămâne mai înainte până a se risipi și a se prăpădi, cu cât mai vârtos patimile, care în chipul câinilor celor obișnuiți în măcelărie a linge sângele, când oprite ar fi de la materia obiceiului lor, stau înaintea ușilor lătrând, până ce sar risipi puterea obișnuinței lor cei-i mai dinainte.

Când va începe lenea prin chip de furtișag a intra în sufletul tău, și se întoarce îndărătul său într-o întunecare, și sau apropiat casa a se umplea de întunecare, semnele acestea se apropie: Simți într-o sineți într-o ascuns, cum că într-o credința ta ești bolnav, și într-o ceste văzute ai prisosință, și nădejdea ta se micșorează, și într-o aproapele tău te păgubești, și tot sufletul tău se umple de prihănire în gură, și în inimă asupra a tot omul și lucrul, și în lucruri și în gânduri, și în simțiri, în care te întâmpinezi, și asupra celui înalt, (3) și te temi de vătămarea trupului, prin care împuținarea sufletului te va stăpâni pe tine în tot ceasul, și după vreme, și vreme se mișcă sufletul tău într-o frică, cât și de umbra ta a te teme, și a te grăbi. Pentru căci credința (nu pe cea ca pe o temeile a mărturisirii tuturor o grăim, ci pe puterea cea înțelegătoare, care într-o lumina cugetului întărește pe inimă, și într-o mărturia științei pornește în suflet multă nădejde spre Dumnezeu, pentru ca nu el să se grijească de sineși, ci spre Dumnezeu să arunce grija lui cu ne grijire într-o tot.) o ai acoperit cu necredința.

Iar când întru înainte sporire ai veni, aceste arătate semne le vei afla aproape în sufletul tău. Întru nădejde te întărești întru toate, și întru rugăciune te vei îmbogăți, și nu vei fi lipsit de materie a câștigului vreodinioară în cugetul tău, întru toate cele ce te întâmpinezi, și vei simți neputința firii omenești, și dintru una din acestea te păzești de mândrie. Încă și în partea cealaltă, neajungerile aproapelui trecute cu vederea se fac întru ochii tăi. Și te faci întru dorire a ieși din trup, întru pofta în care vom a fi întru cel viitor. Și toate ceste necăjitoare ce se întâmplă nouă, cele ce te întâmpină pe tine arătat și întru ascuns, le afli întru dreptate toate lângă tine întru toată adevărimea ceia ce e depărtată de părere. Și pentru toate mărturisire vei da, și mulțumire. Acestea sânt semnele celor treji, și carii se păzesc, și petrece întru liniște, și adevărimea viețuirii poftesc a o ajunge.

Iar trândavii, nu au trebuință de semnele aceste subțiri și care sânt pândiri ale căderilor, pentru a fi ei de parte de cele ascunse fapte bune. Când una dintru acestea va începe a se pleca în sufletul tău, înțelege în ceasul acela în care parte ai început a te abate. Pentru că îndată cunoști de care tovarășie este. Dumnezeu să ne dea nouă cunoștință adevărată. **Amin.**

CUVÂNT, 13.

PENTRU, CUM CĂ DE FOLOS ESTE SIHAȘTRILOR A FI DEȘERȚI DESPRE GRIJI, ȘI DE VĂTĂMARE E INTRAREA ȘI IEȘIREA.

Omul cel cu multă grijă, blând, și liniștit a se face nu poate. Pentru că pricinile cele de nevoie ale lucrurilor, întru care se ticăloșește, îl silesc pe el a să mișca întrânsele, și a se îndeletnici întru acestea fără de voie, și nevrând, și risipesc liniștea lui, și tăcerea. Cade-se dară călugărului înaintea feței lui Dumnezeu a se pune pre sineși, și neabătut pururi vederea lui către Dânsul a o întinde, de voiește mintea lui adevărat a o păzi, și pe mișcările cele mici care se târăsc întrânsul ale curăți, și a le

schimba, și a se deprinde cu liniștea gândurilor a socoti pre cele ce intră, și ies. Pentru că grijile cele multe ale călugărilor, semn sânt al slăbănogirii lor, spre gătitura lucrării poruncilor lui Hristos, și arată neajungerile lor spre cele Dumnezeiești.

Fără de ne grijă, lumină în sufletul tău nu căuta, nici alinare și liniște întru slăbănogirea simțirilor tale, și unde sânt griji ale lucrurilor, nu înmulți grijile tale, și nu vei afla rătăcire în mintea ta, sau întru rugăciunea ta. Pentru că fără de nelipsita rugăciune, a te apropia la Dumnezeu nu poți. Iar aceasta adică după osteneala rugăciunii, altă grijă a mijloci minții, răsipire lucrează în cuget.

Lacrimile, și bătaia capului întru rugăciune, și tăvălirea cu fierbințeală, deșteaptă pe fierbințeala dulceații lor dinlăuntrul inimii, și cu lăudată uimire zboară inima către Dumnezeu, și strigă, „Însetoșat-au sufletul meu spre Dumnezeul, cel tare, cel viu. Când voi veni, și mă voi arăta feței Tale Doamne”; Psalm: 41. 2. Cel ce din vinul acesta au băut, și după acestea sau lipsit de dânsul, acesta singur știe în care ticăloșie au rămas, și ce sau luat de la dânsul pentru slăbănogirea lui.

O ce rea e vederea, și vorbirea celor ce petrec în liniște! Întru adevăr, o fraților, mai mult decât aceluia ce sânt dezlegați de liniște. Că precum iușimea înghețării de năprasă căzând pre vârjarile pomilor, le usucă pe ele, și le prăpădește, așa și împreunările oamenilor, măcar mici cu totul ar fi, și ca prin părere, spre bunătate aduse, usucă florile faptelor bune cele de curând înflorite dintru împreună amestecarea liniștii, și pe cele ce încongiură cu moliciune și cu frăgezime pomul sufletului, cel răsădit lângă ivoare-le apelor pocăinței. Și precum țaria brumei, ceia ce apucă pe cele de curând răsădite, le arde pre acestea, așa și vorbirea oamenilor pre rădăcina minții, ceia ce au început a înverzi verdeața faptelor bune. Și dacă vorbirea celora ce de o parte adică se înfrânează, iar de o parte neajungeri mici au, obicinuieste a vătăma sufletul, cu cât mai vârtos grăirea, și vederea proștilor, și a nebunilor, pentru ca să nu zic a mirenilor; Căci că precum cel de bun neam și cinstit om, când sar îmbăta uită blagorodia lui, și așezarea lui să necinstește, și batjocorită e cinstea lui despre gândurile cele străine, care au intrat

peste dânsul din puterea vinului, așa și întreaga înțelepciune a sufletului, se turbură din vederea, și din vorbirea oamenilor, și uită chipul străjuirii sale, și se șterge din cugetul lui gândul voinii lui, și se dezrădăcinează din trânsul toată întemeierea așezării cei-i lăudate.

Deci dacă vorbirea, și lățirea, cele ce întru abatere i se întâmplă celuia ce este în liniște, sau și apropierea acestora, cât a vedea, sau a auzi numai, de ajuns sânt acestuia, cele ce intră prin ușile vederii și a auzirii, răceală și turbureală minții despre cele Dumnezeiești ai pricinii lui: și dacă mic ceas atâta pagubă poate monahului celui înfrânat a-i face, ce vom zice pentru întâmpinarea cea de-a pururi, și pentru cea multă zăbovire întru acestea; Pentru că aburul cel ce se înalță din pânțele, nu lasă pe minte ca să primească cunoștința cea Dumnezeiască, ce o întunecă pe ea, în ce chip, negura cea ce se înalță din umezeala pământului, și întunecă văzduhul. Încă și mândria nu înțelege, că întru întuneric umblă, și înțelegerea înțelepciunii nu o știe. Căci cum și a cunoaște are cea ce întru întunericul ei este; Pentru aceasta și prin întunecatul gândul ei să înalță mai presus de toți, fiind mai proastă, și mai neputincioasă, și căile Domnului neputând ale deprinde. Și Domnul ascunde despre dânsa voia Lui, fiindcă în calea smeriților n-au voit a umbla. Iar Dumnezeului nostru să fie slavă în vecii vecilor. **Amin.**

CUVÂNT, 14.

PENTRU SCHIMBAREA ȘI PREFACEREA CARE SE FACE CELORA CE CĂLĂTORESC ÎN CALEA LINIȘTII, CEIA CE DE LA DUMNEZEU E ORÂNDUITĂ.

Acela ce sau adunat cu mintea sa întru liniște a vieții, tocmească-se pe sineși, și întru lucrare, și întru rânduiala liniștii să petreacă pe cealaltă parte a zilelor sale. Când sar întâmpla ție, precum orânduit este rânduiei liniștii cei-i orânduite de la darul cel Dumnezeiesc, înăuntru a se amesteca sufletul cu întunericul, și precum razele soarelui cele ce se

acopăr de la pământ din ceața norilor, spre puțină vreme lipsit a fi de mângâierea cea duhovnicească, și de lumina darului, pentru norul cel umbritor al patimilor, și strânsă a fi de la tine puțin puterea cea făcătoare de bucurie, și a umbri pe minte ceața neobișnuită, să nu te turburi cu cugetul, și să nu întinzi mână neștiinței sufletului, ci rabdă, și cetește cărțile învățăturilor, și te silește pe sineți într-o rugăciune, și așteaptă ajutorul. Și îndată va veni, tu neștiind. Căci că precum se descoperă fața pământului prin razele soarelui dintr-un tunericul cel ce ține văzduhul, așa poate și rugăciunea a dezlega și a risipi din suflet norii patimilor, și a străluci pe minte cu lumina veseliei și a mângâierii. Pe care obicinuieste a o naște într-o aducerile aminte ale noastre, și mai vârtos când va avea materie din Dumnezeieștile Scripturi, și trezire care strălucește pe minte. Căci că cea de-a pururi cugetare într-o Scripturile sfinților, de minune ne cuprinsă și de Dumnezeiască veselie umple pe suflet. Iar Dumnezeului nostru să fie slavă în veci.

CUVÂNT, 15.

**PENTRU CEI CE LINIȘTESC, CÂND ÎNCEP A PRICEPE
UNDE AU AJUNS ÎNTRU LUCRURILE SALE, ÎN MAREA
CEA NETRECUTĂ, ADICĂ ÎNTRU PETRECEREA LINIȘTII,
ȘI CÂND POT A NĂDĂJDUI PUȚIN, CUM CĂ AU ÎNCEPUT
A LE DA LOR RODURI.**

Grăiesc ție lucru, și să nu te îndoiești de aceasta, nici pe celelalte cuvinte ale mele, ca ale unui prea mic să le defăimezi, pentru că adevărații sânt cei ce mi-au dat mie, că adevăr grăiesc ție, și într-o aceste cuvinte ale mele, și într-o toate, de te-ai spânzura pe sineți de genele ochilor tăi, până ce adică ai ajunge lacrimile, să nu socotești, cum că ai ajuns ceva într-o petrecerea viețuirii tale. Că până acum lumii slujesc cele ascunse ale tale, adică într-o petrecerea mirenilor stai, și prin omul cel din afară lucrezi lucrul lui Dumnezeu. Iar omul cel

dinăuntru încă neroditor este. Pentru că rodul lui din lacrimi se începe. Căci când întru laturea acestora vei ajunge, atunci să cunoști, cum că au ieșit cugetul tău din temnița lumii aceștia, și au pus piciorul lui întru călătoria veacului celui nou, și au început a mirosi văzduhul cel nou. Și atunci începe a pogorî lacrimile. Căci sau apropiat durerea ieșirii pruncului celui duhovnicesc. Pentru că darul, maica cea de obște a tuturor, se grăbește a naște în suflet chip Dumnezeiesc în taină spre lumina veacului celui ce va să fie. Iar când ar sosi vremea nașterii, (1) atunci mintea începe a se mișca întru unele ale celor de acolo, precum răsufierea pe care o trage pruncul dinlăuntru mădulărilor, întru care are fire a crește, și pentru a nu suferi ceia ce nu-i este lui întru obicei, de năprasă începe a mișca trupul spre plângere amestecată cu dulceața mierii. Și după cât crește pruncul cel dinlăuntru, după atâta și adăogare lacrimilor se face. Și rânduiala aceasta a lacrimilor, pe care o am zis, nu este aceia, care prin soroace se întâmplă liniștitorilor. Pentru că mângâierea aceasta care se face din vreme în vreme, la fiecare-le este, ca acela ce se face în liniște cu Dumnezeu. Și uneori adică, fiind el întru videnia cugetului, iar alte ori, întru cuvintele Scripturilor: iar alteori, întru vorbirea rugăciunii. Ci pentru aceasta grăiesc căci, care este la acela ce lăcrămează nelipsit ziua și noaptea.

Și carele întru adevăr, și cu deadinsul au aflat adevărul chipurilor acestora, întru liniște l-au aflat pre el. Pentru că se face ochii lui ca izvorul de apă, până la vreme de doi ani, sau și mai mult. Iar după acestea intră în pacea gândurilor: Iar din pacea gândurilor, intră întru odihna aceia, pentru care au zis sfântul Pavel, (2) precum începe firea despre o parte: Iar dintru pacinica odihnă, începe mintea a vedea tainele. Și atunci Duhul Sfânt începe a-i descoperi ei cele cerești, și Dumnezeu locuiește întrânsa, și roada Duhului o ridică întrânsa. Și dintru aceasta simte schimbarea care va să primească firea cea mai dinlăuntru întru înnoirea tuturor, oarecum (.. p. 103 rând 6. ultim cuvânt), și întru simțire.

Acestea le-am scris spre a mea aducerea aminte, și fiecăruia celui ce ar ceti cartea aceasta, precum am luat și din videnia Scripturilor, și din

gurile cele adevărate, și puțin din singură iscusința: Ca să fie mie ajutor, prin rugăciunile celor ce se folosesc din trânsele, pentru că nu puțină osteneală am pus la acestea.

Și ascultă iarăși, și pe ceia ce voi a o grăi ție acum. Pe care o am deprins din gură nemincinoasă. Când vei intra în laturea păcii gândurilor, atunci mulțimea lacrimilor se ia de la tine, și după acestea îți vin ție lacrimile cu măsură, și în vreme cuviincioasă. Aceasta este întru vestire adevărul, ca întru scurtime a zice, și de toată Biserica se crede.

CUVÂNT, 16.

PENTRU CHIPURILE FAPTELOR BUNE.

Nevoința maică a sfințirii este. Dintru care se naște cea dintâi gustare a simțirii tainelor lui Hristos. Nimeni să înșele pe sineși, și să nălucească vrăjituri. (1) Pentru că sufletul cel pângărit nu se înalță întru împărăție curată, nici se împreunează cu duhurile sfinților. Netezește-ți frumusețea curățeniei tale cu lacrimi, și cu postirile, și cu liniștea cea singuratecă. Necaz mic pentru Dumnezeu făcându-se, mai bun este decât lucrul mare, carele fără de necaz se săvârșăște. Pentru că necazul cel de voie iscusința credinței răsare dragostei. Iar lucrul cel cu odihnă dintru întunecarea științei se face. Pentru aceasta întru necazuri ispitiți au fost sfinții pentru dragostea lui Hristos, și nu întru răsufulare. Pentru că lucrul care se face fără de osteneală, este dreptatea mirenilor, care dintru cele dinafară fac milostenie, și nu întru sineși dobândesc. (2) Iar tu, o nevoitorule, și următorule al patimilor lui Hristos, întru sineși te luptă, pentru ca să te învrednicești a gusta din salva Lui. Pentru că dacă împreună pătimim, și împreună ne proslăvim. Nu se proslăvește mintea împreună cu Iisus, dacă nu va pătimi împreună trupul pentru Hristos. Deci acela ce defaimă slava cea omenească, acesta este carele se învrednicește măririi lui Dumnezeu, și se proslăvește trupul lui împreună cu sufletul. Pentru că slava trupului, este supunerea întregii înțelepciunii

cu Dumnezeu. (3) Iar slava minții, este videnia cea adevărată pentru Dumnezeu. Adevărata supunere îndoită este, în lucruri, și într-o oară, deci când pătimește trupul, și inima împreună pătimește cu el dacă nu cunoști pe Dumnezeu, nu e cu putință a se porni într-o tine dragostea Lui: Și nu poți a iubi pe Dumnezeu, de nu-L vei vedea pe Dânsul. Iar vederea lui Dumnezeu dintr-o cunoaște pe El este. Pentru că nu merge înainte videnia Lui de cunoașterea Lui.

Rugăciune. Învrednicește-mă pe mine Doamne a te cunoaște, și a te iubi pe Tine, nu cu cunoașterea cea într-o răsipirea minții, care din iscusință se face, ci învrednicește-mă pe mine cunoștinței aceia, într-o care pe Tine mintea văzându-Te, proslăvește pe firea Ta într-o videnia cea ce fură pe simțirea lumii din cuget. Învrednicește-mă pe mine a mă înălța dintr-o vederea voinii care naște nălucirile, și să te văz pe Tine într-o silnicia legăturii Crucii, în partea cea de a doua a răstignirii minții, care într-o slobozenie conținește despre lucrarea cugetărilor într-o cea de-a pururi videnia Ta, care e mai presus de fire. Pune într-o mine creștere a dragostei Tale, ca pe urma doririi Tale să viu din lumea aceasta. Pornește într-o mine înțelegerea smereniei Tale, cu care în lume ai petrecut, Cu acoperământul, cu care Te-ai îmbrăcat din mădulările noastre, prin mijlocirea **Prea Sfintei Fecioare**: Pentru ca într-o neconținută și neuitată pomenirea aceasta, să primesc cu dulceață smerenia firii mele.

Două chipuri sânt, a ne înălța pe Cruce: unul răstignirea trupului: și al doilea, înălțarea într-o videnie. Și cel dintâi adică, e din slobozenia patimilor: Iar al doilea, se face din lucrarea lucrurilor Duhului. Nu se supune mintea, de nu se supune ei trupul. Împărăția minții, este răstignirea trupului. Și nu se supune mintea lui Dumnezeu, de nu se va supune singura de sine stăpânire (părții) cei-i cuvântătoare. Cu anevoie este a da oarecare înalte celuia ce este încă nou începător, și prunc cu vârsta. „Vai ție cetate, al căreia împăratul tău este tânăr. (Eclesiastul: pagina 106) Carele se va supune pe sineși lui Dumnezeu, aproape este ai fi lui supuse toate. Celuia ce sau cunoscut pe sineși, cunoștința tuturor i se dă lui. Pentru că a se cunoaște pe sineși, împlinirea cunoștinței

tuturor este. Și întru supunerea sufletului tău supunesevor ție toate. În vremea, întru care smerenia împărățește întru petrecerea ta, să supune ție sufletul tău, și împreună ți se vor supune ție toate. Pentru că se naște în inima ta pace de la Dumnezeu. Iar întrucât ești afară de aceasta, nu numai de patimi, ci și despre întâmplări des vei fi gonit. Adevărat, Doamne, de nu ne vom smeri, nu încetezi smerindu-ne pe noi. Adevărata smerenie naștere este a cunoștinței. Și cunoștința cea adevărată naștere este a ispitelor.

CUVÂNT, 17.

PENTRU TÂLCUIREA CHIPURILOR FAPTEI BUNE. ȘI CARE ESTE PUTEREA FIECĂREIA DINTRU ACESTEA, ȘI CARE ESTE OSEBIREA FIECĂREIA DINTRU ELE.

Fapta bună cea trupească în liniște curățește pe trup de materia cea din trânsul. Iar fapta bună a cugetului smerește pe suflet, și-l strecură pe el de cugetările cele groase, care pier: Pentru ca să nu cugete întrânsele cu pătimire, ci mai vârtos să se miște întru videnia lui. Iar videnia aceasta îl apropie pe el întru despoierea minții. Care se numește videnie ne materialnică. Și aceasta este fapta bună cea duhovnicească. Pentru că aceasta ridică pe cuget dintru ceste pământești, și-l apropie pe el spre cea dintâi videnie a duhului, și către Dumnezeu alcătuieste pe cuget, și către videnia slavei cei-i nepovestite, care este mișcarea înțelegerilor mărimii firii lui, și-l desparte pe el din lumea aceasta, și dintru simțirea ei. Și dintru aceasta către învistierea nădejdea noastră aceia adeveriți ne facem, și întru adevierea câștigării ei ne facem. Și aceasta este plecarea, pentru care Apostolul au zis, (Galateni: 5. 8 ? Pag. 107) adică adevierea, întru care se veselește mintea gânditor, adică întru nădejdea cea făgăduită nouă. Iar ce sânt acestea, și cum fiecare dintru acestea este ascultă. (1)

Viețuirea cea trupească, care e după Dumnezeu, lucruri trupești se numesc. Cele ce se fac spre curățirea trupului întru lucrarea faptei cei bune prin lucruri arătate, prin care se strecoară cineva dintru necurățenia trupului. Iar viețuirea cugetului este lucrul inimii, carele se face neîncetat întru grija judecării, adică a dreptății lui Dumnezeu, și a judecărilor Lui, și cea nelipsită rugăciune a inimii, și gândirea proniei și a grijii lui Dumnezeu, care în lumea aceasta împreună se face osebit, și sobornicește: și a se păzi de patimile cele ascunse, pentru ca să nu întâmpine vreuna dintru ele în țarina cea ascunsă, și duhovnicească. Lucrul acesta este al inimii, carele se numește viețuire a cugetului. În lucrul acesta al viețuirii, carele se numește faptă sufletească, se subțiază inima, și se desparte dintru împărțșirea vieții cei-i prăpădite, aceia ce este afară de fire. Dintru care începe uneori a se porni a înțelege, și a face gândire întru videnia cestor simțitoare, care sânt zidite spre trebuința, și creșterea trupului, și cum întru slujba lor se dă putere stihiiilor celor patru care se află în trup. (2)

Iar viețuirea cea duhovnicească este lucrare fără de simțiri. Și aceasta este cea scrisă de părinți. Pe care când simțirile sfinților o vor primi, și cea ipostatnică vedenie și grosimea trupului se iau din mijloc, și de atunci videnia se face gânditoare. Pentru că videnie ipostatnică chem zidirea firii cei dintâi. (3) Și dintru aceasta videnie ipostatnică cu lesnire se înalță întru cunoștința vieții cei-i singuratice, care este, întru tâlcuirea cea arătată, a ne minuna de Dumnezeu. (4) Aceasta este așezarea cea mare a bunătăților celor ce vor să fie, care se dă întru slobozenia vieții cei-i fără de moarte, întru petrecerea cea după înviere. Pentru că nu contenește firea omenească acolo pururi a se minuna de Dumnezeu: și negândind ceva adică de zidiri. Pentru că de ar fi fost ceva asemenea cu Dumnezeu, ar fi avut a se porni spre Acesta mintea. Uneori adică, întru Dumnezeu: Iar alteori, întru acesta. Iar de vreme ce toată frumusețea celor ce se fac întru înnoirea care va să fie mai jos este de frumusețea lui, cum poate cugetul a ieși ce vederea sa afară din frumusețea lui Dumnezeu; Ca dară; a muri mârșnește pe el; Ci îngreueră trupului; Ci aducerea aminte de ale sale; Ci trebuința firii; Ci primejdiile;

Ci împotrivrile; Sau risipire necunoscută; Sau ne săvârșirea firii; sau încungiuarea întru stihii; sau împreunarea cuiva cu cineva; sau trândăvia; sau osteneala trupului; nicidecum: Ci aceste toate, deși în lume se fac, însă în vremea aceia, când sar ridica acoperământul patimilor despre ochii cugetului, și ar oglindi slava aceia, îndată se înalță cugetul întru uimire. Și de nu ar fi pus Dumnezeu hotar în viața acesta unora ca acestora lucruri cât se cuvine a zăbovi întrânsele, și de ar fi fost cu slobozire întru toată viața omului, nu ar fi avut a ieși de acolo dintru vederea acestora, cu cât mai vârtos acolo unde acestea toate nu sânt, (că bunătatea aceia nehotărâtă este.) Și cu însuși lucrurile înființat vom fi înlăuntrul în curțile cele împărătești, de ne vom învrednici prin viețuirea noastră.

Cum dară poate iarăși cugetul a ieși, și a se depărta dintru minunată și Dumnezeiasca vedenia aceia, și a cădea întru alt lucru; Vai nouă, că nu cunoaștem sufletele noastre, nici întru care petrecere chemați sântem, și viața aceasta a neputinței, și așezarea viilor, și necazurile lumii, și lumea aceasta, și răutățile ei, și odihnilor ei le socotim, cum că sânt ceva.

Rugăciune. Ci o Hristoase cel singur puternic, fericit e a căruia sprijineala lui este la Tine, și suiri întru inima sa au pus. Tu Doamne întoarce fețele noastre din lume întru dorirea Ta, până ce o vom vedea pe ea ce este, și să nu credem umbrii, ca adevărului. Noi făcându-ne, înnoiește în cugetul nostru Doamne sânguința mai înainte de moarte, pentru ca în ceasul ieșirii noastre să cunoaștem, cum au fost intrarea noastră și ieșirea din lumea aceasta, până ce vom săvârși lucrul, la care chemați sântem după voirea Ta în viața aceasta întâi, și după acestea să nădăjduim cu cugetare plină de nădejde a primi pe cele mari, după făgăduința Scripturilor, pe care le-au gătit dragostea Ta întru înnoirea cea de a doua. A căroră pomenirea acestora se păzește întru credința tainelor.

Pentru curățirea trupului, și a sufletului, și a minții.

Curățirea trupului este curățirea din spurcăciunea trupului. Curățirea sufletului este slobozenia din patimile cele ascunse, care în cuget se alcătuiesc. Iar curățirea minții este într-o descoperire a tainelor. Pentru că se curățește din toate cele ce cad sub simțire prin chipul grosimii lor. Și copiii cei mici curăți sânt cu trupul, și ne pătimăși cu sufletul, și nimeni îi numește pe aceștia curăți cu mintea. Pentru căci curățirea minții este săvârșirea într-o petrecere a videniei celei cerești, aceia ce afară de simțiri se mișcă într-o duhovnicească putere înfrumusețării celor de sus ale nenumăratelor minuni a lumii celei cerești. A căroro viețuirea împărțită este dintru cele subțiri unele dintru altele într-o nevăzută slujire a acestora ce sânt într-o înțelegere a Dumnezeuieștilor descoperiri, celor dese într-o schimbare lor, în tot ceasul. Înșuși Dumnezeu nostru să ne învrednicească pe noi pururi a-L vedea pe El într-o goliciune a minții, și după acestea fără de mijlocire în vecii vecilor. Lui mărirea, **Amin**.

CUVÂNT, 18.

PENTRU CÂTĂ SE FACE MĂSURA CUNOȘTINȚEI, ȘI MĂSURILE CELE PENTRU CREDINȚĂ.

Este cunoștință care este mai înainte de credință, și este cunoștință care se naște din credință. Cunoștința cea ce este mai înainte de credință, este cunoștință firească: Iar cea ce se naște din credință, este cunoștință duhovnicească. Și este firească cunoștința cea ce osebește binele de rău, care să și numește fireasca socotință, prin care cunoaștem binele din rău firește fără de învățatură. Pre aceasta o au pus Dumnezeu în firea cea cuvântătoare. Iar dintru învățatură creștere și adăogare primește. Nu este cineva neavându-o pe aceasta. Și puterea aceasta a cunoștinței celei firești a sufletului celui cuvântător, alegere este a binelui și a răului, cea ce se mișcă într-ânsul neîncetat. Și cei ce

sânt lipsiți de aceasta, din jos sânt din firea cea cuvântătoare. Iar cei ce o au pe aceasta, drept stau în firea cea sufletească, și nu au vreo prăpădire întru cele ce au dat Dumnezeu firii, spre cinstea cuvântătoarelor lui. Iar pe cei ce au pierdut pre cunoștința aceasta care osebește binele din rău, îi dosădește proorocul grăind: Omul întru cinste fiind, n-au priceput. Psalm 48: 12. Cinstea firii cei-i cuvântătoare, este socoteala, ceia ce alege binele din rău. Și cu dreptate pe cei ce au pierdut-o pe aceasta, i-au asemănat dobitoacelor celor neînțelegătoare, care nu au cuvântarea, și socoteala. Prin aceasta cu puțință este nouă a afla calea lui Dumnezeu. Și aceasta este cunoștința cea firească, și aceasta mai înainte este de credință, și aceasta este cale către Dumnezeu. Și prin aceasta cunoaștem a alege binele din rău, și a primi credința. Și mărturisește puterea firii, cum că i se cade omului a crede Celuia ce le-au adus întru zidire pe toate acestea, și a crede cuvintelor poruncilor Lui, și ale face pe ele. Și dintru a crede, se naște frica lui Dumnezeu. Și când va urma lucrurilor, și spre puțin sar înălța spre lucrare, naște pre cunoștința cea duhovnicească, care o am zis cum că se naște din credință.

Cunoștința cea firească, care este alegere a binelui și a răului, ceia ce este pusă de la Dumnezeu în firea noastră, aceasta ne pleacă pe noi, cum că se cuvine a crede lui Dumnezeu, Celuia ce le-au adus pe toate. Și credința face întru noi frica, și frica ne silește pre noi a ne pocăi, și a lucra. Și așa se dă omului cunoștința cea duhovnicească, care este simțire a tainelor, ceia ce naște pe credința videniei cei adevărate. Însă nu prost așa din singură credința goală se naște cunoștința cea duhovnicească, Ci credința naște pe frica lui Dumnezeu, și întru frica lui Dumnezeu, când vom începe a lucra întrânsa, din lucrarea fricii lui Dumnezeu se naște cunoștința cea duhovnicească, precum au zis sfântul Ioan cel cu Gura de Aur: Cum, când cineva va câștiga voire următoare fricii lui Dumnezeu, și înțelegerii cei drepte, în degrabă primește descoperirea celor ascunse. Și numește descoperire celor ascunse, pe cunoștința cea duhovnicească.

Însă nu frica lui Dumnezeu naște pe cunoștința cea duhovnicească, (pentru că ceia ce nu este în fire zăcând, născută a fi nu se poate.) Ci dare se dă cunoștința aceasta lucrării fricii lui Dumnezeu. Când vei cerca bine lucrul fricii lui Dumnezeu, afli cum că aceasta este pocăința, și cunoștința cea duhovnicească aicea. Aceasta este pe care o am zis, cum că pre care întru botez am primit arvuna lui, prin pocăință cu adevărat primim darul și darul, carele am zis, cum că prin pocăință îl primim pe el, este cunoștința aceasta duhovnicească, darea ceia ce prin lucrarea fricii se dă. Iar cunoștința cea duhovnicească, este simțirea celor ascunse. Și când le-ar simți cineva pe nevăzutele acestea, și după mult prea covârșitoarele, dintru acestea primește nume al duhovniceștii cunoștințe, și se naște întru simțirea aceștia altă credință, nefiind potrivnică acei-i dintâi, ci pre credința aceia adevărindu-o. Și o numesc pe aceasta credință a vedeniei. Până acolo, e auzirea: Iar acum este vederea. Iar vederea, decât auzirea este mai adevărată.

Toate acestea din cunoștința aceia, care despărțește binele din rău, ceia ce este în fire, se nasc. Iar aceasta este sămânța cea bună a faptei bune, și acum sau grăit. Și când pre cunoștința aceasta firească o vom acoperi cu voia noastră cea iubitoare de dezmierdări, cădem dintru toate bunătățile acestea. Și urmează cunoștinței acești-i firești dea pururi îmboldire a științei, neconținută pomenire a morții, și oarecare grijă, chinuire fiind până la ieșirea aceștia. (1) După aceasta, întristarea, posomorârea, frica lui Dumnezeu, rușinarea cea din fire, întristarea cea pentru păcatele cele mai dinainte, sânguința cea cuviincioasă, pomenirea drumului celui de obște, și grijire pentru merindea lui, și cerere cu plângere de la Dumnezeu, bine a intra spre ușa aceasta, care este trecere a toată firea, defăimarea lumii, și multa nevoie pentru fapta cea bună. Aceste toate întru cunoștința cea firească se află. Deci să alătoreze cineva lucrurile lui către acestea. Căci când sar afla omul întru acestea, în calea cea firească umblă: Și când sar ridica mai sus de acestea, și ar sosi întru dragoste, se ridică mai presus de fire, și trece din trânsul lupta, și frica, și osteneala, și nevoița întru toate. Acestea sânt cele ce urmează cunoștinței cei firești. Și acestea le aflăm întru

Înșine când nu o vom acoperi pe ea cu voia noastră cea iubitoare de dulceți. Și întru acestea ne facem, până ce vom ajunge dragostea, care ne slobozește pe noi din toate acestea. Dintru acestea grăite să asemăneze cineva, și să se ispitească pe sine întru care călătorește, întru cele ce sânt afară de fire, sau în cele după fire, sau întru cele mai presus de fire. Din chipurile cele grăite, arătat, și degrabă poate cineva a găsi cârmuirea a toatei vieții sale. Și când nu sar afla întru cele după fire grăite de noi, precum am hotărât, și întru cele ce sânt mai presus de fire nu este, arătat este, cum că întru cele afară de fire este lepădat. Iar Dumnezeului nostru slavă în veci. **Amin.**

CUVÂNT, 19.

PENTRU CREDINȚĂ, ȘI PENTRU SMERITA CUGETARE.

Omule prea micule, voiești să afli viața; Credința și smerenia ține întru sineți, că întru acestea afli mila, și ajutorul, și cuvintele care de la Dumnezeu se grăiesc în inimă împreună cu păzitorul carele întru ascuns, și întru arătare petrece cu tine. Voiești pe acestea a le câștiga, care sânt vorbiri ale vieții; întru prostime călătorește, și nu întru cunoștință înaintea lui Dumnezeu. Prostimii îi urmează credința: Iar subțiretății, și învârtirii gândurilor, părerea: iar aceștia, depărtarea de la Dumnezeu. Când te vei apropia înaintea lui Dumnezeu prin rugăciune, așa să fii în gândul tău, ca o furnică, și ca târâtoarele pământului, și ca o lipitoare, și ca un prunc gângav. Și să nu zici înaintea Lui ceva întru cunoștință, ci cu înțelegerea cea pruncească te apropie la Dumnezeu, și să umbli înaintea Lui, pentru ca să te învrednicești părinteștii purtări de grijă, aceia ce se face de la părinți spre fii lor spre prunci. Sau grăit, „Cel ce păzește pe prunci Domnul. Psalm: 141. 7. Se apropie pruncul la șarpe, și-l ține pe el de grumazul lui, și nu-l vatămă pe el. Gol umblă pruncul toată iarna, când alții sânt îmbrăcați, și acoperiți, și intră frigul în toate mădularele lui, el șade gol în ziua gerului, și a frigului, și a brumei, și nu are durere. Pentru

că trupul prostimii lui acoperit este într-o altă haină nevăzută, din ascunsă purtarea aceia de grijă, care păzește pe cele gingașe mădularile lui, pentru ca să nu se apropie de ele vătămare din ceva. (1)

Acum crezi, cum că este oarecare ascunsă purtare de grijă, prin care trupul cel gingaș carele este gata în degrabă spre fiecare vătămare, pentru gingășimea, și pentru neputincioasă viețuirea lui, se păzește prin mijlocul celor potrivnice, și nu se biruiește de dânsule; Zice, Cel ce păzește pe prunci Domnul. Și nu numai pe acești mici cu trupul, ci și pe cei ce sânt înțelepți în lume, carii își părăsesc cunoștința lor, și spre îndestulată înțelepciunea aceia se razimă, și se fac ca niște prunci într-o sa voire, și atunci învață înțelepciunea aceia care nu se simte într-o lucrurile nevoitei. Și bine au zis înțeleptul într-o cele Dumnezeiești Pavel: Acela ce i se pare înțelept a fi în lumea aceasta, nebun să se facă, pentru ca să se facă înțelept. 1Corinteni: 3. 18. Însă cere de la Dumnezeu ca să se dea ție a ajunge măsura credinții, și dacă desfătarea ei o vei simți în sufletul tău, nu-mi este mie cu greu a zice iarăși, cum că nu este ceia ce să te oprească pe tine de la Hristos, și nu-ți este ție cu anevoie robit a fi afară de ceste pământești, și a te tăinui despre neputinciosă lumea aceasta, și despre pomenirile lucrurilor ei. Pentru aceasta fără de lenevire te roagă, și într-o fierbințeală roagă, și într-o sânguire multă fă rugăciune, până ce vei lua. Și iarăși să nu slăbești. Și te vei învrednici acestora, dacă întâi te vei sili pe sineți a arunca către Dumnezeu grija ta cu credință, și vei schimba purtarea ta de grijă într-o purtarea Lui de grijă. Și atunci când ar vedea voința ta, cum că într-o toată curățenia înțelegerii ai crezut lui Dumnezeu mai mult decât ție, și te-ai silit pe sineți a nădăjdui spre Dumnezeu, mai mult decât spre sufletul tău, atunci necunoscută puterea aceia despre tine, se sălășluiește într-o tine, și cu simțire vei simți fără de îndoire puterea aceia ce e cu tine: Puterea aceia, pe care simțindu-o mulți, intră în foc și nu se tem: și pe apă călcând, nu se îndoiesc cu gândul lor, nu cumva se vor cufunda. Pentru că întărește credința pe simțirile sufletului, și ca pe un oarecare nevăzut simte, carele îl pleacă pe el a nu lua aminte vederii

lucrurilor celor înfricoșate, nici a căuta spre (vederea? 117 rând 7 ultim cuvânt) ceia ce întrece simțirile.

Oare pare-ți-se ție cu totul, cum că pe duhovnicească cunoștința aceia, prin cunoștința această sufletească o primește cineva; și nu numai e cu neputință pe duhovniceasca aceia (cunoștință) a o primi prin cunoștința aceasta sufletească, ci nici cu simțirea a o simți pe aceasta e cu putință cuiva, sau a se învrednici aceștia dintru cei ce întru aceasta se sânguiesc a se iscusi. Și dacă vor vrea oarecari-i dintru aceștia ca să se apropie spre cunoștința aceia a duhului, până când nu se vor lepăda de acesta, și de toată întoarcerea subțirătății aceștia, și de meșteșugirea ei cea cu multe împletituri, și vor sta întru cea pruncească înțelegerea ei, nici spre puțin spre aceia pot a se apropia. Ci multă împiedicare lor li se face obiceiul ei, și înțelegerile ei, până ce câte puțin și puțin le va șterge pe ele. Cunoștința aceia a duhului proastă este, și întru gândurile cele sufletești nu strălucește. Până ce sar slobozi cugetul din gândurile cele multe, și ar veni întru o prostime a curățeniei, nu va putea a simți pe cunoștința cea duhovnicească.

Acesta este rânduiala cunoștinței, a simți adică desfătarea aceia a veacului aceluia. De aicea pre gândurile cele multe le prihănește. Iar cunoștința această sufletească fără de mulțime de gânduri a cunoaște altă cevași, adică ceia ce prin prostimea cugetului cuprinsă este, nu poate, (2) după Cel ce grăiește: „De nu vă veți întoarce, și să vă faceți ca pruncii, a intra întru împărăția lui Dumnezeu, nu puteți”. Matei: 18. 3. Ci iată mulți întru o prostime ca aceasta nu ajung, însă întru lucrurile lor cele bune nădăjduim, cum că păzită este lor parte întru împărăția cerurilor, precum dintru înțelegerea fericirilor Evangheliilor, pe care le-au pus cu osebite, e cunoscut nouă, cum că schimbări multe întru feluri de viețuiri cunoscute au făcut nouă întru fericirile acestea. Pentru că fiecare om la toate măsurile în toată calea, prin care merge către dânsul, singur își deschide înaintea sa ușa împărăției cerurilor.

Ci pe duhovniceasca cunoștință aceia nu poate cineva a o primi, de nu se va întoarce, și să se facă ca pruncul. Pentru că de aicea simte desfătarea aceia a împărăției cerurilor. Împărăția cerurilor videnie

duhovnicească o grăiesc, cum că este. Și aceasta nu întru lucrurile gândurilor se află, ci din dar gustată a fi se poate. Și până nu se va curăți omul, nici măcar a o auzi pe aceasta ajunge. Pentru că dintru învățatură nu poate nimeni pe aceasta a o câștiga. Dacă vei ajunge curățenia inimii o fiule, ceia ce din credință se face, pe cea întru liniștea cea despre oameni, și te vei tăinui despre cunoștința lumii aceștia, pentru ca să nu o simți tu pe aceasta, de năprasă se va afla aceasta înaintea ta, fără de iscodirea cea împrejurul ei."Așază zice stâlp, și toarnă pe el untdelemn, și vei afla comoară în sânul tău". Iar dacă cu lațul cunoștinței cei-i sufletești ținut vei fi, nu e cu necuviință mie a zice, cum că mai cu lesnire e ție din legăturile hierului a te dezlega, decât dintru aceasta. Și pururi nu ești departe de cursele înșălării, și nici odată vei înțelege a lua îndrăzneală și nădejde spre Domnul, și în tot ceasul mergi asupra ascuțișului sabiei, și fără de întristare a te face, cu totul nu vei putea. Întru neputință, și cu prostime te roagă, pentru ca să viețuiești bine înaintea lui Dumnezeu, și fără de grijă vei fi. Căci precum urmează umbra trupului, așa și smeritei cugetări mila. Deci dacă întru acestea voiești a petrece, nu da mâna nicidecum gândurilor celor neputincioase. Și dacă toate vătămarile, și răutățile, și primejdiile te vor înconjura, și te vor înfricoșa pe tine, nu te griji pentru dânsese, nici să le socotești pe acestea.

Pentru acela ce sau sfințit pe sineși Domnului prin credință, și nu are de aiurea undeva vreo altă oarecare nădejde.

(I) Întru alte cărți elinești scrise cu mâna, întru acest loc este începutul altui cuvânt. Dacă deodată ai crezut Domnului celuia ce îndestulat e spre păzirea ta, și spre purtarea ta de grijă, și de vei merge pe urma Lui, să nu te grijești iarăși întru ceva dintru unele ca acestea, ci zi sufletului tău, îmi ajunge mie întru toate (Acela) căruia sufletul meu deodată l-am dat. Eu nu sânt aicea, El cunoaște. Și atunci vezi cu lucrul minunile lui Dumnezeu.

Cum aproape este în toată vremea a izbăvi pe cei ce se tem de Dânsul. Și cum pronia Lui îi ocolește pe ei, și nu e văzută. Deci nu pentru că nu se vede cu ochii cei trupești păzitorul carele este împreună cu tine, dator ești a te îndoii de Dânsul, cum că nu este. Căci de multe ori și ochilor cestor trupești se face descoperit, spre a te face pe tine îndrăzneț.

Căci când ar lepăda omul de la sine toată sprijineala cea văzută, și nădejdea cea omenească, și ar urma lui Dumnezeu cu credință, și cu inimă curată, îndată îi urmează lui darul, și îi descoperă lui puterea sa prin multe chipuri de sprijiniri. Întâi, întru aceste arătate, și ale trupului, și îi arată lui sprijineala Sa, prin cea către dânsul purtare de grijă. Întrucât a putea el întru acestea spre mai mult a simți puterea grijii lui Dumnezeu, cei-i pentru dânsul. Și întru înțelegerea cestor arătate, să adeverează și pentru cele ascunse, precum se cuvine pruncimii înțelegerii lui, și petrecerii lui, cum că se gătește trebuința lui fără de lucru, când nu sau grijit. Și multe aduceri asupra, trecute a fi de la dânsul face, cele ce se apropie de dânsul, de multe ori pline fiind de primejdie, când el n-au priceput întrânsele, ci cu nesimțire darul le gonește de la el cu minune mare, și-l păzește pe el ca un hrănitor, carele își rășchiră aripile sale peste fii săi, a nu se apropia de dânsul vătămarea cuivași. Și îi arată lui înaintea ochilor lui, cum că sau fost apropiat de el peirea lui, și fără de vătămarea au rămas. Așa îl iscusește pe el și întru cele ascunse, și deschide înaintea lui pândirea gândurilor, și a înțelegerilor celor grele, (și) neînțelese. Și cu lesnire i se găsește lui priceperea lor, și urmarea acestora una spre alta, și înșelarea lor, și de cine din trânșii să lipește, și cum se nasc una dintru una, și pierd pe suflet. Și rușinează întru ochii lui toată pândirea dracilor, și conăcirea gândurilor lor, și pune întru el pricepere a înțelege cele ce vor să fie. Și răsare înlăuntrul prostimii lumină ascunsă, a avea simțire întru toate, și putere a înțelegerilor gândurilor celor subțiri, și îi arată lui ca și cu degetul, cum că de nu le-ar fi cunoscut pe acestea, ce vrea a pătimi. Și atunci i se naște lui de aicea, cum că fiecare lucru mic și mare prin rugăciune se cade a cere de la Ziditorul lui pentru acesta.

Și când darul cel Dumnezeiesc adevărată ar face înțelegerea lui întru toate acestea, a nădăjdui spre Dumnezeu, atunci începe a intra în ispite după puțin, și puțin. Și slobozire face a-i se trimite lui ispite deajuns, spre măsura lui, a purta tăria lor. Și întru ispitele acestea se apropie spre el sprijinirea prin simțire, pentru ca să fie cutezător: până ce după puțin, și puțin sar iscusii, și va câștiga înțelepciune, și va defăima pe vrăjmașii săi prin nădejdea cea către Dumnezeu. Pentru că nu se poate fără de acestea a se înțelepți întru războaiele cele duhovnicești, și a cunoaște pe purtătorul lui de grijă, și a simți pe Dumnezeu, și a se întări întru credința lui întru ascuns, fără numai prin puterea ispitirii lui pe care o au primit.

Și când darul ar vedea, cum că au început în gândul lui mândria puțin, și au început a gândi mare pentru sine, îndată slobozește ispitele asupra lui puternice a se face, și a se întări, până ce ar cunoaște neputința sa, și ar scăpa, și ar ținea pe Dumnezeu întru smerenie. Și prin acestea vine omul întru măsurile bărbatului celui desăvârșit întru credință, și întru nădejdea fiului lui Dumnezeu, și se înalță spre dragoste. Că minunată se cunoaște dragostea lui Dumnezeu către om, când vreodată sar face în mijlocul lucrurilor celor ce taie nădejdea lui. Și de acolo arată Dumnezeu puterea sa întru mântuirea cea spre dânsul. Pentru că niciodată cunoaște omul puterea cea Dumnezeiască întru odihnă, și în răsfățare. Și n-au arătat Dumnezeu niciodată lucrarea sa simțitor, fără numai în laturea liniștii, și în pustie, și în locuri lipsite de împreunări, și de turburarea cea lăcuitoare cu oamenii.

Nu te minuna când ai începe fapta bună, și izvorăsc asupra ta necazurile cele aspre și vârtoase din tot locul. Pentru că nici faptă bună se socotește aceia, căreia nu-i urmează greutatea lucrurilor întru lucrarea ei. Pentru că această faptă bună din singură aceasta numită este, precum au zis sfântul Ioan: obișnuit este zice peste fapta cea bună a cădea greutățile. Și aceia prihănită este, când este legată întru răsufare. Zis-au fericitul Marco monahul: toată fapta bună făcându-se Cruce se numește, când împlinește porunca Duhului. „Pentru aceasta toți cei ce voiesc întru frica Domnului a viețui, și întru Iisus Hristos, goniți

vor fi". 2Timotei 3. 12. Că zice, „De voiește cineva a veni după Mine, să se lepede de sine, și să ia Crucea sa, și să urmeze Mie". Marcu: 8. 34. Oricare nu voiește a viețui întru răsufări, pierzând sufletul său pentru Mine, aflalva pe el. Deci pentru aceasta înainte au apucat, și au pus înaintea ta Crucea, pentru ca moartea să o hotărăști asupra ta, și atunci să trimiți sufletul tău a merge pe urma lui.

Nimica este mai tare decât deznădăjduirea. Aceasta nu cunoaște a fi biruită despre cevași, și întru cele dea dreapta și întru cele dea stânga. Când omul în cugetul său va tăia nădejdea din viața lui, nimic e mai cu cutezare. Și nici unul din vrăjmași poate să se întâmpene cu dânsul, și nu este necaz, a căruia vestire ar face pe mintea lui să se slăbească. Pentru că tot necazul ce se face, sub moarte este. Și el sau plecat moartea a o primi asupra lui. Dacă în tot locul, și în tot lucrul, și în toată vremea, întru toate cele ce voiești a lucra, vei pune scopos întru înțelegerea ta în lucruri, și mahniciune, nu numai bine cutezător, și ne pregetător te vei afla în toată vremea, a te împotrivi spre toată socotita greutate, ci și întru puterea gândurilor tale fug de la tine înțelegerile cele ce te spăimântează și te înfricoșează pe tine, care se nasc din obicei în om din gândurile cele ce spre odihnă iau aminte. Și toate cele grele și aspre care te întâmpină pe tine, ușoare și lesne ți se văd ție. Și de multe ori ale tale să vor întâmpla împotriva celora ce sânt așteptate de tine, și poate nimic se va întâmpla ție dintru unele ca acestea vreodinioară.

Tu cunoști, cum că nădejdea odihnii, de aducere aminte de cele mari, și de bunătați, și de faptele cele bune lipsiți face în toată vremea pe oameni. Ci nici cei ce în lumea aceasta întru petrecerea trupului sânt, pot a ajunge săvârșirea vuirii lor, de nu vor judeca în cugetul lor, a răbda cele grele. Și de vreme ce iscusul mărturisește pentru acestea, nu e trebuință a pleca cu cuvintele. Că în tot neamul celor mai înainte de noi, și până acum, nu este alta prin care slăbesc oamenii a nu birui, și a se lipsi de lucrurile cele prea bune, fără numai aceasta. Drept aceasta și pe scurt grăim: Că nu trece cu vederea cineva pe împărăția cerurilor, fără decât numai prin nădejdea odihnei cei-i mici, acești-i de aicea. Și

nu numai aceasta pătimizește, ci și năpădiri vârtoase de multe ori, și ispite cumplite se gătesc omului celuia ce ia aminte voinii sale, și spre aceasta gândurile lui umblă: Că Acela ce-l cârmuiește pe el, este pofta. Cine este carele nu cunoaște, cum că și păsările prin căutarea odihnei să apropie spre laț; Nu poate mai mult lipsește cunoștința noastră de cunoștința păsărilor prin asemănare întru cele ascunse, sau întru cele întâmplăte care sânt acoperite întru oarecare lucruri, sau în locuri, sau în ceva, întru care și diavolul dintru început prin făgăduința și cugetarea odihnei ne vânează pe noi; Ci pentru a fi înțelegeră după dorire a alerga cu cuvântul, am greșit despre ținta, care am pus dintru început întru cuvântul meu. Cum că întru toată vremea gândul necazului ni se cuvine nouă a-l pune cu mintea noastră întru tot lucrul, întru care vom a face începătură în călătoria cea către Domnul, și sfârșitul ieșirii ei se cade a-l răzima spre începătură cu sârguință. De câte ori întreabă omul, când voiește începătură a face întru vreun lucru pentru Domnul, grăind, oare este odihnă în lucru; Sau cum e cu putință a merge întrânsa cu lesnire fără de lucru; sau poate este întrânsa necaz care durere pricinuieste trupului; au nu iată sus, și jos, numele odihnei îl căutăm; Ce grăiești, o omule, în cer a te sui voiești, și pe împărăția cea de acolo a o lua, și împreunarea cea cu Dumnezeu, și odihna fericirii cei-i de acolo, și împărtășirea cu îngerii, și viața ce fără de moarte, și întrebi tu de are calea aceasta lucru; O minune! Cei ce poftesc lucrurile veacului acestuia carele este stricăcios, trec asupra valurilor celor înfricoșate ale mării, și în căi aspre cutează a umbla, și nu zic nicidecum, cum că este lucru în lucru, sau necaz întru ceia ce vor a face. Și noi în tot locul pentru odihnă iscodim. Iar dacă calea răstignirii o vom lua în minte în toată vremea, să socotim care necaz nu este mai ușor decât acesta.

Sau poate este cineva cu totul carele nu este adevărit de acestea, cum că nici odinioară au luat cineva biruință în război, sau cununa ceia ce se prăpădește au primit-o cineva, sau au venit dorirea voinii lui în mâna lui, măcar deși din cele ce se laudă ar fi, sau au slujit ceva întru lucrurile cele Dumnezeiești, sau au îndreptat vreuna din faptele bune cele ce sânt lăudate, de nu întâi sau aflat defăimând lucrurile necazurilor, și au

gonit de la apropierea lui cugetarea cea îndemnătoare spre odihnire, care naște pe lenevirea, și pe trândăvie, și pe spăriare, dintru care e slăbănogirea întru fiește ce.

Când mintea ar râvni pentru fapta cea bună, și simțirile cele arătate, adică, vederea, auzirea, mirosirea, gustarea, și pipăirea, din potrivnicia grelelor lucrurilor celor străine, acelor din afară de obicei, și de hotarul puterii cei-i firești biruite a fi nu cunosc. Și când în vreme mânia cea firească ar lucra lucrarea sa, atunci viața trupului lesne defăimată este mai mult decât gunoaiele. Căci când inima ar râvni prin duhul, trupul nu se mârșăiește întru neceazuri, nici din frici se teme și se sfiește, ci împreună stă cu el mintea spre toate ispitele, ca un diamant întru răbdarea lui. Să râvnim și noi cu râvna duhului pentru voia lui Iisus, și se va goni de la noi toată lenevirea, care naște în mintea noastră pe trândăvie. Pentru că râvna naște pe îndrăznire, și pe ținerea sufletului, și spre sânguirea trupului. Care putere se face în draci, când va porni sufletul pe râvnirea lui cea puternică, cea firească împotriva lor; Și osârdia iarăși, naștere a râvnei se grăiește. Și când ar scoate puterea sa spre lucrare, toată tăria ne speriată făcându-se în suflet o întărește. Și pe singure cununile mărturisirii, pe care le primesc pătimitorii și mucenicii întru răbdarea lor, prin lucrările ceste două a râvni-i și a osârdiei, ale celor ce se nasc din puterea iuțimei cei-i firești, le iau. (Și) se fac nepătimași prin cel cumplit neceazul chinurilor. Dumnezeu să ne dea nouă o osârdie ca aceasta întru bună plăcerea Lui. **Amin.**

CUVÂNT, 20.

PENTRU CÂTĂ CINSTE ARE SMERITA CUGETARE, ȘI CU CÂT MAI ÎNALTĂ ESTE TREAPTA EI.

Voiesc a-mi deschide gura mea fraților, și a grăi pentru pricina cea înaltă a smeritei cugetări, și mă umplu de frică precum acela ce știe, cum că va să facă grăire pentru Dumnezeu întru chipul cuvintelor sale. Pentru că haină a Dumnezeirii este. Căci Cuvântul cel ce sau întrupat, cu

aceasta sau îmbrăcat, și au vorbit cu noi prin trânsa în trupul nostru. Și tot carele sau îmbrăcat cu aceasta, cu adevărat sau asemănat Celui ce sau pogorât dintru înălțarea Sa, și au acoperit pe fapta cea bună a mărimii Sale, și au învălit slava Sa cu smerita cugetare: Pentru ca nu zidirea prin vederea Lui să se arză. Pentru că zidirea nu putea a-l vedea pe El, de nu ar fi luat o parte dintrânsa, și așa au vorbit cu dânsa: Și nici a auzi cuvintele gurii Lui, față către față. Pentru că nici fii lui Israil au putut a auzi glasul Lui, când din nor au grăit către dâșii, până ce au zis Moise: Să grăiască Dumnezeu cu tine, și tu le fă nouă auzite cuvintele Lui, și să nu grăiască Dumnezeu cu noi, pentru ca să nu murim. Ieșire: 20: 19.

Cum dară întru arătare putea zidirea a primi vederea Acestuia; Pentru că atâta e de înfricoșată vederea Lui Dumnezeu, întrucât a zice mijlocitorul, înspăimântat sânt și îngrozit. Ieșirea: 3: 6. Că sau arătat pe muntele Sinai această faptă bună a slavei. Și muntele era fugând, și tremurând întru frica descoperirii cei-i întru el. Fapte: 7: 32. Întrucât a muri și fiarele ce se apropia de părțile lui cele mai de jos. Și sau gătit, și gata sau făcut fii lui Israil, curățindu-se pe sine-și, după porunca lui Moise, trei zile: Pentru ca să fie ei vrednici a auzi glasul lui Dumnezeu, și vederea descoperirii Lui. Și când au sosit vremea, n-au putut a primi vederea luminii Lui, și tăria glasului tunetelor Lui. Iar acum când darul Său l-au vărsat peste lume întru venirea Sa, nu cu cutremur, nu cu foc, nu cu glas înfricoșat și tare sau pogorât, ci ca ploaia pe lână, și ca picătura ceia ce pică pe pământ cu moliciune, și prin alt chip văzut au fost vorbind cu noi. Iar aceasta este, când ca întru o vistierie au învălit mărimia Sa întru acoperământul trupului, și întru noi au vorbit cu noi întru acela, pe carele l-au lucrat Lui voirea Lui din sânul **Fecioarei și Născătoarei de Dumnezeu Mariei**. Pentru ca văzându-L pe acesta carele este din neamul nostru, vorbind cu noi, să nu ne spăimântăm de vederea Lui. Pentru aceasta tot, carele sar îmbrăca cu haina, cu care văzut au fost în trupul acela, cu carele sau îmbrăcat Ziditorul, cu singur Hristos sau îmbrăcat. Căci cu asemănarea, prin care văzut au fost zidirii sale, și împreună au petrecut, au dorit a se îmbrăca întru omul său cel

dinlăuntru, și întru aceasta văzut este celora ce sânt robi împreună cu el. Și în locul îmbrăcămintei cinstei, și a slavei cei-i dinafară, cu aceasta este împodobit. Pentru aceasta pe tot omul carele este îmbrăcat cu asemănarea aceasta, văzându-l zidirea cea cuvântătoare, și tăcătoare după cum stăpânului i să închină lui, pentru cinstea Stăpânului său, pe carele l-au văzut îmbrăcat cu aceasta, și împreună petrecător cu dânsa. Căci care faptură nu se rușinează de vederea smeritului cugetător; Ci însă până ce sau descoperit slava în cugetării cei-i smerite tuturor, lesne defăimată era vederea aceia, cea plină de sfințenie. Iar acum au răsărit mărimea ei ochilor lumii, și tot omul cinstește asemănarea aceasta în tot locul văzută fiind. Și prin Mijlocitorul acesta sau învrednicit făptura a primi vederea Ziditorului său, și a Făcătorului. Pentru acesta nici lângă vrăjmașii adevărului este lesne defăimat, deși mai lipsit este decât toată făptura acela ce au câștigat-o pe aceasta, Ci ca întru o coronă, și porfiră este cinstit întrânsa acela ce au deprinso pe dânsa.

Pe cel smerit cu cugetul, omul nu-l urăște nici odinioară, nu-l rănește cu cuvântul, nu-l defaimă. Căci pentru că îl iubește pe el Stăpânul său, despre toți se iubește. Iubește pe toți, și toți îl iubesc pe dânsul. Toți îl doresc pe el, și în tot locul unde se apropie, ca pe îngerul luminii îl văd pe el, și îi oselesc lui cinstea. Măcar de ar și grăi cel înțelept, și învățătorul, opriți vor fi cu tăcerea. Pentru că smeritului cugetător îi dau loc să grăiască. Ochii tuturor spre gura lui iau aminte, ce fel de cuvânt iasă din trânsul, și tot omul cuvintele lui le așteaptă, ca pe cuvintele lui Dumnezeu. Scurtă grăirea lui, ca și cuvintele celor iscușiți, care cearcă înțelegerile lor. Cuvintele lui mai dulci sânt auzului înțelepților, mai mult decât miera și fagurul gâtlejului. Și tuturor ca un Dumnezeu să socotește, măcar deși prost ar fi în cuvântul lui, și de defăimat și de nimica cu vederea sa.

Acela ce grăiește cu defăimare împotriva smeritului cugetător, și nu-l socotește pe le ca pe un viu, este ca acela ce au deschis gura sa asupra lui Dumnezeu. Și pe cât se defaimă în ochii lui, de toată făptura cinstea lui rămâne. Se apropie smeritul cugetător de fiarele cele stricătoare. Și

când ar privi. Vederea (lor? pag. 130 r. 7 ultim cuvânt) spre dânsul, se îmblânzește sălbăticia lor, și se apropie spre dânsul, ca spre un stăpân al lor, și clătesc capetele sale, și îi ling mâinile lui și picioarele. Pentru că mirosirea aceia cea suflată din Adam mai înainte de călcare, (când sau adunat către dânsul, și le-au pus lor nume în rai.) au mirosit din trânsul. Care sau luat de la noi. Și iarăși au înnoit pe aceasta, și ne-au dat-o nouă pe aceasta întru venirea sa Iisus. Aceasta este ceia ce au miruit bună mireasma neamului oamenilor.

Iarăși se apropie spre târâtoarele cele purtătoare de moarte, și îndată când se va apropia simțirea mâinii lui, și se va atinge de trupul lor, iuțimea și asprimea amărăciunii lor cei-i aducătoare de moarte încetează. Și în mâinile sale ca pe o lăcustă le zdrobește pe ele. Să apropie de oameni, și ca Domnului îi iau lui aminte. Și ce zic oamenii; Ci și dracii împreună cu cumplițimea lor, și cu amărăciunea, și cu toată fălirea cea mare a minții lor, când ar sosi la el, se fac ca țărâna. Și se înnebunește toată răutatea lor, și se risipesc toate măiestri-le lor, și ne lucrătoare se fac vicleșugurile lor.

Acum dară de vreme că am arătat mărimea cinstei ei cei-i de la Dumnezeu, și puterea cea ascunsă întrânsa, deacii să arătăm ce este smerenia aceasta, și când se învrednicește a o primi pe aceasta omul desăvârșit precum este. Și să facem osebite între smeritul cugetător în fața celui ce sau învrednicit smeritei cugetări cei adevărate.

Smerenia este oarecare putere tainică, pe care după săvârșirea a toată petrecerea o primesc sfinții cei desăvârșiți. Și nu se dă puterea aceasta, fără decât numai singuri celor desăvârșiți în fapta bună, prin puterea darului, după cât este de ajuns firii în hotar. Pentru că fapta bună încuie întru sineși toate. Pentru aceasta nu poate cineva pe fiecare om, precum sau întâmplat, al socoti smerit cu cugetul, ci pe singur cei ce sau învrednicit rânduiei aceștia ce sau zis.

Nu tot cel după fire blând și liniștit, sau înțelegător, sau (blâ.. pag 131 penultim rând, ultim cuvânt) acesta au ajuns treapta smeritei cugetări. Ci smerit cu cugetul este după adevăr, cel ce are întru ascuns ceva vrednic de mândrie, și nu se mândrește, ci ca pe o țărână îl are pe el în

gândul său. Ci nici pe cel ce întru aducerea aminte de căderi și de greșale smerit e cu cugetul, și își aduce aminte de ele, până ce sar zdrobi inima lui, și sar pogorî cugetul lui, și din cugetările mândriei întru pomenirea lor, îl numim smerit cu cugetul, măcar deși este aceasta lăudată. Pentru că încă are pe gândul mândriei, și smerenia n-au câștigat-o, ci cu meșterșugiri o apropie pe ea către sineși. Și de e aceasta lăudată, precum am zis, ci iată încă nu este a lui, ci o voiește pe ea, și aceasta nu este a lui. Iar desăvârșit smerit cu cugetul este acela ce nu are trebuință pricini a meșterșugirii cu înțelegerea sa a fi smerit cu cugetul. Ci carele întru toate acestea desăvârșit, și firește au câștigat-o pe aceasta fără de lucru. Ca acela ce pe un dar mare, și care covârșește toată zidirea și firea au primit întru sineși, și însuși se vede pe sineși ca pe un păcătos, și prost, și lesne defăimat ochilor lui. Și ca cel ce au intrat în tainele tuturor firilor celor duhovnicești, și desăvârșit este întru toată înțelepciunea a toată făptura întru toată adevărința, iar el pe sineși se socotește cum că nu cunoaște nimic. Și aceasta nu cu meșterșugiri, (1) ci fără de silă așa este întru inima lui.

Oare este cu putință omului a se face așa, și în fire așa a să schimba pe sineși, sau nu;

Drept aceasta să nu te îndoiești, că puterea pe care o au primit a tainelor le săvârșește acestea întru dânsul, care încapă întru toată fapta bună a lucrurilor. Aceasta este puterea, pe care o au primit fericiții apostoli întru vedere de foc. Pentru aceasta le-au poruncit lor Mântuitorul, a nu se depărta de Ierusalim, până ce vor primi puterea cea dintru înălțime. Ierusalimul acesta, este fapta cea bună: iar puterea, smerenia: Iar puterea cea dintru înălțime, este Mângâietorul, acela ce se tâlcuiește Duhul Mângâierii. Și aceasta este ceia ce sau grăit întru Dumnezeiasca Scriptură pentru El, cum că tainele celor smeriți cu cugetul se descopăr. (2) Și pe Duhul acesta al descoperirilor, și care arată tainele, se învrednicesc cei smeriți cu cugetul al primi înlăuntrul lor. Și pentru aceasta sau grăit de oarecari-i sfinți, cum că smerenia întru videniile cele Dumnezeiești pe suflet îl face desăvârșit. Drept aceasta să nu cuteze omul a gândi în sufletul său, cum că au ajuns

măsura smeritei cugetări întru sineși, pentru un gând al umilinței, care sar fi suit întru dânsul întru oarecare vreme, sau întru puține lacrimi ce ar fi ieșit din trânsul, sau pentru o bunătate, pe care o are firește, sau o are ținută cu dea sila întru el. Pentru că aceia ce este împlinire a tuturor tainelor, și păzitoare a tuturor faptelor bune este, că în lucruri mici le-au câștigat pe acestea toate în locurile darului acestuia.

Ci dacă va birui omul pe toate duhurile cele potrivnice, și nu i-au scăpat lui unul din lucruri din toată fapta bună, pe care de față nu o ar fi lucrat, și nu o ar fi câștigat, și au biruit, și au supus pe toate țăriile potrivnicilor, și după acestea cu duhul ar simți întru sineși, cum că au primit darul acesta, când Duhul mărturisește duhului lui după cuvântul Apostolului, Romani: 8. 16. aceasta este săvârșirea smeritei cugetări. Fericit este cel ce au câștigat-o pe aceasta: Pentru că în tot ceasul sărută și îmbrățișează pe sânul lui Iisus.

Însă de va întreba omul ce voi face; cum o voi câștiga; prin care chip vrednic mă voi face a o primi pe aceasta; Iată eu mă silesc pe sine-mi, și când aș socoti, cum că am câștigat-o pe aceasta, văz cum că iată cugetări potrivnice aceștia se învârtesc în mijlocul cugetului meu, și de acum caz întru deznădăjduire.

Întrebătorului acestuia, această răspundere i se va da lui. „De ajuns e ucenicului a se face ca dascălul, și robului ca Domnului său”. Matei: 10. 25. Vezi pe acela ce au poruncit-o pe aceasta, și pe acela ce dăruiește darul, prin care chip au câștigat-o aceasta, și fă-te de asemenea, și o vei afla pe aceasta. Că El au zis, „Veni-va stăpânitorul lumii aceștia, și întru Mine nu va afla nimic”. Ioan, 14. 30. Vezi cum prin săvârșirea tuturor faptelor celor bune, e cu putință a câștiga smerenia; Să râvnim acestuia ce au poruncit. Vulpile zice, au vizuini, și păsările cerului sălășluiri: Iar Fiul Omului nu are unde să-și plece capul. Matei: 8. 20. Acela ce are mărire de la toți săvârșiții, și sfințiții, și împliniți întru toate neamurile împreună cu Părintele carele l-au trimis pe El, și cu Duhul Sfânt acum, și pururi, și în vecii vecilor. **Amin.**

CUVÂNT, 21.

PENTRU, DIN CE SE FOLOSEȘTE OMUL SPRE A SE APROPIA LA DUMNEZEU ÎNTRU INIMA SA, ȘI CARE ESTE PRICINA CEA ADEVĂRATĂ CARE APROPIE SPRE DÂNSUL ÎNTRU ASUNS AJUTORUL. ȘI IARĂȘI CARE ESTE PRICINA CEIA CE ADUCE PE OM ÎNTRU SMERENIE.

Fericit e omul carele își cunoaște neputința sa. Pentru căci cunoștința aceasta i se face lui temelie, și rădăcină, și începătură de toată bunătatea. Pentru că și când ar cunoaște cineva, și întru adevăr ar simți neputința sa, atunci strânge sufletul său despre trândăvirea ceia ce întunecă cunoștința, și își vistierește lui străjuire. Însă nimeni poate a simți neputința sa, de nu va fi slobozit puțin a fi ispitit, sau întru cele ce chinuiesc trupul, sau sufletul. Pentru că atunci alăturând neputința sa cu ajutorul lui Dumnezeu, atunci va cunoaște mărimea Lui. Și iarăși când ar vedea mulțimea meșteșugirilor sale, și păzirea, și ținerea, și acoperământul, și îngrădirea sufletului său, prin care nădăjduiește a afla lui-și nădăjduire, și nu află, sau dacă și inima liniște n-ar avea despre frică, și cutremur, atunci să înțeleagă, și să cunoască, cum că frica aceasta a inimii lui arată, și însemnează, cum că și cu adevărat trebuință are de oarecare alt ajutor. Pentru că inima mărturisește dinăuntru prin frica cea lovitoare, și care se luptă dinlăuntru ei, și arată lipsire a oareșcăruia. Și pentru aceasta se mustră, neputând a se sălășlui cu nădejde. Că ajutorul lui Dumnezeu zice (1) este cel ce mântuiește. Iar când ar cunoaște cineva cum că lipsit este de ajutorul cel Dumnezeiesc, rugăciuni face multe, și pe cât pe acestea le înmulțește, inima se smerește. Că nimeni rugându-se, și cerșind, poate ca să nu se smerească. Pentru că inima zdrobită și smerită, Dumnezeu nu o va urgisi. Psalm: 50. 18. Deci până nu se va smeri inima, nu poate a conteni de zburare, că smerenia adună pe inimă.

Iar când se va smeri omul, îndată îl înconjură pe el mila, și atunci simte inima (lui) pe ajutătorul cel Dumnezeiesc. Pentru că află oarecare

putere a nădăjduirii mișcându-se în trânsa. Și când va simți omul ajutorul cel Dumnezeiesc, cum că este de față ajutându-i lui, atunci inima îndată se umple de credință, și de aicea pricepe, cum că rugăciunea scăpare este a ajutorului, și izvor al mântuirii, și vistierie a nădăjduirii, și liman (izgonitor ? pag.136 rând 2 cuv.3) de înviforare, și lumină celor dintru întuneric, și sprijinire a neputincioșilor, și acoperământ în vremea ispitelor, și ajutor întru întărirea bolii, și pavază de izbăvire în război, și săgeată ascuțită împotriva vrăjmașilor, și prost a zice, toată mulțimea bunătăților acestora prin rugăciune se află având întărirea. Și deci de acum se desfătează întru rugăciunea credinții, și inima lui se strălucește cu nădejduirea, și nu rămâne nicidecum întru orbimea cea mai dinainte, și întru grăirea cea goală a gurii. Ci când le va înțelege pe acestea așa, atunci va câștiga rugăciunea în suflet, ca pe o vistierie. Și din bucuria cea multă chipul rugăciunii sale întru mulțămitoare glasuri îl schimbă. Și aceasta este cuvântul cel grăit de la acela ce au orânduit fiecăruia din lucruri osebitul său chip: Pentru că rugăciunea bucurie este, mulțămire înălțând. (2) Iar rugăciune pe aceasta o au însemuit, care se săvârșește întru cunoștința lui Dumnezeu, adică pe aceia ce se trimite de la Dumnezeu. Pentru că nu cu durere și cu osteneală atunci se roagă omul, precum cealaltă rugăciune cu care se roagă mai înainte până a simți darul acesta, ci cu bucuria inimii, și cu minune, izvorăște mișcările cele mulțămitoare pururi, cu negrăite plecări ale genunchilor, și dintru mulțimea mișcării sale întru cunoștință, și dintru a se minuna și a se îngrozi de darul lui Dumnezeu, de năprasnă înalță glasul său, lăudându-L, și proslăvindu-L pe El, și mulțămire înalță, și îngrozindu-se foarte, limba o pornește.

De au ajuns cineva aicea întru adevăr, și nu cu nălucire, și însemnări multe au pus cu lucrul întru sineși, și au cunoscut osebiri multe pentru multă ispitirea lui, aceasta ție ce grăiesc, că nu este împotrivă. Și de acum înainte se înceteze ași aduce aminte de cele deșarte, și petreacă cu Dumnezeu prin cea dea pururi rugăciune, temându-se și înfricoșându-se, ca nu cumva să se lipsească de mulțimea ajutorului lui Dumnezeu.

Toate bunătățile acestea se nasc omului din cunoștința neputinței sale. Că din multă dorirea sa spre ajutorul lui Dumnezeu, se apropie la Dumnezeu, petrecând într-o rugăciune. Și pe cât se apropie la Dumnezeu cu înaintea punerea lui, și Dumnezeu se apropie spre dânsul prin darurile sale, și nu va ridica de la dânsul darul, pentru smerenia lui cea multă: Căci ca văduva necontenit strigă, ca să i se facă izbândire despre asupritorul. Și pentru aceasta înduratul Dumnezeu oprește la sineș despre dânsul darurile, pentru ca să se facă lui aceasta pricină a se apropia la El, și pentru trebuința lui să petreacă lângă Acela ce izvorăște folosințele. Și unele din cereri, i le dă lui degrabă: acelea grăiesc fără de care, nu poate cineva să se mântuiască: Iar altele, le oprește la Sineși de la dânsul. Și într-o unele din lucruri adică, izgonește și gonește arderea vrăjmașului de la el: Iar într-o altele, slobozește a se ispiti, pentru ca să se facă lui ispitirea aceia pricină de a se apropia la Dumnezeu precum mai înainte am zis. Și pentru ca să se pedepsească, și să aibă iscusul ispitelor. Și aceasta este cuvântul Scripturii, Cum că Domnul au lăsat neamuri multe, de nu le-au prăpădit pe ele, și nu le-au dat pe ele în mâinile lui Iisus fiul lui Navi, pentru ca să pedepsească prin trânele pe fiii lui Israel, și pentru ca să se învețe semințiile fiilor lui Israel și să se deprinze războiul. Judecători: 3. 1. 2. Pentru că dreptul neputința sa necunoscându-o, pe ascuțișul briciului are lucrurile, și nicidecum este depărtat de cădere, nici de leul cel făcător de stricăciune, grăiesc adică de dracul mândriei. Și iarăși acela ce nu cunoaște neputința sa, lipsire are de smerenie: Iar acela ce lipsește dintru acesta, lipsit este și despre săvârșire: Și carele despre aceasta are lipsire, pururi înspăimat este. Pentru că cetatea lui nu este întemeiată pe stâlpi de her, nici pe praguri de aramă, grăiesc adică pe smerenie. Iar smerenie nu poate cineva a câștiga, fără de cât numai prin chipurile ei, prin cele ce obișnuiește inima a să face zdrobită, și cugetările părerii urgisite. Pentru aceasta dară de multe ori găsește luiș vrăjmașul urmă de pricină ca să abată pe om de la Dumnezeu. Pentru că fără de smerenie nu poate a se săvârși lucrul omului. Și nicidecum pusă este pe cartea slobozeniei lui pecetea Duhului, și mai vârtos până acum

rob este, și lucrul lui, nu sau ridicat din temere. Fiindcă nu îndreptează cineva pe lucrul său fără de smerenie, și nu se pedepsește, fără decât numai prin ispite, și fără de pedepsire, pe smerenie nu o ajunge.

Pentru aceasta lasă Domnul pricini de smerenie și de zdrobirea inimii prin rugăciune cu durere asupra sfinților, pentru ca prin smerenie să se apropie către Dânsul cei ce-L iubesc pe El. Și de multe ori îi înfricoșează pe ei cu patimile firii, și prin alunecările întru urâte și pângărite cugetări: Iar de multe ori, și prin huliri, și prin dosediri, și prin pǎlmuiți omenești: Iar uneori, prin boli, și prin neputințe trupești: Și alte ori, prin sărăcie și prin lipsirea trebuinței cei-i de nevoie. Și uneori, cu durerea fricii cei-i cumplite, și prin pǎrāsire, și prin război arătat al diavolului, prin care obișnuiește a-i înfricoșa pe ei; Iar alte ori, prin feluri de lucruri înfricoșate. Și toate acestea se fac, pentru ca să aibă pricini de a se smeri, și pentru ca să nu se întâmple lor adormitarea trândăviei: Sau pentru lucrurile, întru care se află bolind nevoitorul, sau pentru frica ceia ce va să fie. Drept aceasta de nevoie folositoare sânt oamenilor ispitele. Și nu zic aceasta, cum că se cuvine omului a se trândăvi de bună voie despre gândurile - cele urâte, pentru ca să se facă lui pricină de smerire întru pomenirea lor, nici pentru ca să se sânguiască a intra întru ispitele celelalte: Ci pentru că se cuvine lui când lucrează bunătatea a avea trezire în toată vremea, și ași păzi sufletul său, și a cugeta, cum că zidit este, și pentru aceasta lesne schimbăcios. Pentru că fiecare-le cel zidit trebuință are de puterea lui Dumnezeu spre sprijinire: Și tot carele are trebuință de sprijinirea altuia, firească neputință arată: Și tot carele cunoaște neputința sa, de nevoie trebuință are a se smeri, pentru ca să isprăvească trebuința sa de la acela ce poate a da. Și de ar fi fost dintru început cunoscând, și văzând neputința sa, nu sar fi lenevit: și de nu-

LIPSĂ

140.

////////////////////////////////////

////////////////////////////////////

////////////////////////////////////141

mente, și gătire de loc sălășluirii trupului, și toate? celelalte, aceasta bine și cu înțelepciune nădăjduiește spre Domnul, că El îi va găti lui cele spre trebuință, și aceasta este cu adevărat cea adevărată și prea înțeleaptă nădejde. Cu dreptate este dară unul ca acesta să nădăjduiască spre Dumnezeu, pentru că rob al Lui sau făcut, și cu dinadinsul zace în lucrul Lui, fără de toată lenevirea care din oarecare pricină sar întâmpla. Peste unul ca acesta cu vrednicie este arătată a fi de la Dumnezeu osebit purtarea de grijă. Pentru că au păzit pe poruncile Lui cea ce grăiește, „Căutați mai întâi împărăția Lui Dumnezeu, și dreptatea Lui, și acestea toate vi se vor adăoga vouă” Matei: 6: 33. „Și purtare de grijă pentru trup să nu faceți”. Romani: 13. 14. Căci când așa ne alcătuim , lumea ca o roabă toate ne le va găti nouă, și ca stăpânilor se va supune fără de îndoire cuvintelor noastre, și voii noastre nu se va împotrivi. Căci pentru ca să nu se lipsească unul ca acesta dintru cea dea pururi starea lui înaintea lui Dumnezeu, nu se dă pe sineși pentru a se griji pentru trebuința cea de nevoie a trupului. Și spre nimic alta se sârguiește fără decât numai deșert a se face de toată grijirea una ca aceasta mare și mică, de cea ce se întinde spre desfătare, și spre risipire, pentru frica lui Dumnezeu. Însă le dobândește pe acestea minunat, nici grijindu-se de ele, nici ostenindu-se întrânsele.

Iar omul cel ce cu totul are inima îngropată întru ceste pământești, și pururi împreună cu șarpele mănâncă pământ, și nicidecum nu se grijește de cele ce sânt bineplăcute lui Dumnezeu, ci întru toate <<DE VERIFICAT 141<<

. 142. -----

sa îndelung răbdând, îl rabdă pe el. Să nu se înșele dară pe sineși unul ca acesta, și să nu uite așezarea viețuirii lui, și să nu zică a nădăjdui spre Dumnezeu. Că se va pedepsi. Pentru că nu are nicăieri lucrul credinței. Nici să întinză picioarele sale întru nelucrare, și să zică, cum că și crez lui Dumnezeu că îmi va da mie cele spre trebuință, ca și cum întru

lucrurile lui Dumnezeu viețuind, sau nebunește să se arunce pe sineși în puț, nicăieri având pe Dumnezeu într-o pomenire. Și acum după cădere va grăi, voi nădăjdui spre Dumnezeu, și el mă va izbăvi pe mine. Nu te înșela o nebunule, mai înainte este osteneala cea pentru Dumnezeu, și sudoarea cea într-o lucrare Lui de nădejdea cea spre Dânsul. De crezi lui Dumnezeu, bine faci, ci credința trebuință are de lucruri, și nădejdea cea spre Dumnezeu dintru cea într-o faptele bune rea pătimire se vede. Crezi cum că Dumnezeu poartă grijă de zidirile sale, și puternic este într-o toate; Ci credinții tale să urmeze și lucrarea cea cuviincioasă, și atunci te va asculta pe tine. Nu voi a ținea vânturi în pumnul tău, credință grăiesc fără de fapte.

De multe ori cineva neștiind, călătorește în cale ce are fiară cumplită, sau oarecare ucigași, sau ceva de asemenea. Și aceasta este de obște purtare de grijă a lui Dumnezeu, a izbăvi dintru o vătămare ca aceasta, sau prin a face împiedicare despre (una ca aceasta) pornire pentru oarecare pricini, până ce ar trece fiara cea cumplită, sau prin a-l întâlni cineva, și a-l întoarce pe el din cale. Și iarăși uneori se află șarpe cumplit în cale zăcând, și nevăzându-se: Și nevrând Dumnezeu a da pe om într-o ispită ca aceasta, de năprasna face pe șarpe a șuiera și din loc a se duce, sau a se târî înaintea lui, și acela văzându-l, se păzește și se izbăvește de dânsul, măcar deși nu este vrednic pentru păcatele cele nevăzute, pe care singur el le știe: Însă îl scoate pe dânsul Dumnezeu pentru mila Sa. Și iarăși se întâmplă de multe ori casă, sau zid, sau piatră a cădea, și din locul său a se surpa cu huet, și vreunii sar afla acolo șezând, și cu iubire de oameni poruncește Dumnezeu îngerului a sprijini și a ținea locul fără de cădere, până ce sar scula de acolo, sau și pentru oarecare pricini îi scoate pe ei de acolo, ca să nu se afle nici unul dedesubt, și împreună după ieșirea lor, îndată lasă a cădea. Iar deși sar întâmpla vreunul cuprins a fi, îl face a nu fi vătămat nicidecum. Că într-o acesta voiește a arăta nemărginită mărimea puterii Sale.

Deci acestea adică, și unele ca acestea, sânt ale cei-i de obște și sobornicești purtări de grijă a lui Dumnezeu: Iar dreptul pe aceasta o are nedespărțită. Pentru că celorlalți oameni, cu socoteală le-au

poruncit Dumnezeu a cârmui pe cele ale sale, și a amesteca cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu cunoștința: Ci dreptul, prin cunoștința aceasta a cârmui pe cele ale sale nu are trebuință. Pentru că au câștigat în locul cunoștinței aceștia credința, „prin care va surpa toată înălțarea ce se ridică asupra cunoștinței lui Dumnezeu”. 2Corinteni: 10. 5. Și de vreuna dintru cele numărate nu se va teme, precum este scris: Cum că dreptul nădăjduiește ca leul, împotriva fiecăreia (Par: K.. pag. 144 marginal citat) cutezând prin credință, nu ca ispitind pe Domnul, ci ca unul ce îl vede pe El, ca un oarecare-le întrarmat, și îmbrăcat cu puterea Duhului Sfânt și după cât dea pururi are grijă împreună cu Dumnezeu, după atâta și Dumnezeu va zice pentru dânsul, „Cu dânsul sânt în necaz, scoatelvoi pe el, și-l voi mări pe el, cu lungime de zile îl voi umplea pe el, și voi arăta lui mântuirea Mea”. Psalm: 90. 15. 16. Iar cel trândav și lenevos în lucrul său, nădejdea aceasta a o avea nu poate, ci cel ce petrece împreună cu Dumnezeu întru toate, și se apropie lângă dânsul prin frumsețea lucrurilor sale, și întinde ochiul cugetului său spre darul Lui cel nelipsit, precum au zis Dumnezeiescul David, „Slăbit-au ochii mei nădăjduind eu spre Dumnezeul meu”. Psalm: 68. 4. Că Acestuia se cuvine slava, cinstea, și închinăciunea în veci. **Amin.**

CUVÂNT, 23.

PENTRU DRAGOSTEA LUI DUMNEZEU, ȘI PENTRU LEPĂDARE, ȘI PENTRU ODIHNIREA CEA ÎNTRU DÂNSUL.

Sufletul carele iubește pe Dumnezeu, și odihna întru singur Dumnezeu o are. Înainte apucă a dezlega toată legătura cea dinafară de tine, și atunci vei putea împreună a te lega cu inima cu Dumnezeu. Pentru că înainte povățuiește de legarea împreună cu Dumnezeu dezlegarea de materie. Mâncarea pâinii, după înțercare se dă pruncului, și omul care voiește întru cele Dumnezeiești a se lăți, mai înainte va înstrăina pe sineși din lume, ca pruncul de la brațele, și de la țâțele maicii. Pentru că

lucrarea cea trupească înainte povățuiește de cea sufletească, precum lutul, de sufletul cel suflat întru Adam. Cel ce n-au câștigat lucrarea cea trupească, nici pe cea sufletească poate a o avea. Pentru că aceasta dintru aceia se naște, precum spicul din cel gol grăunțul grâului, și cel ce nu are lucrarea cea sufletească, sau lipsit de darurile cele duhovnicești.

Nu se asemănează ostenele veacului acestuia, cele pentru adevăr, cu desfătarea cea gătită celor ce rău pătimesc întru bunătăți. Precum urmează celor ce samână cu lacrimi mănunchiurile bucuriei, așa urmează bucurie relei pătimiri cei pentru Dumnezeu. Pâinea cea săvârșită din sudori, dulce se vede plugarului, și lucrările cele pentru dreptate, inimii cei ce au primit cunoștința lui Hristos. Răbdă defăimarea și smerenia cu bună voie, pentru ca să aibi îndrăzneală către Dumnezeu. Tot cuvântul aspru suferindul omul cu înțelegere, fără de mai înainte urmată nelegiuire de la dânsul cătră acela ce l-au grăit, cunună de spini adică pune atunci pe capul său, și fericit este, că în vremea, în care nu știe, cu ne stricăciune se încununează.

Acela ce fuge de mărirea deșartă cu înțelegere, acesta au simțit în sufletul său vecuirea cea ce va să fie. Acela ce grăiește, cum că au părăsit lumea, și se luptă cu oamenii pentru oarecare trebuință, pentru ca să nu lipsească lui ceva din odihnirea lui, acesta orb este desăvârșit. Pentru că trupul adică de bună voie cu totul întreg l-au părăsit, și pentru un mădular al său bate război, și se luptă. Acela ce fuge de odihna vieții aceștia, mintea acestuia au văzut veacul cel ce va să fie. Iar cel ce împreună este legat cu iubirea de agoniseală, rob este al patimilor. Nu socoti, cum că singură câștigarea aurului și a argintului este iubire de agoniseală, ci tot fieștece, întru care singură voirea ta atârnă. Nu lăuda pe acela ce trupește rău pătimește, însă slăbănogit este cu simțirile: Grăiesc adică cu auzul, și cu gura cea căscată și neînfrânată, și cu ochii cei nestatornici. Când sufletului tău hotar vei pune ca prin milă să orânduiești pe sineți, obișnuiește pe sufletul tău să nu caute îndreptarea întru alte lucruri, pentru ca să nu te afli cu o mână lucrând, iar cu cealaltă răsipind. Căci acolo adică, trebuință este de purtare de

grijă: Iar aicea, de lățime a inimii. Și să cunoști, cum că a ierta greșităilor greșelile, din lucrurile dreptății este. [Și] atunci vei vedea liniștea cu strălucire de pretutindeni în mintea ta. Când te vei sui în calea dreptății, atunci te vei lipsi de slobozenie într-un tot lucrul.

Oarecare-le din sfinți au grăit pentru aceasta, zicând: Cum că milostivul, de nu va fi drept, orb este. Grăiesc adică din cele ce însuși au săvârșit prin ostenele și prin nevoințele sale a da altuia, și nu din cele săvârșite prin minciună, și prin strâmbătate, și prin măiestrii. Și iarăși acesta-și într-un alt loc au zis: De voiești a semăna în săraci, dintru ale tale seamănă: Iar de vei semăna dintru cele străine, cunoaște cum că mai amară este decât neghinile. Iar eu grăiesc, cum că de nu va fi milostivul mai presus de dreptatea sa, nu este milostiv. Adică nu numai cel ce dintru ale sale miluiește oamenii, ci și cel ce cu bucurie suferă strâmbătatea de la alții, și îi miluiește pe ei. Și când va birui dreptatea cu milostenia, atunci se încununază, nu cu cununile dreptilor cu cele din lege, ci cu cele ale celor desăvârșiți din Evanghelie. Pentru că aceasta, a da cineva săracilor dintru ale sale, și pe cel gol a-l îmbrăca, și iubi pe aproapele ca pe sineți, și a nu face nedreptate, nici a minți, pe acestea și legea cea veche înainte le-au vestit. Iar săvârșirea orânduiei Evangheliei, așa poruncește: „Celuia ce ia pe ale tale, nu-i cere, și tot celuia ce cere de la tine dă-i. Luca: 6. 30. Și nu numai nedreptatea lucrurilor, și pe celelalte pe cele din afară se cuvine ale suferi cu bucurie, ci și singur sufletul a-l pune pentru aproapele. Pentru că aceasta este milostivul, și nu acela ce prin dare numai miluiește pe fratele lui: Ci carele de va auzi, sau ar vedea ceva ceia ce ar mârni pe fratele lui, și sar arde cu inima, și acesta cu adevărat este milostiv. Așijderea și carele ar fi palmuit de la fratele lui, și nu va obrăznic a grăi împotriva, și a necăji inima lui.

Cinstește lucrarea privegherii, pentru ca să afli mângâiere ce se apropie la sufletul tău. Să petreci cetind într-un liniște, pentru ca să se povățuiască mintea ta pururi spre minunile lui Dumnezeu. Iubește cu răbdare sărăcia, pentru ca să se adune mintea ta din risipire. Urăște răsfățarea, pentru ca să-ți păzești gândurile tale fără de turburare.

Sfiește-te pe sineți despre cei mulți, și te grijește de singur sufletul tău, pentru ca să-l mântuiești pe el de risipirea liniștii cei-i prea din lăuntru. Iubește întreaga înțelepciune, pentru ca să nu te rușinezi în vremea rugăciunii tale înaintea lui Dumnezeu. Agonisește curățenie întru lucrurile tale, pentru ca să strălucească sufletul tău în vremea rugăciunea ta, și întru și întru pomenirea morții să se aprinze bucuria în cugetul tău. Păzește-te de cele mici, pentru ca să nu cazi întru cele mari. Să nu șchiopătezi întru lucrarea ta, pentru ca să nu te rușinezi, când vei sta prin mijlocul soțiilor tale. Și să nu te afli fără de merinde, pentru ca nu singur să te lase în mijlocul drumului. Întru cunoștință scoate lucrurile tale, pentru ca să nu te lași despre toată călătoria ta. Agonisește slobozenie întru împreună petrecerea ta, pentru ca de vifor să te slobozești. Nu lega slobozenia ta întru pricinile desfătării, pentru ca nu rob al robilor să fii. Iubește hainele cele sărăcești întru îmbrăcămintele tale, pentru ca să urgisești cugetările cele ce răsar întru tine, grăiesc adică înaltă cugetarea inimii (tale.) Pentru că acela ce iubește lucitura, nu poate a câștiga smerite cugetări. Pentru că inima din lucruri asemenea cu chipurile cele dinafară se închipuiește.

Cine iubind bârfiturile poate a câștiga cuget curat; Cine fățarnicindu-se a vâna slava cea de la oameni, poate a câștiga gânduri smerite; Sau cine neastâmpărat fiind, și revărsat cu mădularile, poate a se face curat cu cugetul, și smerit cu inima; Căci când mintea adică de simțiri jos ar fi trasă, atunci cu dânsule mănâncă hrana fiarelor. Iar când simțirile de minte ar fi trase, atunci împreună cu dânsa hranei îngerilor se împărtășesc.

Smeritei cugetări, îi urmează înfrânarea, și sfiala: Iar mărirea cea deșartă, slujitoare este a curviei, iar lucrul este al mândriei. Smerita cugetare, pentru cea dea pururi a ei sfială, întru videnie ajunge, și împodobește și sufletul cu întreaga înțelepciune: Iar mărirea cea deșartă, pentru cea dea pururi turburare, și amestecarea gândurilor ei dintru întâmpinarea lucrurilor adună visterii pângărite, și spurcă inima: Și ea iarăși, firile lucrurilor cu prea curvească vedere le vede, și pe minte o îndeletnicește întru năluciri pângărite. Iar smerita cugetare

prin videnie duhovnicește să sfiește, și pornește pe acela ce au câștigat-o pe ea spre slavoslovie (a lui Dumnezeu.)

Să nu asemeni pe cei ce fac semne, și minuni, și puteri în lume, cu cei ce liniștesc cu înțelegere. Iubește nelucrarea, lenevirea liniștii, mai mult decât a sătura pe cei flămânzi în lume, și decât a întoarce multe neamuri la închinăciunea lui Dumnezeu. Că mai bine e ție pe sineși a te dezlega din legătura păcatului, decât a slobozi robi din robie. Mai bine e ție a te împăca cu sufletul tău întru unirea treimii cei-i întru tine, grăiesc adică a trupului, și a sufletului, și a duhului, decât a împăca cu învățătura ta pe cei dejghinați. Pentru că zice Grigorie, bine este pentru Dumnezeu a cuvânta de Dumnezeu, iar mai bine este decât aceasta, a să curăți pe sineși cineva lui Dumnezeu. Mai bine e ție gângav a fi cu limba, înțelept fiind, și iscusit, mai presus decât a izvorî prin ascuțirea minții tale în chipul râurilor învățătura. Folosește ție a te griji a ridica din patimi sufletul tău cel căzut, prin mișcarea întru cele Dumnezeiești a cugetărilor tale, decât a învia pe cei morți.

Mulți puteri au săvârșit, și morți au înviat, și sau nevoit a întoarce pe cei înșelați, și au făcut minuni mari. Și prin mâinile lor mulți sau povățuit spre cunoștința lui Dumnezeu, și după acestea aceștia carii pe alții au înviat, au căzut în patimi spurcate, și scârnave, și pe sineși sau omorât, și sminteală sau făcut multora întru cea arătată de dânșii lucrare. Pentru că încă întru boala sufletului era, și nu sau grijit pentru sănătatea sufletelor sale, ci sau dat pe sineși în marea lumii aceștia a vindeca sufletele celorlalți, încă fiind ei bolnavi, și și-au pierdut sufletele sale din nădejdea lui Dumnezeu, prin chipul carele am zis. Pentru că neputința simțirilor n-au putu a se întâmpina cu văpaia lucrurilor celora ce au obicei a în-sălbătici pe greutatea patimilor, nici iarăși a suferi. Pentru că încă avea trebuință de păzire, grăiesc adică, de a nu vedea muieri nicidecum, și de a nu se odihni, și de a nu câștiga argint, și lucruri, și de a nu stăpâni pe alții, și de a nu se înălța asupra oareșcăroră.

Mai bine e să fii tu întru părere a fi neînțelegător, pentru micimea cunoștinței tale spre împotriva grăire, și nu dintru cei înțelepți pentru

obraznicie. Sărăcește pentru smerenie, și nu fii bogat pentru obraznicie. Mustără cu puterea faptelor celor bune ale tale pe cei ce dogmaticesc împotriva ta, și nu cu plecăciunea cuvântării graiurilor tale. Și cu blândețea și cu liniștea buzelor tale astupă gura, și oprește nerușinarea celor neplecați. Mustără pe cei neastâmpărați cu blagorodia petrecerii tale, și pe cei nerușinați cu simțirile, prin ținerea vederilor tale.

Străin pe sineți să cunoști toate zilele vieții tale, oriunde ai intra, pentru ca să poți a te izbăvi de paguba cea ce se naște dintru îndrăzneală. În toată vremea socotește-te pe sineți a nu ști nimic, pentru ca să scapi de prihănirea cea ce se face dintru părerea voinii a alcătui pe socoteala altuia. Petreci pururi binecuvântând cu gura, și nu vei fi ocărât. Pentru că ocărârea, ocărâre naște și buna cuvântare, bună cuvântare. Întru tot lucrul socotește-te pe sineți lipsit a fi de învățătură, și întru toată viața ta înțelept te vei afla. Să nu dai cuiva pe cea ce încă nu o ai cuprins, pentru ca nu întru sineți să te rușinezi, și dintru asemănarea viețuirii tale să se descopere minciuna ta. Iar de vei grăi cuiva din cele cu datorie, cu rânduiala celui ce să învață să grăiești, și nu cu stăpânire, și cu obraznicie. Și înainte apucă osândindu-te pe sineți, și arătând cum că mai din jos ești decât el, pentru ca să arăți ascultătorilor rânduiala smereniei, și să-i biruiești (întralt: să-i pornești) pe ei a asculta graiurile tale, și ca să alerge spre lucrare, și să fii cinstit întru ochii lor. De poți ceva întru niște lucruri ca acestea cu lacrimi să grăiești, și pentru ca și pe sineți să te folosești, și pe cei ce te ascultă pe tine, și ca darul lui Dumnezeu să fie cu tine.

De ai primit darul lui Dumnezeu, și de te-ai învrednicit a te desfăta întru videnia judecăților lui Dumnezeu, și a zidirilor cestor văzute, care este întâia rânduială a cunoștinței, gătește-te pe sineți, și te întrarmează spre duhul hulii. Și fără de arme să nu stai în laturea aceasta, ca nu în degrabă să mori despre cei ce te pândesc și te înșală pe tine. Iar arme să-ți fie ție lacrimile, și cea deasă postire. Și te păzește a nu ceti dogmele ereticilor. Pentru că aceasta este care întrarmează ca mai de multe ori asupra ta pe duhul hulii. Și când vei

umplea pântecele tău, să nu obrăzniciești a iscodi ceva din lucrurile și înțelegerile cele Dumnezeiești, pentru ca să nu te căiești. Și înțelege, ceia ce îți grăiesc ție: în pântecele cel plin cunoștință a tainelor lui Dumnezeu nu este. Cetește des și fără de sațiu în cărțile învățătorilor pentru pronia lui Dumnezeu. Pentru că acestea povățuiesc mintea, spre a vedea rânduiala zidurilor lui Dumnezeu, și a lucrurilor Lui, și o împuternicesc pe ia din trânsele, și o lucrează pe ea a avea înțelegeri luminos strălucitoare din subțiretatea lor, și o fac a călători cu curățenie spre cunoștința zidurilor lui Dumnezeu. Cetește și întru Evangheliile cele alcătuite de Dumnezeu spre cunoștința a toatei lumi, pentru ca povățuit să fii din puterea proniei Lui cei-i întru tot neamul, și să se cufunde mintea ta întru minunile lui Dumnezeu. Pentru că o cetire ca aceasta folosește gândului tău. Să fie cetirea ta întru liniște despre toate, și fii slobod despre grija cea multă a trupului, și despre turburarea lucrurilor, pentru ca gustare să guști prea dulce întru sufletul tău prin înțelegerea cea dulce care este mai presus de toată simțirea, și să le simți pe acestea sufletul prin rămânerea lui întru acestea. Să nu-ți fie ție cuvintele celor iscusți, ca cele ale mincinoșilor, și acelora ce vând cuvintele cele Dumnezeiești, pentru ca să nu rămâi întru întuneric până în sfârșitul vieții tale, și lipsit să fii de câștigul acestora, și să te turburi în vremea războiului, ca cel amestecat, și să cazi în groapă prin chipul ca și când al bunătății.

Semnul acesta să-ți fie ție în lucrurile care voiești a intra, că nu poți să intri înlăuntrul locului aceluia. [adică pentru că nu ai lacrimi] Când ar începe darul ați deschide ochii tăi ca să simți cu adevărat videnia lucrurilor, atunci îndată vor începe ochii tăi în chipul râurilor a vărsa lacrimile. Întrucât de multe ori a se scălda și obraze-le prin mulțimea lor. Și atunci războiul simțirilor liniștește, și înăuntru întru tine se strânge. Iar dacă cineva te-ar învăța pe tine pe cele potrivnice acestora, să nu-i crezi lui, că fără de lacrimi să nu cauți alt semn mai arătat de la trup. Iar când sar înălța mintea din ziduri, atunci și din lacrimi iasă trupul, și din toată mișcarea și simțirea.

Când afli miere, mănâncă cu măsură din trânsa, pentru ca nu umplându-te, să o borăști pe ea. Pilde: 25. 16. Firea sufletului lucru grabnic, și ușor este. Căci uneori săltând, pofteste prea a se sui, și a afla pe cele mai presus de firea lui. Că de multe ori din cetirea Scripturilor, și din videnie lucrurilor pricepe cevași. Iar când slobozit ar fi, și sar alătura cu cele înțelese de dânsul, mai de jos, și mai mic se află după măsura orânduiei lui, (1) căci către care cunoștința au intrat, întrucât a se îmbrăca întru cugetările sale cu frică și cu cutremur, și iarăși a se grăbi el a se întoarce la josimea sa din spaimă, ca acela ce au obrăznicit, și au cutezat asupra lucrurilor celor gânditoare care sânt mai presus de el. Că pentru înfricoșarea lucrurilor oarecare temere se face întrânsul, și dreaptă socoteală amelițează minții sufletului, întru tăcere a se nevoi, și a nu obrăznici, pentru ca să nu piară, și a nu căuta pe cele ce-l covârșesc pe el, și a nu iscodi cele ce sânt Mi înalte decât dânsul. Deci când stăpânire ți sar da ție a cugeta, cugetă. Și nu obrăznici asupra tainelor, ci te închină, și slavoslovește, și cu tăcere mulțamește. Că precum nu este bine miere multă a mânca, așa nici a iscodi pentru cuvintele cele Dumnezeiești. Ca nu vrând a vedea lucrurile cele mai lungi încă neajungându-le pe ele din glodoroșimea căii, să slăbească puterea cea văzătoare, și să se vatăme. Pentru că uneori în locul adevărului, năluciri oarecare vede, și când sar trândăvi mintea din căutătură, uită pe gândul său. Deci bine au zis înțeleptul Solomon: Cum că precum este cetatea fără de zid, așa e omul nerăbdător. Pilde: 25. 28. (2) Curăță dar, o omule, pe sufletul tău, și gonește de la tine grija lucrurilor celor ce sânt afară de firea ta, și spânzură asupra înțelegerilor și a mișcărilor tale perdea a curățeniei și a smereniei, și prin acestea vei afla ceia ce este înlăuntrul firii tale. Pentru că celor smeriți cu cugetul se descopăr tainele.

De voiești a da pe sufletul tău în lucrul rugăciunii, cei-i ce curăță mintea, și prin petrecerea întru trezirea nopții, pentru ca să câștigi cugetare luminoasă, depărtează-te pe sine-ți de vederea lumii, și taie vorbirile, și să nu voiești a primi prin obicei prieteni în chilia ta, nici prin chipul bunătății, ci numai pe cei de un nărav, și de o minte cu tine, și de

o taină. Și te teme de amestecarea vorbirii cei-i sufletești, care obișnuiește fără de voie a se porni. Și după tăierea și risipirea, și după oprirea cu totul a vorbirii cei-i dinafară, înjugă împreună cu rugăciunea ta milostenia, și va vedea sufletul tău lumina adevărului. Căci pe cât liniștește inima despre lucrurile cele dinafară, după atâta poate mintea a primi ajungerea și uimirea cea dintru socotirea înțelegerilor, și a lucrurilor celor Dumnezeiești. Căci obicei este sufletului în degrabă a schimba [pre cea cu oamenii împreunare spre cea împreună cu Dumnezeu vorbire, și cu cuvintele cele Dumnezeiești, și] vorbire întru vorbire, de ne vom nevoi a arăta mică sângruință. Îndeletnicește-te întru cetirea Scripturilor, întru ceia ce îți arată ție calea subțirătății videniei, și întru viețile sfinților, măcar deși dintru început nu simți dulceața, pentru apropierea cea umbritoare a lucrurilor, pentru ca să schimbi vorbire întru vorbire. (3)

Și când te vei scula la rugăciune, și la pravila ta, în locul cugetării cei-i mirenești pe care o ai văzut, și o ai auzit, te vei afla întru cugetarea Dumnezeieștilor Scripturi acelora ce le-ai cetit. Și prin aceasta vei uita pomenirea acelora. Și așa vine mintea întru curățenie, și aceasta este cea scrisă, (4) Cum că sufletul se ajutorează din cetire, când stă la rugăciune. Și iarăși din rugăciune se luminează întru cetire. Și aceasta iarăși în locul amestecării cei-i dinafară materii să află a chipurilor rugăciunii. Întrucât iarăși din cetire a se lumina sufletul, spre a se ruga pururi fără de pregetare, și fără de amestecare.

Urât (lucru) este iubitorii de trup, și îndrăciții cu pântecele a iscodi pentru lucrurile cele duhovnicești, precum și curva a grăi pentru întreaga înțelepciune. Trupul carele este foarte bolnav, despre bucatele cele grase se întoarce, și se îngrețoșează, și mintea celuia ce să îndeletnicește întru lucrurile cele lumești, nu poate a se apropia către cercarea celor Dumnezeiești. Foc în lemne apătoase nu se aprinde, și Dumnezeiasca fierbințeală întru inima ceia ce iubește odihna, nu se aprinde. Curva nu rămâne cu prieteșugul către unul, și sufletul cel legat cu lucruri multe, nu rămâne întru învățăturile cele Dumnezeiești. Precum cel ce n-au văzut cu ochii săi soarele, nu poate a povesti cuiva lumina lui

din singură auzirea, nici iarăși simte lumina lui, așa și cel ce n-au gustat cu sufletul său dulceața lucrurilor celor duhovnicești.

De ai ceva mai mult de trebuința zilei, dă-o pe aceasta săracilor, și vino cu îndrăzneală adu rugăciunile tale. Adică grăiește cu Dumnezeu, ca fiul cu tatăl. Nimic așa poate a apropia inima la Dumnezeu precum milostenia. Și nimic liniște pricinuieste minții, precum sărăcia cea de bună voie. Mai bine este ție a te numi de toți moșic pentru prostimea, și nu înțelept și desăvârșit cu mintea pentru slavă. Dacă cineva pe cal fiind încălecat ar întinde mâna (sa) către tine a lua milostenie, nu-l depărta pe el. Pentru căci cu adevărat în vremea aceea trebuință era având, ca unul din săraci. Și când dai, cu mărime de suflet dă, și cu veselă față, și mai mult de ceia ce au cerut, să-i dai lui. Că trimite zice pâinea ta asupra feții săracului, și nu după multă vreme vei afla răsplătirea. (5) Nu despărți pe bogat din sărac, și nu voi a cunoaște pe cel vrednic din cel nevrednic: Ci să fie spre tine toți oamenii întru bunătate deopotrivă. Căci prin chipul acesta vei putea și pe cei nevrednici ai trage spre bunătate. Pentru că în degrabă se trage sufletul din ceste trupești spre frica lui Dumnezeu. Pentru că Domnul cu vameșii, și cu curvele se împreuna prin mese, și nu despărțea pe cei nevrednici, ca prin chipul acesta să-i tragă pe toți la frica lui Dumnezeu. (întralt la frica Sa) Și prin ceste trupești să se apropie la cele duhovnicești. Pentru aceasta cu bunătatea și cu cinstea pe toți oamenii îi fă deopotrivă, măcar jidov ar fi, sau necredincios, sau omorâtoriu, și mai vârtos, că fratele tău este, și din firea ta, și fără de cunoștință sau rătăcit de la adevăr.

Și când vei face cuiva bine, nu aștepta de la dânsul răsplătire, și pentru amândouă lucrurile răsplătire vei primi de la Dumnezeu. Și de ar fi ție cu putință, nici pentru răsplătirea ceia ce va să fie binele să-l faci. Dacă vei pune sufletului tău hotarul sărăciei, și prin darul lui Dumnezeu te-ai slobozi din griji, și mai presus de lume te-ai face prin sărăcia ta, vezi să nu iubești agoniseala pentru iubirea săracilor, pentru ca și când să faci milostenie, și să pui sufletul tău întru turburare, prin a lua de la cineva, și a da altuia, și să pierzi cinstea ta (6) prin supunerea cererii ce-i de la oameni, și să cazi din slobozenia, și din blagorodia cugetului tău prin

grija cestor lumești. Pentru că treapta ta mai înaltă este decât treapta milostivilor. Nu, te rog pe tine, să nu te supui. Milostenia asemenea este hrănirii trupurilor: Iar liniștea, vârf este al săvârșirii. De ai agonisele, deodată le risipește pe acestea: Iar de nu ai, să nu voiești a avea. Curățește-ți chilia ta de dezmierdare și de prisosințe. Pentru că aceasta te duce pe tine către înfrânare fără de voie, și nevrând. Pentru că lipsirea lucrurilor învață pe om înfrânarea. De vreme ce când am lua volnicie a lucrurilor, (și îndestulare,) nu putem înșine pe noi a ne ținea.

Cei ce au biruit pe războiul cel dinafară, îndrăzneală au câștigat despre temerea cea mai dinlăuntru, și nimic cu silnicie îi silește pe ei. Și nu se clătesc în război, nici dinainte, nici de pe urmă. (7) Iar război grăiesc, pe cel ce se ridică asupra sufletului despre simțiri, și despre lenevire. Adică, prin a da și a lua din auzire, din limbă. (8) Care aduse fiind peste suflet, orbire îi pricinuiesc lui, și din asuprirea turburării cei-i dinafară, nu poate a lua aminte de sineși întru războiul cel tănuit carele se pornește asupra lui, și prin liniște a-i birui pe cei ce se mișcă dinăuntru. Căci când cineva va încuia porțile cetății, adică simțirile, atunci dinăuntru bate război, și de cei ce pândesc dinafară de cetate nu se teme.

Fericit este cel ce le cunoaște pe acestea, și petrece în liniște, și nu se turbură întru mulțimea lucrurilor sale, ci toate lucrările cele trupești le-au întors spre osteneala rugăciunii, și au crezut, cum că întrucât împreună cu Dumnezeu lucrează, și are grijă întru El ziua și noaptea, nu-i va lipsi lui ceva din cele ce sânt spre trebuința cea de nevoie. Fiindcă pentru El să depărtează de grijire, și de lucru. Iar dacă cineva nu ar suferi în liniște fără de lucrul mâinilor, lucreze, uneltindu-o pe aceasta ca pe o ajutorință, ci neavând lăcomie, pentru dobândă. Și aceasta adică neputincioșilor e pusă: Iar celor mai desăvârșiți, turburătoare este. Pentru că neputincioșilor și trândavilor părinții lucrarea o au pus, și nu ca un lucru de nevoie.

În vremea, întru care Dumnezeu umilește pe inima ta dinăuntru, dă-te pe sineți necontenitelor metanii, și plecărilor genunchilor, și nu lăsa pe inima ta a se griji de ceva, când ar începe dracii a te pleca pe tine ca să

te îndeletnicești într-o altele, și atunci vezi și te minunează ce se va naște ție dintru acestea.

Nimic alta din lucrări e mai mare într-o luptele cele sihăstrești, și mai cu osteneală, ca una ce e dracilor cu înfricoșată, decât a se arunca cineva pe sineși înaintea Crucii lui Hristos, și a se ruga ziua și noaptea, și a să face legat cu mâinile înapoi.

Voiești a nu sărăci fierbințeala ta, (întralt: inima ta) și a nu fi sărac de lacrimi; într-o acestea te cârmuiește pe sineși, și fericit ești o omule, de te vei griji de cele ce se grăiesc ție ziua și noaptea, și nimic alta de acestea să cauți. Pentru că atunci va răsări ție lumina cea dinăuntru, și dreptatea ta îndegrabă va străluci, și vei fi ca un rai înflorit, și ca un izvor de apă nelipsit.

Vezi ce fel de bunătați se nasc omului din nevoie. De multe ori se află omul plecat pe genunchi într-o rugăciuni, și mâinile avându-le întinse la ceruri, și privind cu fața spre Crucea lui Hristos, și adunându-și toate cugetele sale către Dumnezeu într-o rugăciune, și întrucât omul se roagă lui Dumnezeu cu lacrimi, și cu umilință, în ceasul acela îndată de năprasnă se pornește într-o inima lui izvor izvorând dulceață: și se dezleagă mădulările lui, și se acopăr ochii lui, și se pleacă fața lui adică la pământ, și cugetele lui se schimbă, cât împotriva nu poate a face metanii de bucuria, ceia ce se pornește în tot trupul lui. Deci ia aminte omule celor ce cetești, pentru că de nu te vei nevoi, nu vei afla. Și de nu vei bate cu fierbințeală și nu vei priveghea lângă ușă (prrea? pag 160 ultim rând cuvânt 5) nu vei fi auzit.

Cine acestea auzindu-le, va pofti dreptatea cea dinafară, (9) fără decât numai cel ce nu poate răbda în liniște; Ci însă de nu va putea cineva într-o aceasta a să nevoi, (pentru că dar al lui Dumnezeu este acesta, adică a fi omul dinlăuntru ușii,) să nu fie lipsit de cealaltă cale, pentru ca nu lipsit să se facă de amândouă căile vieții. Până ce nu va muri omul cel dinafară despre toate lucrurile lumii, nu numai despre păcat, ci și despre toată lucrarea trupească, așijderea și omul cel dinăuntru despre cugetele cele rele, și nu va slăbi mișcarea cea firească a trupului, a nu mișca în inimă dulceața păcatului, dulceața Duhului lui Dumnezeu, nu se va mișca în om,

și mădulările lui nu se vor curăți în viața lui, și cugetările cele Dumnezeiești nu vor intra în sufletul lui, nici vor fi simțite, nici vor fi văzute. Și până când nu va scoate dintru inima lui grija cestor lumesti, afară de trebuința cea de nevoie a firii, și de nu va lăsa pe Dumnezeu a se griji de acestea, duhovniceasca beție întrânsul nu se va mișca, și lovirea aceia, prin care Apostolul se mângâia, nu o va simți. (10) Zisuleam pe acestea, nu tăind nădejdea: Ca și cum, că de nu va ajunge cineva la marginea săvârșirii, nu se va învrednici darului lui Dumnezeu, nici îl va întâmpina pe el mângâierea. Că întru adevăr când pe cele necuviincioase le va defăima cineva, și se va depărta desăvârșit despre acestea, și ar alerga spre bunătăți, întru puțină vreme simte ajutorul. Iar de se va și nevoi puțin, va afla mângâiere sufletului său, și va dobândi iertare păcatelor, și se va învrednici darului, și va primi mulțime de bunătăți. Însă mai mică este acesta întru asemănare spre săvârșirea celui ce sau deosebit pe sineși din lume, și au aflat în sufletul său taina fericirii cei-i de acolo, și au ajuns la lucrul acela, pentru care Hristos au venit. Acestuia slava împreună cu Părintele, și cu Duhul Sfânt acum, și pururi, și în vecii vecilor. **Amin.**

CUVÂNT: 24.

PENTRU SEMNELE ȘI LUCRĂRILE DRAGOSTII LUI DUMNEZEU.

Dragostea lui Dumnezeu fierbinte este din fire. Și când fără de măsură ar cădea peste cineva, face pe sufletul acela uimit. Pentru aceasta nu poate inima celui ce au simțit-o pe aceasta, a o încăpea pe ea, și a o suferi: Ci după măsura felimei dragostei cei-i venite peste dânsul, se vede întrânsul neobișnuită schimbare. Și acestea sânt semnele ei cele văzute: se face fața omului rumenă, veselă, și trupul lui se înfierbântă. Se depărtează de la dânsul frica, și sfiala, și se face ca un uimit. Și puterea ceia ce adună mintea, fuge din trânsul, și ca un afară de minte

se face. Pe moartea cea înfricoșată bucurie o socotește, și niciodată videnia minții lui tăiere oarecare dă din cugetarea celor cerești. Și nefiind de față, ca și cum ar fi de față vorbește, nevăzându-se de cineva. Cunoștința, și vederea lui cea firească se duce, și nu simte cu simțirea mișcarea lui, cu care în lucruri se mișcă. Pentru că deși face ceva, desăvârșit nu-l simte pe acesta, ca acela ce are mintea întru videnie înălțată. Și cugetul lui pururi, ca și cu altul se îndeletnicește.

Cu această duhovnicească beție sau îmbrăcat odinioară apostolii, și mucenicii. Și aceia adică, toată lumea o au străbătut, ostenindu-se, și hulindu-se: Iar aceștia, mădulările tăindu-lise, vărsat-au sângiurile sale, ca apa, și cele presa cumplită pătimind, nu sau slăbit, ci cu vitejie au suferit. Și înțelepți fiind, ca niște nebuni sau socotit. Și alții în pustietăți sau rătăcit, și în munți, și în peșteri, și în crăpăturile pământului, întru neașezări, bine așezați fiind. La această nebunie să ne învrednicească pe noi Dumnezeu a ajunge.

Pentru smerenie.

Mai înainte de a intra în cetatea smereniei, de ai vedea pe sineți, cum că te-ai odihnit despre supărarea patimilor, să nu-ți crezi ție. Căci cu pândire oarecare te pândește pe tine vrăjmașul. Ci să aștepti după odihnă multă supărare, și turburare. Că de nu vei trece prin conacele faptelor bune, nu vei ajunge la odihnire din nevoița ta, nici despre vânări vei avea răsufare. Până ce vei ajunge la conacul sfintei smerenii. Dumnezeuule cu darul tău învrednicește-ne pe noi a o ajunge pe aceasta. **Amin.**

CUVÂNT: 25.

PENTRU RĂBDAREA CEA PENTRU DRAGOSTEA LUI DUMNEZEU, ȘI CUM SPRIJINEALA SE AFLĂ ÎNTRU DÂNSA.

Pe cât va defăima omul lumea aceasta, și se va sârgui întru frica lui Dumnezeu, pe atâta se apropie spre el Dumnezeiasca purtare de grijă, și sprijineala ei întru ascuns o simte, și i se dau lui gânduri curate spre a o înțelege pe aceasta. Și dacă cineva de bună voie lipsit săr face de bunătățile ceste lumești, după cât se lipsește din trânele, după atâta mila lui Dumnezeu îi urmează lui, și-l ține pe el iubirea de oameni a lui Dumnezeu. Mărire Celui ce prin cele de dreapta, și prin cele de stânga ne mântuiește pe noi, și întru toate acestea ne dă pricină spre găsirea vieții noastre. Pentru că pe cei ce sânt neputincioși din voia lor ca să câștige viața lor, prin necazurile cele fără de voie, le înalță sufletele lor spre fapta bună. Căci și Lazăr cel sărac nu era cu voirea să lipsindu-se de bunătățile lumii aceștia, ci și trupul lui rănit era cu rănilile, și două patimi amară era întrânsul, dintru care fiecare mai rea era decât cealaltă. Însă în sânurile lui Avraam sau cinstit mai pe urmă. Dumnezeu aproape este lângă inima cea mârșnită aceluia ce întru necaz strigă către Dânsul. Deși întru ceste trupești lipsit l-ar face vreodată, sau întru alt fel l-ar necăji, (până când le vom suferi pe acestea întru sprijineala noastră le face, ca un doctor întru boală prea grea cu mâna lucrare făcând, sănătatea o lucrează.) Ci însă sufletește mare iubire de oameni face întru dânsul Domnul spre asprimea durerilor întristării lui.

Când dară poftirea dorului lui Hristos nu așa biruiește întru tine, întrucât să fii tu fără de patimă întru tot necazul tău, pentru bucuria cea întru Dânsul, să cunoști cum că lumea viețuiește întru tine mai mult decât Hristos. Și când boala și lipsirea, sau istovirea trupului, sau frica celora ce-l vatămă pe el turbură cugetul tău din bucuria nădejzii tale, și din grija (cea curată) cea după Domnul, să cunoști cum că trupul viețuiește întru tine, și nu Hristos. Și prost a zice: a căruia dragostea biruiește și stăpânește întru tine, acela este viețuind întru tine. Și de

vei fi având fără de lipsire trebuințele tale, și trupul l-ai avea sănătos, și nu ai avea frică despre cei potrivnici, și ai grăi cum că poți atunci curat a călători către Hristos, să cunoști cum că boleşti cu cugetul, și ești lipsit de gustarea slavei lui Dumnezeu. Și nu pentru că unul ca acesta ești, te judec pe tine, ci mai vârtos, pentru ca să cunoști cât lipsești despre săvârșire, deși întru oarecare parte a viețuirii sfinților părinți celor mai înainte de noi ești. Și să nu zici, cum că nu sau aflat om, a căruia cugetul lui desăvârșit sau înălțat dintru neputință, când trupul se cufundă întru ispite, și întru necazuri, și biruiește partea dorului lui Hristos pe întristarea cugetului. Tăcea-voi a aduce întru pomenire pe sfinții mucenici, ca nu cumva nu voi putea sta înaintea adâncimii patimilor lor. Și cât au biruit partea răbdării, cea din partea rea dragostei lui Hristos pe necazul cel mult, și pe dorul trupului. Ci pentru că sânt acestea, și întru singură pomenirea lor, scârbicioase firii cei omenești, pentru că o turbură prin mărimea lucrului, și prin minunată vederea lor, să le lăsăm pe acestea. Să socotim dară pe cei fără de Dumnezeu filosofi cu numele. Pentru că unul dintru aceștia lege au pus în cugetul său ca să păzească în puțini ani tăcerea. Și împăratul (1) râmlenilor sau minunat din auzirea lucrului, și au vrut a lua cercarea acestuia. Poruncit-au dară adus a fi acesta înaintea lui. Și după ce l-au văzut pe el că tace cu totul, spre toată întrebarea, cu care îl întreba pe el, și nu răspunde, sau mâniat împăratul, și au poruncit ca să-l omoare pe el, pentru că nu sau rușinat de scaunul și de coroana slavei lui. Iar acela nu sau temut, ci legea sa o au păzit, și sau gătit pe sineși cu liniște spre moarte. Iar împăratul au poruncit tăietorilor, cum că dacă înfricoșându-se de sabie, și va dezlega legea lui, să-l omorâți pe el: Iar de va petrece întru voirea sa, să-l întoarceți pe el către mine viu. Deci când sau apropiat la locul cel orânduit, și cei cărora li se dedeasă voie (să-l taie pe el,) necăjindu-l în silea pe el, ca să risipească legea sa, și să nu moară, cugetat-au el, cum că mai bine este mie a muri într-un ceas, și voia mea să o păzesc, pentru care atâta vreme m-am nevoit, decât biruit să fiu de frica morții, și să-mi ocărăsc înțelepciunea mea, și dator să fiu lenei din lucrul carele din nevoie mi sau întâmplat mie. Și sau întins pe sine fără

de turburare, tăiat a fi se sabie. Deci sau vestit acestea împăratului, și mirându-se, l-au slobozit pe el cu evlavie.

Iar alții pofta cea firească desăvârșit o au călcat. Alții ocările cu lesnire le-au suferit. Și alții în boli cumplite au răbdat fără de necaz. Și alții întru necazuri, și în primejdii mari răbdarea lor au arătat. Și dacă aceștia pentru mărirea deșartă, și nădejde aceste le-au răbdat, cu cât mai vârtos monașii datori sânt a le răbda, chemați fiind către împărtășirea lui Dumnezeu. Căreia să ne învrednicim cu rugăciunile **Prea Sfintei Stăpânei** noastre **Născătoarei de Dumnezeu, și Pururea Fecioarei Mariei**, și ale tuturor celor ce cu sudoarea nevoinței lor au plăcut lui Hristos. Căruia se cuvine toată slava, cinstea, și închinăciunea împreună cu cel fără de început al Lui Părinte, și cu împreună veșnicul, și cel de o fire, și de viață începătorul Duh și acum, și în(tru cei fără de sfârșit) vecii vecilor. **Amin.**

CUVÂNT. 26.

PENTRU CEA DEA PURURI POSTIRE, ȘI PENTRU A SE ADUNA PE SINEȘI ÎNTRU UN LOC, ȘI CARE SÂNT CELE CE SE NASC DINTRU ACEASTA. ȘI CUM CĂ PRIN CUNOȘTINȚA SOCOTELELOR ÎNVĂȚAT AU FOST ADEVERINȚA UNELTIRII UNORA CA ACESTORA.

În multă vreme fiind ispitit întru cele dea dreapta și dea stânga, și pe sine-mi cercându-mă prin aceste două chipuri de multe ori, și primind de la potrivnicul răni fără de număr, și de mari sprijiniri prin ascuns învrednicindu-mă, am luat mie iscusință dintru îndelungate-le vremi-le anilor, și prin ispitire, și cu darul lui Dumnezeu pe acestea le-am deprins. Cum că temelia tuturor bunătăților, și chemarea înapoi a sufletului din robia vrăjmașului, și calea cea către lumină și către viață ducătoare, aceste două chipuri sânt. Adică, a se aduna pe sine într-un loc, și aceasta, a posti pururi, adică a canonisi pe sineși prin înfrânarea

pântecelui cu înțelepciune, și cu înțelegere, întru nemișcată ședere, și întru neconținută îndeletnicire și cugetare a lui Dumnezeu. De aicea e supunerea simțirilor. De aicea deșteptarea minții. De aicea se împlânzesc patimile cele sălbatice, care se mișcă în trup. De aicea blândețea gândurilor. De aicea sânt mișcările cele luminoase ale cugetului. De aicea sânguinta, cea spre lucrurile faptei bune. De aicea sânt înțelegerile cele înalte, și subțiri. De aicea lacrimile cele fără de măsură, care se fac în toată vremea, și aducerea aminte de moarte. De aicea întreaga înțelepciune cea curată, care să desăvârșit se depărtează de toată nălucirea, cea ce ispitește cugetul. De aicea vederea cea iute, și iuțimea spre cele ce sânt departe. De aicea sânt cele mai adânci tănuite înțelegeri, pe care mintea le cuprinde prin puterea cuvintelor celor Dumnezeiești, și mișcările cele mai dinăuntru, care se fac în suflet, și osebirea și socotirea duhurilor, din sfintele puteri, și a vederilor celor adevărate, din nălucirile cele deșarte. De aicea frica căilor, și a cărărilor, cea întru luciul cugetului, cea ce taie trândăvia și lenea, și văpaia râvnei care calcă toată primejdia, și pe toată frica o trece, și fierbințeala cea ce trece cu vederea toată pofta, și o șterge pe aceasta din cuget, și uitare face înăuntru de toată aducerea aminte de cele ce sânt trecătoare împreună cu celelalte. Și ca pe scurt să zic, (de aicea e) slobozenia adevăratului om, și bucuria sufletului, și învierea cea împreună cu Hristos întru împărăția cerurilor.

Iar de se va lenevi cineva spre aceste două, să cunoască, cum că nu numai de toate ceste înainte grăite se păgubește pe sine, ci și temelia tuturor faptelor celor bune o clătește prin defăimarea acestor două fapte bune. Și precum sânt acestea începătură, și cap lucrării cei-i Dumnezeiești în suflet, și ușă, și cale către Hristos, de le va ținea cineva pe acestea, și întru acestea va petrece: Așa dacă cineva se va depărta dintrînsele, și ar sări dintru acestea, la aceste două potrivnice acestora ajunge. Grăiesc adică întru risipirea cea trupească, și spre a se îmbuiba urât cu pânțele. Acestea începături sânt a celor potrivnice care mai înainte sau grăit, și încăpere dau patimilor în suflet.

Și cea dintâi adică începătură a uneia, întâi pe simțirile cele supuse le dezleagă din legăturile sfielii. Și ce de aceia dintru aceasta se face; de aicea întâmpinări necuviincioase, și ne nădăjduite, apropiate lângă locul căderilor. Turburarea valurilor celor mari, ceia ce din vedere se deșteaptă. Iute înfocare a ochilor, biruitoare de trup, și cuprinzătoare de alunecări lesnicioase, care se fac în cuget. Gânduri neînfrânate, spre cădere sânguitoare, uncropirea doririi de lucrurile lui Dumnezeu. Și slăbire după puțin puțin despre osebirea liniștii, și desăvârșita părăsire de pravila viețuirii lui. Înnoirea relelor celor uitate, și deprindere ale altora, care nu le știa, din vederile cele ce pururi i se fac lui prin multe chipuri fără de voire, cele ce din mutarea din lature în lature, și din loc în loc i se întâmplă lui. Și patimile, cele ce iată prin darul lui Dumnezeu din suflet omorâte sau făcut, și prin uitarea pomenirilor celor întru cugetare pierite sau făcut, iarăși acestea spre mișcare încep a se ridica, și sufletul spre lucrarea lor a-l sili. Și ca și nu toate celelalte să le grăiesc, și să le povestesc, acestea adică din pricina aceia dintâi se deschid asupra lui, adică din risipirea trupului, și dintru a nu suferi pătimirea liniștii.

Și ce din cealaltă, adică dintru a începe lucrul porcilor; și ce este lucrul porcilor, fără decât numai aceasta, (cu ? pag.170. rând 3 ultim cuvânt) nehotărâre a lăsa pânțele, și totdeauna a-l umplea pe el, și a nu avea vreme însemnată spre trebuința trupului, precum cuvântători; Și ce dară se fac dintru aceasta; De aicea e îngreoiarea capului, și greutatea trupului cea multă cu slăbănogirea umerilor. De unde nevoie e a se lăsa de slujba lui Dumnezeu. Și lenevire se adaogă spre a nu face metanii întru aceasta: Lenevire despre închinăciunile cele obicinuite, întunecarea, și răceala cugetului: Minte groasă și nesocotitoare din turburările, și din cele multe întunecările gândurilor: Negură groasă, și întunecoasă, rășchirată întru tot sufletul: Lenevire multă întru tot lucrul lui Dumnezeu, împreună și întru cetire. Pentru a nu avea el gustare a dulceții cuvintelor lui Dumnezeu: deșărtare multă despre cele de nevoie: Minte neînfrănată, și risipită întru tot pământul: Vărsare multă adunându-se întru toate mădulările: Năluciri necurate în nopți prin

arătări pângărite, și prin închipuiri necuviincioase, pline de pofta, ceia ce trece în suflet, și în singur sufletul voile sale cu spurcăciune le împlinește, încă și așternutul ticălosului, și hainele lui, și însuși trupul tot se spurcă pentru mulțimea curgerii cei urâte, aceia ce ca dintr-un izvor dintrânsul izvorăște, și aceasta nu numai noaptea, ci și ziua i se întâmplă lui. Pentru că trupul totdeauna curge, și mintea o spurcă. Cât el prin lucrurile acestea se leapădă de întreaga înțelepciune. Pentru că dulceața gânditurilor se lucrează întru tot trupul lui cu neconțință și nesuferită înfocare. Încă și gânduri amăgitoare i se întâmplă lui, frumusețe (a femeilor) închipuindu-i înaintea lui, și zădărându-l pe el în toată vremea, și mintea gândilându-o întru vorbirea acestora. Și fără de îndoire se împreună cu ele prin cugetarea acestora, și prin poftirea lor, pentru a fi întunecată mintea lui. Și aceasta este ceia ce au zis proorocul: Această răsplătire e a surorii Sodomlenilor, care desfătându-se mânca pâine întru sațiu, și celelalte. Iezechil: 16. 49. Încă și aceasta sau grăit de oarecari-i dintru înțelepții cei mari, cum că dacă cineva va hrăni trupul său întru dezmierdare mare, întru război pune pe sufletul său. Și de ar veni cândva întru sineși, și ar căuta a se sili ca să se stăpânească pe sineși, nu poate, pentru prea covârșitoarea arderea pornirilor trupului, și pentru silnicia, și nevoia întâmplărilor, și a gânditurilor celor ce robesc sufletul întru voirile lor. Vezi aicea subțiretate a ne dumnezeieștilor acestora; (1) Și iarăși acesta grăiește: dezmierdarea trupului întru cruzimea, și umezimea tinereților patimile în suflet este a le câștiga izvodește, și-l încungiuură pe el moartea, și cade acesta sub judecata lui Dumnezeu.

Iar sufletul carele cugetă pururi întru pomenirea celor cuviincioase, se odihnește întru slobozenia sa, (întru-alt: întru videnia sa) și grijile lui sânt mici, și nu se căiește întru ceva, grijă făcând pentru fapta cea bună, cârmuind patimile, și fapta cea bună păzindu-o, spre creștere, și spre bucurie negrijnică, și către viață îmbunătățită, și către liman fără de primejdie îl duce. Pentru că desfătările cele trupești nu numai întăresc patimile, și le înputernicează pe ele asupra sufletului, ci și îl dezrădăcinează pe el din rădăcinile lui. Și împreună cu el aprind patimile

spre ne astâmpărare, și spre neorânduiala hotarelor curviei cei-i desăvârșit. Și afară de vreme pe trebuința trupului a o săvârși o silesc. Și cel ce este luptat întru acestea nu voiește a suferi puțină înflămânzire, și a se stăpâni pe sineși, pentru că robii este de patimi.

Acestea sânt roadele rușinii, cele dintru îmbuibarea pântecelui. Și cele mai înainte de acestea sânt roadele răbdării cei-i întru un loc, și a viețuirii cei în liniște. Pentru aceasta și vrăjmașul vremile trebuințelor noștri celor firești știindu-le, prin care firea se mișcă spre trebuința ei, și cum că mintea dintru răsipirea ochilor să rătăcește, și din odihnirea pântecelui, se sânguiește și se nevoiește a ne zădărî pe noi adăogare a face spre trebuința cea firească, și a semăna întru noi închipuiri ale gândurilor celor viclene întru niște vremi ca acestea. Cât, de ar putea, a prea împuternici patimile asupra firii, pentru mai multă împreună împleticire, și pe om a-l cufunda întru căderi. Pentru aceasta cu cuviință era nouă, precum vrăjmașul cunoaște vremile, așa și noi să cunoaștem neputința noastră, și puterea firii noastre, cum că nu este îndestulată spre năvălirile, și spre pornirile vremilor acelora, și spre subțiretatea gândurilor, celora ce ca praful sânt cu subțiretatea înaintea ochilor noștri, și cum că nu putem pe înșine a ne vedea, și a ne întâmpina cu cele ce ne întâmpină pe noi; și pentru multa ispitire, cu care ne-am ispiti de vrăjmașul, și prin multă osteneală pe dânsul l-am ispitit, deacii a ne înțelepți, și a nu ne lăsa pe înșine aruncați a fi a face voia odihniți noastre, și a ne birui de foame, ci mai vârtos deși ne va chinui pe noi foamea, sau ne va strâmtora, să nu ne clătim din locul liniștii noastre, și să sosim acolo unde cu lesnire ni se întâmplă nouă unele ca acestea, nici să izvodim nouă pricini, și chipuri, pentru ca din pustie să ieșim. Pentru că acestea sânt vânărilor vrăjmașului cele arătate, iar de vei răbda în pustie, nu vei fi ispitit. Pentru că nu vezi întrânsa muieri, nici ceva care să vatăme viețuirea ta, nici glasuri necuviincioase a auzi.

„Ce e ție, și căii Egiptului, ca să bei apa ghionilor”; Ieremia: 2. 18. Înțelege ceia ce-ți grăiesc ție. Arată vrăjmașului răbdarea ta, și iscusința întru cele mici, pentru ca să nu caute de la tine pe cele mari. Și hotar să-ți fie ție acestea mici, pentru ca prin acestea să surpi pe

împotriva luptătorului. Pentru ca să nu se îndeletnicească, și să-ți sape ție curse mari. Că cel ce nu se pleacă vrăjmașului, nici cinci pași a ieși din sihăstria sa, cum poate a pleca pe sineși a ieși din pustie, sau a se apropia de sat; Și acela ce nu primește a privi prin fereastră din sihăstria sa, cum va pleca pe sineși a ieși dintrânsa; și cel ce de-abia seara se pleacă a să împărtăși cu prea puțină hrană, cum mai înainte de vreme a mânca despre gândurile sale va fi amăgit; Și carele din cele proaste se rușinează a se sătura, cum din cele mari va pofti; Și carele nici spre trupul său se pleacă a privi, cum spre frumusețile cele străine pe acesta îl va amăgi iscodire a face;

Deci arătat e, cum că dintru început întru cele mici trecere cu vederea făcând, se biruiește cineva-și, și așa pricină dă vrăjmașului a-l lupta pe el întru cele mari. Că cel ce de vremelnica viață nu face grijă cât nici spre puțin a petrece întrânsa, cum se va teme de dosădirile, și de necazurile cele ce-l duc spre moartea cea înfricoșată; acesta este războiul socotinței, că înțelepți nu se slobozesc pe sineși spre luptările cele mari a se găti: Ci răbdarea, ceia ce arătată este întru cele mici de dânșii, aceasta este ceia ce îi păzește pe ei, a nu cădea întru ostenelele cele mari.

Deci întâi diavolul necontenita rugăciunea inimii se nevoiește a o surpa. Apoi așa pleacă și cele însemnate vremile rugăciunii, și a pravilei cei-i ce trupește se face a le defăima. Și așa întâi se slăbănogeste gândul, mai înainte de vreme a se împărtăși cu hrană, întru cele prea mici, și subțiri, și proaste, și după căderea răsipirii înfrânării lui, se alunecă întru neînfrânare, și întru neastâmpărare. Și întâi adică se biruiește, și prea mai vârtos prea mic socotește întru ochii săi a privi spre goliciunea trupului său, sau spre oarecare alta frumusețe a mădulărilor sale, când ar dezbrăca hainele sale, sau când ar ieși afară spre trebuința trupului (său) sau spre apă, și ar slăbănogi organele simțurilor sale, sau ar băga mâna sa cu îndrăzneală înlăuntrul hainelor sale, și ar pipăi trupul său: și atunci i se ivesc lui altele, și altele. Și acela ce mai înainte ne greșirea minții o păzea, și pentru una dintru acestea se mârnea, atunci deschide asupra sa mari, și cumpline intrări. Căci gândurile, ca întru pildă să zic,

ca apa sânt, și pe cât se țin despre toate părțile, într-o bună rânduială lor umblă. Iar dacă de acolo puțin către cele din afară ar ieși, surpare a gardului, și pustiire multă lucrează. Pentru că stă vrăjmașul chibzuind și chitind, și așteptând ziua și noaptea pe dinaintea ochilor noștri, și pândește prin care intrare a organelor simțurilor noastre lui deschise fiind ar intra. Și oarecare lenevire într-o vreme dintru cele mai înainte grăite nouă făcându-se, atunci și singur vicleanul, și nerușinatul câine săgețile lui ni le trimite nouă. Și uneori adică, singură firea din sineși iubește odihna, și îndrăzneala, și râsul, și risipirea, și trândăvirea, și se face în izvor al patimilor, și luciul al turburării: Iar alte ori, potrivnicul le supune pe acestea în suflet. Ci noi de aceia să schimbăm ostenele noastre cele mari într-o ostenele noastre cele mici, pe care le socotim nimic. Pentru că dacă acestea, precum sau arătat, cele de la noi trecute se fac cu vederea, atâtea nevoițe mari, și ostenele cu anevoie îndreptate, și lupte turburate, și răni prea mari întorc, cine nu se va sângui prin ostenele acestea mici ale începătoriei cei-i nouă, a afla pe odihnire cea dulce.

O înțelepciune, cât ești de minunată! Și cum înainte le vezi pe toate de departe! Fericit e cel ce te-au aflat pe tine: Pentru că din trândăvirea tinereților sau slobozit. Ori carele neguțătoarește prin mică neguțătorie, adică agoniseală, lecuirea patimilor celor mari, bine face. Pentru că odinioară oarecare-le din filosofi într-o trândăvire pornit fiind, și simțindu-o, mai degrabă sau îndreptat pe sineși șezând fără de veste. Și văzându-l pe el altul, au râs pentru aceasta. Iar el au răspuns, nu pentru aceasta m-am temut, ci de trecerea cu vederea mă tem. Pentru că de multe ori și cea mică trecere cu vederea, de mari primejdii se face pricinuitoare. Iar prin a mă face afară de rânduială, și în degrabă a mă îndrepta pe sine-mi, arătatumam pe sine-mi a fi cu trezire, și cum că nu trec cu vederea nici ceia ce nu este vrednic de temere. Pentru că aceasta este filosofia, ca cineva și într-o vreme puține și mici, care se fac de dânsul, pururi trezit să fie. Pentru că odihniri mari învistierează lui-și, și nu doarme, ca să nu i se întâmple lui ceva împotriva: Ci pricinile

le taie mai înainte de vreme, și prin lucrurile cele prea mici suferă mică mâhnire, prin aceasta pe cea mare prăpădindu-o.

Iar nebunii mai înainte cinstesc pe mică odihnirea ce de aproape, mai mult decât pe împărăția cea de departe, neștiind, cum că mai bine e a suferi munci într-o luptare, mai mult decât decât a se odihni într-o așternutul împărăției ceștii pământești într-o osândirea trândăviei. Pentru că înțelepților dorită este moartea, ca să nu fie prihăniți, cum că fără de trezire au săvârșit ceva într-o lucrurile lor. Pentru aceasta și grăiește înțeleptul: „Fii deștept și treaz pentru viața ta”. Că rudenie este somnul minții, și închipuire a morții cei-i adevărate. Iar de Dumnezeu purtătorul Vasile zice, „carele într-o cele mici ale sale lenevos este, să nu crezi acestuia cum că se va înfrumuseța într-o cele mari”.

Pentru cele ce vei a fi viu, nu te lenevi, nici te sfii pentru acestea a muri. Că semn este al trândăviei împuținarea sufletului. Iar maica amândurora acestora este defăimarea. Omul fricos arată, cum că de două boli bolește, grăiesc adică de iubirea trupului, și de împuținarea credinței. Iar iubirea trupului semn este al necredinței. Iar cel ce le defaimă pe acestea, adevărit se face, cum că și crede lui Dumnezeu cu tot sufletul, și pe cele viitoare le nădăjduiește.

Dacă cineva fără de primejdii, și fără de luptări, și fără de ispite la Dumnezeu sau apropiat, și tu să-i urmezi acestuia. (2) Bună îndrăznirea inimii, și defăimarea primejdiilor dintr-o una din pricinile aceste două se face. Sau din învârtoșarea inimii, sau din cea multă credință către Dumnezeu. Și învârtoșării inimii, îi urmează mândria: Iar credinței, smerită cugetarea inimii. Nu poate omul a câștiga nădejde către Dumnezeu, dacă nu întâi au săvârșit voia Lui despre o parte. Pentru că nădejdea, cea către Dumnezeu, și bărbăția inimii dintr-o mărturisirea științei se nasc, și prin adevărată mărturia cugetului nostru pe cea către Dumnezeu nădăjduire o avem. Iar mărturia cugetului se face, într-o a nu fi osândit cineva într-o nimic despre știință, cum că sau lenevit într-o ceia ce e cu datorie după putința lui. Iar dacă inima noastră nu ne osândește pe noi, îndrăzneală avem către Dumnezeu. Deci îndrăzneala dintr-o îndreptările faptelor celor bune, și din știința cea bună se adaogă. Deci

aspru este a sluji trupului. Și carele puțin din mult ar simți pe nădejdea cea către Dumnezeu, nu se va mai pleca de nevoie a sluji asprului acestuia stăpân trupului.

Pentru tăcere și liniște.

(1) Întru altă carte elinească scrisă cu mâna, aicea sau aflat începutul altui cuvânt.

A tăcea pururi, și păzirea liniștii dintru acestea trei pricini întru cineva se face. Sau pentru slava oamenilor, sau pentru fierbințeala râvnirii faptei cei bune, sau pentru că vorbire oarecare Dumnezeiască are cineva înăuntru său, și cugetul lui tras e către aceasta. Deci de nu are cineva vreuna dintru cele mai de pe urmă, de nevoie cu cea dintâi boală este bolnav. Fapta bună este, nu arătarea a multora lucrări, și a celor de multe feluri, care prin trup se săvârșesc, ci inima cea prea înțeleaptă întru nădejdea ei. Pentru că o împreunează pe ea cu lucrurile cele după Dumnezeu gândul cel drept. Că mintea adică, poate fără de fapte trupești a săvârși binele: Iar trupul, fără de înțelepciunea inimii deși lucrează, nu poate a se folosi. Însă nu suferă omul lui Dumnezeu, când prilej ar afla lucrării cei-i bune, de nu va arăta dragostea întru osteneala lucrării sale către Dumnezeu. Cea dintâi adică rânduială, totdeauna sporește. Iar cea de a doua, de multe ori sporește, uneori însă și nu. Și să nu socotești, că lucrul acesta mic este, ca cineva din pricinile patimilor departe să se depărteze totdeauna. Iar Dumnezeului nostru să fie slava în veci. **Amin.**

CUVÂNT: 27.

PENTRU MIȘCAREA TRUPULUI.

Iar mișcarea mădulărilor celor de jos ale trupului, care afară de gândurile cele mai iuți ale dulceței cei-i necuviincioase se face, ceia ce se mișcă cu înfocare, și pe suflet îl trage într-o ticăloșie fără de voire, fără de îndoială din săturarea pântecelui este. Iar dacă poate adică pântecelul bună rânduială are într-o hrană, iar mădulările fără de voire, deși măcar cât cevași sar mișca, să cunoști, cum că în trup izvorăște patima, și armă tare nebiruită se socotește a fi într-o lucrarea aceasta, depărtarea adică despre vederea muierilor. Pentru că potrivit nu poate a lucra într-o noi, cele ce firea poate a le lucra prin puterea ei. Că să nu socotești, cum că firea uită pe cele într-o firește semănate de la Dumnezeu spre nașterea pruncilor, și spre ispitirea celor ce sânt într-o luptare. Ci depărtarea lucrurilor omoară pofta într-o mădulări.

Altele sânt gândurile lucrurilor celora ce departe sânt depărtate, și prost trec prin cuget, și mișcare mică și întunecoasă înăuntru pricinuesc din sineși. Și altele sânt gândurile cele într-o vederea materiei cufundă pe cuget fără de uitare și dintr-o apropierea pornesc patimile, și hrănesc pofta omului, precum untul de lemn hrănește aprinderea candelii, și patima cea acum omorâtă și stînsă o aprind, și pe luciul trupului îl turbură prin mișcarea corăbiei cugetului. Iar mișcarea aceasta firească, care într-o noi locuiește pentru singură rodirea pruncilor, fără de adăogarea cea dinafară, pe voire a o tulbura din curățenie, și pe întreaga înțelepciune a o supăra, nu poate. Pentru că n-au dat Dumnezeu putere firii, pe bună voirea cea către Dânsul a o birui, ci când sar mișca cineva, sau din mânia, sau din poftire, nu puterea cea firească îl silește a-l scoate pe el din hotarul firii, și a se face afară din cele cuviincioase, ci adăogarea, pe care o facem deasupra firii prin pricinile vuirii. Pentru că Dumnezeu toate câte au făcut, bine și cu măsură le-au făcut. Și pe cât măsura asemănării celor firești drept într-o noi se păzește, pe atâta mișcările cele firești nu pot a ne sili pe noi, din cale a ieși: Ci numai cu mișcări bine rânduite se mișcă trupul. Cât numai să cunoaștem, cum că este într-o noi patima cea firească, și nu ca să gâdile-ască și să supere, cât să împiedice călătoria întregii înțelepciuni. Nici iarăși să întunece mintea din mânia, și din pace spre

iuțime să o miște. Iar dacă noi împreună duși am fi vreodată cu ceste simțitoare, (prin care și mânia afară de fire obișnuiește năvălire a primi) sau prin mâncare, sau prin băutură, prin prea covârșitoare măsură, sau prin apropierea muierilor, și întru vederea acestora a ne îndeletnici, sau întru vorbirile cele pentru dânsule, din care văpaie a poftirii se aprinde, și săltează în trup. De aicea blândețea cea firească, spre sălbăticiune o schimbăm, sau pentru mulțimea vărsării, sau pentru vederile cele de multe feluri ale lucrurilor.

Însă este uneori mișcarea acestora, și din slobozirea cea ce pentru mândria noastră se face. Și aceasta nu este, precum aceia. Pentru că războaiele acelea, le numim ale slobozeniei, cele ce sânt cale a firii cei-i de obște: Iar războiul cel din slobozire, carele din pricina mândriei noastre se face, îl cunoaștem, când întru luare aminte, și întru osteneli întru mai multă vreme ne-am face, și ni se pare cum că am îndreptat ceva, sloboziți sântem a fi luptați, pentru ca să ne deprindem smerenia. Iar celelalte, care fără de pricina aceasta se fac nouă mai presus de putere, din trândăvia noastră se fac. Pentru că firea, când oarecare adăogare din ceste simțite prin lăcomia pântecelui ar primi, nu se pleacă de aceia a păzi rânduiala ei. Că acela ce necazurile (pusniciei,) și neieșirea au lepădat de bună voie, păcatele ale iubi silit se face. Pentru că fără de acestea a ne despărți de măguliturile cugetării (noastre,) nu putem. Că pe cât ostenelile se înmulțesc, acestea se împuținează. De vreme că necazurile, și primejdiile omoară dezmiardarea cea dulce a patimilor. Iar odihna le hrănește și le crește pe ele.

Deci arătat sau cunoscut, că Dumnezeu, și îngerii lui întru nevoi se bucură: iar diavolul, și lucrătorii lui, întru odihnă. Iar dacă prin necazuri, și prin strâmtorări se săvârșesc poruncile lui Dumnezeu, și noi pe acestea le-am defăimat, deci pe singur Cel ce au poruncit poruncile a-L defăima ne măiestrim, pentru patimile, cele ce se nasc dintru odihnirea noastră. Și risipim pricina faptei cei bune, adică strâmtorarea, și necazul. Și după măsura odihnii cei-i ce se aduce întru noi, după atâta loc facem patimilor întru noi. Pentru că în trupul cel strâmtorat cu pot gândurile a se risipi spre cele zadarnice. Și când cineva cu bucurie ar

suferi ostenele și necazurile, și gândurile tare ale înfrâna poate. Pentru că gândurile acestea nelucrătoare sânt întru osteneli. Și când omul își va aduce aminte de păcatele lui cele mai dintâi, și se va chinui pe sineși, atunci și Dumnezeu grijire face a-l odihni pe el. Pentru că se bucură Dumnezeu, că singur lui certare și-au dat, pentru călcarea căi lui Dumnezeu. Carele semn este al pocăinței, și pe cât el mult își silește pe sufletul său, pe atâta se înmulțește de la Dumnezeu cinstea lui. Iar toată bucuria, cea ce nu are pricina din fapta cea bună, una ca aceasta îndată mișcări ale poftelor ridică celuia ce au aflat pe aceasta. Însă se pricepi aceasta, cum că spre toată pofta cea pătimasă, nu spre cea firească pre aceasta o am grăim. Iar Dumnezeului nostru fie slavă în vecii vecilor. **Amin.**

CUVÂNT. 28.

PENTRU PRIVEGHIEREA NOPTILOR, ȘI PENTRU CHIPURILE CELE DE MULTE FELURI ALE LUCRĂRII EI.

Când ai vrea să stai întru slujirea privegherii tale, ajutându-ți ție Dumnezeu, fă cum îți grăiesc ție. Pleacă genunchi-le tale după obicei, și te scoală, și să nu începi îndată slujba ta, ci când te vei ruga întâi, și o vei săvârși pe aceasta, și vei pecetlui pe inima ta, și mădulările tale, cu făcătoarea de viață închipuirea Crucii, să stai ca într-un sfert de ceas tăcând, până ce sar odihni simțirile tale, și gândurile tale sar liniști. Și după aceasta să înalți videnia ta cea mai dinăuntru către Domnul, și-L pleacă pe El cu mâhnirea, ați împuternici neputința ta, și a fi cuvântarea stihurilor tale, și cugetările inimii tale bine plăcute sfintei voii Lui, și zi cu liniște întru rugăciunea inimii tale așa.

Rugăciune. Doamne Iisuse (Hristoase) Dumnezeul meu, carele cercetezi zidirea Ta, căruia arătate sunt patimile mele, și neputința firii noastre cei-i omenești, și tăria potrivnicului nostru, tu însuți mă acoperă de răutatea lui. Pentru că puterea lui e tare, iar firea noastră ticăloasă, și

puterea noastră neputincioasă. Tu dară o Bunule, Acela ce știi neputința noastră, Carele și porți greutatea neputinței noastre, păzește-mă de turburarea gândurilor, și de înecarea patimilor, și mă fă vrednic aceste sfinte slujiri: ca nu cumva întru patimile mele să stric dulceața ei, și să mă aflu obraznic înaintea Ta, și îndrăzneț.

Ni se cuvine nouă însă cu toată slobozenia a umbla întru slujirea noastră, afară de toată copilăreasca turburata cugetare. Iar de vom vedea, cum că vreme nu este multă, și se face ziuă mai înainte de a săvârși noi, să lăsăm de bună voie cu înțelegere o slavă, sau și două din obicei: Pentru ca să nu se facă loc turburării a prăpădi gustarea slujirii noastre, și să turburăm Psalmii întâiului ceas.

Dacă, când slujești, ți-ar grăi ție, și ți-ar șopti gândul grăindu-ți ție, grăbește puțin, și se înmulțește lucrul, și în degrabă te vei izbăvi, să nu te canonisești pe sineți: Iar dacă mai cu tărie te-ar supăra întru aceasta, întoarce-te îndată înapoi o slavă, sau cât voiești, și pe fiecarele stih, care poartă chipul rugăciunii cu socotire îl cuvintează pe acesta de multe ori: Și dacă iarăși te va tulbura pe tine, sau ar strânge împotriva ta, lasă cuvântarea stihului, și puneți genunchi-le la rugăciune, și zi, eu nu graiuri voiesc a măsură, ci lăcașurile ale ajunge. (1) Că în toată cărarea mea, întru care mă vei povățui, în degrabă eu întru aceasta voi a umbla. Norodul cel ce au vărsat vițelul în pustie, patruzeci de ani au umblat pe aceasta străbătându-o, pogorându-se, și suindu-să prin munți, și prin dealuri, și pământul făgăduinței nici de departe l-au văzut.

Iar dacă când priveghezi, starea te-ar birui pe tine din lungimea întinderii, și ai slăbi din slăbiciune, și ți-ar zice ție gândul, iar mai vârtos cel cu rea măiestrie ar grăi gândului, precum și șarpelui, săvârșește vremea că nu poți a sta, spune-i lui, nu așa, ci voi ședea o ședere, (și aceasta mai bună e decât somnul.) și de ar tăcea limba mea, și nu ar grăi Psalm, iar mintea mea împreună ar cugeta cu Dumnezeu întru rugăciune, și întru vorbirea cea cu Dânsul, trezvirea decât tot somnul mai folositoare. Că nu numai starea, este adică priveghere, nici iarăși stihologia a singuri Psalmilor. Ci este 1. Acela ce cu Psalmi toată

noaptea o poartă. 2. Este și cel ce cu pocăință, și cu rugăciuni de umilință, și cu plecări pe pământ. 3. Este și cel ce cu plângere, și cu lacrimi, și cu tânguiri pentru greșelile sale. [Grăitu-sau pentru oarecarele (din părinții noștri) cei dintâi de noi, cum că de patruzeci de ani un cuvânt au fost rugăciunea lui: Eu ca un om am greșit, iar Tu ca un Dumnezeu mă iartă. Și-l auzea pe el părinții căci cugeta stihul cu întristare: Când plângea, și nu se alina. Și în locul slujirii îi era lui singură rugăciunea aceasta ziua și noaptea.) 4. Și este acela ce puțin seara prin stihuri cuvintează, iar pe cealaltă parte a nopții o petrece în tropare. 5. Și este cel ce întru slavoslovie și cetire. 6. Și este iarăși cel ce au pus lui hotar a nu-și pleca genunchii în vremea aceia, întru care îl lupta gândul curviei. Iar Dumnezeului nostru slavă, și stăpânire în vecii vecilor. **Amin.**

CUVÂNT. 29.

PENTRU CĂILE CELE CE NE FAC A NE APROPIA SPRE DUMNEZEU, ȘI CARE SE ARATĂ OMULUI DIN LUCRURILE CELE DULCI ALE PRIVEGHERII CEII DE NOAPTE. ȘI CUM CĂ CEI CE LUCREAZĂ ÎNTRU PETRECEREA ACEASTA, CU MIERE SE HRĂNESC ÎNTRU TOATE ZILELE VIEȚII LOR.

Să nu socotești, o omule, cum că întru toată lucrarea călugărilor este vreo lucrare mai mare decât privegherea nopții. Cu adevărat frate, și mai mare este și prea de nevoie postitorului. De nu sar face sihastrului risipire, și turburare în lucrurile cele trupești, și întru grijirea de cele trecătoare, ci sar păzi pe sineși despre lume, și sar păzi pe sineși cu priveghere. Mintea acestuia ca prin aripi zboară întru puțină vreme, și înălțase-va către frumusețea lui Dumnezeu, și întru slava Lui degrabă va ajunge, și întru cunoștința cea mai presus de cugetarea omenească înoată prin ușurătatea și ușurimea ei. Pe călugărul carele petrece întru priveghere cu socoteala minții; pe acesta să nu-l vezi ca pe un purtător

de trup. Pentru că al rânduiei cei îngerești e cu adevărat lucrul acesta. Pentru că cu neputință e cei ce totdeauna viețuiesc întru petrecerea aceasta, fără de daruri mari de la Dumnezeu a se lăsa pentru trezirea lor, și pentru deșteptarea inimii, și pentru îngrijita petrecerea gândurilor lor către Dânsul. Sufletul carele întru petrecerea privegherii aceștia se ostenește, și se strălucește, ochi heruvimicești va avea, ca totdeauna să privească și să vadă videnia cea cerească.

Mie mi se pare cu neputință a fi, acela ce cu cunoștință, cu și cu socoteală și-au ales lui pe cea mare și Dumnezeiască osteneala aceasta, și greutatea aceasta au voit a o purta, ca să nu se nevoiască întru preaslăvită partea aceasta, pe care o au ales, și ziua a se păzi pe sineși de turburarea vorbirilor, și de grija lucrurilor, pentru ca nu deșert să se facă de rodirea cea minunată, și de desfătarea cea mare, care se nădăjduiește a se culege din trânsa. Însă acela ce nu se grijește de aceasta, cutez a zice, cum că nu știe pentru ce ostenește, și de somn se depărtează. Și întru multă cuvântarea stihurilor, și întru osteneala limbii, și întru starea cea de toată noaptea rău pătimeste, mintea lui neavându-o întru cântarea Psalmilor lui și întru rugăciune, ci ca dintru un obicei purtat fiind, se ostenește fără de socoteală. Și de nu sânt acestea așa, precum am zis, cum ar fi lipsit de a secera din cea dea pururi sămănătura lui, care e întru osteneală, facerile cele prea mari de bine, și rodirile; (întralt: lucrările și rodirile) Pentru că dacă în locul grijilor acestora sar fi îndeletnicit pe sineși întru cetirea Dumnezeieștilor Scripturi, ceia ce împuternicează mintea, și mai vârtos care este adăparea rugăciunii, și ajutorare către priveghere, și soție a aceștia, și lumină a cugetului fiind, o ar fi aflat pe aceasta povățuitoare către cărarea cea dreaptă, și semănătoare de materia videniei întru rugăciune, către ceia ce leagă cugetările despre risipire, a nu se rătăci, și a se paște întru cele deșarte. Și către ceia ce seamănă pomenirea lui Dumnezeu în suflet cu ne lipsire, și drumurile sfinților celora ce bine iau plăcut Lui, și către cei ce face pe minte ca să câștige subțiretate și înțelepciune, ar fi aflat roada coaptă a unora lucrări ca acestea.

Pentru ce dară, o omule, așa fără de socoteală cârmuiești pe cele ale tale; Că noaptea adică toată noaptea stare săvârșești, și te chinuiești pe sineți întru cântarea Psalmilor, și întru cântarea laudelor, și întru rugăciuni: Și grea ție și nu mică ți se arată, prin prea puțină sânguință a zilei a te învrednici darului lui Dumnezeu, pentru pătimirea (rea? Pag 187. rând 5 ultim cuvânt) întru celelalte; Pentru ce te chinuiești pe sineți; Pentru ce risipești trezirea și noaptea sameni, iar ziua vânturi osteneala ta, și te afli fără de roadă, și risipești deșteptarea, și trezirea, și fierbințeala pe care o ai câștigat, și pierzi în zadar osteneala întru cele turburătoare vorbirile oamenilor, și a lucrurilor, fără de oarecare binecuvântată pricină; Pentru că dacă cugetării cei-i de noapte următoare ai fi făcut pe lucrarea zilei, și fierbințeala vorbirii cei-i inimelnice, și de nu ai fi pus despărțire în mijloc, în puțină vreme aveai a te împletici cu pieptul lui Iisus. Ci de aicea arătat este, cum că fără de socoteală viețuiești, și nu știi pentru ce se cuvine călugărilor a priveghea. Și adică socotești, cum că numai pentru ca să te ostenești tu sau pus acestea, și nu pentru altceva ce se naște dintru acestea: Iar cel ce din dar sau învrednicit a cunoaște, pentru care nădejde se împotrivesc nevoitorii somnului, și firea o silesc, și pe deșteptarea trupurilor sale, și a cugetărilor aduc rugile sale în toate nopțile, acela știe puterea ceia ce se face din păzirea zilei, și ce fel de ajutorință dă minții întru liniștea nopții, și ce fel de stăpânirea ia supra gândurilor, și ce fel de curățenie simte, și cum mulțimea faptelor celor bune fără de silă și fără de osteneală i se dăruiește lui, și cu slobozenie îl face ca să înțeleagă blagorodia gândurilor. Iar eu grăiesc, cum că dacă trupul ar slăbi pentru neputința sa, și nu ar putea să postească, poate mintea și cu singură privegherea a câștiga pe așezarea sufletului, și a da inimii înțelegere, ca să cunoască puterea cea duhovnicească, numai de nu i sar face lui pierdere din lățirea pricinilor zilei.

Pentru aceasta te rog pe tine acela ce dorești ca să câștigi minte deșteptată către Dumnezeu, și cunoaștere a vieții cei nouă, în toată viața ta să nu te lenevești spre petrecerea privegherii. Pentru că dintru aceasta ți se deschid ochii tăi ca să vezi toată slava viețuirii, și puterea

drumului dreptății. Și de ți se va face ție iarăși, care să nu fie, gândul trândăviei, și sar încuiba întru tine poate din ispitirea apărătorului tău, carele după obicinuință te lasă pe tine ca să te schimbi întru unele ca acestea, ori întru fierbințeală, ori întru răceală, ori din oarecare pricină, sau din neputința trupului, sau pentru că nu poți tu să rabzi osteneala multei cântări a Psalmilor, acei-i ce după obicei se face de tine, și a rugăciunii cei bine întinse, și a multei plecării genunchilor, care te-ai obișnuit pururi a săvârși, rogu-te pe tine întru dragoste, de ai rămânea dintru acestea, și nu vei putea ca să le faci pe acestea, măcar șezând priveghează, și în inimă te roagă, și să nu dormi, și prin toată meșteșugirea să treci noaptea, șezând, și cugetând cugetări bune. Și nu învârtoșa inima ta, și să o întuneci pe ea cu somnul, și iarăși îți va veni ție prin dar acea dintâi fierbințeală, și ușurătatea, și puterea, și săltând te vei bucura, mulțumind lui Dumnezeu. Căci că răceala, și o greutate ca aceasta, spre ispitire, și cercare slobozită se face omului. Și de sar ridica pe sineși cu fierbințeală, și ar scutura pe acestea de la sineși puțin nevoindu-se, atunci se apropie la dânsul darul, precum au fost, și îi vine lui altă putere, având tot binele întru sineși ascuns, și chipurile sprijinelii. Și minunase-va îngrozindu-se omul, aducându-și aminte de greutatea cea mai dinainte și de ușurarea și puterea cea venită, și osebirea și ușurătatea socotindu-o, și cum de năprasnă o schimbare ca aceasta au primit. Și de atunci se înțelepțește, ca atunci când ar veni peste dânsul o greutate ca aceasta, să o cunoască dintru cea dintâi ispitire a lui. Pentru că dacă în vremea dintâi nu se va nevoi omul, iscusința aceasta nu poate a o câștiga. Vezi cât se înțelepțește omul, când sar deștepta pe sineși puțin, și ar răbda în vremea războiului; Numai de nu firea trupului să fi slăbit, și nu este război, Ci nevoie a neputinței. Pentru că atunci nu este folos a bate război cu firea. Iar întru celelalte, bine este a se sili cineva pe sineși întru toate cele ce-l folosesc pe el.

Deci liniștirea cea dea pururi cu cetire, și împărtășirea bucatelor cea cu măsură, și privegherea, în degrabă deșteaptă pe minte spre îngrozirea lucrurilor, de nu sar face vreo pricină, risipind liniștea. Înțelegerile cele

ce singure de sineși se pornesc întru cei ce liniștesc, fără de meșteșugire fac pe amândoi ochii ca scaldătoarea botezării prin lacrimile cele ce se varsă, și obrazul îl vâpsesc prin mulțimea lor.

Când prin înfrânare sar domoli trupul tău, și prin priveghere, și prin luarea aminte de inimă, și de liniște, și pe trupul tău l-ai simți cum că întru iuțimea patimii curviei afară de mișcarea cea firească să face, cum că de gândurile mândriei te-ai ispitit. Și amestecă cu hrana ta cenușă, și lipește de pământ pântecul tău, și ispitește ce ai cugetat, și cunoașteți schimbarea firii tale, și lucrurile tale cele afară de fire, și poate te va milui pe tine Dumnezeu, și va trimite ție lumină ca să te deprinzi să te smerești, pentru ca să nu crească răutatea ta. Să nu încetăm dară nevoindu-ne, și sârguindu-ne, până ce pocăința o vom vedea întru noi, și vom afla smerenia, și se va odihni inima noastră întru Dumnezeu. Căruia slava, și stăpânirea în vecii vecilor. **Amin.**

CUVÂNT. 30.

PENTRU MULȚUMIREA LUI DUMNEZEU. ÎNTRU CARELE ȘI ÎNVĂȚĂTURI PRIN CAPETE.

Mulțumirea celuia ce ia zădăraște pe acela ce îi dă ca să-i dea daruri mai mari decât cele mai dintâi. Acela ce nu mulțumește întru cele mai mici, și întru cele mai mari mincinos este, și nedrept. Acela ce e bolnav, și își cunoaște boala lui, dator este ași căuta doctoria. Și acela ce își mărturisește durerea sa, se apropie la tămăduirea sa, și cu lesnire o află pe ea. Inimii cei împietrite i se înmulțesc durerile, și bolnavul care se împotrivește doftorului, chinul acestuia se înmulțește. **Nu** este păcat neiertat, fără numai cel ne pocăit. Nici darul rămâne fără de adăogare, fără numaidecât cel lipsit de mulțumire. Partea nebunului, mică este întru ochii lui.

Adu-ți aminte pururea de cei mai înalți decât tine cu fapta bună, pentru ca să te vezi pe sine cum că lipsești de măsura acestora totdeauna. Și

fii socotind pururi cele mai vârtoase necazuri ale necăjiților, și ale dosediților, pentru ca și cuviincioasă mulțumire să dai pentru cele mici și slabe, care se află lângă tine, și să poți cu bucurie ale suferi pe acestea. În vremea biruirii tale, și a trândăviei, și a lenevirii legat fiind, și ținut de vrăjmași întru mai cu durere ticăloșie, și întru lucru urât al păcatului, adu-ți aminte întru inima ta, de vremea cea mai dinainte a sânguinței tale, și cum erai grijindu-te până și la cele mai subțiri, și de nevoința pe care o arătai, și cum cu râvnă erai pornindu-te împotriva celor ce vrea ați împiedica călătoria ta. Lângă acestea încă, socoteșteți și suspinurile, cu care pentru neajungeri suspinai, pentru cele ce să făcea ție dintru lenevirea ta, și cum întru toate acestea cununa biruinței luai. Pentru că întru unele ca acestea și întru niște aduceri aminte ca acestea, se deșteaptă sufletul tău ca dintru o adâncime, și se îmbracă cu văpaie a râvnei, și ca din morți se scoală dintru înecarea lui, și se înalță, și se întoarce spre rânduiala lui cea dintru început, prin luptare arzătoare împotriva diavolului, și a păcatului.

Adu-ți aminte de căderea celor puternici, și te vei smeri întru faptele cele bune ale tale. Adu-ți aminte de căderile cele aspre ale acelora ce de demult au căzut, și sau pocăit, și de înălțarea și cinstea, căreia după acestea sau învrednicit, și vei primi îndrăzneală întru pocăința ta. Gonește-te pe sineți, și îngrozise-va vrăjmașul despre apropierea ta. Împacă-te întru sineți, și împăcase-vor cu tine cerul și pământul. Sânguiește-te a intra în cămara cea dinlăuntru tău, și vei vedea pe cămara cea cerească. Că una este aceasta și aceia. Și întru o intrare le vezi pe amândouă. Scara împărăției aceia înlăuntru tău este, ascunsă în sufletul tău. Cufundă-te pe sineți întru sineți din păcat, (1) și vei afla acolo suiri, prin care a te sui vei putea.

Scriptura nu ne-au tâlcuit nouă, ce sunt lucrurile veacului celui viitor. Iar cum simțirea desfătării lor o vom primi de aceia fără de simțirea cea firească, și fără de ieșirea din lumea aceasta, cu lesnire ne-au învățat pe noi, deși întru numiri ale lucrurilor celor dorite, și slăvite, acelora ce sânt lângă noi dulci și cinstite ni le-au pus nouă, spre a ne zădărî pe noi spre dorirea acestora, când grăiește: Cele ce ochiul nu le-

au văzut, și urechea nu le-au auzit, și celelalte. 1Cor: 2. 9. Însă ne-au venit nouă prin aceasta, cum că bunătățile cele ce vor să fie, sânt necuprinse, și nu au asemănare cu ceva din cele de aicea.

Duhovniceasca desfătare nu este trebuința lucrurilor celora ce trupește dinafară de suflet se cuprind, sau se înțeleg. Iar de nu, aceasta, „Împărăția cerurilor înăuntru vostru este”, Luca: 17. 21: și aceasta, „să vie împărăția Ta” Mat: 6. 10. arată dară, cum că materie a lucrurilor celor simțitoare am câștigat noi înlăuntru nostru spre logodirea desfătării, cei-i întru noi. Că nevoie este de asemenea a fi dobânda cu arvuna, și totimea cu partea. Și aceasta, ca prin oglindă, deși nu trupește arată, ci cu adevărat dobândă a asemănării arată. Iar dacă precum adevărată e mărturia celora ce au tâlcuit Scripturile, cum că simțirea aceasta este lucrare gânditoare a Sfântului Duh, și aceasta dară parte este a totimii aceia.

Iubitor de fapte bune este, nu acela ce face binele cu nevoință, ci acela ce primește pe relele cele următoare cu bucurie. Nu este mare a suferi cineva necazurile cele pentru fapta bună, cât a nu avea lipsire mintea de alegerea voinții ei cei-i bune întru momirea gândirii. Toată căirea ce se face după lipsirea de singura de sine stăpânire, nici bucurie izvorăște întru dânsa, nici se socotește spre plată celora ce au câștigat-o pe aceasta.

Acopere-l pe cel ce greșește, când nu ai avea pagubă dintrânsul. Și pe acesta adică, îl aici să aibă cutezare: Iar pe tine, țineateva mila Stăpânului tău. Întărește pe cei neputincioși, și pe cei întristați cu inima cu cuvântul, și pe cât mâna ta bogăție are, și întărite-va pe tine dreapta ceia ce ține toate. Fă-te de obște cu cei întristați cu inima, întru durerea rugăciunii, și întru strângerea inimii tale, și deschide-seva înaintea cererilor tale izvor de milă. Ostenește-te pe sineți întru rugăciuni pururi înaintea lui Dumnezeu, întru inimă purtătoare de gând curat, plin de umilință, și păzi-va Dumnezeu cugetul tău de gândurile cele necurate și spurcate, pentru ca nu calea lui Dumnezeu să se ocărăscă prin tine. Îndeletnicește-te pe sineți totdeauna întru cugetarea cetirii Dumnezeieștilor Scripturi, prin adevărată socotire,

pentru ca nu prin pricina deșertăciunii minții să se întine vederea ta întru curvești străine întinăciuni. Să nu voiești ați ispiti cugetul tău cu gânduri curvești, sau cu obraze-le cele ce te-ar ispiti pe tine, când ai socoti cum că nu ai fi biruit de dânsule. Pentru că înțelepții, prin chipul acesta sau întunecat, și sau nebunit. Nu ascunde văpaia în sânul tău, fără de mai vârtoase necazuri ale trupului tău.

Cu greu este tinerețe-le fără de iscusință a se lega sub jugul sfințeniei. Începătura întunecării minții, (când se vede semnul aceștia în suflet) întâi, întru lenevirea slujbei, și a rugăciunii. Pentru că altă cale a rătăcirii sufletului nu este, de nu întâi de acolo va cădea. Căci când de ajutorul lui Dumnezeu sar lipsi, cu lesnire cade în mâinile potrivnicilor lui. Și alta. Când sufletul iarăși fără de grijă sar face despre lucrurile faptelor bune, cu adevărat întru cele potrivnice acestora tras se face. Mutarea din care lature se face, (2) începătură se face a părții cei-i dimpotrivă. +De va lucra pe cele ale faptei bune, și pe cele ale sufletului, și de nu se va griji de cele deșarte.+ **Locul acesta în cartea slav: așa stă.** + de [vei fi ca lucrarea faptei cei-i bune o poftesti, nu te griji de cele deșarte.+ Arată-ți neputința ta înaintea lui Dumnezeu totdeauna, și nu vei fi ispitit despre cei străini, când.

Lucrarea Crucii îndoită este. Și aceasta spre doimea firii, cea despărțită în două părți. Și una adică, spre a suferi necazurile trupului, cele ce se împlinesc prin lucrarea părții cei iuțoase a sufletului este, și se numește faptă: Iar cealaltă, întru lucrarea cea subțire a minții, și întru cea dea pururi cugetare Dumnezeiască se află, încă și întru petrecerea rugăciunii, și întru celelalte. Care se lucrează prin partea cea poftitoare, și se numește videnie. Și una, adică fapta, pe partea cea pătimasă a sufletului o curățește prin puterea râvnei. Iar cealaltă, pe lucrarea dragostei sufletului. Ceia ce este dorire firească. Care strecură pe partea cea înțelegătoare a sufletului. Deci fiecare-le mai înainte de cea desăvârșită iscusință întru partea cea dintâi, trecând spre cealaltă de a doua pentru dulceața aceștia cu dragoste, pentru ca să nu zic din lenevire, mânia vine peste dânsul, pentru că n-au omorât întâi mădularile sale cele despre pământ, adică nu și-au vindecat

neputința gândurilor într-o răbdarea lucrării ocării Crucii. Pentru că au cutezat a năluci în mintea sa slava Crucii. Și aceasta este cea ce sau grăit de sfinții cei de demult: Cum că mai înainte până a nu să liniști organele simțirilor despre neputință, de ar vrea mintea a se sui pe Cruce, mânia lui Dumnezeu vine peste dânsa.

Suirea cea ce aduce mânia Crucii, nu prin partea cea dintâi a răbdării necazurilor, cea ce este răstignirea trupului, ci suirea într-o videnie, cea ce este partea a doua care după vindecarea sufletului se face. A căruia cugetul întinat fiind într-o patimile necinstirii, și aleargă a năluci într-o cugetarea sa nălucirile gândurilor, cu certare i se astupă gura, pentru a nu-i fi mai întâi cugetul curățit prin necazuri, și a nu-și supune poftele trupului. Ci din auzirea urechilor, și din negreața scrisorilor, au alergat împotriva feței sale, a umbla în cale plină de neguri, și el orb cu vederile. Pentru că și cei ce sânt sănătoși cu vederea, și sânt plini de lumină, și au povățuitori ai darului, și aceștia în primejdie sânt ziua și noaptea, când ochii lor sânt plini de lacrimi, și într-o rugăciune, și într-o plângere slujesc ziua, și noaptea, pentru groaza călătoriei, și pentru prăpăstiile cele mai vârtoase, care îi întâmpină pe ei, și pentru închipuirile adevărului, cele ce să află amestecate cu chipurile cele fățarnice.

Cele ale lui Dumnezeu, zice, de la sineși vin, nesimțind tu. **Așa.** Ci dacă este locul curat, și nu e spurcat. Iar de nu va fi lumina ochiului sufletului curată, să nu cutezi a privi spre rătăciunea soarelui, pentru ca să nu te lipsești și de raza aceasta mică, cea ce este credința cea proastă, și smerenia, și mărturisirea inimii, și lucrurile cele mici după puterea ta, și aruncat vei fi într-o loc al gânditorilor. Carele este întunericul cel mai dinafară, cel dinafară de Dumnezeu, carele închipuire poartă a iadului, precum acela ce au obrăznicit a intra la nuntă cu haine pângărite.

Din ostenele și din străjuire izvorăște curățenia gândurilor. Și din curăția gândurilor lumina înțelegerii. Și de aicea din dar se povățuiește mintea la aceia, într-o care nu au stăpânire simțirile, nici învață, nici se învață.

Socotește lângă tine fapta bună, a fi trup: Iar videnia, suflet: Iar pe amândouă, un om desăvârșit unit cu duhul din două părți, simțitoare, și gânditoare. Și precum nu e cu putință, ca să vie sufletul într-o facere, și naștere fără de săvârșirea zidirii trupului împreună cu mădulările lui, așa cu neputință e ca să vie sufletul într-o videnia cea de-a doua, cea ce este duhul descoperirii, cea ce se închipuiește în pântecul zăului, celuia ce primește materia seminței celei duhovnicești fără de săvârșirea lucrurilor fapte celei bune: Carele este ca să a cunoștinței celei ce primește descoperirile.

Videnia este simțire a Dumnezeieștilor Taine celor ascunse în lucruri, și în pricini. Când ai auzi depărtare de lume, sau lăsarea, sau curățenia lumii, dintr-o început trebuință ai a te deprinde, și a cunoaște nu prost, ci prin chibzuirile cele înțelegătoare, ce este numirea lumii, și din câte osebiri se alcătuieste numele acesta, și atunci vei putea a cunoaște pe sufletul tău, cât este de departe de lume, și câtă amestecare are cu lumea.

Lumea este nume cuprinzător, carele cade peste cele ce se grăiesc patimi. Pentru că de nu întâi va cunoaște omul ce este lumea, nici ajunge ca să cunoască cu câte mădulări este depărtat de lume, și cu câte este legat într-o ansă. Mulți sânt carii cu două, și cu trei mădulări sau depărtat de lume, și au împiedicat pe sineși despre dânsule, și sau socotit pe sineși străini a fi de lume într-o petrecerea lor, pentru că n-au înțeles, și n-au văzut cu înțelepciune, cum că prin două mădulări au murit lumii, și celelalte mădulări ale lor înăuntrul trupului viețuiesc lumii. Așijderea nici într-o patimile sale au putut a avea simțire, și când nu le-au simțit pe acestea, nici pentru tămăduirea lor sau grijit.

Lumea se grăiește din cercarea videniei și alcătuire a numelui celui cuprinzător, celuia ce cade peste patimile cele împărțite. Și când voim sobornicește a numi patimile, le numim pe ele lume. Și când voim ale osebi pe ele într-o despărțirea numelor lor, patimi le numim pe dânsule. Și patimile sânt părți ale călătoriei primirii lumii. Și unde se săvârșesc patimile, acolo lumea simțită este din primirea sa. Iar patimile sânt acestea. Dorul bogăției, a aduna lucruri oarecare, dezmiardăciunea

trupului, dintru care e patima însurării. Dorul cinstitii, dintru care pizma izvorăște. Orânduiala dregătoriei, îngâmfarea bune cuviințe de stăpânire. Împodobirea și trufia, slava cea omenească, care este pricina pomenirii de rău, temerea trupului. Unde acestea încetează de călătorie, acolo au murit lumea. Și după cât acolo oarecare părți se lasă dintru acestea, duple atâta afară rămâne lumea, aflându-se nelucrătoare din alcătuirea sa. Precum pentru sfinți au zis oarecine, cum că [toți sfinții] când trăia, era morți [trupului.] Că trăind cu trupul, nu trupește viețuia. Și tu caută întru care dintru acestea viețuiești, și atunci vei cunoaște întru câte părți viețuiești lumii, și întru câte ai murit. Când vei afla ce este lumea, din osebirea acestora afli cu care te-ai legat în lume, și cu care te-ai dezlegat din trânsa. Și ca în scurt să zic, lumea este viețuirea cea trupească, și înțelegerea cea trupească. Și pentru a ridica pre sineși cineva dintru acestea, să cunoaște cum că au ieșit din lume. Și înstrăinarea de lume, dintru aceste două se cunoaște, din viețuirea cea prea bună, și din osebirea înțelegerilor minții sale. Deci din cele ce odrăslesc în cugetul tău, pentru lucrurile, pentru care să risipește cugetul întru înțelegerile acestea, și dintru acestea sosești la măsura viețuirii tale: Întru care pofteste firea fără de osteneală, și care sânt odrăslirile, cele neconținute, și care sânt cele ce se pornesc dintru întâmplare: Și dacă cugetul au primit simțire desăvârșit a înțelegerilor celor netrupești, și dacă toată materialnică se mișcă. Și materilanicile acestea, pătimește sânt. Căci pecetele lucrurilor întrupării, întru care nălucire are cugetul fără de voie întru toate care lucrează, sânt faptele bune. Și dintru acestea fără de neputință primește pricina fierbințelii și adunării gândurilor întru scoposul cel bun a se osteni trupește, pentru iscusința sa, de nu cu pătimire le-ar lucra pe acestea. Și vezi de nu bolește cugetul întru întâmpinarea pecetilor gândurilor celor ascunse, pentru văpaia cea mai bună care e după Dumnezeu: Ceia ce obicinuită este tăia pomenirile cele deșarte.

Aceste semne mici ale capului acestuia deajuns sânt omului ca să-l lumineze pe el, de va petrece în liniște, și de va fi despărțit, în loc de multe capete. Așa mai puternică este întru un om frica trupului, întrucât

de multe ori din slăvitele și cinstitele lucruri rămâne fără de lucrare din trânsa. Iar când sar ivi peste frica trupului frica sufletului, atunci slăbește frica trupului dinaintea fricii sufletului, ca ceara de puterea văpăii cei întru dânsa. Iar Dumnezeuului nostru să fie slavă în vecii vecilor. **Amin.**

CUVÂNT. 31.

PENTRU OSEBIREA SOCOTELII CEII ÎNTRU LINIȘTE, ȘI PENTRU STĂPÂNIREA MINȚII, ȘI PÂNĂ UNDE ARE STĂPÂNIRE ACEASTA, A MIȘCA MIȘCĂRILE SALE, ÎNTRU OSEBIREA CHIPURILOR RUGĂCIUNII. ȘI CARLE ESTE HOTARUL RUGĂCIUNII CEL CE ESTE DAT FIRII: ȘI PÂNĂ UNDE AI STĂPÂNIE ÎNTRU ACEASTA A TE RUGA: ȘI PE CARELE HOTAR TRECÂNDU-L, A NU FI ACEASTA RUGĂCIUNE, DEȘI CU NUMIREA RUGĂCIUNII SĂ GRĂIEȘTE CEIA CE SE SĂVÂRȘEȘTE.

Slavă Celuia ce cu bogăție au vărsat darurile Sale întru oameni. Că trupeștii fiind, iau făcut pe ei slujitori Lui-și întru rânduiala firilor celor fără de trup, și firea pământenilor o au învrednicit a grăi pentru niște taine ca acestea: Și mai vârtos păcătoși, ca noi, carii nu sântem vrednici, nici a auzi niște cuvinte ca acestea. Ci cu darul Său deschis-au întunecarea inimii noastre, ca să pricepem din videnia Scripturilor, și dintru învățătura părinților celor mari. Că nu m-am în vrednicit din nevoița mea ca să aibu iscusință din mii a unia, din cele ce cu mâinile mele le-am alcătuit. Și mai vârtos în cartea aceasta, care voi afară a o pune, spre îndemnarea, și spre luminarea sufletelor noastre, și acelora ce o vor ceti pe dânsa, poate se vor deștepta, ca să se apropie către lucrarea din poftirea aceștia.

Alta este dulceața rugăciunii, și alta este videnia rugăciunii. Iar mai cinstită este de cea dintâi cea de a doua, pe cât omul cel desăvârșit de

pruncul cel ne săvârșit. Uneori se îndulcesc stihurile în gură, și nenumărată grăire se face a unui stih într-o rugăciune, ne slobozind spre alt stih a alerga, și săturare nu știe. Iar alte ori din rugăciune oarecare videnie se naște, și rugăciunea buzelor o taie, și se face acela cu videnia trup fără de suflare, uimit. Una ca aceasta o numim videnia rugăciunii, și nu precum grăiesc nebunii: Chip a oarecăruia, și-obraz, sau închipuire nălucită. Și iarăși într-o videnia rugăciunii aceștia măsura este, și despărțirea a darurilor, și până la aceasta rugăciune este. Pentru că n-au trecut încă cugetul, a nu fi rugăciune, cea ce este mai înaltă decât aceasta. Pentru că mișcările limbii și ale inimii într-o rugăciune, chei sânt. Iar cele după acestea, intrare e în cămări. Să socotească aicea toată gura, și toată limba, și inima, cămărășița gândurilor, și mintea cărmaciul simțirilor, și cugetul, grabnica zburătoare și prea obraznica pasăre. Și toată măiestria acestora să înceteze. Și aicea să rămâie cei ce caută: Pentru că de față au stătut Stăpânul casei.

CUVÂNT, 32.

PENTRU RUGĂCIUNEA CEA CURATĂ.

Precum toată puterea legilor, și a poruncilor celor de la Dumnezeu date oamenilor până la curățenia inimii se orânduiește după cuvântul părinților, așa și toate chipurile, și toate formele rugăciunii, prin care lui Dumnezeu se roagă oamenii, până la rugăciunea cea curată se orânduiesc. Pentru că și suspinurile, și plecările genunchilor, și rugile inimii, și plângerile cele prea dulci, și toate chipurile cele într-o rugăciune, precum am zis, până la rugăciunea cea curată au hotarul, și stăpânire au a se mișca. Iar de la curățenia rugăciunii, și până la cele dinăuntru, când pe hotarul acesta l-ar trece, nu va avea mai mult volnicie cugetul, nici spre rugăciune, nici spre mișcare, nici spre plângere, nici spre stăpânire, nici spre singura de sine stăpânire, nici spre rugă, nici spre poftire, sau spre dulceața oareșcăreia din cele ce în viața aceasta

se nădăjduiesc, sau ale celor din veacul ce va să fie. Și pentru aceasta după rugăciunea cea curată, altă rugăciune nu este. Și toată mișcarea aceștia, și toate chipurile până aicea aduc pe minte, prin stăpânirea singurei de sine stăpâniri. Pentru aceasta luptare e întrânsa. Iar după hotarul acesta, uimire va fi atunci, și nu rugăciune. Pentru că au încetat cele ale rugăciunii, și videnie oarecare este. Și nu cu rugăciune se roagă mintea. Tot chipul rugăciunii făcându-se, prin mișcări să face. Iar când mintea ar intra întru mișcările cele duhovnicești, acolo rugăciune nu are. Alta este rugăciunea, și alta videnia cea întru aceasta, deși una de la alta pricinile le au. Pentru că aceia, e sămânța: Iar aceasta, luare a mănunchelor. Unde cu vedere negrăită se uimește secerătorul, cum din prea mici, și goale grăunțe, ce semănă, niște înflorite spicuri ca acestea odrăsliră de năprasnă înaintea lui. Acesta rămâne întru videnia sa afară de toată mișcarea, pentru că toată rugăciunea ce se face, rugămintele este, sau cerere, sau mulțămire, sau lăudare. Ispitește de este vreuna dintru acestea, sau cerere de cevași, când ar trece mintea hotarul acesta, și ar intra în laturea aceia. Că pe acela ce știe adevărul eu îl întreb. Pentru că nu este tuturor socoteala aceasta ci a celor ce sau făcut văzători, și slujitori lucrului acestuia, sau celora ce sau pedepsit de la niște părinți ca aceștia, și din gura acestora sânt învățați adevărul, și întru acestea, și întru niște căutări ca acestea și-au petrecut viața lor, după întrebare și răspundere pentru adevăr.

Precum de abia din milionuri de oameni se află unul carele să fi împlinit poruncile, și cele legiuite puțin, cu lipsă, și să fi ajuns întru curățenia sufletului, așa unul din mii se află, învrednicit a ajunge cu multă străjuire întru rugăciunea cea curată, și a rupe hotarul acesta, și a dobândi taina aceia. Pentru că mulți rugăciunii cei curate nu sau învrednicit nicidecum, ci puțini. Iar la taina aceia, și după aceia, deși carele au ajuns, de abia se află neam și neam cu ajutorul lui Dumnezeu.

Rugăciunea este cerere și grijă, și poftire de ceva, sau izbăvire de ispitele cele de aicea, sau de cele ce vor să fie, sau poftire de soarta părinților. Iar cererea este, prin care de la Dumnezeu se ajutorează omul, înlăuntrul mișcărilor acestora împrejur se hotărăsc mișcărilor

rugăciunii. Însă curățenia aceștia, și necurățenia, așa este, când în vremea, întru care sau gătit mintea a aduce vreuna din mișcărilor sale, din cele ce zicem, sar amesteca împreună cu dânsa cugetare oarecare străină, sau risipire în ceva, atunci nu se grăiește curată rugăciunea aceia. Pentru că din jivinile cele necurate au adus deasupra jertfelnicului Domnului: Ceia ce este inima altarul cel înțelegător al lui Dumnezeu. Iar dacă cineva pomenind ar aduce de aceia ce de la părinți duhovnicească rugăciune se numește, și neînțelegând puterea cuvintelor părinților, și ar zice, acesta din hotarele rugăciunii cei-i duhovnicești este, mie adică mi se pare, de va veni spre ispitirea înțelegerii, hulire va fi a grăi cineva din zidiri, cum că rugăciunea cea duhovnicească adică să pleacă. Pentru că ceia ce se pleacă, din jos este de cea duhovnicească. Iar cea duhovnicească toată, slobozită este de mișcare, și dacă cu curățenie de abia se roagă cineva, ce vom zice de cea duhovnicească; Pentru că obicei era sfinților părinți toate mișcărilor cele bune, și lucrurile cele duhovnicești cu numele rugăciunii a le numi. Și nu numai acestora, ci și tuturor celor luminați cu cunoștința, lucrările cele bune de asemenea cu rugăciunea ale socoti obicinuit este. Și aceasta arătată fiind, cum că alta este rugăciunea, și altele sânt lucrurile cele ce se săvârșesc. Și uneori pe aceasta ce se grăiește duhovnicească rugăciune, întru unele cale o numesc; și întru altele, cunoștință: iar întru altele, gânditoare vedere. Vezi cum schimbă părinții numirile întru lucrurile cele duhovnicești; Pentru că adevărul aceasta a numelor întru lucrurile cele de aicea se alcătuieste. Însă sănătos, sau adevărat nume lucrurilor veacului celui ce va să fie nu e nicidecum. Ci o cunoștință proastă, mai presus de toată numirea, și de toată slovenirea, și forma și văpsirea, și închipuirea, și de nume alcătuite. Pentru acesta când sar înălța cunoștința sufletului din lumea ceastă văzută, cum voiesc părinții le uneltesc arătările aceștia, fiindcă numirile aceștia întru adevărul nimeni le știe. Ci pentru ca să razime de dânsa gândirile cele sufletești, numiri uneltesc, și pilde, după cuvântul celui întru sfinți Dionisie carele au zis, „Cum că pilde, și sloveniri, și numiri care să pot, și graiuri uneltesc pentru simțiri”. Iar când prin lucrarea duhului sar mișca sufletul spre

Dumnezeieștile acelea, ne trebuitoare sânt nouă atunci și simțirile, și lucrările cele prin trânsele, precum puterile sufletului celui duhovnicesc ne trebuitoare sânt, când sufletul de asemenea cu Dumnezeirea se va alcătui prin unirea cea necuprinsă, și se va lumina cu raza luminii cei-înalte într-o mișcările sale.

Deci frate crede, cum că stăpânire are mintea a socoti mișcările sale până la locul curățeniei cei într-o rugăciune. Iar când va sosi acolo, și nu sar întoarce înapoi, sau ar părăsi rugăciunea, atuncea se face rugăciunea ca o mijlocitoare între cea sufletească și între cea duhovnicească. Când adică sar mișca, în laturea cea sufletească este: Iar când în laturea aceia va intra, conținește de rugăciune. Pentru că sfinții în veacul ce va să fie, nu cu rugăciune se roagă, când mintea lor se va înghiți de la Duhul, ci cu îngrozire să sălășluiesc într-o veselitoare slavă. Așa și într-o noi. Când sar învrednici mintea a simți fericirea cea ce va să fie, uită și pe sineși, și toate cele ce sânt aicea, și mai mult nu va avea mișcare într-o vreunele. Pentru acesta cu nădăjduire cutează cineva a zice, cum că pe toată fapta bună ce se face, și toată rânduiala rugăciunii, ori trupește, ori cu mintea, singură de sine stăpânirea voinii o povățuiește, și o mișcă: Și pe singură mintea pe cea ce este împărăteasă a patimilor, prin simțiri. Iar când cârmuire duhului și orânduiala stăpânește pe minte, pe rânduitoria simțirilor și a cugetelor, să ia singură de sine stăpânire de la fire, și cu povățuire să povățuiește atunci, și nu va povățui. Și unde atunci va fi rugăciune, când firea nu poate stăpânire a avea asupra sa, ci prin altă putere se povățuiește unde nu cunoaște, nici mișcările cugetului va putea ale îndrepta într-o cele ce ar voi, ci cu robire este ținută în ceasul acela, și de la aceasta se povățuiește unde nu simte; Ci nici voină va avea atunci, nici de este în trup, sau afară de trup știe, după mărturia Scripturii. Deci oare fi-va la acela ce așa sau robit, și pe sineși nu se știe rugăciune; Pentru aceasta să nu hulească nimeni, și a grăi să cuteze, cum că este cu puțință ca să se roage cu rugăciunea cea duhovnicească. Pentru că și cutezarea aceasta fără de trebuință o uneltesc cei ce cu trufie se roagă, și sânt proști cu cunoștința, și minciună grăiesc împotriva lor: Cum că și când ar vrea, se roagă cu

duhovnicească rugăciune. Iar cei smeriți cu cugetul și înțeleghători se pleacă a se învăța de la părinți, și a cunoaște hotarele firii, și spre cutezarea aceasta ași da cugetările sale nu sufăr.

Întrebare: Și pentru ce, de vreme ce nu este rugăciune cu numirea rugăciunii să numește negrăitul acesta dar;

Răspuns: Pricina așa a fi o grăim: Pentru că în vremea rugăciunii se dă celor vrednici, și în rugăciune are pricina. Fiindcă nu este prea slăvitei aceștia loc al venirii, fără de cât numai o vreme ca aceasta, după mărturia părinților. Pentru aceasta cu numirea rugăciunii se numește, pentru că din rugăciune mintea se povățuiește spre fericirea aceia, și pentru că rugăciunea este pricina aceștia, și întru alte vremi încăpere nu are, precum arată Scripturile părinților. Că am văzut pe mulți din sfinți, precum și întru viețile lor este, stând la rugăciune, și hrăpiți cu mintea.

Ci de va întreba cineva, pentru ce numai în vremea aceasta se face aceste mari, și negrăite daruri; Vom zice: Pentru că în vremea aceasta, mai mult decât în toată vremea omul este gătit, și adunat este, a lua aminte de Dumnezeu, și poftind și așteptând de la Dânsul mila. Și pre scurt a zice, Vremea este a stării cei-i lângă ușa împăratului, ca să se roage. Și cererea celuia ce se roagă, și cere, în vremea aceasta se cuvine dată a fi. Pentru căci care altă vreme este, întru care omul gătit, și întru păzire este, ca vremea întru care va a se ruga; Sau cu cuviință este poate în vremea, întru care doarme, sau lucrează ceva, sau amestecat cu mintea se face, ca să dobândească vreuna dintru unele ca acestea; Pentru că iată, deși sfinții vreme a nelucrării nu au, de vreme ce în tot ceasul îndeletniciți sânt întru cele duhovnicești, ci însă este când nu întru gătirea rugăciunii sânt stând. Pentru că de multe ori, sau cugetă întru vreunele din cele ce sânt în viață, sau întru videnia zidirilor, împreună și cu celelalte care sânt folositoare. Ci în vremea rugăciunii, de singur Dumnezeu ia aminte videnia minții, și către Dânsul își întinde toate mișcările sale, și rugăciuni din inimă, cu sârguință și cu fierbințeală dea pururi îi aduce Lui. Și pentru aceasta în vremea aceasta, întru care prea singuratecă grijă să află în suflet, cu cuviință este dintrânsul a izvorî Dumnezeiasca bunăvoință. Pentru că iată vedem,

cum căci când preotul se gătește, și la rugăciune stă, Dumnezeirea milostivă făcându-o, și rugându-se și adunând mintea, atunci vine Duhul Sfânt peste pâine, și peste vinul cel pus deasupra jertfelnicului. Și Zahariei încă, în vremea rugăciunii i sau arătat îngerul, și nașterea lui Ioan înainte o au vestit. Asemenea și lui Petru când se ruga în casă în vremea ceasului al șaselea, i sau arătat videnia ceia ce l-au povățuit către chemarea neamurilor, prin giulgiul cel pogorât din ceruri, și prin jivinile cele ce era întrânsul. Și lui Cornilie când se ruga i sau arătat îngerul, și iau zis lui cele scrise pentru dânsul. Și iarăși lui Iisus fiul lui Navi, pe față plecat fiind întru rugăciune, i-au grăit lui Dumnezeu. Și iarăși din altarul cel din sus de chivot, dintru carele preotul prin taină să învăța de la Dumnezeu videniile fiecăruia (lucru) acelor cu datorie, în vremea, întru care Arhiereul odată în an intra întru groaznica vremea rugăciunii, toate semințiile fiilor lui Israel fiind adunate, și în cortul cel mai dinafară stând la rugăciune, când intra Arhiereul întru Sfintele Sfintelor, și se arunca pe sineși pre față, auzea cuvintele lui Dumnezeu, prin videnie înfricoșată și negrăită. O ce înfricoșată taină aceia, care se slujea întru lucrul acela, așa și toate videniile cele ce întru sfinți sau arătat, în vremea rugăciunii se fac. Căci care altă vreme e sfântă, și (sfințeniei? pag 208 r.7. ultim cuvânt) cuviincioasă întru primirea darurilor, ca vremea rugăciunii, întru care cineva împreună cu Dumnezeu vorbește; Pentru că în vremea aceasta, întru care rugile, și cererile cele către Dumnezeu, și vorbirile cele ce împreună cu Dânsul se fac, toate mișcările, și toate pomenirile despre toate părțile cu dea sila le adună omul, și întru singur Dumnezeu gândește, și inima lui plină de Dânsul o are. Și de aicea înțelege pe cele neînțelese. Pentru că Duhul Sfânt după măsura fiecăruia se mișcă întru el. Și dintru cele ce neștine se roagă materie luând, se mișcă întru el. Întrucât întru luarea aminte rugăciunea se taie din mișcare, și cu îngrozire se îngrozește, și înghițită se face mintea, și dorirea cererii sale o uită. Și întru adâncă beție se cufundă mișcările ei, și nu este în lumea aceasta, și atunci nu va fi acolo osebire a sufletului, nici a trupului, nici aducere aminte de ceva, precum au zis Dumnezeiescul și marele Grigorie: „rugăciunea este curățenia minții,

care singură din lumina Sfintei Troițe cu îngrozire se taie". Vezi cum se taie rugăciunea prin îngrozirea înțelegerii acelor ce din trânsa să nasc în minte, precum înainte am zis întru începutul cărții, și întru multe alte locuri; și iarăși acesta au zis: „Curățenia minții este înălțată călătorie întru cele înțelegătoare. Care să prea întrece cu floarea cea cerească, întru care strălucește în vremea rugăciunii lumina Sfintei Troițe”.

Întrebare: Și când se învrednicește cineva în tot darul acesta;

Răspuns: În vremea rugăciunii zice, când mintea sar dezbrăca de omul cel vechi, și sar îmbrăca întru cel nou al darului, atunci pe sa curățenie o va vedea asemenea cu floarea cerului, carea locul lui Dumnezeu de la bătrânimea fiilor lui Israel este numită, când li sau arătat lor în munte. Deci, precum am zis, cu rugăciune duhovnicească se cuvine a numi dăruirea și darul acesta, ci naștere a rugăciunii cei-i curate, aceia ce prin Duhul Sfânt se trimit. Atuncea mintea de acolo mai presus de rugăciune se face, și întru aflarea celui mai bun, rugăciunea se părăsește. Și atunci nu cu rugăciune se roagă, ci întru uimire se face în lucrurile cele neînțelese, care sânt mai presus de lumea muritorilor, și au tăcut întru necunoașterea tuturor celor ce sânt aicea. Aceasta este necunoașterea, cea mai înaltă decât cunoașterea, ceia ce este grăită. Aceasta este pentru care sau grăit, fericit e cel ce au ajuns necunoaștința cea nedespărțită de rugăciune. Căreia să ne învrednicim cu darul Unuia Născut Fiului lui Dumnezeu: Căruia se cuvine toată slava, cinstea, și închinăciunea acum, și pururi, și în vecii vecilor. **Amin.**

CUVÂNT, 33:

**PENTRU CHIPUL RUGĂCIUNII, ȘI PENTRU CELELALTE
CARE DE NEVOIE SE CAUTĂ PENTRU CEA DEA PURUREA
POMENIRE, ȘI CARE FOLOSESC PRIN MULTE PĂRȚI, DACĂ
CINEVA ÎNTRU SOCOTINȚĂ CETINDU-LE LE-AR PĂZI PE
ACESTE.**

Vestire a avea cineva întru cererea rugăciunii sale, prin nădejdea lui Dumnezeu, aceasta parte prea bună e a darului credinței. În vestirea credinței cei-i întru Dumnezeu nu este sănătatea mărturisirii, deși este maica credinței, ci sufletul cel ce vede pe adevărul lui Dumnezeu din puterea viețuirii. Când vei afla întru Dumnezeieștile Scripturi credința amestecată cu viețuirile, nu pentru mărturisirea cea dreaptă vei pune videnia cea pentru dânsa. Pentru că nici odată cuprinde credința, ceia ce dă vestirea nădejzii, despre cei nebotezați, sau despre cei stricați cu mintea despre adevăr. Pentru că adevărarea credinței descoperită se face celor înalți cu sufletul, după asemănarea năravurilor, celora ce iau aminte întru petrecerea poruncilor Domnului.

Cea dea pururi cugetare întru Scripturi lumină este sufletului. Pentru că aceasta însemnează în suflet pomeniri folositoare, a se feri de patimi, și a petrece în dorința cea către Dumnezeu, prin curățenia rugăciunii Ci și îndreptează înaintea noastră calea păcii urmelor sfinților. Însă să nu te îndoiești întru rugăciunile stihurilor noastre, când nu le urmează lor multă deșteptare, și umilință dea pururi, sau întru rugăciuni, sau întru cetire în tot ceasul.

Cuvintele cele ce din iscus să grăiesc, de nevoie e să le primești, deși cel ce le grăiește prost este. Pentru că vistieriile împăraților celor pământești cele mari, nu defăimează a primi adăogare a parlii cerșetorului, și din păraele cele mici se umplu râurile, și se măresc întru curgerea lor.

Pentru păzirea pomenirilor.

Pentru că dacă pomenirea celor bune înnoiește întru noi pre fapta bună, când pe acestea întru gândire le-am avea, arătat e, cum că și pomenirea ne astâmpărări-i înnoiește întru cugetarea noastră pe poftirea cea urâtă, când de aceasta ne-am aducea aminte. Pentru că pomenirea fiecăreia dintru acestea osebire a lucrurilor însemnează, și scrie întru

cugetările noastre, și ne arată nouă ca și cu degetul, sau urâciunea gândurilor noastre, sau înălțimea viețuirii noastre, și întărește întru noi gândurile, și mișcările, sau ale celor ce dreapta, sau ale celor dea stânga. Și ne facem cu cugetările întru ascunsul cugetului nostru, și se închipuiește împărțirea viețuirii noastre întru cugetarea cugetului nostru: Pentru ca de nevoie să ne vedem pre înșine totdeauna. Drept aceasta, nu numai cugetarea singură vatămă pe acela ce o are pe dânsa, ci împreună cu acesta și privirea, și aducerea aminte iarăși ceia ce pre acestea le împlinește. Și nu numai singură lucrarea faptei ceia bune o ajută celuia ce o săvârșește pre dânsa cu mărimă, ci și nălucirea cugetului, ceia ce se închipuiește din pomenirea fețelor celor ce au lucrat-o pe aceasta.

Și dintru aceasta cunoscut este, cum că cei mai mulți, care au ajuns rânduiala curățeniei, spre videnia oarecărora sfinți se învrednicesc întru videnia nopții totdeauna, și în zi după tot ceasul materie lor de bucurie li se face înăuntru întru cea dea pururi înțelegătoare cugetarea minții videnia acestora pecetluindu-o întru sufletele lor. Și pentru aceasta cu fierbințeală să apropie la lucrarea faptelor celor bune, și văpaie multă cade întrânșii spre dorirea acestora. Și grăiesc, cum că sfinții îngerii iau asemănările oare-cărora sfinți cinstiți și minunați, și le arată pe acestea întru nălucirea somnului sufletului întru înălțarea cugetărilor lui, spre bucurie, și mângâiere, și spre veselie. Și în zi le mișcă pe acestea pururi întru videnia gândurilor lor: Și se ușurează lucrarea lui din bucuria sfinților. Și dintru aceasta adaogă spre lucrarea lor. Așa și întru desimea războaielor. Cea ce are obicei a cugeta întru cele rele, de la draci întru asemănarea aceasta năluciri primește. Că iau asemănare, și arată sufletului înfricoșându-l pe dânsul, mai mult întru pomenirea zilei, întru acestea înmijlocindu-se. Și uneori adică, întru înfricoșată videnia aceasta care pe suflet îl înfricoșează, curând a slăbi îl face pe el: Iar uneori iarăși, îi arată lui greutatea viețuirii, cea întru liniște, și întru singurătate, și latele oarecare.

Deci și noi o fraților, pentru ca să luăm aminte aducerilor aminte, și dintru acestea să sămuim așezarea sufletului, să luăm acum ca să

socotim pururi întru pomenirile cugetării noastre, cu care vorbim dintru acestea, și pe care le gonim de la noi degrabă, când sar apropiata spre înțelegerea noastră. Dacă cu cele din grijirea dracilor celora ce aruncă materia patimilor, ori cu cele din poftire, și din mânie, sau cu cele de la sfinții îngeri cei ce dau amelintarea bucuriei, și a cunoștinței, și pomenirile cele întru cugetările cele ce ne deșteaptă pe noi prin cea către noi apropierea acestora, sau cu cele din obiceiurile cele mai înainte așezate întru simțiri, din care se mișcă în suflet gândurile cele ce hrănesc întru o parte din trânele. Însă iscusul amândurora acestora întru cunoștința socotelii îl vom câștiga, și videnia (într-alt: și vorbirea) lor și lucrarea lucrurilor acestora. Și fiecăruia dintru acestea a-i urma vom face rugăciune despărțită.

Pentru osebirea dragostei.

Dragostea cea ce dintru oarecare lucruri să face, ca o lumină este mică din untdelemn hrănindu-se, și așa se alcătuieste lumina aceștia: Sau și ca un pârâu ce curge din ploaie, a căruia curgerea încetează, lipsire pătîmind materia cea ce-l alcătuieste pe el. Iar dragostea cea ce pe Dumnezeu are pricina, ca izvorul este izvorând și niciodată curgerile se taie, (că El singur este izvorul dragostei) și ne lipsită materie a aceștia.

Cum ești dator a te ruga fără de

Voiești a te desfăta întru grăirea stihurilor slujirii tale, și a lua simțire a cuvintelor Duhului celora ce să grăiesc de la tine; Desăvârșit cătățimea o lasă, și cunoștința măsurilor celor dinrânsele să nu o alcătuiesti, și stihurile ca să le grăiești ca întru chipurile rugăciunii, și de rostirea cea obicinuită o părăsește, și înțelege cea ce îți grăiesc ție, și cea ce prin istorie sau grăit, ca întru cetirea (într-alt: cunoștința)

oare căruia dintru cei ce de la Dumnezeu să cârmuiesc. Să fie cugetul tău privind întru cugetarea lor, până ce întru înțelegerile lor cele mari sar deștepta sufletul tău prin îngrozirea orânduiei, și dintru aceasta a se mișca, sau spre cuvântare de mărire, sau spre mâhnire folositoare. Și orice este spre rugăciune, de obicei să ei, și când adevărate va primi cugetul întru acestea, turburarea de atunci dă loc, și se duce. Pentru că nu este întru lucrarea robului pace a cugetului, nici întru slobozenia fiilor învăluire a turburării. Că obicinuiță are turburarea a lua gustarea înțelegerii, și a socotirii, și a prăda înțelegerile cele dintrânsele, precum lipitoarea ceia ce bea viața trupurilor, întru sângele mădulărilor acestora. Pentru căci căruța diavolului, de e cu puțință, cu cuviință este a fi numită turburarea. Pentru că satana după asemănarea vezeteului obicei are pururi a încăleca pre minte, și adunarea patimilor a o lua împreună cu dânsul, și a intra în sufletul cel ticălos, și a-l îneca pe el întru turburare. Încă și aceasta cu socoteală să o înțelegi, să nu fii întru stihurile Psalmodieii tale ca de la altul primind cuvintele, ca să nu socotești lucrul cugetării a-l înmulți neîncetat, și din umilință, și din bucuria cea întru dânsule să ieși desăvârșit: Ci ca de la sineși, pentru ca să grăiești cuvintele tale întru rugăciunea ta cu umilință, și cu înțelegerea socotelii, ca acela ce înțelege lucrul său cu adevărat.

Însemnează de unde să naște primejdia, și de unde risipirea.

Trândăvia din risipirea cugetului. Și aceasta din ne lucrarea lucrurilor, și dintru a nu ceti, și din vorbirea cea deșartă: sau să face pântecetele fiind plin.

Pentru că nu se cuvine împotriva a grăi gândurilor, ci a se arunca pe sineși spre Dumnezeu.

Acela ce nu grăiește împotriva gândurilor celor ce să samănă întru noi de la vrăjmașul, ci prin cea către Dumnezeu rugăciune pe cea către dânsle vorbire o taie, semnul acesta este, cum că au aflat mintea înțelepciune de la dar, și din multe lucruri l-au slobozit pe el cunoștința lui, cea adevărată. Și prin aflarea cărării cei scurte, la care au ajuns, mulă risipirea căii cei-i îndelungate o au tăiat. Pentru că nu în toată vremea avem putere împotriva a grăi tuturor gândurilor celor împotrivoare nouă, ca să le contenim pe ele, ci de multe ori primim rană de la dânsle, care nu se tămăduiește în multă vreme. Pentru că împotriva acestora (1) carii au șase mii de ani înăuntru te aduci pe sineți a dogmatisi. Și li se face lor aceasta gătire, prin care vor putea a te răni pe tine mai presus de măsura înțelepciunii tale, și înțelegerii tale. Ci și când îi vei birui tu pe ei, noroiul gândurilor spurcă pe cugetul tău, și mirosul putorii lor multă vreme petrece întru mirosirea ta. Iar prin chipul cel dintâi, de toate acestea împreună cu frica te faci slobod. Pentru că nu este alt ajutor, ca Dumnezeu.

Pentru lacrimi.

Lacrimile cele întru rugăciune, semn este al milei lui Dumnezeu, căreia sau învrednicit sufletul prin pocăința sa: Și cum că sau primit, și au început a intra în câmpul curățeniei în lacrimi. Pentru că de nu se vor ridica gândurile dintru ceste trecătoare, și de nu ar lepăda din sineși nădejdea lumii, și de nu sar mișca din trânsele defăimarea aceștia, și de nu vor începe bune merinde de ieșirea lor. a găti, și de nu vor începe a se mișca în suflet gândurile oarecărora celor ce sânt acolo, nu pot ochii a lăcrăma. Pentru că lacrimile dintru cea dea pururi cugetare curată și nerisipită, și din gândurile cele (dureroase) multe și dese, și care neabătut se fac, și din aducerea aminte de oarecare subțire ce să face

În cuget, și pre inimă o întristează prin a sa pomenire. Și dintru acestea lacrimile se înmulțesc, și spre mai mult cresc.

Pentru rucodeală, și pentru iubirea de argint.

Când te-ai întoarce spre lucrul mâinilor într-o petrecere liniștii tale, să nu pui porunca părinților acoperământ iubirii tale de argint. Lucru puțin să fie ție pentru trândăvia ta, acela ce nu turbură mintea ta. Iar dacă pentru milostenie lucru mai mult a unelti ai pofti, să cunoști, cum că rugăciunea mai înaltă este decât aceasta într-o rânduială sa. Iar dacă pentru trebuința trupului tău, de nu ești nesățios, îți ajunge ție spre împlinirea trebuinței tale aceia care Dumnezeu îți rânduiește ție. Pentru că nici odinioară au lăsat Dumnezeu pe lucrătorii Lui lipsiți a fi de ceste trecătoare. Pentru căci căutați întâi, au zis Domnul, Împărăția lui Dumnezeu, și dreptatea Lui, și acestea toate se vor adăoga vouă, mai înainte de a cere voi. Mat: 6. 33.

Pentru că au zis oare carele din sfinți cum că nu aceasta este rânduiala viețuirii tale, ca să sature pe cei flămânzi, și să fie chilia ta casă de primirea străinilor. Că viețuirea aceasta a mirenilor este, și mai vârtos lor li se cuvine ca o bunătate, nu sihastriilor, și celor slobozi de grijile ceste văzute, și celora ce mintea lor o păzesc într-o rugăciune.

CUVÂNT. 34.

PENTRU METANII, ȘI ALTE CUVINTE.

Să nu socotești deșertăciune întinderea rugăciunii cei-i nerisipite, cei-i adunate și îndelungate, pentru că ai lăsat tu Psalmii. Și mai mult de cugetarea grăirii Psalmilor, metaniile într-o rugăciune să le iubești. Când îți va da ție mâna aceasta, locul slujirii îl împlinește. Și când într-o slujirea aceasta ți sar da ție darul lacrimilor, să nu socotești pre

desfătarea cea dintru acestea, deșertăciune despre aceasta. Pentru că împlinire a rugăciunii e darul lacrimilor.

În vremea, întru care este risipit cugetul tău, mai mult decât întru rugăciune, întru cetire să petreci. Însă nu toată Scriptura e folositoare, precum sau grăit. Mult mai mult decât lucrurile, liniștea să o iubești. Cinstește cetirea, de e cu putință, mai bine decât pre starea. Pentru că aceasta izvor este al rugăciunii cei-i curate. Să nu te lenevești dară cu totul, ci te trezește din risipire. Pentru că rădăcină a viețuirii e cuvântarea Psalmilor. Însă și aceasta să cunoști, cum că de cea cu risipire grăire a stihurilor, lucrurile trupului mai mult folosesc. Iar mâhnirea întru cugetare, covârșește pe osteneala trupului. În vremea lenevirii te trezește, și râvna o pornește puțin. Pentru că pe inimă o deșteaptă cu mărime, și înțelegerile sufletului le înfierbintează. Împotriva poftirii, în vremea lenevirii, îi ajută firii mânia. Pentru că răceala sufletului o risipește. Căci din pricinile acestea obișnuiește a veni asupra noastră lenevirea: Sau din greutatea pântecelui, sau din lucrurile cele multe.

Bună rânduiala lucrării, este lumina înțelegerii. Nu este altceva, ca și cunoștința. Toată rugăciunea, pre care o aduci noaptea, decât toată lucrările zilei să fie întru ochii tăi mai cinstită. Să nu îngreuezi pântecelul tău, pentru ca să nu să turbure cugetul tău, și vei fi turburat întru risipire, când te-ai scula noaptea, și sar slăbănogi mădulările tale, și tu te vei afla plin de slăbănogire femeiască. Și nu numai aceasta, ci și sufletul tău întunecat, și cugetările tale turburate, și nu vei putea ale aduna pre ele nicidecum întru cuvântarea stihurilor pentru întunecare, și se nebunește întru tine gustarea tuturor, și nu va fi dulce ție grăirea stihurilor cetirii Psalmilor, pe care prin ușurința, și prin strălucirea cugetului mintea obișnuiește a o gusta cu dulceața osebirii cei-i întru dânsa. Căci când buna rânduiala nopții sar tulbura, atunci și întru lungimea zilei să face mintea turburată, și întru întunecare umblând, și întru cetire precum are obicinuință, nu se desfătează. Căci cade ca un vifor peste înțelegeri, deși spre rugăciune sar porni, deși spre cugetare. Pentru că dulceața ceia ce în zi să dă sihastrilor, din lumina lucrării

noptii izvorăște peste mintea cea curată. Fiecare-le om care-le n-au luat iscusința liniștii cei-i (îndelungate, ? pag 218 rând3 ultim cuvânt) să nu aștepte a deprinde de la sineși ceva mai mult întru bunătățile pusniciei, deși mare este, înțelept, și dascăl, având multe îndreptări.

Păzește-te, nu cumva spre mai mult să slăbească trupul tău, pentru ca să se împuterniceze asupra ta lenevirea, și să răcească pre sufletul tău despre gustarea lucrării lui. Ca și cu cumpăna să cuvine să cumpănească fiecare-le viața sa. În vremea, întru care te saturi, păzește-te puțin despre îndrăzneala cea către sine întru întreagă înțelepciune să fie șederea ta și în ceasul trebuinței tale, și mai vârtos fii întreg înțelept, și curat în ceasul cinei tale, (Într-alt: somnului tău) și ferit, nu numai cu gândul tău, ci și cu mădulările tale. Păzește-te de părere (adică de mândrie) în ceasul schimbărilor celor bune. Neputința ta, și prostimea ta spre subțiretatea părerii aceștia întru rugăciune cu sânguință o arată Domnului, pentru ca să nu fii părăsit a te ispiti întru cele urâte. Pentru căci curvia urmează mândriei: și părerii, înșelarea.

Întru lucrurile mâinilor tale spre trebuința ta să lucrezi, iar mai vârtos spre legarea cea întru liniștea ta. Să nu slăbești întru nădăjduirea ta către Purtătorul tău de grijă, că minunate purtări de grijă să fac întru ai săi. Pentru că în pustie nelocuită poartă de grijă de cei ce șed cu nădejdea Lui, nu prin mâinile oamenilor. De te-ar cerceta pe tine Domnul întru ceste trupești fără de lucrare, când tu te-ai nevoi întru sânguirea sufletului tău, mișcă-se atunci întru tine și gând din măiestria diavolului a omorătorului: Cum că pricina a toatei grijirii aceștia, cu adevărat din tine este. Și atunci împreună cu gândul acesta contenește și grija lui Dumnezeu. Și în ceasul acesta izvorăsc asupra ta prea multe ispite, ori din ne păsuirea purtătorului de grijă, ori din înnoirile durerilor și a bolilor celor celora ce se pornesc în trupul tău. Însă nu din singură mișcarea gândului trece Dumnezeu cu vederea, ci din petrecerea minții (neschimbat) întru dânsa. Căci din mișcarea cea fără de voie, nu pedepsește, și nu judecă Dumnezeu pe om, nici dacă spre un ceas ne-am alcătui cu dânsa. Și dacă în ceasul acela am împunge patima, și umilința ne-ar ajunge pre noi, nu ne pune cuvântare nouă Domnul spre o lenevire

ca aceasta, ci spre aceia, pe care cugetul cu adevărat o au primit, și cu nesimțire privește spre dânsa, și ca pe o cuviincioasă, și folositoare o au primit pre ea. Și n-au socotit-o pe aceasta grijă (slav: vătămătoare) cumplită. Noi pururi aceasta să ne rugăm Domnului.

Rugăciune. Hristoase împlinirea adevărului, să răsaie adevărul Tău întru inimile noastre: Și după voia Ta să cunoaștem a umbla în calea Ta.

Când oarecare-le gând viclean sar sămăna întru tine, ori dintru aceste ce sânt departe, ori dintru apucările cele mai dinainte, și des se arată pe sineși minții, să cunoști cu adevărat, cum că și cursă îți va ascunde ție: Ci te deșteaptă, și te trezește în vreme. Iar de este dintru aceste ce sânt din partea celor drepte, și a celor bune, să cunoști cum că chip oarecare-le al vieții voiește Dumnezeu ați da ție, și pentru aceasta pururi dinafară de obicei se mișcă întru tine: Iar de va fi gând întunecos, și te-ai îndoii întru sineți, pentru că nu cunoști luminos al ajunge, ori de este de casă, sau este tâlhar, sau apărător, sau pânditoriu, carele întru închipuire bună sau ascuns, întru rugăciune prea întinsă și prea sânguitoare, ziua și noaptea, întru priveghere multă să ne gătim asupra lui. Să nu-l împingi pe el, nici împreună să te glăsuiești cu el, ci rugăciune cu sânguință, și cu fierbințeală să faci pentru dânsul. Și să nu taci a chema pe Domnul, și El ți-l va arăta ție pre acesta de unde este.

Pentru tăcere.

Mai mult decât toate tăcerea să iubești, că ți se apropie ție spre rodire. Că limba nu e putincioasă spre tâlcuirea aceștia. Întâi adică, să ne sânguim pe înșine a tăcea, și atunci din tăcere ni se naște nouă ceva ceia ce ne-ar povățui pre noi spre tăcerea aceasta. Să-ți dea ție Dumnezeu ca să simți ceva ce se naște din tăcere. Și de vei începe întru petrecere aceasta, eu nu știu câtă lumină va răsări ție de aicea. Să nu socotești, o frate ceia ce sau grăit pentru minunatul acela Arsenie, când venea la dânsul părinții și frații ca să-l vaze pre el, și ședea împreună cu dânsii

tăcând, și întru tăcere era slobozindu-i pe ei, cum că și cu voirea aceasta o făcea, ci fiindcă dintru început spre aceasta sau silit pre sineși. Oarecare dulceață să naște în inimă dintru iscusința lucrării aceștia după vreme, și cu dea sila povățuiește pre trup a răbda în liniște. Și mulțime de lacrimi ni să naște nouă întru viețuirea aceasta. Și întru videnia cea minunată simte ceva întrânsele inima cu socotire în vreme cu durere, și în vreme de minune. Pentru că se micșorează inima, și se face ca pruncul. Și când va începe întru rugăciune, înaintea curg lacrimile. Om mare este cel ce întru suferirea mădulărilor sale obicinuință are minunată înlăuntrul în sufletul său. Când toate lucrurile vieții aceștia întru o parte le vei pune, și tăcerea întru alta, o afli pe aceasta covârșind întru cumpănire. Multe învățături sânt ale oamenilor. Iar când spre tăcere să va apropia cineva, prisositoare este lui lucrarea păzirii acestora. Și se află făcându-se lucrările prisositoare. (adică ne trebuitoare) Și el se află prea înălțat mai presus de acestea, căci lângă săvârșire sau apropiat. Pentru că ajutorire e liniștii. Și cum e aceasta; Căci cu neputință e întru sălășluirea celor mulți fiind noi, a nu ne întâlni noi cu cineva. Pentru că nici Arsenie cel întocmai cu îngerii, carele mai mult decât toți liniștea o au iubit, au putut a să depărta de aceștia. Pentru că a fi el întâlnit de părinți, și de frații cei ce era împreună cu dânsul, și întâlnirea lor cea ce fără de așteptare se făcea, și a merge el la Biserică, sau aiurea, toate acestea când le-au văzut vrednicul de fericire omul acela, și au cunoscut cum că nu este cu putință a să depărta de acestea, întrucât este aproape de lăcuirea oamenilor: Și când era de multe ori neputând a se depărta în locul lăcuirii sale despre apropierea oamenilor, și despre călugării cei ce lăcuia în locurile acelea, chipul acesta l-au deprins din dar, cea dea pururi tăcere. Și dacă cândva de nevoie deschidea ușa lui oare-cărora din trânșii, întru vederea lui numai se veselea: Iar vorbirea cuvântului, și trebuința lui, prisositoare să făcea între dâșii. Mulți din părinți prin vederea aceasta au venit întru așezare, spre a se păzi pe sineși, a lua ei adăogare de bogăție duhovnicească dintru deprinderea cea ce au primit-o din vederea fericitului. Și unii din trânșii întru zidire, sau cu funie să lega pre sineși,

sau cu foamea se topea pre sineși în vremea când era a ieși către oameni. Pentru că foamea mult folosește spre adunarea simțirilor.

Pe mulți părinți am aflat, frate, mari și minunați, mai mult decât în lucruri, într-o bună rânduială simțirilor grija făcându-o, și într-o năravul trupului. Pentru că dintru acestea să naște bună rânduială gândurilor. Pricini multe afară de voire i se întâmplă omului, și-l fac pe el a ieși afară din hotarul slobozeniei sale. Și de nu se va afla păzindu-să prin simțirile sale într-o nelipsita obicinuință, ceia ce mai din-întâi sau așezat întrânsul, va avea el a-l face pe el într-o multă vreme a nu veni într-o sineși, și a nu-și afla cea dintâi pacinică așezarea sa.

Sporirea inimii este cea de-a pururi cugetare într-o nădăjduirea sa. Sporirea vieții e dezlegarea din toate. Pomenirea morții, bună legătură este a mădulărilor celor dinafară. Amăgire a sufletului este bucuria cea dintru nădejdea cea înfloritoare în inimă. Creșterea cunoștinței, ispitele cele de-a pururi sânt, pe care dintru amândouă schimbările le primește mintea dinlăuntru în toate zilele. Pentru că dacă și trândăvia după vreme într-o noi sar face pentru săngurătate, (și aceasta poate după orânduială să slobozește a să face.) Ci avem pre covârșitoare mângâiere a nădejzii cuvântul credinței, pre carele îl avem într-o inimile noastre. Și bine au zis oarecare-le din purtătorii de Dumnezeu, cum că ajunge dorul lui Dumnezeu credinciosului a-i fi mângâiere și într-o pierzarea sufletului său. Pentru că ce zice vatămă necazurile pre acela ce dezmiardarea, și odihna defăimate le are, pentru bunătățile cele ce vor să fie;

Încă și aceasta frate îți poruncesc ție: să fie într-o tine pururi biruind cumpăna milosteniei, până când vei simți într-o tine mila aceia, pe care o ai slav. [pre care o are Dumnezeu către lume.] (1) Pentru că acestea să fie oglinzile noastre, a vedea într-o înșine asemănarea, și închipuirea cea adevărată, care este în firea și în ființa aceia a lui Dumnezeu. Întru aceste și într-o unele ca acestea să ne luminăm a ne mișca duple Dumnezeu cu strălucitoare voire. Inima aspră și nemilostivă, nici odinioară se curățește. Omul milostiv, doftor este al sufletului său. Pentru că întunecarea patimilor, ca și cu vânt silnic o izgonește

dinlăuntrul său. Datorie bună către Dumnezeu aceasta este,(2) după cuvântul cel Evanghelicesc al vieții.

Când te-ai apropia către așternutul tău, grăiește-i lui, o așternutule, poate în noaptea aceasta groapă mie vei fi. Și nu cunosc, nu cumva în locul somnului cestui vremelnic, cel vecinic ce va să fie va intra întru mine în noaptea aceasta. Deci întrucât ai picioare, aleargă după lucrare, mai înainte de a te lega cu legătura aceia, dintru care nu e cu putință ca iarăși să te dezlegi. Întrucât ai degete, răstignește-te pre sineți întru rugăciune, mai înainte de a veni moartea, întrucât ai ochi, umple-i pre ei de lacrimi, mai înainte de a fi ei acoperiți cu țarină: Căci precum e trandafirul, acela ce se suflă de vânturi, și se vestejește, așa înăuntru întru tine (se va vesteji) una din stihiile cele ce sânt întru tine, și vei muri. Pune întru inima ta a te duce, o omule, întru a grăi tu pururi, iată au sosit la ușă trimisul, acela ce vine pre urma mea, ce șază; Ieșire veșnică este, ceia ce nu are iarăși întoarcere.

Acela ce iubește vorbirea cea împreună cu Hristos, iubește a se face singuratec: Iar acela ce iubește a rămânea împreună cu cei mulți, acesta prieten al lumii aceștia este. Dacă iubești pocăința, iubește și liniștea, pentru că afară de liniște nu se săvârșește pocăința. Și dacă cineva împotriva ar grăi întru aceasta, să nu te prigonești cu dânsul. Dacă iubești liniștea pe maica pocăinței, să iubești cu dulceață și cea puțină păgubirea trupului, și pe prihămirile cele ce izvorăsc, și năpăstuirile cele pentru dânsa. Pentru că fără de gătirea aceasta, a vieții în liniște cu slobozenie fără de turburare, nu vei putea. Iar dacă pe acestea le vei defăima, părtaș vei fi liniștii, după voia lui Dumnezeu, și vei rămânea șezând întrânsa, cum voiește Dumnezeu. Dorul liniștii este cea dea pururi așteptarea morții. Cel ce fără de cugetarea aceasta intră în liniște, nu poate a purta pre cele ce datori sântem a le suferi, și ale ținea prin tot chipul.

Încă și aceasta să o cunoști, o socotitorule, că nu pentru lucrurile cele multe ale pravilelor, pentru ca pre acestea să le lucrăm, sălășluirea întru singurătate, cu sufletele noastre, și liniștea, și întinderea o facem. Pentru căci cunoscut este, cum că mai vârtos împreunarea cea împreună

cu cei mulți mână la acesta pentru osârdia trupului. Și de era de nevoie aceasta, nu ar fi fost oarecari-i din părinți vorbirea și împreunarea oamenilor lăsându-o, și alții în mormânturi locuind, iar unii alergând în casă singuratecă, întru aceia mai vârtos trupul topindu-l, și lăsându-l pe el, neputând pravilele lui ale împlini, împreună cu toată neputința, și cu osteneala cea trupească: Ci și bolile cele grele care îi ajungea pe dânșii, cu dulceață le suferea întru toată viața lor. Din care nici măcar a sta pe picioarele lor, sau rugăciunea cea obicinuită a o aduce, sau cuvântare de mărire gura lor putea a avea: Ci nici Psalmi, nici altceva dintru cele ce cu trupul să săvârșesc făcea. Și au ajuns lor singură neputința trupului și liniștea în locul tuturor pravilelor. Și (ace...pag 225 rând 11 ultim cuvânt) este chipul întru toate zilele vieții lor. Și întru toată socotită deșertăciunea aceasta, nici unul din trânșii au poftit ași părăsi chilia sa, și pentru deșertăciunea lucrării pravililor sale afară undeva a încongiura, sau în Biserici a se veseli cu glasurile, și cu slujirile altora.

Cel ce au simțit păcatele sale, mai bun este decât acela ce înviază morții cu rugăciunea sa, când sar afla locuirea lui în mijlocul celor mulți. Acela ce suspină un ceas pentru sufletul său, mai bun este decât acela ce folosește toată lumea cu vederea sa. Acela ce sau învrednicit a să vedea pe sineși, acesta mai bun este decât acela ce sau învrednicit a vedea îngeri. Pentru că acesta, cu ochii cei trupești să împărtășește: Iar acela, cu ochii sufletului. Cel ce urmează lui Hristos cu plângere singuratică, acesta mai bun este decât acela ce să laudă pe sineși în soboară. Și nimeni să aducă în mijloc cea a Apostolului, aceasta adică „anatema a fi eu zice m-am rugat de la Hristos”. Rom: 9: 3. Pentru că celuia ce au luat puterea lui Pavel, și aceia a o face i se poruncește. Iar Pavel din Duhul cel întru dânsul înainte pus era, spre folosirea lumii, precum el au mărturisit. Cum că nu prin voirea lui o făcea aceasta. Că nevoie mie zice îmi este, și vai mie de nu voi bine vesti. 1. Cor: 9. 16. Și alegerea lui Pavel, nu privea spre chipul pocăinței sale, ci spre bine a vesti omenirii, și putere multă au luat.

Însă iniștea să o iubim noi fraților, (până? pag 226 r.7. ultimul. cuv. ce se va omorî lumea din inima noastră. Să ne aducem aminte de moarte

pururi, și prin o cugetare ca aceasta să ne apropiem spre Dumnezeu întru inima noastră, și să defăimăm deșertăciunea lumii, și defăimată se va face dezmierdăciunea ei întru ochii noștri. Și să răbdăm cu dulceață în trup bolnav deșertăciunea cea dea pururi, cea din liniște. Pentru ca să ne învrednicim desfătării, cei-i ce cu ceia ce în peșteri, și în crăpăturile pământului (aște... pag. 226 rând 10. ultim cuvânt.) pre din ceriu lăudată descoperire a Domnului. Că Acestuia , și Părintelui Acestuia, și Duhului Sfânt slava, și cinstea, și stăpânirea, și cea mare cuviință în vecii vecilor. **Amin.**

CUVÂNT, 35.

PENTRU, PENTRU CE OAMENII CEI SUFLETEȘTI ÎNTRU CUNOAȘTERE PRIVESC SPRE LUCRURI DUHOVNICEȘTI DUPĂ GROSIMEA TRUPURILOR. ȘI CUM POATE A SE ÎNĂLȚA DINTRU ACEASTA CUGETUL. ȘI CARE ESTE PRICINA A NU FI SLOBOZIT DINTRU ACEASTA. ȘI CÂND, ȘI ÎNTRU CARE CU PUTINȚĂ ÎNĂUNTRU A RĂMÂNEA CUGETUL AFARĂ DE NĂLUCIRE ÎN CEASUL

Bine este cuvântată cinstea Domnului, Celuia ce deschide ușa înaintea noastră, pentru ca să nu avem cerere, fără decât numai dorirea cea către Dânsul. Pentru că așa părăsim toate, și numai spre gonirea Acestuia iasă sufletul nostru. Pentru că nu are oarecare grijă care ar împiedica pe dânsul despre videnia aceia a Domnului. Că pe cât, iubiților, lasă cugetul grija acestor văzute, și să grijaște întru nădejdea celor ce vor să fie după măsura înălțării lui din grija trupului, și a cugetării lui întru aceia, după atâta se subțiază, și să face strălucit întru rugăciune. Și după cât se slobozește trupul din legăturile lucrurilor, după atâta și cugetul. Și pe cât cugetul din legăturile grijilor se slobozește, după atâta strălucit se face. Și pe cât strălucit se face, se subțiază, și se

Înalță din cugetările veacului acestuia, carele poartă chipurile grosimei. Și atunci cunoaște cugetul a privi întru Dumnezeu după dânsul, (1) și nu precum noi.

Pentru că dacă nu întâi omul descoperirii vrednic sar face, nu poate a o cunoaște (într-alt: a o vedea) pe aceasta. Și de nu va veni întru curățenie, nu pot a fi înțelegerile luminoase, a vedea cele ascunse. Și până ce nu se va slobozi din toate ceste văzute care se văd întru zidirea lor, nu se slobozește din cugetările cele pentru dânsule, nici să face deșert despre gândurile cele întunecoase. Și unde e întuneric, și împleticiunea gândurilor, acolo sânt și patimile. Că de nu se va slobozi omul dintru acestea, care am zis, și din pricinile acestora, nu va avea vedere întru cele ascunse cugetul. Pentru aceasta mai înainte de toate necâștigarea au poruncit Domnul a o ținea, și a ne depărta din turburarea lumii, și a ne dezlega de grija tuturor oamenilor. Oricare-le zicând, nu se va lepăda de toată omenirea, și de toate ale sale, și nu se va lepăda de sineși, nu poate a fi ucenic al Meu. Luca: 14. 33.

Căci pentru ca nu cugetul întru toate să se vatăme, prin vedere, prin auzire, prin grija lucrurilor, prin prăpădirea lor, prin creșterea lor, prin om, și pentru a-l lega pe dânsul întru singură nădejdea cea către Dânsul, au abătut toată grija din minte prin dezlegarea de toate: Ca dintru aceasta să poftască vorbirea Lui. Însă de iscusință iarăși trebuință are rugăciunea: Pentru ca prin îndelungată vremea cea întru dânsa, să se înțelepțească mintea. Pentru că după necâștigarea ceia ce dezleagă cugetele noastre din legături, stare cu îngăduială voiește rugăciunea. Pentru că din petrecerea vremii primește mintea iscusință, și cunoaște a goni gândul de la dânsa. Și deprinde dintru multa iscusință pe cele ce de la altul ale primi nu poate. Pentru că fiecare viețuire făcându-se, creștere primește din viețuirea cea mai înainte de dânsa. Și cele mai înainte de dânsa să caută spre aflarea celor după dânsa. Pe rugăciune, înainte o apucă depărtarea. Și depărtarea aceasta e, pentru rugăciune. Și rugăciunea aceasta e, pentru ca să câștigi pe dragostea lui Dumnezeu, căci dintrânsa să află pricinile, ca să iubim pe Dumnezeu.

Încă și aceasta cu cuviință este nouă ca să o cunoaștem noi, o iubiților, că fiecare vorbire ce se face întru ascuns, și toată grija cugetării cei-i bune întru Dumnezeu, și toată cugetarea celor duhovnicești, întru rugăciuni să hotărăște, și întru numele rugăciunii să socotește, și dinlăuntrul numelui acestuia să cuprindă. Ori osebirile cetirii ai zice, ori glasurile gurii spre slavoslovia lui Dumnezeu, ori grija cea cu mâhnire întru Domnul, ori închinăciunile trupului, ori cetirea Psalmilor stihologiei, ori altele ce lealte, din care se face învățătura rugăciunii cei-i curate. Dintru care dragostea lui Dumnezeu să naște. Pentru că dragostea, din rugăciune. Și rugăciunea e, din viețuirea puscniciei. Iar de pustnicia aceasta spre ceasta avem trebuință, ca să avem noi loc singuri pururi a cugeta împreună cu Dumnezeu. Iar de pustnicie mai înainte povățuiește lepădarea de lume. Pentru că de nu sar lepăda omul întâi de lume, și să se facă slobod de toate câte sânt ale ei, nu poate a se singurătăți. Și așa iarăși mai înainte de lepădarea de lume, povățuiește răbdarea. Și mai înainte de răbdare, urâciunea lumii. Și mai înainte de urâciunea lumii, frica și dorul. Pentru că dacă nu pe inimă o va înfricoșa frica gheenei, și nu o va face dorul ca să vie spre poftirea fericirilor, nu se va porni întru dânsul urâciunea lumii aceștia. Și de nu va urî lumea, nu va suferi afară a fi de odihna ei. Și de nu ar povățui mai înainte suferirea întru cugetare, nu va putea ca să aleagă pe locul cel plin de sălbăticie, și deșert de cei ce locuiesc întrânsul. și dacă nu-și va alege lui-și viața pustniciei, nu poate ca să petreacă întru rugăciune. Și de nu va petrece pururi cugetând împreună cu Dumnezeu, și să petreacă cu amestecatele cugetările acestea întru rugăciune, și întru chipurile primirii ceia ce am zis, dragostea nu o va simți.

Deci dragostea lui Dumnezeu e, vorbirea cea cu Dânsul. Iar îndeletnicirea și cugetarea rugăciunii, prin liniște e. Și liniștea, prin ne agoniseală. Și ne agoniseala, prin răbdare. Și (răbdarea,) prin urârea poftelor. Și urârea poftelor e, din frica gheenei, și din nădăjduirea fericirilor. Iar poftele le urăște cel ce cunoaște roada cea dintrânsele, ci îi gătește lui, și despre care fericire să oprește pentru dânsule. Așa fiecare petrecere întru mai înainte de aceasta legată este, și dintru

aceia primește adăogare, și să mută întru alta mai înaltă decât dânsa. Și dacă una din trânsa ar lipsi, nu poate a sta cea de pe urma ei, și a se vedea. Pentru că toate se risipesc, și pier. Iar cea mai multă decât acestea, măsură este a cuvintelor. Iar Dumnezeului nostru slavă, și mare cuviință în veci. **Amin.**

CUVÂNT, 36.

PENTRU CĂ NU SE CUVINE FĂRĂ DE NEVOIE A POFTI, SAU A CĂUTA OARECARE SEMNE ARĂTATE A AVEA ÎN MÂINILE NOASTRE.

În toată vremea, întru care Domnul e aproape întru sprijinirea sfinților Lui, fără de nevoie nu-și arată puterea arătat întru vreun lucru, și semn simțit. Pentru ca să nu se nebunească sprijinirea noastră, și spre vătămare să fie. Și aceasta o face, purtare de grijă făcând sfinților. Vrând a le arăta lor, cum că nu încetează nici întru un ceas despre dânșii purtarea de grijă a Lui cea ascunsă, ci întru tot lucrul îi lasă pe ei după puterea lor, ca să arate nevoință. Și întru rugăciune să se ostenească. Iar de este vreun lucru care din greutate îi biruiește pe ei, când ar slăbi, și ar rămânea de la Dânsul, pentru a nu fi firea îndestulată spre aceasta, îl săvârșăște El după mărimea puterii Sale, după cum este dator, și precum cunoaște, cum că se ajutorează. Și după putință întru ascuns îi împuternicează pe ei, până când puternici să vor face asupra necazului lor. Pentru că întru cunoștința ceia să dăruiește lor de la Dânsul face ca să se risipească cea multă împleticiune a necazului lor, și întru vederea acești-ia îi deșteaptă pre ei spre slavoslovie folositoare prin amândouă chipurile. Iar de e trebuință ca să se arate lucrul, și fapta, atunci de nevoie o face aceasta. Chipurile acestuia prea înțelepte sunt, și întru lipsire și nevoie ajung, și nu precum sar fi întâmplat. **Acela ce fără de nevoie împotrivă cutează întru aceasta, sau se roagă lui Dumnezeu, și pofteste ca minuni, și puteri să se facă prin mâinile lui, să**

află ispitindu-se întru cugetul lui despre batjocoritorul drac, și trufindu-să, și bolnav fiind cu știința lui. Pentru că întru necazuri ni se cuvine nouă ajutorul lui Dumnezeu a-l cere. Fără de nevoie a ispiti pe Dumnezeu e primejdie. Și nu este cu adevărat drept acela ce o pofteste aceasta. Iar aceia, care Domnul binevoind au făcut, celor mulți din sfinți se află. Iar acela ce voiește, și o pofteste aceasta prin a sa voire, nefiind nevoie, cu cădere cade din străjuire, și să alunecă din cunoștința adevărului. Pentru că de va fi auzit întru aceasta acela ce cere, precum potrivă cutează spre Dumnezeu, află întrânsul loc vicleanul, și la mai mari decât acestea îl aduce pe el. Pentru că dreptii cei adevărați, nu numai nu le poftesc pe acestea, ci și date fiind lor, nu le primesc. Și nu numai întru ochii oamenilor aceasta nu o voiesc, ci și pe ascuns întru sineș.

Că iată oarecare-le din sfinții părinți, din curățenia sa, au luat înaintea darului dar a cunoaște înainte pe cei ce venea către dânsul. Și au cerut de la Dumnezeu, și alți sfinți rugându-se, rugați fiind spre aceasta de bătrânul, ca să se ia darul de la dânsul. Iar dacă oarecarii din trânsii au primit daruri, de nevoie le-au primit, sau din prostimea lor. Iar întru ceilalți, voirea - cea Dumnezeiască nu se abate, ci nu precum sar întâmpla cu totul desăvârșit.

Fericitul acela Sfântul Ammun, când au mers spre sărutarea Sfântului Marelui Antonie, și au rătăcit pe cale, vezi ce au zis către Dumnezeu: Și iarăși, ce iau făcut lui Dumnezeu. Și adu-ți aminte și de avă Macarie, și de ceilalți. Dreptii cei adevărați pururi aceasta o cuvintează întru sineși: Cum că nu sânt vrednici de Dumnezeu. Și întru aceasta se ispitesc, cum că adevărați sânt, pentru că se au pe sineși ticăloși, și că nu sânt vrednici purtării Lui de grijă. Și aceasta o mărturisesc întru ascuns, și arătat, și întru aceasta să înțelepțesc de la Duhul Sfânt: Pentru ca să nu fie lipsiți de cea cuviincioasă lor grijire, și ca să lucreze întru cât sânt în viața aceasta. Iar vremea odihnirii, în veacul cel ce va să fie o au păzit. Și cei ce au întru sineși pe Domnul locuind, pentru aceasta nu poftesc a fi întru odihnă, și a se izbăvi de necazuri, deși mângâiere după vreme li se dă lor întru cele duhovnicești prin taină.

Și nu este aceasta fapta bună, pentru ca și când ar sosi întru dânsa omul, să se lase de grija, și osteneala aceștia: Ci aceasta este sălășluirea Duhului, ca pururi a supune pe sineși să se silească, deși este chip, ca să facă lucrul întru odihnă. Că aceasta este voirea Duhului întru cei ce locuiește, a nu-i obicinui pe ei întru lenevire. Ci nici odihna a o căuta îi slobozește pe ei, ci mai vârtos spre lucrare, și spre necazurile cele multe a se da pe sineși. Și întru ispite îi împuternicează pe ei, și către înțelepciune a se apropia îi face. Aceasra este voirea Duhului, ca întru ostenele să fie iubiți Lui.

Nu Duhul lui Dumnezeu locuiește întru cei ce viețuiesc întru odihnă, ci al diavolului, precum au zis oarecare-le din cei ce iubesc pe Dumnezeu: Juratu-mam, cum că în toate zilele moriu. Prin aceasta să oselesc fii lui Dumnezeu, despre ceilalți: Că aceștia adică, întru necazuri să viețuiască, iară lumea, întru dezmerdăciune și odihnă să se strălucească. Pentru că n-au binevoit Dumnezeu, ca să se odihnească iubiții Lui, până ce sânt în trup, ci mai vârtos au voit să fie ei întrucât sânt în lume, întru necaz, în greutate, în ostenele, și întru lipsire, și întru goliciune, și întru singurătate, și întru lipsă, și boală, și întru hulire, și întru pălmuire, și întru zdrobire a inimii, și în trup ostenit, și întru lepădarea rudeniilor, întru cugetare mâhnicioasă, și întru vedere schimbată despre toată făptura, și întru ședere neasemănată oamenilor și întru sălășluire singuratică, și liniștită, și de vederea oamenilor nevăzută, slobozită despre tot lucrul carele veselește aicea. Aceștia plâng, iar lumea râde: aceștia se mâhnesc, iar lumea să veselește: aceștia postesc, iar lumea se desfătează. Ziua să ostenesc, și noaptea spre lupte pe sineși să îndeamnă întru strâmtorare și întru ostenele. Și unii din trânșii, întru necazuri de bună voie: alții, întru ostenelile patimii sale: alții, goniți fiind despre oameni: alții, întru primejdiile patimilor, și despre draci, și despre ceilalți. Și unii din trânșii, sau izgonit: Iar alții, sau omorât: alții, au petrecut în cojoace, și în celelalte. Și cuvântul Domnului sau împlinit întru dânșii, carele grăiește, cum că în lume, necaz veți avea, ci întru Mine vă veți bucura. Ioan, (x pag. 234. citat marginal.) Cunoaște Domnul, cum că nu este cu puțință întru odihna trupului fiind, a rămânea

Întru dragostea Lui: Și pentru aceasta iau oprit pe ei despre odihnire, și despre defătarea ei: Hristos Mântuitorul nostru, a căruia dragostea Lui covârșește cu puterea pre morțile cele trupești. Aceasta arătată să o facă nouă puterea dragostei Sale.

CUVÂNT, 37.

PENTRU CEI CE VIEȚUIESC LÂNGĂ DUMNEZEU, ȘI ÎNTRU VIAȚA CUNOȘTINȚEI ZILELE SALE PETREC.

Oarecare-le bătrân au scris pe păreții chiliei sale cuvinte, și înțelegeri de multe chipuri. Și întreat au fost, ce sânt acestea; și au zis, acestea sânt gândurile dreptății, cele ce vin de la îngerul carele petrece lângă mine, și cugetările firii cele drepte, care se mișcă întru mine, și le scriu pe ele în vremea mișcărilor lor: Pentru ca în vremea întunecării mele să cuget întrânsele, și să mă izbăvesc pre mine de rătăcire.

Alt bătrân fericindu-se despre gândurile sale, cum că în locul lumii cești-i trecătoare te-ai învrednicit nădejzii cei-i ce nu pierde, au răspuns bătrânul, încă întrucât sânt pe cale, în deșert mă laudați. Încă nu am săvârșit călătoria.

De vei face faptă bună, și nu ai simți gustarea sprijinirii aceștia, să nu te minunezi. Căci până când nu se va smeri omul, nu primește plata lucrării sale. Iar plata, nu lucrării se dă, ci smereniei. Acela ce nedreptățește pre cea dea a doua, pe cea dintâi o pierde. Acela ce înainte au apucat, și au luat răsplătirea bunătăților, acesta covârșește pre acela ce are lucrarea faptei cei-i bune. Fapta bună maică este a întristării: și din întristare se naște smerenia: Și smereniei i se dă darul. Deci răsplătirea, nu faptei cei-i bune, nici ostenelii cei-i pentru dânsa, ci este a smereniei ceia ce se naște din trânsele, iar dacă aceasta va lipsi, cele dintâi în deșert se fac.

Lucrarea faptei cei-i bune, este păzirea poruncilor Domnului. Prisosirea lucrării, aceasta este bună izvodire a cugetului: Care să alcătuieste din

smerita cugetare și din păzire. Când puterea celor dintâi ar lipsi, aceasta în locul acelora primită se face. Iar Hristos, nu lucrarea poruncilor, ci îndreptarea sufletului cere. (1) Pentru care poruncilor celor din lege le-au legiuit. Trupul adică, lucrează întru cele de dreapta, și întru cele de stânga deopotrivă. Iar cugetul, precum voiește; ori se îndreptează, ori păcătuiește. Este acela ce în lucrurile cele de stânga lucrează viața prin înțelepciunea lui Dumnezeu: Și este cel ce negoțătorește păcatul, ca în fața celor Dumnezeiești. (2)

Neajungerile (3) întru unii carii să păzesc pe sineși, păzitoare sânt ale dreptății. Darul fără de ispite, pierzare este celora ce-l primesc pre dânsul. Dacă lucrezi bunătatea înaintea lui Dumnezeu, și ți-ar da ție dar, pleacă-L pre El ca să-ți dea ție cunoștință, cum să cuvine ție ca să te smerești, sau ca să-ți puie ție străjuitoriu pentru dânsul, sau ca să-l ea pe el de la tine, pentru ca nu pricinuitor de pierzare să ți se facă ție. Pentru că nu a tuturor este bogăția fără de vătămare a o păzi.

Sufletul carele au primit grija faptei bune, și întru adevăr, și cu frica lui Dumnezeu viețuiește, nu poate a fi fără de întristare în fiecare zi. Pentru că împreună împletite au faptele faptele bune pre întristări cu dânsule. Acela ce iasă din necazuri, cu adevărat și de fapta bună de îndoire se despărțește. Dacă poștești fapta bună, dă-te pe sineși spre tot necazul. Pentru că necazurile nasc pe smerenie. Nu voiește Dumnezeu sufletul a fi fără de grijă. Și acela ce voiește a fi fără de grijă, afară de voia lui Dumnezeu se află, întru înțelegerea sa. Însă grija, nu pe cea pentru cele trupești o grăim, ci pe cea pentru cele ce domolesc, pe cei ce urmează lucrurilor celor bune. Până când vom ajunge la cunoștința cea adevărată, care este descoperirea tainelor, prin ispite ne apropiem întru smerenie. Acela ce fără de necaz să află întru a sa faptă bună, ușa mândriei i sau deschis lui.

Și cine dară este acela ce poștește fără de întristări a fi întru înțelegerea sa; nu poate sufletul fără de pricina pălmuirilor întru smerenie a rămânea, ci nici în cea de pururi cugetarea rugăciunii cei-i către Dumnezeu curat, fără de smerita cugetare. Întâi adică de grija cea cuviincioasă să depărtează omul prin înțelegerea sa, și după acestea

să apropie la dânsul duhul mândriei. Și rămânând întrânsa omul, atunci îngerul purtării de grijă să depărtează de la dânsul. Carele este lângă el, mișcând întrânsul grija dreptății. Și când ar face nedreptate acestuia, și de la dânsul sar depărta, atunci cel străin să apropie la dânsul. Și de atunci nu este întru dânsul (măcar) o grijă a dreptății.

Mai înainte de zdrobire, e mândria grăiește înțeleptul: Pilde: 16. 18. Și mai înainte de dar, smerenia. După măsura mândriei ceia ce se vede în suflet, și măsura zdrobirii pedepsirii ceia ce se face acestuia de la Dumnezeu. Mândria este, nu când prin cuget ar trece gândul acestia, nici de se biruiește cineva de dânsa după vreme, ci aceia ce petrece în om. Acelui dintâi, îi urmează umiliința: Iar acestuia când o va iubi pe ea, umiliința nu o știe. Iar Dumnezeului nostru fie slavă, și mare cuviință în vecii vecilor. **Amin.**

CUVÂNT, 38.

PENTRU A PRICEPE CINEVA ÎNTRU CARE MĂSURĂ STĂ DIN GÂNDURILE CELE CE SĂ MIȘCĂ ÎNTRÂNSUL.

Omul întru câtă vreme stă în lene, de ceasul morții se teme. + Și când va întâmpina pe Dumnezeu, dintru întâmpinarea judecății + (Într-alt: Încă și când se va apropia la Dumnezeu, de întâmpinarea judecății.) + Iar când cu totul ar veni întru înainte dragoste, aceste două se înghit. Și cum e aceasta; Căci când întru întru viețuirea și cunoștința trupului stă cineva, de moarte se teme: Și când întru cunoștința cea sufletească, și întru viețuirea cea bună sar face, întru pomenirea judecății cei ce va să fie să mișcă cugetul lui în tot ceasul. Pentru că întru singură firea stă drept, și întru rânduiala cea sufletească să mișcă, și petrece întru cunoștința sa, și întru viețuirea, și spre apropierea lui Dumnezeu bine se alcătuieste. Iar când va ajunge la cunoștința aceia a adevărului întru mișcarea simțirii tainelor lui Dumnezeu, și întru întărirea nădăjduirii celor ce vor să fie, întru dragoste să înghite trupescul acela, și carele

după asemănarea dobitocului se teme de junghiere: Iar cuvântătorul, de judecata lui Dumnezeu se teme: Iar acela ce sau făcut fiu, întru dragoste să înfrumusețează, (1) și prin toiagul cel înfricoșător copilărește nu se povățuiește. Iar eu, și casa părintelui meu Domnului să slujim. Isaia: (xx pag. 237. rând 16. cuv6..)

Acela ce au ajuns la dragostea lui Dumnezeu, iarăși mai mult nu pofteste a rămânea aicea. Pentru că dragostea pe frică o risipește. Iubiților, pentru că mă făcui nebun, nu sufăr a păzi taina întru tăcere, ci mă fac fără de minte, pentru folosul fraților. Pentru că aceasta este dragostea cea adevărată, care nu poate ca să sufere întru vreo tănuire despre iubirii ei. De multe ori când pe acestea le scriam, îmi rămânea degetele mele pe hârtie, și nu sufeream împotriva dulceții ceia ce cădea întru inima mea, și simțirile le alina. Însă fericit e, căruia cugetarea e pururi întru Dumnezeu, și pe sineși sau oprit despre toate ceste lumești, și cu aceasta singur sau făcut întru vorbirea cunoștinței lui. Și dacă îndelung va răbda, nu va zăbovi rodire multă a vedea.

Bucuria cea întru Dumnezeu, mai puternică este decât viața cea de aicea. Și carele au aflat pe aceasta, nu numai către patimi nu va privi, ci nici spre viața sa să va întoarce, nici altă simțire să va face acolo, dacă din adevărință sau făcut aceasta. Dragostea mai dulce e decât viața, și mai dulce e înțelegerea cea după Dumnezeu, dintru care dragostea să naște mai vârtos decât mierea și fagurul. Nu este mahniciune dragostei, a primi pentru cei ce o iubesc pe dânsa moarte mare. Dragostea naștere este din cunoștință, și cunoștința, naștere este din sănătatea sufletului. Și sănătatea sufletului este putere, care dintru răbdarea cea îndelungată sau făcut.

Întrebare: Și ce este cunoștința;

Răspuns: Simțire a vieții cei-i fără de moarte.

Întrebare: Și cei viața cea fără de moarte;

Răspuns: Simțire întru Dumnezeu. Căci dintru înțelegere este dragostea. Iar cunoștința cea după Dumnezeu, împărătească este a tuturor poftirilor, și inimii cei-i ce o primește pe aceasta, toată

dulceața cea despre pământ ne trebuitoare este. Pentru căci cu dulceața cunoștința lui Dumnezeu, nu este nimic de asemenea.

Rugăciune Doamne umple inima mea de viața cea veșnică.

Viața cea veșnică este mângâierea cea întru Dumnezeu. Și carele au aflat mângâierea cea întru Dumnezeu, ne trebuitoare socotește pe cea lumească.

Întrebare: De unde simte omul cum că au primit înțelepciune de la Duhul;

Răspuns: Dintru aceia ce-l învață pe el întru ascunsul lui, și prin simțiri chipurile smereniei. Și i se descoperă lui întru cugetul lui, cum primită va fi smerenia lui.

Întrebare: Și de unde simțește omul cinevaș, cum că au ajuns pe aceasta.

Răspuns: Dintru acelea, când adică se îngreșează a plăcea lumii prin petrecerea lui sau cu cuvântul, și urâtă este întru ochii lui slava lumii aceștia.

Întrebare: Și ce sânt patimile;

Răspuns: Asuprele sânt, cele ce în lucrurile lumii aceștia sânt puse, care mișcă trupul spre trebuința lui cea silnicitoare. Și nu încetează asupra, întrucât este lumea aceasta. Iar omul cel ce sau învrednicit darului celui Dumnezeiesc, și au gustat, și au simțit ceva mai înalt decât acestea, nu le lasă pe acestea ca să intre în inima lui. Căci în locul asuprelilor au stăpânit altă poftă, mai bună decât acestea. Și nici acestea să apropie spre inima lui, nici cele ce se nasc din trânsele. Ci stau afară nelucrătoare: nu că asuprele nu sânt ale patimilor, ci pentru că inima cea ce le primește pre ele, moartă este întru dânsule, și viețuiește întru altă cevași: nu că au încetat despre străjuirea socotinții, și despre lucruri, ci pentru că nu este în cugetul lui supărare a oare căreia. Pentru că sau săturat știința lui de alta oare carea desfătare.

Inima cea ce au primit simțirea celor duhovnicești, și a vedeniei veacului ce va să fie întru adevărire, întru un chip ca acesta să face cu știința întru pomenirea patimilor, în ce fel omul cel săturat de hrană

cinstită altă la altă hrană pusă fiind înaintea lui nu ca aceea, neluând aminte spre dânsa nicidecum, nici poftindu-o, ci mai vârtos îngrețoșându-se de ia și urându-o, nu numai pentru îngrețoșarea și urâciunea aceștia, ci și pentru săturarea dintru prea frumoasă hrănirea cea mai dintâi, dintru care au fost hrănit. Nu precum acela ce au împrăștiat partea lui, și poftea rădăcinile pentru că înainte apucase de risipise bogăția cea părintească, care avuse-se. Și iarăși nu este cel ce are întru încredințarea sa comoară, dormind.

De vom păzi legea trezvirii, și lucrul socotinții cu înțelegere, dintru care să rodește viața, nicidecum luptarea asupra patimilor de cuget nu se apropie. Însă nu din luptare oprite sânt a nu intra în inimă, ci din săturarea științei, și din cunoștința sufletului, de care sau umplut, și din poftirea vedeniilor minunilor celor ce se află întrânsa. Acestea au oprit pe asupra, a nu se apropia de dânsa: Nu că sau despărțit de străjuire, precum am zis; și de lucrurile socotinții, care păzesc pe cunoștința adevărului, și pe lumina cea sufletească, ci pentru că nu are luptare cugetul, pentru pricinile, care mai înainte am zis. Pentru că bucata săracilor, bogaților grețoasă este. Așijderea și bucata bolnavilor, sănătoșilor. Ci bogăția și sănătatea, din trezire și din purtarea de grijă să alcătuieste. Căci întrucât trăiește cineva, trebuință are de trezire, și de sârguință, și de deșteptare, ca să-și păzească visteria sa. Ia deși va părăsi hotarul său, a să bolnăvi are și jurat a fi. Și nu până la vederea rodului trebuință e a lucra, ci până la ieșire ni să cuvine ca să luptăm. Pentru că de multe ori roada coaptă fiind, o surpă de năprasă grindina. Acela ce să amestecă în lucruri, și se dezleagă pe sineși spre vorbiri, nu mai este de crezut, cum că sănătatea lui are a rămânea întrânsul.

Când te-ai ruga, rugăciunea aceasta să o zici.

Rugăciune. Doamne învrednicește-mă pe mine, a muri despre vorbirea veacului acestuia întru adevăr.

Și să cunoști, cum că toată rugăciunea o ai adunat împreună. Însă te nevoiește lucrul acesta al împlini întru tine. Pentru că dacă lucrul va urma rugăciunii, cu adevărat ai stătut întru slobozenia lui Hristos. Iar omorâre a lumii este, nu numai a se depărta cineva de împărțășirea

vorbirii lucrurilor aceștia, ci a nu pofti ceva din bunătățile ei întru vorbirea cugetării sale.

De ne vom obicinui pe înșine întru cugetarea cea bună, de patimi ne rușinăm, când ne-am întâmpina cu dânsule. Și o cunosc aceasta cei ce au câștigat iscusință întru sineși. Ci și de pricinile patimilor a ne rușina avem ca să ne apropiem spre dânsule. Când întru lucrarea oarecăreia (2) pentru dragostea lui Dumnezeu a urma dorești, dă asupra doririi aceștia hotarul morții. Și așa prin lucru întru treapta muceniei te vei învrednici a te înălța întru fiecare pătimire, și întru vreo vătămare despre cele ce te întâmpină pe tine dinăuntrul hotarului aceluia, nu vei ajunge, de vei răbda până în sfârșit, și de nu te vei slăbânogi. Cugetarea gândului celui neputincios, neputincioasă face firea răbdării: Iar cugetarea cea vârtoasă, și puterea, pe care nu o are firea o dă celuia ce urmează învățaturii ei.

Rugăciune. Doamne învrednicește-mă a urî viața, pentru viața cea întru Tine.

Viețuirea lumii aceștia asemenea este celora ce închipuiesc oarecare scrieri de cele ce sânt încă în probe. Și când voiește cineva, și pofteste, adaogă întrânsele, și scoate, și face schimbare întru scrieri. Iar viețuirea celor ce vor să fie, asemenea este prescrierilor cu mâna, care sânt scrise în trupuri curate, și pecetluite cu pecetea cea împărătească, întru care nici adăogare e, nici lipsire. Deci întrucât sântem prin mijlocul schimbării, să luăm aminte de înșine. Și când avem stăpânire întru scrisoarea vieții noastre, pe care prin mâinile noastre o am scris, să ne nevoim a face întrânsa adăogare prin viețuire bună, și să ștergem dintrânsa neajunsurile viețuirii cei-i mai dinainte. Căci întrucât sântem în lumea aceasta, nu pune Dumnezeu pecetea, nici întru cele bune, nici întru cele rele, până în ceasul ieșirii, întru care se săvârșește lucrul patriei noastre, și mergem în străinătate. Și precum au zis Sfântul Efrem: Să cuvine ca să socotim noi, cum că asemenea este sufletul nostru cu corabia cea gata, care nu cunoaște când vine vântul spre dânsa. Și cu oastea, care nu știe când va trâmbița trâmbița cea ostășească. Și dacă acestea zice, pentru câștigul cel mic așa, care poate

și să întorc iarăși, cât e oare cu trebuință ca să gătim noi, și bine înainte gătiți să ne facem mai înainte de cumplită ziua aceia, și de podul, și de ușa veacului celui nou; Hristos mijlocitorul vieții noastre să ne dea nouă gătire, ca să ne răzimăm de hotărârea aceia a nădăjduirii: Carele are mărirea, și închinăciunea, și mulțămirea în vecii vecilor. **Amin.**

CUVÂNT, 39.

PENTRU MIȘCAREA CEA ÎNGEREASCĂ, CEIA CE SPRE ÎNAINTE SPORIREA SUFLETULU ÎNTRU CELE DUHOVNICEȘTI, PRIN PRONIA LUI DUMNEZEU DEȘTEPTARE FACE ÎNTRU NOI.

Cea dintâi cugetare care din iubirea de oameni a lui Dumnezeu cade în om, ceia ce povățuiește pe suflet întru viață, pentru ieșirea firii aceștia, cade în inimă. Gândului acestuia îi urmează firește defăimarea lumii. Și dintru aceasta vine întru om toată mișcarea cea bună, ceia ce-l povățuiește pe el întru viață. Și ca pe oarecare temelie pune întru om Dumnezeiasca putere cea următoare acestuia, când ar voi ca să arate întrânsul viața. Pe cugetarea aceasta, care o am zis, de nu o ar stinge pe aceasta omul cu împleticiunile cele lumești, și cu deșarta cuvântare, ci ar crește pe cugetarea acesta întru liniște, și ar rămânea întru dânsul văzându-o, și îndeletnicindu-se întrânsa, spre videnia cea adâncă care nu se poate spune de cineva îl aduce pe dânsul. Gândul acesta satana foarte îl urăște, și cu toată puterea lui bate război ca să-l zmulgă pe el din om. Și de ar fi fost cu putință, ar fi dat lui pe împărăția a toată lumea, numai ca și cu grija să șteargă din cugetul omului un gând ca acesta. Și de ar fi putut, precum sau grăit, ar fi făcut aceasta cu osârdie. Căci cunoaște vicleanul, cum că dacă gândul acesta va petrece în om, nu stă mai mult cugetul lui în pământul acesta al înșelării. Și măiestrii-le lui către dânsul nu să apropie. Nu pentru gândul cel dintâi carele pornește întru noi pomenirea morții întru cugetarea lui îl vom socoti pe acesta, ci

pentru împlinirea lucrului acestuia, carele au pus într-o om pomenirea lui nedespărțit. Și prin cea de-a pururi cugetarea lui, ca să se minuneze de dânsul îl alcătuieste pe el totdeauna. Pentru că gândul acela, este trupesc: Iar acesta, videnie este duhovnicească, și dăruire minunată. Și într-o înțelegeri strălucite videnia aceasta este îmbrăcată. Și acela ce o are pe aceasta, lumea aceasta iarăși nu o cercă, și de trupul său nu are grijă.

Cu adevărat cu adevărat, o iubitorilor de a fi slobozit Dumnezeu pe adevărată videnia aceasta către oameni puțină vreme, ar fi fost avut lumea aceasta a rămânea fără de moștenitori. Videnia aceasta legătură este, înaintea căreia firea nu poate a sta. Și celuia ce ia pe această de-a pururi cugetare în sufletul său, dar este [dăruit] de la Dumnezeu mai puternic decât toate lucrările cele osebite. Carele se dă celor ce sânt într-o rânduială cea se mijloc, carii cu dreptatea inimii poftesc pocăința. Și se dă cu de-a pururi căroro cunoaște Dumnezeu, cum că se cuvine lor a să depărta cu adevărat din lumea aceasta către viațuire mai bună, pentru bună voirea lui, care au aflat-o într-o înșii, și crește, și rămâne cu dânsii într-o lăcuirea cea sihăstrească și osebită. Pe aceasta într-o rugăciuni să o cerem. Pentru aceasta privegheri îndelungate să facem. Și ca pe un dar ce nu are asemănare, cu lacrimi de la Domnul, ca să ne-o dea nouă pe aceasta să o cerem. Și mai mult iarăși nu vom slăbi într-o osteneala lumii acestia. Aceasta este începătura gândurilor vieții, care săvârșește într-o om împlinirea dreptății.

CUVÂNT, 40.

PENTRU A DOUA LUCRARE CEA ÎNTRU OM.

Altă lucrare e după aceasta, când umblă omul bine într-o viațuire bună, și va ajunge a să sui pe treapta pocăinței, și se va apropia a gusta din videnia, și din lucrarea acestia, când l-ar cuprinde pe el darul de sus, a gusta dulceața cunoștinței Duhului, începerea lui este de aicea: Cu

Înainte apucare pentru purtarea de grijă a lui Dumnezeu cea spre om adevărată primește, și întru dragostea lui cea către Ziditorul să luminează, și întru alcătuirea celor cuvântătoare, și întru multă purtarea lui de grijă pentru dânsul împreună să minunează. De aici să începe întru dânsul dulceața lui Dumnezeu, și înfocarea dragostei Lui, aceia ce arde în inimă, și arde patimile sufletului, și ale trupului. Și puterea aceasta o simte cineva, când întru toate firile zidirii, și întru tot lucrul ce s-ar întâmpla cu dânsul ar cugeta cu înțelegere, și ar ispiti, și socoti ar face întru dânsul duhovnicește. De unde prin multă și Dumnezeiască una ca aceasta purtare de grijă, și prin știința cea bună, atunci începe omul a să porni spre Dumnezeiasca dorire, și deodată să îmbată de dânsa, ca de vin: și să dezleagă mădulările lui: și rămâne mintea lui îngrozindu-se: și se robește inima lui pe urma lui Dumnezeu. Și se face așa, precum am zis, ca un beat de vin. Și pe cât se împuternicează simțirile cele dinăuntru, pe atâta se împuternicează și videnia (această.. pag 246 prim rând ultim cuvânt) și pe cât se nevoiește a vieții bine, și a se păzi, și a lucra întru cetire, și întru rugăciuni, pe atâta se întărește, și adevărată se face întru dânsul puterea acestora. Cu adevărat cu adevărat, o iubitorilor, acestuia vine vreme a nu-și aduce aminte de sineși, cum că poartă trupul acesta, și nu cunoaște cum că este în lumea aceasta.

Aceasta este începătura videniei cei-i duhovnicești întru om, și aceasta este începătura tuturor descoperirilor minții, și întru aceasta cugetarea crește întru cele ascunse, și să împuternicează, și prin aceasta să înalță către celelalte care covârșesc firea omenească. Și pe scurt grăiesc, cum că prin mâna acestuia să mută către om toate videniile cele Dumnezeiești, și descoperirile Duhului, pe care le primesc sfinții în lumea aceasta, și darurile, și descoperirile cele ce (nu) poate firea ale cunoaște în viața aceasta. Aceasta este rădăcina simțirii noastre, care de la Ziditorul nostru întru noi să pune. Fericit e omul, carele au păzit pre această bună sămânță, când cade în sufletul lui, și au crescut pe aceasta, și n-au risipito pe ea dintru sineși întru cele zadarnice, și întru răsipirea acestor trecătoare. Iar Dumnezeului nostru să fie slavă în veci. **Amin.**

CUVÂNT, 41.

PENTRU PĂCATE DE VOIE, ȘI FĂRĂ DE VOIE, ȘI PENTRU CELE CE DINTRU OARECARE ÎNTÂMLARE SĂ FAC.

Este păcat din neputință făcându-se, spre carele fără de voie este tras omul, și este păcat de bună voie făcându-se, și din neștiință. Însă se întâmplă iarăși și din întâmplare oarecare a face cineva păcat, și iarăși din petrecerea, și din deprinderea întru cel rău. Și toate chipurile acestea, și vederile păcatelor, deși toate de prihănire sânt vrednice, ci însă se află după asemănarea cea ...p247 rând 7 ultim cuv. răsplătire, unul mai mare decât celălalt. Și a unuia adică, prihănire e prea mare, și cu osteneală se primește pocăința lui: Iar a altuia, mai aproape este păcatul de iertare. Și precum Adam, și Eva, și șarpele, toți adică au primit de la Dumnezeu răsplătirea păcatului, însă cu multă osebite blestemul l-au moștenit, așa și întru fii lor: Fiecărui după înainte punerea lui, și după dorirea cea spre păcătuire, așa și iuțimea muncirii e. Și dacă cineva nevrând adică a urma păcatului, însă de lenevirea, cea către fapta bună tras este către acela, dintru a avea îndeletnicire întru aceasta, deși greu îi este împreună a fi cu păcatul, ci însă muncirea lui este grea. Iar dacă sar întâmpla cuiva celuia ce are purtare de grijă pentru fapta cea bună întru oarecare greșeală a fi ispitit, însă mila este aproape a curățirii lui fără de îndoire.

Altul este păcatul carele să face, când sar afla omul grijindu-se de fapta cea bună, și petrecând întru lucrare, și noaptea adică nu doarme, grijindu-se ca întru nimic să nu se păgubească, întru cele ce se sânguiește: Iar ziua, înconjurând și purtând greutatea. Și toată grija lui e întru fapta cea bună. Și întrucât este întru acestea și întru unele ca acestea, sau pentru oarecare neștiință, sau dintru lucrurile cele ce se împotrivesc întru călătoria lui, adică a faptei bune, și din valurile cele ce se înalță în toată vremea întru mădulările lui. Sau pentru abaterea cea

ce este cu putință a fi întru dânsul spre a fi ispitită singură de sine stăpânirea lui, se pleacă tăblița cumpenei sale puțin întru cele dea stânga, și se trage despre neputința trupului către un chip al păcatului, întru care se mârșește, și tânjește, și suspină cu durere asupra sufletului său, pentru ticăloșia cea întâmplată lui despre cei potrivnici.

Și altul, când sar afla omul trândav, și leneș întru lucrarea faptei cei-i bune, și cu totul au părăsit calea, și e alergând ca robul întru ascultarea a toată dulceața păcătuirilor, și râvnă arată, ca să afle măiestrii spre întreagă moștenirea aceștia, și este gata, ca un rob, ca să facă cu toată grija voia vrăjmașului său, și să-și gătească mădulările sale arme diavolului întru toată ascultarea lui, și nu voiește nicidecum ca să ia aminte de pocăință, nici ca să se apropie către fapta cea bună, nici ca să facă tăiere și sfârșire căii sale cei-i pierzătoare.

Și altul adică este cel dintru a lucrării, și din căderile cele ce cu putință e să face întru călătoria faptei cei-i bune, și întru cărarea dreptății, după cuvintele părinților celor ce grăiesc, cum că să află în calea faptei cei-i bune, și întru cărarea dreptății căderi, și împotriviri, și silnicii, și cele de asemenea acestora.

Și alta este căderea sufletului, și cu totul întreaga pierzare, și desăvârșita părăsire. Și arătat este cineva dintru acestea, când ar cădea, nu va uita dragostea Părintelui său, ci de sar întâmpla lui în feluri de căderi a cădea, va fi spre bunătate ne lenevindu-se, și din călătoria sa nefăcând stare, ci și biruit fiind, iarăși se scoală spre lupta cea către potrivnicii lui, și zidirii cei-i risipite în toate zilele începătură a temeliilor pune, prorocasca grăire în gură avându-o, până la ieșirea lui din lumea aceasta: „Să nu te bucuri de mine potrivnicul meu, căci am căzut. Pentru că iarăși eu mă voi scula. Și de voi șede întru întuneric, Domnul va străluci mie”. Mihea: 7. 8. Și nici despre război voi înceta până la moarte, și nu se va da spre biruirea sufletului său întrucât este întrânsul suflare, și întru singură biruirea același este. Ci deși în toate zilele sar sfărâma corabia lui, și i sar îneca mărfurile lui, nu va conteni sprijinire făcând, și grijindu-se, încă și împrumutându-se, și întru alte corăbii suindu-se. Și întru nădăjduire înotând, până când Domnul

nevoința lui văzându-o, și spre zdrobirea lui milostivindu-se, va trimite mila Sa peste dânsul, și-i va da lui porniri tari, ca să sufere și să se întâmpine cu săgețile cele arzătoare ale vrăjmașului. Și aceasta este înțelepciunea cea dată de la Dumnezeu. Și acesta este bolnavul cel înțelept, carele nu și-au tăiat nădejdea sa. Mai bine este osândiți a fi noi întru unele din lucruri, și nu întru părăsirea tuturor. Și pentru aceasta avva Martinian sfătuiește a nu ne slăbănogi spre mulțimea luptărilor, și spre multă felimea războiului, și desimea întru călătoria dreptății, și a nu ne întoarce înapoi, și a da vrăjmașului biruința cea asupra noastră întru vreunul din chipurile cele urâte. Căci ca un oarecare iubitor de fii Părinte cu bună rânduială și prin așezare orânduind, acestea grăiește.

Sfătuire a cuviosului Martinian.

„Fiilor, de sânteți întru adevăr nevoitori luând aminte spre fapta cea bună, și de este întru voi sufletească purtare de grijă, voință să aveți mintea voastră a o pune de față înaintea lui Hristos curată, și lucrați fapta cea ce este bine plăcută înaintea Lui. Că trebuință este cu adevărat ca să primiți voi pentru Dânsul tot războiul ce se ridică despre patimile firii, și despre tragerea lumii aceștia, și despre petrecerea întru ea, și despre desimea răutăților dracilor, prin care obicinuiesc a se întâmpina cu voi, și despre toată pândirea acestora. Și nu vă temeți pentru desimea, și petrecerea tăriei războiului, și nu vă îndoțiți pentru cea dea pururi luptare, și să nu slăbiți, nici să vă cutremurați despre taberile vrăjmașului, și să nu cădeți în groapa deznădăjduirii, dacă poate se va întâmpla vouă a vă aluneca spre o vreme, și a păcătui. Ci orice ați pătimi întru prea marele acesta război, și în obraz de ați lua, și va-ți răni, nicidecum să vă împiedice pe voi aceasta despre gândul vostru cel bun, ci mai vârtos întru cea aleasă de voi lucrare să petreceți, și câștigați acest dorit, și lăudat (lucru,) și neclătiți, și cu sângele răni-

turilor voastre rușiți, și nu încetați nicidecum despre luptarea cea cu vrăjmașii voștri”.

Acestea sânt sfaturile marelui bătrân. Întrucât nu ni se cuvine nouă a ne slăbănogi, sau a ne trândăvi, pentru chipurile cele ce le-am zis. Iar vai călugărului aceluia carele minte întru făgăduința sa, și își întinde mâna diavolului întru ași călca știința sa, și își întinde mâna diavolului întru ceva mic, sau mare din chipurile păcatului, și n-ar putea iarăși împotriva a sta înaintea vrăjmașilor lui prin zdrumicata parte a sufletului său. Oare cu care obraz va să se întâmpine cu Judecătorul, când soțiile lui curați se vor întâmpina unul cu altul; aceia, despre carii calea sa o au despărțit, și pe cărarea pierzării au umblat, și au căzut dintru îndrăzneala, ceia ce este cuviosilor către Dumnezeu, și din rugăciunea ceia ce se ridică din inima cea curată și se înalță, și trece puterile cele îngerești, și nu se oprește, până ce ar dobândi cererea sa, și sar întoarce cu bucurie către gura ceia ce au trimiso pe dânsa; și ceia ce este mai înfricoșată decât toate, căci precum el aicea de dânsii calea sa o au osebit, așa îl va osebi pe el despre dânsii Hristos în ziua aceia, când va ținea norul cel luminos pe spatele sale pe trupurile cele din curățenie strălucite, și le va băga înăuntru pe porțile cerurilor. „Că pentru aceasta nu vor învia necredincioșii la judecată, pentru că de aicea fapta lor judecată este. Nici păcătoșii în sfatul dreptilor, (ci) întru viețuirea judecății.

CUNÂNT, 42.

PENTRU PUTEREA ȘI LUCRAREA RĂUTĂȚILOR PĂCATULUI, DIN CARE SE ALCĂTUIESC, ȘI DIN CARE SE ÎNCETEAZĂ.

Până când nu din inimă cu adevărat ar urî cineva pricina păcatului, de dulceața lucrării lui nu se slobozește. Aceasta este lupta cea foarte puternică, care stă împotriva omului până la sânge, prin care se ispitește

singură de sine stăpânirea lui într-o unime dragostei faptelor celor bune ale lui. Aceasta este puterea, pe care o numește zădărnice, și în tartar, dintr-o căroră mirosire slăbește ticălosul suflet pentru întrarmarea cea necontenită, care este întrânsul. Aceasta este puterea mărime-i păcatului. Într-o care sufletele celor curați vrăjmașul a le amesteca obicinuieste, și mișcările cele curate le silește să primească ispitire, ale celor ce cu totul nici odinioară au luat. Aicea arătăm răbdarea noastră, o iubitorilor frați, și nevoița, și sârghița. Pentru că aceasta este vremea pătimirii cei-i nevăzute, prin care să grăiește, cum că rânduiala călugărilor totdeauna biruiește. Într-o întâmpinarea războiului acestuia curând să amestecă mintea cea blagocestivă, de nu cu mărime se va întrarma.

Rugăciune. Puternic ești Doamne izvorul a toată ajutorița, ca să întărești într-o niște vremi ca acestea, care sânt vremi de mucenie pe sufletele cele ce cu bucurie sau făcut pe sine mirese Ție ceresului Mire, și și-au dat făgăduințele sfințeniei într-o înțelegere cu curăția mișcărilor, și nu cu vicleșug. Pentru aceasta dăruiește-le lor putere cu îndrăzneală să surpe zidirile cele întărite, și pe toată înălțarea ce se ridică împotriva adevărului, Pentru ca să nu greșească de la scoposul lor din nesuferita și ne răbdată silnicie, în vremea într-o care se sânge împotriva luptare se face.

Însă nu totdeauna se face luptare a întregii înțelepciuni într-o cumplitul acest război. Pentru că se face părăsirea și spre ispitire. Iar vai neputinciosului celuia ce se ispitește într-o socotitorul acesta război. Pentru că foarte mare putere are războiul acesta, din obicinuița pe care o au primit de la cei ce sau dat pe sineși într-o biruire, prin alcătuirea gândurilor sale.

Păziți-vă, o iubitorilor, de deșertăciune. Pentru că este ascunsă întrânsa cunoscuta moarte. Fiindcă fără de acesta în mâinile celor ce să sârghiesc pe călugăr a-l robi a cădea nu este. Nu pentru Psalmi în ziua aceia ne va osândi pe noi Dumnezeu, nici pentru deșertăciunea cea despre rugăciune, ci pentru că prin părăsirea acestora, se face intrare dracilor. Și când vor afla încăpere, vor intra, și vor înclăia + ușile ochilor

noștri + slav: ușile cămării, adică ochii minții + atunci vor împlini întru noi cu tirănie, și cu necurățenie cele ce sub hotărârea cea Dumnezeiască țin pe lucrătorii lor cu izbândire puternică. Și ne facem sub mâinile lor pentru părăsirea cestor mici. Care pentru Hristos grijirii să învrednicesc, precum sau scris de cei înțelepți. Acela ce nu supune lui Dumnezeu voia sa, supune-seva potrivnicului său. Întrucât acestea care ți se arată ție mici, ca niște zidiri se vor socoti ție înaintea celor ce ne robesc pe noi. A căroră săvârșirea înăuntru în chilie de la înțelepții cei ce țin rânduiala Bisericii sânt puse, spre străjuirea vieții noastre prin Duhul descoperirii. A căroră părăsirea despre cei neînțelepți mică se socotește. Și păgubirea cea din trânsele aceștia nesocotindu-o, și începătura călătoriei, și mijlocul, slobozenie e nepedepsită. Care este maică a patimilor. Că mai bine e să ne nevoim să nu părăsim pe cele mici, decât loc a da păcatului întru lățirea acestora. Pentru că a slobozeniei acești-i fără de vreme, sfârșitul e robie cumplită.

Întrucât vii ai simțirile spre întâmpinarea celor cu întâmplare, mort pe sineți să te socotești. Pentru că nu-ți va lipsi ție arderea păcătuirii întru toate mădulările tale, și nu vei putea a-ți câștiga ție mântuire. Dacă cineva din călugări ar zice întru inima sa, că se păzește de acestea, acesta nu voiește a cunoaște când se pălmuește. Carele va înșela pe soțul său, sau învrednicit blestemului legii. Iar acela ce sau înșelat pe sineși, care izbândire va dobândi; Pentru căci cunoscând răutatea lucrului celui viclean, întru necunoștință se fățărniceste. Iar cum căci cunoaște, o arată mustrarea științii. Și acesta grea lui i se vede, pentru că știe ceia ce a nu o ști se fățărniceste. Iar Dumnezeuului nostru să fie slava în veci. **Amin.**

CUVÂNT, 43.

PENTRU PĂZIREA ȘI FERIREA DESPRE CEI LENEȘI ȘI TRÂNDAVI. ȘI CUM CĂ DIN APROPIEREA ACESTORA ÎMPĂRĂTEȘTE ÎNTRU OM LENEVIREA ȘI

TRÂNDĂVIREA, ȘI SE UMPLE DE TOATĂ NECURATA PATIMĂ. ȘI PENTRU A SE PĂZI PE SINEȘI DESPRE APROPIEREA CELOR MAI TINERI: PENTRU CA SĂ NU SĂ SPURCE MINTEA ÎNTRU GÂNDURILE CELE CURVEȘTI.

Acela ce oprește gura lui de clevetire, păzește inima sa de patimi. [Și acela ce curățește inima sa de patimi,] în tot ceasul vede pe Domnul. (A căruia cugetarea totdeauna este întru Dumnezeu) gonește dracii de la sineți, și dezrădăcinează sămânța răutății lor. Acela ce cercetează sufletul său în tot ceasul, se veselește întru descoperiri inima lui. Și acela ce adună pe vedenia minții sale înăuntru întru sineși, întru sineși vede pe raza duhului. Carele au urât toată risipirea, vede pe Stăpânul său înăuntrul inimii sale. Dacă iubești curățenia, întru care văzut este Stăpânul tuturor, să nu clevetești pe cineva, nici să ascuți pe cineva carele clevetește pe fratele său. Și de sar lupta vreunii înaintea ta, închide urechile tale, și fugi de acolo, pentru ca să nu auzi graiurile mâniei, și va muri sufletul tău despre viață. Inima cea mânioasă deșartă este despre tainele lui Dumnezeu. Iar cel blând și smerit cugetător, izvor este al tainelor veacului celui nou.

Iată cerul înlăuntrul tău este, de vei fi curat, și întru sineți vei vedea pe îngeri împreună cu lumina lor, și pe Stăpânul lor împreună cu dâșii și înăuntru lor. Acela ce se laudă cu dreptate, nu se păgubește. Iar dacă i se va îndulci lui lauda, lucrător este fără de plată. Visteria celui smerit cugetător înlăuntrul lui este, care este Domnul. Și acela ce se păzește despre limba sa, în veac nu se va fura despre dânsa. Gura cea tăcută tâlcuiește tainele lui Dumnezeu, ir cel grabnic grăitor, se depărtează de la Acela ce l-au zidit pe dânsul. Sufletul celui bun strălucește mai vârtos decât soarele, și întru videnia Dumnezeieștilor descoperiri în tot ceasul se veselește. Și acela ce urmează celui ce iubește pe Dumnezeu, îmbogățise-va dintru tainele lui Dumnezeu. Iar acela ce urmează nedreptului și mândrului, depărtase-va de la Dumnezeu, și de prietenii lui se va urî. Cel tăcut cu limba, întru toate chipurile sale va câștiga

rânduială smerit cugetătoare. Și acesta fără de osteneală va stăpâni patimile. Patimile se dezrădăcinează și se izgonesc prin cea nelipsită cugetare întru Dumnezeu. Și aceasta este sabia cea ce le omoară pe ele. Precum întru liniștea și alinarea mării cești-i simțite se mișcă și plutește delfinul, așa și întru liniștea și alinarea mării inimii despre mânie și despre iuțime, în toată vremea se mișcă întru dânsa tainele, și Dumnezeieștile descoperiri, spre veselia ei.

Cel ce voiește a vedea pe Domnul înăuntru său, meșteșugește ași curți inima sa prin necontenita pomenirea lui Dumnezeu. Și așa prin strălucirea ochilor cugetului său în tot ceasul va vedea pe Domnul. Cea ce se întâmplă peștelui celui ieșit din apă, aceasta se întâmplă și minții cei-i ieșite din pomenirea lui Dumnezeu, și cea ce se risipește întru pomenirea lumii. Pe cât să depărtează omul dintru împreună vorbirea oamenilor, pe atâta se învrednicește îndrăznirii cei împreună cu Dumnezeu întru mintea sa. Și după cât taie dintru sineși mângâierea lumii aceștia, după atâta se învrednicește bucuriei lui Dumnezeu întru Duhul Sfânt. Și precum pier peștii din lipsirea apei, așa și din inima monahului mișcările cele înțeleghătoare, care odrăslesc prin Dumnezeu, ale aceluia ce des împreună cu mirenii se împreunează, și petrece.

Mai bun e mireanul carele se ticăloșește întru cele lumești, și întru cele viețuielnice rău pătimește, decât călugărul carele rău pătimește, și împreună cu mirenii viețuiește. Înfricoșat este dracilor, și iubit lui Dumnezeu, și îngerilor Lui acela ce cu râvnă fierbinte caută întru inima sa pe Dumnezeu ziua și noaptea, și dezrădăcinează dintrânsa pe asuprelile cele ce odrăslesc de la vrăjmașul. În sufletul celui curat laturea cea gânditoare, dinlăuntru lui este. Și soarele carele luminează întrânsul, lumina Sfintei Troițe este. Și văzduhul, prin care răsuflă lăcuiitorii ei, Mângâietorul și Prea Sfântul Duh este. Iar cei împreună șezători cu dânsul, sânt sfintele și cele fără de trupuri firi. Și viața, și bucuria, și veselia lor, Hristos este, lumina cea din lumină din Tatăl. Unul ca acesta și întru videnia sufletului său în tot ceasul se veselește, și întru frumusețea sa se minunează, întru cea ce însutit este mai luminoasă decât strălucirea soarelui. Aceasta este Ierusalimul și

Împărăția lui Dumnezeu, cea înlăuntrul nostru ascunsă, după cuvântul Domnului. Luca: x (pag. 257.) Laturea ceasta, nor este al slavei lui Dumnezeu, întru carele singuri cei curați cu inima vor intra, ca să vadă fața Stăpânului lor și să se lumineze mințile lor, prin raza luminii Lui.

Iar mândrosul, și iușosul, și iubitorul de slavă, și lacomul, și îndrăcitul cu pântecele, și carele se învăluiește întru cele lumești, și acela ce voia să voiește a o alcătui, și iutele cu fiiarea, și cel plin de patimi, unii ca aceștia ca întru luptare de noapte petrec, și întuneric pipăie, dinafară fiind de latura vieții, și de lumină. Pentru că laturea aceia celor buni, și smeriți cu cugetul, și carii și-au curățit inimile sale, este însortită. Nu poate omul a vedea frumusețea cea ce este înăuntrul lui, mai înainte până nu ar necinsti, și ar urî toată frumusețea cea dinafară de dânsul. Și nu poate a privi curat spre Dumnezeu, până ce nu se va lepăda desăvârșit de lume. Acela ce se defaimă și se micșorează pe sineși, de la Domnul se va înțelepți. Și acela ce se socotește pe sineși a fi înțelept, dintru înțelepciunea lui Dumnezeu va cădea. Pe cât limba despre multa grăire să depărtează, pe atâta se luminează a despărți socotelile. Că din multa grăire, se amestecă și mintea cea prea cuvântăreață.

Acela ce se face sărac de lucrurile cele lumești, se va îmbogăți întru Dumnezeu. Și prietenul bogaților, va sărăci despre Dumnezeu. Cel întreg înțelept, și smerit cugetător, și carele urăște îndrăzneala, și mânia din inimă o au lepădat, eu crez, cum că atunci când va sta la rugăciune, vede în sufletul său lumina Sfântului Duh, și săltează întru fulgerile luminii strălucirii acestuia, și se veselește întru videnia slavei aceștia, și întru schimbarea sa spre asemănarea acestuia. **(1) Nu este altă lucrare care să poată așa să risipească tăbărârile necuraților draci, ca videnia cea întru Dumnezeu.**

Povestire de sfânt bărbat.

Pentru că mi-au povestit mie oare-carele din părinți așa: Cum că într-o una din zile cum ședeam, mi s-au robort mintea mea într-o videnie. Și când într-o sine-mi m-am făcut, suspinam cu tărie. Iar dracul carele sta de laturi, cum au auzit, sau temut, și ca de un fulger oarecare sau înghițit, și din silnicie strigând, și ca de foc gonit fiind, fugind sau dus.

Fericit e acela ce își aduce aminte de ieșirea sa, cea din viața aceasta, și își depărtează obicinuința sa despre dezmierdăciunea lumii aceștia. Pentru că înmulțit va lua fericirea într-o ieșirea sa, și nu va lipsi de la dânsul fericirea aceasta. Acesta este cel născut de la Dumnezeu, și Sfântul Duh este hrănitorul lui, și din sânul acestuia sughe hrana cea viețuitoare, și mirosește mireasma acestuia spre veselia sa. Iar cel ce este legat într-o cele lumești, și cu lumea și cu odihna aceștia, și iubește vorbirea ei, acesta sau lipsit de viață, și nu am ce a zice pentru dânsul, fără numai cu plângere a plânge plângere nemângâiată: a căruia auzire zdrobește inimile celor ce aud.

Cei ce zăceți într-o întuneric, înălțați capetele voastre, pentru ca să strălucească fețele voastre într-o lumină. Ieșiți din patimile lumii, pentru ca să iasă spre întâmpinarea voastră lumina cea din Tatăl, și slujitorilor tainelor Sale să le poruncească legăturile voastre a le dezlega, ca să umblați într-o urmele ei către Părintele. Vai într-o carele sântem legați, și despre cine nu suntem opriți a nu vedea slava acestuia. O de sar tăia legăturile noastre pentru ca și căutând să aflăm pe Dumnezeu nostru. De voiești ca să cunoști tainele oamenilor, și de nu ai ajuns încă a le învăța de la Duhul, din cuvintele fiecăruia, și din viețuirea și cârmuirea le vei deprinde, dacă ești înțelept. Cel curat cu sufletul, și limpezit cu viețuirea, acesta totdeauna cu întreagă înțelepciune grăiește cuvintele Duhului, și după măsura sa și pentru cele Dumnezeiești vorbește, și pentru cele ce sânt într-o dânsul. Iar cel zdrumicat cu inima într-o patimi, din trânsele are și pe limba sa mișcându-se. Și măcar pentru cele duhovnicești ar grăi, ci însă cu pătimire vorbește, ca și cu nedreptate să biruiască. Pe unul ca acesta cel înțelept dintru singură întâmpinarea îl însemnează, și cel curat mirosește putoarea acestuia.

Acela ce petrece întru cuvântările cele deșarte, și întru risipiri cu sufletul și cu trupul, curvariu este, și acela ce împreună voiește cu dânsul și împreună se îndeletnicește prea curvariu este, și acela ce împreună se împărtășește cu dânsul, închinător de idoli este. Prieteșugul cu cei tineri, scârnavă curvie e la Dumnezeu. Pe zdrobirea unuia ca acestuia nu este plastir. (adică doftorie de tămăduire.) Iar acela ce pe toți deopotrivă îi iubește cu milostivire, și fără de alegere, acesta au ajuns la săvârșire. Tânărul celui mai tânăr urmând, face pe cei socotitori a plânge pentru dâșii, și a lăcrima. Iar bătrânul urmând celui mai tânăr, are patimă mai puturoasă decât cea a tinerilor, măcar deși pentru fapte bune ar grăi către dâșii, ci inima lui rănită este. Tânărul smerit cugetător și liniștit, și curat cu inima de pizmă și de mânie, și depărtându-se de tot omul, și luând aminte de sineși, în degrabă va cunoaște patimile celui lenevos bătrân. Iar cu bătrânul ce nu are deopotrivă pe cel bătrân și pe cel mai tânăr, cu unul ca acesta cu toată puterea să nu petreci împreună, ci mai vârtos te depărtează de la dânsul.

Vai leneșilor, celora ce se fățărnicesc întru chipul cel curat a-și hrăni patimile sale. Iar care au ajuns căruntețe-le întru curăția gândurilor, și prin viețuire, și prin înfrânarea limbii, aicea se desfătează întru dulceața roadelor cunoștinții, iar întru ieșirea sa cea din trupul acesta va primi slava lui Dumnezeu. Nimic așa răcește focul cel ce de la Duhul Sfânt să suflă înăuntru în inima călugărului spre sfințenia sufletului, precum împreună petrecerea, și multa vorbire, și împreună vorbirea, afară de cea cu fii tainelor lui Dumnezeu, cea spre creștere și spre apropierea cunoștinței Lui. Pentru că o vorbire ca aceasta deșteaptă sufletul către viață, și patimile le deșădăcinează, și gândurile cele urâte le alinează mai mult decât toate faptele cele bune. Să nu câștigi [alți] prieteni, nici împreună tăinuitori, fără numai pe unii ca aceștia, pentru ca nu poticnire să faci sufletului tău, și să te abați din calea Domnului. Mărească-se întru inima ta dragostea cea ce te unește și te împreunează pe tine cu Dumnezeu, pentru ca să nu robească dragostea lumii, a căreia pricina și sfârșitul e stricăciunea. Cea cu nevoitorii

viețuire, și împreună petrecere a se îmbogăți întru tainele lui Dumnezeu pe amândoi îi face: Iar dragostea cea cu trândavii și cu lenevoșii, ași umplea pântecul întru săturare, și fără de sațiu face întru ceia ce se face unii cu alții. Unuia ca acestuia grețoase i se văd bucatele fără de soțul lui: Și zice, vai celuia ce mănâncă pâinea sa singur, că nu i se va face lui dulce. Care cheamă unul pe altul spre ospete, și răsplătesc unul altuia, ca năimiții. Amar spurcatei dragostei aceștia, și urâtei și necinstitei viețuiri. Fugi, o frate, de cei ce sau obicinuit întru unele ca acestea, și să nu voiești a mânca împreună cu unii ca aceștia nicidecum, nici nevoie de ți sar întâmpla ție. Că masa acestora e spurcată, și pe dracii îi au slujitori, și prietenii Mirelui Hristos dintru aceasta nu gustă. Acela ce des săvârșește ospătările, lucrător este al dracului curviei, și sufletul smeritului cugetător îl spurcă. Pâinea proastă de pe masa celui curat curățește sufletul celui ce mănâncă de toată patima. Mireasma mesei celui îndrăcit cu pântecul, e îndestularea bucatelor, și a prăjiturilor. Și cel nebun și neînțelegător se trage către dânsa, ca și câinele spre măcelărie. Iar acela ce petrece totdeauna întru rugăciune masa mai dulce e decât toată mireasma moshului, și a miresmei mirului. Și iubitorul de Dumnezeu pe aceasta o dorește ca pe o vistierie neprețuită.

De masa postnicilor, și a priveghitorilor, și a ostenitorilor întru Domnul primește ție doftorie de viață, și ridică pe murirea sufletului tău. Că Cel iubit împreună e șezând în mijlocul acestora sfintindu-i, și amărăciunea relei pătimirii a lor prefăcându-o întru nepovestită dulceața Lui. Iar duhovniceștii și cereștii slujitorii acestuia îi urmează pe ei și sfinte mâncări-le lor. Știu eu pe oarecare din frați, cu vederea ochilor văzându-o pe aceasta.

Fericit e carele și-au astupat gura sa despre toată dezmierdăciunea, ceia ce îl despărțește pe el de la Acela ce l-au zidit pe dânsul. Fericit e acela ce are hrană pâinea cea pogorâtă din cer, și care viață au dat lumii. Fericit e acela ce întru câmpiorul său au văzut adăparea vieții, pe cea din milă ieșită din sânurile Părintelui, și spre aceasta și-au întins vederea. Căci când va bea dintru aceasta, veselise-va, și înflorește inima

lui și întru veselie și bucurie va fi. Carele au văzut întru hrana sa pe Domnul său, tănuiește pre sineși, și singur să împărtășește cu Dânsul, ne împărtășindu-se cu cei nevrednici, pentru ca să nu se împărtășească împreună cu dânșii, și să se dezgolească de raza acestuia. Iar acela ce are amestecată otrava morții întru mâncarea sa, nu poate cu dulceață cu aceasta a se împărtăși fără de tovarășii lui. Lup gustând mortăciune este acela ce are prieteșugul pentru pânțelele său. Câtă este nesăturarea ta, o nebunule, că a-ți umplea pânțelele tău voiești din masa nebăgătorilor de seamă, de la carii sufletul tău de toată patima se umple. Păzirile acestea ajung celora ce pot a-și ținea pânțelele.

Mireasma celui postit prea dulce e, și întâmpinarea lui veselește inimile socotitorilor: Iar îndrăcitului cu pânțelele dintru împreună petrecerea cu acesta va cădea frică, și face meșteșugire a nu mânca împreună cu dânsul. (2)

Iubită îi este lui Dumnezeu viețuirea celui înfrânat, a căruia vecinătate e prea grea iubitorului de agonisiri. Foarte se laudă de la Hristos tăcutul. Iar celor robiți de la draci în jocuri și întru risipiri, nu va fi dulce apropierea acestuia. Cine nu iubește pe cel smerit cu cugetul și blând; fără numai mândrii și clevetitorii carii sânt străini de lucrarea acestuia.

Povestire a oare căruia sfânt.

Povestitu-miau mie oarecine dintru cele ce sau ispitit, cum că în zilele cele ce împreună petrec cu oarecari-i, mănânc trei pazimagi, sau patru, în zi: și de mă voi sili pe sine-mi la rugăciune, îndrăzneală mintea mea nu are către Dumnezeu, nici pociu cătră Dânsul a privi. Iar când m-aș despărți pe sine-mi de la aceștia întru liniște, în ziua dintâi adică, mă silesc pe sine-mi a mânca unul și jumătate: Iar întru a doua unul. Iar întrucât sar întări mintea mea întru liniște, mă nevoiesc a mânca unul întreg, și nu pociu. Și mintea mea neconținut cu îndrăzneală vorbește cu

Dumnezeu, eu nesilindu-o. Și strălucirea Lui nelipsit mă strălucește pe mine, și mă trage pe mine ca să văz, și să mă veselesc întru frumusețea luminii cei-i Dumnezeiești. Iar de sar întâmpla în vremea liniștii a veni cineva și a vorbi cu mine, măcar un ceas, cu neputință îmi este mie atunci (xx pag. 263. rând 9 prim cuvânt) adăoga întru mâncare, și a nu lipsi încă și din pravilă, și a nu mi se trândăvi și mintea spre videnia luminii aceia. Iată vedeți fraților mei ce bună, și folositoare e răbdarea și singurătatea, și ce fel de putere dă și bună lesnire nevoitorilor. Fericit e acela ce pentru Dumnezeu rabdă în liniște, și mănâncă singur pâinea sa, pentru că pururi cu Dumnezeu vorbește. Acestuia slava, și stăpânirea acum, și pururi, și în vecii vecilor. **Amin.**

CUVÂNT, 44.

PENTRU SIMȚIRI: ÎNTRU CARELE ȘI PENTRU ISPITE.

Simțirile cele curate și adunate pace nasc sufletului, și nu-l lasă pe el ca să ia gustare a lucrurilor. Și când n-ar lua simțire a lucrurilor, atunci biruința se va face fără de luptă. Însă de se va lenevi omul, și ar slobozi asuprelile a intra întru el, atunci silit este a se lupta. Și se turbură cea dintâi curățenie, care este foarte proastă, și netedă. Că cei mai mulți din oameni, sau și toată lumea, pentru lenevirea aceasta ies din cea firească, și curată așezare. Pentru aceasta cei din lume, și cei ce se învăluiesc cu ceste lumești, nu pot curați a se face cu cugetul, pentru multa cunoștința răutății. Și puțini sânt cei ce pot a se întoarce întru cea dintâi curățenie a minții. Pentru aceasta se cade cu tărie fie carele om ca să-și păzească simțirile sale, și cugetul despre asuprele dea pururi. Că de trezvirie multă e trebuință, și de străjuire și de ferire.

Multa prostime este din fire +bine împodobită.+ **slav:** +lesne schimbăcioasă.+ De temere e trebuință firii cei omenești, pentru ca hotarele ascultării,? pg 264. rând7 ultim cuvânt) cei către Dumnezeu să le păzească. Iar dragostea cea către Dumnezeu îl mișcă spre dorirea

lucrării faptelor celor bune, și prin aceasta se hrăpește spre facerea binelui. Duhovniceasca cunoștință de lucrarea faptelor celor bune a doua este cu firea. Însă înainte povățuiește de amândouă frica și dragostea. Și iarăși înainte povățuiește de dragoste frica. Tot carele cu nerușinare grăiește, cum că este cu puțință a câștiga pe cele mai de pe urmă mai întâi de lucrarea celor dintâi, întâi fără de îndoire temelie de pierzare sufletului său au pus. Pentru că aceasta este calea Domnului. Că acestea dintru acelea se nasc.

Nu schimba dragostea fratelui tău cu dragostea oare-căruia din lucruri. Pentru că pe Cel mai cinstit decât toate nevăzut înăuntru îl are. Lasă-le pe ceste mici, pentru ca să afli pe cele mari. Defăimează pe cele netrebuincioase și necinstite, pentru ca să afli pe cele cinstite. Fă-te mort în viața ta, și vei trăi după moarte. Dă-te pe sineți a muri întru luptări, și a nu trăi întru lenevire. Pentru că nu numai cei ce pentru credința cea întru Hristos au primit moarte sânt mucenici, ci și cei ce mor pentru păzirea poruncilor Lui. Nu fii nebun întru cererile tale, pentru ca nu pe Dumnezeu să-l ocărăști prin micimea cunoștinței tale. Fii înțelept întru rugăciunile tale, ca celor prea slăvite să te învrednicești. Cere pe cele cinstite de la Acela ce nu pizmuiește, pentru ca și cinstea de la El să o primești, pentru înțeleaptă voirea ta. Înțelepciune au cerut Solomon, și împreună cu aceasta împărăția pământului o au primit, de vreme ce cu înțelepciune au cerut, grăiesc adică de la Împăratul cel mare. Elisei îndoit au cerut darul Duhului, carele era întru dascălul lui, și n-au greșit nicidecum de cerere. Pentru că acela ce de la împăratul cere pe cele proaste, cinstea lui o au defaimă. Israil au cerut pe cele proaste, și mânia lui Dumnezeu o au primit. Că au lăsat a se minuna întru lucrurile lui Dumnezeu de înfricoșate minunile Lui, și au cerut poftetele pântecelui său. Și încă mâncarea fiind în gura lor, și mânia lui Dumnezeu sau suit peste dânșii. Psalm: 77. 34. și 35. Adu lui Dumnezeu după mărirea lui cererile Tale: Pentru ca vrednicia ta să se mărească către Dânsul, și să se bucure de tine. Căci dacă precum cineva ar cere de la împăratul mic gunoi, nu numai însuși se necinstește pentru prostimea cererii sale, fiindcă multă neînțelegere arată, ci pentru că și ocară pe împăratul,

pentru cererea sa au pus: Așa și acela ce pe ceste pământești le cere întru rugăciunile sale de la Dumnezeu. Că iată îngerii, și Arhanghelii, cei ce sânt cei mai întâi ai împăratului, la tine privesc în vremea rugăciunii tale, ce fel de cerere vei cere de la Stăpânul lor, și se îngrozesc și se bucură când ar vedea pe cel pământesc părăsind trupul său, și pe cele cerești cerându-le. Precum iarăși se mâhnesc spre acela ce au lăsat pe cele cerești, și cere gunoiul său.

Nu cere de la Dumnezeu lucru, care El fără de cerere a-l da nouă mai înainte se grijește, și nu numai celor ai Lui și iubiți, ci și celora ce sânt străini de cunoștința Lui. „Că nu fiți zice ca neamurile, bârfind întru rugăciuni. Matei 6. 7. Că aceste trupești neamurile le caută, au zis Domnul: Iar voi nu vă grijiți ce veți mânca, sau ce veți bea, sau cu ce vă veți îmbrăca. Că Tatăl vostru știe că trebuință aveți de acestea”. Mat: 6. 31. Fiul nu mai cere de la Tatăl pâine ci cere pe cere pe cele mari, și înalte ale casei părintelui său. Că pentru neputința minții omenești au poruncit Domnul a se cere pâinea cea de toate zilele. Că vezi ce au poruncit celor desăvârșiți cu cunoștința, și sănătoși cu sufletul. „Că nu vă grijireți, zice, pentru mâncare, sau pentru îmbrăcăminte”. Mat: 6: 28. Că dacă pentru cele necuvântătoare dobitoace, și pentru păsări, și pentru ceste neînsuflețite adică are purtare de grijă, nu cu mult mai vârtos pentru noi; „Ci cereți mai vârtos împărăția lui Dumnezeu, și dreptatea Lui, și acestea toate vi se vor adăoga vouă”. Mat. 6. 33.

De te vei ruga lui Dumnezeu pentru vreun lucru, și îndelung ar răbda a nu te asculta curând pe tine, nu te mâhni. Că nu ești tu mai înțelept decât Dumnezeu. Iar aceasta ți se întâmplă ție, sau pentru că ești nevrednic a dobândi cererea, sau pentru că nu sânt căile inimii tale deopotrivă cu cererile tale, ci potrivnice, sau pentru că nu ai ajuns tu la măsura ca să primești tu darul, pe carele îl ceri. Pentru că nu ni se cuvine nouă întru măsuri mari mai înainte de vreme a ne pune pe înșine, ca să nu se facă darul lui Dumnezeu netrebnic prin grăbnicimea primirii Lui. Pentru că tot ce cu lesnire se primește, în degrabă și pierde. Iar fiecare lucru cu durerea inimii aflându-se, cu păzire se și păzește.

Însetoșează pentru Hristos, ca să te îmbete pe tine din dragostea Sa. Închide-ți ochii tăi despre ceste frumoase ale vieții, pentru ca să te învrednicești de la Dumnezeu, să împărățească întru inima ta pacea Lui. Înfrânează-te despre lucrurile, care le văd vederile tale, ca bucuriei duhovnicești să te învrednicești. De nu ar fi plăcute lui Dumnezeu lucrurile tale, să nu ceri de la Dânsul cele prea slăvite, pentru ca să nu fii ca un om ispitind pe Dumnezeu. După viețuirea ta, se cuvine să fie și rugăciunea ta. Căci cu neputință este legat fiind cineva împreună cu ceste pământești, a căuta pe cele cerești. Și cu neputință este acela ce întru cele lumești se îndeletnicește, pe cele Dumnezeiești să le ceară. Pentru că poftirea fiecăruia om, din lucrurile lui se arată. Și întru care lucruri își arată sânguința sa, pentru acestea se nevoiește întru rugăciune. Acela ce voiește pe cele prea mari, nu se îndeletnicește întru cele mai proaste.

Fii slobod, împreună legat fiind cu trupul, și-ți arată slobozenia ascultării tale pentru Hristos. Și fii și înțelept întru blândețea ta, pentru ca să nu pătimești furare. Iubește smerenia întru toate lucrurile tale, pentru ca să te izbăvești de cursele cele neînțelese, care se află pururi dinafară de calea celor smeriți cu cugetul: Nu lepăda necazurile, pentru că prin acestea intri întru cunoștința adevărului. Și nu te teme de ispite, că întru acestea afli pe cele cinstite. Roagă-te ca să nu intri întru ispitele cele sufletești, iar către cele trupești te gătește din toată vârtutea ta, pentru că afară de acestea, nu poți să te apropii la Dumnezeu. Pentru că înlăuntrul acestora să află Dumnezeiasca odihnă. Acela ce fuge de ispite, fuge de fapta cea bună. Iar ispită grăiesc, nu a poftelor, ci a necazurilor.

Întrebare: Și cum împreună ca glăsui aceasta, adică, rugăți-vă ca să nu intrați întru ispită, Mat: 26.41. și aceasta, nevoiți-vă a intra pe poarta cea strâmtă; Luc: 13: 24. și iarăși nu vă temeți de cei ce omoară trupul, și, acela ce va pierde sufletul lui pentru Mine, aflalva pe el; Matei xx Pagina 268 penultimul citat.) Cum dară pretutindeni ne îndeamnă pe noi Domnul către ispite, iar aicea ne-au poruncit rugăți-vă ca să intrați întrânsele; Căci care faptă bună să face fără de necaz, și fără de ispite;

Sau care ispită este mai mare decât a pierde cineva pe sineși, întru care a intra noi pentru Dânsul ne-au poruncit; „Că cine zice nu-și va lua Crucea sa, și să urmeze pe urma Mea, nu este Mie vrednic”. Matei: 10 38. Cum dară întru toată învățătura Sa poruncindu-ne a intra întru ispite, aicea ca să nu intrăm ne-au poruncit; Că prin multe necazuri zice vi se cuvine vouă ca să intrați întru împărăția cerurilor. Și în lume necaz veți avea. și întru răbdarea acestora, câștigați sufletele voastre. Ioan xx Luca xx Citat marginal pagina 269.

O subțiretatea căii învățăturilor Tale Doamne! De care afară stă totdeauna carele nu cu înțelegere, și cu cunoștință cetește. Când au poftit fii lui Zevedeu, și maica lor șederea cea împreună cu Tine întru împărăție, acestea le-ai zis lor: „Puteți a bea paharul ispitelor, pe care Eu voi să-l beau, și cu botezul, carele Eu mă botez să vă botezați”; Mat: 20. 22. Și cum aicea, o Stăpâne, ne poruncești nouă a ne ruga ca să nu intrăm în ispită; Pentru care ispite ne poruncești nouă să ne rugăm ca să nu intrăm;

Răspuns: Roagă-te zice, ca să nu intri spre ispitele cele întru credință. Roagă-te, ca să nu intri spre ispitele cele întru părerea minții tale împreună cu dracul hulirii, și al mândriei. Roagă-te, ca să nu intri după slobozirea lui Dumnezeu întru arătată ispită a diavolului, pentru cugetările cele rele, pe care le-ai cugetat în cugetul tău, pentru care și slobozire ți sau făcut. Roagă-te, ca să nu se depărteze de la tine îngerul curățeniei tale, pentru ca să nu fii luptat cu înfocat războiul păcatului, și despărțit vei fi de dânsul. Roagă-te, ca să nu intri întru ispita zădărârei cuiva asupra cuivași, sau întru ispita îndoirii sufletului și a îndoielii, dintru care sufletul spre mare luptare silit se face . Iar ispitele trupului, cu tot sufletul a le primi te gătește, și cu toate mădulările înoată întrânsele, și pe ochii tăi umple-i de lacrimi, pentru ca să nu se depărteze de la tine acela ce te păzește pe tine. Că afară de ispite, pronia lui Dumnezeu nu se vede, și îndrăznirea cea către Dumnezeu cu neputință e a o câștiga, și pe înțelepciunea duhului e cu neputință a o deprinde, și dorul cel Dumnezeiesc în sufletul tău cu adevărate a fi cu ne primire e. Pentru că mai înainte de ispite, ca un

oarecare străin omul se roagă lui Dumnezeu. Iar când ar intra într-o ispite pentru dragostea Lui, și nu ar primi schimbare, atunci cineva ca pe un datornic are pe Dumnezeu, și ca un curat prieten se socotește lângă Dumnezeu. Căci pentru voia lui a bătut război cu vrăjmașul lui, și l-au biruit pe dânsul. Aceasta este, rugați-vă ca să nu intrați în ispită. Și iarăși te roagă, ca să nu intri într-o înfricoșată isпита diavolului, pentru trufia ta, ci pentru că iubești tu pe Dumnezeu. Pentru ca puterea Lui împreună să lucreze cu tine, și prin tine să biruiască pe vrăjmașii săi. Roagă-te, ca să nu intri într-o ispitele acestea, pentru răutatea gândurilor tale, și a faptelor, ci pentru ca să se ispитеască dragostea ta cea către Dumnezeu, și să se proslăvească puterea Lui într-o răbdarea ta. Acestuia slava, și stăpânirea în vecii vecilor. **Amin.**

CUVÂNT, 45.

PENTRU MILOSTIVIREA STĂPÂNULUI, PRIN CARE DINTRU ÎNĂLȚIMEA SLAVEI SALE SPRE NEPUTINȚA OAMENILOR SAU POGORÂT. ȘI PENTRU ISPITE.

Și iarăși Domnul nostru după chipul milei Sale purtare de grijă făcând, și după măsura darului Său, dacă cu înțelegere va lua aminte, și pentru ispitele cele trupești ne-au poruncit ca să ne rugăm. Că văzând firea noastră că este slabă, pentru pământimea și putrejunea trupului, și cum că nu poate a sta împotriva ispitelor, când ar fi în mijlocul lor, și cum că pentru aceasta cade din adevăr, și își dă spatele, și se biruiește de necazuri, ne-au poruncit a ne ruga, ca să nu cădem de năprasună în ispite, de este cu puțință fără de acestea a bine plăcea lui Dumnezeu. Însă dacă de năprasună pentru prea mare bunătate, într-o ispite înfricoșate ar cădea omul, și nu va răbda, nici a săvârși fapta bună în vremea aceia poate.

Nu ni se cuvine nouă fața a o lua, nici pe a noastră înșine, nici pe a altora. Nici de frică a părăsi cel de bun neam, și cinstit lucru într-o care

viața sufletului învistiertă este, și pricinuiți a aduce, și dogme ale trândăviei. Adică, a ne ruga ca să nu intrăm în ispită. Căci pentru unii ca aceștia sau grăit, că prin poruncă întru ascuns păcătuiesc. Deci de sar întâmpla omului, și iar veni lui ispită, și silit ar fi ca să risipească vreuna din poruncile mele acestea, adică ași părăsi întreaga înțelepciune, sau viața cea călugărească, sau a se lepăda de credință, sau a nu se lupta pentru Hristos, sau a strica vreuna din porunci, acesta de se va teme, și nu va sta împotriva cu vitejie către ispită, va cădea din adevăr.

Deci (**Întrualt:** Deci de acum înainte.) cu toată puterea trupul să-l trecem cu vederea, și sufletul să-l dăm lui Dumnezeu, și să intrăm cu numele Domnului întru luptarea ispitelor, și Cel ce au mântuit pe Iosif în Egipt, și l-au arătat pe el chip și pildă a-l întregii înțelepciuni, și pe Daniil nevătămat l-au păzit în groapa leilor, și pe cei trei coconi în cuptorul focului, și pe Ieremia din groapa noaroadelor, și Carele au izbăvit pe acesta, și dăruit lui milă în mijlocul taberei Haldeilor, și carele au scos pe Petru din temniță, ușile fiind încuiate, și pe Pavel l-au mântuit din soborul Iudeilor, și prost a zice, carele totdeauna în tot locul și laturea împreună cu slugile sale este, și își arată puterea Sa și biruința întru dânșii, și îi ferește pe ei prin multe minuni, li le arată lor mântuirea Lui întru toate necazurile lor, Acesta și pe noi să ne întărească, și să ne mântuiască în mijlocul valurilor celora ce ne încunjură pe noi. Amin.

Să fie dară nouă râvnă în sufletele noastre asupra diavolului, și asupra rânduitorilor lui, în ce fel au avut Macabeii, și sfinții Prooroci, și Apostolii, și mucenicii și cuvioșii și dreptii. Carii au alcătuit legile cele Dumnezeiești, și poruncile Duhului în laturi înfricoșate, și întru ispite prea cumplite, și au lepădat lumea, și trupul îndărătul lor, și au răbdat întru dreptatea lor, nebiruindu-se de primejdiile cele ce le încongiurase împreună cu sufletele lor și trupurile, ci biruind cu vitejie. Ale căror numele sânt scrise în cartea vieții până la venirea lui Hristos. Și învățătura lor păzită este prin poruncirea lui Dumnezeu spre pedepsirea și întărirea noastră, precum mărturisește fericitul Apostol. **(1)** Ca înțelepți să ne facem, și să aflăm căile lui Dumnezeu, și sub vedere să avem povestirile, și viețile lor, ca niște chipuri însuflețite și viețuitoare

chipuri, și să luăm de la aceștia chip, și să alergăm în calea lor, și să ne asemănăm lor. Cât sânt de dulci cuvintele cele Dumnezeiești sufletului celui prea înțelept, ca o hrană ce hrănește trupul. Și dorite sânt povestirile dreptilor întru urechile celor blânzi, ca o dea pururi adăpare pomului celui de curând sădit.

Să aibi dară. iubitule, în minte pronia lui Dumnezeu, prin care dintru început și până acum se grijește, ca un leac bun neputincioaselor vederi, și ține lângă tine pomenirea Lui în tot ceasul, și socotește, și grijește-te, și pedepsește-te întru acestea, pentru ca să te deprinzi ținere de minte a lua în sufletul tău a mărimii cinstei lui Dumnezeu, și ca să afli sufletului tău viață veșnică întru Hristos Iisus Domnul nostru, carele sau făcut mijlocitor lui Dumnezeu și oamenilor, ca cel dintru amândoi unit, la a căruia slavă care încunjură scaunul cinstei Lui, cetele îngerilor a se apropia nu pot. Și pentru noi văzut în lume în chip prost și smerit, precum zice Isaia: Văzutul-am pe Dânsul, și nu avea chip, nici frumusețe. Isaia: 53. 2. Acela carele este nevăzut la toată firea cea zidită, și sau îmbrăcat cu trup, și au săvârșit orânduiala spre mântuirea și viața tuturor neamurilor celora ce sau curățit prin trânsul. Căruia salva, și stăpânirea în vecii vecilor. **Amin.**

CUVÂNT. 46.

**PENTRU CHIPURILE ISPITELOR CELOR DE MULTE
FELURI. ȘI CÂTĂ DULCEAȚĂ AU ISPITELE CELE CE SE
FAC PENTRU ADEVĂR, ȘI SÂNT SUFERITE. ȘI
TREPTELE ȘI RÂNDUIELILE, ÎNTRU CARE OMUL CEL
ÎNȚELEPT CĂLĂTOREȘTE.**

Faptele cele bune unele pe altele moștenesc, pentru ca să nu se facă calea faptei cei-i bune urâcioasă și grea, și pentru ca să se săvârșească ele după rânduială, și dintru aceasta să fie ușoare: Și așa iubite să fie cele grele cele pentru cel bun, ca și cele bune. Pentru că nu poate nimeni

ca să câștige ne-agoniseala într-o adevăr, de nu va pleca pe sineși, și de nu se va găti pe sineși a suferi ispitele cu bucurie. Și nu poate nimeni a suferi ispitele, fără decât numai acela ce au crezut, cum că este ceva și mai înalt decât odihna cea trupească, în locul necazurilor, într-o a căroră împărtășire a se face sau gătit pe sineși ca să le primească. Deci tot carele spre neagoniseală sau gătit pe sineși, întâi dragostea necazurilor se pornește într-o dânsul, și atunci îi vine lui gând a nu avea agonisirea celor ce sânt ale lumii aceștia. Și tot carele se apropie spre necaz, întâi prin credință se întărește, și atunci se apropie spre necazuri. Carele se va lipsi pe sineși de lucrurile ceste materialnice, și nu ar lipsi pe sineși de lucrarea simțirilor, a vederii grăiesc, și a auzirii, îndoit necaz au pricinuit lui-și, și îndoit se va ticăloși, și se va necăji: Și mai vârtos, ce folos e a se lipsi de lucrurile ceste simțitoare, și prin simțiri a se îndulci întrânsele; Pentru că aceiași pătimește dintru patimile cele într-o dânsule, cele ce pătimea mai înainte cu lucrarea. Pentru că pomenirea obicinuinței acestora nu se depărtează din cugetul lui. Pentru că dacă nălucirile lor gânditor făcându-se, chinuire dau omului fără de lucrurile lor, ce avem a zice pentru împreunată ființa cea apropiitoare; Deci bună e depărtarea, pentru că foarte ajută. Că gândurile vitejește le îmblânzește, și într-o petrecere pune putere, și răbdare mare învață pe om spre necazurile cele de nevoie care vin peste dânsul.

Nu căuta a lua sfătuire de la cineva, care nu ar fi într-o viețuirea ta, măcar deși foarte înțelept ar fi. Ci mai vârtos arată gândul tău celui prost carele ar fi într-o iscusul lucrurilor, decât filosofului celui cuvântăreț carele vorbește din cercare, fără de iscusul lucrurilor. Și ce este iscusul; Iscusul este, nu a intra cineva și a iscodi oarecare din lucruri, neprimind încă într-o sineși cunoștința lor, ci aceasta adică, a simți iscusul folosului acestora și a pagubei cu lucrarea, pentru a se zăbovi întrânsele. Pentru că de multe ori se vede lucrul pagubă având, iar înlăuntru lui se află toată neguțătoria plină de folosință. Și într-o acest chip să înțelegeți și într-o cea potrivnică aceștia. Adică, de multe ori se vede lucru folos având, iar înăuntru este plin de pagubă. Pentru aceasta și mulți din oameni iarăși din lucrurile cele ce se văd

câștigătoare păgubire găsesc. Și nici dintru acestea mărturia științei este adevărată. Deci pe acela să-l ai-bi sfetnic carele știe să ispitească cu răbdarea lucrurile socotinței. Pentru aceasta nu fie carele este vrednic de credință ca să dea sfătuire, fără decât numai carele întâi bine slobozenia sa o au cârmuit, și nu se teme de prihănire și de clevetire.

Pentru că și când ai afla pace neschimbată în calea ta, atunci te teme. De vreme ce ești departe de cărarea cea dreaptă care se calcă de cele ostenitoare picioarele sfinților. Căci pe cât treci calea cetății împărăției, și la cetatea lui Dumnezeu te apropii, acesta să-ți fie ție semnul: tăria ispitelor te întâmpină pe tine. Și pe cât te apropii și înainte sporești, pe atâta ispitele se înmulțesc asupra ta. Deci când ai simți în sufletul tău de multe feluri, și mai vârtoase ispite în calea ta, cunoaște cum că în vremile acelea cu adevărat au primit sufletul tău altă treaptă înaltă întru ascuns, și i sau adăogot lui dar întru așezarea, în care stă întru aceasta. (adică în cale) Pentru că după mărimea darului, după atâta întru necazul ispitelor bagă Dumnezeu pe suflet. Nu întru ispitele cele mirenești, care se fac unora, pentru ca să înfrâneze răutatea, și lucrurile cele arătate: Nici să înțelegeți turburările aceste trupești, ci ispitele cele cuviincioase călugărilor întru liniștea lor, care mai pe urmă le vom despărți. Iar de ar avea sufletul neputință, și nu ar fi ajungător către ispitele cele mari, și ar cere ca să nu intre întrânsele, și l-ar auzi pe el Dumnezeu, să cunoști luminos, că după cât este ne ajungător spre ispitele cele mari, după atâta și spre darurile cele mari ne ajungător este. Și precum oprită sau făcut despre dânsul năvălirea ispitelor celor mari, așa oprite să fac despre dânsul și darurile cele mari. Pentru că nu dă Dumnezeu dar mare, fără de ispită mare. Că după ispite și darurile orânduite sânt de la Dumnezeu, după înțelepciunea Lui, pe care nu o cuprind cei zidiți de Dânsul. Deci din necazurile cele grele care ți se întâmplă ție de la pronia lui Dumnezeu, pricepi câtă cinste au primit sufletul tău de la mărimea Acestuia. Pentru că după necaz, e și mângâierea.

Întrebare: Deci dară, întâi e ispita, și atunci darul: Sau darul întâi, și așa pe urma lui ispita;

Răspuns: Nu vine ispita, de nu va primi întâi sufletul într-o ascuns mărime mai presus de măsura sa, și duhul darului, pe carele l-au primit întâi. Și mărturisește pentru aceasta ispita Domnului, așijderea și ispitele Apostolilor. Că n-au fost sloboziți a intra într-o ispitate, până când n-au primit pe Mângâietorul. Pentru că cei ce se împărtășesc cu bunătățile, cu cădere le este lor ca să sufere ispitele acestora: Pentru că împreună cu bunătatea este necazul lor. Că așa au plăcut prea înțeleptului Dumnezeu într-o toate a face. Și de este aceasta așa, adică darul mai înainte de ispită, ci însă cu adevărat. au povățuit mai întâi simțirea ispitelor de simțirea darului, pentru cercarea slobozeniei. Pentru că nici odinioară mai înainte apucă darul într-o vreunul, mai înainte până a nu gusta din ispitate. Deci mai înainte povățuiește darul în minte, iar într-o simțire zăbovește. Deci ni se cuvine nouă în vremile ispitelor acestora a avea două oarecare potrivnice una alteia, și după nimic asemănându-se. Iar acestea sânt bucuria, și frica. Bucuria adică, că în calea cea călcată de sfinți, și mai vârtos de Acela ce toate le face cu viețuire, te-ai aflat umblând. Și aceasta este arătată din cunoașterea ispitelor. Iar frica datorită suntem a o avea, ca nu cumva din pricina mândriei ne ispitim într-o acestea. Însă înțelepți-ți se fac de la dar cei smeriți cu cugetul ca să poată acestea toate a le socoti, și a cunoaște care este ispita cea din roada mândriei, și care cea din palmuirile celor ce să bat din dragoste. Pentru că sânt despărțite ispitele din sporirea, și din creșterea viețuirii într-o bunătate, din ispitele slobozeniei cei-i spre pedepsire, pentru mândria inimii.

**Ispitele prietenilor lui Dumnezeu, care sânt cei smeriți cu
cugetul.**

Ispitele cele ce din toiagul duhovnicesc spre sporirea și creșterea sufletului se fac, întru care se iscusește, și se ispitește sufletul, și se luptă, sânt acestea: Lenevirea, greutatea trupului, slăbănogirea mădulărilor, trândăvia, turburarea cugetului, părerea neputinței trupului, a tăia nădejdea spre ceas, întunecarea gândurilor, lipsirea ajutorinței cei-i omenești, lipsa trebuinței ce-i trupești, și cele asemenea acestora. Din ispitele acestea câștigă omul suflet părăsit, și ne ajutorit, și inimă omorâtă, și smerenie (multă.) Și dintru aceasta se ispitește cineva a veni spre dorirea Celuia ce l-au zidit. Și acestea spre putință purtătorul de grijă le orânduiește, și spre trebuința celora ce le primesc pe acestea. Cu acestea sânt amestecate mângâierea și năpădirile, lumina și întunericul, războaiele și sprijinirile, și pe scurt a zice, strâmtorarea și desfătarea . Și acesta este semnul sporirii omului prin ajutorința lui Dumnezeu.

Ispitele vrăjmașilor lui Dumnezeu, carii sânt cei mândri.

Iar ispitele cele ce se fac din slobozirea lui Dumnezeu asupra celora ce sânt fără de rușine, și cari se înalță întru cugetele sale înaintea bunătății lui Dumnezeu, și fac nedreptate bunătății lui Dumnezeu prin mândria lor, sânt acestea: Ispitele cele arătate ale dracilor, cele ce sânt și mai presus de hotarul puterii sufletului, lipsirea puterilor înțelepciunii ceia ce este întru dâșii, simțire iute a cugetării curviei cei-i slobozite asupra lor spre smerirea înălțării lor, a se mânیا curând, a voi ași alcătui a sa voire, a se prigoni în cuvinte, a certa (de năprasnă,) defăimarea inimii, desăvârșită înșelarea minții, hulire asupra numelui lui Dumnezeu, înțelegeri nebune pline de răs, iar mai vârtos de plâns, defăimat a fi de oameni, și cinstea lor a fi pierdută, a se face rușine și ocară despre draci prin multe chipuri întru ascuns și arătat, poftire ca să se amestece și împreună să petreacă cu lumea, a grăi și a bârfi nebunește totdeauna, a afla lui-și înnoire pururi împreună cu mincinoasă

proorocie, a se fĂgĂdui multe mai presus de puterea sa. Ői acestea adicĂ cele sufletești.

Iar întru cele trupești, i se întâmplă lui  nt mplări dureroase, petrecĂtoare pururi împreunĂ  mpleticite Ői cu anevoie dezlegate,  nt lniri pururi de oameni rĂi Ői fĂrĂ de Dumnezeu, a cĂdea în mĂinile oamenilor celor ce necĂjesc, pornitĂ a fi inima lui pururi fĂrĂ de pricinĂ despre Dumnezeiasca fricĂ de nĂprasnĂ, de multe ori a pĂtimi ei cĂderi mari din pietre, Ői din locuri înalte, Ői cele asemenea acestora care se fac spre zdrobirea trupului. Ői sfârșit lipsire despre cei ce sprijinesc inima din puterea cea DumnezeiascĂ, Ői din nĂdejdea credinței lor. Ői pe scurt a zice, cĂte s nt cu neputință, Ői mai presus de puterea se aduc peste dânșii împreunĂ cu ale sale. Pentru cĂ acestea toate cĂte le-am orânduit, Ői le-am numĂrat, s nt din chipurile ispitelor mândriei.

ÎnsĂ se vede începerea acestora întru om, c nd cineva ar începe a se avea înțelept, (ș  înțelegĂtor Ői meșteșugitor) pe sine întru ochii sĂi. Ői acesta se trece prin toate relele acestea dupĂ mĂsura primirii unora ca acestora gânduri ale mândriei. Deci din chipurile ispitelor tale pricepe cĂile subțiretĂții cugetĂrii tale. Iar de vei vedea vreunele din ispitele acestea amestecate împreunĂ cu ispitele cele mai înainte de acestea grĂite, cunoaște cĂ dupĂ cĂt ai dintru acestea, dupĂ atĂta mândria sau ivit întru tine.

Pentru rĂbdare

Ș  ascultĂ iarĂși Ői alt chip. Toate  nconjurĂri-le Ői necazurile cele ce nu au împĂrtĂșire din rĂbdare, îndoit este chipul lor. Pentru cĂ rĂbdarea omului, leapĂdĂ primejdiile lui. Iar  mpuținarea sufletului, maicĂ este a muncii. RĂbdarea este maica m ngĂierii, Ői putere oarecare, care dintru lĂrgimea inimii are ființa a se naște. Pre care putere cu anevoie este a o afla omul întru necazurile lui, afarĂ de darul cel Dumnezeiesc, carele din gonirea rugĂciunii, Ői din vĂrsarea lacrimilor se aflĂ.

Pentru împuținarea sufletului.

Când ar voi Dumnezeu ca spre mai mult să necăjească pe om, slobozire face ca să intre el în mâinile împuținării sufletului. Și aceasta naște întrânsul puternică putere a trândăviei, întru care gustă sugrumarea cea sufletească. Care este gustarea gheenei. Și dintru aceasta se aduce ...luirii, (pag. 280 rând 7 ultim cuvânt) dintru carele izvorăsc întunerici-le de ispite: turburarea, mânia, hulirea, cârtirea, **slav.** (ocărârea, prihănirea) gândurile cele răzvrătite, mutarea din lature în lature, și cele asemenea acestora. Iar de vei zice care este pricina acestora; îți grăiesc ție, cum că a ta lenevire. Pentru că puteai grijit a căuta doftoria acestora. Că doftoria tuturor acestora una este, întru care în mâna aceștia află cineva mângâiere în sufletul său îndată. Și care este aceasta; **Smerita cugetare a inimii.** Și fără de aceasta a risipi gardul răutăților acestora nu poate cineva, ci mai vârtos le află pe dânsese mai întărindu-se asupra lui.

Nu te mânia asupra mea, pentru că îți grăiesc ție adevărul. N-ai căuta-o pe aceasta cu tot sufletul tău niciodată. Iar de voiești, fă-te în laturea aceștia, și vei vedea cum îți va da ție dezlegare răutății tale. Că spre măsura smeritei cugetări ți se dă ție și răbdarea întru primejdiile tale. Și după răbdarea ta, se ușurează greutatea necazurilor tale, și mângâierea o vei dobândi. Și după mângâierea Sa, se mărește dragostea ta cea către Dumnezeu. Și după dragostea ta, se mărește bucuria ta întru Duhul Sfânt. Iar ale acelora ce sânt întru adevăr fii, înduratul Părintele nostru, când bine va voi săvârșire a face ale ispitelor, nu cu luarea ia ispitele de la dânsii, ci răbdare le dă lor întru ispitele lor. Și toate bunătățile acestea întru întâmpinarea răbdării lor le primesc, spre săvârșirea sufletelor lor. Deci învrednicească-ne pe noi Hristos Dumnezeu întru darul Său a suferi (toate) relele pentru dragostea Lui întru mulțumirea inimii. **Amin.**

CUVÂNT. 47.

PENTRU, CUM CĂ TRUPUL TEMÂNDU-SE DE ISPITE SE FACE PRIETEN PĂCATULUI.

Zis-au oarecare-le din sfinți, cum că se face trupul prieten păcatului temându-se de ispite, ca să nu se strâmtoreze, și să moară din viața lui. Pentru aceasta îl silește pe el Duhul Sfânt a muri. Căci cunoaște, cum că de nu va muri, nu biruiește pe păcat. De voiește cineva ca să locuiască Domnul întrânsul, pe trupul său îl silește, și slujire face Domnului, și slujește întru poruncile Duhului cele ce sânt scrise în Apostol, și își păzește sufletul său despre lucrurile trupului, pe care le-au scris Apostolul. Iar trupul cel împreună amestecat cu păcatul se odihnește întru lucrurile trupului, și Duhul lui Dumnezeu nu se odihnește întru rodurile acestuia. Căci când trupul sar slăbi prin postire și smerenie, sufletul se întărește întru rugăciune. Obicei are trupul când sar strâmtora în multe feluri întru necazurile liniștii, și lipsit sar face, și trebuință ar avea, cât a se apropia a muri din viața lui, atunci te roagă pe tine grăind: lasă-mă puțin, ca și cu măsură să viețuiesc, acum drept călătoresc, pentru că m-am iscusit din niște rele ca acestea. Și când l-ai odihni pe el din necazuri, și i-ai da lui mică răsufare, pentru că împreună pătimiși cu dânsul, și măcar spre puțin sar odihni, atunci îți șoptește ție cu momire puțin, puțin, până când te-ar face pe tine a ieși din pustie, (pentru că foarte sânt puternice momiturile lui.) și îți grăiesc ție, putem bine a viețui și aproape de lume. Pentru că mult ne-am iscusit. Deci putem întru cele ce sântem, acolo a viețui ispitește-mă numai, și dacă nu voi face precum voiești, putem să ne întoarcem. Iată pustia nu fuge de noi. Deci să nu-i crezi lui, măcar deși foarte sar ruga, și făgăduințe multe ar face. Pentru că nu face cele ce au zis. După ce îi vei da tu lui cererea lui, întru mari căderi te aruncă pe tine, din care nu poți a te scula, și a ieși din trânele.

Când te-ai trândăvi din ispite, și te-ai sătura din trânsele, grăiește-ți ție, tu iarăși necurătenia, și viața cea urâtă poftesti. Și de ți-ar zice ție, păcat mare este a te omorî pe sineți, spune-i tu lui, mă omor pe sine-mi, pentru că nu pot necurat a viețui. **Întru-alt:** curat a viețui. Să mor aicea, și să nu văd iarăși pe adevărata moarte a sufletului meu, cea despre Dumnezeu. Îmi folosește mie, ca să mor aicea pentru curățenie, și să nu viețuiesc cu viață rea în lume. Pe moartea aceasta cu voirea o am ales pentru păcatele mele. Omorâmăvoi pe sine-mi, pentru că am greșit Domnului, și să nu-L mai mâni pe El mai mult. Ce voiesc viața care este departe de la Dumnezeu; Chipurile acestea le rabd, pentru ca să nu mă fac înstrăinat de nădejdea cea cerească. Care folosință are Dumnezeu din viața mea cea în lume, dacă întrânsa voi viețui cu răutate, și-L voi mânii pe El;

CUVÂNT, 48.

PENTRU, PENTRU CARE PRICINI LASĂ DUMNEZEU ISPITELE PESTE CEI CE ÎL IUBESC PE DÂNSUL.

Din dragostea, pe care o au arătat sfinții către Dumnezeu, pentru cele ce pătimesc pentru numele Lui, când îi strâmtorează pe dâșii, și nu se depărtează de la cei ce se iubesc de Dânsul, câștigă inima lor îndrăzneală, a privi spre Dânsul fără de acoperire, și cu nădăjduire a cere de la Dânsul. Mare este puterea rugăciunii îndrăznirii. Pentru aceasta lasă Dumnezeu pe sfinții Lui a fi ispitiți întru tot necazul, și a primi iarăși iscusința, și ispitirea sprijinirii lui, și câtă purtare de grijă are pentru dâșii, căci câștigă din ispite înțelepciune. Ca nu făcându-se proști, să se lipsească de iscusința amândurora părților: Pentru ca să câștige din ispitire cunoștința tuturor, nu cumva batjocoriți să se facă despre draci. Pentru că dacă întru cele bune iar fi iscusit pe dâșii, de iscusința cealaltă ar fi fost lipsiți, și ar fi fost în războaie goli (**Într-alt: orbi**)

Și dacă vom zice, cum că îi iscușește pe dânșii fără de cunoștința lor, deci grăim, cum că îi voiește pe dânșii ca să se facă ca boii și ca asinii, și ca cei ce nu au slobozenie întru ceva: Și cum că nu se face gustare întru cel bun omului, de nu va fi ispitit mai întâi întru ispitirea relelor. Pentru ca atunci când ar întâmpina întru dânșii bunătățile, întru cunoștință și cu slobozenie să le uneltească, ca pe ale sale. Cât este de dulce cunoștința, cea luată din gustarea și din iscusința lucrurilor, și câtă putere dă celuia ce din multă iscusirea sa o au aflat pe aceasta întru sineși, acestora este cunoscută carii sânt nădăjduiți și știu ajutorirea aceștia, precum încă și neputința firii, și sprijineala puterii cei-i Dumnezeiești. Pentru că atunci cunosc, când mai întâi mai întâi puterea Sa despre dânșii oprindu-o, iar face ca să se simtă neputința firii, și greutatea ispitelor, și vicleșugul vrăjmașului: Și către care luptătoriu au (luptare), și cu care fire sânt îmbrăcați, și cum păziți sânt cu puterea cea Dumnezeiască: Și cât a alergat, și cât sau înălțat prin trânsa: Și cum căci, când sar depărta puterea cea Dumnezeiască de la dânșii, cum sânt slabi înaintea fiecăreia patimi. Pentru ca și dintru acestea toate smerenie să câștige, și la Dumnezeu să se apropie, și sprijinirea Lui să o aștepte, și întru rugăciune să rabde. Și acestea toate de unde le-au luat; Fără decât numai când iscusință au câștigat din relele cele multe, întru care prin slobozirea lui Dumnezeu au căzut; Precum zice Apostolul, „pentru ca nu pentru mulțimea descoperirilor să mă înalț, datu-misau mie îmbolditor trupului, îngerul satanei”. 2Cor: 12. 7: Ci și credință adevărată câștigă cineva din ispite prin simțirea sprijinirii cei-i Dumnezeiești, pe care o au luat de multe ori. De aicea fără de frică se face, și îndrăznire câștigă întru ispite, și din iscusința pe care o au câștigat.

Pe tot omul îl folosește ispita. Pentru că dacă pe Pavel îl folosește ispita, toată gura se va astupa, și vinovată va fi lumea lui Dumnezeu. Nevoitorii se ispitesc, pentru ca să facă adăogare întru bogăția lor: trândăviei, pentru ca de cele vătămătoare să se păzească pe sineși: și cei ce dorm, pentru ca spre deșteptare să se gătească: și cei ce sânt departe, pentru ca să se apropie la Dumnezeu: Iar cei de casă, pentru ca și cu îndrăzneală să se sălășluiască. Tot fiul nepedepsit, nu primește

bogăția casei părintelui său, spre a fi ajutorit de la dânsul. Pentru aceasta dară, întâi ispitește Dumnezeu și chinuiește, apoi arată darul. Slavă Stăpânului, celuia ce prin leacuri iuți desfătarea sănătății noastre ni-o aduce.

Nu este carele în vremea iscusinței nu se mârhește. Și nu este cineva, căruia nu i se vede amară vremea, întru care se adapă cu veninul ispitelor. Fără de acestea nu este cu putință amestecare mare a câștiga. Încă și suferirea, nu este a noastră. Pentru că de unde are urciorul cel din lut a suferi curgerea apei, de nu l-ar întări pe el focul cel Dumnezeiesc; Dacă ne vom supune cerșind întru smerenie cu neconținută dorire întru așteptare, toate le vom primi, întru Hristos Iisus Domnul nostru. **Amin.**

CUVÂNT, 49.

**PENTRU CUNOȘTINȚA CEA ADEVĂRATĂ ȘI PENTRU
ISPITE. ȘI PENTRU CA SĂ CUNOAȘTEM CU
DEADINSUL, CUM CĂ NU NUMAI OARECARI PEA
MICI, ȘI NEPUTINCIOȘI, ȘI NEISCUSIȚI, CI ȘI CEI
CE SAU ÎNVREDNICIT NEPĂTIMIRII CU VREME, ȘI AU
AJUNS LA SĂVÂRȘIREA ÎNEȚELEGERII, ȘI DESPRE O
PARTE APROAPE SAU FĂCUT LÂNGĂ CURĂȚENIA CEA
ÎNJUGATĂ CU OMORÂREA, SE FACE SPRE DÂNȘII
SLOBOZIRE PRIN MILĂ, PENTRU PĂREREA MÂNDRIEI.**

Câte una, și una de câte ori calcă unii, și prin pocăință își tămăduiesc sufletele sale, și darul îi primește pe ei. Pentru că întru toată firea cea cuvântătoare schimbare cu nehotărâre străbate. Și premeniri străbat asupra a tot omul întru toate ceasurile sale: Din care din multe află socotitorul a o înțelege aceasta. Ci ispitirile cele împreună cu dânsul întru toate zilele, mai vârtos pot a-l înțelepți pe el, de acestea, de se va

trezvi: Pentru ca să se și pândească pe sineși prin minte, și să se deprinze câtă schimbare a blândeții, și a bunătății primește cugetul în toate zilele: Și cum din pacea sa de năprasă într-o turburare se întoarce, când pricină oarecare din loc nu ar fi acestuia: și cum într-o primejdie mare și nepovestită se face.

Și aceasta este cea ce sfântul Macarie a scris arătat prin multă purtare de grijă și sârguință, spre aducerea aminte și învățătura fraților, a nu se abate în vremea schimbării împotrivilor spre deznădăjduire. Căci că celora ce stau în rânduiala curățeniei pururi li se întâmplă lor căderi, precum se întâmplă văzduhului frigul, și fără de a fi el într-o lenevire, sau într-o dezlegare, și nu numai atunci, ci și când după rânduiala lor călătoresc li se întâmplă lor căderi împotrindu-se gândului voinței lor. Ci și fericitul Marco mărturisește pentru aceasta, ca cel ce este din iscusință adevărat, și o pune pe aceasta într-o scriptură sa spre alcătuire multă: Pentru ca să nu socotească omul, cum că precum sar întâmpla, și nu prin adevărata iscusință o au pus pe aceasta sfântul Macarie într-o trimitere: Și pentru ca și cu totul din niște două mărturii ca acestea să fie mintea primind fără de îndoire mângâierea sa în vremea trebuinței. Ce dară este acum; „Schimbări zice, se fac într-o fiecare-le după văzduh”: Să înțelegeți aceia adică într-o fiecare-le: Căci că și firea una este: Pentru ca să nu socotești, cum că pentru cei mai de jos, și mai mici numai au zis, și cei desăvârșiți slobozi sânt de schimbare, și într-o așezare fără de abatere stau aceștia, fără de pătimășele gânduri, precum și Evhitenii (1) grăiesc. Pentru aceasta au pus aceasta, spre fiecare-le.

Cum dară este aceasta o fericitule Macarie; însă tu grăiești frigul, și după puțin e, zăduful, și poate e grindină, și după puțin senin. Și într-o iscusirea noastră așa se face: război, și sprijineala darului, și în vreme se face sufletul în furtună, și se ridică asupra lui valuri cumplite. Și iarăși schimbare, darul cercetându-l, și inima lui umplându-o de bucurie și de pacea cea de la Dumnezeu, și de gânduri curate și pașnice. Pe gândurile acestea ale curățeniei le arată aicea, semuind pe cele mai înainte de acestea care era dobitocești, și necurate, și sfătuiește

grăind: Deci dacă după aceste curate și blânde gânduri ar urma năpădire, să nu ne mâhnim, și să nu deznădăjduim: și în ceasul odihnirii darului să nu ne lăudăm iarăși, ci în vremea bucuriei să așteptăm necazul. Iar ca să nu ne mâhnim noi, dacă vor urma căderi, ne sfătuiește: Nu aceasta, adică a nu avea împotriva noastră, ci aceasta, adică cu bucurie. Arătând ca pe niște firești pe acestea și ca pe ale noastre mintea să le primească. Și să nu stăm întru deznădăjduire, ca cel ce așteaptă ceva mai presus de luptare, și desăvârșită și neschimbată odihnă, și iarăși neprimind luptări și necazuri: Nici a se face întrânsul mișcare oareșcăreia dintru aceste potrivnice, care nu sânt cu cuviință Domnului Dumnezeuului nostru ca să le dea firii noastre aceștia întru această lume. Și aceasta o face, pentru ca să nu ne facem desăvârșit despărțiți despre lucruri, și prin cugetarea aceasta să ne slăbănogim întru deznădăjduire, și nemișcați despre alergarea noastră să rămânem. Și zice „cunoaște, cum că toți sfinții întru lucrarea aceasta sau făcut. Cât sântem în lumea aceasta , și mângâierea cea multă împreună cu acestea ni se face nouă întru ascuns. Pentru că în toată ziua, și în tot ceasul se caută de la noi ispitirea dragostei noastre cei-i către Dumnezeu întru luptare, și întru nevointă către ispite. Și aceasta este aceia a nu ne mâhni noi, adică a nu ne trândăvi întru luptare. Și așa se îndreptează calea noastră . Iar acela ce voiește dintru acestea a se schimba, sau a se abate, acesta parte este a lupilor. O minune + din sfântul acestal +Slav: (din facerea sfântului acestuia.) Cum prin cuvânt mic adeveri uneltirea aceasta, și au arătat-o pe aceasta plină de înțelegere, și au scos îndoirea desăvârșit din cugetul cetitorului. Iar acela zice care se abate dintru acestea, și carele este parte a lupilor, nu în cale voiește a umbla. Și aceasta o au pus întru cugetarea sa a o câștiga, și întru osebită cărare care nu este călcată de părinți voiește a umbla. Iar aceasta, în ceasul bucuriei a aștepta necazuri, aceasta învață. Când din lucrarea darului de năprasna sar face întru noi gânduri mari, și spăimântări ale videniei minții cei-i mai înalte decât firea, precum au zis sfântul Marco. Când sfinții îngerii sar apropia de noi, ne umplu pe noi de duhovnicească videnie. Și aceste potrivnice toate se depărtează, și se

face pace, și liniște nepovestită în vremea, întru care cineva petrece întru unele ca acestea. Când te-ar umbri darul, și sfinții îngerii lângă tine sar apropia ocolindu-te, și pentru aceasta despre apropierea ta toți ispititorii se vor depărta, să nu te înalți, și să socotești în sufletul tău, cum că ai ajuns la limanul cel ne înviforat, și întru văzduhul cel neschimbat, și desăvârșit te-ai ridicat din sânul acesta împotriva suflărilor celor întru dânsul, și nu este iarăși vrăjmaș nici întâmpinare rea. Pentru că mulți pe acestea le-au cugetat, și au căzut în primejdii, precum au zis fericitul Nil. Sau iarăși cum că ești mare mai presus de mulți, și cum că ție ți se cuvine a fi întru acestea, iar alții nicidecum, pentru lipsirea vieților, sau pentru că nu este ajungătoare, zice, cunoștința lor, și pentru aceasta sânt lipsiți de unele ca acestea, iar mie îmi este cu cuviință, și fiindcă am ajuns săvârșirea sfințeniei, și treapta cea duhovnicească, și întru bucuria cea neschimbată. Ci mai vârtos ia întru sineți pe gândurile cele necurate, și pe urâții idoli cei ce în vremea furtunii înfipti în mintea ta, și în ceasul turburării, și a ne așezării gândurilor, celora ce cu puțin mai înainte au năpădit asupra ta întru nevederea întunecării: Cum degrabă te-ai abătut către patimi, și împreună ai vorbit cu dânsule întru întunecarea cugetului, și nu te-ai rușinat, nici te-ai înspăimântat din vederea cea Dumnezeiască, și din darurile și dăruirile, cele ce ai primit. Și cunoaște, cum că acestea toate, pentru ca să ne smerim noi pronia lui Dumnezeu le-au adus peste noi, care se grijește, și orânduiește fiecăruia din noi, precum este de folos lui. Pentru că dacă te vei înălța întru darurile ei, te lasă pe tine, și cazi desăvârșit în lucrurile, întru care numai prin gânduri ești ispitit.

Deci cunoaște, cum că aceasta adică pagina 290 r. 7. ultim cuvânt a sta, nu este a ta, nici a faptei cei bune a tale, ci darul acesta este care te ține pe tine pe palmele mâinii sale, pentru ca să nu te temi. Acestea, zice, bagă-le întru sineți în vremea bucuriei, când sar înălța gândul, au zis părintele nostru sfântul, și plângi, și lăcrimează, și cazi întru aducerea aminte a căderilor tale, celor în vremea slobozirii tale: Pentru ca să te izbăvești prin aceasta, și să câștigi dintrânsa smerenie. Însă nu

te deznădăjdui, ci întru gândurile smereniei cu curățirea iartă-ți păcatele tale.

Smerenia și fără de lucruri iartă păcate multe. Iar acestea fără de aceasta împotriva nefolositoare sânt: Ci și rele multe ne izvodesc nouă. Drept aceasta întru smerenie, precum am zis, iartă-ți fărădelegile tale. Precum e sarea la toată hrana, așa smerenia la toată fapta bună, și puterea a multora păcate aceasta poate să o zdrobească. Pentru aceasta dară trebuință e ca să ne întristăm nelipsit cu cugetul, întru smerenia, și întru întristarea socotinței. Și dacă pe aceasta o vom câștiga, fii lui Dumnezeu ne face pe noi, și fără de lucruri bune ne pune pe noi lângă Dumnezeu. Pentru că fără de aceasta toate lucrurile noastre sânt deșarte, și toate faptele bune, și toate lucrările.

Deci schimbarea cugetului voiește Dumnezeu, și prin cugetare ne facem mai buni, și prin cugetare ne facem netrebniți. Ajunge aceasta singură ne ajutorită fiind a sta înaintea lui Dumnezeu, și a grăi pentru noi. Mulțumește, și mărturisește lui Dumnezeu fără de tăcere, cum că ce fel de fire neputincioasă, și spre abatere lesnicioasă ești având, prin împreună lucrarea darului unde te înalți după vreme, și vreme, și cărora daruri te învrednicești, și întru care oarecare te prefaci tu mai presus de fire. Iar când slobozit ești până unde te pogori, și câștigi minte dobitocească. Și adu-ți aminte de ticăloșia firii tale, și de grabnica schimbare cea următoare ție, precum oarecari-i din sfinții bătrâni au zis: Când zice ți-ar veni gândul mândriei, grăindu-ți ție: adu-ți aminte de faptele cele bune ale tale, zi: bătrânule, vezi curvia ta. Curvia aceasta o au zis, întru care în vremea slobozirii prin gânduri au fost ispitit, ceia ce întru fiecare-le o orânduiește darul, sau prin război, sau prin sprijinire, după ceia ce este nouă

Văzut-ai pe minunatul acesta bătrân, cum cu lesnire zisă acest lucru; Când zice ți-ar veni ție gândul mândriei pentru înălțimea petrecerii tale, zi: bătrânule, vezi curvia ta. Că aceasta arătată este, cum căci, către mare om o au zis aceasta bătrânul. Pentru că nici e cu putință despre un gând ca acesta supărați a fi, fără decât numai cei ce întru rânduiala cea mai înaltă, și întru viețuirea cea vrednică de laudă stau. Și cum că

patima aceasta după fapta bună cea lucrată năpădește asupra sufletului, ca să-l dezgolească pe dânsul de lucrarea lui. Și dintru o trimitere a acestuia-și sfânt Macarie, dacă voiești, poți a te deprinde, întru care treaptă stau, și care sânt cele ce se slobozesc asupra lor, ca să se ispitească întru dânsule sfintii. Și este trimiterea aceia, aceasta.

Avva Macarie scrie tuturor iubiților lui fii, unde învață arătat, cum se orânduiesc de la Dumnezeu întru războaie, și întru sprijinirea darului: Că prin acestea fu cu plăcere înțelepciunii lui Dumnezeu a se iscusi sfintii întru nevoiță împotriva păcatului, întrucât sunt în viața aceasta pentru fapta cea bună. Pentru ca în toată vremea să se înalțe videnia lor către Dânsul, și prin cea către Dânsul dea pururi videnie să petreacă întru dânsii sfântă dragostea Lui: Când neconținut din înghesuirea patimilor, și din frică a se abate, către Dânsul să alerge, și întăriți să se facă întru credința, și nădejdea, și dragostea Lui.

Acestea acum nu celora ce petrec împreună cu oamenii, și se strămută întru tot locul, și pururi sânt în lucruri și întru gândurile cele urâte și necurate, cu adevărat sau grăit, nici celora ce dinafară de liniște dreptatea o trec prin lucruri, și prin simțirile sale se vânează în tot ceasul, și în toată vremea întru primejdia căderii, (pentru că îi alcătuiește pe dânsii nevoia cea ce departe de voie îi întâmpină pe dânsii,) întru cele [fără] de voie căderi, celora ce nu numai gândurile sale, ci nici simțirile sale pot ca să le păzească desăvârșit: Ci celora ce pot a păzi trupurile și gândurile lor, și sânt depărtați cu totul de turburare, și de vorbirea oamenilor, și întru lepădarea tuturor, și a sufletelor sale, sau îndeletnicit ca să-și păzească mintea lor întru rugăciune, și schimbări primesc ale orânduielilor celor din dar înăuntru întru petrecerea liniștii, și sub brațul cunoștinței Domnului petrec, și se înțelepțesc de la Duhul tăinuit întru liniște prin depărtarea lucrurilor, și a vederii cei-i din vreunele, și au câștigat omorârea cugetului despre lume. Căci că [și] dintru aceștia patimile nu mor: iar cugetarea le moare prin depărtarea lucrurilor, și prin împreună lucrarea darului. Darul acesta să ne păzească și pe noi întru hotarul acesta. **Amin.**

CUVÂNT, 50.

PENTRU ACEIAȘI MINTE A CAPULUI ACESTUIA, ȘI PENTRU RUGĂCIUNE.

Iar cugetul (adică înțelegerea) cel adunat al capului acestuia este, ca să cunoaștem noi în tot ceasul, cum că întru aceste douăzeci și patru de ceasuri ale nopții și ale zilei de pocăință avem trebuință. Iar înțelegerea numelui pocăinței, precum din adevăratul chipul lucrurilor am cunoscut, acesta este: Cerere întinsă în tot ceasul cu rugăciune plină de umilință care se apropie la Dumnezeu pentru iertarea celor trecute, și întristare pentru păzirea cele ce vor să fie. Pentru aceasta și Domnul nostru întru rugăciune neputința noastră o au îmbărbătat, grăind: „Depărtați-vă zice, și privegheați, și vă rugați, pentru ca să nu intrați în ispită, și vă rugați, și nu vă leneviți, și fiți deștepți în toată vremea, și rugându-vă”. Mat: 26. 41. „Cere-ți zice, și veți lua. Căutați, și veți afla. Bateți, și vi se va deschide vouă. că tot acela ce cere ia, și acela ce caută află, și celuia ce bate i se va deschide”. Și mai vârtos cuvântul Său l-au adevărit, și spre mai mult a ne sârgui pe noi ne-au făcut prin pilda prietenului, celuia ce au mers către prietenul său în miezul nopții, și au cerut la dânsul pâine grăind: „Amin zic vouă, că dacă nu pentru prieteșugul său îi va da lui, ci însă pentru obrăznicia lui, sculându-se îi va da lui toate câte ar cere de la dânsul”. Luca: 11. 8. Și voi vă rugați, și nu vă leneviți. O negrăită îndrăzneală! Dătătorul ne deșteaptă pe noi, a cere de la Dânsul, pentru ca să ne dea nouă Dumnezeieștile Lui daruri. Deși Însuși toate câte ne folosesc pe noi ni le orânduiește nouă, precum știe Însuși, însă spre a cuteza, și spre a nădăjdui, cu mărire pline sânt (1) glasurile Lui acestea. Și pentru că au cunoscut Domnul, cum că n-au ridicat abaterea mai înainte de moarte: și cum că încât schimbarea aceasta aproape este, adică de fapta bună către răutate: și cum că omul, și firea lui primitoare este de cele potrivnice, către cea dea pururi rugăciune a ne sârgui și a ne nevoi ne-au îndemnat pe noi. Pentru că de ar fi fost

latura nădăjduirii în lumea aceasta, când ar fi ajuns la aceasta omul, de atunci săr fi înălțat firea lui din trebuință, și lucrarea lui din temere: și pentru rugăciune nu ne-ar fi îndemnat pe noi ca să ne nevoim, prin purtarea Sa de grijă aceasta făcându-o. (Adică prin pronia Sa săvârșindu-le pe cele ce se cer prin rugăciune.) Pentru că nici în veacul ce va să fie rugăciuni aduc lui Dumnezeu întru cererile oareșcărora. Pentru că în patria aceia a slobozeniei, firea noastră nu primește schimbare, nici abatere di josul temerii împotrivirii: Și cum că desăvârșită este întru toate. Pentru aceasta nu numai pentru rugăciune și păzire, (adică ni se cuvine să ne nevoim) ci și pentru subțiretatea și nepriceperea celor ce pururi ne întâmpină pe noi, care nu sânt pricepute despre cunoștința minții noastre: Întru acestea, întru care de multe ori și fără de voie înlăuntrul lor ne aflăm întru toată vremea. Pentru că măcar deși înțelegerea noastră cu mărime este întărită, și binevoiește întru cel bun, dară de câte ori spre hotarul ispitelor ne-au lăsat și ne-au aruncat pe noi pronia Acestuia, precum au zis fericitul Pavel, pentru ca să nu mă înalț pentru arătărilor, datu-misa mie îmbolditor trupului, îngerul satanei, ca să mă palmuiască. Și pentru aceasta de trei ori am rugat pe Domnul ca să se depărteze de la mine. Și mi-au grăit mie, ajunge ție darul Meu, că puterea Mea întru neputință se săvârșește. 2Cor: 12. 7. 8. 9.

Deci Doamne, de este aceasta voia Ta, și prin acestea toate trebuință are pruncimea noastră pruncește a fi povățuită, și a se deștepta de la Tine, și nu când ar fi omul îmbătat întru dorul Tău, precum sânt eu, și să graște pe urma bunătăților, întrucât a nu avea lumea nicidecum pentru îmbătarea, pe care o are întru Tine, și pentru aceasta, și până la aceasta mai făcut pe mine ca să ajung întru descoperirile și videniile cele ce nu se stăpânesc de limbă trupească a se tâlcui, și a vedea și a auzi glasul slujirii celor duhovnicești, și videniei tale cei-i pline de sfințeniei a mă învrednici: Și încă cu toate acestea, nu sânt îndestulat a mă păzi pe sine-mi eu, acela ce sânt om desăvârșit întru Hristos, pentru a fi cevași încă, și pentru subțiretatea acestuia, nu se poate prin puterea mea cuprinsă a fi de mine acela ce am mintea lui Hristos: Deci Doamne,

pentru aceasta mă bucur întru neputințe, întru necazuri, și în temnițe, în legături, întru nevoi: ori de la fire, orii fii firii, ori de la vrăjmașii aceștia, acum bucurându-mă rabd neputințele mele, iar aceasta este întru ispitele mele, pentru ca să se sălășluiască întru mine puterea lui Dumnezeu. 2:Cor: pag. 296. Dacă împreună cu acestea toate de toiagul ispitelor am eu trebuință, pentru ca prin acela să crească întru mine sălășluirea Ta, și păzit să fiu întru apropierea Ta, eu cunosc, cum că nu-ți este ție iubit mai mult decât mine. Și dintru aceasta mai presus de mulți m-ai mărit pe mine. Și precum mie mi-ai dat a cunoaște minunatele și prea slăvitele puterile Tale, cuivași din Apostoli soțiile mele nu i-ai dat, și m-ai numit pe mine vasul alegerii, ca pe un credincios să păzesc rânduiala dragostei Tale. Pentru acestea toate, și mai vârtos ca sporind, și mergând înaintea lucrului propovăduirii, decât când dezlegat m-ași face din legăturile ispitelor, eu cunosc, cum că mi-ai fi fost dat mie slobozenie, de m-ași fi folosit, ci nu Ai binevoit ca să fiu eu fără de necaz, nici fără de grijă în lumea aceasta. Când nu ți se părea Ție ca mai mult mai vârtos să se înmulțească lucrul propovăduirii Evangheliei Tale în lume, decât să mă folosesc întru ispitele mele, și când sufletul meu sănătos să se păzească de la Tine.

Drept aceasta, o socotitorule, dacă adică e aceasta, mare e dăruirea ispitelor. Căci pe cât spre mai mult sar înălța omul, și ar intra întru cea duhovnicească, după asemănarea lui Pavel, însă trebuință are de temere, și de păzire, și folosință culege dintru întâmpinarea ispitelor. Cine este acesta care au ajuns în laturea nădăjduirii cea plină de jăfuitori, și au primit a nu se abate, (care sfinților îngerii nu sau dat, pentru ca nu fără de noi să se săvârșească.) Și aceasta o au primit, ceia ce este tuturor celor duhovnicești, și trupeti împotriva, și fără de schimbare voiește a fi cu totul, și a nu se apropia la dânsul ispita cea întru gânduri; Iar așezarea lumii aceștia, cugetarea aceasta este, precum întru toate Scripturile se grăiește. (2) Dacă în toate zilele + mii de pogorări am primi de rane, Slav. (mii de rane am primi pre piei) să nu ne înpuținăm cu sufletul, și să rămânem de alergarea cea întru stadie. Pentru că este cu putință prin o pricină mică a hrăni biruința, și a primi cununa noastră.

Lumea aceasta, cale este a nevoinței, și stadiu a călătoriilor, și vremea aceasta a luptării este. Și în latura luptării, și în vremea nevoinței, lege nu zace. Iar aceasta este, căci că hotar nu pune împăratul întru ostașii lui, până ce nu se va împlini luptarea, și să aduna fiecare-le om lângă ușa Împăratului împăraților, și ispitit ar fi acolo carele au suferit întru luptare, și n-au primit a fi biruit, și carele n-au întors spatele sale. Pentru că de câte ori să face omul nefolositor cuiva, și neconținut dintru ne iscusința sa stătu îmboldit, (Într-alt: țintuit.) și arucat, și în toată vremea întru neputință fiind, este când hrăpește steagul din mâna taberi-i fiilor uriașilor, și se scoate numele lui, și se laudă mult mai mult mai presus de cei ce se luptă, și cunoscuți sânt întru biruințe, și primește cunună, și daruri cinstitute mai presus de toți tovarășii lui. Pentru aceasta să nu stea vreun om întru deznădăjduire: Numai de rugăciune să nu fim ne băgători de seamă a cere de la Domnul sprijinire să nu ne lenevim.

Și aceasta să o punem întru înțelegerea noastră, cum că și cât sântem în lumea aceasta, și în trup lăsați, de ne-am înălța până la crugul cerurilor, fără de lucruri și fără de osteneală a fi noi, și întru fără de grijă a fi, nu putem. Și aceasta este săvârșirea. Iartă-mă. Iar cea mai multă decât aceasta cugetare este, adică fără de socoteală. Iar Dumnezeuului nostru să fie slavă, și stăpânire, și mare cuviință în veci. **Amin.**

CUVÂNT, 51.

**PENTRU FELURI DE CHIPURI ALE RĂZBOIULUI CELUI
DE LA DIAVOLUL CĂTRE CEI CE CĂLĂTORESC ÎN CALEA
CEA STRÂMTĂ, CEIA CE ESTE MAI ÎNALTĂ DECÂT
LUMEA.**

Are obicei vechi diavolul, luptătorul împotriva noastră, celora ce în lupta aceasta se pogoară, cu măiestrie a le despărți luptările sale asupra acestora din chipul armelor sale, și spre gândul fețelor schimbă chipul

luptării sale. Și către cei ce sânt trândavi cu voirea, și în gânduri neputincioși, îi privește pre dâșii, și dintru început foarte bate război cu dâșii. Cât ridică asupra lor ispite mari, și puternice. Pentru ca dintru începutul căii să-i facă pe dâșii a gusta din chipurile vicleșugului său. Și dintru cea dintâi luptare să-i stăpânească pe dâșii frica, și ca să le se arate lor calea lor aspră, și cu anevoie de umblat, și să zică așa: Dacă începerea ei este așa de grea și aspră, până la sfârșitul ei cine poate a se întâmpina cu luptările cele multe, care sânt puse în mijlocul aceștia; și de atunci nu pot iarăși a sta, sau a veni spre înainte. Ci nici spre altceva a privi din sârguința grijirii ..pag299 r.7. ultim cuvânt) pentru aceasta. Și spre puțin strânge războiul său diavolul către dâșii, ca așa (să se înfricoșeze și) să fugă. Iar mai vârtos Dumnezeu însuși este carele dă slobozire acestuia a se împuternici asupra lor, și întru nimic nu le ajută lor. Căci cu îndoială și cu răceală au intrat în lupta Domnului. Că grăiește, „Blestemat tot carele face lucrurile lui Dumnezeu cu nebăgare de seamă, și își oprește mâna sa de la sânge”. Ieremia 48: 10. Și iarăși: Aproape e Domnul de toți cei ce se tem de Dânsul. Psalm, 84: 10. Pentru că fără de temere, și fără de răceală a te întâmpina cu diavolul îți poruncește ție Dumnezeu, grăind: Să începi dar a-l pierde pe dânsul, și năvălește asupra lui cu război, și te împleticește cu dânsul cu vitejie. „Și voi începe a pune frica ta peste toți vrăjmașii cei de sub cer, grăiește Domnul”. CITAT MARGINAL.A doua lege? 11: 25. Pagina 299.) Pentru că de nu vei muri cu moarte simțitoare pentru de bună voie bunătatea lui Dumnezeu, vei muri fără de voie despre Dumnezeu gânditor.

Deci pentru ceia ce este partea ta, nu te mâhni pentru aceasta a primi de bună voie pătimiri vremelnice, și a intra întru slava lui Dumnezeu. Pentru că dacă întru lupta Domnului vei muri trupește, singur Domnul te încununează pe tine, și moaștelor tale (ca) celor cinstite le dă Dumnezeu cinstea mucenicilor. Pentru aceasta precum am zis mai înainte, cum că cei ce sânt la începuturile sale leneși, și trândavi, și nu sau silit spre moarte a se da pe sineși, de aicea întru toate războaiele se află prea mici, și nu viteji. Și mai vârtos Dumnezeu îi slobozește pe dâșii goniți a fi și luptați. Pentru că nu întru adevăr L-au căutat pe Dânsul, ci ce

ispitind, și batjocorind sau ispitit a săvârși lucrul lui Dumnezeu. Pentru aceasta și însuși diavolul dintru început i-au cunoscut pe dâșii, și le-au ispitit gândurile lor, ce fel sânt, adică fricoși și iubitori de sineși, și mai vârtos cruțându-și trupul lor. Pentru aceasta ca în vifor îi gonește pe dâșii. Pentru că putere înțelegătoare, pe care are obicei a o vedea întru sfinți, nu vede întru aceștia. Pentru că spre voirea omului cea către Dumnezeu, și spre înaintea punerea lui cea către gândul cel pentru dânsul, așa împreună lucrează cu dânsul Dumnezeu, și îi ajută, și purtarea Sa de grijă o arată lui. Pentru că nu poate diavolul a se apropia de om, sau a-i aduce lui ispite, dacă nu se va lenevi, sau și dacă nu-l va slobozi pe dânsul Dumnezeu. Sau dacă nu se va slăbănogi pe sineși întru urâte gânduri de mândrie, și din înălțare, sau din cugete - necuvioase, și dintru îndoire, și din îndoirea sufletului. Pe unii ca aceștia diavolul îi cere ca să-i ispitească.

Iar pe noii începători, și pe cei proști, și neiscușiți, nu-i cere de la Dumnezeu, precum pe cei sfinți și mari, ca să-i ispitească pe dâșii. Căci cunoaște, că nu-i slobozește pe dâșii Dumnezeu, ca să cază în mâinile lui. Că știe Dumnezeu, cum că nu sânt ajungători spre ispitele diavolului, de nu vor avea vreo pricină din pricinile cele ce mai înainte le-am zis. Și atunci puterea proniei lui Dumnezeu se depărtează de la dâșii. Acesta este chipul cel unul al războaielor diavolului.

CUVÂNT. 52.

PENTRU CHIPUL AL DOILEA AL RĂZBOAIELOR DIAVOLULUI.

Iar pe carii viteji și puternici îi vede diavolul, și moartea întru nimic socotindu-o, și întru mare râvnă ieșiți, și întru toată ispita (și războiul) și moartea dați pe sineși, și viața lumii defăimându-o, și trupul, și toate ispitele. Cu aceștia nu se întâmpină îndată diavolul, nici se arată pe sineși lor ca spre mult, ci se strânge pe sineși, și le dă lor loc, și nu se

Întâmpină cu dâșii întru năvălirea lor cea dintâi, nici se întrarmează spre aceștia în război. Căci cunoaște, cum că toată începătura războiului este mai înfierbântată, și știe cum că multă râvnă are nevoitorul. Și nu cum sar întâmpla se biruiesc cei râvnitori din luptători. Și nu ca temându-se diavolul o face aceasta, ci de Dumnezeiasca putere ceia ce se află împrejurul lor care îl înfricoșează pe dânsul, se teme. Deci întrucât îi vede pe dâșii așa, nu cutează a se atinge de dâșii, până când iar vedea pe dâșii răciți despre râvna lor, și cum că au lepădat armele, pe care și-au gătit loru-și întru cugetările sale prin schimbarea Dumnezeieștilor cuvinte, și a pomenirilor celor împreună lucrătoare, și ajutătoare lor. Și ia aminte spre vremea trândăvirii lor. Și când sar întoarce puțin despre gândurile lor cele mai dintâi, și ei de la sineși ar începe a scorni scorniri ale biruinței lor din momelile minții sale, cele ce izvorăsc întrâșii, și de la sineși ei își sapă groapă de pierzare sufletelor sale din risipirea gândurilor, care din lenevire se face, din care răceala au împărățit întru dâșii, adică în cugetele și în inimile lor. Și acestea diavolul nu de bună voie le face, când oprit este a nu-i lupta pe dâșii, sau cruțându-i pe dâșii nici rușinându-se de dâșii. Pentru că întru nimic îi are pe ei. Ci socotesc, că oarecare putere înconjură pe cei ce întru fierbințeala râvnei se află către Dumnezeu, și pruncește ies, și fără de socoteală se leapădă, însă nădăjduind întru Dumnezeu, și crezând, și neștiind către cine au luptarea. Pentru aceasta gonește Dumnezeu cumplițimea vicleșugului lui de dâșii, ca să nu se apropie la ei. Pentru că se înfrânează vrăjmașul văzând pe păzitorul, care pururi îi păzește pe dâșii. Că dacă nu ar lepăda pricinile ajutorinții de la dâșii, cele ce sânt rugăciunile, și ostenelile, și smerita cugetare, apărătorul și ajutătorul nu se depărtează de la dâșii nici odinioară.

Vezi, și le scrie pe acestea întru inima ta, cum că iubirea de dulceață, și a iubi odihna, este pricina slobozirii. Iar dacă cineva despre acestea ar avea răbdare, cu tărie înfrânându-se, despre ajutorul lui Dumnezeu niciodată se părăsește. Și vrăjmașul nu se slobozește a-l asupri pe dânsul. Iar dacă vreodată ar fi slobozit ca să-l asuprească pe dânsul spre pedepsire, ci îi urmează acestuia, și-l ține pe dânsul sfânta putere,

și nu se teme de ispitele dracilor. Pentru că gândul lui are îndrăzneală, și le defaimă pe acestea pentru dânsa. Că această Dumnezeiască putere învață pe oameni precum cineva învață pe oarecare-le mai tânăr (mic? pag 302 ultimile 3 cuvinte) ca să înoate: și când ar începe a se cufunda, îl ridică pe dânsul. Pentru că deasupra mâinilor celuia ce îl învață pe el înoată cel mai tânăr. Și când ar începe a se slăbănogi, ca să se cufunde, acesta care îl ține pe el pe mâinile sale îi strigă lui cu îndrăzneală făcându-l, nu te teme, eu te țiu pe tine. Și precum maica își învață pe fiul ei cel mic a umbla, și se depărtează pe sine de la dânsul, și-l cheamă pe el: Și când el viind spre maica lui ar începe a tremura, și pentru moliciunea și gingășimea picioarelor și a mădulărilor a cădea, aleargă maica lui, și-l ține pe el în brațele sale: Așa și darul lui Dumnezeu ține, și învață pe oamenii cei ce curat și cu prostime sau dat pe sine în mâinile Ziditorului lor, și din toată inima sau lepădat de lume, și merg după Dânsul.

Iar tu, o omule, ieșind pe urma lui Dumnezeu, în toată vremea nevoinței tale pururi de începătură îți adu aminte, și de râvna cea dintâi a începerii călătoriei, și de gândurile cele înfocate, cu care ai ieșit întru începuturi având din casa ta, și te-ai băgat pe sineți întru întrarmarea războiului. Așa te ispitește pe sine în toate zilele: Pentru ca să nu se răcească fierbințeala sufletului tău despre oarecare din armele, cu care ai fost îmbrăcat, și despre râvna cea aprinsă întru tine dintru început, adică la începerea luptării tale. Ca nu cumva să te păgubești de vreuna din armele, cu care ai fost îmbrăcat întru începerea nevoinței tale. Și înalță-ți pururi glasul tău înăuntru în tabără, și pe fii celor dea dreapta, adică pe gândurile tale le fă îndrăznețe și viteze, și le arată celorlalți, adică părții potrivnicului, cum că ești treaz. Și măcar de ai vedea la începători năvăliri a ispititorului înfocându-te pe tine, să nu te slăbănogști. Poate aceasta este ție de folos. Că nu în zadar slobozește Acela ce te mântuiește pe tine ca să se apropie vreunele spre tine, de nu orânduială oarecare pricinuind spre folosul tău.

Ci să nu arăți trândăvire dintru început, pentru ca nu arătând aicea trândăvire, spre înainte mergând să cazii, și mai mult nu vei afla a sta

Împotriva necazurilor celora ce vin peste tine: Grăiesc adică de foame, și din neputință, și din nălucirile cele înfricoșate, și din celelalte. Să nu te întorci din locul (Într-alt: din scoposul) puitorului tău de nevoie, că îți pricinuieste ție ajutor asupra potrivnicului: Pentru ca să nu te afle pe tine vrăjmașul tău precum nădăduiește. Ci roagă pe Dumnezeu necontenit, și plângi înaintea darului Lui, și lăcrimează, și te ostenește, până când îți va trimite ție ajutor. Pentru că dacă odată vei vedea pe Acela ce te mântuiește pe tine aproape lângă tine, mai mult nu vei fi biruit despre vrăjmașul tău acela ce se împotrivesc ție. Acestea sânt cele două chipuri ale luptării diavolului până aicea.

CUVÂNT, 53.

PENTRU CHIPUL AL TREILEA AL VRĂJMAȘULUI SPRE CEI PUTERNICI ȘI VITEJI.

Deci când după toate acestea ar năpădi diavolul asupra cuiva, și nu ar putea către dânsul întru luptare, iar mai vârtos către Cel ce îl înputernicează pe dânsul, și îi ajută lui, pentru carele omul se înalță asupra lui, și ia de la dânsul putere și răbdare, întrucât cel gras cu partea și materialnic trup a birui pe cel fără de trup și gânditor. Deci când ar vedea vrăjmașul toată puterea aceasta pe care adică o au primit omul de la Dumnezeu, și pe simțirile lui cele dinafară că nu se biruiesc despre lucrurile cele ce se văd, și despre glasurile cele ce se aud, și gândurile lui că nu se slăbănesc despre momelile și amăgiturile lui, atunci de aceia pofteste vicleanul a căuta oare carele chip ca să depărteze pe Acela ce ajută omului, pe îngerul acela de la dânsul. Și mai vârtos dorește vicleanul ca să orbească mintea omului celuia ce este ajutorat, și ca să se afle el fără de ajutor, și ca să miște înrânsul gânduri ale mândriei, pentru ca să socotească, că din puterea sa e toată vârtutea aceasta, și el lui-și bogăția aceasta o au câștigat, și cu puterea sa sau păzit pe sineși despre potrivnicul și ucigătorul. Și uneori adică

socotește cum că din întâmplare au biruit pe vrăjmașul: Iar alte ori, cum că pentru neputința vrăjmașului: (și tac pentru chipurile celelalte, și pentru gândurile hulii, dintru care îmi cade sufletul într-o spaimă, și singură pomenirea acestora.) Iar alte ori, prin chipul descoperirilor celor de la Dumnezeu, înșelarea sa în mijloc o aduce, și prin visurile sale îi arată lui lucruri. Și iarăși într-o deșteptare se închipuiește într-un îngerul luminii, și toate le face, pentru ca să poată să plece pe om după puțin, și puțin să se împreună alcătuiască cu dânsul, pentru ca să fie dat în mâinile lui. Iar deși va ține gândurile sale cu tărie înțeleptul om. Iar mai vârtos va ține pomenirea Celuia ce îi ajută lui, și ar privi la cer cu vederea inimii sale, pentru ca să nu vază pe cei ce le șoptesc pe acestea într-o dânsul, iarăși se ispitește vrăjmașul a meșteșugii alte chipuri.

CUVÂNT, 54.

PENTRU AL PATRULEA ÎMPOTRIVĂ GRĂITORUL CHIP AL RĂZBOIULUI VRĂJMAȘULUI

Deci aceasta numai iau rămas lui: pentru că rudenie are firea spre aceasta. Și pentru aceasta mai ales nădăjduiește prin aceasta să facă prăpădirea omului, și care este măiestria; aceasta este: a face asupra omului prin fireștile lui trebuințe. Pentru că de multe ori se orbește mintea luptătorului din vederea, și dintru apropierea lucrurilor acestor simțitoare, și cu lesnire se biruiește într-o luptare, când aproape ar fi lângă dânsul: Iar mult mai vârtos, când sar afla înaintea ochilor lui. Căci cu cunoștință și cu iscusință uneltește meșteșugul acesta cumplitul diavol: Adică din iscusul cel împreună cu luptătorii cei mulți, și tari, și puternici, cei căzuți prin acestea, și aceasta cu măiestrie o face. Pentru că măcar deși nu ar putea cu lucrarea a-l face pe om ca să lucreze, pentru întărirea liniștii sale, și pentru depărtarea locuinței sale despre năvăliri și pricini, însă se nevoiește ca să nălucească mintea acestora, și ale închipui lor năluciri mincinoase, într-o închipuirea adevărului: ca

măcar să vie spre poftirea acestora, gâdilându-i pe dâșii, și mișcări mișcând întrânșii, ca să cugete ei întru gândurile cele spurcate, și să se împreună alcătuiască, și să se facă vinovați, pentru ca să se depărteze de la dâșii ajutorul lor. Căci știe, că biruința omului, și biruirea - lui, și vistieria lui și sprijinirea lui, și toate cele ale sihastrului în cugetul lui sânt alcătuite, și prin (amelintare?.....

.....Pag.

08719 prim rând. cuvânt 3) se fac: Pentru ca numai cugetul din loc să se miște, și dintru înălțimea (3rând 3cuvânt- aceia?? la pământ să se pogoare, și cu voirea să arate prin plecarea amelintării alcătuirea. Precum sau întâmplat multora din sfinți prin nălucirile frumuseții muierilor. Încă de multe ori și cei ce sânt aproape de lume, ca de o milă, sau două, sau și de o depărtare de zi, pe singure muierile întru adevăr au meșteșugit a-le aduce către dâșii. Iar pe cei ce sânt departe de lume de vreme ce nu poate (într-acest fel) ca să-i vâneze, prin năluciri le arată lor frumusețea muierilor. Uneori adică, prin împodobirea hainelor, și prin vederea ne astâmpărării: Iar alte ori, prin închipuire a muierilor goale arătându-le lor cu urâciune. Că prin acestea, și prin unele ca acestea, pe unii i-au biruit întru singur lucrurile Iar unii prin năluciri sau batjocorit pentru lenevirea cugetelor lor: Cât întru adâncimea deznădăjduirii au venit ei, și către lume sau abătut, și din nădejdea cea cerească au căzut sufletele lor.

Iar alții mai mari decât aceștia, și din dar luminați fiind, l-au biruit pe el, și nălucirile lui, și dulcele trupului le-au călcat, și sau aflat iscușiți întru dragostea lui Dumnezeu. Și de multe ori năluciri de aur, și de lucruri cinstite, și vistierii de aur le-au nălucit lor. Și este când întru adevăr le-au arătat lor pe acestea, pentru ca prin unele ca acestea feluri de năluciri, poate va putea a împiedica pe vreunul din trânșii din călătoria sa, și a-l poticni pe el, prin vreuna din cursele, și din mrejele lui.

Rugăciune: Ci Doamne, Doamne, nu ne duce pe noi întru niște ispite ca acestea, carele cunoști neputința noastră, din care de abia cei puternici, și iscușiți ies dintru o luptare ca aceasta biruindu-le.

Și prin acestea toate slobozit este ispititorul diavol a bate război cu sfinții întru ispite, pentru ca să se ispitească dragostea lui Dumnezeu cea întru dâșii prin niște ispite ca acestea, dacă pentru lipsirea a unora lucruri ca acestea, și pentru depărtarea, și ne aflarea, și pentru neaverea acestora, iubitori de Dumnezeu ar fi, și ar petrece întru dragostea lui Dumnezeu, și dacă din adevăr iubesc pe Dumnezeu: Și măcar deși sar apropia spre lucrurile acestea, se nevoiesc ale defăima pe dâșele, și ale trece cu vederea, pentru dragostea lui Dumnezeu. + Momiți fiind despre dâșele, nu se biruiesc de dâșele. Slav: Pagina 308.....

..... Și așa se ispitesc nu numai pentru aceasta ca și cunoscuți să fie lui Dumnezeu ci și însuși Diavolului, că foarte dorește ca să-i ispitească, și să-i cerce pe toți, de ar fi fost cu putință, și a-i cere pe dâșii de la Dumnezeu, ca să-i ispitească pe ei, precum pe dreptul Iov l-au cerut. Și când mică slobozirea lui Dumnezeu sar face, se apropie diavolul ispitind cumplit, după asemănarea măsurii puterii celora ce se ispitesc de dâșul. Și nu face asuprire diavolul cel fără de lege după dorința sa. Și dintru aceasta se ispitesc cei adevărați, și întăriți întru dragostea lui Dumnezeu, dacă acestea toate le trec cu vederea, și ca pe o nimic le socotesc pe acestea înaintea ochilor lor spre asemănarea dragostei lui Dumnezeu. Și smerindu-se pe sine pururi, și Celuia ce întru toate le ajută lor, și pricinuatorului biruinței lor dând slava, și în mâinile Lui dându-se pe sineși întru luptare, lui Dumnezeu grăind, că Tu ești puternic Doamne, și a Ta este lupta, bate război și biruiește întru dâșna Doamne, pentru noi, atunci se ispitesc aceștia ca aurul în topitoare. Iar cei ce sânt necurați, întru niște ispite ca acestea se ispitesc, și se cunosc, și cad de la Dumnezeu ca niște gunoaie, dând loc vrăjmașului lor, și ies osândiți, pentru trândăvirea cugetului lor, sau pentru mândria lor: Căci că nu sau învrednicit a primi puterea, pe care o au avut sfinții, lucrătoare întru dâșii. Pentru că nu se biruiește puterea cea împreună luptătoare întru noi. Că este Atotputernic Domnul, și mai tare decât

toți, și întru toată vremea biruitor întru trupul cel muritor, când împreună sar pogorî cu dâșii în război. Iar de se vor birui, arătat este, cum că fără de Dânsul se biruiesc. Aceștia sânt carii se dezgolesc pe sineși cu voirea sa de Dânsul pentru neînțelegerea lor, că nu sau învrednicit puterii cea ce sprijinește pe biruitori, ci și de singură puterea lor cea obicinuită și osebită, pe care o avea în vremile războaielor sale celor tari, se simt pe sine deșerți a fi de dânsa. Și cum se semeșesc; Văd căderea lor plăcută și dulce întru ochii lor. Și pentru că greu le este lor a suferi greutatea luptării vrăjmașului lor. Pe care biruia mai demult curat cu râvnă din năvălirea pornirii firii, pe care o avea în vremea aceia cu fierbințeală și cu iuțime. Și pe acestea în sufletul lor acum nu le găsec.

Și cei ce întru începerile lor adică sânt trândavi și slăbănogi, nu numai de luptele acestea și de unele ca acestea, ci și de glasul frunzei copacilor se spăimântează și se turbură, și de mică nevoia cea din trebuința flămânzirii, și din mică neputință se biruiesc, și se leapădă, și se întorc înapoi. Iar cei adevărați, și iscușiți, nici de iarbă și de verdeață se satură, nici hrănindu-se cu rădăcinile ierburilor celor uscate, mai înainte de ceasul cel legiuit al hranei primesc din ceva a gusta: Ci și jos se culcă întru slăbirea trupului fiind, și întâmpită văd ochii lor dintru deșertarea cea multă a trupului: Și măcar nevoie sar ieși din trup, nici așa dau mâna a se birui, și a cădea dintru voirea cea întărită. Că doresc, și poftesc a se sili pe sineși pentru dragostea lui Dumnezeu, și a se osteni pentru fapta cea bună aleg, decât a avea viața aceasta vremelnică, și toată odihna cea întru dânsa. Și când ar veni spre dâșii ispitele, mai mult se veselesc, și mai mult întru dânele desăvârșiți se fac. Ci nici din ostenelile nevoițelor cele ce se fac lor se îndoiesc întru dragostea lui Hristos. Ci până când vor lipsi din viață, se osârduiesc a primi cu vitejie ispitele, și nu se depărtează, că prin acestea se fac desăvârșiți. Iar Dumnezeului nostru să fie slavă în vecii vecilor. **Amin.**

CUVÂNT, 55. PENTRU PATIMI.

O ce dulci sânt pricinile patimilor! Pentru că patimile uneori poate cineva a le tăia, și întru depărtarea lor liniștează, și se veselește întru încetarea lor: Iar pricinile, ale lăsa nu poate. Pentru aceasta nevrând ne ispitim. Și întru patimi adică, ne necăjim: Iar pricinile, a petrece întru noi iubim păcatele, nu le poftim: Iar pe cele ce ne aduc nouă pricinile, cu dulceață le primim. Pentru aceasta pricinuitoare se fac cu lucrarea cele ce a doua celor dintâi. Acela ce iubește pricinile patimilor, supus este fără de voie, și nevrând, și rob patimilor. Acela ce urăște păcatele sale, va înceta de dânsule: Și acela ce le mărturisește pe ele, va dobândi iertare. Însă cu neputință este cuiva a părăsi deprinderea păcatului, mai înainte până ce nu va câștiga vrăjmășie asupra lui: Și iertare a dobândi, mai înainte de mărturisirea păcăturilor. Pentru că una adică, adevăratei smerenii este pricină: Iar cealaltă, a umilinței. Din rușinarea cea următoare inimii.

Dacă pe cele vrednice de prihănire nu le vom urî, nu vom putea a simți putoarea lucrării lor, nici împuțiciunea acestora, întrucât le purtăm pe ele întru sufletele noastre. Până ce nu vei lepăda pe cea necuviincioasă dintru tine, nu vei cunoaște cu care rușine ești împreună împleticit, nici rușinarea cea din nici rușinarea iar când întru alții vei vedea sarcina ta, atunci vei cunoaște rușinea ceia ce zace pe tine. Depărtează-te de lume, și atunci vei cunoaște putoarea aceștia. Că de nu te vei depărta, nu o vei cunoaște cum +e, Slav: (pute) ci mai vârtos și ca și cu o mireasmă bună te vei îmbrăca cu împuțiciunea ei, și goliciunea rușinii tale, ca pe o perdea de slavă o vei socoti.

Fericit e acela ce sau lepădat de lume, și de întunericul ei, și carele numai au luat aminte de sineși. Că nu poate vederea, nici socoteala a lucra, sau a sluji aceluia ce se învârtește prin mijlocul celor deșarte. Căci cum socoteala cea turburată a acestuia va putea a socoti ceia ce i se cuvine; Fericit e carele au lăsat mahmuria beției sale, și nesăturarea

îmbătăării sale întru alții au văzut-o ce fel este. Pentru că atunci va cunoaște rușinea sa. Iar întrucât cineva amețea beției păcatelor sale întru sineși o poartă, ca niște bine încuviințate i se văd lui toate cele ce se fac de dânsul. Căci când firea afară sar face din rânduiala sa, asemenea este, ori de vin, ori de poftă îmbătată ar fi. Pentru că amândouă din cuviință o scot, și o ardere pornesc amândouă în trupul întru care sânt purtate. Căci chipurile adică, sânt osebite: Iar amestecarea, e una. Iar osebirile pricinilor, sânt nepotrivite. Însă se oselesc și după primirea fiecăruia.

Toate-i răsufări îi urmează ticăloșie, și toatei ticăloșiei cei-i pentru Dumnezeu, răsufare îi urmează. Dacă toate cele ce sânt în lumea acesta sânt supuse stricăciunii, și stricăciunea prin cele potrivnice se face, sau aicea, sau în veacul ce va să fie, (1) sau în vremea ieșirii. Și mai vârtos dulceții cei-i din ne astâmpărare, sau pătimirii cei-i rele, ce se împotrivesc dulceții aceștia, care prin sfințenie se face, și aceasta din iubirea de oameni o orânduiește Dumnezeu, sau întru singură călătoria, sau întru sfârșitul aceștia, a gusta din muncire, și atunci o trece pentru bogată mila Lui pe aceasta ca pe oarecare răsplătire: Iar pe aceia, ca o aravonă. Pentru că nu oprește câștigul binelui, până la ceasul cel mai de pe urmă. Însă răutatea, așa o oprește, pentru a fi chinuit cel vrednic de muncă, precum e scris. Acela ce se pedepsește aicea pentru rușinea sa, din gheena sa mănâncă.

Păzește-te de singură stăpânirea ta care mai înainte povățuiește de robia cea cumplită. Păzește-te de mângâierea ceia ce mai înainte povățuiește de război. Păzește-te de cunoștința ceia ce mai înainte povățuiește de întâmpinarea ispitelor, ca mai de multe ori însă, din poftirea cea mai înainte de săvârșirea pocăinței. Pentru că dacă toți sântem păcătoși, și nu este nici unul mai înalt decât ispitele, deci nici una din faptele cele bune e mai înaltă decât pocăința. Pentru că nici a se săvârși poate lucrul aceștia vre-odinioară. Că se cuvine aceasta tuturor păcătoșilor, și dreptilor totdeauna, celora ce voiesc ca să dobândească mântuire, și nu este nici un hotar al săvârșirii. Că săvârșirea și a singuri celor desăvârșiți, cu adevărat nesăvârșită este. Pentru aceasta dară,

pocăința, nici cu vremile, nici cu faptele împrejur se hotărăște până la moarte. Ține minte, cum că toatei dulceți, următoare este îngreșoșarea, și amărăciunea, ca ceia ce a doua este.

Păzește-te de bucuria ceia ce nu are împreună înjugată pricina schimbării. Că tot ceia ce de sus are ascunsă orânduiala, nu poți a o înțelege, nici a cunoaște hotarul și pricina schimbării ei. De acelea te teme, a cărora socotești că ai îndreptarea. Pentru că se grăiește, cum că afară de calea acestora călătorește. Acela ce cu înțelepciune știe a cârmui corabia lumii, schimbare au amestecat împreună cu toate cele ale lui. Iar cea dinafară de aceasta, umbră este.

Urmează odihnirii mădulărilor uluirea și turburarea gândurilor: Și lucrării cei fără de măsură, trândăvia: Și trândăviei, uluirea. Însă are osebite uluire de uluire. Pentru că cei-i dintâi adică uluirii cei-i din odihnă, îi urmează ...războiul?... (pag. 314. rând 7 prim cuvânt) curviei: Iar cei-i de a doua cei-i din trândăvie, părăsirea sihăstriei sale, și mișcarea din loc în loc. Iar lucrării cei cu măsură și cu osteneală petrecătoare, preț nu este. Iar mai micșorarea acestora adică, înmulțește pe dulceață iar ne măsură, uluirea. Rabdă nebunia firii tale, pe ceia ce întru tine te biruiește pe tine frate. Pentru că te-ai gătit a te face întru înțelepciunea aceia care pururi veșnică are cununa începătoriei. Să nu te spăimântezi de turburarea trupului celui Adamicesc, celui gătit a fi întru desfătarea aceia, a căreia cunoștința aicea, este dinafară de mintea celor trupești, când ar sta de față chipul cel ceresc, carele este împăratul păcii, să nu te turburi împotriva schimbării turburării firii. Pentru că vremelnică este cea întru aceasta rea pătimire celuia ce cu dulceață o primește pe dânsa. Că sau asemănat patimile cățeilor, celor obișnuiți a se îndeletnici la măcelării, carii (prin chemarea lui Hristos se înfricoșează, și) de singur glasul fug. Iar trecute fiind cu vederea, ca niște lei întru tot mari vin asupra. Defăimează poftirea cea mică, pentru ca să nu cugetezi tărimea înfocării ei. Căci că cea pentru lucrurile cele mici spre o vreme răbdare, gonește primejdia lucrurilor celor mari. Căci cu neputință e a stăpâni lucrurile cele mari, dacă nu vei birui pe cele mai proaste.

Adu-ți aminte de rânduiala întru care vei a fi, o frate, a căreia viața nu este, ca ceia ce prin scurgeri se trage și se mișcă, prin care se zdrobește murirea. Și nu este întru aceasta aprindere a amestecării. Care amestecare prin amăgirea dulceței osteneală dă firii cei-i pruncești. Rabdă osteneala luptării, întru care spre ispitire înăuntru adus ești, pentru ca să ei de la Dumnezeu cunună, și să te odihnești, trecând dintru această lume. Adu-ți aminte și de odihna aceia, care nu are sfârșit, și de viața cea neamăgită, și de rânduiala cea desăvârșit, și de orânduiala cea nestrămutată, și de robirea ceia ce face silă ca să iubești pe Dumnezeu, de ceia ce domnește firea. Căreia să ne învrednicim cu darul lui Hristos: Căruia slava împreună cu Părintele cel fără de început, și cu Prea Sfântul acum, și pururi, și în veci. **Amin.**

CUVÂNT, 56.

**PENTRU, CUM CĂ ȘI CU FOLOSINȚĂ AU SLOBOZIT
DUMNEZEU SUFLETUL A FI PRIMITOR DE PATIMI.
ÎNTRU CARELE ȘI PENTRU LUCRĂRILE CELE
PUSNICEȘTI.**

Lunecarea întru oarecare cădere a păcatului, arătătoare este a neputinței ce-i firești. Pentru căci cu folosință au slobozit Dumnezeu sufletul a fi primitor de patimi. Că n-au cunoscut a-l alcătui pe el mai înalt decât acestea mai înainte iarăși de nașterea cea de a doua. A fi el primitor de patimi, cu folosință e spre îmboldirea științei. Iar a petrece înrânsele, (lucru) cu obrăznicie și cu nerușinare este. Trei chipuri sânt, prin care tot sufletul cuvântător poate a se apropia la Dumnezeu. Sau prin fierbințeala credinței, sau prin frică, sau prin pedeapsa Domnului. Și nu poate nimeni a se apropia la dragostea lui Dumnezeu, de nu ar povățui mai înainte unul dintru acestea trei chipuri.

Precum dintru îmbuibarea pântecelui se naște turburarea gândurilor, așa și din multa cuvântare, și din neorânduiala vorbirilor, necunoștința și

uluirea minții. Grija lucrurilor celor lumești turbură sufletul, și învăluirea cea despre acestea învăluiește mintea, și din liniște o scoate. Se cuvine monahului celui ce sau dat pe sineși lucrării cei cerești, pururi și totdeauna de toată grija lumească afară a fi, pentru ca întru sineși făcându-se, nimic nicidecum întru sineși să afle din veacul cest de acum. Căci despre acestea deșert făcându-se, fără de grijă poate a cugeta în legea Domnului ziua și noaptea. Ostenelile cele trupești fără de curățenia minții sânt ca pânțelele cel fără de prunc, și ca țâțele cele uscate. Pentru că la cunoștința lui Dumnezeu a se apropia nu pot. Și trupul adică ostenit îl fac, iar patimile a-le deșădăcina din minte, nu se grijesc. Pentru aceasta vor secera nimic. Precum acela ce seamănă în mărăcini, nu poate a secera nimic, așa acela ce cu pomenirea de rău pe sineși se prăpădește, și cu iubirea agoniselilor, nu poate a săvârși nimic, ci geme pe patul său din multa priveghere, și din strâmtorarea lucrurilor. Și mărturisește Scriptura ceia ce grăiește: „Ca un norod ce lucrează dreptatea, și ca acela ce nu sau lenevit nici întru una din poruncile Domnului, cer dreptatea cea de la Mine și adevărul, și voiesc a se apropia la Mine la Dumnezeu, grăind: Pentru ce ne-am postit, și n-ai văzut; și pe înșine ne-am smerit, și n-ai cunoscut; Pentru că în zilele postirilor voastre faceți voile voastre, grăiesc adică, cugetările voastre cele rele”. Isaia: 58. 2.3. Și ca idolilor roduri? Pag. 317 r2 cuv.4) jertfe le aduceți pe acestea, și gândirile cele cumplite, pe care ca pe niște Dumnezei le-ați socotit întru sine-vă, trupul vostru jertfindu-l lor, cel mai cinstit decât toate tămâierile: Pe care cu cuviință era vouă Mie a-l sfinți, prin bună lucrarea voastră, și prin știința cea curată.

Bine lucrat pământ este carele veselește pe plugarul său cu rodirea cea până la o sută, sufletul cel strălucit cu pomenirea lui Dumnezeu, și cu cea neadormită priveghere a nopții și a zilei, acolo zidește Dumnezeu pe tăria Lui nor acoperindu-l pe dânsul ziua, și cu lumină de foc luminându-l noaptea. Înăluntru în tunicului lui lumină va străluci.

Precum norul acoperă lumina lunii, așa aburii pântecelui gonesc înțelepciunea lui Dumnezeu din suflet. Și precum era para focului în lemnele cele uscate, așa e și trupul pânțelele fiind plin. Și precum

materia de la materie crește văpaia focului, așa felurimea mâncărilor mișcarea trupului. În trupul cel iubitor de dulceți cunoștința lui Dumnezeu nu locuiește. Și acela ce își iubește trupul său, darul lui Dumnezeu nu-l va dobândi. Precum din dureri se naște roada care veselește pe cea ce o au născut, așa din osteneala gâtului se naște în suflet rod, cunoștința tainelor lui Dumnezeu. Iar leneșilor și iubitorilor de dulceți, rod de rușine. Precum tatăl se grijește pentru fiu, așa și Hristos se grijește pentru trupul cel ce rău pătimește pentru Dânsul, și totdeauna aproape este de gura lui. Dobânda lucrării cei cu înțelepciune e neprețuită.

Străin e acela ce cu cugetul au ieșit dintru toate ceste ale vieții. Plângător este acela ce întru flămânzire și întru însetoșare petrece toate zilele vieții sale, pentru nădejdea bunătăților celor ce vor să fie. Călugăr este carele șede afară de lume, și pururi se roagă lui Dumnezeu, ca să dobândească bunătățile cele ce vor să fie. Bogăția călugărului este mângâierea cea făcută din plângere, și bucuria cea din credință, carele întru cămările minții strălucește. Milostiv este carele nu deosebește cu cugetul pe cineva de cinevași, ci pe toți îi miluiește. Feciorelnic este, nu acela ce trupul său l-au păzit neîntinat despre împreunare, ci acela ce se rușinează de sineși când ar fi singur. Dacă iubești întreaga înțelepciune, gonește gândurile cele urâte, prin cugetarea cetirii, și prin rugăciunea cea întinsă, și atunci către pricinile firii te vei întrarma. Iar fără de acestea curățenie a vedea în suflet e cu neputință. De voiești a câștiga milostenia, întâi te obicinuieste pe sineși a defăima toate, ca nu prin greutatea acestora trasă să fie mintea, și din hotarele ei afară să iasă. Pentru că adevărimea milosteniei întru răbdarea celuia ce voiește a fi năpăstuit se arată. Săvârșirea smereniei este, a suferi cu bucurie clevetirile cele mincinoase. Dacă întru adevăr ești milostiv, când ar fi luate ale tale cu nedreptate, să nu te necăjești dinăuntru, nici celor de afară să povestești paguba. Ci mai vârtos înghițită să se facă paguba celor ce ți-au făcut ție nedreptate întru milostenia ta, precum iuțimea vinului întru mulțimea apei. Și arată-ți mulțimea milosteniei tale întru bunătățile cele ce răsplătești celora ce ți-au făcut ție strâmbătate.

Precum și fericitul Elisei au făcut vrăjmașilor săi, celora ce vrea ca să-l robească pe el. Căci când sau rugat și i-au orbit pe ei cu negura, au arătat puterea ceia ce era întru dânsul. Iar când mâncare și băutură lor dându-le i-au lăsat să se ducă, milostenia ceia ce era întru dânsul o a arătat.

Cel întru adevăr smerit cugetător, năpăstuit fiind nu se turbură, nici răspundere face pentru lucrul, întru care nedreptate i sau făcut: Ci primește clevetirile, ca adevărul, și nu se grijește ca să plece pe oameni, că sau năpăstuit, ci cere iertăciune. Pentru că unii numele curviei loru-și l-au hrăpit de bunăvoie, nefiind așa: Iar alții al preacurviei, departe de aceasta fiind, l-au suferit, și roada păcatului pe care nu o au lucrat, prin lacrimi loru-și în ulițe o arăta, și iertăciune a nelegiurii, pe care nu o au lucrat, cu plângere de la cei ce i-au năpăstuit o cerea, cu toată curățenia și neîntinarea fiind încununăți cu sufletul. Iar alții, pentru ca să nu fie slăviți întru îmbunătățită așezarea lor, ceia ce era ascunsă înrânșii, în chipul celora ieșiți din minte se arăta pe sineși, cu sarea cea Dumnezeiască dreși fiind, și întru liniște întemeiați. Întrucât dintru întreagă săvârșirea lor, pe sfinții îngeri a-i avea propovăduitori ai vitejiilor lor.

Tu adică smerenie socotești a avea. Iar alții pe sineși se prihănea, iar tu nici de alții prihănit fiind suferi, și smerit cu cugetul pe sineși te socotești. De ești smerit cu cugetul, cearcă-te pe sineși întru acestea, de nu te turburi năpăstuit fiind.

Lăcașuri multe Mângâietorul ale Părintelui numește măsurile minții celora ce petrec întru laturea aceia, grăiesc adică alegerile, și osebirile darurilor celor duhovnicești, întru care cu cugetarea se desfătează. Că nu prin osebirea locurilor, ci prin rânduiala darurilor, multe locașuri au grăit. Precum fiecare-le întru soarele cest simțit după curățenia puterii și a cuprinderii cei-i văzătoare se desfătează. Și precum un sfeșnic întru o casă luminând, osebită raza (fiecăruia) se face, lumina despărțindu-se întru multe făclii, așa în veacul ce va să fie, dreptii toți întru o lature petrec nedespărțiți, însă fiecare-le după măsura sa dintru unul înțelegătorul Soare se strălucește, și după vrednicie trage bucuria,

și veselia, ca dintru un văzduh, și loc, și scaun, și vedere, și chip. Și nu vede cineva măsurile soției sale, nici ale celui mai înalt, nici ale celui mai de jos: Pentru ca nu văzând darul soției sale acela ce îl covârșește, și lipsirea sa, să se facă aceasta lui pricini de întristare și de mâhnire. Să nu fie aceasta a fi, unde nu este întristare, nici suspin: Ci fiecare după cea dată lui dăruire, după măsura sa, înlăuntrul său se veselește. Iar vederea cea dinafară una este a tuturor, și una bucuria. Și fără de aceste două rânduieli, nu este altă rânduială de mijloc. Grăiesc adică una, pe cea de sus: Iar alta, pe aceasta de jos: Iar mijlocul acestora este felul osebirii răsplătirilor. Iar de e aceasta adevărată, precum și adevărată este, ce este mai cu nebunie, sau mai fără de înțelegere decât cei ce grăiesc, cum că de ajuns îmi este mie din gheena a scăpa, iar ca să intru într-o împărăție, nu-mi este grijă mie; Pentru că a scăpa din gheena, singură aceasta este a intra într-o împărăție, precum și dintru aceasta a cădea, a intra în gheena este. Pentru că nu ne-au învățat pe noi (Dumnezeiasca) Scriptură trei locuri, ci ce; „Când va veni Fiul omului întru slava Sa, și va pune oile de dreapta Lui, iar caprele de stânga”. Matei:25. 31. Pentru că nici trei cete au zis, ci două, una de dreapta, și alta de stânga. Și au despărțit hotarele osebirilor sălășluirilor acestora, zicând: „Că vor merge aceștia în munca veșnică, adică păcătoșii: Iar dreptii în viața veșnică vor străluci ca soarele”. Matei:25. 46. Și iarăși: „Veni-vor de la răsărituri și de la apusuri, și vor șede în sânul lui Avraam într-o împărăția cerurilor, iar fiii împărăției scoși vor fi într-o întunericul cel mai dinafară: Unde este plângerea, și scrâșnirea dinților”. Matei: 8 11. Care este decât tot focul mai înfricoșată.

Deci oare nu ai priceput dintru acestea, cum că cea potrivnică stare rânduielii cei de sus, aceasta este gheena cea chinuitoare; Deci bine este a învăța pe oameni bunătatea lui Dumnezeu, și a-i trage pe dânșii într-o petrecerea proniei lui Dumnezeu, și dintru înșelăciune într-o cunoștința adevărului a-i aduce. Că acesta au fost scopul lui Hristos, și al apostolilor, și este înalt foarte. Iar de sar simți omul pe sineși din petrecerea aceasta, și din deasa împreunare, cum că slăbește știința lui

Întru vederea celor văzute, și i se turbură liniștea lui, și cunoștința se întunecă, pentru că încă mintea lui are trebuință de păzire, și de supunerea simțirilor, și întru a voi a vindeca pe alții, însuși sănătatea sa o pierde, și iasă dintru singură slobozenia voinii sale întru turburarea minții, unul ca acesta să-și aducă aminte de zicerea cea apostolească care sfătuiește și grăiește, „hrana cea vârtoasă a fi celor mai desăvârșiți”: Evrei: 5.14. Și înapoi să se întoarcă, pentru ca să nu audă de la dânsul, ca în pildă, „doctore vindecă-te pe sineți”: Luca: 4. 23. Și pe sineși să se osândească, și bună sănătatea sa să o păzească, și în locul simțitoarelor cuvintelor lui, bună viețuirea lui să slujească, și în locul glasurilor gurii sale, lucrarea lui să învețe, și când întru însănătoșire pe sufletul lui l-ar cunoaște, atunci și pe alții să folosească, și întru însănătoșirea sa să-i tămăduiască. Căci când sar afla departe de oameni, mai mult poate a-i folosi pe ei prin râvnirea lucrurilor celor bune, decât cu cuvintele, bolnav fiind și însuși, și trebuință având de doftorie mai mult decât aceștia. „Pentru că orb pe orb dacă va povățui, (zice,) amândoi în groapă vor cădea”. Matei: 15 14. Pentru că a acelora ce sânt sănătoși este hrana cea vârtoasă, acelora ce iscusite au simțirile, și pot a primi toată hrana: Grăiesc adică, asupra-le tuturor simțirilor, și a nu se vătăma cu inima din toate întâmplările, pentru iscusința săvârșirii.

Când ar vrea diavolul mintea unora ca acestora a o spurca prin pomenirea curviei, încât prin prieteșugul măririi deșarte ispitește răbdarea lor. Și înainte începerea gândului acestuia nu se pare a fi patimă. Așa obișnuiește a face celora ce se păzesc cu mintea, întru carii nu este cu putință în degrabă a pune înăuntru cugetare necuviincioasă. Iar când l-ar scoate pe el dintru mărimea lui, și ar începe împreună a vorbi cu gândul cel mai dintâi, și al depărta pe el de acolo, atunci se întâmpină cu dânsul prin materia curviei, și mintea o răstoarnă întru lucrurile curviei. Și întâi se turbură întru cea de năprasună asupra acestora, pentru curățenia gândurilor care era mai înainte, ceia ce mai înainte se întâmpina cu lucrurile: De a căroră vedere mintea cârmuitoarea era depărtată. Pentru că măcar deși nu sar fi spurcat cu păcatul, ci însă din vrednicia cea mai dintâi pe ea o au surpat jos. Iar

dacă sar întoarce înapoi, și mai înainte ar apuca pe asupra cea mai dinainte a gândurilor, (adică pe mărirea deșartă,) care este pricina aducerii celor de a doua, atunci poate cu lesnire împreună cu Dumnezeu a birui patima.

Mai bine e prin pomenirea faptelor bune a se furiși de patimi, decât prin starea împotrivă, (și prin grăirea împotrivă.) Pentru că patimile când din latura sa ar ieși, și sar porni spre război, atunci chipuri și idoli închipuiesc în minte. Pentru că stăpânire multă are războiul acesta asupra minții foarte, cugetările amestecându-le și turburându-le. Iar după hotărârea cea mai dintâi, pe care o zicem, nici urmă a patimilor nu se vede în minte după izgonirea acestora.

Osteneala trupească, și cugetarea Dumnezeieștilor Scripturi păzește curățenia: Iar pe osteneală o întărește nădejdea și frica: Iar pe nădejde și pe frică le alcătuiesc în cuget depărtarea oamenilor și neîncetata rugăciune. Până ce ar primi omul pe Mângâietorul are trebuință de Dumnezeieștile Scripturi, pentru ca pomenirea bunătăților să se pecetluiască în mintea lui, și dintru neconținută cetire să se înnoiască întru dânsul mișcarea cea către bunătate, și să păzească pe sufletul lui despre suptiretatea căilor păcatului. Pentru că n-au câștigat încă puterea Duhului, cea ce depărtează pe înșelare, care robește pomenirile cele folositoare de suflet, și se apropie de răceala cea întru risipirea minții. Căci când puterea duhului ar încăleca pe puterea cea sufletească care lucrează întru dânsul, atunci în locul legii Scripturilor, se înrădăcinează poruncile duhului în inimă. Și atunci întru ascuns de la duhul se învață, și nu are trebuință de ajutorul cel din materia cea simțitoare. Că întrucât inima de la materie se învață, cu curmare urmează învățaturii înșelarea și uimirea, Iar când învățătura de la duhul ar fi, atunci pomenirea nevătămată se păzește.

Sânt gânduri bune, și sânt voiri bune: și sânt gânduri viclene și inimă vicleană. Cea dintâi rânduială, mișcare este care trece prin minte, ca vântul carele se ridică în mare, și înalță valurile. Iar a doua rânduială, este alcătuirea și temelia. Și după hotarul alcătuirii, se face răsplătirea celor bune și a celor rele, și nu după mișcarea gândurilor. Sufletul din

mișcarea gândurilor celor schimbătoare nu liniștează. Și dacă fiecareia dintru acestea răsplătire îi vei da, temelie jos în inimă neavând, aproape ești tu ca de întunerece de ori în toate zilele să-ți schimbi și bunătățile tale și pe cele potrivnice.

Pasăre fără de aripi este mintea cea de curând ieșită dintru împreună împleticirea patimilor prin pocăință, și în vremea rugăciunii se nevoiește a se înălța din lucrurile ceste pământești, și nu poate, ci încă pe fața pământului se târăște, neputând încă a zbura: Însă își adună cugetele sale prin cetire, și prin lucrare și frică, și prin grija faptelor bune celor de multe feluri. Pentru că afară de acestea a cunoaște ceva nu poate. Și acestea adică spre puțină vreme păzesc pe minte ne întunecată (și ne turburată:) iar mai pe urmă năpădesc pomenirile, și turbură inima și o spurcă. Pentru că n-au simțit încă pe văzduhul cel liniștit al slobozeniei, către carele prin neaducerea aminte de lucruri după puțină vreme își adună mintea. Pentru că aripile încă trupești - le are, grăiesc adică faptele bune, cele întru arătare se săvârșesc. Iar faptele cele bune ale videniei încă nu le-au văzut, nici simțirii acestora sau învrednicit: Cele ce sânt aripile minții, prin care se apropie cineva spre cele cerești, și se depărtează despre ceste pământești.

Întrucât prin lucrurile ceste simțitoare slujește cineva Domnului, închipuirile lucrurilor acestora se închipuiesc în gândurile lui, și prin închipuiri trupești pe cele Dumnezeiești le socotește. Iar când ar primi simțirea celora ce sânt înlăuntrul lucrurilor, atunci după măsura simțirii sale, va fi și mintea mai înaltă decât închipuirile lucrurilor după vreme, și vreme.

Ochii Domnului peste cei smeriți cu inima, și urechile Lui spre rugăciunea lor. Psalm 33. 14. Rugăciunea smeritului cugetător ca din gură spre urechi. În vremea liniștii tale strigă prin lucruri bune ale smereniei: **Rugăciune.** Doamne Dumnezeu meu Tu vei lumina întunericul meu.

Când sufletul tău sar apropia a ieși dintru întuneric, semnul acesta să-ți fie ție: Arde inima ta, și se aprinde ca focul ziua și noaptea. Cât toată lumea o socotești tu gunoi și cenușă, și nu poftești nici +hrana, Slav: (Dulceața hranei,) dintru dulceața gândurilor celor noi și înfocate, care

se mișcă pururi în sufletul tău. Și fără de veste ți se dă ție: izvor de lacrimi, ca pârâul curgând fără de silă, amestecat întru toate lucrurile tale, întru cetirea ta zic și întru rugăciunea ta, întru cugetarea ta și întru mâncarea ta și întru băutura ta, și întru tot lucrul tău lacrimile tale amestecate întru aceasta se află. Când le vei vedea pe acestea în sufletul tău, cu bună îndrăzneală să fii, că marea o ai trecut, și așa adaogă întru lucrurile tale, și bine ține păzirea: Pentru ca darul din zi în zi să se înmulțească întru tine. Iar până când nu te-ai întâmpina cu acestea, încă nu ți-ai săvârșit calea ta, ca să ajungi la muntele lui Dumnezeu. Iar dacă și după ce ai aflat tu, și ai primit darul lacrimilor, vor înceta, și fierbințeala ta sar răci fără de altă schimbare a lucrului, adică fără de trupeasca neputință, vai ție: Ce ai pierdut. Pentru că sau întru părere ai venit, sau întru lenevire, sau și întru slăbănogire. Iar ce urmează lacrimilor după primirea lor, și ce după acestea îl va întâmpina pe el, mai pe urmă întru alt loc vom scrie, întru capetele cele pentru pronie, precum de la părinți, și din Scripturi ne-am luminat, căroră sânt încredințate niște taine ca acestea.

Dacă nu ai lucruri, nu grăi pentru faptele bune. cinstite sânt înaintea Domnului necazurile cele întru Dânsul și pentru Dânsul, mai mult decât toată rugăciunea și jertfa. Și mirosul sudorii lor mai mult decât toate aromatele.

Pe fiecare faptă bună care fără de osteneală trupească se face, ca pe o lepădătură neînsuflețită să o socotești. Jertfa dreptilor este, lacrimile ochilor lor. Și prinosul lor cel primit, suspinele cele întru privegherea lor. Striga-vor către Domnul dreptii întru greutatea (și întru asuprea) trupului strâmtorându-se, și întru durere rugăciunile lor le vor trimite către Dumnezeu, și întru strigarea glasului lor, sfintele cete vin spre ajutorul lor, îndrăzneți a-i face pe dâșii cu nădejdea și a-i mângâia. Că părtaș sânt sfinții îngerii patimilor, și necazurilor sfinților, prin apropierea cea către dâșii.

Lucrarea cea bună și smerita cugetare, Dumnezeu fac pe om pe pământ. Iar credința și milostenia, către curățenie în degrabă a se apropia îl fac. Fierbințeala și zdrobirea inimii întru un suflet a se face e cu neputință,

precum nici celora ce sânt întru beție, ținerea gândurilor. Vinul adică, spre veselie; (adică a trupului) iar fierbințeala, spre veselia sufletului sau dăruit. Acela încălzește trupul, iar Cuvântul lui Dumnezeu mintea. Cei ce sunt înfocați cu fierbințeala, prin cugetarea nădejdiei se hrănesc, și cugetare o îndreptează către veacul ce va să fie. Că precum cei ce se îmbată de vin, oarecari-i idoli schimbați nălucesc, așa și cei cu nădejdea (cea către Dumnezeu) se îmbată și se înfierbintează, nici necaz știu, nici ceva lumesc. Acestea se întâmplă celor mai proști cu inima, și mai fierbinți cu nădejdea, și altele ca acestea, după lucrarea cea petrecătoare, și după curățenie: Care sânt gătite celora ce călătoresc pe cărarea faptelor celor bune. Acestea +se fac Slav: (gustă) întru începerea căii, prin credința sufletului. Că toate câte voiește Domnul face.

Fericiți sânt cei ce și-au încins coapsele sale spre marea necazurilor cu prostime, și cu ne iscoditor obicei, pentru dragostea cea către Dumnezeu, și carele nu și-au dat spatele. Aceștia în degrabă către limanul împărăției se mântuiesc, și se odihnesc în sălaşurile celora ce bine sau ostenit și se mângâie din ticăloșia lor, și se veselesc întru veselia nădejdiei lor. Carii aleargă cu nădejde, către strâmbimea căii, nu se întorc, nici stau a iscodi pentru aceasta: Ci când ar trece marea, atunci strâmbimea văzându-o, lui Dumnezeu aduc mulțumirea: Cum i-au izbăvit pe ei (și i-au păzit) din strâmtorări și din prăpăstii, și dintru o asprime ca aceasta, neștiind ei. Iar cei ce cugetă cugetări multe, și voiesc foarte a fi înțelepți, și se dau pe sineși împreunărilor, și temerii gândurilor, și mai înainte bine se gătesc, și voiesc mai înainte a vedea pricinile cele vătămătoare, cei mai mulți dintru aceștia lângă ușile caselor sale totdeauna șezând se află.

Leneșul în cale trimis fiind, va zice: „Leu e în cale, și ucigași în uliță”. Pilde 22. 13. Și precum cei ce au zis: „Fii de uriași am văzut acolo, și eram înaintea lor ca lăcustele”. Numerii: 13: 34. Aceștia sânt cei ce în vremea răposării lor se află în cale, cei ce pururi voiesc a fi înțelepți, însă a pune începătură nu voiesc nicidecum. Iar cel prost înotând, trece întru întâia fierbințeală, grijă de trup nefăcând nicidecum, nici cugetând

Întru sineși, de va isprăvi adică ceva dintru neguțătoria sa, sau nu. Să nu ți se facă ție mulțimea înțelepciunii, alunecare sufletului, și cursă înaintea feței tale: Ci nădăjduind întru Dumnezeu, cu bărbăție pune începătură călătoriei cei-i pline de sânge: Pentru ca să nu te afli pururi lipsit, și gol de cunoștința lui Dumnezeu. „Că acela ce se teme, și așteaptă vânturile, nu va semăna”. (Citat nu înțeleg. pag. 329. Mai bine e moarte pentru Dumnezeu, decât viață cu rușine și cu lene. Când vei vrea ca să pui începere întru lucrul lui Dumnezeu, întâi fă așezământ, ca cel ce nu ai mai mult a trăi în viața aceasta, și ca un mai înainte gătit spre moarte, și deznădăjduit despre viața aceasta, ca acela ce ai ajuns la vremea sfârșitului tău, și pe aceasta să o aibi cu adevărat în cugetul tău, a nu fi împiedicat tu cu nădejdea vieții cești-i de aicea, spre a te lupta, și a birui. Că nădejdea vieții aceștia slăbănogeste cugetul. Pentru aceasta nu iscodi multe nicidecum, ci dă loc credinței întru cugetul tău, și îți adu aminte de zilele cele multe ale celora de pe urmă, și ale nepovestitelor veacuri care sânt după moarte și după judecată, și nu va intra nici odinioară trândăvie peste tine, după înțeleptul carele grăiește: Că o mie de ani ai veacului cestui de acum, nu sânt ca o zi în veacul dreptilor. Psalm: 89. 4. Cu bărbăție se începi tot lucrul bun, și să nu te apropii la dânsul cu îndoirea sufletului, și să nu te îndoiești întru inima ta despre nădejdea lui Dumnezeu, ca să nu fie osteneala ta fără de folos, și grea lucrarea osteneții tale: Ci crede întru inima ta, cum că e milostiv Domnul, și celora ce-l caută pe Dânsul le dă dar ca un dătător de plată, nu după lucrarea noastră, ci după osârdia sufletelor noastre, și după credință. Că zice, „precum ai crezut fie ție”. Matei: 8. 13. Iar osebirile lucrărilor celora ce viețuiesc după Dumnezeu sânt acestea.

Unul își pălmuește creștetul său toată ziua, și în locul adunărilor ceasurilor, așa petrece. Și altul răbdând și petrecând întru plecarea genunchilor, împreunează numărul rugăciunilor sale. Altul cu mulțimea lacrimilor sale împlinește locul adunărilor lui, și se îndestulează întru acestea. Altul se sânguiește întru cugetarea minții, și împreunează pravila ceia ce este hotărâtă lui. Altul își chinuiește sufletul lui întru +foame, **Întru-alt:** (întru smerenie, și întru foame,) întrucât nu poate el

ca să-și săvârșească el adunările sale. Și altul petrecând întru înfocată cugetarea Psalmilor, adunarea aceasta o face necontenită. Altul se îndeletnicește întru cetire, și se înfierbintează inima lui. Altul se robește cugetând înțelegerile cele Dumnezeiești ale Dumnezeieștilor Scripturi. Altul îngrozindu-se din minunile stihurilor, se oprește despre obișnuita cugetare și tăcere fiind ținut. Și altul gustându-le toate acestea și săturându-se, sau întors înapoi, și au rămas fără de lucrare. Și altul puțin ceva numai au gustat dintru acestea, și orbindu-se, sau înșelat. Și altul de multa boală și neputința a sa oprit fost așa păzi pravila sa. Și altul de oarecare obișnuință, sau poftă stăpânit fiind, sau de iubirea de începătorie, sau de mărirea deșartă, sau de lăcomie, sau de a aduna materie. Și altul sau potichnit, și sau sculat, și nu și-au dat spatele sale, până ce au luat pe mărgăritarul cel de mult preț. Tu dară cu bucurie și cu osârdie pururi pune începere întru lucrul lui Dumnezeu. Și de vei fi curat de patimi, și de îndoirea inimii, însuși Dumnezeu te va înălța pe tine în vârf, și-ți va ajuta ție. Și te va înțelepți pe tine după voia Sa, și cu minune vei primi săvârșirea. Acestuia slava și stăpânirea acum, și pururea, și în vecii vecilor. **Amin.**

CUVÂNT, 57.

PENTRU SCHIMBAREA CEIA CE ÎN SUFLET SE FACE ÎN TOATĂ VREMEA, A LUMINII, ȘI A ÎNTUNERICULUI, ȘI PENTRU CEIA CE ÎNTRU CELE DEA DREAPTA ȘI ÎNTRU CELE DEA STÂNGA SE FACE.

Să vedem, o iubiților, în sufletul nostru în ceasul rugăciunii, de avem videnie întru stihurile cugetării și ale rugăciunii. Pentru că aceasta se face din liniștirea cea adevărată. Și în vremea, întru care ne facem întru întunecare, să nu ne turburăm, și mai vârtos dacă nu va fi de la noi pricina aceștia. Ci proniciei lui Dumnezeu o socotește pe aceasta, pentru pricinile, cele ce le știe însuși singur Dumnezeu. Pentru că întru oarecare vreme se sugrumă sufletul nostru, și se face ca întru valuri, și

de va ceti cineva din Scriptură, și de va sluji, și întru tot lucrul spre carele sar apropia, întunecare peste întunecare primește. Și iasă unul ca acesta, și de multe ori nici a se apropia se lasă. Și nu crede nicidecum aceasta, că va primi schimbare, și va fi în pace. Ceasul acesta este plin de deznădăjduire și de frică. Și nădejdea lui Dumnezeu, și mângâierea credinței lui, desăvârșit se scoate din suflet: Și din tot se umple de îndoire și de frică.

Cei ce sau iscusit în valul acesta al ceasului acestuia, din iscusință cunosc schimbarea ceia ce urmează întru sfârșitul lui. Însă nu lasă Dumnezeu sufletul întru acestea o zi desăvârșit, de vreme ce ar fi pierit din nădejdea creștinilor. Ci degrabă îi face lui ieșire. Iar dacă spre mai mult ar rămânea supărarea întunecării aceștia, schimbare a vieții să aștepti din mijlocul ei în degrabă.

Însă eu pe tine, o omule te învăț și te sfătuiesc pe tine, dacă nu ai putere a te ținea pe sine-ți, și a cădea pe fața ta întru rugăciune, învelește-ți capul tău cu mantia ta, și dormi, până ce ar trece ceasul acesta al întunecării de la tine, iar din locașul tău să nu ieși. Cu ispita aceasta se ispitesc mai vârtos cei ce întru viețuirea cugetului poftesc a petrece, și mângâierea credinței o caută întru călătoria lor. Pentru aceasta și mai mult decât tuturor durere, și osteneala acestora le face ceasul acesta întru îndoirea cugetului. Și îi urmează acestuia cu tărie hula. Și uneori adică, îndoire pentru înviere îi urmează lui, și altele, care nu ni se cuvine nouă a le grăi. Întru ispitirea tuturor acestora de multe ori ne-am făcut, și spre mângâierea celor mulți am scris luptarea aceasta.

Cei ce petrec întru lucrurile cele trupești, afară de acestea sânt cu totul. Ci trândăvire le vine acestora, ceia ce este tuturor arătată, și despărțită este cu chipurile dintru acestea, și dintru unele ca acestea. Sănătatea aceștia și doftoria din liniște izvorăște. Și aceasta este mângâierea acestuia. Iar întru împreunare nu primește nici odinioară lumina mângâierii, și întru vorbirile oamenilor nu se tămăduiește, ci spre o vreme se odihnește, și după acestea năpădește asupra lui mai tare. Și de nevoie are trebuință de om luminat, carele are iscusință întru

acestea, ca să se lumineze de la dânsul, și să se împuternicească în toată vremea trebuinței, nu totdeauna. Fericit e acela ce rabdă întru acestea înlăuntrul ușii. Pentru că întru mare locaș, și putere va ajunge după acestea, precum grăiesc părinții. Însă nu în ceas, nici îndată trece lupta aceasta, nici darul deodată vine desăvârșit, și să sălășluiește în suflet, ci după puțin, și puțin. Și dintru aceasta, aceia. În vreme, ispită: și în vreme, mângâiere. Și întru acestea petrece până la ieșire. Pentru că a ne înstrăina de aceasta desăvârșit să nu așteptăm aicea, nici a ne mângâia desăvârșit. Pentru că așa au binevoit Dumnezeu viața noastră a o cârmui aicea, și întru acestea a fi cei ce călătoresc în cale. Acestuia slava în vecii vecilor. **Amin.**

CUVÂNT, 55.

PENTRU VĂTĂMAREA RÂVNEI CEI-I NEBUNE ACEI-I CA ÎNTRU FAȚA ACEI-I DUMNEZEIEȘTI. ȘI PENTRU AJUTORINȚA CEA DIN BLÂNDEȚE ȘI PENTRU ALTE CHIPURI.

Omul râvnitor niciodată ajunge la pacea cugetului. Iar cel străin de pace, străin este de bucurie. Pentru că dacă se grăiește pacea cugetului sănătate desăvârșit, iar râvna potrivnică este păcii, deci cu boală mare bolește acela ce are râvnă rea. O omule, acela ce împotriva bolilor celor străine socotești cum că îți scoți râvna ta, și sănătatea sufletului tău o ai gonit. Deci spre sănătatea sufletului tău cu iubire te ostenește. Ia dacă pe cei neputincioși poștești ca să-i tămăduiești, cunoaște cum că bolnavii de purtare de grijă au trebuință mai vârtos, decât de certare. Iarăși când altora tu nu le-ai ajutat, pre pe sineți întru mare boală te bagi cu chinuire. Nu din chipurile înțelepciunii se socotește râvna întru oameni, ci din bolile sufletului, care lucru este strâmtorare a înțelegerii și multă necunoștință. Începutul înțelepciunii lui Dumnezeu este bunătatea și blândețea, ceia ce din mare (și tare) suflet (și din

înțelegerea cea tare) se face, și neputințele oamenilor le poartă. „Că voi zice cei tari purtați neputințele neputincioșilor, și pe acela ce greșește îl îndreptați cu duhul blândeții”. Romani: 15. 1. Gal: 6. 1. Din roadele Duhului Sfânt numără Apostolul pacea și răbdarea. Inima cea plină de mâhnire pentru neputința și slăbiciunea, cea pentru lucrările trupești cele arătate, împlinește locul tuturor lucrurilor celor trupești. Lucrările trupului fără de mâhniciunea cugetului sânt ca un trup fără de suflet. Cel întristat cu inima, și slăbănogit cu simțirile sale, este ca un bolnav carele bolește trupește, și gura sa o are slobozită spre toată mâncarea cea ce-l vatămă pe dânsul. Cel întristat cu inima, și slăbănogit cu simțirile sale, este ca un om carele are pe unul născut fiu și-l junghie pe el cu mâinile sale după puțin, și puțin. Întristarea minții, dare cinstită este lângă Dumnezeu! Și acela ce o ține pe aceasta precum se cuvine, este ca un om carele poartă întru mădulările sale sfințenie. Omul, carele și-au slobozit limba sa asupra oamenilor întru cele bune, sau întru cele rele lucruri, darului acestuia nu este vrednic. Pocăința împreună cu vorbirile, e ulcior găurit. Iubirea de cinstire cea cu pălmui, e cuțit înmuiat în miere.

Întreaga înțelepciune, și vorbirea cu muierea, e ca o leoaică împreună cu o oaie întru o casă. Lucrurile cu ne milostivirea sânt înaintea lui Dumnezeu, ca un om junghiind fiul înaintea părintelui său. Acela ce e bolnav cu sufletul și îndreptează pe soțiile lui, este ca omul cel orb cu ochii, și altora arată calea.

Milostenia și judecata cea dreaptă întru un suflet, e ca omul acela ce se închină lui Dumnezeu, și idolilor întru o casă. Milostenia potrivnică este judecării cei-i drepte. Judecata cea dreaptă măsură este a măsurii cei-i deopotrivă, pentru că fiecăruia, după cum este vrednic îi dă, și nu se abate spre o parte, sau primește fața prin răsplătire. Iar milostenia, mâhniciune este mișcându-se din dar, și către toți se abate cu milostivire, și celui vrednic de pedeapsă nu-i răsplătește, și pe cel vrednic de bunătate prea îl umple pe el. Și dacă aceasta despre partea dreptății este, deci aceia despre partea răutății e. (1) Precum fânul, și focul nu suferă întru o casă, așa nici judecata cea dreaptă, și milostenia

Întru un suflet. Precum nu se cumpănește grăunțul nisipului spre greutate multă a aurului, așa trebuința judecării cei-i drepte a lui Dumnezeu, nu se cumpănește spre asemănarea milosteniei.

Precum o mână de nisip căzând în marea cea mare, așa greșelile a tot trupul spre asemănarea proniei, și a milei lui Dumnezeu. Și precum nu se astupă izvorul carele izvorăște cu bogăție cu un pumn de țărână, așa nu se biruiește milostenia Ziditorului despre răutatea zidirilor. Precum e acela ce seamănă în mare, și așteaptă ca să secere, așa e acela ce are pomenire de rău, și se roagă. Precum nu e cu puțință lumina focului a o închide ca să nu se înalțe în sus, așa nu se împiedică rugăciunile milostivilor, a se înălța în cer. +Precum e curgerea apei în locul cel pogorâcios,+ Slav: (.....pag. 336 însemnare marginală) așa e (și) puterea mâniei când va afla loc în cugetul nostru. Acela ce au câștigat smerenia întru inima sa, acesta mort sau făcut lumii. Și carele sau omorât despre lume, sau omorât despre patimi. Iar cel mort cu inima despre ale sale, sau omorât din trânsul diavolul. Acela ce au aflat pizma, aflat-au împreună cu dânsa pe diavolul.

Este smerenie din frica lui Dumnezeu, și este smerenie din dorul lui Dumnezeu. Și este carele pentru frica lui Dumnezeu se smerește, și este carele pentru bucurie se smerește. Și acelaia adică ce pentru frica lui Dumnezeu se smerește, îi urmează bună cuviința mădulărilor cu bine orânduite simțiri, și inimă zdrobită în toată vremea: Iar acestuia carele pentru bucurie se smerește, îi urmează prostime multă, și inimă crescătoare și neținută.

Dragostea nu cunoaște rușinea. Pentru aceasta nu cunoaște să dea chip întru bună rânduiala mădulărilor sale. Dragostea firește are nerușinarea, și uitarea măsurii sale. Fericit e acela ce te-au aflat pe tine limanul a toată bucuria. Iubită e lui Dumnezeu adunarea smeriților, ca adunarea serafimilor. Cinstit e lângă Dumnezeu trupul cel întreg înțelept, mai mult decât jertfa cea curată. Pentru că aceste două, adică smerenia, și întreaga înțelepciune, odor de la Troiță gătesc în suflet.

Către prietenii tăi cu bună cucernicie să mergi. Și când o vei face aceasta, și pe sine-ți, și pe dânsii îi vei folosi. Că de multe ori prin

pricina dragostei leapădă sufletul frâul păzirii. De vorbiri te păzește, că nu în toată vremea folosesc. Întru adunare, cinstește tăcerea. Pentru că multă pagubă (ceia ce stă înaintea ta o) oprește aceasta. Păzește pânțele, nu ca vederea. Pentru că războiul de casă, fără de îndoire mai ușor este decât cel dinafară. Să nu crezi, o frate, cum că se opresc gândurile cele dinăuntru, fără de cea bine și cu bună orânduială alcătuire a trupului. Teme-te de obicinuințe, mai mult decât de vrăjmași. Acela ce hrănește lângă dânsul obicinuința, este ca omul care hrănește foc. Că măsura amândurora întru materie stă. Obicinuința de ar cere odată, și sar opri cererea ei, altă dată o afli pe ea neputincioasă. Iar de vei face ei odată, a doua oară mai mult o vei afla pe dânsa mai întărită asupra ta. Pentru tot lucrul această pomenire să petreacă întru tine. Că mai bună este ajutorința cea din păzire, mai presus de ajutorința cea din lucruri. Celuia ce iubește râsul, și iubește a vădi pe oameni, prieten să nu te faci, pentru că te povățuiește pe tine întru obicinuință de trândăvie. Cu cel slăbănogit întru viețuirea sa să nu-ți veselești fața ta. Însă te păzește a nu-l urî pe el. Și de va vrea ca să se scoale, dă-i lui mâna, și până la moarte e gătește a-l afla pe el. Iar de ești încă bolnav, (2) urăște și vindecarea. Că începutul toiagului tău îi dă lui zice, și celelalte. Înaintea celui Înalt cu cugetul, și carele bolește cu pizma, cu luare aminte să grăiești. Căci că precum tu grăiești, el face întru inima sa tâlcuire a cuvintelor tale precum iubește, și din bunătățile cele ce sânt întru tine ia materie, ca să facă pe alții să se poticnească. Și se schimbă cuvintele tale în cugetul lui spre materia boalei lui. Înaintea celui ce începe ași cleveti pe fratele său înaintea ta, posomorăște-ți fața ta, și când o vei face aceasta, te afli lui Dumnezeu și lui păzindu-te. De vei da ceva celuiia ce are trebuință, pe darea ta să o întreacă veselia feții tale, și prin cuvinte bune îi mângâie necazul lui. Și când o vei face aceasta, biruiește pe darea ta veselia întru cugetul lui, mai mult decât trebuința trupului. În ziua, întru care ai deschide gura ta, și ai grăi ceva împotriva cuiva, mort te socotește pe sineți lui Dumnezeu, și deșert întru toate lucrurile tale, măcar deși ți sar părea, cum căci cu dreptate,

și spre zidire te-au îndemnat pe tine gândul ca să grăiești. Căci care nevoie e ași risipi cineva zidirea sa, și a îndrepta pe a soției sale.

În ziua, într-o care necaz ai pentru ceva într-o vreun chip neputincios fiind pentru cele bune, sau pentru cele rele, trupește, sau cu cugetul, mucenic să te socotești pe sineți în ziua aceea, și ca pătimind pentru Hristos să te afli, și ca cel învrednicit mărturisirii. Că adu-ți aminte, că Hristos pentru cei păcătoși au murit, nu pentru drepti, (și buni.) + Vezi cât este lucrul acesta. Mare este a ne mârni pentru + Slav. (Vezi cât de mare este lucrul acesta a ne mârni pentru)+ cei răi, și bine a face păcătoșilor mai mult decât dreptilor. Apostolul, ca pe o vrednică de minune, o pomenește pe aceasta. (3) Dacă vei putea a te îndrepta într-o sineți cu sufletul tău, să nu grijești a goni altă dreptate. Într-o toate lucrurile tale, mai înainte să povățuiască într-o tine întreaga înțelepciune a trupului, și curățenia științei, pentru că fără de acestea, deșert este lângă Dumnezeu tot lucrul. Fiecare lucru, care l-ai face fără de socotire și fără de cercare, să cunoști cum că deșert este, măcar deși cuviincios ar fi. Pentru că Dumnezeu spre socoteală socotește dreptatea, și nu spre lucrarea cea fără de socoteală.

Făclie la soare este dreptul, cel fără de înțelepciune. Sămânță pe piatră e, rugăciunea pomenitorului de rău. Pom fără de roadă e, sihastrul nemilostiv. Săgeată veninoasă e, mustrarea din pizmă. Cursă ascunsă e, lauda celui viclean. Sfetnicul nebun e, străjuitorul orb. Rană mare a inimii e, șederea împreună cu cei neînțelegători. Izvor dulce e, vorbirea înțelepților. Sfetnicul înțelept, zid e de nădejde. Prietenul nebun și neînțelegător cămară este de pagubă. Mai bine este a vedea pe acela ce locuiește cu cele ce plâng, decât pe înțeleptul acela ce urmează nebunului. Mai bine este a locui împreună cu fiarele, decât a viețui împreună cu cei ce viețuiesc rău. Șazi împreună cu șorlițele, decât cu lacomul, și nesățiosul. Fă-te tovarăș ucigașului, decât iubitorului de pricire. Grăiește împreună cu porcul, decât cu lacomul cu pântecel. Pentru că mai bună e troaca porcilor, decât gura mâncăcioșilor. Șezi între cei ciunți, decât între cei mândri. Gonit fii tu, și nu goni. Răstignit

fii, și nu răstigni. Năpăstuit fii, și nu năpăstui. Clevetit fii, și nu cleveti. Fii blând, și nu râvnitor în răutate.

Îndreptarea prin cuvânt nu este a vieții creștinilor, și nu este însemnată întru învățătura lui Hristos. Veselește-te cu cei ce se veselesc, și plângi cu cei ce plâng. Pentru că acesta este semnul curățeniei. Cu bolnavii, fii bolnav. Cu păcătoșii, plângi. Cu cei ce se pocăiesc, bucură-te, Fă-te prietenul tuturor oamenilor, și singur să fii întru cugetul tău. Părtaș să fii patimilor tuturor, și cu trupul tău departe să fii despre toți. Nu muștra pe cineva, nici ocărî, nici pe cei foarte răi întru viețuirea lor. Întinde-ți haina ta peste cel ce greșește, și-l acopere pe el. Și dacă nu poți apune pe sineți greșelile, și a primi pedepsirea, și rușinea în locul lui, măcar rabdă, și nu-l rușina pe el. Cunoaște, o frate, că pentru aceasta se cuvine nouă a fi dinlăuntrul ușii chiliei (noastre,) pentru ca să nu cunoaștem lucrurile cele rele ale oamenilor, și atunci îi vedem pe toți sfinți și buni întru curățenia minții noastre. Iar dacă vom fi muștrându-i, și pedepsindu-i, și judecându-i, și cercându-i, și izbândindu-le, și ocărâtori, ce osebire dară are șederea noastră de șederea cetățenilor; și ce este mai rău decât șederea pustiei, de nu vom lăsa pe acestea; De nu liniște-ti cu inima, liniște-te măcar cu limba. Și de nu poți a pune întru bună rânduială gândurile tale, măcar simțirile tale întru buna rânduială să le faci. Și de nu ești singur întru cugetul tău, măcar singur să fii cu trupul tău. Și de nu poți a lucra cu trupul tău, mârnește-te măcar cu cugetul. Și de nu poți a priveghea stând, priveghează șezând pe patul tău, sau și zăcând. Și de nu poți îndoite a posti, măcar postește până seara. Și de nu poți până seara, măcar păzește-te a nu te sătura. Nu ești sfânt întru inima ta, măcar fii curat cu trupul tău. Dacă nu plângi întru inima ta, măcar îmbracă-te cu plângere întru fața ta. De nu poți a milui, grăiește ca un păcătos. Nu ești făcător de pace, nu fii iubitor de turburare. Nu poți sârguitor a te face, măcar fii în cugetul tău ca un ne leneș. Nu ești biruitor, Slav. (pustnic) nu te înălța cu cugetul asupra celor vinovați. Nu poți a astupa gura celui ce clevetește asupra soției sale, măcar păzește-te pe sineți a nu fi părtaș cu dânsul.

Să cunoști, cum că de va ieși din tine foc, și va arde pe alții, pe sufletele cele ce se ard în focul tău, Dumnezeu din mâinile tale le va cere. Și dacă tu nu ai pune focul, însă împreună bine voiești cu cel ce aruncă, și întru aceasta ești cu plăcere, părtaș ești lui întru judecată. Dacă iubești blândețea, fii în pace. Și de te vei învrednici păcii, te vei bucura în toată vremea. Caută înțelegerea, și nu aurul. Îmbracă-te cu smerenia, și nu cu urșinicul. Câștigă pacea, și nu împărăția.

Nu este înțelegător, (priceput) acela ce nu are smerenie. Și acela ce nu are smerenie, nu va înțelege. Nu este smerit cu cugetul ne pacinicul: Și acela ce nu este pacinic, nici smerit e cu cugetul. Și nu este ca pacinicul acela ce se bucură. Întru toate căile, întru care călătoresc oamenii în lume, nu află întru dânsule pacea, până ce sar apropia la nădejdea lui Dumnezeu. Nu câștigă pace inima din ostenele, și din poticniri, până când nu va sosi la dânsul nădejdea, și pe inimă o va împăca, și va vărsa bucuria întru dânsa. Și aceasta este, pe care o au zis gura cea închinată și plină de sfințenie. „Veniți către Mine toți cei ce vă osteniți, și sânteți însărcinați, și Eu vă voi odihni pe voi”. Mat: 11. 28. Apropii-te, zice, spre a nădăjdui întru Mine, și te vei odihni din lucru și din frică.

Nădejdea lui Dumnezeu înalță pe inimă, și frica gheenii o zdrobește pe ea. Lumina cugetului naște pe credință: Și credința naște pe mângâierea nădejzii: Iar nădejdea întărește pe inimă. Credința este descoperirea înțelegerii. Și când sar întuneca mintea, se ascunde credința, și ne stăpânește pe noi frica, și nădejdea noastră o taie. Credința cea dintru învățatură nu-l slobozește pe om din mândrie și dintru îndoire, ci ceia ce întru înțelegere se vede și răsare, și se numește cunoștință, și arătare a adevărului. Până nu va înțelege mintea pe Dumnezeu, ca pe un Dumnezeu întru arătarea înțelegerii, nu se apropie frica în inimă. Când sloboziți vom fi întru întunecare, și pe înțelegerea aceasta o vom pierde, până ce ne-am smeri, ni se întâmplă nouă frica, până ce ne-ar apropia pe noi la smerenie și la pocăință.

Fiul lui Dumnezeu Cruce au răbdat, deci păcătoșii să avem îndrăzneală întru pocăință. Pentru că dacă chipul pocăinței au schimbat mânia de la împăratul Ahab, nu ne face netrebniți pe noi acum adevărul pocăinței

noastre. Și dacă de la acela ce nu au avut adevărul chipul smereniei întoarse urgia de la dânsul, cu cât mai vârtos de la noi carii întru adevăr ne mâhnim pentru greșelile noastre. De ajuns e mâhnirea cugetului, în locul a toată lucrarea cea trupească.

Sfântul Grigore grăiește: Biserica a darului este cel amestecat întru Dumnezeu, și acela ce petrece întru grija judecății lui. Și ce este grija judecății lui, fără decât numai aceasta, adică a căuta pururi odihna lui, și a ne mâhni pururi, și a ne griji căci nu putem ca să ajungem la săvârșire pentru neputința firii noastre; și cea dea pururi întristare pentru aceasta este a purta în sufletul său pururi pomenirea lui Dumnezeu, precum au zis fericitul Vasile. Rugăciunea nerisipită este cea ce pricinuieste în suflet cugetare a lui Dumnezeu arătată. Și aceasta este sălășluirea lui Dumnezeu, ca prin pomenire înfipt a avea întru sineși pe Dumnezeu. Așa ne facem Biserica lui Dumnezeu. Și aceasta este grija, și inima cea zdrobită întru gătirea odihnirii Lui. Acestuia slava în veci. **Amin.**

CUVÂNT, 59.

PENTRU SCHIMBĂRILE CELE MULTE CARE URMEAZĂ CUGETULUI ȘI CARE PRIN RUGĂCIUNE SE ISPITESC.

Înainte adică a alege voia cea bună, aceluia ce o pofteste este aceasta: Iar a săvârși alegerea voinței cei-i bune, a lui Dumnezeu e. Și are trebuință cineva de sprijinirea cea de la Dânsul. Pentru aceasta întru dorința cea bună care e făcută întru noi, rugăciuni dese a urma să facem. Nu numai rugându-ne de sprijinire, ci și pentru ca să facă întru aceasta osebire: De este spre plăcerea voii Lui, sau nu. Că nu toată poftirea bună, de la Dumnezeu cade în inimă, ci aceia, care folosește. Pentru că este când pofteste omul binele, și nu-i ajută lui Dumnezeu. Căci cade și de la diavolul oarecare poftire asemenea aceștia. Și aceasta se socotește spre ajutorință, și de multe ori nu este a măsurii lui. Ci

Însuși diavolul meșteșugește vătămarea lui, și-l silește pe om ca să o caute pe aceasta, nesusind încă întru viețuirea ei: sau străină de chipul lui este: Sau iarăși nu este vremea, întru care sar fi putu a o împlini pe aceasta, sau a o mișca. Sau nu este îndestulat cu lucrarea, sau cu cunoștința, sau cu trupul: Sau vremea nu ne dă nouă mâna: și prin tot chipul, ca în fața binelui binelui aceluia, sau îl turbură pe el, sau îl vatămă în trupul lui, sau ascunde cursă întru cugetul lui. Însă precum am zis dese rugăciuni să facem cu sârguință întru dorința cea bună care se face întru noi, și să zicem fiecare-le din noi: Fie voia Ta, până ce voi săvârși lucrul cel bun, pe care a-l face am dorit, de este adică cu plăcere voii Tale. Pentru că a voi întru dânsul, cu lesnire îmi este mie: Iar al face pe acesta, fără de darul carele se face de la Tine, nu pociu: Și dacă amândouă de la Tine sânt, și voirea, și lucrarea. (Măcar deși amândouă de la tine sânt, și a voi și a lucra) Că nu fără darul Tău această dorință care sau pornit întru mine a o primi m-am încredințat, sau m-am spăimânt din trânsa, Pentru că acesta este obiceiul celui ce pofteste binele: Întru socoteala minții a lucra prin rugăciune spre ajutorul lucrării ei, și spre înțelepciunea cea ce desparte adevărul din minciună. Pentru că prin rugăciuni multe, și prin lucrare, și prin păzire, și prin dorire neconținută cel bun cunoscut se face, și prin lacrimi dese și prin smerenie, și prin sprijinirea cea cerească, mai vârtos când are împotrivnice pe gândurile mândriei. Pentru că acestea opresc pe ajutorul lui Dumnezeu de la noi, însă le stricăm pe acestea prin rugăciune.

CUVÂNT, 60.

**PENTRU GÂNDURI VICLENE CELE CE FĂRĂ DE VOIE SE
FAC DIN DEZLEGAREA LENEVIRII CEA MAI ÎNAINTE
DE ACESTEA.**

Sânt oarecari-i, carii razimă trupul, și poftesc a-l odihni pe el puțin pentru lucrul lui Dumnezeu, până ce sar întări, și iarăși se întorc la lucrul lor.

Deci întru zilele cele puține ale odihniri, să nu dezlegăm desăvârșit străjuirea noastră, și să nu dăm tot sufletul nostru întru dezlegare, ca oamenii ce nu voiesc a se întoarce iarăși a lucrul lor. Carii în vremea păcii cu săgețile vrăjmașului se bat, aceștia sânt cei ce dintru îndrăznirea vuirii materie învistierează întru sufletele sale. Și cu îmbrăcăminte spurcată întru laturea cea sfântă, adică întru rugăciune, văd cum că sânt îmbrăcați. Și aceasta este, ceia ce în ceasul cugetării lui Dumnezeu, și a rugăciunii în sufletul lor se mișcă. Acestea sânt, cele ce le-am câștigat în vremea lenevirii noastre, și acestea ne rușinează pe noi în vremea rugăciunii noastre.

Îi ajută omului trezvia mai mult decât lucrul, și-l vatămă pe el dezlegarea mai mult decât odihnirea. Pentru că din odihnă războaie de casă se fac, și pe om îl supără, ci (măcar de-l și supără pe el) stăpânire are a le risipi pe dânsule. Căci când ar lăsa omul odihna, și s-ar întoarce la locul lucrului, se ridică din trânsul și fug. Nu e așa ceia ce din dezlegare se naște, ca ceia ce din trândăvire și din odihnire. +Căci întrucât **Slav:** (măcar de să și naște trândăvie din odihnă, ci întrucât)+ încă este în laturea slobozeniei sale întru odihnă, poate iarăși a se întoarce, și a se cârmui pe sineși întru alcătuirea pravilii sale. Pentru că încă este întru laturea slobozeniei sale. Iar întru dezlegare, iasă din laturea slobozeniei lui. Pentru că de nu ar fi aruncat omul desăvârșit de la sineși străjuirea, nu ar fi fost silit în mijlocul silnicirii fără de voie a se pleca celora ce nu-l odihnesc pe dânsul. De nu hotarul slobozeniei desăvârșit de la sine-și l-ar fi lăsat, nu i sar fi întâmplat lui întâmpinările, cele ce-l leagă pe el de nevoie, cărora împotriva a le sta n-au putut.

Să nu lași slobozenia a oarecăreia din simțirile tale, o omule, ca nu cumva iarăși a te întoarce către dânsa nu vei putea. Odihna adică, numai pe cei tineri îi vatămă: Iar dezlegarea, și pe cei desăvârșiți, și pe cei bătrâni. Cei ce din odihnire vin întru gândurile cele viclene, pot iarăși a se

Întoarce într-o străjuire, și a sta într-o înaltă viețuirea lor. Iar cei ce prin nădejdea lucrării sau lenevit într-o străjuire, dintru viețuirea cea înaltă spre risipire vieții, robiți sau făcut.

Este acela ce în laturea vrăjmașilor sau bătut, și în vremea păcii moare: Și este acela ce cu pricina neguțătoriei iese din viață, și bold în sufletul său primește. Nu când ne-am aluneca într-o ceva, atunci să ne mâhnim, ci când am petrece în trânsa. Pentru că alunecarea se întâmplă de multe ori și celor desăvârșiți. Iar a rămânea într-o aceasta, este omorâre desăvârșit. Iar întristarea, cu care ne întristăm pentru alunecările noastre, în locul lucrării cei curate ni se socotește nouă de la dar. Acela ce cu nădejdea pocăinței se alunecă a doua oară, acesta cu viclesug umblă cu Dumnezeu. Peste aceasta necunoscut cade moartea, și nu ajunge în vremea nădejzii sale lucrurile faptei bune a le împlini. Fiecare-le răsipit fiind cu simțirile, este și cu inima risipit.

Aicea grăiește pe cei ce pentru Dumnezeu se prefac cu nebunie, și care sânt semnele lor.

Lucrarea inimii legătură este a mădulărilor celor mai dinafară. Și dacă cu socoteală o ar face cineva pe aceasta, după părinții cei mai înainte de noi, arătat este dintru alte trei care se văd într-o dânsul, cum că nu este legat într-o câștigul cel trupesc, nici iubește lăcomia pântecelui, și mânia departe este de la dânsul cu totul. Pentru că unde sânt aceste trei, câștigul cel trupesc, (măcar mic ar fi, sau mare) și iuțimea herei, și biruirea îndrăcirii pântecelui, măcar deși sar vedea cineva asemenea sfinților celor de demult, să cunoști cum că dintru nerăbdarea celor dinăuntru, este dezlegarea celor dinafară ale lui, și nu din osebirea defăimării sufletului său. Iar de nu, cum au defăimat ceste trupești, și blândețea nu o au câștigat; defăimării cei cu socoteală îi urmează a nu fi legat cu ceva, și defăimarea odihnirii, și a dragostei oamenilor. Și dacă nu gătire ar primi cineva pagube pentru Dumnezeu bucurându-se, curat

este din lăuntru. Și dacă nu va defăima pe cineva, pentru orbirile cele ce sânt întru dânsul, întru adevăr slobod este: Și dacă nu se apropie către acela ce-l cinstește pe el, sau și de nu are îngrețoșare către acela ce-l necinstește, acesta sau omorât lumii întru viața aceasta. Păzirea socotelii mai bună este decât toată viețuirea, mai presus de ceia ce se lucrează prin tot chipul, și prin toată măsura oamenilor.

Pentru a nu urî pe cel păcătos, ci a plânge, și a ne ruga pentru dânsul.

Să nu urăști pe cel păcătos. Pentru că toți sântem vinovați. Și dacă pentru Dumnezeu te pornești asupra lui, plângi mai vârtos pentru dânsul. Și pentru ce îl urăști pe el; urăște păcatele lui, și te roagă pentru dânsul, ca să te asemeni lui Hristos, carele nu sau întărâtat asupra păcătoșilor, ci se ruga pentru dânșii. Nu vezi cum au plâns pentru Ierusalim; Pentru că întru multe ne batjocorim și noi de la diavolul. Și pentru ce, pe acela ce sau batjocorit ca și noi de la diavolul acela ce ne batjocorește pe noi, îl urâm; Și pentru ce urăști pe cel păcătos, o omule; Oare, pentru că nu este drept ca tine; și unde este dreptatea ta, când nu ai dragoste; Pentru ce n-ai plâns pentru dânsul; Ci tu îl gonești pe el. Că întru neștiință să pornesc oarecari-i mâniindu-se, cei ce li se pare a fi socotitori întru lucrurile păcătoșilor.

Fii propovăduitor al bunătății lui Dumnezeu, că nevrednic fiind tu te chivernisește, și cum că dator ești cu datorie multă, și izbândirea lui nu se arată întru tine. Și în locul lucrurilor celor mici, care faci, răsplătește ție pe cele mari. Nu numi pe Dumnezeu drept. Pentru că dreptatea Lui nu se cunoaște întru lucrurile tale. Deși David îl numește pe El drept și adevărat, ci Fiul Lui ne-au arătat nouă, cum că mai vârtos bun este și îmbunătățit. „Bun este zice celor răi și păgâni”. Luca: 6. 35. Și cum îl numești pe Dumnezeu drept, când te-ai întâmpina cu capul cel pentru plata lucrătorilor. „Prietene (zice) nu-ți fac ție strâmbătate, voiesc a da acestuia mai de pe urmă, ca și ție. De este ochiul tău viclean,

că Eu bun Sânt. Matei. 20. 13. Cum iarăși îl numește omul pe Dumnezeu drept, când sar întâmpina cu capul fiului celui curvar, carele au risipit bogăția întru curvie, când întru singură umilința, care o au arătat, cum au alergat, și au căzut pe grumazul lui, și stăpânire i-au dat lui peste toată bogăția Sa; Pentru că nimeni altul au zis pentru Dânsul acestea, ca să ne îndoim întru Dânsul, ci însuși Fiul Lui, El au mărturisit pentru Dânsul acestea. Unde este dreptatea lui Dumnezeu; Când eram păcătoși, și Hristos au murit pentru noi; Iar dacă aicea este milostiv, să credem, cum că schimbare nu primește.

Să nu fie nouă ca să socotim vreodată nelegiuirea aceasta, pentru ca vreodată pe Dumnezeu să-L grăim nemilostiv: Căci că nu se schimbă osebirea lui Dumnezeu, precum morții, și nu câștigă ceva, ceia ce nu are, sau de ceia ce are se lipsește, sau adăogare primește, precum zidirile. Ci ceia ce are Dumnezeu dintru început, o va avea pururi până în sfârșitul cel fără de sfârșire, și o are, precum fericitul Chiril au zis întru tâlcuirea facerii. Teme-te zice din dragoste de Dânsul, și nu din numele cel aspru carele e pus peste Dânsul. Iubește-l pe El, precum ești dator a-l iubi pe El, și nu pentru cele ce vor să se dea de la Dânsul, ci pentru cele ce am luat, și pentru singură lumea aceasta, pe care o au făcut pentru noi. Că cine este carele ar putea ca să-i răsplătească Lui; Unde este răsplătirea Lui întru lucrurile noastre; Cine l-au plecat pe El dintru început a ne aduce pe noi întru zidire; Și cine este acela ce-l roagă pe El pentru noi, când ne-am face ne pomenitori; Și când nu eram odinioară, cine este carele au deșteptat trupul nostru acela spre viață; Și iarăși, de unde cade înțelegerea cunoștinței în țărână; O minunata milostivirea lui Dumnezeu! O îngrozire a darului lui Dumnezeu și Ziditorului nostru! O puterea cea ajutătoare întru toate! O bunătatea cea nemăsurată, din care pe firea noastră a păcătoșilor iarăși o bagă spre a doua zidire a Lui! Cine e de ajuns spre mărirea Lui; Pe acela ce sau lepădat de Dânsul și l-au hulit îl ridică, pe țărâna cea fără de socoteală o înnoiește, și înțelegătoare și cuvântătoare o face, și pe mintea cea risipită și nesimțitoare, și pe simțirile cele risipite, fire cuvântătoare și vrednică de înțelegere (Dumnezeiască) le lucrează. Pentru că nu poate păcătosul

a ajunge darul învierii sale. Unde este gheena, ceia ce poate a ne întrista pe noi; și unde este munca, ceia ce ne înfricoșează pe noi prin multe părți, și biruiește pe veselia dragostei Lui; Și ce este gheena spre darul învierii Lui, când ne va ridica pe noi din iad, și va face pe stricăciosul acesta a se îmbrăca cu ne stricăciunea, și pe cel căzut în iad, îl va ridica într-o slavă.

O socotitorilor veniți și vă minunați! Cine având înțeleaptă cugetare și minunată se va minuna după vrednicie de darul Ziditorului nostru; răsplătirea păcătoșilor este, (1) și în locul răsplătirii cei-i drepte, El înviere le răsplătește lor: și în locul stricăciunii trupurilor celor care au călcat legea Lui, cu desăvârșita slavă a nestricăciunii îi îmbracă pe ei. Acesta este darul cel mai mare, adică după ce am păcătuit a ne învia pe noi, mai presus de aceia, când nu am fost, și ne-au adus pe noi într-o zidire. Slavă Doamne darului Tău celui fără de măsură. Iată Doamne valurile darului Tău mă făcu pe mine ca să tac: și n-au rămas într-o mine cugetare din potrivea mulțămirelor Tale. Cu care guri ne vom mărturisi Ție Împărate bunule, carele iubești viața noastră; Slavă Ție pentru amândouă lumile, pe care le-ai zidit spre creșterea și desfătarea noastră, aducându-ne pe noi, dintru toate cele ce Ai zidit spre cunoștința slavei Tale, de acum și până-n veac. **Amin.**

CUVÂNT, 61.

**PENTRU DE UNDE SE PĂZEȘTE TREZVIREA CEA
ASCUNSĂ, CARE ÎNĂUNTRU ÎN SUFLETE SE FACE: ȘI
DE UNDE INTRĂ SOMNUL ȘI RĂCEALA ÎN CUGET, ȘI
STINGE SFÂNTA FIERBINȚEALĂ DIN SUFLET, ȘI
OMOARĂ POFTA CEA SPRE DUMNEZEU DIN
FIERBINȚEALA CELOR DUHOVNICEȘTI ȘI CEREȘTI.**

Nu este cu putință cei ce au pofte bune despre împotrivire opriți a fi a le lucra pe acestea, (fără numai) de nu ar afla vicleanul încăperea a relei

pricini întru cei ce poftesc binele. Și este lucrul pentru aceasta. Întru toată cugetarea poftei cei-i bune la începutul mișcării ei urmează oarecare râvnă, asemenea cărbunilor focului întru fierbințeala sa, și aceasta obișnuiește a îngrădi pe cugetarea aceasta, și a izgoni din cele aproape de dânsa toată împotrivirea, și împiedicarea, și oprirea ceia ce se face ei. Pentru că tărie multă, și putere negrăită are râvna aceasta a îngrădi pe suflet întru tot ceasul despre trândăvire, sau de a nu se teme de năvălirile tuturor încungiurărilor. Și această cugetare dintâi adică, este puterea poftei cei sfinte care în firea sufletului firește este răsădită. Iar râvna aceasta, este cugetarea ceia ce se mișcă din puterea cea mânioasă, care este întru dânsa, de la Dumnezeu pusă nouă_ cu folosință, să păzească pe hotarele firii, ca să trimită afară pe cugetarea slobozeniei sale, spre împlinirea poftei cei-i firești, aceia ce este în suflet: Care este fapta cea bună, fără de care bunătate nu lucrează, și se cheamă râvnă: Pentru că aceasta este ceia ce mișcă, și râvnește, și aprinde, și întristează pe om după vreme, și vreme, a defăima trupul întru necazurile, și ispitele cele înfricoșate care îl întâmpină pe dânsul, și ași da spre moarte pururi sufletul său, și a se întâmpina cu puterea cea potrivnică pentru săvârșirea lucrului aceluia, a căruia sufletul dorire au luat puternică.

Că oarecare-le om îmbrăcat întru Hristos, câine pe râvna aceasta o au numit întru cuvintele sale, și strajă a legii lui Dumnezeu. Ceia ce este fapta cea bună. Pentru că fapta cea bună lege a lui Dumnezeu se numește. Însă se întărește puterea aceasta a râvnei, și se deșteaptă, și se aprinde spre străjuirea casei prin două chipuri: Și slăbește iarăși, și adormitează, și se trândăvește, prin două chipuri: Adică, deșteptarea și aprinderea se face, când întru om sar cugeta oarecare temere, înfricoșându-l pe el pentru bunătatea, care o au câștigat, sau ceia ce va ca să o câștige: Nu cumva se va fura, adică sar prăpădi din ceva dintru cele ce i se întâmplă, și îi urmează lui. Și aceasta din Dumnezeiasca pronie se mișcă: grăiesc adică frica întru toți cei ce lucrează fapta bună întru adevăr, spre deșteptare, și spre râvna cea petrecătoare în suflet, pentru ca să nu adormiteze .

Iar când frica aceasta sar mișca în fire, râvna, grăitul de noi câine, ziua și noaptea ca și cuptorul arzând se aprinde, și pe fire o deșteaptă. Și după asemănarea heruvimilor se deșteaptă, și ia aminte spre cei dimprejurul ei întru tot ceasul. Și precum grăiește omul, (1) Cel mai sus zis, îmbrăcat întru Hristos. dacă pasăre ar trece, prin prejurul ei se mișcă, și latră cu prea iute și negrăită năvălire. Și frica aceasta când sar face (despre trup, a satanii este:) Pentru că sau îndoit de purtarea de grijă a lui Dumnezeu întru credința sa, și au uitat cum se grijește Dumnezeu, și poartă de grijă pentru cei ce se nevoiesc pentru fapta cea bună, a-i cerceta pe ei în tot ceasul. precum și Duhul Sfânt, prin gura proorocului grăiește: „Ochii Domnului peste cei drepti”, și celelalte. Psalm: 33. 14. Și iarăși, „Întărire e Domnul celor ce se tem de Dânsul”. Psalm: 24. 15. Și Însuși ca despre fața Sa au zis celora ce se tem de Dânsul: „Nu se vor apropia la Tine rele, și bătaie nu se va apropia la lăcașul tău”. Psalm: 90: 10.

Iar când pentru suflet sar face frica, pentru cele ce se întâmplă și urmează faptei cei-i bune, pentru ca să nu pătimească furare, sau vătămare să aibă despre vreuna din pricini: gândul acesta Dumnezeiesc este, și grijă bună, și din pronia lui Dumnezeu este mahniciunea și chinuirea aceasta. Și iarăși al doilea chip, adică vârtutea și aprinderea câinelui este, când spre mai mult ar crește poftirea faptei cei-i bune în suflet. Căci după cât poftirea în suflet crește, după atâta și câinele acesta se aprinde: Carele este râvna cea firească pentru fapta cea bună. Iar pricina cea dintâi a răcelii este, când dorirea aceasta ar conteni, și sar împuțina în suflet: Iar a doua este, când al nădăjduinții și al îndrăznirii oarecare-le gând ar intra în suflet, și ar petrece întrânsul, și ar nădăjdui omul, și ar cugeta, și ar socoti, cum că nu-i este lui frică despre oarecare putere ca să-l vatăme pe el. Și din aceasta dezleagă de la dânsul armele râvnei, și se face ca o casă fără de păzire. Și adoarme câinele, și întru mult lasă străjuirea.

Din gândul acesta se fură cele mai multe din casele cele înțelegătoare. Și aceasta se face, când sar întuneca curățenia strălucirii aceia a sfintei cunoștințe, care e în suflet. Și de unde se întunecă aceasta; De

nu gând oarecare-le prea subțire al mândriei ar fi intrat în suflet, și sau încuibat acolo, sau ar fi urmat omul spre mai mult grijii cestor trecătoare, sau întâmpinării cei-i dese a lumii, care îl înșală pe dânsul, sau din pânțece din doamna tuturor relelor. Pentru că totdeauna când ar veni nevoitorul spre întâmpinarea lumii, îndată sufletul lui slăbește. Așijderea încă, și când întru întâmpinarea celor mulți, carii singuri de nevoie din mărirea deșartă îi zdrobesc sufletul lui. Și de se cade pe scurt a zice, asemenea este mintea celuiia ce fuge (când sar întâmpina cu lumea) cârmaciului, celuiia ce în liniște umblă în mare, și de năprasnă au căzut în mijlocul pietrelor, și se îneacă. Iar Dumnezeului nostru slavă, stăpânire, cinste, și mare cuviință în veci. **Amin.**

CUVÂNT, 62.

**PENTRU CELE TREI CHIPURI ALE CUNOȘTINȚEI, ȘI
PENTRU OSEBIREA LUCRĂRII LOR, ȘI A
ÎNȚELEGERILOR LOR: ȘI PENTRU CREDINȚA
SUFLETULUI, ȘI PENTRU BOGĂȚIA CEA TAINICĂ, CARE
E ASCUNSĂ ÎNTRU ACEASTA: ȘI CÂTĂ OSEBIRE ARE
CUNOȘTINȚA LUMII ACEȘTIA DE PROSTIMEA
CREDINȚEI.**

Sufletul carele întru cărările viețuirii, și în calea credinței călătorește, și pe aceasta de multe ori o au îndreptat, dacă sar întoarce iarăși întru chipurile cunoștinței, îndată șchiopătează din credință, și lipsește dintrânsul puterea cea înțelegătoare a aceștia, care din schimbarea - sprijinirilor se ivește întru sufletul cel curat, și carele fără de iscodire întru aceasta petrece cu prostime întru toate cele ale sale. Pentru că sufletul carele odată sau pus pe sineși lângă Dumnezeu cu credință, și prin mult iscus au primit gustarea ajutorului Acestuia, iarăși pentru sineși nu se grijește: Ci cu îngrozirea și cu tăcerea i se astupă gura, și a

se întoarce iarăși întru chipurile cunoștinței sale, și a petrece întrânsele nu are stăpânire: Ca nu cumva prin împotrivirea acestora să se lipsească de pronia lui Dumnezeu, ceia ce întru ascuns neîncetat îl cercetează pe el, și se grijește pentru el, și nelipsit îi urmează lui prin tot chipul. Pentru că sau înnebunit, socotindu-se pe sineși cum că este îndestulat a se griji pentru sineși prin puterea cunoștinței sale. Căci întru cei ce răsare lumina credinței, nu de-acia iarăși obrăznicesc a se ruga pentru sineși, nici a cere la Dumnezeu, dă-ne nouă aceasta, sau ia de la noi aceasta, nici se grijesc de sineși după tot chipul. Pentru căci cu ochii cei înțelegători ai credinței în tot ceasul pe pronia cea Părintească o văd umbrindu-i pe ei de la adevăratul Părintele acela, carele covârșește prin multă nemăsurată dragostea Sa pe toată părinteasca iubire. Carele poate și are tărie mai presus de toți a ne ajuta nouă prea cu prisosință, mai presus de ceia ce cerem, și cugetăm, și gândim.

Pentru căci cunoștința potrivnică este credinței: Ia credința dezlegare este întru toate cele ale sale ale legilor cunoștinței, însă nu a cei-i duhovnicești grăim. Pentru că aceasta este hotărârea cunoștinței, căci că afară de ispitire, și de cercare a face vreun lucru nu are stăpânire, ci cearcă, de e cu puțință a se face ceia ce cugetă și voiește, iar credința e ceva, (1) când cineva sar apropia întru aceasta nu cu dreptate, întru dânsul a petrece nu se pleacă.

Cunoștința fără de iscodire, și fără de învârtirea chipurilor, nici cunoscută a fi se poate. Și aceasta este semnul îndoirii pentru adevărul. Iar credința, o înțelegere curată și proastă caută, ceia ce este departe despre tot vicleșugul, și despre căutarea chipurilor. Vezi cum se împotrivesc una alteia; Casa credinței cugetare pruncească este, și inimă proastă. Că întru prostimea inimii lor zice slăvea pe Dumnezeu. Col: pagina 357 și de nu vă veți întoarce, și să vă faceți ca pruncii, nu veți intra întru împărăția cerurilor. Matei: 18. 3. Iar cunoștința amândurora acestora vrăjită este și potrivnică.

Cunoștința hotar al firii este, păzindu-o pe dânsa întru toate cărările ei. Iar credința mai presus de fire lucrează călătoria sa. Cunoștința tot lucrul carele răsipește firea nu se ispitește al lăsa către sineși, ci se

depărtează de la dânsul. Iar credința cu lesnire îl lasă, și grăiește: Pe scorie, zice, și pe vasilisc vei încăleca, și vei călca peste leu și peste balaur. Psalm: 90. 13. Cunoștinței, frica îi urmează; Iar credinței, nădejdea. Căci pe cât cineva întru chipurile cunoștinței călătorește, pe atâta despre frică legat se face, și slobozeniei aceștia a se învrednici nu poate. Iar acela ce urmează credinței, îndată sloboz și singur stăpânitor, și ca un fiu al lui Dumnezeu întru toate lucrurile întru slobozenie uneltește cu stăpânire. Omul credința aceasta îndrăgindu-o, ca un Dumnezeu uneltește toate firile zidirii. Că întru credință este stăpânirea, zidire nouă a zidi după asemănarea lui Dumnezeu. „Ai vrut zice, și toate stătură înaintea Ta”. Iov, pagina 538 Și de multe ori dintru neființă toate poate a le face. Iar cunoștința, fără de materie a face ceva nu poate. Cunoștința pe cea ce nu este dată firii, nu obrăzniceste a o face. Și cum; Pentru că firea apei cea curgătoare nu primește peste spatele sale urmele trupului, și acela ce se apropie la foc, se arde pe sineși, și de ar obrăznici asupra acestora, primejdie îi urmează lui.

Despre acestea cunoștința întru păzire se păzește, și a trece hotarul acestora nicidecum nu se pleacă: Iar credința; întru stăpânire le trece pe acestea, și grăiește: Că de vei trece prin foc, nu te va arde pe tine, și râurile nu te vor îneca pe tine. Isaia: 43. 2. Și acestea de multe credința le-au lucrat înaintea a toată zidirea. Și de sar fi dat cunoștinței loc acolo a se ispiti întru acestea, nu a avea nicidecum a se pleca. Că prin credință mulți au intrat în văpaie, și pe puterea cea arzătoare a focului o au înfrânat, și fără de vătămare prin mijlocul ei petrecea, și pe spatele mării, ca pe uscat au umblat. Și acestea toate mai presus de fire sânt, și împotrivnice chipurilor cunoștinței, și au arăta-o pe aceasta deșartă întru toate chipurile ei, și întru toate legile ei. Văzut-ai cunoștința, cum păzește pe hotarele firii; Văzut-ai credința, cum mai presus de fire trece, și face cărarea călătoriei sale; Cinci mii de ani, sau puțin mai puțin, sau mai presus decât aceasta, chipurile cunoștinței chivernisea lumea, și nicidecum ași ridica omul capul său din pământ, și a simți puterea Ziditorului său n-au putut: Până când credința noastră au

răsărit, și ne-au slobozit pe noi dintru întunericul lucrării cei-i pământești, și din supunerea cea deșartă, din cea după risipirea cea ce în zadar se face. Și acum încă iarăși când am aflat pe marea cea fără de turburare, și visteria cea nelipsită, către izvoară smerite dorim a ne abate. Nu este cunoștință care să nu fie întru lipsire, măcar deși foarte bogată ar fi. Iar vistieriile credinței, cerul și pământul nu le încap. Nu se lipsește vreodată de ceva acela ce de nădejdea credinței este răzimat cu inima. Și căci nu are nimic, cu credința toate le are, precum sau scris: „Căci câte veți cere cu rugăciunea și cu credința veți lua”. Matei: 21. 22. Și iarăși: „Domnul e aproape, nu vă grijiți de nimic”. Filipeni: 4. 5. și 6.

Cunoștința pururi chipuri caută spre străjuirea celor ce o au pe dânsa. Iar credința zice, „De nu va zidi Domnul casa, și va păzi cetatea, în deșert au privegheat acela ce păzește, și în zadar sau ostenit acela ce zidește”. Psalm=126. 1. Nici odinioară acela ce cu credință se roagă în chipuri uneltește și petrece. Pentru că cunoștința în tot locul pe frică o laudă, precum au zis înțeleptul: „Acela ce se teme, grăind, cu inima, e fericit”. Înțelepciunea lui Iisus Sirah: 34. 15. Iar credința ce; „Sau temut, zice, și au început a se cufunda. Mat: 14. 30. Și iarăși: „N-ați luat zice, duhul robiei spre temere, ci duhul punerii de fii, spre slobozenia credinței, și a nădejzii lui Dumnezeu”. Rom: 8. 15. „Și iarăși: să nu faci cruțare despre dânsii, nici să fugi de la fața lor”. Totdeauna fricii îi urmează îndoirea și îndoirii, cercarea, și cercării, chipurile, și chipurilor, cunoștința, și întru ispitirea și cercarea aceasta, pururi frica și îndoirea cunoscută este. Pentru că nu întru toată vremea întru toate face îndreptare cunoștința, precum întru cele dintâi am arătat. Că de multe ori i se întâmplă sufletului întâmplări, și năpădiri grele, și pricini multe, pline de primejdii: Întru care nicidecum cunoștința, și chipurile înțelepciunii pot a-i ajuta ceva de acolo. Și iarăși întru cele grele, care nu sânt cuprinse de toată puterea, și de hotarul cunoștinței cei-i omenești, credința nici odinioară nu se biruiește despre vreuna dintru acestea. Că ce ajunge cunoștința cea omenească a ajunge întru războaiele cele arătate, sau către firile cele nevăzute; și către puterile cele trupești împreună cu altele multe; Văzut-ai neputința puterii

cunoștinței, și tăria puterii credinței; Cunoștința către toate cele ce sânt străine despre fire oprește pe ucenicii ei a se apropia. Iar vezi aicea puterea credinței, și ce slobozește celora ce se fac ucenicii ei.

„Întru numele Meu, zice, draci veți scoate, șerpi veți lua, și dacă otravă veți bea, nu vă veți vătăma”. Marcu: 16. 17. și 18. Cunoștința tuturor celora ce călătoresc în calea ei le slobozește după legile ei, mai înainte de începerea întru toate sfârșitul al ispiti, și așa a începe: Ca nu cumva anevoie găsit sfârșitul lucrului celui ce prin hotarul puterii cei-i omenști e aflat, cu osteneala în deșert să se ostenească. Și cu neputință și greu a se face lucrul. Iar credința ce zice; „Toate sânt cu putință celui ce crede”. Mat: 9. 29. ? Pentru că nu este nimic cu neputință lui Dumnezeu. O bogăție negrăită, și mare a bogăției întru valurile ei, și întru minunatele vistieriile ei, care se varsă dintru puterea credinței! De câtă îndrăzneală plină, și de câtă dulceață și nădejde e plină călătoria cea împreună cu dânsa; Și sarcinile ei, cât sânt de ușoare; și lucrarea ei câtă dulceață are;

Întrebare: Acela ce sau învrednicit a gusta dulceața credinței, și iarăși sau întors către cunoștința sufletului, întru ce se osebește lucrul lui;

Răspuns: Cu acela ce au aflat mărgăritar de mult preț, și l-au schimbat pe el întru o para de aramă: Cu acela ce au lăsat slobozenia cea singură stăpânitoare, și sau întors întru chipurile sărăciei, cele pline de frică și de robie.

Nu este prihănită cunoștința, ci credința este mai înaltă decât aceasta. Și de vom prihăni, nu pe cunoștință o prihănim. Să nu fie. Ci ca să osebim chipurile cele schimbate, întru care călătorește împotriva firii, și cum cu cetele dracilor se rudește. Care după acestea le vom osebi arătat. Și câte trepte sânt, întru care călătorește întru acestea cunoștința: Și care este osebirea cea ce se face întru fiecare-le dintru acestea; Și care înțelegeri se deșteaptă întru fiecare-le chip, când ar petrece întru acestea: Și prin care dintru chipurile acestea, (când ar călători înrânsele) i se împotrivește credinței, și iasă dinafară de fire: Și care este osebirea cea întru aceasta, și întru care rânduială, (când ar întoarce gândul ei cel dintâi) vine întru firea ei, și alcătuieste treapta

Înaintea credinței într-o bună viață: Și până când face a ajunge la osebirea rânduiei ei: Și cum trece dintr-acestea într-o cele mai înalte decât acestea: și care sânt chipurile rânduiei celeilalte, adică a cei-dintâi: și când se împreunează cunoștința cu credința, și se face împreună cu aceasta una, și se îmbracă dintrânsa cu cugetări înfocate, și se aprinde prin Duhul, și câștigă aripi ale ne-pătimirii, și se înalță din slujirea celor pământești într-o latură a Ziditorului său, împreună cu alte chipuri. Însă acum ni se cuvine nouă a ști cum căci credința, și treptele ei, și lucrarea acestora, mai înaltă este decât cunoștința.

Și cunoștința aceasta prin credință se săvârșește, și câștigă putere a se înalța în sus, și a simți pe Acela ce e mai înalt decât toată simțirea, și necuprinsă raza aceia a o vedea prin mintea și prin cunoștința zidirilor. Iar cunoștința treaptă este, prin care se înalță cineva într-o înălțimea credinței. Și când ar sosi lângă dânsa, mai mult iarăși nu are trebuință de dânsa. Că acum, zice, din parte cunoaștem, și din parte înțelegem. 1Cor: 13. 9. Iar când va veni săvârșirea, cea din parte se strică. Deci credința acum, ca în ochi ne arată nouă adevărul săvârșirii: Și prin credința noastră deprindem pe cele neînțelese, iar nu prin cercarea și prin puterea cunoștinței.

Acestea sânt lucrurile dreptății: Postul, milostenia, privegherea, sfințenia, și celelalte care prin trup se lucrează: Dragostea către aproapele, smerita cugetare a inimii, iertarea greșalelor, pomenirea bunătăților, ispitirea tainelor celor ce sânt într-o Dumnezeieștile Scripturi acoperite, cea de-a pururi cugetare a minții într-o lucrurile cele mai bune, ca să păzească hotarul patimilor sufletului, și celelalte fapte bune, care prin suflet se săvârșesc. Acestea toate de cunoștință au trebuință. Pentru că aceasta le păzește pe acestea, și ne învață rânduiala acestora. Și acestea toate încă trepte sânt, prin care sufletul se suie într-o înălțimea cea mai înaltă a credinței, și fapte bune se numesc. Iar viața credinței este mai înaltă decât fapta bună, și lucrarea ei nu sânt lucruri, ci odihnă desăvârșită, și mângâiere, și cuvinte în inimă, și într-o cugetările sufletului se săvârșește. Și toate chipurile cele minunate ale duhovniceștii vieții, a cărora lucrarea e simțire într-o

viața cea duhovnicească, și desfătarea, și odihna sufletului, și dorul, și bucuria întru Dumnezeu, și celelalte câte se dau întru viețuirea aceia sufletului celui vrednic de darul fericirii cei-i de acolo, și câte ca întru amelintare întru Dumnezeieștile Scripturi prin credință se săvârșesc de aicea de la Dumnezeu cel bogat întru darurile Sale.

Iar dacă ar grăi cineva cum că dacă toate bunătățile acestea, și lucrările faptelor bune cele mai înainte grăite, și depărtarea de răutăți, și despărțirea gândurilor celor subțiri care răsar în suflet, și luptarea cu gândurile, și lupta cea către patimile cele zădărâtoare, și celelalte, fără de care nici singură credința poate ați arăta ție puterea ei întru lucrarea sufletului, dacă toate acestea cunoștința le săvârșește, cum se socotește cunoștința potrivnică credinții;

Dezlegarea îndoirii.

Și grăim, cum că trei chipuri sânt gânditoare, prin care cunoștința se suie, și se pogoară, și precum schimbare întru chipuri, întru cele ce umblă, așa și întru aceasta schimbare se face, și pentru aceasta vatămă, și ajută. Și trei chipuri sânt: Trupul, sufletul, și duhul. Și deși una este cunoștința în firea ei, însă către laturile acestea ale celor înțelegătoare și simțitoare, și se subțiază, și se schimbă chipurile sale, și lucrările înțelegerilor sale. Și ascultă dară și rânduiala lucrării ei, și pricinile, pentru care vatămă, și ajută. Cunoștința, dare este de la Dumnezeu firii celor cuvântători, care dintru începutul zidirii este dată, și este curată, fireșă, și nu se împărțește cu firea sa, precum nici lumina soarelui, și după lucrarea ei dobândește schimbări și împărțiri.

CUVÂNT, 63.

PENTRU RÂNDUIALA CEA DINTÂI A CUNOȘTINȚII.

Când poftirii cei trupești cunoștința îi urmează, chipurile acestea le adună: Bogăția, slava deșartă, împodobirea, odihna trupului, sânghința înțelepciunii cei cuvântătoare, care se alcătuieste spre cârmuirea lumii

aceștia, și izvorăște înnoirile aflărilor, și a meșteșugurilor, și ale învățăturilor, și celelalte care încungiuură trupul în lumea aceasta văzută. Din chipurile acestea se face împotrivică credinței, precum am grăit, și am orânduit, care cunoștință goală se numește: Fiindcă este goală de toată grija cea Dumnezeiască, și neputință necuvântătoare aduce înăuntru asupra cugetului, pentru că este stăpânită de trup. Și desăvârșit grija ei în lumea aceasta este. Aceasta e măsura cunoștinței, cum că este cu totul putere înțelegătoare, și cârmuitor ascuns al omului, și Dumnezeiască purtare de grijă, care îl cercetează pe el, și desăvârșit se grijește: Și pronieii lui Dumnezeu cârmuirile nu le socotește, ci fiecare bunătate care este în om, și mântuirea lui cea dintru cea ce-l vatămă pe dânsul, și luarea aminte a lui cea firească despre cele grele, și cea din potrivirile cele multe care urmează firii noastre întru ascuns și arătat, firească (luare aminte) întru a sa sârguință, și întru chipurile ei - a fi socotește. Această măsură a cunoștinței cei-i bârfitoare: Întru a sa purtare de grijă toate a fi i se pare, după cei ce grăiesc, cum că nu este cârmuire acestora ce se văd. Însă afară de grija cea dea pururea, și afară de temere pentru trup, a fi nu poate. Pentru aceasta îl ține pe dânsul împuținarea sufletului, și întristarea, și deznădăjduirea, și frica dracilor, și temerea cea despre oameni, și vestea tâlharilor, și auzirile morților, și grija bolilor, și grija sărăciei și a lipsirii trebuinței, și frica morții, și frica patimilor, și a fiarelor celor cumplite, și celelalte asemenea acestora, carele sânt ca marea care se turbură de valuri în tot ceasul nopții și al zilei, și izvorăște asupra lor. Pentru că nu știe ași arunca grija sa către Dumnezeu întru nădăjduirea credinței cei-i întru Dânsul. Pentru aceasta cu măiestrii, și cu vicleșuguri întru toate cele ale sale petrece. Iar când ar fi nelucrătoare chipurile măiestriilor ei întru vreo oarecare pricină, și nu ar vedea pe pronia cea tainică, se luptă cu oamenii cei ce o împiedică pe dânsa, și i se împotrivesc ei.

Întru cunoștința aceasta răsădit este lemnul cunoașterii celor buni, și celor răi, carele dezrădăcinează pe dragoste. Și aceasta ispitește prihanele cele mici ale altor oameni, și pricinile, și neputințele lor, și gătește pe om a așeza cele ce i se par, și a cuvânta împotrivică cu

cuvintele, și a vicleni întru măiestrii-le și vicleșugurile cele viclene, și întru celelalte chipuri care ocărăsc pe om. Aceasta înăuntru se face, și întru aceasta este îngâmfarea, și mândria: Căci întru sineși pune tot lucrul bun, și nu-l înalță către Dumnezeu.

Iar credința, darului socotește lucrurile ei. Pentru aceasta și a se înălța, nu poate, precum e scris. „Toate le pot întru Hristos Acela ce mă împuternicează pe mine”. Filipeni: 4. 13. Și iarăși, „Însă nu eu, ci darul lui Dumnezeu cel ce e împreună cu mine”. 1Cor: 15. 10. Și ceia ce au zis fericitul Apostol, cum căci „cunoștința îngâmfează”, 1Cor: 8. 1. pentru cunoștința aceasta au zis, care nu este împreunată cu credința și cu nădejdea cea întru Dumnezeu, și nu pentru cunoștința adevărului au zis.

Să nu fie.

Cunoștința adevărului întru smerenie face desăvârșit pe sufletul celor ce o au pe dânsa. Precum pe Moise, și pe David, și pe Isaia, și pe Petru, și pe Pavel, și pe ceilalți sfinți ca pe cei învredniciți cunoștinței acești-i desăvârșit, după măsura firii omenești. Și din videniile cele schimbate, și din descoperirile cele Dumnezeiești, și din videnia cea înaltă a celor duhovnicești, și din tainele cele negrăite a se înghite cunoștința lor totdeauna dintru cele ce asemenea acestora, și cenușă și țărână se numără sufletul lor întru ochii lor. Iar cunoștința cealaltă cu cuviință se îngâmfează: Pentru că întru întuneric umblă, și din asemănarea celor de pe pământ ispitește pe cele ce sânt întru dânsa, și nu cunoaște cum că este ceva mai bun decât ea. Și toți încă de înălțare se hrănesc, pentru a fi ei pe pământ, și pentru că în trup viețuirea lor o cumpănesc, și întru lucrurile lor se razimă, ci (încă și) de cele necuprinse cugetă cu mintea lor. Până ce în valurile acestea ar fi înotând, aceasta o primesc. Iar sfinții pe fapta bună cea slăvită a Dumnezeirii o săvârșesc. Și lucrarea lor sus este, și nu se abate înțelegerea lor a se griji pentru aflări, și pentru ceste deșarte. Că cei ce umblă întru lumină, nu pot a se rătăci. Pentru aceasta toți cei rătăciți din lumina cunoștinței Fiului Lui Dumnezeu, și cei ce sau abătut despre adevăr, întru cărările acestea umblă. Aceasta este rânduiala cunoștinței cei dintâi, prin care cineva

urmează poftei cei-i trupești. Pe aceasta o prihănim, și împotrivică nu numai credinței, ci și la toată lucrarea faptei bune o hotărâm.

CUVÂNT, 64.

PENTRU A DOUA RÂNDUIALĂ A CUNOȘTINȚEI.

Iar când cineva ar lăsa rânduiala cea dintâi, și întru cugetările și poftele sufletului sar întoarce. Aceste înainte scrise bunătăți lucrează întru înțelegerile sufletului, împreună cu simțirile cele în trup întru lumina firii lui. Iar acestea sânt postul, rugăciunea, milostenia, cetirea Dumnezeiești-lor Scripturi, chipurile faptei bune, luptarea către patimi, și celelalte. Pentru că pe toate lucrurile cele bune, și pe osebirile cele bune, care se văd în suflet, și chipurile cele minunate, care au slujire în ograda lui Hristos întru această de a doua rânduială a cunoștinței le săvârșește Duhul Sfânt întru lucrarea puterii ei. Și aceasta îndreptează inimii cărările cele către credința noastră povățuitoare. Și întru aceasta adunăm merinde veacului celui adevărat. Însă și până la acestea încă, trupească este cunoștința și alcătuită. + Și întru aceasta este calea cea ce ne povățuiește pe noi, și ne trimite către credință. Ci este și rânduială mai înaltă decât aceasta. + Slav, + Măcar și aceasta cale este cea ce ne povățuiește pe noi, și ne trimite către credință. Ci este rânduială și mai înaltă decât aceasta.+ Și dacă cineva înainte va spori, află a se înălța sus întru aceasta prin ajutorul lui Hristos: Când își va pune temelie lucrării sale întru liniștea cea despre oameni, și întru cetirea Scripturilor, și întru rugăciune, și întru celelalte bunătăți, întru care se săvârșesc cele ce sânt ale cunoștinței cei de a doua, și întru aceasta se lucrează toate bunătățile, care și se numește cunoștință a lucrurilor. Pentru că întru lucrurile ceste simțitoare prin simțirile ceste trupești își săvârșește lucrul său întru rânduiala cea mai (înaltă mai) dinafară. **Amin.**

CUVÂNT, 65.

PENTRU A TREIA RÂNDUIALĂ A CUNOȘTINȚEI: CARE ESTE RÂNDUIALA SĂVÂRȘIRII.

Cum dară se subțiază cineva, și câștigă pe cea duhovnicească, și se aseamănă viețuirii celor nevăzute puteri, care slujesc nu cu simțitoare lucrarea lucrurilor, ci cu ceia ce se săvârșește întru grija cugetului, ascultă: Când cunoștința sar înălța din ceste pământești, și din grija lucrării acestora, și ar începe ispitire a face a cugetărilor ei întru cele acoperite dinlăuntru ochilor, și prin oare carele chip ar defăima lucrurile, dintru care lucrarea patimilor se face, și sar întinde pe sineși în sus, și ar urma credinței întru grija veacului celui ce va să fie, și întru doririle cele făgăduite nouă, și întru cercarea tainelor celor ascunse, atunci credința aceasta înghite pe cunoștința aceasta, și se întoarce, și o naște pe aceasta dintru început, când să face ea toată cu totul duh.

Atunci poate a zbura în laturile celor fără de trupuri cu aripile, și a se atinge de adâncimea mării cei-i nepipăite, înțelegând cârmuirile cele Dumnezeiești și minunate care sânt în firile cele înțelegătoare și simțitoare: și ispitește tainele cele duhovnicești, care prin cuget curat și subțire sânt pricepute. Atunci simțirile cele dinăuntru se deșteaptă spre lucrarea duhului, după rânduiala ceia ce se face întru viețuirea aceia a nemuririi și a ne stricăciunii. Pentru că învierea cea gânditoare, ca în taină, dintru cele de aicea o au primit, spre mărturie adevărată a înnoirii tuturor.

Acestea sânt cele trei chipuri ale cunoștinței, întru care împreună este toată călătoria omului în trup, și în suflet, și întru duhul. De unde și începe cineva a socoti mijlocul celui rău, și a celui bun. Și până când iasă el din lumea aceasta, înlăuntru întru aceste trei măsuri cunoștința sufletului lui intră. Și împlinirea a toatei nedreptăți, și a păgânătății, și a dreptății, și a atingerii de adâncimea tuturor tainelor duhului, o cunoștință lucrează întru cele grăite trei măsuri, și întru aceasta este toată mișcarea minții: Când se înalță, sau se pogoară întru bunătăți, sau

Întru răutăți, sau întru cele de mijloc. Iar măsurile acestea le numesc părinții fire, afară de fire, și mai presus de fire. Și acestea sânt laturile cele trei întru care se înalță, și se pogoară pomenirea sufletului celui cuvântător, precum sau grăit. Căci când întru fire lucrează cineva dreptatea, sau mai presus de fire se hrăpește întru pomenirea ei, întru videnia lui Dumnezeu dinafară de fire, sau iasă afară a paște porcii, ca acela ce și-au pierdut bogăția socotelii sale carele lucra împreună cu mulțimea dracilor.

Cuprinderea celor trei cunoștințe.

Rânduiala cea dintâi a cunoștinței răcește pe suflet despre lucrurile alergării pe urma lui Dumnezeu. **A** doua îl înfierbântă pe dânsul spre alergarea cea grabnică către cele din treapta credinței. Iar a treia e odihna, cea despre lucrare. Care este chip al celui ce va să fie, întru singură cugetarea minții desăvârșindu-se întru tainele celor ce vor să fie. Ci fiindcă nu sau înălțat încă firea desăvârșit dintru rânduiala muririi și a greutății trupului, și nu sau făcut desăvârșită întru cea duhovnicească care este mai înaltă decât cealaltă care se pleacă, nu e putincioasă și către săvârșirea ceia ce nu are lipsire despre slujire, și întru lumea muririi a fi, și firea trupului desăvârșit a o lăsa. Și până când încă întru aceasta sar învârti, întru schimbare se face întru aceasta, și întru aceia. Și odată ca un sărac și mișel sufletul lui slujește întru a doua rânduială cea de mijloc întru fapt bună cea pusă în fire lucrată a fi prin firea trupului.

Și în vreme, după cei ce au luat duhul punerii de fii în taina slobozeniei, primește darul duhului, după vrednicia celui ce l-au dat pe el, și iarăși se întoarce întru smerenia lucrurilor lui. Iar acestea sânt cele prin trup, și aceasta le păzește pe acestea, ca să nu-l robească cumva pe el vrăjmașul întru amăgirile cele ce se află întru veacul acest viclean, și întru cugetările cele ce sânt turburate, și abătătoare. Pentru că

Întrucât este omul din josul acoperământului ușii trupului încuiat, nu are nădăjduire. Pentru că nu este desăvârșită slobozenie întru veacul cel nesăvârșicios. Că toată lucrarea cunoștinței, întru lucrare - și întru petrecere este. Iar lucrarea credinței, nu întru lucruri se lucrează, ci întru cugetările cele duhovnicești prin lucrare goală a sufletului se împlinește, și mai presus este de simțiri. Căci credința mai subțire este decât cunoștința, precum e cunoștința decât lucrurile ceste simțitoare. Pentru că toți sfinții viețuirea aceasta învrednicindu-se a o afla, (ceia ce este uimire întru Dumnezeu) întru puterea credinței petrec întru desfătarea viețuirii aceia care este mai presus de fire.

Iar credință grăim, nu cu care crede cineva întru osebirea celor închinată și Dumnezeieștii fețe, și întru cea prea aleasă și osebită fire a însăși Dumnezeirii, și întru orânduiala cea minunată cea întru omenire întru primirea firii noastre, deși aceasta înaltă este foarte, ci credința cea din lumina darului răsritoare în suflet, care întru mărturia cugetului întărește pe inimă ne îndoită a fi întru adevărarea nădejzii care este departe de toată părerea: Și nu întru darea auzirii urechilor pe sineși se arată, ci întru ochii cei duhovnicești tainele cele ascunse în suflet, și cea ascunsă și Dumnezeiască bogăție, care este tăinuită despre ochii fiilor trupului, și se descoperă prin Duhul celora ce se hrănesc în masa lui Hristos întru cugetarea cea dea pururi a legilor Lui, precum au zis: „Dacă veți păzi poruncile Mele, voi trimite vouă pe Mângâietorul, Duhul adevărului, pe carele lumea nu poate ca să-L primească, și Acela vă va învăța pe voi tot adevărul”. Ioan: 14. 15: 16. și 17. Aceasta arată omului pe puterea cea sfântă, ceia ce locuiește întru dânsul în toată vremea, acoperământul, tăria cea înțelegătoare care acoperă pe om totdeauna, și gonește de la dânsul toată vătămarea, ca să nu se apropie la sufletul, sau la trupul lui, pe care mintea cea luminoasă și înțelegătoare nevăzut o simte cu ochii credinței, care sfinților prin iscusul ei mai mult este cunoscută.

Iar puterea aceia singur Mângâietorul este, cu tăria credinței arzând părțile sufletului, ca și cu foc. Carele năvălește, și defaimă toată primejdia prin nădejdea lui Dumnezeu, și cu aripile credinței se înalță

din zidirea aceasta văzută, și ca un îmbătat se face pururi întru uimirea grijii cei-i după Dumnezeu, și întru videnia cea nealcătuită, și întru ne materialnică cugetarea firii cei-i Dumnezeiești obicinuid pe cuget ca să ea aminte spre cugetarea celor ascunse ale ei. Căci până când va veni aceia, care este săvârșirea tainelor, și ne vom învrednici arătat descoperirii acestora, credința slujește între Dumnezeu și între sfinți taine negrăite. Cărora să ne învrednicim prin darul însuși al lui Hristos: Aicea adică, ca întru arvună: Iar acolo, întru fața adevărului, întru împărăția cerurilor împreună cu cei ce-L iubesc pe Dânsul. **Amin.**

CUVÂNT, 66.

PENTRU ALTE CHIPURI, ȘI ÎNȚELEGERI ALE OSEBIRII CUNOȘTINȚEI.

Cunoștința petrecând - întru ceste văzute, sau întru simțiri primind primirea acestora, firească se numește: Iar ceia ce este întru puterea celor înțelegătoare, și dinlăuntru ei întru firile celor fără de trup, duhovnicească se numește. Pentru că simțirea întru duhul o primește, și nu întru simțiri. Și prin amândouă nașterile acestea dinafară se fac în suflete, întru înțelegerea lor. Iar cea ce întru cea Dumnezeiască (adică întru cea Dumnezeiască putere.) este făcută, mai presus de fire se numește, și necunoscută mai vârtos și mai înaltă decât cunoștința. Și vederea aceștia, nu întru materia cea dinafară de dânsul o primește sufletul, ci ne materialnic înlăuntru lui îndată și ne nădăjduit se arată, și se descoperă dintru cele dinăuntru. „Pentru că împărția cerurilor înăuntru vostru este”. Luca: 17. 21. Și nu este prin închipuire nădăjduită, nici prin pândire vine, după cuvântul lui Hristos. Ci dinlăuntru chipului cugetării cei-i ascunse se descoperă fără de pricină, fără de cugetarea cea pentru dânsa. Pentru că nu află întru dânsa materie cugetul.

Tâlcuiri ale acestora.

Cea dintâi cunoștință dintru cea dea pururi cugetare, și din sânguința învățaturii se face: Iar a doua, din viețuirea cea bună, și din credința cugetului: Iar a treia, singurei credinței este însortită. Pentru că întru aceasta încetează cunoștința, și lucrurile iau săvârșire, și simțirile prisositoare se fac spre trebuință. Deci întrucât din hotarul acesta cunoștința se pogoară, (1) se cinstește. Și după cât se pogoară mai mult, se cinstește mai vârtos. Și când ar sosi pe pământ, și întru ceste pământești, cunoștința este cea ce stăpânește toate, și afară de ea fiecare-le lucru șchiop este și deșert. Iar când va înălța sufletul vederea lui în sus, și va întinde cugetările sale întru cele cerești, și va pofti pe cele ce nu se văd cu ochii trupului, și a căroră întru stăpânire nu este trupul, atunci întru credință sânt alcătuite toate. Pe care să ni-o și dăruiască nouă Domnul Iisus Hristos, Acela ce este binecuvântat în veci. **Amin.**

CUVÂNT, 67.

**PENTRU PRICINA SUFLETULUI CELUI CE CAUTĂ
VIDENIA CEA ADÂNCĂ, CA SĂ SE CUFUNDE ÎNTRU
ACEASTA DESPRE CUGETĂRILE CELE TRUPEȘTI, CARE
SÂNT DIN POMENIREA LUCRURILOR.**

Tot lucrul mai înalt decât altul, este ascuns despre acela, de carele este mai înalt. Și aceasta, nu vreo perdea a altui trup o are întru fire, adică ca să nu poată a descoperi ascunderea sa. (Ci prin osebire.) Toată ființa cea înțelegătoare osebirile lucrurilor sale nu dinafară de dânsle le are, ci dinlăuntrul mișcărilor sale hotărâte le are. Adică a putea mai luminos fără de mijlocire a intra spre primirea luminii cei-i dintâi, sau după altă rânduială, cea ce nu are adică osebire în loc. Ci după curățenia primirii și a înălțime-i, sau după măsura minților, spre puterea primiri privirilor

celor în sus, și a puterilor. Toată ființa cea înțelegătoare despre acelea e ascunsă despre care sânt mai din jos decât dânsa, însă nu cu firea una de alta, ci cu mișcările faptelor bune. Și aceasta o grăiesc, din cele pentru + puterile cele sfinte, Slav: + rânduielile puterilor celor sfinte, + și pentru ++ cetele ++ rânduielile cele sufletești, și pentru cele drăcești. Cele dintâi de cele de mijloc: Și acestea de la cele de a treia, și cu firea, și cu locul, și cu mișcările. Fiecare din cete de la sineși, și spre aceasta cu cunoștința unele despre altele sânt ascunse, ori se văd, ori nu: Iar despre cele de jos, cu firea. Pentru că vederea celor fără de trup nu este dinafară de dânsesele, precum acelor trupești, ci a se vedea ele unele pe altele, înlăuntrul mișcărilor lor se grăiește a fi și cu faptele cele bune și cu măsura mișcărilor. Pentru aceasta dacă sânt cinstiți cu deopotrivă parte, măcar deși ar fi depărtate unele despre altele, văd unele pe altele, nu cu nălucire, ci cu nemincinoasă vedere, și cu fire adevărată. Afară de pricina tuturor. Care mai presus se află decât osebirea aceasta singură închinata aceasta. Însă dracii, deși foarte sânt necurați, nu sânt unii despre alții ascunși întru cetele sale. Iar pe cele două cete care sânt mai presus de dânșii, nu le văd. Pentru că vederea cea duhovnicească, lumina mișcării este. Și singură aceasta le este acestora și oglindă și vedere. Iar când sar întuneca mișcărilor, nu văd pe cetele ce sânt mai înalte. Că unii pe alții adică, fiindcă sânt mai groși decât cetele cele duhovnicești, după a lor rânduială se văd. Și a dracilor adică, așa este.

Iar sufletele întrucât sânt pângărite și întunecate, a vedea nu pot, nici unele pe altele, nici pe sineși. Pentru că dacă se vor curăți, și spre zidirea cea din început sar întoarce, luminos văd pe aceste trei cete: Grăiesc pe cea mai de jos decât ele, și pe cea mai din sus, și ele unele pe altele. Nu că se schimbă cu închipuirea cea trupească, și atunci văd, ori pe îngerii, ori pe draci, ori unele pe altele. Ci nu singură firea înăuntru văd, și cu rânduială duhovnicească. Iar de vei zice cu neputință este aceasta, adică văzut a fi dracul, sau îngerul, de nu se vor schimba, și se vor închipui, deci nu sufletul vede, ci trupul. Și așa dacă va fi, care trebuință e de curățire; Că iată și celora ce nu sânt curați în vreme li se

arată dracii, așisderea și îngerii, ci însă cu ochii cei trupești îi văd, când iar vedea, unde nu este trebuință de curățire. Însă nu așa este sufletul cel curățit, ci duhovnicește vede cu ochiul firii, adică cu cel văzător, adică cu cel gânditor. Și cum că sufletul unele pe altele se văd, și în trup fiind, să nu te minunezi. Că eu ție dovedire arătată îți arăt, pentru adevărul celui ce mărturisește, grăiesc adică a fericitului Atanasie celui mare, carele au zis întru scrisoarea cea pentru marele Antonie: Că zice, odată stând marele Antonie la rugăciune, au văzut sufletul oare căruia înălțându-se cu multă cinste, și pe acela ce sau învrednicit a dobândi o slavă ca aceasta l-au fericit, și era acesta fericitul Amun de la Nitria. Și era departe muntele acela, întru carele petrecea sfântul Antonie, de la Nitria depărtare de treisprezece zile. Deci sau arătat din pilda aceasta la aceste mai înainte grăite trei rânduielile, cum că măcar deși departe ar fi unele de altele, se văd unele pe altele firile cele duhovnicești. Și cum că nu opresc depărtările, și simțirile trupurilor a vedea unele pe altele. Asemenea și sufletele când sar curăți, nu trupește văd. Ci duhovnicește. Pentru că vederea trupească arătată este, și cele înaintea sa vede. Iar cele ce sânt departe, de altă vedere au trebuință.

Cetele cele prea înalte multe sânt după ființă fără de număr, și după osebire și după rânduială se numesc. Că pentru ce sau numit începătorii, și stăpânii, și puteri; Că domnii poate, ca cele ce sânt cinstite. (1) Și cu adevărat mai puține sânt de cele ce sânt supuse acestora, precum au zis sfântul Dionisie Episcopul Atinelor. (2) Cu stăpânirea, și cu cunoștința prea mari sânt, și prea osebiți spre mărimea cetelor lor. De vreme că se întind din rânduială în rânduială în rânduială, până ce ar ajunge întru unimea celui Mare și tare mai mult decât toți, carele este cap, și temelie a toată zidirea. Iar cap grăiesc, nu pe Ziditorul, ci pe Mergătorul Înainte minunate lor lucrurilor lui Dumnezeu. (3) Pentru că mulți mai din jos sânt de pronia înțelepciunii lui Dumnezeu, Ziditorului acestora și al nostru. Și atâta sânt mai din jos, cât cei ce sânt supuși acestora, mai din jos sânt decât aceștia. Iar mai din jos îi grăiesc cu înălțimea și cu smerenia, nu în loc, ci cu puterea și cu cunoștința, după măsura pe care o au, urmând cea mai mare și mai mică cunoștință. Că

spre toate acestea gânditoare ființe Dumnezeiasca Scriptură (9) nouă cu numiri duhovnicești le-au numit, și pe acestea adică în trei le-au despărțit. Pe cea dintâi adică, întru scaunele cele mari și înalte și prea sfinte, și întru heruvimii cei cu ochi mulți, și întru serafimii cei cu câte șase aripi: Iar pe cea dea doua cu rânduiala, întru domnii, și întru puteri, și întru stăpânii: Și pe a treia, întru începătorii, și întru arhangheli, și întru îngerii. Și se tâlcuiesc cetele acestea din cea evreiască, serafimii adică, înfierbântători, și arzători: Iar heruvimii, cei mulți cu cunoștința și cu înțelepciunea: Scaunele, primire a lui Dumnezeu și odihnire. Și sau numit cu numirile acestea cetele acestea din lucrările lor. Scaunele, cei cinstiți se grăiesc: Domniile, cei ce au stăpânire asupra a toatei împărății: Începătorii-le, cei ce cârmuiesc văzduhul: Stăpânii-le, cei ce stăpânesc neamurile, și pe fiecare-le om: Puterile, cei mari întru putere, și înfricoșați întru vederea lor: Serafimii, cei ce sfințesc: Heruvimii, cei ce țin: Arhanghelii, păzitorii cei deștepți: Îngerii, cei ce se trimit.

În ziua dintâi sau zidit cele **Slav:** (nouă) 9 gânditoare firi întru tăcere, și întru un glas, care este lumina: Iar întru a doua zi, tăr și întru a treia zi adunarea apelor o au făcut Dumnezeu, și odrăslirea ierburilor: Și întru a patra, împărțirea luminii: Și întru a cincia, păsările, și cele ce se târăsc, și peștii: Și întru a șasea, dobitoacele, și pe om. Alcătuirea a toate lumi, lungimea, și lățimea. Începerea, e răsăritul: Sfârșitul, apusul: Cele dea dreapta, e miazănoapte: cele dea stânga, amiază zi. Și tot pământul L-au pus ca un pat, și pe cerul cel mai din sus ca o piele, și boltă, și cerc. Iar pe al doilea cer, ca o roată lipit de cel dintâi, și cele de la cer și de la pământ lipite: Iar oceanul, ca un brâu înconjurând cerul și pământul, și dinlăuntrul lui munți înalți ajungând până la cer: și soarele după munți, (4) a trece toată noaptea: Și marea cea mare dinlăuntrul munților acestora, care ține, ca jumătate și a patra a pământului celui uscat. Iar Dumnezeului nostru să fie slavă.

CUVÂNT, 68.

PENTRU PĂZIREA INIMII, ȘI PENTRU VIDENIE MAI SUBȚIRE.

Dacă singur ești în chilia ta, și nu ai câștigat încă putere a videniei cei-i adevărate, să cugeți pururi întru cugetarea troparelor, și a catismelor, și întru pomenirea morții, și întru nădejdea celor ce vor să fie. Pentru că acestea adună pe minte, și nu o lasă pe ea ca să se rătăcească, până ce ar veni videnia cea adevărată. Că puterea duhului mai mare este decât patimile. Să cugeți încă și întru nădejdea celor ce vor să fie împreună cu pomenirea lui Dumnezeu, și socotește bine mintea troparelor, și te păzește despre lucrurile cele dinafară care te mișcă pe tine spre poftiri. Și pe cele mici care se fac de tine în chilia ta păzește-le și pe acestea împreună cu acestea, și ispitește pururi pe gândurile tale, și te roagă ca să câștigi întru toată petrecerea ta + ochi. + Slav. (Ochii minții luminoși) De aicea începe ați izvorî ție bucuria. Și atunci afli necazurile mai dulci decât mierea.

Nu poate nimeni ca să biruiască patimile fără decât numai prin cele simțitoare fapte bune care se văd. Iar risipirea minții nu poate nimeni ca să o biruiască, fără decât numai prin cea dea pururi cugetare a cunoștinței cei-i duhovnicești. Mintea noastră ușoară este, și de nu va fi legată întru vreo cugetare, nu va înceta despre risipire. Și fără de săvârșirea celora mai înainte grăite fapte bune, nu e cu putință a câștiga păzirea aceasta. Pentru că de nu va birui cineva pe vrăjmași, nu poate a fi în pace. Și dacă pacea nu împărățește, cum poate ca să afle pe cele ce sânt înlăuntrul păcii înviesterite. Pentru că patimile gard sânt celor ascunse fapte bune ale sufletului. Și de nu vor cădea întâi acestea prin cele arătate fapte bune, nu se văd cele dinlăuntrul acestora. Pentru că nici poate cineva dinafară de zid fiind, împreună cu cel dinăuntru a petrece. Și nu vede nimeni soarele în negură, nici pe fapta cea bună a firii sufletului împreună cu petrecătoarea încă turburarea patimilor.

Roagă-te lui Dumnezeu ca să-ți dea ție să simți darul Duhului, și dorința acestuia. Căci când ți-ar veni ție simțirea aceasta și dorința Duhului,

atunci te vei depărta de lume, și lumea se va depărta de tine. Iar pe aceasta, fără de liniște, și fără de nevointă, și fără de vorbirea cetirii cei-i osebite spre acestea, este cu neputință a simți cineva. Și fără de acestea, nu le căuta pe acelea. Pentru că de le vei căuta să întorc după puțin, și se fac trupești. Cel înțelegător înțeleagă. Întru sudoare au binevoit Domnul cel prea înțelept ca să mâncăm pâinea aceasta. Însă nu din răutate au făcut aceasta, ci pentru ca să nu se facă nouă nemistuire, și să murim. Pentru că fiecare faptă bună, maică este acei-i de a doua. Deci dacă vei lăsa pe maica ceia ce naște pe faptele cele bune, și vei merge ca să cauți pe fiice, mai înainte până a nu câștiga pe maica acestora, năpârci se află acele fapte bune sufletului. De nu le vei lepăda pe acestea de la sineți, degrabă vei muri.

CUVÂNT, 69.

PENTRU FELURI DE PRICINI. ȘI CARE ESTE TREBUINȚA A FIECĂREIA DINTRU ACESTEA.

Simțire duhovnicească este ceia ce este lucrată (1) a primi puterea cea văzătoare, precum lumina ochilor cestor trupești, carii au întru sine lumina ceastă simțită. Videnia cea gânditoare este cunoștința firească, care e unită cu așezământul firii, ceia ce se numește firească lumină. Puterea cea sfântă este dăruire a soarelui celui drept socotitor, (2) carele e pus între lumină și între vedere. Sânt oarecare firi mijlocitoare, (3) ale celor drept socotitori celor ce din lumină călătoresc spre vedere. Sânt patimi ca o oarecare ființă aspră, care mijlocesc între lumină, și între videnie, și opresc despre dânsa pe dreapta judecată a osebirii lucrurilor. Curățenia este strălucirea văzduhului celui gândit, (4) întru al căruia sân cu aripi se înalță firea ceia ce este întru noi. De nu va fi mintea sănătoasă întru firea sa, nu lucrează întru dânsa cunoștința: Precum simțirea ceasta trupească când sar vătămă din pricini, se lipsește de vedere. Iar de va fi mintea sănătoasă, și cunoștința nu va fi,

nu lucrează mintea fără de dânsa pe osebirea celor duhovnicești: Precum ochiul cel sănătos adică întru toate cele ale sale, dar clipind de multe ori spre vederea simțirii. Deși ar fi acestea păzite întru însăși cele ale lor, însă darul nu este lângă dânsa, nelucrătoare rămân toate din slujirea socotelelor, precum întru ceasurile nopții. Că pentru a nu fi soare, rămân ne cercetați. Pag. 383 rând 13 ultim cuvânt) Și când toate sănătoase sânt, și săvârșite întru cele ale sale, grăim ochiul, și vederea, și care lucruri nu sau socotit, sau se socotesc. Și aceasta este cea grăită, întru lumina Ta vom vedea lumină. Psalm: 35. 9. Iar dacă darul Soarelui celui înțeleghător aproape sar face, și spre dorire ar porni, și ar zădări, și ar face înăuntru a fi cu trezvie, însă curățenie nu ar fi întru aceasta, e ca un văzduh deșert. Carele e luminos (5) dintru îngroșarea norilor, și a materiilor celor întunecoase, care cu lesnire se întind spre lumina soarelui, întru care ne veselim întru dulceața videniei aceștia.

Videnia șchiopătând din socoteală, firea deșertă au rămas despre lucrare. Sufletul oprit despre dulceața soarelui celui de al doilea (6) Carele răsare peste toate, pentru cele deasupra puse trupești, întru care se acoperă strălucirile adevărului, pentru ca să nu vie peste noi. Drept aceasta de nevoie se caută toate acestea ce sau grăit, și pentru căci cu greu se află acestea toate întru un om fără de lipsire și fără de pricină, și pentru că nu pot mulți spre săvârșirea a oarecăreia din cunoștința cea duhovnicească a ajunge. Lipsirea adică este așa dintru neajungerea minții, și din turburarea voinței, și din punerea cea necuviincioasă scoposului, și din lipsirea curățeniei, și dintru a nu afla învățător și povățuitor, din oprirea darului, („bărbatului scump, zice, nu e bună bogăția, nici a stăpâni pe cele mari”) Sirah: 14. 3. din împiedicarea vremilor și a locurilor și a chipurilor. [Dumnezeu să ne dea nouă a cunoaște voia Lui, ca întru aceia pururi călătorind, să ajungem veșnica odihnă, cu darul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, căruia se cuvine slava în veci. Amin.]

Alegere a celor scurte capete.

Adevărul e simțirea cea după Dumnezeu, care e întru simțirea simțirilor minții cei-i duhovnicești: Din care cineva pe vreuna întru sineși o gustă. Dragostea este roada rugăciunii, ceia ce din videnia ei povățuiește mintea fără de sațiu spre dorul ei, când ar răbda întrânsa fără de trândăvie: și în minte cu cugetări tăcute ale cugetului se roagă numai înfocat și cu fierbințeală. Rugăciunea este murirea cugetărilor voinței vieții trupului. Pentru că de o potrivă este acela ce cu adevărat se roagă cu acela ce moare din lume. Și aceasta este a se lepăda cineva de sineși, a răbda a petrece întru rugăciune. Deci dragostea lui Dumnezeu întru lepădarea sufletului se află.

Precum din sămânța asudării postului, spinul curățeniei odrăsleşte, așa din săturare ne astâmpărarea, și din umplere necurățenia. Iar întru pântecelul cel flămând și smerit, nu se vor ivi nici odinioară gânduri ale spurcăciunii. Toată mâncarea ce se mănâncă adăogare a revărsărilor celor ce sânt întru noi se face, și vârtute firească se face întru noi. Și când sar umplea mădulările cele lucrătoare dintru întinderea a tot trupul ceia ce se face întru dânsese, când sar întâmpla a vedea ceva trupesc, sau de sar mișca în inimă fără de voie ceva cu gândire, de năprasnă materie a dulcității se mișcă dintru aceia, și se trimite în tot trupul, și de este puternic cugetul celui întreg înțelept și curat întru gândurile sale, din simțirea aceia care este întru mădulări, îndată se turbură socoteala lui, și ca dintru un loc oarecare-le înalt se pogoară din locul său, întru carele stă. Și cuvioșia gândurilor lui se tăvăleşte, și curățenia cea strălucită se întină întru turburarea patimilor celor ce au intrat în inimă prin înfocarea mădulărilor. Și atunci jumătate din puterea lui slăbește: Întrucât a zice cum că și pe gândul cel dintâi al nădejdiei sale îl uită, și mai înainte până a nu intra în luptă, se află fără de luptă vinovat, și fără de osteneală vrăjmașilor săi vinovat se face sub neputincioasa voia trupului. La toate acestea silește voirea cea mare a săturării cei-i neconținute pe voia omului celui bun. Deși ar petrece bine

Întru limanul curățeniei, însă se abate dat a fi întru ceia ce n-au vrut nici odată a se sui întru inima lui. Și când ar dormi singur, adunarea gândurilor celora ce curând pe nălucirile cele deșarte și urâte îl ocolesc pe el, și fac pe așternutul cel curat al lui, găzduire a curviei, și priveliște a nălucirilor. Când sar împărtăși cu vorbirea cea împreună cu dânsule prin îmbătarea gândurilor, și ar pângări pe mădulările sale cele cuvioase fără de apropierea de muiere. Care mare se turbură așa, și fierbe din vijelie, precum se turbură mintea cea alcătuită întru tăria valurilor celora ce se deșteaptă asupra ei întru marea trupului ei din săturarea pântecelui.

○ întreagă înțelepciune, cât se strălucește frumusețea ta întru culcarea pe jos, și întru durerea flămânzirii ceia ce ia din tine somnul, din pătimirea cea rea a trupului, care sau făcut ca o groapă adâncă între coaste și între mațe, pentru depărtarea despre mâncări. Toată mâncarea, și toată odihna lucrându-se înăuntru întru noi, asemănări urâte, și idoli urâți izvodesc, și se nasc din trânsele, și ies, și se văd întru cel ascuns locul cugetării noastre, și ne gândilesc pe noi împreună a ne împărtăși întru ascuns cu lucruri urâte. Iar deșertarea pântecelui, lature pustie face pe înțelegerea noastră, care alinează despre gânduri, și liniștește despre toate gândurile cele turburacioase. [Pânțele] acela ce este plin de săturare, lature este a nălucirilor, și cu patru porți ale nălucirilor celor necuviincioase îl face pe el, măcar deși în pustie vom fi singuri. Pentru că săturarea zice cele multe poftește.

Când te-ai învrednici darului celui Dumnezeiesc, și nepătimirii sufletului, înțelege cum că dintru aceia dintru a nu trece prin tine gândurile cele fără de dulceață, sau mișcarea gândurilor celora ce se fac în trup, (pentru că afară de acestea cu neputință e a fi cineva) nici dintru acelea ce cu lesnire de tine se biruiesc, (că nicidecum cugetul nu se întină, nici se turbură, măcar deși foarte înalt ar fi acesta.) Ci dintru acelea ce sânt ale lucrării cei-i mai bune decât cugetul nu este lăsată mintea a bate război împreună cu dânsule, și ale pierde pe ele: Ci când sar ivi gândul, cu hrăpire se hrăpește despre cele apropiate de dânsule, prin

silă oarecare care este afară de voință, prin ceia ce din obicinuință și din dar are aluat înăuntru în inimă. Care este casa cugetului. (7)

Alta este mintea nevoitorului, și alta este rânduiala preoției. Cugetul acela ce prin mila cea cerească mort sau făcut despre lume, subțiri gânduri numai pentru unele are, fără de luptă și fără de nevoință. Săvârșirea cea împreună cu trupul și cu sângele înjugată, cu împărăție împărățește peste cele din trup și din sânge izvorâtoare, și nu cu încetarea le încetează pe acestea, și pe cele ce sânt ale firii, până ce încă întru viața cea din stihii are mișcare cugetarea viețuirii omului, dintru aceste patru revărsări temelii minții lui primește schimbare întru toată mișcarea și clipeala. Iar Dumnezeului nostru să fie slavă în veci. **Amin.**

CUVÂNT, 70.

PENTRU CUVINTELE DUMNEZEIEȘTII SCRIPTURI CELE CE ÎNDEAMNĂ SPRE POCĂINȚĂ: CUM CĂ SPRE NEPUTINȚA OAMENILOR SAU GRĂIT, PENTRU CA SĂ NU PIARĂ DESPRE DUMNEZEUL CEL VIU. ȘI CUM CĂ NU SE CUVINE SPRE PRICINA PĂCĂTUIRII A LE LUA PE ACESTEA.

Bărbăția, pe care părinții întru Dumnezeieștile Scripturile sale o au pus, și puterea ceia ce este întru Scripturile Apostolilor și ale proorocilor pentru pocăință, nu ni se cuvine nouă a o lua spre ajutorința păcătuirii, și pe hotarale cele netrecute ale Domnului ale risipi. Care din zilele cele dintru început prin gura tuturor sfinților întru toate Scripturile și punerile de legi spre stricarea păcatului sânt hotărâte prin puterea lui Dumnezeu. Că pentru ca să avem nădejde de pocăință au meșteșugit a fura din simțire frica deznădăjduirii: Pentru ca spre pocăință să alerge a ajunge tot omul, și nu fără de temere să păcătuiască. Că iată tot chipul au hotărât Dumnezeu frica întru toate Scripturile, și au arătat cum că e

urât păcatul înaintea Lui. Că prin care chip sau înecat neamul cel din zilele lui Noe cu potopul; Au nu pentru ne astâmpărare, când sau înnebunit asupra frumuseții femeilor lui Cain; Nu au fost în vremea aceia iubire de argint, (nici slujire de idoli, nici fermecătorie,) nici războaie. Și pentru ce cetățile Sodomlenilor cu foc sau ars; Nu pentru că au dat mădulările sale poftei și necurăteniei; Întrucât iau stăpânit pe toți aceștia după voința lor întru toate cele spurcate și necuvioase fapte; Nu pentru curvia unui om au căzut în moarte douăzeci și cinci de mii din fii lui Israel celui întâi născut al lui Dumnezeu; Și pentru ce de la Dumnezeu lepădat fu Samson cel tare, cel din pânțece osebit lui Dumnezeu și sfințit, și mai înainte de naștere prin înger vestit ca și Ioan al Zahariei, cel învrednicit întru mari puteri, și întru mari minuni; Nu pentru că și-au pângărit sfinte mădulările sale cu împreunarea curviei; Pentru aceasta sau depărtat Dumnezeu de la dânsul, și l-au dat pe el vrăjmașilor lui; Și David cel după inima lui Dumnezeu, carele pentru faptele sale cele bune sau învrednicit din sămânța sa a aduce făgăduința părinților, și din trânsul a străluci Hristos spre mântuirea a toată lumea, nu pentru prea curvia unei muieri chinuit au fost, când cu ochii au văzut frumusețea ei, și săgeata în sufletul lui o au primit; Că pentru aceasta ridică Dumnezeu asupra lui din casa lui război, și cel din coapsa lui l-au gonit pe el: Și mai ales cu multe lacrimi pocăindu-se el, cât ași uda așternutul său cu lacrimile (fiecare noapte,) și Dumnezeu grăindu-i lui prin proorocul, „Domnul au ridicat păcatul tău”. 2Împărați: 12: 13.

Voiesc a face pomenire și de unii mai înainte de acesta. Pentru ce au venit mânia și moartea peste casa preotului Ili bătrânului celui drept, care patruzeci de ani întru preoție au strălucit; Nu pentru fărădelegea fiilor lui a lui Ofni și a lui Finees; Pentru că nici acesta au păcătuit nici aceia cu voința acestuia, ci pentru că n-au avut râvnă ca să caute izbândirea Domnului de la dânsii, și mai mult ei îi iubea, decât poruncile Domnului: Deci pentru ca să nu socotesc că cineva, cum că numai întru cei ce toate zilele vieții lor întru fărădelegi le-au viețuit arată Dumnezeu mânia Sa pentru necuviinciosul păcatul acesta, iată întru cei adevărați ai lui arată râvna Sa, întru preoți, și judecători, și începători,

și oameni sfinți lui, cărora lucrările minunilor le-au încredințat. Sau arătat, cum că nicidecum, când sar arăta călcând așezământurile Lui, îi trece cu vederea, precum sau scris întru Iezechil: „Zis-am omului, căruia i-am poruncit a prăda Ierusalimul cu sabia cea nevăzută, dinaintea altarului Meu începe, și să nu miluiești pe cel bătrân, nici pe cel mai tânăr: Iezechil: 9: 6 Pentru ca să arate, că cei adevărați și iubiți ai Lui sânt, cei ce cu frică și cu bună cucernicie umblă înaintea Lui, și carii fac voia Lui: Și sfinții lui Dumnezeu sânt fapta cea îmbunătățită, și ființa cea curată. Iar pe cei ce defaimă căile Domnului, și El îi defaimă pe dânșii, și îi leapădă de la fața sa, și darul său îl ridică de la dânșii. Că pentru ce hotărârea cea asupra lui Baltasar au ieșit de năprasnă, și ca și cu o închipuire a mâinii pe el l-au lovit; Nu pentru că au cutezat asupra sfințirilor celor neatinse, pe care le-au hrăpit (Nabuhodosor) din Ierusalim, și întru acestea au băut el și curvele lui; Așa și cei ce și-au sfințit mădulările sale lui Dumnezeu, și iarăși îndrăznesc ale unelti pe acestea întru lucrările cele lumești, pier prin rănire nevăzută.

Deci prin nădăjduirea pocăinței, și prin buna cutezarea cea dată nouă de la Dumnezeieștile Scripturi să nu defăimăm cuvintele și înfricoșările lui Dumnezeu, și să nu-L mâniem pe Dânsul prin necuvioșia faptelor noastre, și să nu pângărim mădulările noastre pe cele ce odată le-ai dăruit a sluji lui Dumnezeu. Că iată ne-am sfințit Lui și noi, ca Ilie și Elisei, și ca fii proorocilor, și ceilalți din sfinți, și feciorelnici. Carii lucrările cele mari ale minunilor le săvârșea, și față către față vorbea cu Dumnezeu. Și câți după aceia, precum Ioan feciorelnicul, și sfântul Petru, și cealaltă ceată a bunilor vestitori și propovăduitori acei-i nouă, carii sau dăruit pe sineși Domnului, și au primit de la Dânsul tainele: Unii adică, din gura lui: Iar alții, prin descoperiri: Și mijlocitori sau făcut lui Dumnezeu și oamenilor, și lumii propovăduitori ai împărăției.

CUVÂNT, 71.

PENTRU ACELEA PRIN CARE POATE CINEVA A CÂȘTIGA SCHIMBAREA ÎNȚELEGERILOR CELOR ASCUNSE ÎMPREUNĂ CU SCHIMBAREA PETRECERII CEI-I DE AFARĂ.

Cât este cineva întru necâștigare, ieșirea din viață se suie întru cugetarea lui pururi: Și întru viața cea după înviere face cugetarea sa totdeauna, și toată gățirea acolo o meșteșugește întru toată vremea, și răbdare câștigă împotriva a toată cinstea, și odihna trupească care se seamănă în gândul lui: Și gând pentru defăimarea lumii întru cugetul lui se mișcă întru tot ceasul: Și cutează întru cugetul lui, și câștigă puternică inimă în toată vremea asupra a toată primejdia și frica ceia ce lucrează moarte: Ci nici de moarte se teme. Pentru că în tot ceasul de aceasta ia aminte, ca de ceia ce se apropie, și pe aceasta o așteaptă: și grija lui aruncată este către Dumnezeu cu toată nădăjduirea cea fără de îndoire. Și de l-ar întâmpina pe el necazurile, se face ca un oare carele nădăjduit, și cunoscând cu dinadinsul, cum că și cunună îi pricinuieste lui, și cu toată bucuria le rabdă pe acestea, și întru bucurie și veselie le primește pe acestea. De vreme ce cunoaște, cum că Dumnezeu singur este acela ce le-au orânduit lui pe acestea, pentru câștigurile pricinilor celor necunoscute prin orânduială nearătată.

Iar dacă i sar întâmpla lui dintru vreo pricină ceva din ceste trecătoare a câștiga prin lucrarea și măiestria celui înțelept întru toate răutățile. În ceasul acela dorul trupului începe a se mișca în sufletul lui: Și viețuire îndelungată cugetă, și gândurile odihnirii trupului se suie, și înfloresc întru dânsul în tot ceasul, și-l stăpânesc cele ale trupului, și le caută întru sineși, de este cu putință prin tot chipul ale câștiga pe cele ce îi alcătuiesc lui odihna lui, și iasă din slobozenia aceia care nu este supusă vreunui din gândurile cele ale temerii. Și de aicea întru toate acestea cugetările cele ce fac temerea, și pricinile fricii le cugetă și le socotește: Pentru că sau luat din trânsul îndrăzneala aceia a inimii, pe care o avea când era mai înalt decât lumea întru ne agonisirea lui, cu

care era îmbogățit întru sufletul său, pentru a fi moștenitor al lumii după măsura celor ce câștigase: și frica primește după lege și după orânduiala cea orânduită de la Dumnezeu. Întru care parte gătim mădulările noastre spre lucrarea ei, robi ne facem și supuși întru a sluji cu toată frica după cuvântul Apostolului. (1)

Mai înainte de toate patimile, e iubirea de sine: Iar mai înainte de toate faptele bune, defăimarea odihnei. Celuia ce aproape pune trupul său întru odihniri, întru laturea păcii îl necăjește pe el. Acela ce sau dezmiardat întru tinerețile sale, rob se face întru bătrânețile sale, și întru cele mai de pe urmă ale lui suspină. Precum nu poate acela ce are capul în apă ca să răsuflă întru aerul cest subțire carele se varsă întru sânul acest deșert, așa nu poate acela ce cufundă cugetul lui întru grija cea de aicea ca să primească răsuflarea simțirii a lumii acei-i noi. Precum turbură mireasma morții (...x.... pag. 393 cuvânt 3 prim rând) trupului, așa vederea necuviincioasă pre pacea cugetului. Precum cu neputință e a se face sănătatea și boala întru un trup, și a nu se strica una despre cealaltă, așa cu neputință e bogăția argintului, și dragostea întru o casă a fi, și a nu se strica una despre cealaltă dintru acestea. Precum sticla nu poate întru lovirea apropierei pietrei întregă a rămânea, așa nici sfântul petrecând și rămânând și împreună vorbind cu muieră, a rămânea întru a sa curățenie, și a nu se întina. Precum se smulg copacii din cea repede și dea pururi curgere asupra a apelor, așa și dragostea lumii din inimă, prin curgerea ispitelor celor ce cad peste trup.

Precum curățesc leacurile necurățenia revărsărilor celor rele din trup, așa tăria necazurilor curățește patimile cele rele din inimă. Precum nu e cu putință ca să simtă mortul lucrurile viilor, așa monahului celui îngropat în liniște, ca în mormânt, sufletul are lipsire de furtuna cea ce obicinuieste a afuma din simțirea lucrurilor celor ce prin mijlocul oamenilor petrec. Precum nu e cu putință nevătămat a rămânea acela ce cruță pe vrăjmașul său întru războiului, așa cu neputință e și nevoitorului, a izbăvi sufletul său din pierzare, trupul său cruțându-l. Precum tinerețea din vederile cele înfricoșate se îngrozește, și alergând

ține poalele născătorilor ei, chemându-i pe dânșii, așa sufletul după cât se strâmtorează și se necăjește din frica ispitelor, aleargă a se lipi lângă Dumnezeu, chemându-l pe dânsul prin rugăciune dea pururi. Și pe cât ispitele petrec unele peste altele căzând, rugăciunea o înmulțește: Și când într-o desfătare iarăși sar face, într-o risipire pe sine se dă.

Precum cei ce dau în mâinile judecătorilor ca să se muncească pentru răutate, dacă când sar apropia la chinuri sar smeri pe sineși, și îndată sar mărturisi într-o nedreptate lor, se micșorează muncirea lor, și prin mici necazuri se izbăvesc în degrabă: Iar dacă vârtoși spre mărturisire sar face, nedrepti oare carii într-o dânșii li se adaogă lor chinurile, și mai pe urmă fără de voie se mărturisesc după multe chinuri, când coastele lor sar umplea de răni, și nu se folosesc nimic: așa și noi, Când pentru greșelile noastre, cele ce cu ne socoteală le-am câștigat, dintru milă ne dăm în mâinile Drept Judecătorului tuturor, și poruncire ni se face ca să ne întindem întinde-m înaintea toiagului ispitelor, până ce ușoară ni sar face nouă muncirea cea de acolo, dacă când sar apropia de noi toiagul Judecătorului, ne-am smeri, și ne-am pomeni nedreptățile, și mărturisire am face înaintea Izbânditorului, prin puține ispiti degrabă ne-am izbăvi: Iar dacă ne vom învârtoșa într-o necazurile noastre, și nu ne vom mărturisi, cum că pricinuatori unora ca acestora sântem, și vrednici și mai multe decât acestea să pățimim, ci vinuim pe oameni, iar uneori și pe draci, și în vreme dreptatea lui Dumnezeu, și pe înșine ne alcătuim nevinovați într-o niște lucruri ca acestea, și aceasta o cugetăm, și o grăim, și nu socotim, cum că Dumnezeu pre noi mai mult ne știe și ne cunoaște, și cum că în tot pământul sânt judecățile Lui, și cum că fără de porunca Lui nu se pedepsește omul, pentru aceasta toate cele ce vin peste noi, într-o tristare pururelnică fac, și necazurile noastre cumplite se fac, și dintru alta într-o alta ca în funie ne-am legat, până ce ne-am cunoaște pe înșine, și ne-am smeri, și ne-am simți fărădelegile noastre. Pentru că fără de a le simți noi pe acestea, cu neputință e să venim într-o îndreptare. Și mai pe urmă prin multe necazuri chinuiți fiind, facem mărturisire nefolositoare, când este a nu fi mângâiere. Ci aceasta adică ași simți cineva păcatele sale, dar de la Dumnezeu este făcându-se, și

căzând într-o cugetare, când ne-ar vedea Dumnezeu pe noi, cum că ne-am chinat într-o multe chipuri de ispite, pentru că să nu ne ducem cu toate primejdiile și necazurile noastre, nimic folosindu-ne din lumea aceasta. Și nu este cum că din greutatea ispitelor nu cunoaștem, ci din necunoștință. Și de multe ori unii într-o unele ca acestea fiind, ies din lumea aceasta vinovați, și nemărturisindu-se, ci tăgăduind, și vinuind: Iar milostivul Dumnezeu îi aștepta, dară cumvaș sar smeri, pentru că să-i ierte pe ei, și să le facă săvârșirea. Și nu numai dintr-o ispitele lor ar fi făcut ieșirea, ci și greșelile le-ar fi iertat, milostiv făcându-se prin cea mică mărturisire a inimii.

Precum oarecare-le om aducere mare aducând împăratului, câștigă vedere veselă, așa ale aceluia ce are lacrimi într-o rugăciunea sa, Dumnezeu Cel Mare Împăratul veacurilor toate măsurile greșelilor le iartă, și îl face a câștiga lângă Dânsul vedere plină de daruri. Precum oaia din staul ieșind, și într-o împrăștierea pașterii umblând, lângă cuibul lupilor se alcătuieste pe sineși: Așa monahul carele se despărțește pe sineși dintr-o adunarea soțiilor sale într-o numele șederii cei-i liniștitoare, și petrece întâlnindu-se, și ducându-să, și apropiindu-se spre vederile, și spre privirile priveliștilor străbătând prin cetăți.

Precum omul carele poartă pe umeri-le sale mărgăritar de mult preț, și se duce în calea cea ce este cu tâlhărituri, și are vestire de vești rele, în tot ceasul într-o frică este, ca nu cumva vrăjmășuire să pătimească: Așa acela ce poartă mărgăritarul întregii înțelepciuni, și călătorește în lume în calea vrăjmașilor, până ce va veni într-o locuința mormântului, (care este laturea nădăjduirii) nu are nădejde a scăpa din tâlhari și din jefuitori. Au doară acela carele poartă pe mărgăritarul cel demult preț poate ca să nu se teamă; Așa nici acesta cunoaște într-o care loc, și din care, și într-o care ceas se vor ivi spre dânsul, și-l vor goli pe el de năprasna de nădejdea lui, și va fi în ușa casei sale, cea ce este vremea bătrâneților lui, jefuit.

Precum omul acela ce bea vin în ziua cea de plângere, și se îmbată toată într-o tristarea durerilor sale o uită: Așa cel îmbătat de dragostea lui Dumnezeu în lumea aceasta, (care este casă se plângere) toate

ostenelile și necazurile sale (le uită,) și se face nesimțitor despre toate patimile păcatului, pentru îmbătarea sa. A căruia inima cu nădejdea lui Dumnezeu este întărită, și sufletul jivină zburătoare ușoară este: Și în tot ceasul cugetul lui de pe pământ se înalță, și mai presus de ceste omenești zboară prin cea dea pururi cugetarea gândurilor sale, și întru cele fără de moarte ale celui Prea Înalt se desfătează: Căruia slava, și stăpânirea în vecii vecilor. **Amin.**

CUVÂNT, 72.

CARELE CUPRINDE PRICINI FOLOSITOARE PLINE DE ÎNȚELEPCIUNEA DUHULUI.

+Credința ușă este a tainelor. **Slaveni** Credința ușă este a tainelor. Că precum ochii cești trupești lucrurile ceste simțite, așa și credința vistierile cele ascunse cu ochii cei înțelegători le privește. Căci precum ochii cești trupești sânt lucrurilor cestor simțite, așa e și credința ochilor celor ascunși. Întru ochii cei înțelegători, **+** doi ochi sufletești adică avem, precum grăiesc părinții, precum pe cei doi ochi ai trupului, și nu e aceia și este trebuință a vederii întru fiecare-le. Căci cu un ochi adică vedem pe cele acoperite ale slavei lui Dumnezeu, care sânt ascunse în fir adică pe puterea lui, și înțelepciunea, și pronia cea împreună pururi vecuitoare care e împrejurul nostru, ceia ce se înțelege dintru mărimea cârmuirii Lui întru noi. Așijderea încă vedem cu ochiul acesta și pe cetele cele cerești care sânt împreună cu noi roabe. Iar cu celălalt ochi vedem slava sfintei firii Lui: Când bine va voi Dumnezeu a ne băga pe noi întru tainele cele duhovnicești, și marea credinței întru cugetul nostru o va deschide. Dar după dar după botez sau dat pocăința oamenilor. Pentru că pocăința este iarăși naștere a doua de la Dumnezeu. Și pe care arvună din credință o am primit, prin pocăință darul aceștia îl așteptăm. Pocăința este ușă a milei, cea deschisă celor ce o gonesc pe dânsa. Prin ușa aceasta intrăm către mila cea Dumnezeiască: Și afară de intrarea

aceasta, nu vom afla milă. „Pentru că toți au greșit după Dumnezeiasca Scriptură, îndepărtându-se în dar cu darul acestuia”. Rom: 3: 24. Pocăința este darul cel al doilea, și se naște în inimă din credință și din frică. Iar frica este toiagul cel Părintesc carele ne cârmuiește pe noi, până ce vom ajunge într-un raiul cel duhovnicesc, al bunătăților. Și când acolo vom ajunge, ne lasă pe noi și se întoarce.

Raiul este dragostea lui Dumnezeu, într-un care e desfătarea tuturor fericirilor. Unde fericitul Pavel sau hrănit cu hrană mai presus de fire. Și după ce au gustat acolo din lemnul vieții, au strigat grăind: „Cele ce ochiul nu le-au văzut, și urechea nu le-a auzit, și pe inima omului nu s-au suit, care au grăit Dumnezeu celora ce-L iubesc pe Dânsul. 1Cor: 2: 9. Despre lemnul acesta oprit au fost Adam prin sfatul diavolului. Lemnul vieții este dragostea lui Dumnezeu, dintru care au căzut Adam, și mai mult nu l-au întâmpinat pe dânsul bucuria: Ci în pământul spinilor lucra și se ostenea. Cei lipsiți de dragostea lui Dumnezeu, pâine de sudoare mănâncă într-un lucrurile lor, măcar deși cu dreptate ar umbla. Care celui întâi zidit i s-au poruncit a o mânca după cădere. Până ce vom afla dragostea, în pământul mărcinilor este lucrarea noastră, și în mijlocul spinilor semănăm și secerăm, măcar deși sămânța noastră ar fi sămânța dreptății, și în tot ceasul ne împungem de dânsii, și pe cât ne-am îndrepta, într-un sudoarea feții noastre viețuim. Și când vom afla dragostea, cu pâine cerească ne hrănim, și ne împuternicim fără de lucru și fără de osteneală. Pâinea cea cerească este Hristos, carele s-au pogorât din cer, și dă lumii viață, și aceasta este hrana îngerilor.

Acela ce au aflat dragostea, pe Hristos îl mănâncă în toate zilele și ceasurile, și fără de moarte se face dintru aceasta. „Că acela ce mănâncă, zice, din pâinea, pe care Eu o voi da lui, moarte nu va vedea în veac” Ioan: 6: 58. Fericit este cel ce mănâncă din pâinea dragostei, care este Iisus. Iar cum că acela ce mănâncă din dragoste, pe Hristos Iisus mănâncă pe Dumnezeul cel peste toate, mărturisește Ioan grăind: „Dumnezeu dragoste este”. 1Ioan: 4: 8. Deci viață de la Dumnezeu +rodește+ Slav: (câștigă) acela ce într-un dragoste viețuiește, și în lumea aceasta pe aerul acela al învierii îl mirosește dintru cele de aicea. Întru

aerul acesta se desfătează dreptii la înviere. Dragostea este împărăția, pe care o au făgăduit Domnul prin taină Apostolilor a o mânca întru împărăția Lui. „Pentru că aceasta, adică veți mânca și veți bea la masa împărăției Mele ce este; fără numai dragostea; Pentru că de ajuns este a hrăni pe om dragostea, în loc de mâncare și băutură. Acesta este vinul, carele veselește inima omului. Psalm: 103. 16. Fericit este carele au băut din vinul acesta. Dintru acesta au băut neastâmpărații, și cucernici sau făcut: Și păcătoșii, și au uitat căile poticnirilor: Și bețivii, și sau făcut postitori: Și bogații, și au poftit sărăcia: Și bolracii, și sau îmbogățit cu nădejdea: Și bolnavii, și sau făcut tari: Și proștii, și sau înțelepțit.

Precum nu este cu puțință a trece marea cea mare fără de galion și fără de corabie, așa nu poate cineva a trece fără de frică către dragoste. Marea cea împruțită care e pusă între noi și între raiul cel înțelegător, prin corabia pocăinței a o trece putem, care are pe vâslitorii fricii. Iar dacă vâslitorii aceștia ai fricii, nu vor cârmui pe corabia aceasta a pocăinței, prin care trecem marea lumii aceștia către Dumnezeu, și ne înecăm întru cea împruțită. Pocăința este corabia, iar frica, cârmaciul ei. Dragostea, limanul cel Dumnezeiesc. Deci ne pune pe noi frica în corabia pocăinței, și ne trece pe noi marea cea puturoasă a vieții, și către limanul cel Dumnezeiesc, care este dragostea, ne povățuiește pe noi: Întru carele trec toți cei ce se ostenesc, și sânt însărcinați prin pocăință. Și când vom ajunge dragostea, am ajuns la Dumnezeu. Și calea noastră sau săvârșit, și am trecut către ostrovul, carele este dincolo de lume: Unde este Tatăl, și Fiul, și Duhul Sfânt: Acestuia slava și stăpânirea: Și pe noi vrednici să ne facă slavei Sale, și dragostei cei prin frica Lui. **Amin.**

CUVÂNT, 73.

CARELE CUPRINDE SFĂTUIRI PLINE DE FOLOS. PE CARE ÎNTRU DRAGOSTE LE-AU GRĂIT CELORA CE CU SMERENIE ÎL ASCULTĂ PE EL.

Nu este cugetare bună, care să nu fie din darul Dumnezeiesc, căzând în inimă. Și nu este gând rău ce se apropie la suflet, fără decât numai spre ispită și cercare. Omul carele au ajuns ași cunoaște măsura neputinței sale, acesta au ajuns săvârșirea smereniei. Ceia ce povățuiește darul lui Dumnezeu către om e, inima ceia ce se mișcă spre neîncetată mulțămire. Ceia ce povățuiește ispita către suflet e, cugetarea cârtirii, ceia ce se mișcă pururi în inimă. Toate neputințele oamenilor le suferă Dumnezeu: Iar pe omul carele pururi cârtește nu-l rabdă, de a nu-l pedepsi pe el. Sufletul care este departe de toată strălucirea cunoștinței, întru niște cugetări ca acestea se află. Gura ceia ce totdeauna mulțumește, blagoslovenie primește de la Dumnezeu: Și inima ceia ce mulțumește, cade întrânsa darul. Mai înainte de dar, aleargă smerenia: Și mai înainte de pedepsire, aleargă mândria. Acela ce se mândrește, se slobozește a cădea în hulă: Și acela ce se înalță întru fapta cea bună a lucrării, în curvie se slobozește a cădea: Și acela ce întru înțelepciunea sa se înalță, întru întunecoase cursele necunoștinței se slobozește a cădea.

Omul carele este departe de toată pomenirea lui Dumnezeu, acesta este carele poartă întru inima lui asupra aproapelui grijă întru pomenirea cea vicleană. Acela ce cinstește pe tot omul întru pomenirea lui Dumnezeu, aceasta află ajutor de la tot omul prin voința lui Dumnezeu, întru ascuns. Acela ce răspunde pentru acela ce se năpăstuieste, află pe Dumnezeu apărător lui-și. Acela ce își dă brațul său spre ajutorul aproapelui său, primește brațul lui Dumnezeu întru ajutorul lui. Acela ce clevește pe fratele lui întru răutatea lui, clevetitor lui-și află pe Dumnezeu. Acela ce îndreptează pe fratele lui întru cămara lui, răutatea lui o vindecă: Și acela ce hulește pe cineva întru adunare, rănille sale le întărește. Acela ce tămăduiește pe fratele său întru ascuns, puterea dragostei lui arătată o face: Și acela ce îl rușinează pe el întru ochii soțiilor lui, puterea pizmei ceia ce este întru dânsul o arată. Prietenul carele mustră întru ascuns, doftor înțelept este: Iar acela ce întru ochii celor mulți doftorește, ocărând este întru adevăr. Semnul împreună pătimirii este, iertarea a toată datorია: Și semnul vicleniei cugetării, grăire împotriva

către acela ce au greșit. Acela ce spre sănătate aduce pedepsirea, întru dragoste pedepsește: Iar acela ce caută izbândire, deșert este despre dragoste. Dumnezeu pedepsește întru dragoste, nu răsplătind, să nu fie. Ci pentru ca să se vindece chipul Lui caută, și nu păzește mânia la vreme. Chipul acesta al dragostei dintru dreptate este, și cu pătimire spre izbândire nu se abate. Dreptul cel înțelept, lui Dumnezeu este asemenea. Pentru că nu pedepsește nicidecum pe om, răsplătindu-i lui întru răutatea lui, ci sau pentru ca să se îndrepteze omul, sau ca alții să se teamă. Iar ceia ce nu este asemenea cu aceasta, nu este pedepsire. Acela ce pentru răsplătire face bunătatea, în degrabă se schimbă: Iar cel ce cu puterea cunoștinței sale se minunează întru videnie de cunoștința ceia ce este întru Dumnezeu, acesta deși trupește se taie, nici întru cugetul să înalță, nici dintru fapta cea bună se abate cândva. Acela ce luminează cugetul său spre vrednică răsplătirea lui Dumnezeu, acesta au ajuns la adâncimea smereniei cugetării cu sufletul și cu trupul. Pentru că mai înainte până a se apropia cineva la cunoștință, se suie și se pogoară întru viețuirea sa: Iar când se va apropia la cunoștință, cu totul cu înălțare se înalță. Și pe cât sar înalța, nu se săvârșește înălțarea cunoștinței lui, până când va veni veacul acela al slavei, și își va primi bogăția sa desăvârșit. Căci pe cât se săvârșește omul către Dumnezeu, pe atâta pe urma lui călătorește: Iar în veacul cel adevărat, fața sa o arată +acestui. (adică omului) Nu ceia ce este. Căci pe cât dreptii vor intra întru videnia lui, chipul ca întru oglindă îl văd: Iar acolo, arătarea adevărului o văd.

Focul cel aprins în lemnele cele uscate, cu anevoie se va stinge, și fierbințeala lui Dumnezeu ceia ce se face și cade înăuntru în inima celui ce sau lepădat de lume, arderea aceștia nu se va stinge, și este mai iute decât focul. Vinul, când puterea lui va intra în mădulări, uită mintea adevărarea tuturor: Și pomenirea lui Dumnezeu, când va ținea paștere în suflet, pierde toată pomenirea vederii din inimă. Mintea ceia ce au aflat înțelepciunea duhului, este ca un om carele au află corabie gata în mare: Și când va ședea în trânsa, trece pe marea lumii aceștia, și face a ajunge la ostrovul veacului celui ce va să fie. Așa este simțirea veacului

celui ce va să fie în lumea aceasta, ca ostrovul cel mic în mare, și acela ce se apropie de dânsa, nu iarăși se ostenește întru valurile nălucirii veacului acestuia.

Neguțătorul când sar săvârși soarta lui, se sârguiește a se duce la casa sa: Și călugărul cât încă îi lipsește vremea lucrării lui, se întristează a se despărți din trupul acesta: Iar când ar simți întru sufletul său, cum că au răscumpărat vremea, și și-au luat arvuna sa, pe veacul cea ce va să fie îl pofteste. Neguțătorul când este în mare, frica întru mădulările lui este, ca nu cumva să năpădească asupra lui valurile, și se va îneca nădejdea lucrării lui: Și monahul cât este în lumea (aceasta) frica stăpânește pre viețuirea lui, nu cumva se va deștepta asupra lui furtuna, și va pieri lucrul lui, cel din tinerețile lui până în bătrânețe-le lui. Neguțătorul uscatul privește, și monahul ceasul morții.

Corăbierul la stele privește, când trece prin mijlocul mării, și spre stele își îndreptează corabia sa, până ce ar sosi la liman: Și monahul la rugăciune privește, de vreme ce îl îndreptează pe el, și îi îndreptează calea lui către limanul spre carele îndreptează viețuirea lui întru rugăciunea cea întru tot ceasul. Corăbierul privește la ostrovul, întru care își va lega corabia sa, și de acolo gătește cele spre călătorie, și se îndreptează iarăși la alt ostrov. Așa este călătoria monahului cât este în viața aceasta: Din ostrov în ostrov trece, adică din cunoștința în cunoștință, și prin schimbarea oastroavelor, adică a cunoștințelor sporește înainte, până ce sar înălța din mare, și la adevărată cetatea aceia ar ajunge călătoria lui, întru care cei ce locuiesc întrânsa nu fac neguțătorie iarăși: Ci fiecare-le întru bogăția sa se odihnește. Fericit este acela a căruia neguțătoria lui nu sau amestecat întru deșartă lumea aceasta, înăuntru întru această mare mare. Fericit este acela, a căruia corabia lui nu i sau sfărâmat, și va ajunge cu bucurie la liman.

Înotătorul, gol se scufundă în mare, până ce ar afla mărgăritarul: Și monahul cel înțelept, gol călătorește în lume, până ce ar afla întru sineși pe mărgăritarul Iisus Hristos: Și când îl va afla pe El, mai mult nu mai agonisește împreună cu el ceva dintru ceste ce sânt. Mărgăritarul în cămări se păzește: Și hrana (într-alt desfătarea) monahului înlăuntru

liniştii se păzeşte. Fecioara întru adunări şi întru mulţimea noroadelor se vatămă: Şi cugetul monahului întru vorbirile celor mulţi. Pasărea din tot locul spre cuibul ei aleargă, ca să facă pui: Şi monahul carele are socoteală se grăbeşte la sălăşluirea sa, ca să facă întrânsa roadă a vieţii. Şarpele când sar zdrobi tot trupul lui, capul său îl păzeşte: Şi monahul cel înţelept păzeşte în toată vremea credinţa sa, care este capul vieţii lui. Norul acoperă soarele: Şi cuvintele cele multe pe sufletul cel ce au început a se lumina întru videnia rugăciunii îl acopăr.

Pasărea cea ce se numeşte erodiu, în vremea aceea se veseleşte şi se bucură după cuvântul înţelepţilor, când se va deosebi pe sineşi din lume, şi sar duce în loc pustiu, şi ar locui întru acesta. Aşa şi sufletul celui ce sîngurătăză, în vremea aceea primeşte bucuria cea cerească, când se va depărta din oameni, şi sar duce şi ar locui în laturea liniştii, şi acolo ar aştepta vremea ieşirii sale. Grăitu-sau pentru pasărea cea ce se numeşte sirină, cum că fiecine auzind glasul cel dulce al ei, aşa se robeşte pe urma ei întru călătoria pustiei, cât uită întru dulceaţa viersului şi singură viaţa, şi cade şi moare. Cu aceasta se aseamănă lucrul sufletului. Căci când va cădea dulceaţa cea cerească întrânsul, din viersul dulceţii cuvintelor lui Dumnezeu celora ce prin simţire cad înăuntru în minte, aşa cu totul merge pe urma ei, cât uită viaţa aceasta trupească, şi se lipseşte trupul de poftetele lui, şi se înalţă sufletul către Dumnezeu din viaţa aceasta.

Copaciul de nu mai întâi îţi va lepăda frunzele sale cele dintâi, nu scoate ramurile cele nouă: Şi monahul până când nu va lepăda din inima sa pomenirea celor mai dinainte ale sale, nu scoate roduri nouă şi ramuri întru Hristos.

Vântul îngraşă rodurile (lemnlor şi ale holdei,) şi grija lui Dumnezeu rodurile sufletului. Scoica, întru care mărgăritarul se naşte, se zideşte întrânsa oarecare-le chip de scânteie din fulger, şi din văzduh primeşte materie, precum este vorbă, şi până atunci este trupul gol: Şi inima monahului până ce ar primi materia cea cerească întru înţelegere, lucrul ei gol este, şi nu are înlăuntru scoicilor rodul mângâierii.

Câinele carele își linge nările, din sângele său bea, și nu știe vătămarea sa din dulceața sângelui său: și monahul carele se pleacă a bea mărirea cea deșartă, bea din viața sa, și nu-și simte vătămarea sa din dulceața ceia ce se face spre un ceas. Slava cea lumească piatră este în mare care se acoperă de ape, și corăbierului îi este necunoscută, până ce ar sta corabia deasupra ei din jos, și sar umplea de apă: Așa mărirea cea deșartă face într-o om, până ce l-ar cufunda și l-ar pierde pe el. Grăit-sau pentru aceasta de părinți, cum că într-o sufletul cel mărit în deșert se întorc iarăși patimile cele odată biruite și ieșite din trânsul. Nor mic acoperă rătăjula soarelui: Și soarele după nor foarte este fierbinte: Și mică trândăvie acoperă sufletul, și bucuria cea după dânsa este mare.

Spre cuvintele tainelor celora ce sânt într-o Dumnezeiasca Scriptură, fără de rugăciune și fără de cerere ajutorului de la Dumnezeu să nu te apropii, ci grăiește

Rugăciune a cetirii. Doamne dă-mi mie ca să primesc simțirea puterii ceia ce este într-o acestea. Cheile înțelegerilor celor adevărate care sânt într-o Dumnezeieștile Scripturi, rugăciunea a fi să socotești. Când vei vrea ca să te apropii la Dumnezeu cu inima ta, întâi prin ostenele cele trupești îi arată Lui dorința ta. Dintru acestea este începerea viețuirii. Pentru că foarte se apropie inima la Dumnezeu într-o lipsirea trebuinței, într-o nevoința cea pentru un chip al hranei, și urmează lucrărilor. Pentru că și Domnul dintru aceasta au făcut temelia săvârșirii. Și să socotești deșertăciunea, începătură a întunecării sufletului. Iar întunecare peste întunecare, vorbirea cuvintelor. Iar pricina cei-i mai dintâi e, cea de a doua. Că dacă cuvintele cele de folos care fără de măsură se fac, întunecare pricinuiesc, cu cât mai vârtos cele deșarte. Pentru că se defaimă sufletul într-o mulțimea vorbirii cei-i multe. Măcar deși grăirea ei într-o frica lui Dumnezeu ar fi. Deci întunecarea sufletului dintru ne rânduiala viețuirii se face.

Măsura, și hotarul într-o viețuire luminează pe cuget, și gonesc turburarea. Turburarea cugetului cea dintru ne rânduială, întunecare pricinuieste sufletului: Și întunecarea, turbureală. Pacea din rânduiala cea bună se face, și lumina din pace se naște în suflet, și din pace

văzduhul cel curat în cuget se strălucește. Și după măsura apropierii inimii către înțelepciunea duhului dintru înstrăinarea lumii, atâta primește bucuria de la Dumnezeu, și socoteală a înțelepciunii Duhului dintru cea a lumii simte întru sufletul său. Căci întru înțelepciunea duhului, tăcerea stăpânește în suflet: Iar întru înțelepciunea cea lumească, izvorul risipirii. Și după aflarea înțelepciunii cei-i dintâi, te umpli de multă smerită cugetare, și de blândețe, și de pacea cea ce împărățește peste toate gândurile tale. De aicea mădulările tale vor înceta, și se vor liniști despre turburare și despre neastâmpărare. Iar după aflarea înțelepciunii cei-i de a doua câștigi mândria întru înțelegerea ta, și gânduri schimbate nepovestite, și turburarea minții, și nerușinarea simțirilor și îngâmfarea. Să nu socotești, cum că va avea îndrăzneală întru rugăciune înaintea lui Dumnezeu omul cel legat întru cele trupești. Sufletul carele se scumpește, se lipsește de înțelepciune: Iar cel milostiv, se va înțelepți de la Duhul.

Precum e untul de lemn spre luminarea candelii, așa milostenia hrănește cunoștința în suflet. Cheia inimii a darurilor celor Dumnezeiești întru dragostea aproapelui se dă, și după măsura dezlegării inimii din legătura trupului, după atâta se deschide înaintea lui ușa cunoștinței. Trecerea sufletului din lume în lume, este primirea priceperii. Ce frumoasă și lăudată este dragostea aproapelui, de nu ne-ar smulge pe noi grija ei din dragostea lui Dumnezeu. Ce dulce este vorbirea fraților noștri celor duhovnicești, de vom putea ca să păzim împreună cu aceasta și pe cea împreună cu Dumnezeu. Deci, bine e a ne griji și pentru aceștia până unde ne-ar slobozi cuviința. Iar aceasta este a nu cădea adică, prin pricina aceștia, din lucrarea, și viețuirea cea ascunsă, și (dintru neîncetată vorbirea cea către Dumnezeu ? pag 409 sfârșit frunza a) Pentru că turburarea cei-i de a doua e, dintru alcătuirea cei-i dintâi. Iar mintea nu are putere spre două vorbiri.

Vederea mirenilor turburare face sufletului celui ce sau lepădat de dâșii, pentru lucrul lui Dumnezeu. Și a fraților celor duhovnicești adică nevătămată vorbirea cea necontenită, iar a mirenilor și singură vederea cea mai dinafară. Pe lucrarea cea trupească nu o oprește întâmpinarea

simțirilor. Iar acela ce voiește din pacea cugetului a culege bucuria întru lucrarea celor ascunse, și de glasuri, fără de vedere, se turbură întru odihna inimii sale. Murirea cea dinăuntru fără nelucrarea simțirilor nu stă, și viețuirea cea trupească deșteptare a simțirilor voiește, iar viețuirea cea sufletească deșteptarea inimii.

(Precum întru fire mai bun este sufletul decât trupul, așa mai bun este lucrul sufletului decât al trupului. Și precum întru începuturi mai înainte au fost zidirea trupului decât însuflarea, așa și lucrurile cele trupești înainte povățuiesc de lucrul sufletului. Mare putere este viețuirea cea mică care este pururi petrecătoare: Și picătura cea moale petrecând, pe piatra cea vârtoasă o gropășează.

Când se va apropia a învia întru tine omul cel duhovnicesc, murirea cea despre toate se deșteaptă întru tine, și se înfierbintează bucuria întru sufletul tău cel ne asemenea cu zidirea, și împreună se încuie gândurile tale înlăuntrul tău întru dulceața cea întru inima ta. Și când lumea va învia întru tine, risipirea cugetului se înmulțește întru tine, și înțelegerea cea mică și nestatornică. Iar lume numesc patimi, pe care le naște risipirea. Și când sar naște, și sar face desăvârșite, se fac păcate, și omoară pe om. Precum nu se nasc fii fără de maică, așa nu se nasc patimile fără de risipirea cugetului: Și nici săvârșirea păcatului e, fără de vorbirea patimilor.

Când se va înmulți răbdarea întru sufletele noastre, semn este, cum că am luat întru ascuns darul mângâierii. Tăria răbdării mai puternică este decât cugetările bucuriei cele ce cad în inimă. Viața cea întru Dumnezeu căderea simțirilor este. Iar când va fi vie inima, cad simțirile. Învierea simțirilor, este murirea inimii. Și când ar învia acestea, semn este al muririi inimii despre Dumnezeu. Din faptele cele bune care se lucrează între oameni, nu primește știința îndreptare.

Fapta cea bună, care prin alții o face cineva, nu poate să curățească sufletul. Pentru că spre plata lucrurilor se socotește înaintea lui Dumnezeu. Iar pe care întru sineși o va face omul, spre desăvârșita fapta bună se socotește, și le săvârșește pe amândouă, și spre răsplătire se socotește, și curățenie pricinuieste. Pentru aceasta

despărtește-te de cea dintâi, și urmează cei-i de a doua. Pentru că fără de grijirea cea întru aceasta, a o lăsa pe cealaltă, cădere arătată e de la Dumnezeu. Iar cea de a doua, și locul cei-i dintâi îl împlinește fără de +aceasta. (Într-alt fără de lucrarea aceștia.)

Odihna și deșertăciunea, pierzare e sufletului, și mai mult decât dracii pot a vătăma acestea. Pe trupul cel neputincios, când îl vei sili spre lucruri mai multe decât puterea lui, întunecare peste întunecare pui în sufletul tău, și mai vârtos turburare aduci peste dânsul. Iar pe trupul cel tare, dacă odihniri și nelucrări îi vei da, toată răutatea se săvârșește întru sufletul cel ce locuiește întru acesta. Deși cineva foarte ar pofti bunătatea, ci după puțin și pe singură cugetarea binelui, pe care o avea, o ridică dinrânsul. Când sufletul sar îmbăta întru bucuria nădejzii lui, și întru veselia lui Dumnezeu, trupul nu simte necazurile, măcar deși neputincios ar fi. Pentru că poartă greutate îndoită, și nu slăbește, ci împreună se împărtășește, și împreună lucrează trupul întru desfătarea sufletului, deși ar fi neputincios. (1) Într-alt: Așa e când ar intra sufletul întru bucuria aceia a duhului.

De vei păzi limba ta, o frate, ți se dă ție de la Dumnezeu darul umilinței inimii, a se vedea întru aceasta sufletul tău. Și prin aceasta vei intra întru bucuria duhului. Iar dacă te va birui pe tine limba ta, crede-mi mie întru ceia ce îți grăiesc ție, că niciodată vei putea a scăpa de întunecare. De nu ai inimă curată, să aibi măcar gură curată, precum au zis fericitul Ioan.

Când vei vrea a sfătui pe cineva spre bunătate, întâi odihnește-l pe el trupește, și îl cinstește pe el prin cuvântul dragostei. Pentru că nimic așa pleacă pe om a se rușina, și a se schimba din răutatea sa spre cele mai bune îl face, pe cât bunătățile cele trupești, și cinstea pe care o vede de la tine. Că pe cât întru lupta cea pentru Dumnezeu ar intra cineva, după atâta primește îndrăzneală inima lui întru rugăciunea sa. Și pe cât despre cele multe tras ar fi omul, se lipsește de ajutorul lui Dumnezeu. Nu te întrista întru orbirile (ochilor) trupului: Pentru că +Dumnezeu Slav. +moartea) le ia pe acestea de la tine desăvârșit. Nu te

teme de moarte: Pentru că Dumnezeu au gătit, ca să te facă pe tine mai presus de dânsa. Aceluia slava și stăpânirea în vecii vecilor. **Amin.**

CUVÂNT, 74.

PENTRU ARĂTAREA ȘI PILDA VIDENIEI SÂMBETEI ȘI A DUMINICII.

Dumineca taină este a cunoștinței adevărului. Care împreună cu trup și cu sânge nu primește, măcar deși ar fi mai înalt decât cugetările. În veacul acesta nu este a opta, nici sâmbăta cu adevărat. Pentru că acela ce au zis „sau odihnit Dumnezeu în ziua a șaptea”, Facerea: 2: 2. pe odihna călătoriei acești-i vieți o au arătat. Pentru că mormântul, trup este, și din lume este. Șase zile întru lucrarea vieții, prin păzirea poruncilor se săvârșesc: Și a șaptea, în mormânt întreagă se săvârșește: Și a opta, întru ieșirea cea dintru acesta.

Precum tainele Duminicii întru pildă le primesc aicea cei ce se învrednicesc, și nu pe însăși ziua trupește, așa și tainele sâmbetei întru pildă le primesc nevoitorii, și nu pe însăși sâmbăta întru adevăr, care este odihnire despre toată mâhniciunea, și desăvârșită odihnă despre supărări. Pentru că în taină ne-au dat nouă Dumnezeu, și nu întru lucrare adevărată a vieții aicea. Sâmbăta cea adevărată și neasemănată, mormântul este, carele arată și însemnează cea desăvârșită odihnire despre necazurile patimilor, și despre lucrarea, ceia ce se împotrivește acestora. Toată omenirea acolo sâmbetează, și sufletul și trupul. În șase zile au așezat Dumnezeu alcătuirea lumii aceștia, și au alcătuit stihiiile, și au dat alcătuirea acestora prin pururi mișcătoare mișcare spre slujire: Și nu vor înceta de călătorie mai înainte de risipire: Și din puterea acestora, grăiesc adică, a stihiiilor cestor întâi făcute, alcătuite sânt trupurile noastre. Ci nici acestora le-au dat conținere de mișcarea lor, nici trupurilor cestor făcute din trânsele, a conțeni despre lucrare. Iar hotar al încetării ei au pus întru noi, până ce vom urma însăși

rudeniei cei-i dintâi, ceia ce este dezlegarea din viață. Așa și lui Adam i-au zis: „Întru sudoarea feței tale vei mânca pâinea ta”. Fac: 3. 19. Și până când; „Până ce te vei întoarce în pământul, dintru carele ești luat. Carele mărăcini, și ciuline îți va răsări ție”, cele ce sânt taine ale lucrării vieții aceștia, întrucât trăiește. Pentru că din noaptea aceia, întru care au asodat Domnul, au schimbat sudoarea ceia ce au scos mărăcini și ciuline, spre a ne asuda întru rugăciune împreună, și întru lucrarea dreptății.

Cinci mii și cinci sute de ani, și mai departe au lăsat pe Adam a se osteni întru aceasta. Pentru că până atunci n-au fost calea sfinților descoperită, precum au zis Dumnezeiescul Apostol. (1) Iar în zilele cele mai de pe urmă au venit, și au poruncit singurei de sine stăpâniri ca să schimbe sudoare spre sudoare, și despre toată nu i-au poruncit conținere, ci schimbare: Fiindcă sau făcut iubitor de oameni către noi, pentru petrecerea relei pătimirii noastre cei-i în pământ. Deci dacă vom conține despre a ne asuda întru aceasta, de nevoie mărăcini vom secera. Pentru că cea dintru singura rugăciune părăsire, lucrare este a întrupării pământului: Care mărăcini după fire răsare. Că întru adevăr, patimile mărăcini sânt, și din sămânța cea în trup răsar întru noi. Întrucât chipul lui Adam purtăm, nevoie e ca și pe patimile lui. Pentru că pământului nu e cu puțință a fi nelucrători despre a nu odrăsli odraslă, după firea sa. Iar născător al firii aceștia este pământul trupurilor noastre, precum e mărturia lui Dumnezeu: „Pământul dintru carele ești luat, acela, mărăcini va răsări”:Fac: 3. 18. Iar cuvântătorul acesta, patimi.

Deci Domnul întru toate chip au fost nouă în taină întru toate osebirile orânduiei Sale, și până la al nouălea ceas al Vinerii n-au încetat despre lucru și despre osteneală, (care este taină a lucrării cei-i prin toată viața noastră) iar Sâmbătă în mormânt sau odihnit, unde sânt cei ce grăiesc, cum că în viață Sâmbătă, adică odihnire e despre patimi; Iar pentru Duminică mare e a zice. Sâmbăta noastră, este ziua îngropării. Acolo întru adevăr sâmbetează firea noastră. Drept aceasta în toate zilele nevoie e pusă peste noi, a smulge din trânsul mărăcinii, până când

stă pământul acesta. Și pentru petrecerea noastră întru lucrarea pământului lipsesc măcăcinii. Pentru că nu e cu totul desăvârșit curățit de acestea. Și de e aceasta așa, cum că întru trândăvirea cea spre o vreme, sau prin mică lenevire se înmulțesc măcăcinii, și fața lui o acopere, și sămânța ta o îneacă, și osteneala ta o face ca și când nu ar fi, deci cu cuviință e în toate zilele pe acesta a-l curăța. Pentru că cea despre aceasta contenire, mulțime de măcăcini crește: De care să ne curățim cu darul Celui de o ființă, și Unuia Născut Fiului Lui Dumnezeu, Căruia slava împreună cu Părintele cel fără de început, și cu făcătorul de viață Duh în veci. **Amin.**

CUVÂNT, 75.

PENTRU POVESTIREA SFINȚILOR BĂRBAȚI ȘI A PREA CUVIOASELOR CUVINTELOR LOR. ȘI PENTRU MINUNATĂ VIEȚUIREA LOR.

Întru una din zile am mers la chilia oare căruia frate sfânt, și am plecat pe sine-mi întru oarecare loc, pentru neputința mea, ca să-mi fac grija mea pentru Dumnezeu. Că nu aveam acolo pe vreun cunoscut. Și vedeam pe fratele acela noaptea sculându-se, mai înainte de vreme, și obicei având mai înainte de frați la pravilă a se afla. Acesta destul cetea Psaltirea, și fără de veste întrucât întru aceasta era, își lăsa pravila, și cădea pe față, și spre o sută, sau și mai mult, își bătea capul de pământ cu fierbințeala cea aprinsă întru inima lui din dar: Și după acestea se scula, și Crucea Stăpânului o săruta, și iarăși se închina, și pe aceasta-și Cruce o săruta, și iarăși se arunca pe sineși pe față, și întru una ca aceasta obicinuință viețuia: Cât eu nu puteam cu numărul a cuprinde mulțimea plecărilor genunchilor lui. Că cine putea a număra metaniile fratelui aceluia, pe care întru fiecare noapte le făcea; Pentru că de douăzeci de ori săruta Crucea cu frică și cu fierbințeală, cu dragoste împreună amestecată cu evlavie, și iarăși cetirea Psaltirii începea, și o

dată, o dată, din multă aprinderea gândurilor celora ce-l aprindea pe el întru fierbințeala lor, când nu putea a suferi aprinderea văpăii aceia, de bucurie biruit fiind striga. Că nu putea a se ținea pe sineși. Întrucât eu mult mă minunam de darul fratelui aceluia, și de nevoința lui, și de trezvia, pe care o avea întru lucrul lui Dumnezeu. Iar dimineața, după întâiul (ceas,) când ședea la cetire, asemenea se făcea cu omul cel robit, și la fiecare-le cap, pe carele cetea, de multe ori cădea pe față, și întru multe stihuri înălța mâinile sale la cer, și pe Dumnezeu îl slavoslovea. Și era anul vârstei lui patruzeci de ani: Și avea mâncare puțină și uscată foarte. Și pentru ași sili de multe ori trupul său mai presus de măsură și de putere, se vedea ca o umbră. Cât am fi mie milă de dânsul dintru slăbiciunea feței lui: Care dintru nemâncarea cea multă se istovise, și era nici de două degete având cătățimea. Și de multe ori îi grăiam lui, miluiește-te pe sineți întru viețuirea ta, o frate, și pe această bună viețuire, pe care o ai câștigat, și nu-ți amesteca, și îți tăia petrecerea ta, care asemenea este lanțului celui duhovnicesc, și pentru dorința adăogirii ostenelii cei-i mici să nu rămâi, și să stai de toată călătoria ta. Mănâncă cu măsură, pentru ca nu totdeauna să mănânci, și nu-ți întinde piciorul tău mai presus de putere, pentru ca nu desăvârșit să fii deșert. Și era milostiv, și foarte rușinos, cu bucurie miluind: Curat cu firea, plecat spre mângâiere, înțelept după Dumnezeu, și pentru curățenia și blândețea lui se iubea de toți. Și lucra împreună cu frații, când avea trebuință de el, de multe ori trei zile, și patru, și din seară în seară venea la chilia sa. Pentru că era iscusit și la toată slujba. Iar când avea ceva, deși avea trebuință de aceasta, din multă rușinarea lui cea către mici și către mari, nu putea a zice că nu o are pe aceasta. Pentru că mai de multe ori când împreună lucra cu frații, ca rușinându-se o făcea aceasta, neavând cu dulceață a ieși din chilie. Una ca aceasta era viețuirea și petrecerea fratelui aceluia, acelui cu adevărat minunat. Iar Dumnezeului nostru să fie slavă în veci. **Amin.**

CUVÂNT, 76.

PENTRU BĂTRÂNUL CEL VECHI.

Altă dată iarăși am mers către oarecare-le vechi bătrân bun și îmbunătățit cu faptele. Și acesta foarte mă iubea pe mine. Și era prost adică cu cuvântul, însă luminat cu cunoștința, și adânc cu inima, și pe cele ce de la dar i se da lui le grăia. Și nu ieșea des din chilia sa, ci întru adunările cele sfinte. Și era luând aminte de sineși, și liniștind. Acestuia i-am zis eu odată: Părinte, mi-au venit mie gând ca să mă duc Dumineca în ograda Bisericii, și acolo să șaz și să mănânc dimineața, pentru ca fiecare-le cel ce ar intra și ar ieși, văzându-mă să mă defaime pe mine. Spre acestea împotriva mi-au răspuns mie bătrânul, așa: Scris este, cum că tot acela ce face mirenilor sminteală, nu va vedea lumina. Pentru că pe tine nimeni te știe întru laturea aceasta, nici îți cunosc viața ta, ci vor zice, cum căci călugării dimineața mănâncă, și mai vârtos că sânt aicea frați noi începători, carii sânt neputincioși întru gândurile sale. Și mulți din trânșii având spre tine credință, și folosindu-se de tine, și când te vor vedea pe tine cum că ai făcut aceasta, se vor vătăma. Părinții cei de demult făcea unele ca acestea, pentru multe lucrările minunilor, care le săvârșea, și pentru cinstea, pe care o avea, și pentru numele cel mare. Și acestea le făcea, pentru ca să se necinstească, și pentru ca să se ascunză slava viețuirii lor, și departe să se facă de la dânșii pricinile mândriei. Iar pe tine ce este ceia ce te silește a face cevaș una ca aceasta; Nu știi, cum că este la fiecare viețuire rânduială și vreme; Și la tine nu este o viețuire ca aceasta osebită, nici un nume ca acesta. Căci ca unul din frați viețuiești, și nici pe sineți te folosești, și pe altul îl vatămi. Și iarăși această rânduială nu tuturor este folositoare, ci numai celor desăvârșiți și mari. Pentru că întru aceasta este dezlegarea simțirilor. Că mijlociilor adică și noilor începători păgubire este. Pentru că de multă păzire au trebuință, și de supunerea simțirilor. Iar cei bătrâni vremea păzirii o au trecut, și întru toate cele ce voiesc dobândesc. Pentru că neguțătorii cei neiscușiți întru lucrurile cele prea mari, mari pagube pricinuiesc loruși: Iar întru lucrurile cele mai proaste

În degrabă înainte se întind. Și iarăși, precum am zis, la tot lucrul este rânduială, și la toată viețuirea vreme cunoscută. Și tot acela ce mai înainte de vreme începe pe cele ce sânt mai presus de măsura lui, vătămare lui-și o îndoiește, și nu dobândește. De poștești aceasta, rabdă cu bucurie pe necinstirea cea fără de voie, care după orânduială vine asupra ta, și nu te tulbura, nici să urăști pe acela ce te necinstește pe tine.

Eram odată într-o vorbire împreună cu prea înțeleptul acela carele gustasă din pomul vieții, prin sudoarea cea sufletească din dimineața tinereților sale, până în seara bătrâneților sale. Și după ce mă învățat pe mine multe cuvinte pentru fapta cea bună, mi-au zis mie așa: Toată rugăciunea, într-o care nu sar osteni trupul, și nu sar strâmtora într-o aceasta inima, copil mort lepădat se socotește. Pentru că fără de suflet este rugăciunea aceea. Și iarăși mi-au zis mie: Împreună cu omul carele se pricește, și voiește ași alcătui cuvântul său, și este viclean cu cugetul, și obraznic într-o simțirile sale, nici să dai, nici să ei nicidecum, pentru ca să nu depărtezi de la tine curățenia, pe care o ai câștigat cu multă osteneală, și să-ți umpli inima de întuneric și de turburare.

CUVÂNT, 77. PENTRU ALT BĂTRÂN.

Am mers odată la chilia oare căruia din părinți, și nu deschidea sfântul acesta des cuiva. Iar cum m-au văzut pe mine pe ferestuiță, cum că însumi eu sânt, mi-au zis mie: Voiești a intra; Și eu iarăși zisei: Așa cinstite părinte. Iar după ce am intrat eu, și m-am rugat, și am șezut, și sau pornit vorbire multă, pe urmă l-am întrebat pe el: Ce voi face părinte, că oare carii vin către mine, și nici dobândesc, nici mă folosesc din vorbirea lor, ca să nu vie. Ci și despre obicinuitele pravile mă împiedică pe mine de multe ori. Și pentru aceasta mă necăjesc. Spre acestea împotriva mi-au răspuns mie fericitul acela bătrân.

Când oarecarii unii ca aceștia ar veni către tine iubind deșertăciunea, când vor șede puțin, fă-te pe sineți cum că voiești a te scula la rugăciune, și zi celuia ce se află cu închinăciune: Frate vino ca să ne rugăm, că vremea pravilei mele acum au sosit, și nu poci a o trece pe ea: Pentru că greutate mi se face mie, vrând întru alt ceas pe aceasta a o plini, și mi se face mie pricină de turburare, și fără de oarecare nevoie nu pociu a o lăsa pe aceasta. Și acum nu este de nevoie a-mi părăsi rugăciunea mea. Și să nu-l lași pe el, ca să nu se roage împreună cu tine. Iar de va zice roagă-te tu și eu mă voi duce, fă-i lui metanie, și-i zi: Pentru dragoste, măcar această una rugăciune o fă împreună cu mine, pentru ca să mă folosesc din rugăciunea ta. Și când va-ți scula, lungeste-ți rugăciunea ta, și mai presus de ceia ce ai obicinuință a face. Pentru că dacă așa le vei face lor după cum ar veni către tine, , cunoscând cum că nu ai o minte cu dâșii, nici iubind deșertăciunea, unde ar auzi cum că acolo ești, nu se vor apropia.

Vezi dară nu cumva fața omului luând, să risipești lucrul lui Dumnezeu. Iar de se va afla cineva din părinți, sau străin ostenit, în locul cei-i prea mari rugăciuni-i tale se judecă starea cea împreună cu unul ca acesta. Și dacă străinul dintru cei ce iubesc cuvântările cele deșarte ar fi, după putință odihnește-l pe el, și-l slobozește cu pace.

Zis-au oare carele din părinți, mă minunez că am auzit pe oarecarii făcând întru chiliile sale lucrare de mâini, și tot nelipsit ași face și pravila lor, și a nu se tulbura. Și au zis cuvânt vrednic de minune: Întru adevăr grăiesc, că de voi merge către apă, mă turbur din obicinuința mea, și din rânduiala ei, și mă împiedic despre săvârșirea socotelii mele.

CUVÂNT, 78.

PENTRU ÎNTREBAREA OARECĂRUIA FRATE.

Întrebat au fost odată acest-aș bătrân despre oare carele frate, ce voi face, că de multe ori mi se face vreun lucru de carele am trebuință,

sau pentru neputință, sau pentru lucru, sau pentru oarecare pricină, și fără de acesta nu pociu a viețui în liniște, și văzând pe oare carele care are trebuință de acesta, și de milă biruindu-mă, îl dau pe acesta lui. Iar de multe ori, și ca cerându-mi-se despre oare carele, aceasta o fac. Pentru că silit sânt și despre dragoste și despre poruncă, și o dau celuia ce cere pe ceia ce îmi este mie trebuitoare. Și după acestea mă face pe mine trebuința acestuia ca să caz în grijă și întru turburarea gândurilor, apoi așa îmi risipește mintea mea despre grija cea întru liniște: Și silit sânt poate ca să ies din liniște, și să mă duc spre căutarea lucrului acestuia. Iar dacă voi și suferi a nu ieși, întru necaz mult și întru turburarea gândurilor mă fac. Nu știu dară care dintru amândouă îmi voi alege mie, pe ceia ce îmi încetează și îmi risipește liniștea mea pentru odihna fratelui meu, sau cererea a o trece cu vederea, și a suferi în liniște; Spre acestea împotriva mi-au răspuns mie bătrânul, și au zis.

Toată milostenia, sau dragostea, sau milostivirea, sau orice care pentru Dumnezeu se socotește a fi, despre liniște împiedicându-te pe tine, și luând ochiul tău spre lume, și băgându-te pe tine grijă, și turburându-te pe tine despre pomenirea lui Dumnezeu, și tăind rugăciunile tale, și băgându-te pe tine întru turburare și întru nestatornicia gândurilor, și contenindu-te pe tine despre cugetarea Dumnezeieștilor cetiri, (care este armă ce izbăvește despre robiri,) și risipindu-ți păzirea ta, și făcându-te pe tine după ce ești legat, ca să umbli, și după ce te-ai singurătățit ca împreună să petreci și deșteptând asupra ta patimile cele îngropate, și risipindu-ți înfrânarea simțirilor tale, și pe murirea ta cea despre lume sculându-o, și pogorându-te pe tine dintru lucrarea cea îngerească, a căruia lucrul o grijă este, și în partea mirenilor puindu-te pe tine, să se prăpădească dreptatea aceia. Pentru că împlinirea datoriei dragostei întru odihnirea cestor trupești, a lucrării mirenilor este, sau și a călugărilor. Însă a celor ce sânt mai de jos, nu a celor ce petrec în liniște, sau și a celor ce au amestecat liniștea cu împreunarea cea împreună unii cu alții, și intră pururi, și ies. Și aceasta unora ca acestora bună e și vrednică de minune.

Iar celora ce întru adevăr au ales pe cea din lume depărtare cu trupul și cu mintea, ca să-și puie cugetările sale întru rugăciunea cea prea singuratecă, întru murirea cea despre ceste trecătoare, și despre vederea și pomenirea lucrurilor, nu li se cuvine prin pământească lucrarea cestor trupești, și prin dreptatea lucrurilor cestor arătate (pentru ca prin tracestea îndreptați să se facă lui Hristos) a sluji, ci prin omorârea mădulărilor sale celor de pe pământ, Colos: 3: 5. după cuvântul Apostolului, a-i aduce lui curată și neprihănită jertfa gândurilor, pârga lucrării lor, și necazul trupurilor întru răbdarea primejdiilor, pentru nădejdea ceia ce va să fie. Pentru că viețuirea călugărească asemenea este cu a îngerilor. Și nu ni se cuvine nouă a lăsa lucrarea cea cerească, și de lucruri a ne ținea. Iar Dumnezeuului nostru să fie slavă în veci, **amin**.

CUVÂNT, 79.

PENTRU PRIHĂNIREA OARE CĂRUIA FRATE.

Prihănit au fost odată un frate pentru că n-au făcut milostenie, și cu îndrăzneală și cu obrăznicie împotriva au răspuns celuia ce l-au prihănit pe el: Călugărilor nu le zace a face milostenie. Și către dânsul iarăși au zis acela ce l-au prihănit: Ivit este, și arătat călugărul, carele nu este supus a face milostenie. Pentru că acela este, carele cu față descoperită poate a zice lui Hristos, precum este scris, „Iată noi am lăsat toate, și am urmat Ție”. Matei: 19. 27. Adică acela carele nu are nimic pe pământ, și nu se ostenește pe sineși întru aceste trupești, și nu are în minte ceva dintru ceste ce se văd, nici se grijește ca să agonisească ceva, ci deși iar da lui cineva ceva, luând pe singure cele spre trebuință, iar pentru cele ce sânt mai presus de aceasta cuvânt nefăcând. Și este ca pasărea întru petrecerea lui. Unuia ca acestuia nu-i zace a face milostenie. Căci cum din care lucruri este slobod, poate a da altuia; Ci mai vârtos celuia ce se învăluiește întru cele lumești, și lucrează cu mâinile sale, și ia de la

alții, cu datorie este acestuia ca să facă milostenie. Și lenevirea pentru aceasta, împotriva este poruncii Domnului ne milostivirea. Că dacă prin cele ascunse nu se apropie cineva la Dumnezeu, nici a-i sluji Lui cu duhul știie, și de cele arătate nu se grijește, care cu putință îi sânt lui, care altă nădejde va fi unuia ca acestuia, prin care și-ar câștiga viața lui; Unul ca acesta neînțelegător este.

Alt bătrân au zis: Eu mă minunez de cei ce se turbură pe sineși întru lucrul liniștii, pentru ca pe alții săi odihnească întru cele trupești. Și iarăși au zis: Nu ni se cuvine nouă împreună cu lucrul liniștii a amesteca altă oarecare grijă: Și tot lucrul să se cinstească în locul său, pentru ca să nu se facă viețuirea noastră amestecată. Că acela ce are grija celor multe, rob este al celor multe: Iar acela ce au părăsit toate, și se grijește pentru așezarea sufletului său, acesta prieten este a lui Dumnezeu. Vezi cum că cei ce fac milostenie, și împlinesc dragostea celor de aproape întru cele trupești, aceștia mulți sânt în lume: Iar lucrătorii liniștii cei-i sobornicești și bune, carii se îndeletnicesc întru Dumnezeu, de-abia se află, și rari sânt. Și cine dintru cei ce fac milostenie în lume, sau dreptate întru cele trupești, au putut unul din daruri a ajunge, căroră se învrednicesc de la Dumnezeu cei ce șed în liniște; Și iarăși au zis: Dacă ești mirean, întru viețuirea celor mirenești bunătăți să petreci: Iar de ești călugăr, întru lucrurile care fac vitejie călugării strălucește. Iar de voiești ca să petreci întru amândouă, vei cădea dintru amândouă. Lucrurile călugărului sânt acestea. Slobozenia din cele trupești, și cea întru rugăciuni trupească osteneală, și neîncetată pomenirea inimii către Dumnezeu. Deci de îți este ție cu putință fără de acestea îndestulat a fi cu cele lumești fapte bune, judecă tu.

Întrebare: Oare nu poate călugărul acela ce rău pătimește în liniște, pe amândouă petrecherile ale câștiga, grăiesc adică pe grija lui Dumnezeu, și a purta și altă grijă în inimă;

Răspuns: Mie adică mi se pare, cum că nici când ar lăsa toate acela ce voiește a petrece în liniște, și de singur sufletul său sar griji, poate fără de lipsire întru lucrul liniștii a viețui, măcar deși afară sar face de grija

vieții, cu cât mai vârtos dacă și de alta sar griji; Ş-au lăsat Domnul Lui-și în lume pe cei ce-i slujesc Lui, și poartă grijă de fii lui, și au ales Lui-și pe cei ce slujesc înaintea Lui. Pentru că numai întru lucrurile împăraților cestor pământești, osebiri ale orânduielilor este a vedea, mai preaslăviți fiind cei ce stau pururi înaintea feței împăratului, și se împărtășesc tainelor cu dânsul, decât cei ce sânt întru lucrurile cele dinafară: Ci și întru cele ce sânt ale Împăratului ceresc este pe acestea a le vedea, câtă îndrăzneală au cei ce întru vorbirea cea împreună cu Dânsul sânt tainici prin rugăciune totdeauna, și de câtă bogăție cerească și pământească se învrednicesc, și câtă stăpânire a lor arată asupra a toată zidirea, mai presus de cei ce prin agoniseli, și prin lucruri lumești slujesc lui Dumnezeu, și întru bună lucrarea lor bine plac Lui, deși aceasta este prea mare și bună foarte. Deci ni se cuvine nouă nu de la aceștia carii întru lucrurile lui Dumnezeu sânt cu lipsire chip a lua, ci de la pătimitorii și de la nevoitorii cei sfinți carii bine au viețuit, și de la aceia carii pe ceste lumești le-au părăsit, și pe pământ au lucrat pe cereasca împărăție: De la aceia carii deodată au lepădat pe ceste pământești, și și-au întins mâinile sale către porțile cerului.

Prin ce au bine plăcut sfinții cei de demult lui Dumnezeu, cei ce mai înainte au făcut nouă calea vieții aceștia; Cel întru sfinți Ioan Tibeul, visteria faptelor bune, izvorul proorociei, oare întru cele trupești odihnind pe frați înăuntru întru închisoarea lui au bine plăcut lui Dumnezeu, sau întru rugăciune și liniște; Cum că adică și întru aceia mulți iarăși au bine plăcut Lui, nu grăiesc împotriva: Ci mai cu lipsă decât cei ce prin rugăciune, și prin părăsirea tuturor. Pentru că ajutorul celora ce viețuiesc în liniște, și bine plac părinților lor, arătat oare carele este, grăiesc adică a ne ajuta nouă cu cuvântul în vreme de nevoie, sau a aduce pentru noi rugăciuni. Pentru că afară de acestea, cugetare sau grijă a oare căreia dintru ceste viețuialnice de zace întru inima celor ce șed în liniște, nu este a înțelepciunii cei duhovnicești. Pentru că aceasta adică „da-ți pe cele ale Cesariului Cezariului, și pe cele ale Lui Dumnezeu lui Dumnezeu”: Mat: 22. 21. și pe cele ale aproapelui, și pe cele ale lui Dumnezeu pe cele ce sânt ale acestora fiecăruia, nu liniștitorilor este

grăită, ci celor ce viețuiesc afară. Că celora ce petrec întru rânduiala cea îngerească, grăiesc adică întru grija sufletului, întru ceste viețuielnice a bine plăcea Lui nu li sau poruncit, adică a se griji de lucrarea mâinilor, sau a lua de la cineva, și a da altuia. Întrucât nu se cuvine călugărului ca să aibă oarecare grijă ce îi clătește și-i pogoară mintea lui din starea ei cea înaintea feței lui Dumnezeu.

Iar dacă cineva împotriva grăind, ar pomeni pe Dumnezeiescul Pavel Apostolul, cum că acela lucra cu mâinile sale, și făcea milostenii, vom zice lui, cum că Pavel singur putea toate: Iar pe alt Pavel nu știm că sau făcut, și să poată spre toate ca acela. Pentru că arată-mi tu mie pe alt Pavel unul ca acesta, și eu mă plec ție. **(1)** Drept aceasta pe cele ce după orânduială se fac să nu le aduci în mijlocul lucrurilor celor sobornicești. Pentru că altul este lucrul Evangheliei, și alta lucrarea liniștii. Iar tu dacă voiești a ținea liniștea, fii ca heruvimii, care nu se grijesc de nimic lumesc: Și nu socoti a fi altul cineva pe pământ, afară de tine și de Dumnezeu, a căruia ai grija, precum te-ai învățat de la părinții tăi cei ce au fost mai înainte de tine. Pentru că de nu-și va învățtoșa cineva inima sa, și cu întărire nu va ținea mila sa, pentru ca să se facă departe de grija tuturor cestor de jos, adică și de cea pentru Dumnezeu, și de cea pentru ceva-și lumesc, și nu ar petrecea întru singură rugăciunea în vremile cele ce îi sânt lui orânduite, slobozit a fi de turburare și de grijă, și întru liniște a fi nu poate.

Deci când ați va veni ție cugetare ca să te grijești de ceva prin cuvântul faptei bune, pentru ca să risipească de la tine pe liniștea ceia ce este întru inima ta, zii ei: Bună este calea dragostei și mila cea pentru Dumnezeu, ci și eu pentru Dumnezeu nu voiesc pe aceasta. **Așteaptă-mă** pe mine părinte, zis-au oare carele monah, că pentru Dumnezeu alerg după tine: Și acela împotriva au zis, și eu pentru Dumnezeu fug de tine. **Avva Arsenie**, nici spre folos, nici spre altceva pentru Dumnezeu se întâlnea cu cineva. Altul pentru Dumnezeu toată ziua vorbea, și pe toți străinii care venea, îi primea. Iar acela în locul aceștia, au ales tăcerea și liniștea. Și pentru aceasta împreună cu Duhul cel Dumnezeiesc în mijlocul mării vieții aceștia vorbea, și cu liniște pe mare au înotat în

corabia liniştii, precum arătat sau văzut nevoitorilor, celora ce au ispitit de la Dumnezeu pentru aceasta. Pentru că hotarul liniştii, acesta este: Tăcerea despre toate. Iar dacă în linişte te-ai afla plin de turburare, și întru lucrurile mâinilor vei tulbura trupul, și sufletul întru grija oare căroră, care linişte aduci atunci grijindu-te de multe, pentru ca să placi lui Dumnezeu; Judecă tu. Pentru că fără de părăsirea tuturor, și fără depărtarea despre toată grija, viețuirea liniştii a o săvârși cu ocară ne este nouă zice. Iar Dumnezeului nostru să fie slavă.

CUVÂNT, 80.

CARELE CUPRINDE DE ZI ADUCERE AMINTE PEA DE NEVOIE ȘI FOARTE FOLOSITOARE CELUIA CE ȘADE ÎN CHILIA SA, ȘI DE SINE-ȘI SINGUR VOIEȘTE A LUA AMINTE.

Oare carele din frați au scris acestea, și le puna pe acestea pururi înaintea lui, și își făcea pomenire lui-și de acestea și grăia: Întru nebunie ți-ai cheltuit +viața ta, (Întru-alt: Anul vieții tale.) O rușinatule omule, și vrednicule de toată răutatea, ci păzește-te măcar întru această zi rămasă din zilele tale cele trecute în deșert și fără de lucrarea bunătăților, și întru răutăți îmbogățite. Nu întreba pentru lume, nici pentru viețuirea ei, nici pentru călugări, sau pentru lucrurile lor, și în ce fel sânt, nici pentru cătățimea lucrării lor, și nu te griji de ceva dintru unele ca acestea. Ai ieșit din lume în taină, și te-ai socotit ca un mort întru Hristos, mai mult să nu viețuiești lumii, nici celora ce sânt în lume: Pentru ca mai înainte să te întâmpine pe tine odihnirea, și să fii viu întru Hristos. Fii gata și bine gătit spre toată ocară, și spre toată sudalma și batjocorirea, și prihănirea despre toți. Și le primește pe acestea toate cu bucurie, ca un vrednic acestora întru adevăr, și rabdă toată osteneala, și tot necazul, și primejdia cea de la draci, a căroră voie ai făcut cu mulțămită. Și sufere cu vitejie toată nevoia, și pe

cele întâmplăte firește, și amărăciunile. Și rabdă prin nădăjduirea cea către Dumnezeu și lipsirea celor de nevoie ale trupului, aceleora ce după puțin întru gunoi vor fi. Și toate acestea prin nădejdea cea către Dumnezeu să voiești a le primi, neașteptând izbăvire de aiurea, sau mângâiere de la altul: Ci aruncă către Domnul grija ta, și întru toate ispitele tale pe sineți te osândește, ca pe cel ce ești pricina acestora. Nu te sminti întru ceva, nici prihăni pe cineva dintru cei ce te necăjesc pe tine. Pentru că ai mâncat din pomul cel hotărât, și ai câștigat feluri de patimi. Primește cu bucurie amărăciunile, pentru ca pe tine să te scuture puțin, și mai pe urmă să te îndulcești. Vai ție și slavei tale cei-i puturoase: Pentru că ai părăsit pe sufletul tău, ca pe un neosândit, plin fiind de tot păcatul, și pe alții i-ai osândit cu cuvântul, și cu cugetul. Că îți ajunge ție, îți ajunge mâncarea această porcească, întru care până acum ești hrănindu-te. Ce îți este ție și oamenilor, o pângăritule, nu te rușinezi împreună a petrece cu dânșii, pentru că dobitocește ai viețuit; Dacă vei lua aminte acestora, și le vei ținea pe acestea toate, poate cu ajutorul lui Dumnezeu te vei mântui. Iar de nu, vei merge întru laturea cea întunecoasă, și întru sălășluirile dracilor, a căroră voie ai lucrat cu nerușinoasă față. Iată ți-am mărturisit ție întru toate acestea. De va porni asupra ta Dumnezeu cu dreptate ca să-ți răsplătească ție în locul defăimărilor și a ocărilor, care ai gândit, și ai grăit împotriva Lui tot anul întreg, lumea toată are a se îndeletnici spre tine. Deci încetează acum, și rabdă răsplătirile cele ce vin asupra ta. Întru toate acestea își făcea lui-și pomenire fratele în toate zilele, pentru ca viind ispita peste dânsul, sau necazul, să poată a suferi cu mulțami, și a se folosi. Fie și nouă cu mulțumită a răbda cele ce ne vin asupra și a ne folosi cu darul iubitorului de oameni Dumnezeu: Căruia slava, și stăpânirea în veci. **Amin.**

CUVÂNT, 81.

PENTRU OSEBIREA FAPTELOR BUNE, ȘI PENTRU SĂVÂRȘIREA A TOATĂ CĂLĂTORIA.

Săvârșirea a toată călătoria întru aceste trei este. Întru pocăință, întru curățenie, și întru săvârșire. Și ce este pocăința; A lăsa pe cele mai dinainte, și a se întrista pentru ele. Și ce este curățenia pe scurt; Inima milostivă pentru toată firea cea zidită. Și ce este săvârșirea; Adâncimea smereniei, care este părăsirea tuturor celor văzute și nevăzute. A celor văzute adică, a tuturor cestor simțitoare: Iar a celor nevăzute, a celor gânditoare, și afară de grija cea pentru dânezele.

Întrebat au fost iarăși întru altă vreme, ce este pocăința; Și au zis: Inima cea zdrobită și smerită: [și ce este smerenia: și au zis:] îndoită murirea cea de voie despre toate. Și ce este inima milostivă; Și au zis: Ardere a inimii pentru toată făptura, pentru oameni, și pentru păsări, și pentru dobitoace, și pentru draci, și pentru toată zidirea. Și din pomenirea acestora, și din vederea lor curată din ochii acestuia lacrimile. Din cea multă și puternică milă care stăpânește pe inimă, și din multa îngăduire se micșorează inima lui, și nu poate a suferi, sau a auzi, sau a vedea oare care vătămare, sau întristare mică întru toată zidirea făcându-se. Și pentru aceasta și pentru dobitoace, și pentru vrăjmașii adevărului, și pentru cei ce-l vatămă pe el în tot ceasul rugăciune cu lacrimi aduce, ca să se păzească ei, și ca să li se ierte lor: Așijderea și pentru firea celor ce se târăsc dintru multă milostivirea lui cea ce se mișcă în inima lui fără de măsură după asemănarea lui Dumnezeu.

Și întrebat au fost iarăși, ce este rugăciunea; Și au zis: Îndemnare și îndeletnicire a cugetului despre toate cele ce sânt aicea, și inima care desăvârșit și-au întors vederea sa spre dorirea nădejdiei aceia acelor ce vor să fie. Iar cel despărțit de acestea, amestecată sămânță seamănă întru sămânța sa, ca acela ce înjugă pereche de bou și de măgar împreună.

Și iarăși au fost întrebat, cum poate cineva a câștiga smerenia; Și au zis: Prin neîncetată pomenirea greșelilor, și prin nădejdea ceia ce se

apropie de moarte, și prin hrană proastă, și în toată vremea înainte a alege locul cel mai de pe urmă, și într-o tot lucrul a alerga spre lucrurile cele prea mici și defăimate, și prin a nu fi neascultător, și prin nelipsita tăcere, și prin a nu iubi a se întâmpina cu adunările, și prin a voi pe sineși necunoscut și nesocotit, și prin a nu ținea vreunele din lucruri într-o cu totul desăvârșită orânduială de sineși, și prin a urî vorbirea fețelor celor multe, și prin a nu iubi câștigurile. Și după acestea, prin a ridica cugetul său mai presus de toată defăimarea și prihănirea a tot omul, și dintru pizmuire: Și prin a nu fi mâna lui asupra tuturor, și mâna tuturor asupra lui, ci într-o cele ale lui singur prea singuratec: Și prin a nu lua grija oare căruia în lume, afară de sineși: Și pe scurt, străinătatea, și sărăcia, și viețuirea singurătății. Acestea nasc smerenia, și curățesc inima.

Iar semnul acelora ce au ajuns la săvârșire, acesta este. Dacă în fiecare zi de zece ori spre ardere sar da pentru dragostea oamenilor, (și) nu se satură despre aceștia. Precum au zis Moise lui Dumnezeu: „De adică vei ierta lor păcatul, lasă-l, iar de nu, șterge-mă pe mine din cartea, pe care o ai scris”. Ieșire: 32. 32. Și precum fericitul Pavel, „M-am rugat grăind, anatema a fi de la Hristos pentru frații mei”, și celelalte. Rom: 9: 3. Și iarăși: „Acum mă bucur într-o necazuri pentru voi neamurile”. Col: 1. 24. Încă și ceilalți apostoli, pentru dragostea vieții oamenilor au primit moarte prin toate felurile de chinuri.

Și sfârșit al tuturor acestora împreună Dumnezeu și Domnul, pentru dragostea făpturii, pe Fiul Său prin Cruce spre moarte L-au dat. Că așa a iubit Dumnezeu lumea, cât pe Unul Născut Fiul Său L-au dat la moarte, pentru dânsa. Ioan, 3. 16. Nu că nu putea prin alt chip a ne izbăvi pe noi, ci dragostea Lui cea prea covârșitoare, prin aceasta sau aflat învățându-ne pe noi. Și prin moartea Unuia Născut Fiului Său ne-au apropiat pe noi către Sine-și. Și de ar fi avut mai cinstit decât pe El, ne-ar fi dat nouă: Pentru că prin aceasta să se afle acestuia neamul nostru. Și pentru dragostea Lui cea multă, n-au binevoit a sili slobozenia noastră, măcar deși puternic este a o face: Ci prin dragostea înțelegerii noastre a ne apropia către Dânsul. Și singur Hristos au făcut ascultare Părintelui Său

pentru dragostea Lui cea către noi, a primi asupra sa ocară și întristarea cu bucurie, precum grăiește Scriptura: „În locul bucuriei pe care o avea, au răbdat Cruce, rușinea defăimându-o”. Evrei: 12: 2. Pentru aceasta au zis Domnul în noaptea, într-o carele sau dat: Acesta este Trupul Meu carele se dă pentru lume spre viață, și acesta este Sângele Meu carele pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor”. Matei: 26. 26. Și pentru noi zice iarăși: Eu mă sfințesc pe Sine-mi. Ioan: 17.19. Așa și toți sfinții la această săvârșire ajung. Când desăvârșiți sar face, și lui Dumnezeu sar asemenea prin prea a izvorî dragostea lor și iubirea de oameni către toți. Și semnul acesta îl caută loru-și sfinții a se asemenea lui Dumnezeu, prin a se face desăvârșiți întru dragostea aproapelui. Așa și către părinții noștri călugării făcea, când spre cea săvârșirea și asemănarea, cea plină de viață a Domnului nostru Iisus Hristos întru sineși o primea totdeauna.

Fericitul Antonie, zic, niciodată au judecat a face ceva care să-l folosească pe dânsul mai mult decât pe aproapele lui, că avea nădejdea aceasta, cum că dobânda aproapelui său, îi este lui lucrare prea bună. Și iarăși sau grăit pentru Ava Agaton, cum că grăia: Că aș fi voit ca să găsesc pe un bubos, și să iau trupul lui, și să-i dau lui pe al meu. Văzut-ai dragoste desăvârșit; Și iarăși, întru cele ce era dinafară de dânsul, nu suferea ca să nu odihnească pe aproapele lui. Și iarăși avea un cosor, și intrând un frate la dânsul, și poftindu-l pe el, nu l-au lăsat pe el ca să iasă din chilia lui fără de dânsul. Și celelalte care sânt scrise pentru unii ca aceștia. Și ce zic acestea; Mulți dintru aceștia fiarelor, și săbiei și focului și-au dat trupurile sale, pentru aproapele. Nimeni poate a veni întru rânduiala dragostei aceștia, de nu va simți întru ascuns cineva nădejdea sa. Și nu pot ca să câștige pe dragostea oamenilor cei ce iubesc lumea aceasta. Când ar câștiga cineva dragostea, cu singur Dumnezeu se îmbracă împreună cu dânsa. Și nevoie este cel ce au câștigat pe Dumnezeu, a nu se pleca a agonisi împreună cu el ceva, ci și de trupul său a se dezbrăca. Iar dacă se va îmbrăca cu lumea aceasta, și cu viața aceasta prin dorirea ei, nu se va îmbrăca cu Dumnezeu, până când nu le va lăsa pe acestea. Că Însuși pe acestea Le-au mărturisit.

„Ori cine, grăind, nu le va lăsa pe toate, și nu-și va urî sufletul său nu poate a fi ucenicul Meu”. Luca: 14. 26. Și nu numai a le lăsa, ci și a le urî pe acestea. Și dacă cineva nu poate ca să se facă ucenicul Lui, cum va locui întru Dânsul;

Întrebare: Pentru ce nădejdea e așa dulce, și viețuirea ei, și ușoare lucrurile ei, și în degrabă lucrurile ei sufletului se fac;

Răspuns: Pentru a fi dorința cea firească deșteptată în suflet, și pentru că iau adăpat pe ei cu paharul acesta, și i-au îmbrăcat pe ei din ceasul acela. Și pentru aceasta nu simțesc mai mult osteneala, ci nesimțitori se fac de necazuri și întru toată calea călătoriei lor, așa socotesc, cum că sânt ei făcând călătoria în văzduh, și nu întru umblarea cea omenească: Fiindcă nu se vede de dânșii asprimea căii, și nu se fac înaintea lor dealuri și văi. „Și vor fi lor cele vârtoase spre căi netede”, Isaia: 40. 4. și celelalte. Și pentru că în tot ceasul iau aminte spre sânul Părintelui lor. Și nădejdea aceasta ca și cu degetul le arată lor întru toată clipeala pe cele ce sânt departe, și nevăzute. Ca întru sineși le văd prin pildă prin ochiul cel ascuns al credinții. Și pentru că sânt înfocate părțile sufletului, ca în foc, întru dorirea celora ce sânt departe, și cele ce sânt departe ca și cum ar fi de față li se socotesc lor. Deci acolo se întinde toată depărtarea gândurilor, și când vor ajunge pururi să silesc. Și când se apropie spre fiecare faptă bună a o lucra pe ea, nu din parte o lucrează pe ea, ci cu cuprindere pre toate din tot deodată le lucrează. Pentru căci călătoria lor, nu în calea cea împărătească o fac, precum toți, ci cărări scurte își aleg loruși uriașii aceștia. Prin car arătați oarecari-i călătoresc în scurt către lăcașuri. Pentru că nădejdea aceasta îi înfocază pe dânșii ca în foc, și nu pot a se liniști din puternică călătoria cea dea pururi întru bucuria lor. Și li se face lor, precum și întru fericitul Ieremia sau grăit. „Că am zis zice nu-mi voi aduce aminte de el, nici voi grăi cu numele lui. Și sau făcut întru inima mea ca un foc arzând, și intrând întru oasele mele”. Ieremia: 20: 9. Așa se face pomenirea lui Dumnezeu, întru inimile celora ce sânt îmbrăcați întru nădejdea făgăduinței Acestuia.

Cărările cele scurte ale faptelor bune, sânt faptele bune cele cuprinzătoare: Pentru că acestea nu au depărtare îndelungată întru cărările cele multe ale viețuirii dintru aceia către aceasta: Căci loc, și vreme, și risipire nu primește, ci îndată stau și le împlinesc pe acestea.

Întrebare: Ce este nepățimirea omenească:

Răspuns: Nepățimirea este, nu a nu simți patimile, ci a nu le primi pe acestea: Din faptele bune cele multe și de multe feluri, pe care le-au câștigat arătate și ascunse, și au slăbit întru dâșii patimile, și nu pot cu lesnire a năpădi asupra sufletului. Și cugetul nu are trebuință totdeauna a lua aminte spre dâșele: Pentru că în toată vremea este plin întru cugetările lui de cugetarea și vorbirea chipurilor celor prea bune, care cu înțelegere să mișcă în minte. Și când ar începe patimile a se mișca, de năprasnă se hrăpește cugetul de lângă apropierea acestora întru înțelegere oarecare ivită în minte. Și se lasă lui patimile ca niște nelucrătoare, precum au zis fericitul Marco.

Mintea cea ce din darul lui Dumnezeu lucrările faptelor bune le îplinește, și la cunoștință sau apropiat, puțin simte despre partea răutății și a neînțelegerii sufletului. Căci cunoștința ei se hrăpește întru înălțime, și o înstrăinează pe ea despre toate cele ce sânt în lume. Și pentru curățenia cea întru dâșii, și pentru subțiretatea, și ușurătatea, și ascuțirea minții lor, și iarăși pentru nevoința lor, se curăță mintea lor, și luminoasă se arată, pentru a fi trupul lor uscat. Și dintru îndeletnicirea liniștii, și dintru multă petrecerea cea întru aceasta cu lesnire, și în degrabă se pune peste fiecare-le, și-i povățuiește pe dâșii vederea cea întru dâșii, spre îngrozirea cea de lângă dâșsa, și întru aceasta prea mult se înmulțesc cu videniile, și nu are lipsire de materia înțelegerii nici odinioară cugetul lor, și nici afară de acelea, care pricinuiesc lor roada Duhului, se fac vreodată. Și prin obicinuița cea de mulți ani se șterg din inima lor pomenirile, cele ce mișcă patimile în suflet, și puterea stăpânirii diavolului. Căci când sufletul nu sar întovărăși cu patimile prin cugetarea cea întrânsele, pentru a fi el ținut de altă grijă cu lesnire, nu poate virtutea (ungilor pag 438 rând 12 cuvânt 5) patimilor pe simțirile lui cele duhovnicești a le stăpâni.

Întrebare: Care sânt (osebirile) cele mai alese ale smereniei;

Răspuns: Precum părerea risipire este a sufletului întru nălucirea cea ce-l înalță pe el, și nu-i face lui împiedicare pentru ca să se înaripească în norii gândurilor lui, întrucât a înconjura întru toată zidirea, așa și smerenia îl adună pe el întru liniște, și se împreunează sufletul înlăuntrul său. Și precum sufletul nu este cunoscut, nici văzut cu ochii cești trupești, așa cel smerit cu cugetul nu este cunoscut între oameni. Și precum sufletul înăuntru trupului este ascuns despre vederea și amestecarea cea împreună cu toți oamenii, așa cel adevărat smerit cugetător, nu numai nu voiește văzut, și cunoscut a fi despre oameni, pentru despărțirea - și pentru liniștea cea din toate, ci aceasta este voia lui: De ar fi cu putință, și el despre sineși a se cufunda pe sineși înăuntru întru sineși, și înăuntru a se sălășlui, și a intra în liniște, și ași părăsi cugetările sale cele mai dinainte împreună cu simțirile sale toate din tot, și a se face ca oarecarele ce nu este întru zidire, și ca acela ce n-au venit întru ființă, și nici însuși sufletului său este desăvârșit cunoscut, și pe cât este unul ca acesta ascuns, și învistierit, și despărțit de lume, tot către Stăpânul său se face.

Cel smerit cu cugetul nu se odihnește niciodată a vedea adunările și turburările noroadelor, și cutremurul, și glasurile, și lățirea, și grija, și dezmierdăciunea, dintru care e ne astâmpărarea: Nici întru cuvinte, și întru vorbiri, și întru glasuri, și întru risipirea simțirilor: Ci mai înainte de toate înainte alege a se deosebi pe sineși întru liniște prea singuratec, și despărțit de toată făptura, purtând grijă de sineși întru lature liniștită. Și întru toate, micșorarea, și ne agoniseala, și lipsa, și sărăcia sânt dorite la dânsul, decât întru lucruri multe, și întru lucrări amestecate unele cu altele a fi: Ci în toată vremea (și în tot ceasul) întru îndeletnicire și întru ne grijă a fi, fără de turburarea celor de aicea: Pentru ca să nu iasă gândurile lui dinafară de el. Că adevărat este, cum că de va cădea întru cele multe, afară de turburarea gândurilor a fi nu poate: Pentru că lucrurile cele multe, griji multe sânt, și adunare este a gândurilor celor de multe feluri și alcătuite. Și iasă afară dintru a fi el mai înalt decât grijile ceste pământești întru pacea gândurilor sale,

afară de trebuințele ceste mici care sânt de nevoie, și de cugetarea ceia ce au primit grijă una născută întru gândurile ei cele prea bune. Iar dacă trebuințele nu l-ar lăsa pe el a se împiedica despre gândurile celor prea bune, vine spre a se (văieta, pag. 440 rând 2 ultim cuvânt) și a vătăma, și de aicea se deschide ușa patimilor, și se duce liniștea socotelii, și fuge smerenia, și se încuie ușa păcii. Deci pentru acestea toate neîncetat se păzește pe sineși de cele multe, și în toată vremea se află pe sineși în liniște, și odihă, și întru pace, și blândețe, și cucernicie.

Întru cel smerit cu cugetul nu este niciodată întetire, și grăbnicie, și turburare, nici cugetări înfierbântate și ușoare: Ci în toată vremea întru odihă este poposind. De sar lipi cerul de pământ, cel smerit cu cugetul nu se înfiorează. Nu tot liniștitorul este smerit cu cugetul: Iar fiecare smerit cugetător, e și liniștit. Nefiind smerit cu cugetul, sfiit nu este: Iar sfinți, nefiind smeriți cu cugetul, pe mulți vei afla. Aceasta este ceia ce au zis Domnul cel blând și smerit: Învățați-vă de la Mine că blând Sânt, și smerit cu inima, și veți afla odihă sufletelor voastre. Matei: 11. 29. Cel smerit cu cugetul în toată vremea întru odihă este, că nu este ceva să-i mișce, sau să-i turbure cugetul lui. Și precum nu poate cineva a speria muntele, așa nu se sparie nici cugetul lui. Și de e cu puțință a se grăi, și poate nu este cu necuviință aceasta a o zice, cum că cel smerit cu cugetul nu este din lumea aceasta: Pentru că nici întru necazuri se înfiorează sau se schimbă, nici întru veseli se minunează sau se rășchiră. Ci toată veselia lui, și bucuria cea adevărată întru cele ale Stăpânului său este. Iar smeritei cugetări îi urmează blândețea, și a se aduna pe sineși: Care este întreaga înțelepciune a simțirilor, glas cu măsură, puțină grăire, defăimarea sa, haină proastă, umblet fără de zburdare, a căuta în jos, covârșirea întru milostenie, grăbnicie a lacrimilor, suflet prea singuratec, inimă zdrobită, nemișcarea mâniei, simțiri nerisipite, împuținarea lucrurilor, împuținarea întru toată trebuința, a suferi, răbdarea, a nu se înfricoșa (de necazuri,) tăria inimii ceia ce se naște dintru urâciunea vieții ceștii vremelnice, răbdarea ispitelor, cugetări grele, și nu ușoare, stingerea gândurilor, păzirea

tainelor întregii înțelepciuni, rușinarea, cucernicia: Și mai presus de toate acestea, a liniști totdeauna, și pe necunoștință pururi a o chema.

Smeritului cugetător nu i se întâmplă niciodată nevoie, care să-l facă pe el să se turbure, sau să se Smeritul cugetător când vreodată ar fi singur, se rușinează de sineși. Eu mă minunez, că de va fi cineva smerit cugetător într-o adevăr, nu va cuteza ca să se roage lui Dumnezeu, când sar apropia la rugăciune, sau a se învrednici aceștia, sau altceva a cere, sau cunoaște ce se roagă: Ci numai tace într-o toate înțelegerile lui, pe singură mila așteptându-o. Și care adică voință ar ieși pentru dânsul de la fața Mărimii cei-i închinată, când fața lui se pleacă la pământ, și vederea cea dinăuntru inimii lui e înălțată, către sfântă poarta cea înaltă a sfinților unde este Acela, a căruia negura e sălășluirea, carele tâmpește vederile serafimilor, și bunătatea Lui întetește legheonurile din starea dănuirii lor, și tăcere varsă peste toate cetele acestora. Și până la aceasta nu mai cutează a zice, și a se ruga: **Rugăciunea smeritului cugetător**. După voia Ta Doamne, așa să fie într-o mine. Și noi aceasta să o grăim într-o noi. **Amin**.

CAPITOLUL, 82.

PENTRU CĂ FĂRĂ DE OSTENEALĂ INTRĂ SUFLETUL SPRE ÎNȚELEGEREA ÎNȚELEPCIUNII LUI DUMNEZEU, ȘI A ZIDIRILOR LUI, DE VA LINIȘTI DESPRE LUME, ȘI DESPRE GRIJILE VIEȚII. PENTRU CĂ ATUNCEA POATE A CUNOAȘTE FIREA SA, ȘI VISTIERIILE CELE CE ARE ASCUNSE ÎNĂUNTRU.

Când nu vor intra dinafară griji lumești peste suflet, ci ar rămânea într-o firea lui, nu zăbovește a se osteni, ca să intre și să priceapă pe înțelepciunea lui Dumnezeu. Căci despărțirea lui cea din lume, și liniștea lui, firește îl pornesc pe el spre înțelegera zidirilor lui Dumnezeu. Și

dintru aceasta se înalță către Dumnezeu, și se îngrozește minunându-se, și petrece lângă Dumnezeu. Căci când nu ar intra apă dinafară peste izvorul sufletului, apa cea firească care izvorăște întrânsul, izvorăște întrânsul înțelegerile minunilor lui Dumnezeu totdeauna: Iar când se va afla sufletul afară de acestea, sau oarecare pricină dintru oarecare străină cugetare au luat, sau simțirile au pornit asupra lui turburare dintru întâmpinarea lucrurilor. Iar când sar în cuia simțirile întru liniște, și nu vor fi slobozite a sări afară, și sar învechi pomenirile prin ajutorirea aceștia, atunci vei vedea gândurile cele firești ale sufletului, ce sânt, și ce este firea sufletului, și care vistierii ascunse are întru sineși. Iar vistieriile sânt, înțelegerea celor fără de trup, care se mișcă întru dânsul de la sineși fără de purtare de grijă și fără de osteneala cea pentru dânsa. Iar omul nu știe, că unele ca acestea gânduri se mișcă în firea omenească. Pentru că cine au fost aceștia învățători; Sau cum pe aceasta o au priceput; Care și înțeleasă fiind, cu neputință e altora a o arăta; Sau cine iau fost lui povățuitor spre ceia ce altul nicidecum o au învățat;

Una ca aceasta oarecare este firea sufletului. Deci patimile, adăogare sânt din pricina cea sufletească. De vreme ce firește este fără de patimă sufletul. Iar când vei auzi în Scriptură patimi sufletești și trupești, cunoaște, cum căci către pricini sânt grăite. Pentru că sufletul firește fără patimă este. (1) Iar cei ai filosofiei cei-i dinafară nu o primesc aceasta, așijderea încă și cei ce sânt următori acestora. Dară noi așa credem, cum că Dumnezeu pe cel după chip fără de patimă l-au făcut: Iar după chip grăiesc, nu după trup, ci după suflet, carele este nevăzut. Pentru că tot chipul dintru mai dinainte aflată închipuire se scoate. Și cu neputință e cuiva închipuire a arăta, nefiind mai înainte văzută lui închipuire. Întrucât ți se cuvine ție ca să crezi, cum că patimile, precum mai înainte zisem, nu sânt ale sufletului. Iar dacă cineva împotriva stă celor grăite, noi îl vom întreba, iar el să ne răspundă.

Întrebare: Ce este firea sufletului; Oare ne pătimașă oarecare, și plină de lumină, sau pătimașă oarecare, și întunecoasă;

Răspuns: Că de au fost vreodată firea sufletului luminoasă și curată prin +primirea (Întru-alt: prin moștenirea) luminii cei-i fericite, asemenea încă și când către rânduiala cea dintru început sar înălța așa se află, drept aceasta când cu pătimire sar mișca, cu mărturisire afară de firea sa este, precum hrănitorii Bisericii adeverează. Întrucât patimile mai pe urmă au venit peste suflet, și nu este cu dreptul a zice cum că patimile sânt ale sufletului, măcar deși întru acestea sar mișca el. Deci arătat este, cum că întru cele dinafară se mișcă, nu ca întru ale sale. Și dacă întru patimile acestea sufletul mișcându-se fără de trup, dupre aceasta se grăiesc firești, deci flămânzirea, și însetoșarea, și somnul +sufletești (Întru-alt: firești) vor fi: Pentru că și întru acestea pătimește, și împreună suspină trupul, și întru tăria mădulărilor, și întru friguri, și întru boli, și întru cele de asemenea. Pentru că prin împărtășire împreună are durere cu trupul sufletul, precum adică și trupul cu acesta, și împreună se mișcă întru veselia trupului, și primește necazurile lui. Iar Dumnezeuului nostru slavă și stăpânire în veci. **Amin.**

CUVÂNT, 83.

PENTRU SUFLET ȘI PENTRU PATIMI ȘI PENTRU CURĂȚENIA MINȚII, DUPĂ ÎNTREBARE ȘI RĂSPUNDERE.

Întrebare: Ce este așezarea cea firească a sufletului, și ce este cea afară de fire, și ce este cea mai presus de fire;

Răspuns: Așezarea cea firească a sufletului, este cunoașterea zidirilor lui Dumnezeu celor simțitoare și celor gânditoare. Cea mai presus de fire este mișcarea videniei Dumnezeirii cei-i mai presus de ființă. Cea afară de fire este mișcarea cea întru patimi, precum au zis Dumnezeiescul și marele Vasile: Cum că sufletul când sar afla după fire, sus petrece: Iar când sar afla afară de firea sa, se află jos pe pământ: Iar când sar face sus, ne pătimaș se află: Iar când sar pogorî firea

dintru rânduiala sa, atunci patimile întru dânsul se află. Deci dară arătat este, cum că patimile cele sufletești, nu sânt firește sufletești. Deși așa sufletul se mișcă întru patimile trupului cele prihănite, precum întru foame și întru sete. (1) Ci de vreme, că nu-i este pusă lui întru acestea lege, nu atâta este vrednic de prihănire, precum întru celelalte care sânt supuse prihănirii. Uneori se întâmplă poruncire a se face cuiva de la Dumnezeu, a face ceva ce se pare cu necuviință, și în loc de prihănire, și de muștrări, cu răsplătiri bune a li se răsplăti. Precum proorocul Osie, carele cu o curvă sau însurat, și precum proorocul Ilie; carele cu râvna lui Dumnezeu au omorât, și precum cei ce cu săbiile pe născătorii lor iau omorât cu porunca lui Moise. Însă grăiește cum că firește este în suflet pofta și mânia, fără de firea trupului. Și acestea sânt patimile.

Întrebare: Care din două când poftirea sufletului sar aprinde întru cele Dumnezeiești, este după fire: Sau când sar afla întru ceste pământești și întru ceste trupești; Și pentru ce râvnește firea sufletului cu mânia; Și cum se grăiește mânia firească; Oare când se mânie pentru vreo trupească poftă, sau pentru mânie, sau pentru slavă deșartă, sau pentru unele ca acestea: Sau după cea împotrivă acestora; Răspunză cel ce grăiește, și noi vom urma.

Răspuns: Multe grăiește Dumnezeiasca Scriptură, și pune numiri de multe ori după neobiciuință, care adică sânt ale trupului, însă se grăiesc asupra sufletului. Și iarăși cele ale sufletului asupra trupului, și nu le despărțesc pe acestea. Ci cei pricepuți o înțeleg aceasta. Precum cele ale Dumnezeirii Domnului, care sau grăit asupra Prea Sfântului Lui Trup, lucruri care nu se asemănează cu firea cea omenească. Și iarăși cele smerite sau grăit asupra Dumnezeirii Lui: Care sânt asupra omenirii. Și mulți neînțelegând scoposul Dumnezeieștilor cuvinte, aicea sau alunecat alunecare neîndreptată. Așa și cele ale sufletului și cele ale trupului. Deci dacă fapta cea bună firește este sănătate a sufletului, deci patimile boală este a sufletului, întâmplându-se și intrând în fire, și din sănătatea ei scoțându-o. Arătat este dară, cum că sănătatea în fire este mai dinainte decât bolnăvirea cea întâmplată. Și de sânt acestea

așa, precum și adevărate sânt, deci fapta cea bună firește este în suflet: Iar întâmplările din afară de fire sânt.

Întrebare: Patimile cele trupești firește se grăiesc ale trupului, sau după întâmplare; și patimile sufletului cele ce sânt la el pentru împreunarea cea către trup, firește ale lui se grăiesc, sau cu rea uneltire;

Răspuns: Pre cele ale trupului adică, nu îndrăznește cineva ale grăi cu rea uneltire: Iar pe cele ale sufletului, după ce sau cunoscut, și de toți sau mărturisit, cum că firește îi este sufletului curățenia, se cuvine a îndrăzni, și a grăi, cum că firește ale lui nu sânt patimile nicidecum. Pentru că boala, a doua este după sănătate. Iar a fi o fire bună și rea, cu neputință e. Întrucât de nevoie una mai înainte e decât cealaltă. Iar firească aceia este, care mai înainte fu de cealaltă. Pentru că tot lucrul carele e după întâmplare, nu se grăiește a fi din fire, ci venit de afară: și fiecăruia lucru ce este după întâmplare, și vine asupra, schimbare îi urmează: Iar firea, nu se schimbă, nici se strămută.

Toată patima care este spre folosință, de la Dumnezeu este dăruită. Și patimile cele trupești spre folos, și spre creșterea lui sânt puse întrânsul, așijderea și cele sufletești. Ci când silit ar fi trupul afară a ieși dintru îndestularea sa, cu lipsirea celora ce sânt ale lui, și a urma sufletului, atunci slăbește, și se vatămă. Și când sufletul cele ce sânt ale lui părăsindu-le, ar urma trupului, atunci și el se vatămă, după Dumnezeiescul apostol, carele grăiește: „Duhul pofteste împotriva trupului, și trupul împotriva duhului” Galateni: 5 17. Pentru că aceștia unul altuia se împotrivesc. Deci nu hulească nimeni pe Dumnezeu, cum că El patimile și păcatul peste firea noastră le-au pus. Pentru că El întru firi au pus pe cele ce pe fiecare-a o cresc. Ci când împreună se va alcătui una cu cealaltă, atunci nu întru ale sale se află, ci întru cele împotrivnice. Pentru că de ar fi fost patimile firește în suflet, pentru ce ar fi avut vătămare despre dânsule; Pentru că cele ce sânt ale firii, nu strică pe fire.

Întrebare: Și pentru ce patimile cele trupești care cresc și întăresc trupul, pe suflet îl vatămă, dacă nu sânt ale acestuia; Și pentru ce fapta cea bună, pe trup adică îl muncește, iar pe suflet îl crește;

Răspuns: Nu vezi, cum cele ce sânt din afară de fire o vatămă pe ea; Pentru că fiește care fiește apropiindu-se la cele ce sânt ale ei, de veselie se umple. Și voiești a cunoaște, ce este al său al fiecăruia din firile acestea; Vezi, cum că cele ce ajută fiecăreia, ale însăși ei sânt: Iar cele ce vatămă, străine sânt și din afară venite asupra. Deci de vreme ce sau cunoscut, cum că patimile altora unele altora sânt împotrivnice, deci tot fiecare ori ce fel ceia ce ajută trupului și odihnă îi dă lui, (osebită a lui este.) Iar când sufletul întru aceasta împreună ar petrece, nu se grăiește firește a fi la el. Pentru că cele ce sânt firești ale lui, moarte sânt trupului. Însă după obicinuință îi +sânt puse acestuia, (Întru-alt: Sânt puse întru acesta.) și pentru neputința trupului nu poate slobozit a fi de acestea, întrucât pe acesta îl poartă. Pentru că firește sau împreunat cu necazurile lui, pentru împreunarea mișcării lui, cea amestecată cu mișcarea trupului prin cea necuprinsă înțelepciune. Ci deși așa unul cu altul sânt împreunate, ci însă despărțită e mișcare de mișcare, și voie de voie, și iarăși trupul de duhul. Iar firea nu se schimbă, ci fiecare dintrânsele deși foarte se pleacă, ori spre păcat, ori spre fapta bună, ci însă fiecare din trânsele, prin osebită voirea sa se mișcă. Și când sufletul ridicat ar fi din grija trupului, atunci tot cu totul prin duhul mișcările lui le înflorește, și în mijlocul cerului înoată întru necuprinse lucruri: Însă nu iartă pe trup a nu-și aduce aminte de ale sale, măcar deși așa sar face. Și dacă iarăși trupul întru păcate sar afla, cugetările sufletului nu încetează săltând în cuget.

Întrebare: Ce este curățenia minții;

Răspuns: Curat este cu mintea, nu acela ce nu cunoaște răul, de vreme ce va fi ca dobitocul, nici acela ce este cu firea întru rânduiala pruncilor, nici cel fățarnic. Ci aceasta este curățenia minții: +Cugetarea (strecurarea **Întru altele.**) ceia ce sau făcut întru cele Dumnezeiești, după lucrarea faptelor celor bune. Și nu obrăznicim a zice, cum că fără de iscusința gândurilor o au câștigat cineva pe aceasta, de vreme că nu

ar fi îmbrăcat cu trup. Pentru că noi până la moarte firea a nu fi luptată, sau a nu fi vătămată, nu îndrăznim a zice. Iar iscusința gândurilor grăiesc, nu prin a se supune lor, ci prin a pune începătură, a se lupta întru acestea.

Numărarea mișcărilor gândurilor.

Mișcarea gândurilor întru om din patru pricini se face. Întâi adică, din firească voia trupului: Iar a doua, din nălucirea simțirilor lucrurilor lumii, pe care le aduce și le vede: A treia, din deprinderile cele mai dinainte, și dintru abaterea sufletului, dintru cele ce are în minte: A patra, din asuprelile dracilor celora ce ne luptă pe noi întru toate patimile, prin pricinile cele ce înainte le-am zis. Pentru aceasta până la moarte, nu poate omul a nu avea gânduri, și război, cât este în viața trupului acestuia. Pentru că dacă mai înainte de slobozirea din lume, și mai înainte de moarte poate a se strica una dintru aceste patru pricini: Sau și de e cu puțință a nu căuta trupul pe cele de nevoie, și de a nu fi silit a pofti ceva din lucrurile ceste lumești, judecă tu. Iar de este cu necuviință a cugeta vreuna dintru unele ca acestea, de vreme că firea are trebuință de unele ca acestea, deci patimile se mișcă întru tot acela ce poartă trup, vrând, și nevrând el. Pentru aceasta de nevoie e a se păzi tot omul, nu pentru o patimă grăiesc, care arătat și de se mișcă întrânsul, nici pentru două, ci pentru mai multe, ca acela ce poartă trup. Cei ce au biruit patimile prin faptele cele bune, deși se supără despre gânduri, și despre asuprelile acestor patru pricini, ci nu se biruiesc; Pentru că au putere, și se hrănește mintea lor întru pomeniri bune și Dumnezeiești.

Întrebare: Ce osebire are curățenia minții de curățenia inimii;

Răspuns: Alta este curățenia minții, și alta a inimii. Pentru că mintea adică, una este din simțirile sufletului: Iar inima, este cea ce cuprinde și ține simțirile cele dinlăuntru, și aceasta este rădăcina. Și dacă

rădăcina este sfântă, și ramurile sânt sfinte. Adică de se va curăța inima, arătat e cum că și toate simțirile se curățesc. Că mintea adică de va face purtare de grijă pentru cetirea Dumnezeieștilor Scripturi, sau și se va osteni puțin în posturi și în privegheri și întru liniștiri, va uita adică pe viețuirea cea mai dinainte și se va curăți, când se va depărta din petrecerea cea urâtă: Însă nu întărită va avea curățenia. Că precum degrabă se curățește, așa și degrabă se întină. Iar inima prin multe necazuri, și lipsiri, și prin depărtarea de împreunarea cea împreună cu toate cele lumești în lume, și prin cea despre acestea murire, se curățește. Și curățindu-se, despre lucrurile cele mici nu se întină curățenia ei, nici de războaiele cele mari și arătate se teme, de cele înfricoșate grăiesc: Pentru că au câștigat stomah tare, carele poate în degrabă a mistui toată hrana, ceia ce este întru cei neputincioși nemistuită. Că așa sau grăit de doftori: Cum că fiecare mâncare a cărnurilor anevoie mistuită adică este, însă multă putere pune înăuntru întru trupurile cele sănătoase, când stomah tare o va primi pe ea. Așa fiecare curățenie care în degrabă se face, și întru puțină vreme, și cu mică osteneală, curând și se desface și se întină. Iar curățenia cea făcută prin multe necazuri, și câștigată prin îndelungată vreme, de oarecare măsurată asupreală întru vreo pârțică acelor sufletești, nu se teme. Că Dumnezeu o întărește pe aceasta: Acestuia slava în veci vecilor. **Amin.**

CUVÂNT, 84.

PENTRU VEDEREA FIRII CELOR FĂRĂ DE TRUP, DUPĂ ÎNTREBARE ȘI RĂSPUNDERE.

Întrebare: După câte chipuri, și osebiri primește firea cea omenească pe vederea firii celor fără de trup;

Răspuns: Cuprinderea a toată firea cea nealcătuită și subțire a trupurilor celor duhovnicești (1) după trei despărțiri (2) cade întru

simțirea firii cei omenești: Sau prin grosimea ipostasului, înființat: Sau prin subțiretatea ipostasului, neînființat: Sau prin vederea cea adevărată, care este vederea cea firească. Și asupra cei-i dintâi adică, stăpânirea au simțirile: Iar asupra cei-i de a doua, sufletul cu partea despre o margine vede: Iar asupra cei-i de a treia, este puterea firii cugetului. Și iarăși voirea și cugetarea asupra fiecăreia dintru acestea au stăpânire. Și asupra voirii, și asupra laudei cei-i sufletești, și asupra aceia prin care împreună alcătuită este aceasta, întâi voirea este pricina. Și acestea nașteri sânt dintru singura stăpânire, (3) deși în vremea trebuinței liniște aduce, și singura stăpânire și voirea, întrucât încăpere are lucrarea, și acolo stă: și după singură una arătată, și este fără de voirea celuia ce o privește, și fără de cunoștința cea adevărată. Pentru că simțirile primitoare sânt de toate întâmplările, fără de voire. Prin aceste trei chipuri slujesc sfintele puteri întru împărtășirea cea către noi, spre învățătura noastră, și spre alcătuirea vieții noastre.

Însă necurații draci nu pot a mișca întru noi, fără decât numai prin cele două chipuri, când sar apropia de noi spre pierzare, nu spre folosință. Iar prin al treilea chip nu pot a se apropia de noi, ca să ne înșele pe noi. Pentru că dracii nu au nicidecum putere a mișca întru noi gândurile cele firești întru cugetare. Căci cu neputință este fiilor întunericului a se apropia de lumină. Iar sfinții îngerii o au aceasta, și a mișca și a lumina. Pentru că aceia ale înțelegerilor celor mincinoase și a nașterilor celor dintru întuneric stăpânitori și ziditori sânt, căci de la cei luminători, lumină primește cineva: Iar de la cei întunecați, întuneric.

Întrebare: Și care e pricina, că acelora adică sau dat, iar acestora nicidecum;

Răspuns: Fiecare-le din dascălii aceștia înțelegerea, care o învață, întâi adică el o vede întru sine-și, și o învață, și o primește, și o gustă, și atunci poate a o arăta pe aceasta celora ce se învață. Dascălii cei dintâi adevărați lucrurilor din cunoștința lor cea sănătoasă o dau: Aceia, carii dintru început pot a pricepe prin iute cunoștință a minții cei-i foarte grabnice și curate. Iar dracii au grabnicie, ci nu și lumină. Iar alta este grabnicia, și alta lumina. Cea dintâi fără de cea de a doua întru pierzare

aduce pe acela ce o are pe aceasta. Aceasta, adevărul îl arată: Aceia, chipul adevărului. Pentru că lumina adevărului lucrurilor arată, și după măsura viețuirii se înmulțește, și se încununează.

Sfinții îngeri dintru cunoștința lor ne varsă nouă pentru mișcările lucrurilor aceia, pe care întâi o gustă, și o înțeleg, și atunci ne-o dau nouă. Și iarăși dascălii cești de al doilea (4) după măsura cunoștinței lor fac mișcare întru noi pentru pornirea lucrurilor. Pentru că întru cele ce n-au rămas, nu le este lor nevoie ca să pornească întru noi gânduri drepte. Însă crede, precum iată am zis, cum că nici de am fi fost puternici ca să le primim noi, nu ar fi putut aceștia a ne învăța pe noi adevărată videnie, măcar că au fost întru aceasta dintru început. Și iarăși pentru unul fiecare-le dintru aceștia după orânduiala, întru care are cârmuirea, îi îndeamnă pe cei ce se învață, ori dintru aceștia, ori dintru cei potrivnici. Însă eu așa am întru adevăr cum că mintea noastră fără de mijlocirea sfinților îngeri, de la sineși poate a se mișca spre bunătate fără de învățatură, (iar cunoștința răutăților fără de mijlocirea dracilor nu o primesc simțirile, nici se mișcă întru acestea.) Și de la sineși nu poate a lucra răutatea. Pentru că bunătatea, înlăuntru în fire este răsădită: Iar răutatea, nicidecum. Și tot ce este străin, și de afară vine, spre cuprinderea cunoștinței aceștia, de oarecare mijlocitori are trebuință, iar ceia ce înlăuntru se naște, fără de învățatură se târăște în fire, măcar cu cățătime. Și de are firea așa, a se mișca adică spre bunătate de la sineși, creșterea ei și lumina, fără de videnia îngerilor cu puțință e a se face. Iar învățători ai noștri sânt, precum și ei unii altora. Cei mai din jos, de la aceia ce se ivesc spre dâșii, și lumina o au mai multă. Și așa unii altora, până ce vor sosi la unimea aceia, care are învățătoare pe sfânta Troiță. Și aceasta dintâi rânduială iarăși îndrăznind grăiește, cum că nu de la sineși, ci învățători are pe Iisus mijlocitorul acela, de la carele primește și celor mai de jos le dă.

Eu adică așa socotesc, cum că mintea noastră are firească putere, a se mișca spre videnie Dumnezeiască. (5) și de o poftire deopotrivă sântem cu toate firile cele cerești: Fiindcă întru noi și întru acelea darul se mișcă. Iar străin este firii, minții cei-i omenești, și cei îngerești. Pentru

că nu se numără cea întru Dumnezeire videnie împreună cu videniile celelalte. Și tuturor celor cuvântătoare și celor întâi și celor de mijloc, nu este după fire, ci prin dar se mișcă videnia întru toate cele înființate, întru cele cerești și întru cele pământești: Și nu firea pe aceasta o au înțeles, precum pe celelalte din lucruri.

Videnia cea în minte, întru care se mișcă rânduiala și vederea celor cerești, mai înainte de trupească venirea lui Hristos n-au fost acestora întru stăpânire, pentru ca să intre către tainele acestea: Iar când sau întrupat Cuvântul, li sau deschis acestora ușa prin Iisus, precum zice Apostolul. (6) Ci dacă ne vom și curăța și curați ne vom face, eu socotesc, ceia ce este și adevărată, cum că noi oamenii spre descoperirile și cunoștințele cele ce ne duc către pururi veșnică videnia aceia, care este cu adevărat descoperire a tainelor, fără de mijlocirea acestora a se apropia cugetările noastre nu pot. Pentru că nu este în mintea noastră o putere ca aceasta, câtă este întru ființele cele prea înalte: Cele ce fără de mijlocire de la Cel pururi veșnic primesc descoperirile și videniile. Pentru că și acelea întru închipuire, și nu gol dintru aceasta. Și mintea noastră iarăși asemenea. Pentru că prin dare fiecare ceată (primește) de la cealaltă după toată orânduiala și cunoștința de la cea dintâi la cea de a doua, și așa până ce ar trece taina prin toate cetelile. (7) Însă multe din taine întru ceata cea dintâi stau, și nu trec către celelalte. Pentru că nu pot fără de aceia înăuntru a primi mărimea tainei. Și oarecare din taine de la întâia ceată ieșind, numai cei i de a doua i se descopăr, și acolo se păzesc tănuite, iar cetelile celelalte pe acestea nu le-au înțeles: Și unele până la a treia, și a patra. Și iarăși creștere și mișcătoare se face întru descoperirile cele ce vor să se arate sfinților îngerii. Și dacă acelea așa, cu cât mai vârtos noi fără de aceștia, și fără de mijlocire, putem a primi niște taine ca acestea.

Ci de la aceștia este, când în mintea sfinților cade descoperiri a orice fel de taină. Și când ar fi slobozire de la Dumnezeu din ceată în ceată a se descoperi de la cea prea înaltă, și de la cea mai de jos, și după chipul acesta când slobozit ar fi ceva din porunca cea Dumnezeiască până la firea cea omenească va ajunge către cei vrednici cu adevărat. Pentru că

prin aceștia sfinții primesc înăuntru lumina videniei, până la cea preaslăvită pururi vecuire, neînvățata taină, și aceștia unii de la alții. „Că duhuri slujitoare sânt, către cei ce întru gătire sânt moștenitori a se face ai vieții trimițindu-se”. Evrei: 1: 14. Ci în veacul ce va să fie se va strica rânduiala aceasta. Pentru că atunci nu unul de la altul primește descoperirea slavei lui Dumnezeu, spre lauda și veselia sufletului său: Ci fiecăruia de la sineși i se va da cea după vrednicie de la Stăpânul după măsura vitejiilor lui, și nu de la altul va lua dăruirea, precum aicea. Pentru că nu este acolo nici acela ce învață, nici acela ce se învață, nici acela ce ar avea trebuință a împlini neajungerea sa de la celălalt. Pentru că Unul este Dătătorul acolo, fără de mijlocire dăruind celor ce primesc. Și de la acesta iau cei ce iau veselia cea cerească. Acolo vor înceta rânduielele celor ce învață, și a celor ce se învață, și întru unul atârnă doririi iuțimea fiecăruia.

Iar eu grăiesc, cum că cei ce se muncesc în gheena, cu chinul dragostei se chinuiesc. Și ce amară și cumplită e muncirea dragostei. Adică aceia carii au simțit, cum că întru dragoste au greșit, mai mare au muncirea decât toată chinuirea cea înfricoșată. Pentru că întristarea ceia ce lovește în inimă din păcătuirea cea spre dragoste, mai ascuțită este decât toată muncirea ceia ce sar face. Cu necuviință este ca să socotească cineva cum că păcătoșii în gheena se lipsesc de dragostea lui Dumnezeu. Dragostea naștere este a cunoștinței adevărului, care cu mărturisire de obște se dă tuturor. Însă lucrează dragostea cu puterea ei după îndoit chip: Pe păcătoși adică, muncindu-i, precum și aicea se întâmplă către prieten de la prieteni: Iar pe cei ce au păzit cele cuviincioase, veselindu-i întru dânsa. Și aceasta este după cuvântul meu adică cea întru gheena muncire, căința. Iar fiilor celor de sus întru desfătarea ei le îmbată sufletele.

Întrebare: Întrebat au fost oarecare-le, când va cunoaște cineva, cum că au dobândit iertarea păcatelor lui;

Răspuns: Și iau răspuns lui: Când va simți întru sufletul său, că desăvârșit le-au urât pe acestea în inimă: Și când întru cele arătate ale lui, împotriva ceia ce au fost cârmuiește pe sineși. Unul ca acesta

nădejde are, că au dobândit iertarea greșalelor de la Dumnezeu, acelor din păcătuire, ca acela ce adică au urât păcatul dintru mărturia științei, pe care întru sineși o au câștigat, după cuvântul Apostolului care-le grăiește: Știința cea neosândită, aceasta ei-și este martur. (8) Fie dară ca să dobândim noi iertarea păcatelor noastre cu darul și cu iubirea de oameni a Celui fără de început Părinte împreună cu Unul Născut Fiu, și cu Sfântul Duh: Căruia slava în vecii vecilor. **Amin.**

CUVÂNT, 85.

PENTRU FELURI DE PRICINI, DUPĂ ÎNTREBARE ȘI RĂSPUNDERE.

Întrebare: Cu care legătură este legată inima omului, ca să nu alerge spre cele rele;

Răspuns: Prin a urma totdeauna înțelepciunii, și a fi lacom întru învățătura vieții. Că altă legătură mai puternică neorânduiei cugetului nu este.

Întrebare: Până când este hotarul celuia ce urmează înțelepciunii ca să o iubească; și întru ce se săvârșește învățătura aceștia;

Răspuns: Cu adevărat cu neputință e al ajunge întru călătorie hotarul acesta: Că și sfinții cu lipsire sânt spre săvârșirea aceștia. Pentru căci călătoriei înțelepciunii nu este margine. Și până la aceasta se înalță, până ce ar uni cu Dumnezeu pe acela ce urmează ei. Și aceasta este semnul aceștia: Pentru că fără de margine este înțelegerea ei. Căci înțelepciunea, însuși Dumnezeu este.

Întrebare: Care este cea dintâi cărare și începătură, ceia ce ne face pe noi a ne apropia de înțelepciune;

Răspuns: Aceasta adică a vâna cu toată puterea înțelepciunea lui Dumnezeu, și a se sângui întru gonirea Lui cu tot sufletul până în sfârșit, și de singur viața lui, când ar fi trebuință a se dezbrăca și a o arunca pe aceasta de la sineși, a nu se lenevi, pentru dragostea lui Dumnezeu.

Întrebare: Care este acela ce după vrednicie se numește înțelegător;

Răspuns: Acela ce într-o adevăr au înțeles, că vieții aceștia este hotar, acesta este carele poate a face hotar greșelilor lui. Căci care cunoștință, sau înțelegere, este mai mare decât aceasta, adică a se înțelepți cineva a ieși din viața aceasta într-o ne stricăciune, neavând parte pângărită dintru mireasma poftirii, nici întinăciune în suflet dintru dulceața ei; Că dacă omul carele își subțiază înțelegerile lui, ca să intre în tainele tuturor firilor, și bogat este cu priceperea și cu înțelegerea într-o toată cunoștința, și sufletul lui este spurcat cu întinăciunea păcatului, și n-au câștigat mărturie într-o nădejdea sufletului său, ci i se pare cum că bine au ajuns într-o limanul nădăjduinții, nu are lumea mai nebun decât pe acesta. Pentru că până la nădejdea lumii aceștia numai l-au adus pe el lucrurile lui într-o cea către aceasta neconținută călătorie.

Întrebare: Care este cel mai tare într-o adevăr.

Răspuns: Carele binevoiește într-o necazuri vremelnice, într-o care ascunsă este viața, și slava biruinței lui, și n-au poftit desfătarea, într-o care ascunsă este mireasma rușinii, care în toată vremea adapă pe acela ce o află pe ea cu paharul suspinului.

Întrebare: Oare ce vatămă într-o călătoria cea către Dumnezeu, dacă cineva sar abate din lucrurile cele bune pentru ispite;

Răspuns: Nu este cu puțință a se apropia cineva la Dumnezeu fără de necaz, și nu se păzește dreptatea lui neschimbată fără de aceasta. Și dacă va tăia lucrurile cele ce o cresc pe aceasta, taie și pe cele ce o păzesc pe aceasta, și ca o vistierie nestrăjuită se află, și ca un luptător dezgolit de armele sale, când l-au încongiurat pe el cetele vrăjmașilor lui, și ca o corabie se află care nu are vasele sale, și ca o grădină, tăiat fiind izvorul apei ei.

Întrebare: Carele este cel luminat într-o înțelegerile sale;

Răspuns: Carele au ajuns a afla pe amărăciunea cea ascunsă într-o dulceața lumii, și au oprit gura lui, a nu bea din paharul acesta, și pururi cercă pentru mântuirea sufletului său: Și nu contenește din călătorie, până ce se va dezlega din lumea aceasta, și închide ușile simțirilor sale,

pentru ca nu cândva să intre întru dânsul dorul vieții aceștia, și să fure din trânsul visteriile cele ascunse ale lui.

Întrebare: Ce este lumea; și cum o cunoaștem pe ea; și ce vatămă pe cei ce o iubesc pe dânsa;

Răspuns: Lumea curvă este: Care cu pofta frumuseții ei trage pe cei ce o văd întru dragostea sa. Și cel ținut despre o parte cu dragostea ei, și îmbrățișat de dânsa, nu poate a se dezvăli din mâinile ei până ce îl va dezbrăca pe el de viața lui. Și când îl va goli pe el de toate, și-l va scoate pe el din casa lui în ziua morții lui, atunci o cunoaște pe ea omul că este cu adevărat înșelătoare, și amăgitoare. Iar când cineva mai înainte de moarte se va nevoi a ieși dintru întunericul lumii aceștia, (atuncea găsește amărăciunea ascunsă întru dulceața ei.) Deci până când va fi ascuns întru dânsa, nu poate a vedea împleticirile ei. Și așa lumea nu numai pe ucenicii ei, și pe fii ei, și pe cei legați înlăuntrul ei îi ține, ci și pe cei ne agonisitori, și pe sihastri, și pe cei ce au rupt legăturile ei, și deodată se făcuse deasupra ei. Iată au început ai vâna pe ei întru lucrurile sale prin oarecare chipuri, și îi calcă pe ei, și îi pune pe ei jos sub picioarele ei.

Întrebare: Ce vom face trupului, când l-ar încongiura pe el durerea și greutatea: Pentru că împreună se slăbește cu dânsul voința din poftirea binelui, și dintru cea dintâi virtutea lui;

Răspuns: Aceasta se face de multe ori întru oarecari-i: Pentru că jumătatea lor au ieșit pe urma Domnului, și jumătatea lor au rămas în lume, și inima lor nu sau tăiat dintru cele de aicea, ci sau împărțit întru sineși. Și uneori adică, înainte văd: Iar alte ori, înapoi. Și precum socotesc eu, cum că înțeleptul pe cei ce așa sânt împărțiți, și se apropie la calea lui Dumnezeu, îi sfătuiește grăind: Nu te apropia la dânsa în două inimi, ci precum acela ce seamănă și precum acela ce seceră, te apropie la dânsa. Sirah: 1. 27. Și Domnul pe cei ce nu desăvârșit se leapădă de lume, ci sânt împărțiți, și cu cuvântul, sau mai vârtos cu gândul se întorc înapoi din pricina temerii necazurilor știindu-i, și cum că pofta trupului n-au lepădat-o încă de la dânșii, când au vrut ca să lepede slăbănogirea cugetului din trânșii, cuvânt hotărât au zis lor: „Carele

voiește se vie după Mine, întâi să se lepede de sine-și", și celelalte. Matei: 16. 24.

Întrebare: Și oare ce este a se lepăda de sine-și;

Răspuns: Precum acela ce sau gătit a se sui pe Cruce, pe singură cugetarea morții primește în gândul lui, și așa iese, ca un om carele nu cugetă iarăși cum că are parte de viață în viața aceasta a veacului acestui de acum, așa și cel ce pe cea grăită voiește a o împlini. Pentru căci Crucea, este voirea cea gata spre tot necazul. Și când pe acestea iarăși au vrut ca să le învețe pentru ce așa sânt au zis: „Acela ce voiește viu a fi în lumea aceasta, pierde-seva pe sineși din viața cea adevărată: Iar acela ce se pierde pe sineși aicea pentru Mine, aflase-va pe sineși acolo” Matei: 10. 39. Adică acela ce trece prin calea Crucii, și pașii lui i-au pus întru aceasta. Ia dacă cineva iarăși se grijește pentru viața aceasta, pierdutu-sau pe sineși despre nădejdea, prin care au ieșit necaz a avea: Pentru că grija aceasta nu-l lasă pe el a se apropia la necazul cel pentru Dumnezeu, ci prin petrecerea lui cea întru aceasta, îl trage pe el după puțin, și-l scoate pe el din mijlocul luptării vieții fericirii, și crește întru dânsul gândul acesta, până ce-l va birui pe el. Iar cel ce-și pierde sufletul lui pentru Mine întru cugetul lui pentru dragostea Mea, acesta fără de prihană și nevătămat se păzește întru viața cea veșnică. Și aceasta este aceia, adică „acela ce își pierde sufletul său pentru Mine, aflalva pe el”. Drept aceasta de aicea de la sineți îți gătește sufletul tău spre desăvârșită prăpădire din viața aceasta. Și dacă te vei pierde pe sineți din viața aceasta, îți va grăi ție întru cugetarea aceasta: Și îți voi da ție, zice, viață veșnică precum am făgăduit ție. Ioan: 10: 28. Și de vei rămânea în viața aceasta, făgăduința Mea cu lucrul o voi arăta ție aicea, și adevेरirea bunătăților celor ce vor să fie: Și atunci afli viața cea veșnică, când viața aceasta o vei defăima. Și când vei intra cu gătirea aceasta întru luptare, atunci se defaimă întru ochii tăi toate cele ce se socotesc cu osteneală și cu necaz. Căci când așa se va găti mintea, nu are luptă, nici necaz în vremea primejdiei morții. Pentru aceasta cu deadinsul se cuvine ție a ști, că de nu va urî omul viața sa în lume pentru dorirea vieții cei-fiitoare și fericite, nu

poate nicidecum a suferi necazurile și osteneli-le cele de tot felul, care în tot ceasul vin asupra lui.

Întrebare: Prin care chip taie omul pe obiceiul său cel dintâi, și se obișnuiește pe sineși întru viața sărăciei, și a nevoinței;

Răspuns: A viețui trupul fără de trebuința lui nu se pleacă, întrucât ocolit este cu pricinile dezmierdăciunii și al slăbănogirii. Și nu poate mintea al ținea pe el despre unele ca acestea, până ce nu sar înstrăina grăitul trup despre toate cele ce fac slăbănogirea. De vreme ce când să vaze vederea dezmierdăciunii, și a lucrurilor, și mai pe scurt ar vedea în tot ceasul pricinile slăbănogirii, se deșteaptă întru dânsul poftirea acestora înfocată, și așa îl zădărăște ca și când arzându-l. Pentru aceasta dară și foarte bine celuia ce a urma e dator, izbăvitorul Domnul iau poruncit a se dezbrăca și a ieși din lume. Pentru că întâi dator e omul ca să lepede pricinile slăbănogirii de la dânsul, și așa să se apropie la lucru. Încă și singur Domnul, când au început a bate război împreună cu diavolul, întru foarte uscata pustiei au bătut război cu el. Încă și Pavel sfătuiește a ieși din cetate cei ce ridică Crucea lui Hristos: „Să ieșim împreună cu Dânsul zice dinafară de cetate, și să luăm ocară Lui: Evrei: 13. 13. Pentru că afară de cetate au pătimit. Că dintru a se osebi cineva pe sineși din lume, și dintru cele ale ei, degrabă uită omul obiceiul lui cel dintâi, și petrecerea, și nu se ostenește vreme multă întru acestea. Că prin a se apropia pe sineși la lume și la lucrurile ei, degrabă slăbănogeste tăria cugetului său. Pentru aceasta se cuvine a cunoaște, cum că foarte ajută, și povățuiește spre înaintea sporirea cea întru pătimitoare lupta cea mântuitoare.

Deci se cuvine, și ajută întru luptarea aceasta adică a fi întru sărăcie și întru lipsire așezarea chiliai monahului: Și pentru ca să fie chilia lui deșartă, și goală de toate cele ce mișcă întrânsul poftirea odihnirii. Căci când pricinile slăbănogirii departe ar fi de om, nu se primejduiește întru războiul cel îndoit, întru cel din lăuntru și întru cel dinafară. Și așa fără de osteneală biruiește omul acela ce departe are cele spre dezmierdare, decât acela ce aproape are pe cele ce-l mișcă pe el spre poftire, pentru că aicea lupta este îndoită.

Căci când are trebuință (poate când nu are trebuință) omul spre alcătuirea sălășluirii sale, atunci și pre trebuința lui lesne defăimată se face, și nici în vremea cea de nevoie a puținei împărtășirii lui o vede aceasta cu poftă și cu puțin ceva pleacă trupul, și pe aceasta ca pe o lesne trecută cu vederea o vede lângă sineși, și nu pentru dulceața mâncării se apropie de dânsa, ci pentru ca să sprijinească și să întărească firea. Pricinile acestea în degrabă înalță pe cineva întru nevoiță fără de necăjit și ne întristat gând. Deci se cuvine monahului celui sârguitor cu grabnic picior fără de întoarcere înapoi a fugi de toate cele ce bat război cu monahul, și a nu se amesteca cu cele ce-l luptă pe el, ci și despre subțirică vederea acestora a se înfrâna, și a se depărta despre apropierea acestora pe cât poate. Și aceasta o grăiesc nu numai pentru pânțele, ci și pentru toate cele ce sânt întru ispită întru luptare, întru cele ce se ispitește și se cercă slobozenia monahului. Căci când ar veni omul către Dumnezeu, așezământ face cu Dumnezeu despre toate acestea a se depărta. Iar acestea sânt, a nu vedea față muierescă, și a nu vedea fețele celor împodobiți, și a nu pofti nimic, sau a se dezmiarda, și a nu vedea frumoasă împodobirea îmbrăcămintelor, și a nu vedea toată rânduiala mirenilor, nici a auzi cuvintele lor, nici a iscodi cele pentru dâșii. Pentru că multă putere dobândesc patimile dintru apropierea tuturor unora ca acestora lucruri, care slăbănogesc pe nevoitor, și schimbă înțelegerea și înainte punerea lui. Și dacă privirile celor bune mișcă voirea celui ce este întru râvnă a se abate spre lucrarea acestora, arătat e cum că și cele potrivnice acestora au putere a robi cugetul întru dâșele. Și măcar deși ceva mai mult nu sar pricinui minții cei-i liniștitoare, dară însă întru luptarea războielor a se arunca pe sineși, și aceasta pagubă mare este: Ca din pace, întru turburare de bună voie să se arunce cineva pe sineși.

Și dacă oarecare-le din bătrânii sihastru și nevoitori (se arată) văzând pe cel fără de barbă, carele era asemenea muierilor, au socotit aceasta de vătămare cu gândul, și de pagubă întru nevoița lui, cine este, carele întru celelalte poate a se lenevi, când sfântul acesta n-au primit a intra, și a da sărutare fratelui; Pentru că au socotit înțeleptul bătrân, că

numai de-mi voi aducea aminte în noaptea aceasta, cum că este aicea ceva-și unul ca acesta, aceasta mare pagubă mie îmi este. Și pentru aceasta n-au intrat, și le-au zis lor, eu adică fiilor nu mă tem, ci însă ce voiesc în deșert a-mi aduce mie război; Pentru că pomenirea unora ca acestora turburare nefolositoare face în cuget. Căci întru fiecare (parte) din mădulările trupului lui undiță se află, și are război mare omul întru acestea, și dator este a se păzi pe sineși, și ași micșora războiul său cel întru acestea, prin fugire: Precum când se apropie, măcar deși sar sili spre bunătate omul, ci însă se primejduiește dintru acestea văzându-le și poftindu-le pururea.

Pentru că leacuri multe vedem în pământ acoperite, și în vremea secerișului pentru arșița nu le cunoaște nimeni pe acestea: Iar când sar umezi din apă, și ar mirosi puterea răcelii văzduhului, atunci se vede fie carele chip unde au fost îngropat în pământ: Așa și omul, când este în darul liniștii, și întru fiebințeala înfrânării, cu adevărat despre multe patimi se odihnește: Iar dacă ar veni întru lucrurile lumii, atunci vede cum fiecare patimă se ridică, și își ușurează capul său, și mai vârtos dacă vor mirosi mireasma odihnirii. Și aceasta o am zis, pentru ca să nu îndrăznească cineva cât viețuiește în trupul său, până când va muri: Și pentru ca să arăt, cum că aceasta, adică a fugi, și a se depărta cineva pe sineși din pricinile răutății, foarte ajută întru nevoința cea pusnicească. Pentru lucrurile cele ce ne aduc nouă rușine întru pomenirea lor, cu necuviință e nouă pururi a ne teme de acestea, și a nu călca știința, și a o defăima pe ea. Drept aceasta să ne ispitim acum trupul în pustie a-l vârî, și să-l facem ca să câștige răbdare: Iar ceia ce este mai mare decât toate, pentru ca să se sânguiască cineva ori unde ar fi, ca să se depărteze despre pricinile războiului, (măcar deși poate sar necăji cineva, însă fără de frică este) Pentru ca nu când ar veni trebuința, să caze pentru apropierea ei.

Întrebare: Carele au lepădat de la sineși toată grija, și au intrat întru nevoință, care este începerea lui întru războiul păcatului; și luptarea de unde o începe;

Răspuns: Aceasta tuturor este cunoscută, cum că întru fiecare luptare a păcatului și a poftei, osteneala privegherii și a postirii este începătura și mai vârtos întru luptarea cea ce împotriva se luptă spre păcatul cel ce este înăuntru în noi. Și semnul urâciunii păcatului și al poftei lui, dintru aceasta este văzut celora ce împotriva se luptă spre războiul acest nevăzut: Prin postire fac începere, și după aceasta privegherea nopții ajută spre nevoință.

Pentru postire și priveghere.

Acela ce întru toată viața lui iubește vorbirea soției aceștia, acesta prieten al întregii înțelepciuni se face. Precum odihna pântecelui începătură este tuturor relelor, și slăbănogirea somnului, ceia ce aprinde pofta curviei, așa calea lui Dumnezeu cea sfântă, și temelie tuturor faptelor bune, postirea este și privegherea, și trezviea întru slujba lui Dumnezeu, prin răstignirea trupului toată ziua și noaptea împotriva dulceții somnului. Postirea apărătoare este a toată fapta cea bună, și începătură a nevoinței, și cunună a înfrânătorilor, și frumusețea fecioriei și a sfințeniei, și strălucirea curățeniei, și începătura căii creștinătății, și maica rugăciunii, și izvorul întregii înțelepciuni și al înțelepciunii, și învățătoarea liniștii, și mergătoarea înaintea tuturor lucrurilor celor bune. Precum urmează ochilor celor sănătoși poftirea luminii, așa urmează postirii cei-i ce cu socoteală se face, poftirea rugăciunii.

Căci când ar începe cineva a posti, dintru aceasta spre poftirea vorbirii lui Dumnezeu pofteste a veni întru cugetul său. Că nu suferă trupul postindu-se a dormi întru așternutul său toată noaptea. Când pecetea ppostirilor sar pune deasupra pe +gura omului, Slav: (trupul) gândul lui întru umilință cugetă, și inima lui rugăciune izvorăște, și mâhnire zace pe fața lui, și cugetările cele urâte sânt departe depărtate de la dânsul, și vrăjmaș este al poftelor, și al vorbirilor celor deșarte. N-au văzut nici

odinioară cineva postitor într-o socoteală, robit de poftă rea. Casă mare spre toată bunătatea este postirea cea cu socoteală: Și cel ce se lenevește spre aceasta, toată bunătatea o strică, de vreme că aceasta este porunca cea pusă firii noastre dintru început spre străjuire împotriva gustării hranei, și de acolo au căzut începutul zidirii noastre. Deci de unde sau făcut (căderea și) cea dintâi prăpădire, de acolo începe pătimitorii într-o frică lui Dumnezeu, când legile acestuia ar începe a le păzi.

Încă și Mântuitorul, când sau arătat lumii în Iordan, de aici au început. Că după Botez L-au scos pe El Duhul în pustie, și au postit patruzeci de zile, și patruzeci de nopți. Asemenea și toți cei ce ies a urma pe urma Lui, pe temelie aceasta pun începătura nevoinței lor. Pentru că armă este lucrată de Dumnezeu. Și cine lenevindu-se spre aceasta, nu va fi prihănit; Și dacă acela ce au pus legea postește, căruia dintru cei ce păzesc legea nu i se cade a posti; Pentru aceasta până atunci neamul oamenilor nu cunoștea biruința, nici diavolul cândva au simțit biruirea sa despre firea noastră: Ci prin arma aceasta au slăbit dintru început. Și Domnul nostru au fost Începătorul și Născutul Întâi al biruinței, ca să dea cea întâi cunună a biruinței pe capul firii noastre. Și când va vedea diavolul arma aceasta pe cineva din oameni, îndată se înfricoșează potrivnicul și tiranul, și îndată își aduce aminte și vine într-o pomenire a biruinței sale acei-i în pustie de la Mântuitorul, și puterea lui se frânge, și prin vederea armei cei-i date nouă de la Întâiu-l Voievodul nostru se arde. Care armă este mai puternică decât aceasta, și cea ce dă îndrăzneală inimii într-o luptare cea asupra duhurilor vicșugului, precum flămânzirea cea ce se face pentru Hristos; Căci pe cât se ostenește trupul și rău pătimește în vremea, într-o care pe om îl înconjură pâlcul dracilor, pe atâta sprijineală primește inima lui despre nădejde. Și cel ce se îmbracă cu arma postirii, cu râvnă se înfocază în toată vremea. Pentru că și râvnitorul Ilie când au râvnit pentru legea lui Dumnezeu într-o lucrul acesta al postirii au petrecut. Că face pomenire aceluia ce au câștigat-o pe aceasta de poruncile Duhului, și mijlocitoare este postirea a legii cei-i vechi, și a darului celui dat nouă de la Hristos.

(1) Și carele se lenevește întru aceasta, și întru nevoințele celelalte trândav este, și lenevos, și neputincios. Și început și semn rău al slăbănogirii sufletului său arată, și dă loc de biruință celui ce-l luptă pe el. De vreme ce gol, și fără de arme intră întru luptare, și arătat este cum că fără de biruință iese dintru aceasta. Pentru că mădulările lui n-au purtat fierbințeala flămânzirii postirii. Una ca aceasta este postirea. Și acela ce petrece întru aceasta, cugetul lui va fi neclătit, și gata spre întâmpinarea și abaterea tuturor patimilor celor grele.

Se grăiește pentru mulți mucenici, cum că în ziua, întru care aștepta a primi cununa muceniei, dacă cunoștea mai înainte, sau din descoperire, sau din spunerea cuiva din prietenii lor aceasta, în noaptea aceea nu gusta ceva, ci de seara până în ziuă sta priveghind întru rugăciune, slăvind pe Dumnezeu cu Psalmi și cu laude, și cu cântări duhovnicești, și cu veselie și cu bucurie aștepta ceasul acela ca cei gătiți la nunți, așteptând a se întâmpina cu sabia întru postirea lor. Deci și noi cei chemați întru nevăzuta mucenie, ca să primim cununile sfințeniei, să ne trezim, și nici odinioară întru vreo mădulare și parte a trupului nostru să nu li se dea vrăjmașilor noștri semn de lepădare.

Întrebare: Cum sânt oarecari-i de multe ori și mulți poate lucrurile acestea avându-le, și liniște și odihnă despre patimi, și pacea gândurilor nu simțesc.

Răspuns: Patimile cele ascunse în suflet, o frate, nu numai prin ostenele cele trupești se îndreptează, nici gândurile le opresc întru cele ce se deșteaptă pururi prin simțiri. Pentru că ostenele acestea păzesc pe om despre pofte, ca să nu se biruiască despre dânsule, și despre înșelarea dracilor: Iar pace și liniște nu dau sufletului. Pentru că lucrurile și ostenele atunci dau nepătimire sufletului, și omoară mădulările cele de pe pământ, și dăruiesc odihnă gândurilor, când ne vom împărtăși cu liniștea: Când simțirile cele dinafară vor înceta despre turburare, și ar petrece întru lucrarea +înțelepciunii (Slav: liniștii) oarecare vreme. Căci până când nu sar lipsi omul despre întâmpinarea oamenilor, și mădulările lui despre revărsarea gândurilor, și ar aduna pe sineși către sineși, nu va putea ca să cunoască patima sa. Pentru că liniștea, precum au zis sfântul

Vasile, începătură a curățirii sufletului este. Căci când mădulările cele dinafară vor conteni se starea cea mai dinafară, și despre grija care este întru laturea cea dinafară, atunci se întoarce cugetul despre grijile cele mai dinafară, și despre risipire, și întru sineși liniștește, și se deșteaptă inima a ispiti cugetările +cele ce sânt dinafară de suflet. (Slav: cele ce sânt înăuntru în suflet.) Și dacă va răbda întru acestea bine, vine după puțin omul a călători întru curățenia sufletului.

Întrebare: Și oare poate întru petrecerea cea dinafară de ușă a se curăța sufletul;

Răspuns: Copacul în toate zilele adăpându-se, când se va usca rădăcina lui; Și vasul primind în toate zilele adăogare, când se va împuțina; Și dacă curățenia nimic altă este, fără decât numai aceasta adică a se tăinui despre petrecerea slobozeniei, și a ieși din obișnuința aceștia, cum, și când va voi a se curăța cu sufletul său, carele cu lucrarea prin sineși, sau prin altele prin simțiri înnoiește pomenirea obiceiului celui vechi întru sineși, ceia ce este cunoașterea răutății; Când va putea ca să curățească cu sufletul lui dintru aceasta; Sau când a se îndeletnici despre luptările cele mai dinafară, pentru ca măcar să se vadă pe sineși; Că dacă inima întru toate zilele se întină, când se va curăța de întinăciune; Ci nici spre lucrarea cea mai dinafară poate a sta împotrivă, și cu cât mai vârtos nu poate a curăța inima, când stă în mijlocul taberei, și așteaptă în toate zilele a auzi vestea cea deasă a războiului! Și cum cutează a propovădui pace sufletului său; Iar dacă dintru aceasta se va depărta, atuncea pot câte puțin cele dintâi a conteni pe cele din lăuntru. De vreme ce până când râul din sus nu sar astupa, din jos apele lui nu se usucă. Iar când va veni cineva întru liniște, atunci poate sufletul a socoti patimile, și a cerca cu înțelegere înțelepciunea sa. Atunci și omul cel dinăuntru se deșteaptă spre lucrarea duhului, și din zi în zi simte înțelepciunea cea ascunsă care înflorește întru sufletul lui.

Întrebare: Care sânt semuirile și semnele cele adevărate +care se apropie, din care, și prin care simte cineva, că au început a vedea întru sineși roadă ascunsă în suflet; (1) +Întru altele:+Care se apropie la cele ce au început a vedea întru sineși roadă ascunsă întru sufletul său;

Răspuns: Când se va învrednici cineva darului lacrimilor celor multe care fără de silă se fac. Căci ca un hotar oarecare sânt puse lacrimile cugetului între cele trupești și între cele duhovnicești, și între pătimășie și între curățenie. Până ce nu ar primi cineva darul acesta, încă întru omul cel dinafară este lucrarea lucrului său, și încă nu au simțit nicidecum lucrarea celor ascunse ale duhovnicescului om. Căci când va începe cineva a lăsa pe ceste trupești ale veacului de acum, și înăuntru întru hotarul acesta carele este înlăuntrul firii sar vedea petrecând, îndată la darul acesta al lacrimilor ajunge, și dintru cea dintâi sălășluire a viețuirii cei-i ascunse încep lacrimile acestea, și-l duc pe el întru săvârșirea dragostei lui Dumnezeu. Și pe cât trece de acolo înainte, despre atâta se îmbogățește întru aceasta: Până ce le-ar bea pe acestea întru hrana lui, și întru băutura lui, din multă petrecerea acestora.

Și acesta este semnul adevărului, cum că au ieșit cugetul lui din lumea aceasta, și au simțit pe lumea cea duhovnicească. Iar pe cât se apropie omul cu cugetul său la lumea aceasta, pe atâta se micșorează despre lacrimile acestea. Și când cugetul ar fi desăvârșit în lumea aceasta, desăvârșit se lipsește de lacrimile acestea. Și acesta este semnul, cum că este omul îngropat în patimi.

Pentru osebirea lacrimilor.

Sânt adică oarecare din lacrimi, care ard: Și sânt lacrimi, care îngrașă. Deci toate lacrimile cele ce ies din umilință, și din *cuvioasa *inimă (Întru-alt: Din ființa inimii.) pentru păcate, acestea usucă trupul, și-l ard, și de multe ori și însuși stăpânitorul simte pe vătămarea cea dintru acestea întru ieșirea lor. Și întâi adică întru această rânduială a lacrimilor nevoie e ca să ajungă omul, și prin acestea i se deschide lui ușa a intra întru rânduiala cea de a doua, întru cea mai bună decât aceasta: Care este laturea bucuriei, întru care primește omul mila. Și

acestea sânt lacrimile cele ce se varsă din înțelegere: Care și înfrumusețează, și îngrașă pe trup, și fără de silă de la sineși se pogoară. Și nu numai, precum sau grăit, îngrașă trupul omului, ci și vederea omului se schimbă. Că inima zice veselindu-se fața înflorește, iar întru necazuri fiind, se posomorăște. Pilde: 15. 13.

Întrebare: Care este învierea sufletului, pe care o zice Apostolul, de ați înviat împreună cu Hristos; Col: 3: 1.

Răspuns: Întru a zice Apostolul, Dumnezeu acela ce au zis dintru întuneric a străluci lumină, Acesta au strălucit întru inimile noastre, 2Cor: 4.6. Învierea sufletului, pe ieșirea din vechime o au arătat, că pe aceasta se cuvine a o numi, adică pentru ca să se facă nou omul, nimic având dintru omul cel vechi, precum zice, „și le voi da lor inimă nouă, și duh nou”. Iezechil. 36. 26. Pentru că atunci se închipuiește Hristos întru noi prin duhul înțelepciunii, și a descoperirii

Întrebare: Ce este pe scurt puterea lucrării liniștii;

Răspuns: Liniștea pe simțirile cele de afară le omoară, și pe mișcările cele dinăuntru le ridică. Iar petrecerea cea de afară cele împotrivnice acestora lucrează, adică pe simțirile cele de afară le ridică, și pe mișcările cele dinăuntru le omoară.

Întrebare: Ce este pricina vederilor, și a descoperirilor, că unii văd, iar alții se ostenesc mai mult decât aceștia, și nu lucrează atâta vederea întru dânșii;

Răspuns: Pricinile acestora multe sânt. Și unele adică dintru acestea sânt, după orânduială, și pentru obștime: Iar altele, spre mângâierea neputincioșilor, și spre îndrăzneală și învățatură. Și întâi adică, pentru mila lui Dumnezeu se orânduiesc pentru oameni acestea toate, și spre trei chipuri ale oamenilor acestora se orânduiesc lucrurile unora ca acestora, ca mai de multe ori: Sau spre cei mai proști, și cu covârșire fără de răutate, sau spre oarecari-i desăvârșiți și sfinți, sau către cei ce au râvnă înfocată a lui Dumnezeu, și sau deznădăjduit de lume, și sau lepădat desăvârșit, și sau depărtat dintru lăcuința cea împreună cu oamenii, și goli au ieșit pe urma lui Dumnezeu, carii n-au nădăjduit oare carele ajutor dintru ceste ce se văd, și cade peste dânșii frică din

(orbirea? pag. 08770 rânduultim pentrei cuvânt) lor, sau îi întunecă pe ei sau îi înconjură pe ei primejdia muririi de foame, sau din boală, sau dintru oarecare încungiurare și necaz, întrucât a se apropia ei întru deznădăjduire. Deci mângâierile cele ce se fac către unii ca aceștia, și către cei ce îi povățuiesc pe aceștia cu ostenelile, nu se fac, pricina acestora cea dintâi este aceasta: Curățenia, și nu curățenia, (2) a științei grăiesc. Iar a doua pricină cu dinadinsul este aceasta: Pe cât cineva are mângâiere omenească, sau din ceva cele ce se văd, nu se fac unele ca acestea mângâieri către aceasta, fără decât numai pentru oarecare orânduială de obște. Iar nouă ne este cuvântul pentru sihastri. Și martor este al celor ce se grăiesc unul din părinți pentru aceasta rugându-se, și auzind, îți ajunge ție mângâierea și vorbirea oamenilor.

Și altul oarecare-le întru chipul acesta când era întru sihăstrie, și viețuia întru petrecerea pustniciei, era întru tot ceasul întru mângâierea cea din dar desfătându-se: Iar când sau apropiat la lume, căutatuoau pe aceasta după obicei, și n-au aflat, și sau rugat lui Dumnezeu, ca să-i arate lui pricina, zicând: Nu cumva pentru Episcopie sau depărtat Doamne darul de la mine; (3) Și i sau grăit lui, nu: Ci pentru că Dumnezeu purtare de grijă face pentru cei ce viețuiesc în pustie, și îi învrednicește pe ei unora ca acestora mângâieri. Că nu este cu putință a fi la cineva din oameni mângâiere văzută, și a primi și pe aceasta, fără decât numai pentru oarecare orânduială ascunsă acelora ce sau grăit, și singur Aceluia ce orânduiește unele ca acestea cunoscută.

Întrebare: De este aceiași vederea și descoperirea, sau nu;

Răspuns: Nu: Ci osebite sânt. Descoperirea de multe ori se grăiește asupra amândurora: Căci pentru că cea ascunsă se arată, toată vederea se grăiește descoperire: Iar descoperirea, nu se grăiește vedere. Pentru că descoperirea, ca mai de multe ori se ia pentru cele ce se cunosc, și despre minte sânt gustate, și înțelese. Iar vederea din tot chipul se face, ca întru închipuire și întru asemănare, precum de demult către cei vechi se făcea, ca întru somn adânc, sau întru deșteptare. Și uneori adică, arătat: Iar alte ori, ca întru nălucire, și oarecum întunecos. Pentru aceasta și singur acela ce vede de multe ori nu o cunoaște, ori

deșteptat o vede, ori dormind. Încă este și prin glas sprijinire a auzi, iar alte ori și chip oarecare a vedea, iar alte ori mai luminos față către față. Și vederea, și vorbirea, și întrebarea, și cea împreună cu aceasta vorbire sânt puteri sfinte, de cei vrednici văzându-se, și descoperirile făcându-se. Și în locurile cele mai pustii, și care sânt despărțite de oameni se fac niște pricini ca acestea, unde de nevoie are trebuință omul de acestea, pentru a nu avea el altă sprijineală, sau mângâiere din loc. Iar descoperirile cele ce sânt în minte simțite prin curățenie, și primite sânt, și ale singuri celor desăvârșiți și cunoscători sânt.

Întrebare: De au ajuns cineva întru curățenia inimii, ce este semnul aceștia; și când cunoaște omul, cum că au venit inima lui întru curățenie;

Răspuns: Când pe toți oamenii buni iar vedea, și nu i sar arăta lui cineva necurat sau spurcat, atunci este cu adevărat curat cu inima. Căci cum împlinește cuvântul Apostolului carele zice, mai înalți decât pe sineși a socoti pe toți deopotrivă, Filipeni: 2. 3. de nu ar ajunge la această grăită: Cum că ochiul bun nu va vedea rele. Avacum: 1. 13.

Întrebare: Ce este curățenia; și până când este hotarul aceștia;

Răspuns: Curățenia este uitarea chipurilor cunoștinței celora ce sânt afară de fire, care în lume aflate sânt de la fire. Iar hotarul ca să se slobozească, și afară de acestea să se afle, aceasta este: Ca să vie omul întru cea dintâi curățenie și ne-răutatea firii sale, și ca un prunc să se facă, afară numai de neajungerile pruncului.

Întrebare: Și este cu puțință cuiva ca să vie întru rânduiala aceasta;

Răspuns: Așa. Că iată au venit unii întru măsura aceasta, precum adică și Avva Sisoe au venit întru măsura aceasta, cât și pe ucenic a întreba, de au mâncat, sau de nu au mâncat. Și altul oarecare-le din părinți venit-au întru o prostime și nerăutate ca aceasta puțin nu a pruncilor, întrucât uitase el pe aceste ce sânt aicea desăvârșit, întrucât și a mânca el mai înainte de (Sfânta) Împărtășire, de nu adică despre ucenicii lui oprit ar fi fost. Și-l ducea pe el ca pe un prunc ucenicii lui ca să se împărtășească. Și lumii adică, prunc era: Iar cu sufletul, către Dumnezeu desăvârșit.

Întrebare: Care cugetare și îndeletnicire se cuvine a avea nevoitorul întru sihăstria sa șezând în liniște; Și ce este dator pururi a lucra, pentru ca să nu se îndeletnicească mintea lui în gânduri deșarte.

Răspuns: Pentru cugetare și îndeletnicire întrebi, cum se face omul mort întru chilia sa; Oare omul cel sânguitor, și treaz cu sufletul, de întrebare are trebuință, singur fiind, cum va petrece; Că ce altă este cugetarea călugărului în chilia sa, fără decât numai plângerea; Oare din plângere are vreme spre alt gând a privi; Și care cugetare este mai bună decât aceasta; Că singură șederea monahului, și singurătatea lui, asemănarea viețuirii cei-i din mormânt, care este departe de toată bucuria oamenilor îl învață pe el. Pentru că plângerea este lucrarea lui. Că și singură numirea numelui lui spre aceasta și îl îndeamnă și-l abate pe el. Că plângător se numește, adică amar cu inima. Încă și toți sfinții plângând au ieșit din viața aceasta. Și dacă sfinții plângea, și ochii lor se umplea pururi de lacrimi, până când au ieșit din viața aceasta, cine nu va plânge; Mângâierea monahului din plângerea lui se naște. Și dacă cei desăvârșiți și purtători de biruință au plâns aicea, cel plin de răni, cum va suferi a înceta despre plângere; Acela ce are pe mortul său înaintea lui zăcând, și însuși pe sine omorât văzându-se cu păcatele, are trebuință de învățatură, cu ce cugetare va unelti lacrimile; Sufletul tău omorât este cu păcatele, și zăcând înaintea ta, carele mai bun este lângă tine mai mult decât toată lumea, și nu are trebuință de plângere; Deci dacă întru liniște vom intra, și întru aceasta vom suferi cu răbdare, cu adevărat putem a petrece întru plângere. Pentru aceasta întru cugetare deasă să ne rugăm Domnului, ca să ne-o dea nouă pe aceasta. Că dacă darul acesta îl vom primi, carele este mai înalt decât toate darurile celelalte și prea covârșitor, prin acesta intrăm întru curățenie. Și când vom intra întru aceasta, de atunci nu se va ridica de la noi curățenia, până la ieșirea noastră cea din viața aceasta.

Fericitiți sânt dară cei curați cu inima, pentru că nu este vreme, întru care să nu se desfăteze cu această desfătare a lacrimilor, și întru aceasta pururi văd pe Domnul: Și încă lacrimile întru ochii lor fiind, se învrednicesc videniei descoperirilor acestuia întru înălțimea rugăciunii

lor, și nu le este lor rugăciune fără de lacrimi. Și aceasta este cea grăită de Domnul: Cum că „fericiți cei ce plâng, că aceia se vor mângâia”. Matei: 5: 4. Pentru că din plângere vine cineva întru curățenia sufletului. Pentru aceasta zicând Domnul, că aceștia se vor mângâia, n-au tâlcut cu care mângâiere. Căci când se va învrednici monahul prin lacrimi a trece laturea patimilor, și a ajunge în câmpul curățeniei sufletului, atunci îl întâmpină pe el o mângâiere ca aceasta. Care nu trece de la cei ce o află pe dânsa aicea, și întru aceasta (fiind) întâmpină pe mângâierea care nu se află aicea, și atunci va înțelege ce fel de mângâiere primește sfârșitul plânsului, pe care Dumnezeu prin curățenie o dă plângătorilor. Pentru că nu este cu putință cineva neconținut plângând, despre patimi a fi supărat. Că a celor fără de patimă este darul acesta, adică lăcrimarea și plângerea. Și dacă pe acela ce spre o vreme lăcrimează și plânge pot lacrimile nu numai al povățui spre nepătimire, ci și mintea lui desăvârșit a o curăța, și din pomenirea patimilor a o slobozi, ce vom zice pentru cei ce ziua și noaptea întru cunoștință au lucrarea aceasta; Deci ajutorul acela ce se face din plângere nimeni îl cunoaște, fără numai aceia, care și-au dat sufletele sale întru lucrul acesta. Toți sfinții poftesc intrarea aceasta, pentru că prin lacrimi se deschide ușa înaintea lor, ca să intre întru laturea mângâierii, întru care lature urmele cele prea bune ale lui Dumnezeu și mântuitoare se închipuiesc prin descoperiri.

Întrebare: Pentru că sânt oarecari-i carii sânt neputincioși ca să plângă neîncetat pentru neputința trupului, ce li se cuvine lor ca să aibă spre păzirea minții, pentru ca nu patimile, îndeletnicită fiind ea, să se scoale asupra ei;

Răspuns: Nu pot patimile a se scula supra sufletului, și a tulbura pe sihastru, nesupărată fiind inima lui despre ale lumii întru puscănia lui ceia ce este departe despre toată grija, de nu se va trândăvi și se va lenevi despre cele cuviincioase. Pentru că mai vârtos dacă se va îndeletnici întru cugetarea Dumnezeieștilor Scripturi, prin ispitirea înțelegerilor lor nesupărat petrece el despre patimi. Că pentru cugetarea Dumnezeieștilor Scripturi ceia ce se înmulțește și petrece întru dânsul, fug dinrânsul gândurile cele deșarte, și nu poate mintea

lui a se depărta despre poftirea acestora, adică despre cugetarea (Scripturilor,) nici a lua aminte de viața aceasta nicidecum, pentru dulceața cea prea mare a îndeletnicirii lui cei-i dea pururi prea mai înalt făcându-se decât acestea lumești într-o multă liniște sa cea în pustie. Pentru aceasta și uimătoriu se face de sineși, și de firea sa, și se face ca un om uimit, nefăcând aducere aminte de veacul acesta nicidecum. Mai ales cugetând, și socotind pe cele pentru mărirea lui Dumnezeu, și zicând: Slavă Dumnezeirii lui. Și iarăși, Slavă minunilor Lui. Prea slăvite și minunate sânt toate lucrurile Lui: Întru ce înălțime pe prostimea mea o au înălțat, într-o ce m-au învrednicit pe mine a mă îndeletnici, și într-o care cugetări a cuteza, și a se desfăta sufletul meu. Și într-o prea minunatele acestea petrecând, și uimindu-se pururi, se îmbată totdeauna, și se face ca într-o petrecerea cea după înviere. Că foarte ajută liniștea darului acestuia. Pentru că află loc mintea lui, a petrece într-o sineși într-o pacea cea aflată ei din liniște. Și împreună cu acestea, și de aicea se pornește spre pomenire după alcătuirea viețuirii sale. Căci că luând în minte slava veacului celui ce va să fie, și nădejdea cea învistiertă dreptilor celor ce într-o viața cea duhovnicească, și într-o Dumnezeu se mișcă, și pe cea de pe urmă nouă alcătuirea aceia, nu cugetă, nici își aduce aminte de cele ce sânt ale lumii aceștia. Și când într-o acestea sar îmbăta, iarăși se mută de acolo într-o videnia sa pentru veacul acesta, într-o carele încă este, și uimit grăiește: „O adâncime a bogăției, și a înțelepciunii, și a cunoștinței, și a priceperii, și a înțelegerii, și a orânduiei neurmatului Dumnezeu! Cât sânt de necercate judecățile Lui, și neurmate căile Lui!” Romani: 11. 33. Căci când altul un veac minunat ca acesta au gătit, ca să bage întrânsul pe toți cei cuvântători, și să-i păzească pe ei în viața cea fără de sfârșit, oare care este pricina a face El lumea aceasta întâi, și a o lăți pe ea, și a o îmbogăți pe dânsa așa într-o desimea și mulțimea chipurilor și a firilor, și a pune întrânsa pricini, și materii, și împotriva luptării a patimilor celor multe; și cum întâi ne-au pus pe noi întrânsa, și au înfipt într-o noi dragostea multei viețuirii ei, și de năprasna ne ridică pe noi din trânsa prin moarte, și ne păzește pe vreme nu puțină într-o nesimțire și într-o

nemișcare, și chipurile noastre le prăpădește, și amestecarea noastră o varsă, și o amestecă pe ea cu pământul, și slobozește a se strica, și a se topi, și a curge izvodirea noastră, până ce desăvârșit sar desface din izvodirea cea omenească: Și atunci în vremea, întru care au hotărât întru închinată înțelepciunea Lui, când voiește, ne va scula pe noi întru altă închipuire, întru care cunoaște, și ne va aduce pe noi întru altă alcătuire. Și acestea nu numai noi oamenii le nădăjduim, ci și singuri sfinții îngeri, carii nu au trebuință de lumea aceasta fără de puțin oarece nefiind lângă săvârșire, așteaptă scularea noastră din stricăciune: Adică, când se va ridica neamul nostru din țărână, și i se va înnoi stricăciunea lui. Că pentru noi despre intrarea înăuntru se opresc: Căci deodată deschiderea ușii veacului celui nou așteaptă. Că și zidirea aceasta a îngerilor împreună cu noi se va odihni despre greutatea trupului, care este întru noi, precum grăiește Apostolul. „Și cum că și făptura aceasta pe descoperirea fiilor lui Dumnezeu o așteaptă, pentru ca să se slobozească din robia stricăciunii, întru slobozenia slavei fiilor lui Dumnezeu, Romani. 8. 21. după ce desăvârșită stricarea veacului acestuia dintru toată alcătuirea lui, și după ce se va alcătui firea noastră întru cea dintâi alcătuire.

Și deci dintru aceasta se înalță cu mintea lui întru cele mai înainte de alcătuirea lumii aceștia, când nu era oarecare zidire, nici cer, nici pământ, nici îngeri, nici una dintru aceste ce sau făcut: Și cum de năprasnă toate dintru neființă întru ființă le-au adus după ce bine au voit El singur. Și tot lucrul săvârșit stătu de față înaintea Lui. Și iarăși se pogoară cu mintea lui spre toate zidirile lui Dumnezeu, și ia aminte întru lucrările minunilor zidirilor Lui, și întru înțelepciunea făpturilor Lui, grăind întru sineși cu înfricoșare: O minune! Cum orânduiala acestuia, și purtarea de grijă, covârșește mai presus de toată înțelegerea, și minunată puterea Lui este mai mare decât toate făpturile Lui, și cum zidirea dintru neființă întru ființă o au adus, adică mulțimile cele fără de număr ale lucrurilor celor de multe feluri; Și cum iarăși va să o strice pe aceasta dintru minunată bună rânduiala aceasta, și din frumusețea firilor, și dintru bine rânduită călătoria zidirilor;

Ceasurile, și vremile, și împreunarea nopții și a zilei, schimbările cele împreună ajutătoare anului, florile cele din pământ de multe feluri, zidirile cele prea frumoase ale cetăților, și palaturile cele frumoase dintru acestea, și prea grabnică călătoria oamenilor, firea lor cea cu osteneală dintru intrarea ei, până la ieșire; Și cum fără de veste se strică minunată așezarea aceasta, și alt veac va veni, și nicidecum pomenirea cea dintâi a zidirii aceștia nu se va sui întru inima cuiva, și altă schimbare se va face, și alte cugetări, și altă grijă; Și iarăși firea oamenilor nu va mai pomeni lumea aceasta, nici pe cea mai dintâi petrecerea ei nicidecum. Pentru că se va lega mintea lor întru videnia alcătuirii aceia, și nu va avea vreme mintea lor iarăși a se întoarce către luptarea sângelui și a trupului. Căci împreună cu stricarea veacului acestuia, îndată primește începere cel ce va să fie. Și va grăi atunci tot omul unele ca acestea: O maică cea uitată despre fii ei, pe carii i-au născut, și i-au crescut, și i-au înțeleptit, și carii întru clipeala ochiului se adună întru sân străin și se fac fii adevărați ai sterpei, ceia ce nici odinioară au născut. Veselește-te steapo ceia ce nu naști întru fii, pe carii ți i-au născut ție pământul. Isaia: 54. 1.

Și atunci cugetă ca un uimit, și grăiește: Oare câtă vreme stă veacul acesta; Și când ia începere cel ce va să fie; Și iarăși oare câtă vreme dorm lăcașurile acestea întru chipul acesta, și trupurile vor fi împreună amestecate cu țărâna; Și oare cum se face viețuirea aceia; Și întru care închipuire firea aceasta va învia, și se va alcătui; Și cu care chip va veni întru zidirea cea de-a doua; Și întru a cugeta întru acestea și întru unele ca acestea, cade uimire peste dânsul, și îngrozire, și lină tăcere, apoi așa se scoală în ceasul acela, și pleacă genunchele, și mulțumiri înaltă, și cuvântări de mărire cu lacrimi îndestulate singur înțeleptului Dumnezeu, celuia ce întru prea înțeleptele lucrurile sale se proslăvește pururi.

Fericit e dară, carele unora ca acestora sau învrednicit, fericit e a căruia cugetarea lui aceasta este ziua și noaptea. Fericit e carele întru acestea și întru unele ca acestea cugetă pururi toate zilele vieții sale. Iar dacă întru începătura liniștii sale nu ar simți omul puterea unora ca

acestora videnii, pentru risipirea minții lui, și nu ar putea încă a se înălța spre puterile minunilor lui Dumnezeu celora ce mai înainte sau cuvântat, nu se trândăvească, și nu lasă liniștea liniștitei sale viețuiri. Pentru că nici îndată când în pământ seamănă lucrătorul împreună prin a semăna sămânța vede și spinul. Pentru că urmează seminței trândăvirea, și osteneala, și durerea mădulărilor sale, și tăierea soțiilor, și despărțirea prietenilor. Iar după ce le-au suferit pe acestea, vine altă vreme, întru care atunci se îndulcește, și săltează, și se bucură, și se veselește lucrătorul. Și care e aceasta; Când mănâncă din pâinea sudorii sale, și petrece întru liniște păzită cugetarea lui, pentru că multă și nesăvârșită dulceață pornește în inimă, și către nepovestită uimire împinge pe minte în degrabă liniștea, și cea grăită întru aceasta cugetare cu răbdare. Și fericit e acela, carele îngăduiește întru aceasta: Pentru că înaintea acestuia sau deschis de la Dumnezeu izvorătorul izvorul acesta, și au băut din trânsul, și sau îndulcit, și nu va conteni a bea dintru aceasta pururi, și totdeauna în tot ceasul nopții și al zilei, până în contenirea și sfârșitul a toatei vremelnicii vieții sale aceștia.

Întrebare: Ce este cuprinderea tuturor ostenelilor lucrului acestuia, adică a liniștii, pentru ca cineva ajungând întru aceasta să cunoască că au ajuns la săvârșirea viețuirii.

Răspuns: Când se va învrednici cineva petrecerii rugăciunii. Căci când va ajunge la aceasta, la sfârșitul tuturor faptelor bune au ajuns, și de aceia locaș Sfântului Duh sau făcut. Că dacă cineva darul Mângâietorului cu adevărat nu l-au primit, petrecerea rugăciunii aceștia a o săvârși cu odihnă nu poate. Că Duhul zice când se va sălășlui întru cineva din oameni, nu contenește despre rugăciune. Pentru că singur Duhul se roagă pururi. (4) Atunci, nici când doarme acesta, nici întru deșteptare rugăciunea din sufletul lui se taie: Ci de mănâncă, și de bea, și de doarme, și orice face, până și întru somnul cel adânc, miresmele cele frumoase și aburii rugăciunii întru inima lui odrăslesc fără de osteneală. Și despărțire atunci rugăciunea nu are, ci întru toate ceasurile lui, măcar deși ar înceta dinafară de dânsul una ca aceasta, ci însă iarăși aceasta slujește întrânsul întru ascuns. Pentru că tăcerea celor curați,

rugăciune o grăiește oarecare-le din purtătorii de Hristos. De vreme ce gândurile lor sânt mișcări Dumnezeiești: Iar mișcările inimii cei-i curate și a liniștii, glasuri blânde sânt care celui ascuns îi cântă întru ascuns.

Întrebare: Ce este cea duhovnicească rugăciune; și cum aceștia se învrednicește cel ce se nevoiește;

Răspuns: Mișcări sufletești sânt cu lucrarea Sfântului Duh împărtășindu-se prin adevărată spălare și curățenie. Și unul dintru întunerice (un întuneric zece mii este.) de oameni aceștia se învrednicește. Că taină a așezării și a vieții cei-i ce va să fie este. Pentru că se înalță, și firea rămâne dintru toată mișcarea și pomenirea celor de aicea nelucrătoare. Și nu cu rugăciune se roagă, ci cu simțire simte sufletul pe lucrurile cele duhovnicești ale veacului acelaia, care covârșesc cugetul oamenilor. Întru care adică a cugeta acestea, prin puterea Sfântului Duh este. Cea ce este înțelegătoare videnie și mișcare, și nu căutare a rugăciunii este. Însă din rugăciune au luat pricina. Că pentru aceasta și oarecari-i unii ca aceștia pe scurt întru săvârșirea curățeniei au ajuns. Și nu este ceas, întru care mișcarea lor cea mai dinăuntru nu este întru rugăciune, precum mai înainte am zis. Și când sar ivi Duhul Sfânt, întru rugăciune îi află pe ei pururi. Și dintru rugăciunea aceasta îi scoate pe dânșii spre videnie, cea ce se grăiește duhovnicească vedere. Pentru că nu au trebuință de închipuirea rugăciunii cei-i lungi, nici de starea și rânduiala slujbei cei-i multe. Pentru că le ajunge lor pomenirea lui Dumnezeu, și îndată se robesc întru dragostea Lui. Însă spre starea rugăciunii cei-i până în sfârșit nu se lenevesc, când cinstea rugăciunii o împărțesc, și stau cu picioarele în ceasurile cele însemnate, afară de cea neîncetată.

Pentru că am văzut pe sfântul Antonie(5) stând la rugăciunea ceasului al nouălea, că își simțea mintea sa înălțată. Și altul din părinți întinzându-și mâinile stând la rugăciunea sa, au venit întru uimire patru zile. Și alți mulți așa întru a se ruga, din multă pomenirea lui Dumnezeu, și din dragostea Lui se robea, și întru uimire venea. Însă se învrednicește omul aceștia, când sar dezbrăca de păcat dinăuntru și dinafară prin păzirea poruncilor Domnului, acela ce sânt înpotrivnice păcatului. Pe care

porunci de le va iubi cineva, și de le va lucra pe acestea după rânduială, de nevoie acestuia i se face a ieși adică dintru omeneștile lucruri cele multe, adică a se dezbrăca de trup, și afară de acesta a se face, precum a zice, nu de fire, ci de trebuință. Nu este cineva întru chipul puitorului de lege petrecând, și poruncile acestuia făcându-le, și ar fi rămas păcatul întru el. Pentru aceasta Domnul în Evanghelie au făgăduit celuia ce au păzit poruncile să facă sălășluire la el. Ioan: 14. 23.

Întrebare: Care este săvârșirea roadelor celor multe ale duhului;

Răspuns: Când se va învrednici cineva dragostei cei-i desăvârșit a lui Dumnezeu.

Întrebare: Și de unde cunoaște cineva, cum că au ajuns întru aceasta;

Răspuns: Când se va mișca pomenirea lui Dumnezeu în cugetul acestuia, îndată inima lui se pornește întru dragostea acestuia, și ochii lui pogoară lacrimi cu îndestulare. Că obicei are dragostea dintru pomenirile iubiților a aprinde lacrimile. Și unul ca acesta fiind, nu se lipsește nici odinioară de lacrimi. Pentru că nu-i lipsește lui pururi materie aducându-l pe el întru pomenirea lui Dumnezeu. Întrucât și în somnul său împreună vorbește cu Dumnezeu. Că obicei este dragostei a face unele ca acestea. Și aceasta este săvârșirea oamenilor întru viața lor aceasta.

Întrebare: Dacă după osteneala cea multă, și după nevoința, și lupta, pe care o au câștigat omul, ar obrăznici gândul mândriei a veni la dânsul. Pentru că pricină au luat dintru frumusețea faptelor celor bune ale lui, și și-ar socoti osteneala cea multă, pe care o au suferit, prin ce ar birui gândul lui, și ar câștiga întărire sufletului său, ca să nu se plece lui;

Răspuns: Când va cunoaște cineva, cum că așa cade de la Dumnezeu ca o frunză uscată din copac, atunci cunoaște puterea sufletului său, dacă cu puterea lui au câștigat aceste fapte bune, și au răbdat toate luptele cele pentru acestea, când strânge Domnul ajutorul său de la dânsul, și singur pe el ca să intre să se lupte împreună cu diavolul face slobozire, și nu intră împreună cu dânsul Domnul, precum are obicei a intra împreună cu cei ce se luptă întru luptarea acestora, și ale ajuta: Atunci se arată puterea acestuia, iar mai vârtos surparea lui, și ne dumirirea lui. Pentru că este pronia lui Dumnezeu împreună cu sfinții întru toată

vremea, păzindu-i pe dânșii și împuternicindu-i. Și întru aceasta biruiește toată ceata oamenilor, dacă întru luptarea muceniei, și întru pătimirile aceștia sar face omul, și întru celelate greutăți care pentru Dumnezeu se fac, și pentru Dânsul sânt suferite. Și acestea ivite și arătate sânt, și nu au îndoire. Căci cum poate firea ca să biruiască pe puterea gâdiliturilor celor ce neîncetat se mișcă întru mădulările oamenilor, și îi întristează pe ei, și pot ca să-i biruiască desăvârșit pe dânșii; Și cum alții doresc și iubesc biruința, și aceștia nu pot când împotriva se luptă foarte, ci în toate zilele se biruiesc de acestea, și întru durere, și plângere, și întru osteneală sânt pentru sufletele sale, iar tu cu lesnire poți a purta greutatele trupului, atâta fiind de grele, și nu ai strâmtorare multă; Și cum este cu puțință întru alt fel trup pătimaș a se lupta cu tăria hierului, și a suferi zdrobirea mădulărilor, și tot chipul muncilor, și a nu se birui despre patimi, carele nu suferă nici înghimparea ghimpelui înghimpându-i unghia lui, și multă felimea aceasta a chinurilor nesimțindu-o după obiceiul firii, de nu altă putere afară de puterea cea firească de aiurea ar fi aproape, împiedicând din trânsul puterea chinurilor; Și de vreme că pentru pronia lui Dumnezeu făcui povestirea, nu este cu cuviință a ne lenevi și de oarecare istorie de suflet folositoare pomenire a face, care pe om îl înalță întru luptările lui.

Povestire.

Oarecare-le tânăr, cu numele Teodor, muncit fiind peste tot trupul lui, și întrebat fiind de oarecare-le, cum simțeau chinurile; Au răspuns, cum că întru începere am simțit, iar mai pe urmă am văzut pe oarecare-le tânăr, sudoarea luptării mele ștergându-o cu buretele, și întărindu-mă pe mine, și dându-mi mie odihnă întru pătimirea mea. O îndurările lui Dumnezeu! Cât se apropie darul Lui la cei ce pătimesc pentru numele Lui, ca să rabde pentru Dânsul patimile cu bucurie!

Să nu fii dară nemulțumitor spre pronia lui Dumnezeu cea ce către tine se face o omule. Deci dacă arătat este, cum că nu tu ești acela ce biruiești, ci ești ca o unealtă, și Domnul este acela ce biruiește întru tine, și tu ei numele biruinței în dar, cine este carele te oprește pe tine în toată vremea pe aceiași putere a o cere, și a birui, și lăudat a fi, și lui Dumnezeu a o mărturisi; Oare nu ai auzit o omule, câți pătimitori de la alcătuirea lumii dintru înălțimea zilelor, și dintru înălțimea luptărilor sale căzură, spre darul acesta necunoscători arătându-se; După cât multe și de multe feluri sânt dăruirile lui Dumnezeu către neamul omenesc, după atâta sânt despărțirile întru cei primitori, spre asemănarea celor ce le primesc pe acestea. Încă și micime e, și mărimie întru darurile lui Dumnezeu, deși toate sânt înalte și minunate, ci este unul covârșind pe celălalt cu slava și cu cinstea. Și treaptă este mai înaltă de treaptă. Și iarăși a se **dărui** - cineva pe sineși lui Dumnezeu, și a viețui întru fapta cea bună, și acesta unul este din darurile cele mari ale lui Hristos. Pentru că mulți darul acesta uitându-l, cum că sau învrednicit a fi despărțiți din oameni, și lui Dumnezeu a se **dărui** - și darurilor Lui părtași și luători a se face, și aleși a fi, și slujirii și slujbei lui Dumnezeu a se învrednici, în loc ca să mulțumească lui Dumnezeu nelipsit cu gura lor pentru acestea, sau abătut spre mândrie și spre înalta cugetare: Și nu ca cei ce au luat darul slujirii ca să-i slujească Lui întru curată viețuire, și întru duhovnicească lucrare sânt, ci ca lui Dumnezeu dar făcându-i, așa socotesc: În loc ca să socotească, cum că i-au luat pe ei din oameni lângă Sine-și, și casnici ai Lui i-au făcut spre cunoașterea tainelor Lui. Și nu se cutremură din tot sufletul lor acestea cugetându-le, mai vârtos văzând pe cei ce mai înainte de dânșii pe acestea le-au cugetat, cum de năprasnă sau ridicat de la dânșii vrednicia, și cum i-au lepădat pe dânșii Domnul întru clipeala ochiului din cinstea și slava cea mare pe care o avea: Și sau abătut întru necurățenie, și ne astâmpărare, și întru scârnavă lucrare cu obicei dobitocesc. Că de vreme ce nu cunoscără neputința puterii lor, nici pomeniră neconținut pe Acela ce le-au dat lor darul a-i sluji Lui, și înăuntrul împărăției Lui a se face, și împreună petrecători a fi cu îngerii,

și prin viețuirea cea îngerească a se apropia la Dânsul, lepădatu-iau pe dânșii din lucrarea lor, și le-au arătat lor întru schimbarea viețuirii lor dintru liniște, cum că n-au fost a lor puterea aceia, a suferi adică întru petreceri bine orânduite, și a nu fi supărați despre silnicia firii, și despre draci, și despre celelalte împotriviri: Ci puterea darului Lui au fost, ceia ce lucra întru aceștia pe cele ce lumea a le încăpea, sau a le auzi nu poate, pentru ne lesnirea acestora. Iar aceștia multă vreme au răbdat întru acestea, și nu sau biruit, întru carii cu adevărat oarecare putere era urmându-le acestora, ajungând întru toate a le ajuta lor, și a-i păzi pe ei întru toate. Iar de vreme ce au uitat puterea aceasta, împlinitu-sau întru dânșii cuvântul cel grăit de Apostolul: „Precum n-au ispitit pe Dumnezeu a-l avea întru cunoștință pe Stăpânul lor, carele au împreunat țărâna cu slujirea cea duhovnicească, datu-iau pe dânșii întru minte neiscusită, și ocara înșelării lor, pe care se cuvine întru dânșii au luat”. Romani: 1: 21.?

Întrebare: De este dar cineva când va cuteza cu totul îndată lepădându-se de împreună lăcuința oamenilor, și de năprasnă ieșind în pustie nelocuită și înfricoșată cu râvnire bună, oare pentru aceasta mare de foame, pentru lipsirea acoperământului, și a celorlalte trebuințe;

Răspuns: Acela ce au gătit dobitoacelor celor necuvântătoare mai înainte până a nu le zidi pe ele lăcuințe, și purtare de grijă face pentru trebuințele lor, nu va trece cu vederea pe zidirea Lui, mai ales pe cei ce se tem de El, carii cu prostime și fără de iscodire i-au urmat Lui. Acela ce lui Dumnezeu și-au pus voirea sa întru toate, nu se grijește niciodată pentru trebuința trupului său, și pentru ticăloșia și pătimirea cea rea a sa, ci dorește a petrece întru viețuirea cea ascunsă, și a suferi viața smereniei: Nu ca temându-se de necazuri, ci pentru că dulce și iubită socotește înstrăinarea despre toată lumea, pentru curățenia vieții, ostendindu-se între dealuri și între munți, și ca un rătăcit se face în laturea dobitoacelor celor necuvântătoare, și neprimind a se odihni trupește, și a viețui viață plină de întinăciuni. Și când se va da pe sineși spre moarte, în tot ceasul plânge și se roagă, ca să nu se lipsească de

curată viața lui Dumnezeu. Și atunci ia de la Acesta ajutorul. Acestuia slava, și cinstea, și Acesta să ne păzească pe noi întru curățenia Lui, și să ne sfințească pe noi cu sfințenia darului Sfântului Duh, întru cinstea numelui Său, ca să slăvim Prea Sfânt Numele Lui întru curățenie, în vecii vecilor. **Amin.**

CUVÂNT, 86.

PENTRU FELURI DE PRICINI DUPĂ ÎNTREBARE ȘI RĂSPUNDERE.

Întrebare: De este bine a ne depărta dintru toate cele ce zădăresc patimile; și de se socotește o fugire ca aceasta, biruință, sau biruire sufletului, când fuge de războaie, și își alege lui-și odihna; (aicea biruință însemnează când biruiesc eu, iar biruire când eu mă biruiesc și caz.)

Răspuns: În scurt spre aceasta vom grăi, se cuvine monahului, ca să fugă cu totul desăvârșit, dintru toate cele ce îi zădăresc lui patimile cele viclene, și pentru ca să taie din sineși mai vârtos pricinile patimilor, și materia, întru care se lucrează și cresc, măcar deși mici oarecare sar face. Iar de va fi vreme ale sta împotriva și a ne lupta cu dânsese, și aceasta să o facem, nu cu jucăria, ci cu meșteșug: Când ne pândim întru videnia duhului, și cugetarea sa o au întoarce i se cuvine omului dintru acestea întru bunătatea cea firească, care este pusă în fiecare de la Ziditorul, măcar deși diavolul cu întoarcere în jos au întors adevărul spre iscusință vicleană. Și de este cu cuviință a zice, cum că nu numai din supărarea patimilor, ci și dintru simțirile sale a fugi i se cuvine lui, și întru omul său cel mai dinăuntru aproape a se cufunda, și acolo înăuntru a petrece cu singurătate, întru lucrarea cea petrecătoare care este în via inimii sale, până ce împreună vor glăsuie lucrurile cu numele cel călugăresc, carele e numit peste el întru (partea) cea ascunsă a lui, și întru cea arătată. Și poate întru petrecerea aceasta care este lângă

omul cel dinăuntru ne vom uni desăvârșit cu cunoștința nădejzii noastre, locuind Hristos întru noi, căci pe cât mintea noastră petrece acolo cu singurătate și cu depărtare, nu ea este cea ce se luptă cu patimile ci darul. Însă că, nici însăși patimile se mișcă întrânsul spre lucrare.

Întrebare: Dacă va face omul ceva pentru curățenia sufletului său, alții care nu înțeleg întru duhovnicească viețuirea lui sar sminti, se cuvine a se depărta despre Dumnezeiască viețuirea sa pentru sminteală, sau să facă cea ce este de folos gândului său, măcar deși celor ce văd ar fi de pagubă;

Răspuns: Grăim încă și pentru aceasta: Cum că dacă după lege, precum au primit de la părinți cei mai dinainte de dânsul, orice ar face cândva, cea ce curățește mintea lui, și acest gând au pus întru sineși, ca să ajungă (adică) la curățenie, iar alții, care nu știu, întru gândul lui sar sminti, nu el este vinovat, ci aceia. Nu pentru aceasta se înfrânează, sau postește, sau se închide mai mult, și face cea ce este cu cuviință gândului său, ca alții să se smintească, ci pentru ca să-și curățească mintea sa. Iar aceștia pentru că nu cunosc gândul viețuirii lui, fac prihănire împotriva lui, și vinovați se fac adevărului: Pentru că nu sau făcut ajungători, întru lenevire fiind, ca să simțească pe duhovnicescul acela gând, carele l-au pus acesta spre curățenia sufletului său. Pentru carii fericitul Pavel au scris: „Cuvântul Crucii grăind, celor ce pier nebunie este”. 1:Corinteni: 1. 18. Ce e dară acum, pentru că nebunie se socotea acelora cuvântul Crucii, neavând simțire întru puterea cuvântului, lui Pavel era cu cuviință să tacă a propovădui; Ci iată, și până astăzi, pricina Crucii poticnire și sminteală e și jidovilor și elinilor. Să tăcem dară despre adevăr, pentru ca să nu se smintească aceștia; Pentru că Pavel nu numai nu au tăcut, ci și au strigat grăind, mie să nu-mi fie a mă lauda, fără numai întru Crucea Domnului nostru Iisus Hristos. Galateni: 6: 14. Lauda aceasta cea întru Cruce, nu pentru ca să smintească pe alții, sau povestit de sfântul, ci ca propovăduindu-se puterea cea mare a Crucii. Și tu dară acum, o sfinte, săvârșăște-ți viețuirea ta întru gândul, pe carele l-ai pus ție către Dumnezeu, unde nu se osândește știința ta, și viețuirea ta o ispitește înaintea

Dumnezeieștilor Scripturi, și înaintea celor ce le-ai primit de la sfinții părinți. Și dacă nu vei fi prihănit de acestea, despre acelea, pentru care sau smintit alții să nu te temi. Pentru că nici un om poate vestire a le face tuturor deopotrivă, sau a le plăcea, și lui Dumnezeu a-i lucra întru ascunsul său.

Fericit este călugărul acela, o fericitule, carele aleargă întru adevăr pe urma curățeniei sufletului său cu toată puterea sa, și în calea cea legiuită, întru care au călătorit părinții noștri, călătorind spre aceasta, și întru treptele ei, întru care au călătorit suindu-se după rânduială și după treaptă, și se va înălța către apropierea aceștia cu înțelepciune și cu răbdarea necazului, ci nu întru treptele cele străine ale măestriilor.

Curățenia sufletului este darul cel dintâi al firii noastre, și fără de curățenia patimilor nu se vindecă sufletul de bolile păcatului, nici câștigă slava, pe care o au pierdut întru călcare. Iar dacă se va învrednici cineva curățirii, ceia ce este sănătatea sufletului, întru lucrurile acestea cu lucrarea primește mintea lui bucurie întru simțirea duhului. Pentru că se face fiu lui Dumnezeu și frate lui Hristos, și nu are vreme a simți bunătățile și răutățile cele ce îl întâmpină pe dânsul. (Dintru negrăită duhovnicească bucuria aceia, care e dintru curățenie.) +Dumnezeu să ne dea nouă ca să cunoaștem voia Lui: Ca pururi întru aceasta călătorind, să ajungem întru veșnică odihna Lui, cu darul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, căruia se cuvine toată slava, cinstea, și închinăciunea acum, și întru vecii netrecuților veci. **Amin.**

+ **În slavenească.** Pe care Dumnezeu să ne învrednicească a o ajunge, și a vedea întrânsa lumina cea neapropiată, și bucuria cea negrăită, unde este lăcașul și odihna celor ce se veselesc. Cu darul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos. Căruia se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, cu Cel fără de început al Lui Părinte, și cu Prea Sfântul și bunul, și de viață făcătorul Lui Duh, acum și pururea, și în vecii vecilor. **Amin.** + Pagina 498 sau Bartolomeu DSC 08796